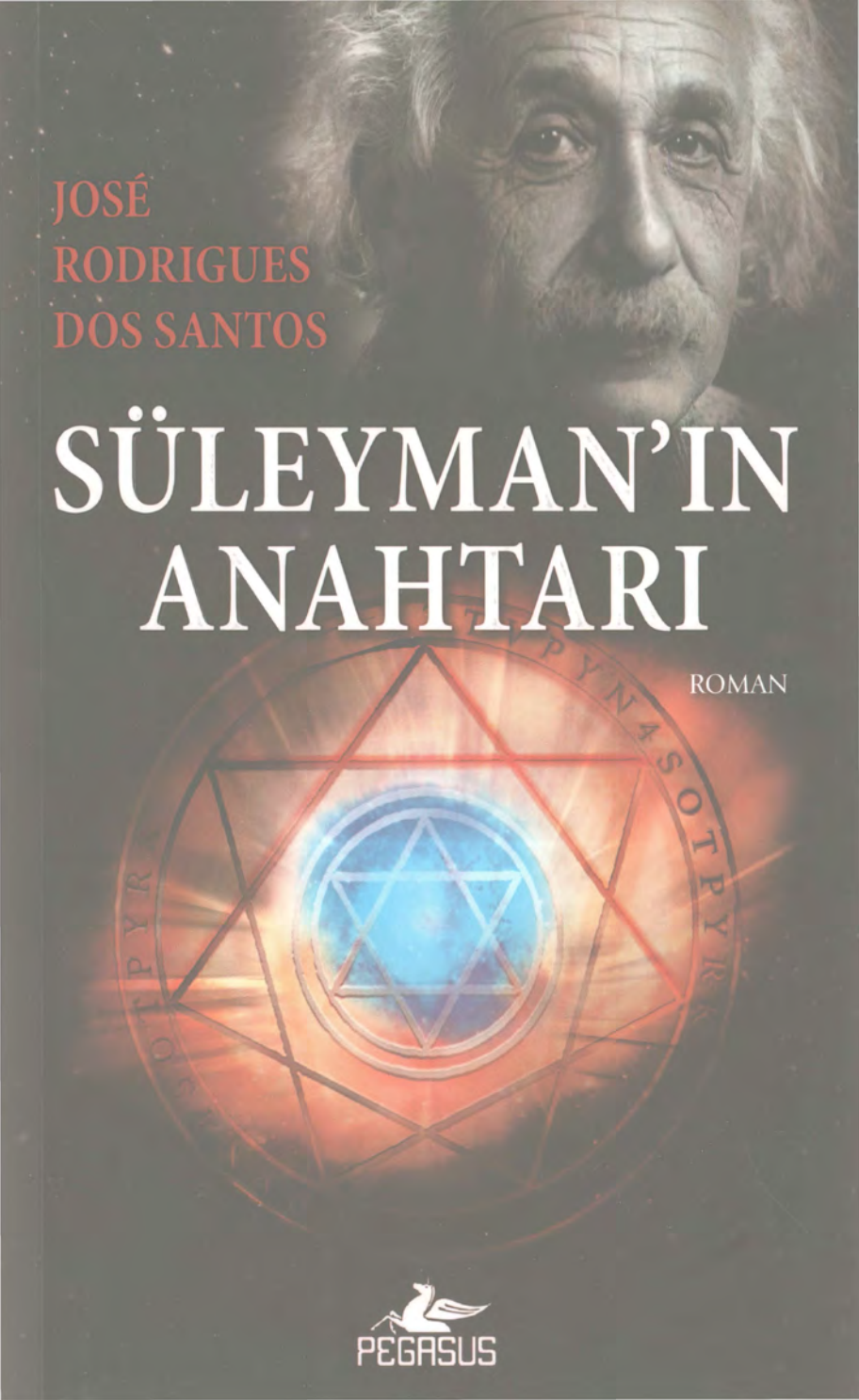

JOSÉ
RODRIGUES
DOS SANTOS

SÜLEYMAN'IN ANAHTARI

ROMAN

PEGASUS

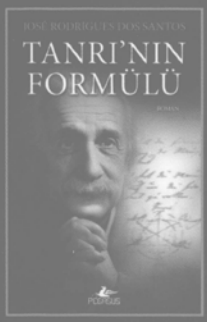
"José Rodrigues dos Santos okuyucusunun karşısına yeni bir sürükleyici macerayla çıkıyor. Felsefe, bilim ve din yeniden bir arada. Okumaya başlayınca durmak istemeyeceksiniz."
Nice Matin

"Etkileyici bir dille yazılmış son derece sürükleyici bir roman olan *Süleyman'ın Anahtarı* okuyucularını insanlık tarihinin en büyük gizemlerinin cevaplarından da öteye götürüyor. José Rodrigues dos Santos her zamanki gibi en karmaşık felsefi ve bilimsel fikirleri, gerçek teorilerle son derece açık bir şekilde anlatıyor."
Le Courrier Français

"José Rodrigues dos Santos çağımızın en usta macera yazarlarından biri. *Süleyman'ın Anahtarı* bilimsel gizemleri herkesin anlayabileceği bir dille gözler önüne seriyor."
Metro

"Ezoterik ve mükemmel... Bilgi dolu ve başarılı bu romanın temelinde elbette ki sadece gerçek bilimsel teoriler var."
Figaro Magazine

"José Rodrigues dos Santos bir kez daha ne kadar başarılı bir macera yazarı olduğunu kanıtlıyor. Romanını kurgunun ötesine taşıyıp zihin, madde ve varoluşun gizemi arasındaki şaşırtıcı bağlantıları ortaya çıkaran gerçek bilimsel bilgilerle donatıyor."
Ouest France

SÜLEYMAN'IN ANAHTARI

Pegasus Yayınları: 1052
Bestseller Roman: 465

SÜLEYMAN'IN ANAHTARI
JOSÉ RODRIGUES DOS SANTOS
Özgün Adı: A Chave de Salomão

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan
Editör: Esra Kökkılıç Bal
Düzelti: Halûk Kürşad Kopuzlu
Sayfa Tasarımı: Meral Gök

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık
Sertifika No: 11946
Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: 0212 612 95 59

4. Baskı: İstanbul, Temmuz 2018
ISBN: 978-605-343-534-1

Türkçe Yayın Hakları © PEGASUS YAYINLARI, 2015
Copyright © José Rodrigues dos Santos/
Gradiva Publicações, S.A., 2014

Bu kitabın çeviri hakları Gradiva Publicações, S.A.,'dan alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitapta yer alan fotoğraf/resim ve metinler Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.'den izin alınmadan fotokopi dâhil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han
No: 11/9 Taksim / İSTANBUL
Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46
www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

pegasusyayinlari pegasusyayinevi pegasusyayinlari

JOSÉ RODRIGUES DOS SANTOS

SÜLEYMAN'IN ANAHTARI

Fransızcasından Çeviren:

HAKAN TANSEL

PEGASUS YAYINLARI

Karım Florbela'ya ve kızlarım Catarina ve Inês'e.

Sözle ifade edilebilen yol ebedî yol değildir.
Tanımlanabilen bir ad ebedî Ad değildir.
İsimsiz olan (varlık) yerin ve göğün menşeidir:
Bir adla, o her şeyin annesidir.

Bu yüzden, devamlı tutkudan muaf olduğunda,
insan kendi ruhsal özünü görür;
sürekli tutkuları olduğunda,
sınırlı bir şekilde görür.

Bu iki şeyin kaynağı aynıdır ve farklı isimler alır.
Her ikisine de derin denir.
Derindirler, iki yönden derindirler.
Bu bütün ruhani şeylerin kapısıdır.

Tao Te Ching, Birinci Kitap, Birinci Bölüm,
MÖ altıncı yüzyılda Lao Zi tarafından yazılmış
Yolun ve Erdemin Kitabı

UYARI

Burada dile getirilen bilimsel ve teknik bilgilerin hepsi gerçektir. Bahsi geçen bütün teori ve hipotezler tanınmış bilim insanları tarafından savunulmuştur.

GİRİŞ

Dondurucu bakışlı adam, CERN'in girişindeki kontrol noktasına giden holü kararlı adımlarla kat etti. Son gelişinde bütün o gözetleme cihazlarını gördüğünü hatırlamıyordu ama hole asılmış üç renkli bayraklar ona Fransa Cumhurbaşkanı'nın gelecek hafta ziyarete geleceğini hatırlattı.

"Lanet olası Fransızlar!.." diye homurdandı.

Ceplerindekileri koyması gereken taşıyıcı bandı görmezden gelerek canı bir hayli sıkkın vaziyette doğruca metal dedektörüne yöneldi. Sonra mumya gibi hareketsiz kaldı.

İsviçreli bir güvenlik görevlisi ona ilerlemesini işaret etti. Yılların ağırlığının bıraktığı izler yüzünden okunan ziyaretçi iki adım attı ve görevlinin boynundaki kimlik kartında yazan "Jean-Claude Bloch" adını okuyarak dedektörden geçti. Güvenlik kapısı öttü.

Görevli, elinde bir dedektörle yaklaştı.

"Kollarınızı açın, lütfen."

Adam denileni yaptı ve nöbetçi dedektörü üzerinde gezdirdi. Kalçaları hizasındayken aletten anlamlı bir ses çıktı. Ziyaretçi, şeker çalarken yakalanmış bir çocuk gibi ellerini ceplerine attı.

"Sadece anahtarlar, biraz bozuk para ve cep telefonum," diye mırıldandı, "sizin de fark edebileceğiniz gibi, olağanüstü bir şey yok."

Bloch adındaki şahıs ona kınayıcı bir bakış attı ve bandı işaret etti.

"Bir dahaki gelişinizde, madeni eşyalarınızı şuraya bırakın. Bu işimizi kolaylaştırır," dedi hafif bir rahatsızlıkla.

Yabancı söylendi ama bunu umursamayan, kendini tamamen işine vermiş güvenlik görevlisi, dedektör yardımıyla incelemesini sürdürdü. Aleti bacaklarında dolaştırdıktan sonra, adamdan ayakkabılarını çıkarmasını istedi. Ardından cihazı omuz ve kolları boyunca kaydırdı. Göğsüne vardığında aletten yeni bir ses çıktı.

"Hassiktir!" diye bağırdı sinirlenen ihtiyar. "Minik oyuncağımı unuttum."

Elini ceketinin altına attı. Ziyaretçinin cebinden bir tabanca çıkardığını gören nöbetçinin gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açıldı. Geriye doğru sıçradı, bir an donakaldı ve sonra hızlı bir hareketle silahını çekti.

"Kıpırdama!" diye haykırdı, ziyaretçiye nişan alarak. "Hareket etme sakın!"

Meslektaşlarının çığlıklarıyla harekete geçen öteki güvenlik görevlileri de silahlarını çıkardılar. Holde çınlamaya başlayan alarm zili tam bir kargaşaya yol açtı. Kimileri haykırırken kimileri de çıkışa doğru koşuyordu. Sükûnet bir anda yerini genel bir keşmekeşe bırakmıştı.

"Yapmayın, beyler, abartmanın lüzumu yok, bu benim eski Colt'um sadece! Dürüst bir vatandaş bu şiddet dolu dünyada kendini koruyamayacak mı yani?"

"Kıpırdamayın!" diye ısrar etti Bloch, beylik Glock'unu davetsiz misafirden ayırmadan. "Yavaşça eğilip silahınızı yere bırakın."

Emrinin altını çizmek için tehditkâr bir el hareketi yaptı. "Çok yavaş, anladınız mı? En ufak şüpheli hareketinizde ateş etmekten çekinmem."

"İyi, tamam!" diye karşılık verdi, görünüşe göre tüm bu telaştan pek etkilenmeyen ziyaretçi. "Prosedürü biliyorum, merak etmeyin."

İhtiyar adam yavaşça eğilip Colt'unu yere bıraktı. Sonra elleri havada doğruldu. Yakınında bulunan görevli ayağının ucuyla tabancayı uzağa itti ve sakinleşmiş bir halde silahıyla yeri gösterdi.

"Yatın. Eller başınızın arkasına!"

Yabancı soğukkanlı bir şekilde cevap verdi, "Dinleyin, sizce fazla ileri gitmiyor musunuz? Olan biten yalnızca küçük bir..."

"Yatın!"

Ziyaretçi uzun bir müddet ayakta durup dondurucu bakışlarıyla kendisine nişan alan nöbetçileri süzerek serinkanlılıkla durum değerlendirmesi yaptı. Sonunda iç geçirerek kollarını indirdi. Herkes emredileni yapıp yere uzanmasını bekliyordu ama yaşlı adam ayakta kaldı.

"Ne dediğimi duymadınız mı?" diye üsteledi Jean-Claude Bloch, onu silahıyla tehdit ederek. "Derhal yere yatın!"

Gözlerini çevresini kuşatan adamlardan ayırmayan yabancı, yine ağır ve kesin hareketlerle, elini tekrar ceketinin iç cebine daldırdı.

"Kımıldamak yok!" diye bağırdı, ziyaretçinin bir silah daha çıkarmasından korkan Bloch. "Eller yukarı, yoksa ateş ederim!"

İhtiyar uyarıyı bir kez daha duymazdan geldi. Parmaklarını usulca takım elbisesinin iç cebine kaydırıp bir kimlik kartı çıkardı ve güvenlik görevlisine gösterdi.

Gerilime rağmen, Bloch belgeye göz attı. Karşısındaki adam ile fotoğrafı karşılaştırdı. Mavi ve hesapçı göz bebekleri aynıydı, göz kenarlarındaki kırışıklıklar, uzun ve kuru yüz, kare çene ve

kar gibi beyaz saçlar da öyle. Kuşkuya mahal yoktu, gerçekten de ziyaretçinin kendisiydi.

Kartın gerisini inceledi. Sağda mavi bir çember bir kartal başını çevreliyordu, aşağıda uzun bir barkod vardı. Fotoğraf ile kartal başı arasındaki bilgiler kart sahibinin kimliğini belirtiyordu. Yukarıda *Employee 1123-x0* ibaresi, ortada *Status: Directorate of Science and Technology, Director* açıklaması, aşağıdaysa isim ve beşinci seviye güvenlik yetkisi göze çarpıyordu.

"Adım Bellamy," diye kendini tanıttı, dondurucu bakışlı ihtiyar, emir vermeye alışık olanların özgüveniyle.

İsviçreli güvenlik görevlisi kimlik kartına ağzı bir karış açık halde bakıyordu.

"Siz... şeydensiniz, öyle..."

"CIA'denim," diye onayladı Bellamy, ters bir ses tonuyla. "Tebrikler, oğlum, okumayı biliyorsunuz. Küçük bir dâhisiniz, hakikaten."

CERN kontrol merkezi ateşli bir gürültü içindeydi. Mühendisler, bilgiişlemciler ve fizikçiler, kimileri gözlerini ekranlara dikmiş, kimileri sessiz veya asabi bir şekilde gözlemlerini mırıldanarak iç içe çalışıyorlardı. Gerilim elle tutulacak kadar yoğundu. Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Hepsi beraber, son derece önemli bir deney hazırlıyorlardı. İnsanlığın en temel sorularından bazılarına cevap verilmesini sağlayabilecek bir deney. Kâinat nasıl oluştu? Kaç tane boyut var? Anti evren var mı?

Tam kapasite çalışan bilgisayar ve klimalardan, kontrol odasını dolduran bir vızıltı yayılıyordu. Kesintisiz uğultu sadece, çalışmaları tıpkı bir maestro gibi yöneten deney şefinin sert sorusu ve çalışanların baygın cevaplarıyla sekteye uğruyordu.

"Yükseltici?" diye sordu, elinde CERN logolu bir kahve fincanı tutan şef. "Tam güçle çalışıyor mu?"

"Olumsuz," diye yanıtladı operatör. "Hâlâ hızlanma evresinde."

"Hangi seviyede?"

"Enerji: 70 MeV[1], artıyor."

"Bir sonraki besleme birinci halka, birinci kısma, iki demet olarak yapılacak."

"Denetim."

Şef sustu; 70 MeV nispeten zayıf bir enerji demekti. Fakat mikropartiküller az önce Linac2'de 50 MeV'e çıkmıştı ve yükselticinin, protonların CERN'in en eski parçacık hızlandırıcısı proton sinkrotronuna doğru yönlendirilmesi için gerekli enerji olan 1,4 GeV'e[2] ulaşması belli bir zaman gerektiriyordu. Ekranındaki verileri kontrol etmeye devam ederek bir yudum kahve içti.

"Mıknatıslardan ne haber, Paul? Protonların hızlanmasıyla uyumlular mı?"

"Olumlu," diye karşılık verdi, niyobyum ve titanyum mıknatıslarının işleyişini gözlemekle görevli Paul. "Manyetik alan yaratıldı, protonların hızlandığı ölçüde artıyor. O kesimde sorun yok."

Şef gözlerini, rakamların yükselen bir ritimle birbirini izlediği ekrandan ayırmıyordu.

"Max, helyum?" diye sordu üçüncü bir operatöre. "Dengeli mi?"

"Olumlu."

Şef, gözlerini ekrana dikip bir rakam sütununu inceledi ve gördüğü şey hoşuna gitmedi. Homurdanarak kahve fincanını bıraktı ve salonun öteki tarafına döndü.

---

1 MeV: Mega-elektron-volt.

2 GeV: Giga-elektron-volt.

"PS nasıl gidiyor, Heinrich?" diye sordu, proton sinkrotronunun durumunu öğrenmek için sabırsızlanarak. "Hazır mı?"

"Olumsuz, *Herr Direktor.* 1,4 GeV'e ulaşmak için biraz daha zaman gerekiyor."

"Şu anki seviye kaç?"

"Enerji: 90 MeV, artıyor."

"Lanet olsun!" diye söylendi şef. Deneyin başarılı olmasındaki en temel faktörün zamanlama olduğunu biliyordu. "Yükseltici hiçbir gecikme olmadan bir sonraki evreye geçmeli. Hızlandır! Protonlar 1 GeV'e ulaştığında PS'nin hazır olmasını istiyorum, anlıyor musun?"

"*Jawohl, Herr Direktor.*"

Frank Bellamy'nin içinde birkaç dakikadır izlendiğine dair net bir his vardı. Durdu ve arkasına bakıp alanı dikkatle inceleyerek, herhangi bir hareket ya da şüpheli bir gölge aradı ama anormal hiçbir şey fark etmedi. Parçacık hızlandırıcısından yükselen ve giderek artan uğultu, olası bir kuşku verici gürültüyü ayırt etmesini engelliyordu. Şayet biri kendisini takip ediyorsa, onu bu yolla keşfedemeyeceği açıktı.

"Olacak şey değil!" diye homurdandı. "Ya ben iyice ihtiyarladım, ya da peşimdeki herif gerçekten çok iyi."

Issız koridorun köşesini dönüp hâlâ sırtında hisseder gibi olduğu tehditkâr hayaletlere karşı temkini elden bırakmaksızın dümdüz devam etti. İçgüdülerinin onu nadiren yanılttığını biliyordu; takip edildiğini düşünüyorsa, öyle olmalıydı. Daha önce, soğuk savaşın o güzel günlerinde, Berlin ve Addis Ababa'da da bu tür hislere kapılmıştı. O zamanlar, koku alma yeteneği onu yanıltmamış ve peşindekilerin işini bitirmeyi başarmıştı.

Kafasını toparlamaya gayret etti. Bulunduğu mekân aklını ve duygularını karıştırıyordu herhalde. Kim bilir, belki de sorunun kaynağı, sinkrotronun kuvvetli elektro mıknatısları tarafından yaratılan manyetik alan gücüydü. Manyetizmanın, belli bir eşikten sonra, insanların zihinsel süreçlerine etki edebildiğini gayet iyi biliyordu. Belki o anda da aynı şey oluyordu.

Koridorun sonunda, üzerindeki levhada "Hadron Çarpıştırıcısı" yazan ve dijital bir kumanda kutusuyla idare edilen bir kapı vardı. Bellamy içeri sadece yetkili personelin girebileceğini ve o an yapılan gibi deneyler sırasında da içeri girmenin tamamen yasak olduğunu biliyordu. Ancak Amerikan istihbarat teşkilatı CIA'in dört ana bölümünden biri olan Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün sorumlusunu bu türden bir ayrıntı durduracak değildi.

Duvara gömülü klavyede, birkaç gün önce CERN sorumluları tarafından kendisine verilen giriş şifresini tuşladı. Küçük ekranda iki İngilizce sözcük belirdi: *Access denied.*

"Hassiktir!" diye sövdü CIA sorumlusu duvara vurarak. "İçine edeyim böyle işin!"

Ekranda yanıp sönen kelimeler âdeta onunla dalga geçiyordu ama duygularına çabucak hâkim oldu. Kendisine verilen şifre tesisin tamamına erişim sağlıyor olmalıydı ama çalışırken Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'na hiç kimse yaklaşamıyordu.

Eldeki imkânlarla bir çare bulması gerekiyordu. Elini ceketinin altındaki tabanca kılıfına attı ve boş olduğunu fark edince, güvenlik görevlilerinin silahına el koyduklarını hatırladı. Pantolon cebini karıştırdı ve anahtarlarından birinin ucuyla klavyenin vidalarını sökmeye koyuldu. En fazla beş dakikada kumanda kutusunun kapağını yerinden çıkarıp aleti besleyen elektrik kablolarına erişti.

Sonra Bellamy cep telefonunun bir tuşuna bastı ve âdeta İsviçre çakısına dönüşen cihazdan bir bıçak çıktı. CIA'in adamı gülümsedi.

Teşkilat tarafından geliştirilmiş bu cep telefonları kesinlikle çok pratikti. Kabloları tutup kesti ve uçlarını birbiriyle temas ettirdi.

"Bingo!"

Kapı yavaşça açıldı.

Daha ileri gitmeden önce arkasındaki koridora tekrar göz attı. Birinin kendisini takip ettiği hissi daha da kuvvetlenmişti.

Dairesel tünelin iki noktasından yapılan proton beslemesi kontrol odasındaki gerilimi yükseltiyordu. Fizikçilerin mırıldanmaları kesilmiş ve ortam çok daha ağırlaşmıştı. Can alıcı anın eli kulağındaydı.

"Heinrich," diye bağırdı şef, "protonların hızı kaç?"

"Enerji: 405 GeV, artıyor, *Herr Direktor.*"

Şef salonun öbür tarafına doğru döndü.

"Maurice, Büyük Hadron Çarpıştırıcısı yüklenmeye hazır mı?"

"Evet."

"Paul, mıknatıslardan ne haber?"

"Manyetik alan protonların ivmesiyle uyumlu bir halde artıyor, *sir.*"

Süperiletken mıknatısların yarattığı alanın gücünün, protonları hızlandıracak şekilde çoğalıp onları yörüngelerini eğmeye ve bu sayede Büyük Hadron Çarpıştırıcısı içinde kalmaya zorlaması gerekiyordu. Salonda bulunan herkes, bu hassas safhanın, deneyin kritik bir etabını oluşturduğunun bilincindeydi.

"Evet, tamam mı, Heinrich?"

"Neredeyse tamam, *Herr Direktor.*"

"Son sayımı başlat."

"Enerji: 415 GeV, artıyor... Enerji: 420 GeV, artıyor... Enerji: 425 GeV, artıyor..."

"Dikkat... yöntem paketler halinde, rampayı hazırlayın."

"Enerji: 430 GeV, artıyor... Enerji: 435 GeV, artıyor... Enerji: 440 GeV, artıyor..."

"Dikkat... demet yöntemi, rampa. Kuvvet grubu başlayın, bir, iki, üç."

"Enerji: 445 GeV, artıyor... Enerji 450 GeV'de sabitlendi."

"Besleme!"

Maurice adlı adam bir düğmeye bastı ve protonlar Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nın iki ışın tüneline saptı; son hızlandırma başlıyordu.

"Besleme tamamlandı!" diye kükredi Fransız mühendis. "Enerji *flat top*'ta sabitlenmiş durumda."

"Demet yöntemi, gereken ayarlamayı yapın," diye buyurdu operasyon şefi. "7 TeV'e ulaşmak için yirmi dakikamız var."

7 TeV seviyesine varmak gerçekten inanılmaz bir şeydi, salondaki herkes bunu çok iyi biliyordu. TeV simgesi, tera –Yunanca "canavar"– elektron ve volt sözcüklerinin baş harflerinden oluşmuştu. 7 TeV, protonların son hızlandırmayla yedi trilyon elektron-volt gibi korkunç bir enerjiye erişecekleri anlamına geliyordu. Başka bir deyişle, enerjiyi yedi bin protona eşdeğer bir kütleye dönüştürmeye hazırlanıyorlardı; kâinatın oluştuğu Büyük Patlama'dan sonraki minicik bir salisede atomaltı parçacıkların sahip olduğuna benzer bir enerji. 7 TeV'de protonların hızı, hızlandırıcının çevresinde 27 km uzanan, saç teli kadar ince bir huzme boyunca, ışık hızının en az %99,9'una ulaşacaktı. Bu, insanlığın tasarladığı en karmaşık ve mükemmel makine olan, CERN'in Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nda elde edilen devasa ivme hakkında bir fikir veriyordu.

"Paul, mıknatıslar hâlâ uyumlu mu?"

"Olumlu, *sir*. Öngörüldüğü gibi yirmi dakika içinde azami seviyeye çıkacaklar."

Son sınırlarına dayanan süperiletken mıknatıslar, Dünya'nınkinden yüz yetmiş bin kat üstün bir manyetik alan yaratmayı başarıyordu. Bu hız, protonları Büyük Hadron Çarpıştırıcısı tünelinde ışık hızına yakın bir hızda kalmaya zorlamak için vazgeçilmez seviyeydi. Protonların ivmesi 7 TeV'i aştığı takdirde, yörüngeleri CERN tünelinin 27 kilometrelik halkasına uyacak şekilde bükülmez ve dağılırlardı.

Deney şefi bir iç iletişim tuşuna bastı.

"CMS[3] beta. Hazır mısınız?"

"Olumlu," diye hoparlörden yanıt verdi Tıkız Müon Selenoidi çalışmalarından sorumlu kadın. "Çarpıştırmalara başlamaya hazırız."

"ATLAS beta," diye seslendi şef, bu kez başka bir düğmeye basarak. "Hazır mısınız?"

Önce bir cızırtı duyuldu ama çabucak kesildi.

"Biz..." deyip durakladı, şaşkınlığı hoparlörden bile belli olan ses. "Bizim bir... sorunumuz var."

Tam o sırada kontrol odasındaki kırmızı lambalar yanıp sönmeye başladı. Sorunun ne kaynağını ne de ciddiyetini anlayan mühendis ve bilim insanları, şaşkınlık içinde birbirlerine baktılar. ATLAS dedektöründe yangın mı çıkmıştı? İçinde dolaşan dev enerjinin etkisiyle Büyük Hadron Çarpıştırıcısı patlamış olabilir miydi? Tehlikede miydiler?

Olması gerektiği gibi, ilk tepki veren şef oldu. Sıkkın bir edayla kolunu havaya kaldırdı ve yaşanan yenilginin bozduğu bir sesle, en korktuğu emri verdi.

"İptal edin!" diye bağırdı. "Her şeyi durduruyoruz."

3 Compact Muon Selenoid.

Klavye ancak manyetik alan etkisizleşince yaşam belirtisi gösterdi. Jean-Claude Bloch şifreyi tuşladı ve kapı bir vakum gürültüsü eşliğinde açıldı.

"Giriyor muyuz?" diye sordu güvenlik ekibinden meslektaşı, cevap beklemekten çok cesaret bulmak için.

Güvenlik ekibinin iki üyesi kapıyı aşıp Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nın olduğu alanın çevresine süzüldüler. Doğanın orada bulunan korkunç güçlerinden ödü patlayan Bloch, tünele girdikten sonra bir an durdu. Herhangi bir anomali arayan gözleri, tünelin ortasındaki geniş boruya takıldı. İki adam, arıza durumunda, en büyük tehlikelerin o tüpün içinde bulunduğunu biliyorlardı: Proton demetleri, niyobyum ve titanyum mıknatıslar ve özellikle, onların sıcaklığını iki kelvinin altında, yani mıknatısların süperiletkenlik özelliklerini korumak için gerekli, mutlak sıfıra yakın bir sıcaklık olan –271 °C'ta tutmakta kullanılan kriyojenik sistem. Bir kaçak sonucu tüplerden dışarı sıvı helyum sızsa, ölümleri hızlı olurdu.

Bloch telsizini açtı.

"Şahin1'den Yuva'ya. İçeri girdik. Tamam."

Telsiz cızırdadı.

"Yuva'dan Şahin1'e. Durum nedir?"

"Her şey yolunda gibi, anormal bir şey görünmüyor. Şimdi ne yapalım?"

"ATLAS'a doğru gidin, Şahin1, sorun orada. Tamam."

Tünel iyi aydınlatılmıştı fakat iki güvenlik görevlisi ilerledikçe uzun tüpü denetlemek için fenerlerini açık tuttular. Adamların ayak sesleri tünelde yankılanırken ışık daireleri çeliğin üzerinde dans ediyordu.

"Bırrr," dedi Jean-Claude Bloch, "tüyler ürpertici..."

Arkadaşı titredi.

"Hem de nasıl!"

Tehdit oluşturabilecek en ufak bir anormalliğe karşı tetikte on dakika kadar ilerlediler. Sonra önlerindeki tünel genişleyerek kayanın içine oyulmuş kocaman bir mağaraya dönüştü. Alan, ardışık ve eşmerkezli silindirlerden oluşan, 25 metre çapında devasa bir makine tarafından işgal edilmişti; yerin altında uykuya yatmışa benzeyen çelikten tam bir dev.

"ATLAS."

Varmışlardı. ATLAS, CERN'in en önemli parçacık dedektörlerinden biriydi, "Tanrı Parçacığı" da denen meşhur Higgs bozonunun nihayet tespit edildiği makineydi. Proton paketleri, ışığınkine yakın bir hızla orada çarpışarak doğanın temel parçacık ve güçlerinin saptanmasını sağlıyorlardı. Kuarklar, elektronlar, müonlar, nötrinolar, Z ve W parçacıkları, fotonlar, hatta belki de gravitonlar gibi sayısız mikropartikül üreten çarpışmalar...

Bloch telsizini tekrar açtı.

"Şahin1'den Yuva'ya," dedi. "Hedefe ulaştık. Şimdi ne tarafa gitmeliyiz? Tamam."

"Yuva'dan Şahin1'e, bilgisayar sorunun haricî müon dedektörü yakınında olduğunu belirtiyor. Gidip orayı kontrol edin."

İki görevli hemen, haricî müon dedektörünün bulunduğu büyük çarka doğru baktılar. Gerçekten de bir şeyler oluyordu orada. Bir adım daha atmaya cesaret edemeden, fenerlerini o noktaya doğrulttular ve havada süzülen buhar bulutunu görerek korkuya kapıldılar.

"Helyum!" diye bağırdı Bloch. "ATLAS'ta helyum kaçağı var!"

"Ne yapacağız?" diye sordu öteki görevli dehşet içinde. "Destek isteyelim mi?"

"Ne desteği? Destek biziz zaten, budala!" diye karşılık verdi, sinirlerine hâkim olmakta zorlanan Bloch. "Kaçağın tam yerini anlamak için oraya girmemiz lazım."

İki adam gayet temkinli bir şekilde ATLAS'a yaklaştılar. Makine sahiden dev gibiydi; yanında kendilerini cüce gibi hissediyorlardı. Haricî müon dedektörünün kocaman çarkının çevresini dolaşıp dikkatlerini o çelik canavarın ufak bir kesiminden sızan buhar bulutuna yoğunlaştırdılar.

"Buharın ortasında bir şey var sanki."

"Nerede?"

Jean-Claude Bloch el fenerini o tarafa çevirdi.

"Şurada işte, görmüyor musun?"

Aradaki mesafe ve çıkan buhar yüzünden herhangi bir şeyi ayırt etmeleri imkânsızdı. Daha da yaklaşmaları gerekiyordu. Fenerlerinin ışığı buharda titreşirken attıkları her adımda sanki bir volkana tırmanıyorlarmış gibi korka korka, büyük makineye doğru yürüdüler.

Helyum buharından zarar görmekten çekinerek makineye iki metre kala durdular. İçerisi soğuktu. Havayla temas eden gaz buharlaşıp oksijenin yerini alıyordu. Biraz fazla yaklaşırlarsa boğulabilirlerdi. Bulundukları mesafede güvenlik eşiğine ulaşmışlardı. Bir adım daha atsalar, ölümle karşı karşıya kalırlardı.

Bloch, kendisini felç eden soğukla savaşarak buharın ardında seçilen şekli aydınlattı.

"Lanet olsun!"

Bacakları makinenin içinde, gövdesi dışarıda, yüzü morarmış bir ceset yatıyordu. Adam ya oksijensiz kaldığı ya da ölümcül iç yanıklara yol açan helyum buharından soluduğu için ölmüş ol-

malıydı. Ölüm sebebi otopside belli olurdu. Fenerin ışığı kurbanın yüzünü aydınlatınca, Jean-Claude Bloch şaşkınlıkla haykırdı.

"Bizim ihtiyar bu, CIA'deki herif!"

"Kim?"

"Bu sabah üzerinde silahla içeri girmeye kalkan adam, hatırlıyor musun?"

"Emin misin?"

"Kesinlikle! Ben uğraşmıştım onunla. CIA'de çalışan ihtiyar. Frank... Frank bilmem ne." Adı dilinin ucundaydı. "Hah! Bellamy! Evet! Frank Bellamy. CIA'in rütbelilerinden biri galiba."

"Buraya ne halt etmeye gelmiş ki?"

Bloch cevap verme zahmetine girmedi. Fenerinin ışığında cesedi incelerken kollardan birinin gergin durduğunu ve adamın parmakları arasında bir kâğıt parçası sıktığını fark etti.

"Bu da ne? Şu kâğıt parçasını görüyor musun?"

Meslektaşı dikkatle kâğıda baktı.

"Evet. Üzerinde bir şey yazıyor. Gördün mü?"

İki adam, kâğıtta yazanı sökebilmek için döndüler.

4

"Bu bilmece de neyin nesi?"

4 Anahtar: Tomás Noronha.

Jean-Claude Bloch el fenerini sıvı helyum kaçağına çevirdi. Kriyojenik sistemin tüpü delinmişti ve hemen yanında yüksek ısıya dayanıklı bir matkap duruyordu.

"Şuna bak!" diye bağırdı.

"Tanrım!" diye tepki verdi iş arkadaşı şaşkınlık içinde. "Kaçak... helyum kaçağı, biri kasten yapmış bunu!"

Bloch yine telsizini alıp düğmesine bastı.

"Şahin1'den Yuva'ya. Sorunun kaynağını tespit ettik. Haricî müon dedektörünün arkasında bir ceset ve helyum kaçağının yanında yüksek ısıya dayanıklı bir matkap bulduk. Bu bir kaza değil. Tekrarlıyorum, kaza değil. Talimat bekliyorum. Tamam."

Telsiz birkaç saniye cızırdadı.

"Yuva'dan Şahin1'e. Tekrarlayabilir misiniz?"

"ATLAS'ta bir ceset ve sıvı helyum kaçağının yanında yüksek ısıya dayanıklı bir matkap bulduk. Cesedin elinde bir kâğıt var ve üzerinde bir isim yazıyor. Sanırım katilinin adı."

Bu defa cızırtı on saniyeden fazla sürdü. Güvenlik merkezinin sorumluları az önce aldıkları bilgiyi tartışıyor olmalıydılar.

"Yuva'dan Şahin1'e," diye yanıt verildi nihayet. "Bilgilendirme için derhal geri gelin. Kapsamlı bir rapor istiyoruz. Helyum kaçağıyla ilgilenmek ve cesedi almak üzere itfaiyecileri yolluyoruz. ATLAS dedektörü ve bütün mağara yeni bir emre kadar mühürlenecek. Tamam."

İki güvenlik görevlisi cesede son bir göz atıp çıkışa doğru yöneldiler. Yine haricî müon dedektörünün kocaman çarkının etrafından dolanıp tünele daldılar ve biraz önce içeri girmiş oldukları kapıya ilerlediler.

Tünelde giderlerken Bloch o sabah CERN'in giriş holünde yaşanan olayı ve ihtiyarın CIA'in şeflerinden biri olduğunu anladığında hissettiklerini anımsıyordu.

"Bu Tomás Noronha her kimse, CIA'le başı belada demektir," diye mırıldandı, alaycılıktan son derece uzak bir tebessümle. "Bedelini ödetirler."

Ama bu onun sorunu değildi. Omuz silkip adımlarını hızlandırdı. Oradan ne kadar çabuk çıkarlarsa o kadar iyiydi.

Bir

Üzüm yeşili gözlü adam, elinde bir evrak çantası, çimenliği sakince geçip Calouste-Gulbenkian Vakfı'nın gayet modern binasına girdi. Sulama az önce durmuştu ve çimler güneşte parlıyordu. Biraz önce radyodan duyduğu bir ezgi mırıldanıyordu. Resepsiyon personelini selamladıktan sonra holün dip tarafındaki ofise yöneldi. Kapıyı açtı, sekreter bilgisayarın başında oturuyordu.

"Günaydın Albertina."

Sekreter gözlerini ekrandan kaldırıp içeri giren şahsa baktı.

"Profesör Noronha! Yolculuğunuz iyi geçti mi?"

"Harika," diye yanıtladı Tomás Noronha, vakfın bilimsel danışmanlığını yaptığı odaya doğru yürürken. "Lizbon'a dün öğleden sonra geldim. İspanyol hava trafik kontrolörlerinin grevinden kaçınmak için planladığımdan önce döndüm. Az kalsın mahsur kalacaktım!"

"Cenevre nasıldı? Hava çok soğuk olmalı, öyle değil mi?"

Tarihçi elini cebine soktu.

"Buz gibi," dedi sekretere küçük bir kırmızı kutu uzatırken. "Buyurun, çikolata getirdim size."

Albertina kutuyu aldı ve gülümsedi.

"Ah, profesör! Neden zahmet ettiniz ki?"

Tomás çantayı masasının ayağına dayadı.

"Benim için bir zevktir," dedi pardösüsünü pencerenin yanındaki askıya asarken. Başını çevirip kapıya baktı. "Yeni bir şey var mı?"

Albertina hemen daha profesyonel bir tavır takındı ve ajandasını karıştırdı.

"Evet, Lizbon Yeni Üniversitesi'nden biri aradı. Seyahatte olduğunuzu söyledim. Yarın tekrar araması lazım. Ne istediğini söylemedi."

Tomás kendini gülümsemekten alamadı.

"Söylemesine lüzum yok. Fakülteye geri dönmem için başımın etini yiyorlar."

"Bence gayet haklılar," diye belirtti Albertina, son derece manidar bir tonla. "Doğrusu, geri kalan yetenekleriniz bir yana, dünyanın en büyük kriptologlarından biri ve bilmem kaç eski dil üzerine doktorluk derecesine sahip olan, sizin düzeyinizde bir öğretim görevlisinin üniversitede ders vermemesi hiç görülmemiş bir şey! Gerçekten utanç verici bir durum!"

Tarihçi lafı kısa kesmeyi tercih etti. Sandalyesini çekip oturdu ve bilgisayarını açtı.

"Başka?"

"Mühendis Ferro saat 15'te sizi görmek istiyor. Cenevre'den satın almaya gittiğiniz şey hakkında." Sekreter, Noronha'ya sorgulayıcı bir bakış attı. "Aradığınızı buldunuz mu?"

Tomás uzanıp masasının yanına bıraktığı çantayı aldı.

"Evet, başardım."

Meraktan içi içini yiyen sekreter gözlerini çantaya dikti.

"Sahi mi? Görebilir miyim?"

Tomás çantasını ufak bir anahtarla açtı ve içinden bir paket çıkardı.

"İşte!" dedi. "Beni ne kadar uğraştırdığını tahmin edemezsiniz."

Paketi okşadı. Cenevreli antikacıyla yaptığı pazarlık pek zorlu geçmişti. Söz konusu nesne, Gulbenkian Vakfı'na satın alınmasını hararetle tavsiye ettiği, ender bir elyazmasıydı. Tomás belge için bilirkişi incelemesi yaptıktan sonra bir teklifte bulunmuş ve neticede anlaşma en başta önerilen fiyatın birazcık üzerinde sağlanmıştı. Tarihçi öyle heyecanlıydı ki Ferro'yla yapacağı toplantıyı beklemekte zorlanıyordu; vakıf müzesinin müdürünün çok sevineceği muhakkaktı.

"Onu görebilir miyim?" diye sordu Albertina. "Yoksa küçük hazinenizin paketi bozulmamalı mı?"

Tomás bir kahkaha patlattı.

"Hayatımda hiç bu kadar meraklı birini görmedim! Pekâlâ, göstereyim bari."

Yapışkan bandı söküp paketi açtı ve parşömenin havayla temas ederek bozulmasına mani olmak için ağzı sıkıca kapatılmış bir naylona sarılı, kâğıdı sararmış bir kodeks çıkardı. Kitabı sekreterine uzattı ve altında Orta Çağ kaligrafisiyle yazılmış metnin ilk satırlarının yer aldığı başlığı gösterdiği.

"*Tabula Samri... Smiragda... na*?" diye kekeledi Albertina merak içinde.

"*Tabula Smaragdina*," diye düzeltti tarihçi. "*Zümrüt Tablet* veya *Hermes'in Sırrı* da denir. Hermes Trismegistus'a atfedilen bir metin, daha önce ondan bahsedildiğini duymuş muydunuz?"

"Evet, elbette. Bir Antik Çağ büyücüsü, öyle değil mi?"

"Bir bakıma öyle. Hermes Trismegistus, gerçek kimliği hâlâ bir sır olan, meşhur bir simyacıymış. Kimileri, büyü ve yazının iki ilahı, Yunan tanrısı Hermes ve Mısır tanrısı Thot'un bileşiminden doğan bir şahsiyet olduğunu düşünüyor. Hermes Trismegistus kişiliğinin ardında Mısırlı büyük rahip İmhotep'in yattığı sanılıyor. Ptolemaios Hanedanı zamanında Yunanlar Mısır'ı işgal ettiklerinde, ona saygı gösteriyorlarmış. Trismegistus "üç defa büyük" anlamına gelir ve Antik Çağa ait birçok metnin yazarı olan bir bilgedir. En tanınmış eserleri *Hermetik Kitaplar*'dır: İkinci ve üçüncü yüzyıldan kalma bir dizi diyalogdan oluşan bu metinlerde bir öğretmen, Hermes Trismegistus'un kendisi, bir öğrenciye, ilahiyatın, ruhun ve kâinatın yasalarını öğretmektedir."

"O metinler hâlâ mevcut mu?"

"Elbette. Asılları papirüse yazılmış; on beş ve on altıncı yüzyıllardan kalma Latince çevirilerden yararlanılıyor." Çantasından, elyazmasının bilirkişi incelemesine hazırlanmak için son haftalarda toplamış olduğu belgeleri çıkardı. "*Hermetik Kitaplar* çok değerli bir antik bilgelik arz eder." Aldığı notlar arasında parmağıyla bir bölümü aradı. "XIII. Kitap'a ait şu alıntıyı bir dinleyin: Ölümsüz bir bedende erimek üzere kendimden çıkıyorum. Dolayısıyla, bir gün olduğum kişi değilim artık, Ruh-Tin tarafından şekillendirildim."

"Ruh-Tin tarafından şekillendirildim mi? Ne demek oluyor bu?"

Tarihçi omuz silkti.

"Hermetik bilgelik oluyor. Gizli bir bilgiyle karşı karşıya olduğumuz anlamına geliyor. 'Ruh-Tin tarafından şekillendirildim' cümlesiyle asıl gerçekliğin Ruh-Tininki olduğunu söylemek istiyor gibi. Biz tinimizin tasarladığı şeyiz. Tinin ötesinde bir gerçek yok."

Bu düşünce Albertina'ya, ciddiye alamayacağı kadar yabancıydı. Dikkatini Tomás'ın elleri arasında tuttuğu elyazmasına yöneltti.

"Cenevre'den satın aldığınız elyazması mı bu?" diye sordu, *Tabula Smaragdina*'yı işaret ederek. "Tam olarak neden bahsediyor?"

"*Zümrüt Tablet* hem İslami hem de Batılı simyayı doğuran ana metindir ve Hermes'e Trismegistus adının takılmasına yol açmıştır; zira yazar, evrenin hikmetinin üç parçasını bildiğini burada ileri sürer. Onlardan biri de simyadır, elementleri dönüştürme sanatı."

"Yine laf kalabalığı yani!"

Tomás yüzünü buruşturdu.

"Yanılıyorsunuz," diye karşılık verdi. "Simya, elementlerin dönüşümü bilimidir. Simyacıların büyük projelerinden biri, demiri altına dönüştürmekti mesela. Her ne kadar inanılmaz görülebilse de bugün biliyoruz ki elementlerin dönüşümü gerçekten mümkündür. Bunu gerçekleştiren ilk bilim adamı, Britanyalı fizikçi Ernest Rutherford oldu. Oksijeni azota çevirdi ve başka atomların dönüşümü sayesinde yıldızların karbon, demir ve altın ürettiği süreçleri keşfetmeye başladı."

Sekreter, başıyla onaylayarak kodeksin ilk sayfasında yazılı birkaç satırı işaret etti.

"Çok ilginç. Bu satırlar simyayı mı açıklıyor?"

"*Zümrüt Tablet* simya hakkındadır ama içindeki kayıtlar hermetik[5] bilginin genel ilkeleridir." Tomás kitabı yaklaştırıp ilk satırları okudu: "*Verum, sine mandatio, certum et verissimum. Quod est inferius est sicut quod est superius, ad perpetranda miracula rei unius. Et sicut omnes res fuerunt ab Uno, meediatione unius, sic omnes res natoe fuerunt ab hac una re, adaptatione.*"

Albertina güldü.

"Profesör, ben hiçbir şey anlamıyorum. Latincem biraz paslıdır, bilirsiniz..."

"O, doğru, yalansız, kesin ve gayet gerçektir," diye çevirdi Tomás. "Biricik'in mucizelerini gerçekleştirmek için, aşağıdaki, yukarıdaki

5 Gizli manasında. (ç. n.)

gibidir ve yukarıdaki, aşağıdaki gibidir. Ve her şey Bir'den geldiğine göre, her şey uyum içinde tektir."

"Hâlâ anlamıyorum..."

Tarihçi çantasını yeniden açtı.

"Gizli bir bilgiyle karşı karşıya olduğumuzu söylemiştim size," diye açıkladı, elyazmasını geri yerleştirirken. "İkinci ve üçüncü cümlelerin anlamı muğlak, lakin Hermes Trismegistus, gerçeğin tek olduğunu, atomlar, biz ve yıldızlar arasındaki farkların yanıltıcı olduğunu ve hepimizin aynı şey olduğumuzu söylemek istiyor gibi. 'Aşağıdaki, yukarıdaki gibidir ve yukarıdaki, aşağıdaki gibidir.' Biz dâhil her şey 'biricik', çünkü 'her şey Bir'den geldi'. Başka bir deyişle, eşsiz olduğumuz izlenimi yanılsamadan başka bir şey değil. Gerçekte her şey birbirine bağlı, her şey aynı, her şey bir."

Tam Tomás metinde belirtilen temel fikirleri ayrıntılarıyla açıklamaya hazırlanıyordu ki kapı açıldı ve vakıfta çalışan bir memur, Albertina'ya postayla az önce gelmiş bir zarf getirdi. Sekreter pakete bakıp amirine döndü.

"Sizin için, profesör."

"Ha, sipariş ettiğim, eski İbranice hakkındaki kitap olmalı. Kudüs'ten mi geliyor?"

Albertina zarfı inceledi.

"Gönderici adı yok, profesör. Ama pullara bakılırsa, İsviçre'den geliyor."

Tarihçi pakete şaşkın bir bakış attı.

"İsviçre'den mi?" diye sordu elini uzatırken. "Ama ben oradan geli..."

Sekreter ayağa kalktı ve muzip bir tebessüm eşliğinde paketi ona verdi.

"Arkanızda size hayran bir hanım bıraktınız herhalde..."

İki

Nar kırmızısı bir şafak vakti, Bethesda'nın kocaman Amerikan çamlarının şekillendiği ufku yırtıyordu. Güneş geceyi kovmak üzereydi fakat Walter Halderman henüz yatmamıştı. Son sekiz saati bilgisayarının başında, o sabah Beyaz Saray'a yollaması gereken raporu yazıp düzeltmekle geçirmişti. Teşkilat'a bağlılığının fark edileceğine ve bir gün ödüllendirileceğine inanıyordu.

Cep telefonu çaldı.

Telefon etmek için uygun bir saat değildi ama Halderman buna şaşırmadı. Kimin aradığını tahmin edebiliyordu ve numara ekranda çıkınca, sezgisi doğrulandı. Telefonu açıp bekledi.

"Halderman."

"Günaydın, efendim," dedi hattın öbür ucundaki ses. "Bu kadar erken aradığım için kusura bakmayın ama Bern elçiliğimizdeki adamımız durumun acil olduğunu söylüyor ve sizinle konuşmakta ısrar ediyor."

"Bağlayın."

Birkaç saniye sonra yeni bir ses duyuldu.

"Alo?"

"Ben Halderman, CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdür Yardımcısı. Benimle acilen konuşmanız mı gerekiyor?"

"Evet, öyle. Benim adım da Paul Zelazny, İsviçre'deki büyükelçiliğin istihbarat birimindenim. Az önce Cenevre polisi arayıp kötü bir haber verdi. Böyle bir haberi verdiğim için üzgünüm fakat yaklaşık yarım saat kadar önce, müdürünüz Frank Bellamy... nasıl desem... tuhaf koşullarda ölü bulunmuş."

"Frank Bellamy ölmüş mü?"

"Evet, efendim."

Halderman yumruğunu sıktı.

"Nasıl?"

Karşı taraftaki kişi hız almak ister gibi derin bir iç çekti.

"Cesedi CERN'de, dev bir parçacık hızlandırıcısında bulunmuş. Görünüşe göre boğularak ölmüş. İsviçre polisi bir soruşturma başlattı; bir cinayet olduğunu düşünüyorlar."

"Cinayet mi? Neden böyle düşünüyorlar?"

"Şey, Frank Bellamy'nin geride kendisini öldürenin adının yazdığı bir not bıraktığı söyleniyor."

"Bak sen! Kimmiş, peki?"

"Katil *Thomas Noroña* diye biriymiş galiba. Bu isim size bir şey ifade ediyor mu?"

"Thomas mı? Tomás olmasın?"

"Evet, öyle olmalı."

"Kim olduğunu biliyorum. Polis onu tutuklamış mı?"

"O işle meşguller."

Halderman saatine baktı, neredeyse altı olmuştu.

"Dinleyin, Bay..."

"Zelazny. Paul Zelazny."

"Dinleyin, Paul. Mesajın kopyası elinize geçince acilen bana, Langley'e gönderin. Ofisime vardığımda onu masamda görmek istiyorum, bu işle bizzat ilgileneceğim. Aradığınız için teşekkürler. İyi günler."

Halderman hattın diğer ucundaki adamın cevabını beklemeksizin telefonu kapattı. Dudaklarında hoşnut bir tebessüm, gözlerini pencereye çevirip doğmakta olan günün ışığını hayranlıkla seyretti.

Frank Bellamy artık saf dışı olduğuna göre, nihayet önünde muhteşem ufuklar açılıyordu.

Üç

Yeni gelen koliyi inceleyen Tomás, ekspres kargoyla yollanmış olduğunu anladı. Merakla eline alıp uzun uzun süzdü. İsviçre'den bu paketi kim göndermiş olabilirdi ki? Pullara bakıp posta damgasını kontrol etti ve kolinin bir gün önce Cenevre'deki bir şubeden postalandığının farkına vardı.

"Ne tesadüf."

Rastlantının bu kadarı şaşırtıcıydı. Paket elden niye verilmemişti ki? Belki de orada olduğu bilinmiyordu; aklına gelen tek makul açıklama buydu. Şaşkınlığı geçince, bu konunun o kadar da önemli olmadığına karar vererek, paketi açtı.

Kenarlarını yırtıp içindekini çıkardı. İlk bakışta bir çeşit kalın diske benziyordu fakat selofan ambalaj daha fazla detayın görünmesine izin vermiyordu. Tomás paketi tamamen açtı.

"Vay canına!"

Karşısında, avucunu bütünüyle kaplamaya yetecek kadar büyük, kenarları deriden, bir tür büyük bakır yoyo duruyordu. Yoyonun bir yüzüne, ortasında çizgileri altın yaldızlı kabartma bir Davut yıldızı bulunan, İbranice ve Latince harflerle kaplı iki daireyle çevrili bir geometrik figür oyulmuştu.

Tomás'ın şaşkınlığı sekreterin dikkatini çekti.

"Ne oldu, profesör, bir sorun mu var?"

Tarihçi elindeki nesne ve üzerindeki deseni tahlil ettikten sonra, Albertina'ya döndü.

"Bakın, bir 'pentaculum' yollamışlar bana."

"Nedir o?"

"*Pentaculum,* vaktiyle büyü yapmakta kullanılan bir tılsımdır." Parmağını geometrik şekillerin üzerinde gezdirdi. "Bu 'Büyük Pentaculum' aslında." Desenin üst kısmındaki חתפמ המלש harflerini gösterdi. "Şunu görüyor musunuz? *Mafteh Şelomoh*, İbranice bu. Sizin İbranicenizin Latincenizden daha iyi olduğunu sanmıyorum..."

Sekreter güldü.

"Yanılmıyorsunuz."

"Pekâlâ. *Mafteh Şelomoh,* genelde Kral Süleyman'a atfedilen büyü kılavuzu *Clavis Salomonis*'in İbranice adıdır." Bir itirafta bulunacakmış gibi, sesini alçalttı. "Bunu efsane söylüyor tabii. *Clavis*

Salomonis gerçekte on dördüncü ve on beşinci yüzyıl İtalyan Rönesansının ürünüdür. Hatta *Lemegeton* veya *Clavicula Salomonis Regis* gibi başka büyü kılavuzlarına esin verdiği düşünülür."

Albertina'nın kafası karışmışa benziyordu.

"Ya, çok iyi," dedi. "Peki, size ne sebeple göndermişler bunu?"

Tomás yırtık pakette göndericinin kimliğine dair bir bilgi aradı, kolinin neden gönderildiğine ya da nereden geldiğine dair bilgi verebilecek bir mektup ya da herhangi bir el yazısı not bulmaya çalıştı. Kolinin içini dikkatle inceledi ama hiçbir şey bulamadı.

"Bilmiyorum," diye itiraf etti. Pulları ve üzerlerindeki Cenevre damgasını tekrar gözden geçirirken aklına bir fikir geldi. "Yok, sanırım biliyorum. Bay Perin yollamış olmalı! Başka kim böyle bir şey gönderebilir ki bana?"

"Arkadaşlarınızdan biri mi o?"

"*Tabula Smaragdina*'yı satın aldığım antikacı."

"İyi de bu... tılsımı niye yollasın ki size?"

Tarihçi, ağırlığını yoklamak istiyormuş gibi, tılsımı eline aldı.

"En ufak bir fikrim yok," diye cevap verdi. "Belki de beni onu satın almaya ikna etmek istiyordur. Bu da diğerleri gibi bir ticari yöntemdir, bilirsiniz ya."

"Yaa, bir kopya mı olduğunu söylüyorsunuz yani?"

Bu iyi bir soru, diye düşündü Tomás. Tılsımı daha dikkatli inceledi. Onu hissetmek, dokusunu ellemek, bakır yüzeyini ve deri kenarlarını okşamak istiyordu. Yakından bakınca, tılsım otantik görünüyordu. Tomás eski parçalara bilirkişi incelemesi yapmaya alışık bir uzmandı. Şayet bu bir kopyaysa olağanüstü bir taklitti.

"Olabilir, emin değilim." Bir an düşündü; satın alacağı kesin olmadığına göre, antikacı hangi akla hizmet orijinal bir parça göndersindi ki? Anlamsız bir şeydi bu, ancak taklit olabilirdi. Ani bir hareketle tılsımı pantolon cebine attı. "Buna daha sonra bakarız.

Laboratuvardaki çocuklara gösterip düşüncelerini alırım. Kim bilir, bir karbon 14 testi yaparlar belki."

"İyi de madem dün Cenevre'de o antikacının yanındaydınız, tılsımı o zaman neden göstermedi? Niye hiçbir açıklamada bulunmadan,postayla yolladı?"

"Ne bileyim, ben? Dediğim gibi, belki de bir satış tekniğidir."

Tüm bu sorulara verecek cevabı olmadığından, bu konuyu vakti geldiğinde ele almaya karar verdi. O an için yapacak başka bir sürü işi vardı ve onunla zaman kaybetmenin gereği yoktu.

Ekranına bakıp e-posta kutusunu kontrol etti. Ardından Gulbenkian Vakfı'nın yerel ağına bağlandı. "Satın almalarla ilgili raporlar" sayfasını açtı ve "konu" bölümüne, "*Tabula Smaragdina*'nın satın alınması" yazdı. Formu doldurmaya başladı.

"Profesör Noronha?"

Notlarına dalmıştı ve her gerektiğinde, pazarlığı zihninde yeniden canlandırmak için, hafızasına başvuruyordu. İlk teklifi, antikacının karşı önerisini ve bunları izleyen psikodramayı anımsadı.

"Profesör Noronha?"

Cenevre'deki pazarlığın hayali yok oldu ve Tomás dalgın bakışını Albertina'ya çevirdi.

"Evet?"

Sekreter elinde telefon ahizesini tutuyordu.

"Sizi arıyorlar, dedi, Coimbra'dan Bayan Maria Flor hatta."

Albertina'nın havaya kaldırdığı telefonu gören Tomás'ın aklına birçok düşünce hücum etti. Birincisi çalan telefon imgesi oldu; sanki zil sesi ancak bilincine erişmişti. Bir çeşit psişik yankı olduğu izlenimine kapıldı, sanki ses içeri girmek için kafasında bir yerlerde sabırla sırasını beklemişti. İkincisi, daha dün, Lisbon'a iner inmez Maria Flor'la yaptığı telefon konuşmasıydı. Sürekli bir kadından ötekine geçmekten usanmıştı, artık bir yere konmak istiyor fa-

kat onunla fazla hızlı gitmek de istemiyordu. Üçüncü düşünceye gelince, kuşkusuz biraz budalacaydı ama hiç de önemsiz değildi. Mesele cep telefonunun kapanmış olmasıydı çünkü şarjı bitmişti ve ilk fırsatta doldurması gerekiyordu, aksi takdirde Maria Flor ona sadece sabit telefondan ulaşabilirdi.

Düşünceleri bir salisede birbirini izledi. Sonra rehavetinden sıyrılıp sekreterine işaret etti.

"Bağlayabilirsiniz."

"Hemen."

Tomás telefona yanıt vermeden önce ayağa kalkıp kapıyı kapadı; Maria Flor'la yaptığı görüşmeler özeldi.

"Selam, Flor," dedi tatlı bir sesle. "Sana getirdiğim hediyeyi görmek için sabırsızlandığını söyleme sakın..."

"Tomás," diye sözünü kesti kadın endişeli bir tonda. "Otur ve sakince dinle beni. Kötü bir haberim var."

Bu kelimeleri duyan tarihçi nefesini tuttu. Gayet ciddi bir şey duymaya hazırlanması gerektiğini anlamıştı. Koşullar göz önüne alındığında annesinden başka bir şey söz konusu olamazdı. Yaşlı kadın birkaç yıldır, Maria Flor'un yönettiği, Coimbra'daki huzurevinde yaşıyordu ve müdirenin ses tonu hiç de hayra alamet değildi.

"Annemle mi ilgili?" diye sordu Tomás, kısa bir duraklamadan sonra. "Ona bir şey mi oldu?"

Aslında Maria'nın kendisini sakinleştirmesini, telefonunun annesiyle hiç alakasının olmadığını söylemesini ümit ediyordu. Cevap Tomás'ta tokat etkisi yarattı. Karnına bir sancı saplandı.

"Ne var?" diye sordu telaşla. "Ne oldu?"

Kısa bir sessizlik çöktü. Maria Flor bildirmesi gereken şeyi söylemek için doğru sözcükleri arıyor gibiydi.

"Annen kalp krizi geçirdi," diye açıkladı kadın mümkün olduğunca yumuşak bir sesle. "Çabuk gel. Çabuk, duydun mu?"

Haber Tomás'ı serseme çevirmişti. Babasını zaten kaybetmişti ve bir gün annesini de yitireceğini biliyordu ama işlerin daha yavaş yürüyeceğini, günlerin bu denli hızlı akmayacağını, kaçınılmaz sonun durmadan erteleneceğini, böyle aniden öksüz kalmayacağını umut ediyordu.

"Annem..." diye kekeledi Tomás. O korkunç kelimeyi telaffuz etmeye çalışıyor, ama ölümün düşüncesi bile taş kesmesine yetiyordu. "O..."

Mütevekkil bir iç çekiş işitti.

"Şu an komada ve fazla vakti kalmadı."

Dört

Aynadaki yansımanın teyit ettiği gibi, kravatını bağlamak onun için hep bir sorun olmuştu. Düğümü çözüp özenle yeniden bağladı. Bu sefer mükemmeldi işte. Saatine baktı ve daha şimdiden sabahın yedisi olduğunu farketti.

Cep telefonunu alıp kayıtlı numaralarda CIA'in Ulusal Gizli Servis[6] müdürünün adını aradı. Harry Fuchs'a bastı ve hat bağlandı.

"Halderman, ihtiyar bunak," diye dalga geçti hattın öbür ucundaki ses. "Bu zevki neye borçluyum?"

"Bellamy öldü."

"Biliyorum. İyi haber, öyle değil mi? Teşkilat'ın onun gibi bir dinozora ihtiyacı yoktu artık."

"İsviçreliler cinayet soruşturması yürütüyor ve bu işleri karıştırabilir. Bir terslik var mı sence?"

Yanıt biraz gecikti, karşı taraf kelimelerini titizlikle seçiyor gibiydi. Fuchs gayet temkinli bir tonda cevap verdi.

"Moruğu benim servisin temizlediğini mi ima ediyorsun?" diye sordu esrarengiz bir edayla. "İşe bak, ben de kendi kendime

6 National Clandestine Service – NCS.

onun ortadan kalkmasının kimin çıkarına olacağını soruyordum. Ve tahmin et, ilk kim aklıma geldi? Tabii ki sen, alçak herif!"

"İhaleyi bana yıkmaya kalkma," diye kükredi Halderman. "Söz konusu bile olamaz!"

"Elbet birinin üzerinde kalması gerekecek, adamım. Öldürüldüğü kesin ama ben kaygılanmamak için çoktan ayarlamalarımı yaptım."

"Ben de tanıklarımı hazırladım. Bu durumda ağzından çıkana ve ne yaptığına dikkat et, çaktın mı?"

Bir an sustular. Her iki taraf da diğerinin konumunu değerlendirmeye uğraşıyordu.

"Dinle, moruğun bıraktığı not soruna çare olabilir," diye telkinde bulundu Fuchs uzlaşmacı bir ses tonuyla. "Sen gördün mü onu?"

"Masamın üzerinde beni bekliyor. Bern'deki büyükelçilik yolladı. Planın nedir?"

"O notta bir isim var, öyle değil mi? Bu olağanüstü bir şans. O herifi mutlaka ele geçirmek lazım. Sahi, kim olduğunu biliyor musun sen?"

"Portekizli bir tarihçi, zoraki de olsa, daha önce bizim için iki defa çalışmış bir kriptolog. Bir kere İran, ikincisinde de El Kaide yüzünden. Kurnaz bir tip, güvenilmez, dikkat edilmesi gerekir."

"Dikkat etmek mi? Dalga mı geçiyorsun? CIA'in Ulusal Gizli Servis Müdürü ne zamandan beri küçük bir dangalaktan korkuyor?"

"El Kaide'yi etkisiz hale getirdiğimizde çok önemli bir rol oynadığını unuttun mu?"

"El Kaide? Dur hele, sakın bana onun şu Portekizli olduğunu söyleme..."

"Ta kendisi. O dönemde, ulusal güvenlik sebebiyle, olay çok gizli olarak sınıflandırılmıştı. Ama ben onu iş başında gördüm ve dediğim gibi: Kurnazın önde gideni. Hafife almamak lazım."

"Haa... Adının niye o notta yazdığını çok merak ediyorum."

"Ben de. Ne kadar kafa patlatırsam patlatayım bir cevap bulamıyorum. Frank ona pek iyi davranmazdı, bu doğru ama takdir ettiğini biliyorum. Ölmeden önce niye onu işaret etti acaba?"

Fuchs bir es verdi. Yeniden konuşmaya başladığında, kullandığı ses tonu kararlı bir hal almıştı.

"İlk fırsatta o kâğıdı bana yolla," dedi. "Özel bir operasyon başlatacağım ve ona ihtiyacım olacak."

"Pekâlâ."

"Ve bu meseleyi dert etme, anladın mı? İster bir gizem olsun, ister olmasın, bu işin bize dokunmaması için gerekeni yapacağım, güven bana."

Telefonu karşılıklı olarak kapattılar. Halderman, Bethesda'daki gün doğumu manzarasına bir kez daha hayran kaldı ve sabahın berrak ışığının geceyi bu kadar kısa sürede nasıl kovduğuna şaşırdı. Sonra koyu mavi pardösüsünü giyip evrak çantasını aldı ve aynaya yöneldi. Bütün hayatını dalkavukluk yapmak ve muktedirlere yaranmak için kendini küçük düşürmekle geçirmişti. Bir örgütte, hele bir devlet teşkilatında terfi alanların dürüst ve uzman kişiler değil, rakiplerinin ayağını kaydırmak için fesatlık yapıp entrika çevirmeyi bilenler olduğuna inanıyordu. Bellamy artık listeden silindiğine göre, CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün başı olması için geriye son bir adım atmak kalıyordu sadece. Doğru kartları oynarsa ve Fuchs yapması gerekeni yaparsa, son engeller de ortadan kalkar ve merhum müdürün yerine geçerdi. O makam onun ve yalnızca onun olurdu. Eliyle saçlarını düzeltti ve dudaklarında tebessümle kapıya doğru yürüdü. Her şey iyi gidiyordu, ihale Portekizli'ye kalacaktı.

Beş

Hemen yola çıkmak isteyen Tomás, Volkswagen'inin kontağını çevirdi. Debriyaja basıp vitesi bire takınca, araba ileri fırladı. Gulbenkian Vakfı'nın otoparkından çıkarak kuzey istikametine giden otoyola ulaşmak üzere Lizbon sokaklarına daldı.

İki saat süren Coimbra yolculuğu boyunca, Tomás'ın kafasında Maria Flor'la yaptığı konuşma dönüp durdu. Hâlâ umut olup olmadığını anlamaya çalışmak için, özellikle kadının kendisiyle konuşurken kullandığı tonu yorumlamaya gayret etti. Sonra aklına o ölüm kalım sözleri geldi; annesinin kalp krizi geçirdiğini, komada olduğunu ve zamanının azaldığını belirten kelimeler. Komada? Onun yaşında bu, kesinlikle ölümün bekleme odasında olduğu anlamına gelirdi. Belki de çoktan ölmüştü. Tomás'ın hiçbir şeyden haberi olmadığı gibi, haber alması da mümkün değildi, çünkü önceki gün, Cenevre seyahatinin yorgunluğuyla, cep telefonunu şarj etmeyi unutmuştu.

"Ne aptalım, ne büyük aptallık ettim!" dedi direksiyona vurarak.

Maria Flor'la konuşmaya, annesinin durumunu öğrenmeye, dramın yaşandığı koşulları bilmeye, doktorların teşhis ve açıklamalarını duymaya, annesi onu işitemese bile kulağına birkaç sözcük

fısıldayarak vedalaşmaya ihtiyacı vardı. Ama bunların hiçbiri mümkün değildi. Yalnızlığa, sessizliğe, bilgisizliğe ve endişeye katlanması gerekecekti, Coimbra'ya varana kadar karnına sancılar girmesine yol açacak olan kaygıya... İçinin rahatlaması lazımdı.

Başını, ona işkence eden karanlık düşünceleri kovmak ister gibi salladı.

"Başka şeyler düşünmeliyim," diye mırıldandı içinden. "Dayanılmaz olmaya başlıyor."

Tılsım geldi aklına. Cenevre'den yollanan koliyi anımsadı ve onu gönderirken antikacının aklından ne geçtiğini kestirmeye çalıştı. Adam büyük oynuyordu, ne de olsa vakfın o nesneye sahip olmak isteyeceğinin hiçbir garantisi yoktu. Hatta Tomás düzenbaz biri olsa, Büyük Pentaculum'a el bile koyabilirdi. Koli taahhütlü yollanmamıştı, yani ortada onu sahiden aldığını kanıtlayacak bir belge yoktu.

Acaba gerçek miydi? Öyleye benziyor, diye düşündü ama bu çok saçma olurdu. Antikacı hangi akla hizmet, hem de herhangi bir şey söylemeksizin, böyle kutsal bir emaneti ona göndermiş olabilirdi ki? Yok, olsa olsa bir kopya olmalıydı. Analiz yaptırdığı zaman, Gulbenkian Vakfı'nın laboratuvarı bunu teyit edecekti. Ki o işle ancak Coimbra dönüşünde ilgilenebilecekti, annesinin...

"Şu an komada ve fazla vakti kalmadı." Maria Flor'un telaffuz ettiği son laflar zihninde yankılandı. "Komada." Yani Tomás haberi aldığı sırada öyleydi. Daha sonra neler olmuştu? Maria Flor fazla vakti kalmadığını söylememiş miydi? Hem bu demek oluyordu ki? Birkaç dakikası mı kalmıştı, birkaç saati mi, birkaç günü mü? Bu yaşta, kalp krizinden sonra, hâlâ komada olması mümkün müydü? Ya o telefonun ardından, kendisi yoldayken, annesi...

Avucuyla direksiyona tekrar vurarak, "Hah, tamam, yeniden başlıyoruz!" diye bağırdı büyük bir acizlikle. "Bir türlü kafamdan çıkaramıyorum şunu..."

Hiçbir şey bu katı ve kaçınılmaz gerçeği değiştiremezdi. Annesi ölümün eşiğindeydi ve kendisi pek yakında öksüz kalacaktı. Hayatın neyse o olduğunu biliyordu, ebediyet içinde basit bir nefes, kelebeğin kanat çırpışı kadar fâni bir an, her daim hezimetle son bulan bir zafer, kaçınılmaz olarak uçuruma çıkan bir yol. Ama yine de umudu vardı, annesinin kısa bir süre daha, sadece kısacık bir süre daha kalacağına yönelik, sarsılmaz bir umut...

Şehrin eski üniversitenin çan kulesiyle taçlanmış manzarası dikkatini çekti. Coimbra'ya varmıştı.

Basamakları dörder dörder tırmandı ve merkürokrom ve etil alkolün havada dalgalanan aseptik kokusunu soluyarak, sedyeler arasında zikzak çizip revir koridorunu koşar adım kat etti. Sonunda annesinin ne halde olduğunu öğrenecekti.

"On dört... On beş... On altı!" diye mırıldandı, nefes nefese. "İşte burası."

Aceleyle içeri girdi ve gördüğü ilk kişi Maria Flor oldu. Güzel kadın yatağın ayakucunda sakince oturuyordu.

"Tomás!" diye bağırdı, yüzü rahatlama ifade eden bir tebessümle aydınlandı. "Nihayet!"

Tomás kaygılı gözlerle yatağın başına ilerledi. Annesini yüzünde beklenmedik bir ifadeyle buldu.

Yaşlı kadın gülümsüyordu.

"Oğlum. Tam zamanında geldin."

Tomás, gözlerini annesine dikmiş, hiç ses çıkarmadan ağzını açıp kapıyordu. Balığa benziyordu. Onu berbat durumda, muhtemelen

cansız, hatta çoktan ölmüş bulmayı beklerken annesi karşısında gülümseyip duruyordu.

"Anne," dedi sonunda, "iyi misin?"

"Elbette iyiyim," diye karşılık verdi ihtiyar kadın. "Ama senin yüzünden düşen bin parça!"

Tomás'ın şaşkın bakışı annesinden Maria Flor'a kaydı. Durumu anlamaya çalışıyordu. Kendini bu hariç her şeye hazırlamıştı.

"Şey geçirmedin mi sen, şey..." 'Kalp krizi' gibi bazı sözcükleri kullanmaktan kaçınarak tereddüt etti. "Bir... sorun yaşamadın mı?"

Graça Noronha yüzünü buruşturarak belirsiz bir el hareketi yaptı.

"Ha, ama o mühim bir şey değildi," diye cevap verdi. "Maria Flor tasalandı fakat açık konuşmak gerekirse, biraz abarttı galiba. Bir hiç uğruna ortalığı velveleye verdi." Savının altını çizmek için, sol işaret parmağını kaldırıp havaya üfledi. "Hakikaten abarttı, inan bana."

"Abartmak" en isabetli kelimeye benziyordu gerçekten. İki saat sonra formunun zirvesinde ve bir gül gibi taze göründüğüne göre, Tomás'ı annesinin ölümün eşiğinde olduğuna inandırmak nasıl mümkün olabilirdi ki?

Lüzumsuz yere korkutulmuş birinin sitemkâr edasıyla Maria Flor'a bir bakış attı.

Genç kadın bundan etkilenmedi. Sandalyesinden kalktı ve Tomás'a, "Konuşabilir miyiz?" dedi.

Graça'nın kendilerini duymaması için kapıyı kapatıp sakin bir yer aramak için etraflarına bakındılar. Koğuş ve odalara yerleştirilememiş hastaların sedyeleriyle dolu koridor konuşmak için ideal mekân değildi ama rahatça sohbet edebilecekleri bir köşe bulmayı başardılar.

"Annen bu sabah erkenden fenalık geçirip kendini kaybetti," diye başladı Maria Flor. "Defibrilatörle onu canlandırmaya çalışırken bir yandan da ambulans çağırdım ve gelen acil tıp uzmanı kalp krizi teşhisi koydu. Hemen hastaneye götürdük ve nöbetçi kardiyolog onu doğruca reanimasyon odasına aldı. On beş dakikadan fazla orada kaldılar. Ben de beklerken seni defalarca cep telefonundan aramaya çalıştım fakat kapalıydı."

"Evet, üzgünüm, şarj etmeyi unutmuştum..."

"Sonuçta kardiyolog, Doktor Colaço, dışarı çıkıp benimle konuştu," diye ekledi Maria. "Annenin kalp krizi geçirmiş olduğunu doğruladı. Canlandırmaya uğraşmış ama işe yaramamış. Tahmin edebileceğin gibi, doktor bunları söyleyince, betim benzim attı. Her ne kadar teknik olarak ölümünü ilan edemese de aslında öldüğünü açıkladı. Dediğine göre kalbi atmayı bırakmış ve EEG'si birkaç dakikadır düzdü. Tam o sırada bir hemşire, 'Doktor Colaço, çabuk gelin, çabuk!' diye haykırarak dışarı çıktı. Doktor reanimasyon odasına geri döndü ve yalnız kaldığım zaman, seninle mutlaka konuşmam gerektiğini anladım. Ofisinde olacağını düşünüp vakfı aradım. Annenin vefat ettiğini haber verecektim ama cesaret edemedim. Ve hemşirenin çığlıkları belki de bütün umutların henüz tükenmemiş olduğunu düşündürüyordu. O yüzden sana komada olduğunu söylemeyi tercih ettim."

Tomás annesinin oda kapısını işaret etti.

"Kuşkusuz ölmemiş."

"Elbette, ama teknik olarak annen öldü ve sonra hayata geri döndü," diye üsteledi Maria Flor. "Onunla konuşurken bunun bilincinde olman önemli, anlıyor musun?"

"Beyninin zarar gördüğünü mü söylemek istiyorsun yani?"

"Tam değil. Üstelik aklı eskisinden çok daha başında görünüyor. Hatta böyle bir şeyin mümkün olduğunu varsayarsak muha-

keme yeteneği iyileşmiş gibi bir hali var. Birkaç yıldır Alzheimer hastası olan birine göre annenin son derece sağlıklı olduğunu bile söyleyebilirim."

"Ama bu... bu harika bir haber!"

"Orası kesin, lakin ölüp yeniden hayata döndüğünü sakın unutma, anlıyor musun?"

Tarihçi yüzünü buruşturur gibi oldu.

"Ne demeye çalışıyorsun?" diye sordu. "Şayet annem her zamankinden daha aklı başındaysa, zekâ yetenekleri iyileştiyse ve zihinsel durumu mükemmel görünüyorsa, sorun tam olarak nedir?"

Maria Flor derin bir nefes aldı.

"Kendisiyle konuşunca, anlayacaksın..."

Graça uzanmış yatıyordu. Hep gülümsüyor ve kendisiyle barışık birinin huzurlu görüntüsünü sergiliyordu.

"Pekâlâ, oğlum, sen nasılsın bakalım?" diye sordu. "Dünyayı dolaşmaya devam ediyor musun?"

"Evet, seyahatten dün döndüm daha."

"Sakın şu her tarafta bombaların patladığı ve durmadan kellelerin kesildiği ülkelerden birine gittiğini söyleme," diye nasihate başladı, sesinde belli bir kaygıyla. "Ne zaman aklın başına gelecek, oğlum? Baban sana göz kulak olmamı istemişti benden ama biliyorsun ihtiyarladım, sana yardım edecek gücüm yok artık..."

"Beni dert etme," diye yanıtladı Tomás, konuyu değiştirmeye çalışarak. Yaşlı kadının elini okşadı; şaşırtıcı derecede sıcak ve yumuşaktı. "Asıl sen kendini nasıl hissediyorsun?"

Graça'nın yüzü hoşnut bir tebessümle aydınlandı yine.

"Harikulade," diye belirtti. "Samimi konuşmak gerekirse, uzun zamandır kendimi bu kadar iyi hissetmemiştim."

"Sahi mi?" diye karşılık verdi oğlu. "Niye peki?" Annesine göz kırptı. "Gizlice çikolata yediğini söyleme bana."

Graça güldü.

"Ne saçmalıyorsun! Kendimi iyi hissediyorum çünkü babanı gördüm. Öyle uzun zaman olmuştu ki... Onu ne kadar özlediğimi bilemezsin. Merak ediyorsan, söyleyeyim: Onu gayet iyi buldum."

"Hadi ya? Eski fotoğraf albümlerini mi karıştırdın?"

Graça kahkahayla güldü.

"Hangi albümleri? Onunla beraberdim, kendisini gördüm. Hatta birkaç kelime sohbet bile ettik." İhtiyar kadın göğüs geçirdi. "O kadar kısa sürmesi ne kötü..."

"Evet, tabii, tatlı rüyalar hep kısa olur zaten. Daha uzun olmalarını, sonsuza kadar sürmelerini isteriz ama çabucak biterler. Ne yazık!"

"Ne saçmalıyorsun!" diye itiraz etti, kızdığı belli olan annesi. "Gerçekten babanla birlikte olduğumdan söz ediyorum sana. İnanmıyor musun?"

Tomás annesinin elini okşadı. Alzheimer başkaları için yaşanması çok zor bir hastalıktı!

"Bak, babam artık bizimle değil," diye açıkladı şefkatle. "Öleli birkaç sene oluyor, hatırlamıyor musun?"

"Biliyorum, oğlum. Cenazesini gayet iyi anımsıyorum. Ama benim söylemek istediğim şey biraz önce kendisiyle olduğum."

"Biraz önce?"

"Bu sabah, iki saat önce."

Tomás yatağın ayakucundaki sandalyede oturan Maria Flor'a şaşkın bir bakış attı. Genç kadın, seni uyarmıştım, der gibi omuz silkmekle yetindi.

"Muhteşemdi," diye fısıldadı Graça. İri, yeşil gözleri ışıldadı. "Öldüm ve babanı gördüm... Fevkaladeydi."

Altı

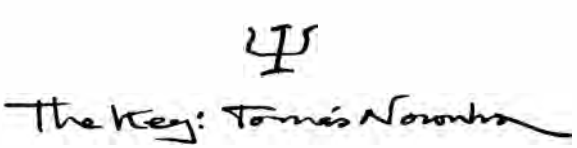
"Alın işte, elimizdekiler bundan ibaret, efendim." Sekreter kadın, kapıya vurduktan sonra ofisi kat edip içinde rapor ve fotoğraflar bulunan gri bir dosyayı masanın üstüne bıraktı. CIA logosunun altında kırmızı "Çok Gizli" damgası olan kapakta Tomás Noronha adı göze çarpıyordu.

"Halderman'ın yolladığı belge mi bu?"

Sekreter dosyayı açtı.

"O burada, efendim."

Harry Fuchs gözlerini kâğıda dikti.

"İhtiyarın bıraktığı ipucu bu mu yani?" dedi alaycı alaycı gülümseyerek. Tomás Noronha adı ve bir çeşit haç. Gördüğü şeyden memnun bir halde kafasını onay manasında salladı. "Harika."

"Başka bir şey var mı, efendim?"

Müdür sekreterin getirdiği dosyayı alıp içindekileri inceledi. İlk belge gülümseyerek objektife bakan Portekizli tarihçinin fotoğrafıydı.

"Bir şey daha var, Tish," dedi dikkatini resimden ayırmaksızın. "Lizbon Büyükelçiliği'ndeki adamımızı bağlayın bana. Acil."

"Hemen, efendim."

Sekreter odadan çıkıp kapıyı kapadı. Fuchs dosyayı karıştırdı ve İran hadisesine ilişkin bir dosyaya göz attı. Ardından bir sonraki, Frank Bellamy hakkında yazılmış dosyaya geçti. Daha sonra da Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün Ulusal Gizli Servis ajanlarının hizmetine sunduğu küçük mücevherlerin listesini inceledi. Merhum müdürün CIA'deki meslektaşlarıyla paylaşmaya asla yanaşmadığı bir buluş dikkatini çekti: *Quantum Eye*, "*Kuantum Gözü*"; ihtiyarın hiçbir zaman hiç kimseye açıklamamış olduğu bir proje.

"Minik sırların bitti artık, şerefsiz," diye mırıldandı Fuchs. "Artık nalları diktiğine göre, bütün bunlar bana kalıyor."

Telefon çaldı.

"Lizbon'daki adamımız hatta, efendim," diye bildirdi sekreter. "Adı Jim Krongard."

Telefonu bağladı.

"Bay Krongard," dedi Fuchs selam niyetine. "Bir sıhhi tesisat sorunumuz var ve sizin ilgilenmenizi istiyorum. Umarım iyi bir tesisatçısınızdır."

"Onun için buradayım, efendim. Mesele nedir?"

"Hedefin adı 'Thomas Noroña'; Cenevre'de Bilim ve Teknoloji Müdürlüğümüzün sorumlusunu öldürmüş. Tahmin edebileceğiniz üzere, son derece ciddi bir vaka. O alçağın Lizbon'a döndüğü bildirildi. Kendisiyle ilgilenin."

"Portekiz polisiyle nasıl bir ilişki kurmamı istersiniz? Sadece bilgi mi vereyim, yoksa olayı takip etmelerini de talep edeyim mi?"

"Yerel polisin bu işe karışmasını istemiyorum. Yalnızca polis değil, Teşkilat dışından hiç kimse karışmamalı zaten. Operasyonun gizli yürütülmesi gerekiyor ve bundan bir tek sizin haberdar olmanızı istiyorum."

Krongard tereddüt ediyor gibiydi.

"Ama... Efendim, Portekiz ve diğer NATO ülkelerindeki politikamız..."

"Orospu çocuğu, bir CIA müdürünü öldürmüş!" diye bağırdı Fuchs. "Böyle bir durumda bile görgü kurallarına uymak gerektiğini mi düşünüyorsunuz? Ben düşünmüyorum. O şerefsiz suçunun bedelini ödemeli. Adamı bulun ve tutuklayın."

"Sonra ne yapayım, peki? Size mi yollayayım? O halde bir nakliye uçağı ayarlamanız lazım..."

"Ayarlarım, merak etmeyin," diye sözünü kesti Fuchs asabi bir edayla. "Bu konuda bir dosya ve gizli bir görev emri de gönderirim size. Ama bunlar kendimizi sağlama almaya yönelik kılıflar olacak sadece. Adamımızın buraya gelmesini istemiyorum, bilmem anlatabildim mi?"

Hattın öbür ucundaki ses yine tedirginleşir gibi oldu.

"Şey... çok iyi anlamadım aslında. Daha açık konuşabilir misiniz, efendim?"

Harry Fuchs'ın sabrı taştı.

"Budala mısınız, yoksa benimle dalga mı geçiyorsunuz? Herifi tutuklayın ve sonra kaçmasına göz yumun, anladınız mı? O alçak bizden birini öldürdü ve buraya gelip içeri atılmasını istemiyorum. Bu onun için fazla güzel olur."

Muhatabı afallamışa benziyordu.

"Göz mü yumayım?"

CIA Ulusal Gizli Servisi'nin müdürü, Lizbon'daki ajanın zihinsel yavaşlığından içi sıkılarak uzun of çekti.

"Onu gebertebilmeniz için!" diye belirtti, sabrının sınırında, kıpkırmızı bir suratla. "Şimdi açık mı?"

Karşısındaki adam tekdüze bir ses tonuyla onayladı.

"Daha açık olamaz."

Yedi

Yılların derinleştirdiği kırışıklıklara rağmen Graça'nın yüzünden zamanın tahribatını reddeden, meleksi bir hava yayılıyordu. Yaşlı kadın dingin ve huzurlu görünüyordu. Her sözcüğün, her düşüncenin tadını çıkarır gibi yavaş yavaş konuşuyordu. Konuşmasından son yıllarda sahip olmadığı berrak bir zihnin havası yayılıyordu.

"Her şey göğsümü sıkan, keskin bir sancı hissettiğimde başladı," diye anlatmaya koyuldu elini kalbine götürerek. "Ağrı çok kuvvetliydi. Yere düştüğümü hatırlıyorum sadece. Uyandığımda ambulanstaydım ve bedenime kablolar bağlanmıştı. Bir ilkyardım görevlisi göğsüme bastırıyordu." Maria Flor'a baktı. "Siz o adamın arkasındaydınız ve pek endişeli görünüyordunuz. Bana bakarken elinizle ağzınızı kapatmıştınız."

"Ya, kendine ambulansta mı geldin yani?"

Yatağın ayakucunda oturmuş, konuşmayı dinleyen Maria Flor başını iki yana salladı.

"Hiç de değil. Ben ambulanstaydım ve her şeyi gördüm. Kalbi durduktan sonra Graça'nın gözleri kapalıydı. Doktor tüm yolculuk boyunca onu canlandırmaya çalıştı ama işe yaramadı. Elektrokar-

diyogram çizgisi dümdüzdü. Tamamen durmuştu, bu konuda hiç kuşkum yok."

"İyi de bu çok anlamsız," diye yanıtladı Tomás. "Eğer annem doktorun kendisini canlandırmaya çalıştığını gördüğünü hatırlıyorsa, bilinci yerine gelmiş ve gözlerini açmış demektir," diye belirtti, bariz bir gerçekten bahseder gibi. "Kendisine kalp masajı yapan doktoru ve seni görmüş olması başka nasıl açıklanabilir ki?"

Maria Flor bu itiraza cevap olarak hastaya doğru bir el hareketi yaptı.

"Bize devamını anlatın, lütfen, Graça."

"Bir ara, ambulansın kapısı açıldı ve beni bir sedyeye koyup bir binaya götürdüler; herhalde hastaneydi. Orada beyaz önlüklü ve hepsi çok meşgul insanlar gördüm. Sonra, makinelerle dolu bir odada bulunduğumu fark ettim."

"Reanimasyon odası," diye açıkladı Maria Flor. "Tekrar ediyorum: İçeri girdiğini gördüğüm sırada cansız olduğuna hiç kuşkum yok."

Graça boşu boşuna saçlarını düzeltmeye uğraştı.

"İşte tam o anda bedenimden çıktım."

"Pardon?" diye sözünü kesti Tomás. "Ayağa mı kalktın yani?"

"Hayır kalkmadım. Bir sedyede yatıyordum ve başımda başka bir doktorla iki hemşire vardı. Ne olup bittiğini nasıl açıklayacağımı pek bilemiyorum ama... bedenimden çıktım."

"Nasıl yani, nasıl çıktın bedeninden?"

Graça yapabileceği açıklama yokmuş ve sadece bir olguyu saptamakla yetiniyormuş gibi omuz silkti.

"Bilmiyorum. Sanki havalanıyordum. Vücudumdan çıktım, bunu başka türlü ifade edemiyorum. Kendimi reanimasyon salonunun tavanında buldum, sedyede yatan bedenimi ve etrafımda dört dönen doktor ve hemşireleri gözlüyordum. Bir ara doktor dizini mobilyanın köşesine çarptı ve acıyla haykırdı, zavallı. Odada

tam bir kargaşa hüküm sürüyordu fakat söylediklerini duymayı başardım yine de."

"Öyle mi? Tam olarak ne dediler peki?"

"Bilmem," dedi Graça gülerek. "Doğrusu, ne konuştuklarını pek anlamadım. Bazen doktorların yararlandıkları, anlaşılmaz klinik terimleri kullanıyorlardı, ne demek istediğimi anlıyor musun?" Birinin taklidini yapar gibi, sesini değiştirdi. "Ona şu ilaçtan verin, bana bu serumu hazırlayın, kardiyo-bilmem-ne kaydını söyleyin, hasta bu zımbırtıya tepki vermiyor... Bu türden şeyler işte. Sonra doktor, tıpatıp filmlerdeki gibi, defalarca göğsüme bastırdı."

"Anladım," diye onayladı Tomás. "Ve sen tüm bunları tavandan seyrediyor gibiydin. Ya sonra?"

"Sonra havalanıp gitgide daha çok yükselmeye devam ettim. Ta ki ansızın her şey kararıp bir nevi tünele girene kadar. Tam o esnada, tünelin ucunda metrodaymışım gibi bir ışık gördüm."

"Korkmuş olmalısın..."

"Doğruyu söylemek gerekirse, hayır. Hatta kendimi sakin hissediyordum. Bütün bunlar bana çok hoş geliyordu. Demek ölüm bu, diye düşündüğümü bile hatırlıyorum. İçinde bulunduğum durumun beni hiç korkutmamasına kendim de şaşırmıştım."

"Daha sonra ne oldu?"

"Işığa doğru sürüklendim, âdeta beni çekiyordu. Ardından, tünelden çıktım ve kendimi güzel bir mekânda, annem ile babam ve kız kardeşim Lourdes'le karşı karşıya buldum. Bana sarılıp öptüler ve Lourdes beni bir yere götürdü. Orada hayatımın gözümün önünden akıp geçtiğini gördüm. Her şey çok hızlıydı. Bütün bir ömrün böyle kısacık bir ana nasıl sığdığını açıklayamam ama sahiden öyle oldu. Her şeyi yeniden gördüm, çocukluğumu, ergenlik aşklarımı, okulu, düğünümü, senin doğumunu... her şeyi. Sonra baban belirdi ve bana geldiğim yere geri dönmemi söyledi. Çünkü

vaktim daha gelmemiş. Kendimi o kadar iyi hissediyordum ki reddettim ama o bunun mümkün olmadığını ileri sürerek ısrar etti. Sana göz kulak olmam gerektiğini çünkü gelecek seyahatinde büyük bir tehlikeye atılacağını açıkladı. Beni geri gelmeye ikna eden bu oldu. Döndüm ve bir sonraki anda kendimi sedyede yatarken buldum. Gözlerim açıktı, hemşire bunu fark etti ve çığlıklar atarak dışarı çıktı. 'Doktor Colaço, çabuk gelin, çabuk!' diyordu." Yaşlı kadın ellerini, anlattıklarını sonuca bağlamak ister gibi açtı. "İşte her şey böyle oldu."

Graça'nın sözleri kutsal bir sessizlikte yok oldular. Annesi konuşurken, Tomás soluğunu tutmuştu ve hâlâ az önce duyduklarını hazmetmekle meşguldü. Maria Flor'a şaşkın bir bakış atıp konuşup konuşmayacağını anlamak için bir an bekledi. Genç kadının ekleyecek hiçbir şeyi olmadığını anlayınca, annesine döndü.

"Bu hikâyeyi doktora anlattın mı?"

İhtiyar kadın iç çekti.

"Dinle, oğlum. Tam anlamıyla dürüst olmak gerekirse, az kalsın ona hiçbir şey söylemeyecektim. Beni tımarhaneye atmalarından çekindim. Fakat zavallı hekim odaya topallayarak geldi ve onu bu halde görünce, çarptığı mobilyayı başka bir yere koymasını tavsiye ettim, aksi takdirde tekrar çarpar ve canını hakikaten fena yakardı. Şaşıran doktor, başına geleni nereden bildiğimi sordu."

"Kendinizi ele verdiniz yani," dedi Maria Flor gülümseyerek.

"Evet, kendimi ele verdim. Ona bacağını mobilyanın köşesine vurduğunu görmüş olduğumu anlattım. Cevaben, bunun kesinlikle imkânsız olduğunu, o sırada kalbimin durduğunu ve aletlerde hiçbir beyin aktivitesi görülmediğini, dolayısıyla olan biteni görmüş olamayacağımı ve hemşirelerden duyduklarımı anlattığımı söyledi." Graça kaşlarını çattı. "Ah, böyle deyince... nasıl sinirlendiğimi tahmin edemezsin! Kanım beynime sıçradı!"

"Niye ki?" diye sordu oğlu şaşkınlıkla. "Bu hikâye tamamen inanılmaz. Şüphe duyması bana normal görünüyor..."

"Doktor beni yalancılıkla itham ediyordu!" diye itiraz etti yaşlı kadın. "Yalancı mıyım ben? Olacak şey değil! Bunu kabul etmem söz konusu bile olamazdı. Deli addedilmeyi tercih ederim. Ama yalancı, kesinlikle değilim! Bu yüzden ona her şeyi anlatmaya karar verdim. Ambulansta olduğumu fark ettiğim andan geri dönüp gözlerimi sedyede açtığım zamana kadarki her şeyi."

"O ne tepki verdi peki?"

Graça düşünceli bir havaya büründü.

"Özel bir şey yapmadı. Sessizce beni dinleyip teşekkür etti ve çok özel bir deneyim yaşamış olduğumu belirtti. Hemşirelere, kalbime birkaç test yaptıktan sonra beni bu tek kişilik odaya yerleştirmelerini söyledi. Hepsi bu kadar."

"Ona anlattıklarına inandı mı?"

"Ettiği lafa bak şunun!" diye çıkıştı Graça öfkeyle. "Niye inanmasın? Seni duyan da doktorun bana güvenmekle hata ettiğini sanacak!"

"Öyle demedim," diye kendini savundu, annesini rencide etmemek için sözcüklerini daha iyi seçmesi gerektiğini anlayan Tomás. "Benim öğrenmek istediğim, bu hikâyeyi normal bulup bulmadığı. Kabul et ki bu gibi hikâyeleri her gün duymuyoruz, öyle değil mi?"

"Aynı fikirdeyim," dedi yaşlı kadın sakinleşerek. "Zaten bu yüzden doktor son derece özel bir deneyim yaşadığımı söyledi. Yalan söylemiyordum ve bana, kendisini kandırmaya çalıştığım hissine kapılmış gibi gelmedi." Oğluna işaret etti. "Üstelik seni tanıdığım kadarıyla, ondan daha çok şüphe duyuyora benziyorsun."

Tam isabet, diye düşündü Tomás. Olaylar daha çok tazeydi ve muhtemelen, annesinin yeni bir kalp krizi geçirmesine yol açmamak için, kuşkuculuğunu belli etmemesi daha hayırlıydı.

"Hayır, hiç kuşkum yok elbette," dedi sonunda. "Ben yalnızca... doktorun tüm bunlara ne tepki verdiğini anlamaya çalışıyordum."

Graça kafasını salladı.

"Seni çok uzun zamandır tanıyorum, oğlum," diye belirtti küçümseyici bir şekilde gülümseyerek. "Sana bir şey söyleyeyim mi? Tıpkı baban gibisin. Tıp-kı. Sadece bilime, bilimsel olarak kanıtlanabilen şeylere inanıyorsun, başka hiçbir şeye değil. Tüm bunlar gayet güzel, bilim, akılcılık, bilimsel yöntem ve geri kalan her şey, ama biliminizin açıklayamadığı gerçekler de var. Ve bu sabah başıma gelen onlardan biri. Baban artık bunu biliyor fakat sen katırdan daha inatçısın! Kendi başına gelmedikçe inanmayacaksın. Hatta seni tanıdığım kadarıyla, bu gerçek olsa bile, inanmamakta ısrar edersin."

"İnanıyorum, inanıyorum," diye diretti Tomás mümkün olduğunca inandırıcı bir edayla.

"Yalancı," diye yanıtladı annesi. "Ama olsun, yine de seviyorum seni." Örtüyü ucundan tutup üstüne çekti. "Şimdi, kusura bakmazsanız, istirahat etmek istiyorum. Epey yoğun bir sabah geçirdim ve bütün bunlar benim yaşımdaki biri için fazlaydı."

Beklemeden yastığını düzeltip uyumaya hazır vaziyette örtünün altına büzüldü. Oğlu üzerine eğilerek alnından öptü ve gidip storları indirdi. Sonra Maria Flor'a işaret etti ve ayaklarının ucuna basarak beraberce odadan çıktılar.

Koridorda Tomás boş yere bir sorumlu aradı ama sedyelere uzanmış hastalardan başka kimseyi göremedi.

"Doktorla konuşmam lazım," dedi. "Annemin içinde bulunduğu durumu anlamak istiyorum."

"Doktor Colaço yemeğe çıktı fakat öğleden sonra geri döneceğini söyledi," diye açıkladı Maria Flor. "Sanırım annene daha ayrıntılı incelemeler yaptırmak istiyor, özellikle de yeni bir elektrokardiyogram ve ansefalogram. Bu onunla konuşmak için iyi bir fırsat olur."

"Doktor yemeğe mi gitti?"

Maria Flor sol elini yukarı kaldırıp minik kol saatinin kadranını gösterdi.

"Saat bire geliyor, biliyor musun? Sence bir şeyler atıştırmanın zamanı gelmedi mi? Colaço istediği kadar doktor olsun, karnı açlıktan zil çalınca onu tatmin etmesi gerekir."

"Bu durumda biz de onun gibi yapmalıyız."

Tomás genç kadını dirseğinden tutup dışarı doğru sürükledi. Hastane koridorunu yan yana yürümeye koyuldular ve keyfi yerine gelen Maria Flor onu duvara doğru itti.

"Demek sen de ufaktan acıktın..."

Oyuna katılan tarihçi de onu itti.

"Acıktım ve... anneme ne olduğunu öğrenmek istiyorum," dedi yeniden ciddileşerek. "Biliyorsun, anlattıkları hiç de normal değil."

"Evet, normal değil," diye ona hak verdi genç kadın. "Ama bana samimi göründü. Sen inanmıyor musun?"

"Yok, gerçeği söylediği kesin," diye cevap verdi Tomás. "Mesele doğru söyleyip söylememesi değil, bundan bir an bile şüphe etmem. Sorun daha ziyade bunun sahiden olup olmadığını belirlemekte."

"Biliyor musun, ben daha önce benzer olaylardan bahseden anlatılar okudum."

"Biliyorum," diye kabul etti Tomás. "Platon, MÖ dördüncü yüzyılda yazdığı *Devlet* adlı eserinde, savaş meydanında ölmüş ve

yeniden canlandıktan sonra karanlıklarda yolculuk yapıp rehberler eşliğinde hayatının bilançosunu çıkardığı ve çok güzel bir huzur ve haz deneyimi yaşadığı bir ışığa ulaştığını anlatmış bir askerin hikâyesini aktarır."

"Neden kuşkulanıyorsun öyleyse?"

"Bunların hiçbirine inanmıyorum. Her şey efsanelerden ve insanların saflığını sömüren aldatmacalardan ibaretmiş gibi bir his var içimde. Ölümden sonra yaşayabilmeyi kim istemez ki? İnsanlar kolayca etki altında kalabiliyor çünkü inanmak istedikleri şeylere inanıyorlar."

"Annenin de birinin etkisi altında kaldığını mı düşünüyorsun?"

Tomás hastane koridorunu tıkayan sedyelerdeki hastaları seyrederek yürüyordu. Cevap vermesi belli bir zaman aldı. Sonunda genç kadına baktı.

"Annem Alzheimer hastalığının etkisi altında..."

Sekiz

Aşırı titiz ve müşkülpesent James Krongard binanın önünde durdu. CIA ajanı birinci katı dikkatle gözleyerek en ufak bir hareket fark etmeyi bekledi. Diyafonun yanına gidip zilin yerini tespit etti. Telefon açmayı tercih ederdi fakat cep telefonu cevap vermiyordu.

Zile basıp bekledi. Yanıt yoktu. Bir kez daha bastı ve yine cevap alamadı. Israr etti ama boşuna. On dakika kadar bekledikten sonra zili yine çaldı.

Dairede kimse olmadığına kanaat getirince, ikinci kata ait bir zile bastı.

"Kim o?" diye sordu bir ses diafondan.

"Profesör Noronha için posta var."

"Yanlış zile bastınız, o birinci katta oturuyor."

"Biliyorum ama kimse yanıt vermiyor ve ona vermem gereken acil bir telgraf var, yurt dışından geliyor."

Elektrik cızırtısı ve ardından bir tıkırtı duyuldu. Apartman kapısı açıldı. Krongard içeri girdi. Sükûnet ve özgüvenle birinci kata çıkıp dairenin önünde durdu. Eldivenlerini taktı, diz çöktü ve maymuncukla kilidi açtı.

Daireye göz attı. Etraf sakindi. İçeri süzülüp kapıyı usulca kapattı. Sonra bütün odaları gözden geçirdi. Kimse yoktu. Geriye beklemekten başka bir şey kalmıyordu.

Mutfağa gidip buzdolabını açtı. Dolap neredeyse boştu fakat bir şişe bira kalmıştı. Şişeyi açtı, salona döndü ve kanepeye yerleşti. Beklemek sorun değildi. Bir gizli ajanın hayatı bunun gibi uzun anlardan oluşuyordu ve neticede daire hiç de fena değildi. Kandahar ve Peşavar'da çıktığı önceki görevlerin rahatsızlığıyla alakası yoktu. Ama yine de adamının fazla gecikmemesini ve Boston Celtics'in maçını seyretmek için vaktinde eve dönebilmeyi umut ediyordu. Ve özellikle, Tomás Noronha'nın ölümünün çabuk ve temiz olmasını istiyordu.

Dokuz

Lizbon'da, Tomás ve Maria Flor'un oturdukları Orta Çağ görünüşlü restoranın sahnesinde, siyah cüppe ve pelerin giymiş genç öğrenciler bir *fado*'nun[7] son akorlarını çalıyorlardı. Sesleri, yumuşaklığı ezgiden ziyade sözlerinde yatan Coimbra fadosuna yakıştığı gibi melankolikti ama titrek değildi.

Adeus Sé velha saudosa
Com guitarras a rezar.
Minh'alma parte chorosa
No dia em que te deixar.

O adeus da despedida
Não dura mais que um minuto
Mas fica na minha vida
Como cem anos de luto.[8]

Gök gürlemesini andıran alkışlar müzisyenleri selamladı. Sonra, dokunaklı akorları gitarları ağlatan *Verdes Anos*'u söylemeye başladıklarında salon yeniden sessizliğe gömüldü. Gözleri parlayan seyirciler melodiye eşlik ettiler; başka hiçbir müzik Portekiz ruhunu

7 Portekiz halk müziği türü. (ç. n.)

8 *Elveda çok sevgili Coimbra,*
Veda saatinde,
Uzun süre gitarlarının beşiğinde sallanmış
Şarkın bana hiç olmadığı kadar hoş geliyor.

Gençlik yıllarımın ışığı,
Gidiş anı kısacık,
Ruhum senden ayrılacağı için ağlıyor.
Pişmanlıklarınki ebedi olacak.

daha iyi ifade edemezdi. Öğrenciler bitirdiklerinde salon aniden ayağa kalkıp alkış tuttu.

"Bu şarkı beni hep duygulandırır," diye belirtti Maria Flor, gözünün kenarındaki yaşı silerken. "Bu müziği her dinleyişimde Portekiz'in sesini duyar gibi oluyorum."

Tomás gülümseyerek risottosuna el attı. Ortam hoştu ama yemeklerine sessizce başladılar. Tomás'ın aklı başka yerdeydi.

"Doktor, annemin hikâyesini dinledikten sonra hiçbir şey söylemedi mi sana?" diye sordu birden.

"Hayır. Senin kafanı kurcalayan tam olarak ne? Tüm bunları çok mu saçma buluyorsun?"

Tarihçi, çatalı havada, uzun uzun yemeği süzdü. Sanki onu ağzına götürüp götürmeme kararı bazı iç tartışmalara bağlıydı.

"Bilimsel açıdan mesele gayet açık," dedi hâlâ düşünceli bir edayla. "Ya kafamızda ruh ve beyin diye iki ayrı varlık mevcut ya da sadece bir tane var, bilinci yaratan beyin. Budizm haricinde bütün büyük dinler iki tane olduğunu söylüyor."

"Ruhun bedenden ayrı olduğu düşüncesi bana doğal geliyor," diye onayladı Maria Flor. "Hem bu sezgisel bir düşünce. Bedenimde tek ve sürekli bir iç benlik var olduğuna dair güçlü bir hisse sahipsem, gerçekten var olmalı."

"Elbette. Sorun şu ki bilim o iki varlığı, yani ruh ve beyni ne kadar ararsa arasın, yalnızca bir tanesiyle karşılaşıyor: beyin."

"Annen haklı, sen bilimden başka bir şeye inanmıyorsun."

"Ben üniversitede öğretim görevlisiyim ve gereğince ispatlanmamış hiçbir şeyi kabul edemem. Soru şu, eğer bir ruhunuz varsa, nerede? Ruh beyinle nasıl etkileşiyor? Anılarımız beyin hücrelerine kaydoluyorsa ve bizimle birlikte onlar da ölüyorsa, bedenimizin

dışında gezinen ruhlar olarak canlıyken başımıza gelenleri hatırlamamız ve bizden önce ölmüş akrabaları tanımamız nasıl mümkün olur? İmkânsız bu! Anılar beyin hücrelerine kazınmıştır, saf bir boşlukta dalgalanmazlar. Beyin hücreleri öldüğünde hafıza da ölür."

"Beynin hayatta kalmasını açıklamayı sağlayan bir mekanizma vardır belki," diye akıl yürüttü Maria Flor. "Bildiğin gibi, evrende bize saçma gelen birçok şey mevcut ama yine de bir açıklamaları var."

"Orası kesin fakat bir ispatlama gerekiyor."

"Bedenimin ötesinde var olduğum hissini nasıl açıklayacağız öyleyse?" diye sordu genç kadın. "Her birimizde olan, bilinçli ve beyinden bağımsız bir iç benliğin varlığına dair o kuvvetli hissi nasıl doğruluyorsun?"

"*Maya.*"

"Kim?"

"*Maya*, Budistlerin yanılsamayı ifade etmek için, bir şeyin göründüğünden farklı olması anlamında kullandıkları bir terim. Buda'ya göre, insanın ızdırabı yanlış bir benlik kavramından ileri geliyor ve ancak bizi o aldatıcı benliği sürekli yeniden yaratmaya yönelten arzu ve bağlılıklarımızdan kurtulursak son buluyor."

"Bu, iç benliğin var olmadığı anlamına mı geliyor? Bilincim yanılsamadan başka bir şey değil mi yani? Saçma!"

"İç benlik elbette var, bunu hepimiz biliyoruz," diye karşılık verdi hemen Tomás. "Ama göründüğü gibi değil. Beyin faaliyetine bağlı, karmaşık bir olguya verilen konvansiyonel bir isim sadece. Buda her şeyin her şeye bağlı olduğunu açıklamıştır. Beynimden bağımsız bir iç benliğim olduğu hissi *maya*'dır; aynı şekilde benim bir şey, senin başka bir şey olduğumuz ve evrenin bambaşka bir şey olduğu izlenimi, tüm bunlar *maya*. Bilinç hakkındaki bilim-

sel incelemeler de aynı yönde ilerliyor. İç benlik sürekli bir şeye gönderme yapmıyor, hafıza tarafından yaratılan bir yanılsama o."

"Ama sen materyalist bir söylev benimsiyorsun, her şeyi enerji ve maddeden ibaret gören bilim insanlarınınkini. Oysa materyalizm bilinci açıklayamıyor. Organik maddeden oluşmuş bir beyin, bilinç kadar karmaşık ve zengin bir şeyi nasıl üretebilir? Şimdiye kadar hiç kimsenin yanıt bulamadığı esas soru bu işte."

Konu basit değildi. Tomás bunu biliyordu. Çatalını tabağına daldırıp uzun uzun döndürerek bu soruya en iyi nasıl yanıt verilebileceğini düşündü.

"Günümüzde, mesela maddenin kaynağına, evrenin oluşum şekline, fizik kurallarına dair birçok inanılmaz şey bildiğimizi fakat beynimizde neler olup bittiğinden hâlâ bihaber olduğumuzu görmek şaşırtıcı," diye belirtti düşünceli bir halde. "İnsan beyni kâinatta rastlanan en karmaşık şey, bilimin son büyük gizemi. Milyarlarca nöron, iki yarımküre, dört ana lob ve korteks adı verilen birleşik bir yapıdan meydana geliyor ve bunların hepsi ancak bin beş yüz gram ağırlığında jelatinimsi bir bileşim oluşturuyor. Büyük soru gerçekten senin sorduğun soru: Tek başına ele alındıklarında düşünce üretmekten aciz beyin hücreleri ve nöronlar, nasıl oluyor da hayal gücü, rüya, aşk ve dostluk duyguları, güzellik, adalet ve özgürlük fikirlerinin yanı sıra iç benlik kavramı gibi fantastik şeyleri yaratıyorlar? Bu nasıl mümkün oluyor?"

"Zaten bu yüzden ruhun var olması gerekiyor. Başka açıklaması yok."

"Elbette ki bir tane var. Bir kazanın beyin üzerindeki veya bazı uyuşturucuların kişilik üzerindeki etkilerini gördüğümüzde bilincin beyin aktivitesinin sonucu olduğunun kanıtına ulaşıyoruz.

Beyindeki bir hasar, bilinç durumlarını derinden değiştirebilir. Bu, bilincin beyin faaliyetinden ileri geldiğinin kanıtıdır."

"Ama nasıl? Beyin hücrelerden oluşuyorsa, bu hücreler bilinci nasıl yaratabiliyorlar? Bilincin sırf beyin aktivitelerinden kaynaklandığını söyleyebilmek için önce nasıl oluştuğunu açıklamak zorundasın."

"Belirmiş özellikler."

Tomás bu kısa cevaptan sonra yine tabağına gömüldü. Maria Flor bir an afallamış vaziyette kalakaldı ve o iki kelimenin anlamını açıklamasını bekledi ama tarihçi sanki söylediği şey zaten aşikârmış gibi yemeğine devam etti.

"Ne demek istiyorsun?" diye sabırsızlandı genç kadın. "Belirmiş özellikler ne anlamana geliyor?"

Tomás çatalını bırakıp elini cebine attı ve bir dolmakalem çıkardı. Masa büyük bir kâğıt örtüyle kaplıydı. Üzerine bir harf karaladı.

G

"Bu ne?"

"G harfi. Niye ki?"

Tomás kalemle devamına başka harfler ekledi.

GÜZEL

"Ya şimdi?"

"Güzel sözcüğünü yazdın. Ee, bununla neyi kanıtlamak istiyorsun?"

Üniversite öğretim görevlisi yanıt vermedi. Başka kelimeler de karaladı.

HAYAT GÜZEL VE SEN GÜZELSİN

"Ya bu?"

Maria Flor kahkahayla güldü.

"Bu bir iltifat. Fırsatı asla kaçırmazsın..."

"Doğru, gerçeği söyleme fırsatını asla kaçırmam," diye karşılık verdi gülümseyerek. "Bu küçük örnekle ispatlamaya çalıştığım şey, tek başlarına ele alınan harflerin bir anlamları olduğu ama belli bir şekilde bir araya getirildiklerinde ek özellikler kazandıkları. Başka bir deyişle, 'güzel' sözcüğü 'g', 'ü', 'z', 'e' ve 'l' harflerinin basit bir toplamından daha fazlası oluyor. Keza, kelimeler de tek başlarına bir anlama sahipler ve şu ya da bu şekilde birleştirildikleri zaman yeni bir anlam kazanıyorlar. Yani 'Hayat güzel ve sen güzelsin" cümlesi, 'güzelsin', 'hayat', 've', 'güzel' sözcüklerinin basit toplamından çok daha fazla şey ifade ediyor."

"Anladım. Bir futbol takımı on bir oyuncunun toplamından fazla bir şey; bir *fatisdas*[9] grubu sadece dört öğrencinin toplamından ibaret değil."

"Kesinlikle. Bununla birlikte bu olgunun yalnız dilde veya sosyal planda meydana gelmediğinin altını çizmek önemli. Doğanın

9 Fado şarkıcısı. (ç. n.)

gramerinin önemli bir unsuru bu. Mesela bana atomu betimlesene, lütfen."

"Atom maddenin temel parçasıdır. Proton ve nötronlardan oluşan ve çevresinde elektronların, son derece küçük ölçekte de olsa Güneş'in etrafındaki gezegenler gibi döndüğü bir çekirdeği vardır."

"Bence elektronlar gezegenlere değil, daha ziyade çekirdeğin çevresindeki bulutlara benzer," diye belirtti akademisyen. "Ne olursa olsun, gayet basit bir şey elbette. Farklı elementlerin atomlarını birbirlerinden ayıran, sadece ve kesinlikle proton sayısıdır. Oysa kendi başına bu fark da bir belirmiş özellik oluşturur. Helyum atomunun oksijeninkinden ayrı bir davranışı vardır fakat ikisi arasındaki yegâne fark oksijen atomunda daha çok proton ve daha da çok nötron ve elektron bulunmasıdır. Atomlar moleküller halinde bir araya geldiklerinde, kimi zaman beklenmedik, yeni özelliklere kavuşurlar. Oksijen hidrojenle birleşerek suyu meydana getirir ama karbonla birleştiği takdirde tamamen değişik bir şey üretir: karbondioksit. Başka bir örnek ele alalım. Sodyum moleküllerinin birleşmesinden sağlam, gümüş grisi bir metal doğar, lakin suyunkiler gibi daha sakin başka moleküllerle birleştiklerinde aşırı derecede yoğun ve şiddetli bir tepkime oluşur. Nasıl oluyor da sodyumunki ve suyu meydana getiren oksijen ve hidrojeninki gibi nispeten sakin iki molekül birleştirildiğinde düzensiz bir fenomene yol açıyor? Buna karşılık, klor yeşil ve zehirli bir gaz ama sodyumla birleştiğinde yiyeceklerimize çeşni katan tuzu yaratıyor."

"Nereye varmaya çalıştığını anlamaya başlıyorum," diye belirtti Maria Flor. "Bütün, parçaların toplamından daha fazlası ve böylece fizik de kimya da belirmiş özelliklerin sonucu oluyor."

"Dahası da var," diye devam etti Tomás. "Bu olgu bize doğanın derin semantik bir özelliğini gösteriyor. Zamanla anlıyoruz

ki evren, içlerindeki her seviyenin bir önceki seviye parçalarının toplamından fazlası olduğu ardışık karmaşıklık katmanlarından oluşuyor. Fizik yalındır, birleşerek farklı atomlar oluşturan ve hepsi özdeş olan belli sayıda mikro parçacıktan ibarettir. Bununla birlikte, atomlar birbirleriyle ilişkiye girdiklerinde, hepsi farklı özelliklere sahip, gayet çeşitli bir molekül kümesi ortaya çıkmaya başlıyor. O zaman madde kimyanın alanına giriyor, fakat olay burada bitmiyor. Kimyasal moleküller bir araya gelerek, her defasında daha karmaşık ve değişik şeyler üretiyor. Bazıları amino asit ve proteinler yaratıyor ve yeni bir belirmiş özellik sayesinde, 'teleolojik' denen daha da karmaşık bir davranış benimsiyor, yani özerk bir amaç taşıyan bir davranış. Yaşam."

"Hayat bir belirmiş özellik mi?"

"Kesinlikle! Vücudumuz hidrojenden, oksijenden, karbondan ve havada, kayalarda veya galaksinin öbür ucundaki, hatta kâinatın en uzak köşesindeki bir gezegende var olanlarla tıpatıp aynı başka atomlardan oluşmuştur. Temel parçalar aynıdır: Nesneleri birbirinden ayırt eden şey, bu atomların kendi aralarında etkileşmelerini sağlayan karmaşıklık ve her yeni karmaşıklık kademesinden doğan belirmiş özelliklerdir. Hayatın kendisi ardışık karmaşıklık katmanlarından meydana gelir ve her katman beraberinde yeni belirmiş özellikler getirir. Bakteriyi böcekten ayıran şey karmaşıklık düzeyidir ve böcek ile fare arasında, fare ile ipek maymunu arasında ve ipek maymunu ile insan arasında aynı durum geçerlidir. Öz bakımından hepimiz eşitiz –amino asitler, proteinler, vs.– bizi ayıran şey moleküllerin düzenindeki karmaşıklık ve her karmaşıklık seviyesindeki belirmiş özelliklerdir."

"Tüm bunlar çok ilginç," diye belirtti Maria Flor. "Ama nereye varmak istiyorsun."

Tarihçi işaret parmağını şakağına dayadı.

"Bilinç bir belirmiş özelliktir," dedi yavaşça. "Bilinç beynin karmaşıklaşmasından ileri gelen bir olgudur."

"Ne?"

"Anlaman gereken ilk şey, bir bakıma, tek bir tane değil, birçok beynimiz olduğu. İç içe geçmiş gibiler. Başka bir deyişle, böcek ve sürüngenler gibi uzak atalarımızın beyinleri bize miras kaldı ve evrimle onlardan kurtulmuş değiliz, sadece daha büyük bir beyne entegre ettik."

Maria Flor gücenmiş taklidi yaptı.

"Sen şimdi bana, kafamda hamam böceği ve kertenkele beyinleri taşıdığımı mı söylüyorsun yani?"

Tomás keyifle güldü.

"Bir anlamda. Ama seninkinin çok daha güzel olduğu muhakkak..."

"Tabii ya, iltifatlarınla beni kafalamaya çalış bakalım," diye cevap verdi genç kadın tebessümünü bastırarak. "Bütün bunların bilinçle ne alakası var ki?"

"Her türlü..." dedi Tomás. "Zamanda bir yolculuk yapıp dünyada hayatın ilk ortaya çıktığı ana dönelim. Aslında hiç kimse bunun kesin olarak nasıl gerçekleştiğini bilmiyor fakat doğada mevcut olan moleküllerin birleşerek hücreleri yarattıkları, onların da 'teleolojik' anlamda özerk bir şekilde hareket etmeye başladıkları varsayılıyor. Bu yüzden de kimya, biyolojiyi doğurmuş."

"İlk mikro organizmalardan bahsediyorsun..."

"Kesinlikle. İlk mikro organizmaların teleolojik davranışı, sıfırlar ve birlerden oluşan ikili sistem gibi açıklanabilir. Sıfır pozitif, bir

negatif anlamına gelir. İlk mikro organizmalar, hayatta kalmak için pozitif unsurlara yaklaşıyor ve kendilerine zararlı negatif unsurlardan uzaklaşıyorlardı. Hepsi bu kadar. Hiçbir bilinçleri yoktu. İkili sistemden basit bir otomatik davranış söz konusuydu, ya yaklaşıyor ya da uzaklaşıyorlardı. Ne var ki bu süreç mikro organizmaları, ilkel de olsa çıkarları olan yaratıklara dönüştürdü. Kendi dışlarında olan bitenle ilgilenmeye başlayarak dünya hakkında bir ilk kayıt düştüler. Dışarısı bir anlam kazandı, içerisi de keza. Böylece organizma kendisi ile dünya arasında bir bölünme oluşturdu, bu da evrimin temeliydi."

"Neden? Niye bu kadar özel bir şey ki bu?"

Tomás genç kadına düşünceli düşünceli baktı.

"Biraz tükürük yutmaya çalış."

Maria Flor güldü ama denileni de yaptı.

"Yuttum. Ne olmuş?"

Tarihçi boş bir bardağı gösterdi.

"Şimdi şu bardağa tükürüp sonra tükürdüğünü içebilir misin?"

"Ne? Çok iğrenç!" diye yanıtladı genç kadın, tiksintili bir edayla. "Mide bulandırıcı!"

Tomás hoşnut bir tebessüm sergiledi.

"Aslında gayet doğal ve bütün insanlar için geçerli olan bu tepkinin hiç de mantıklı olmadığının bilincinde misin? Ağzındaki tükürüğü yutmaktan kesinlikle iğrenmezken, bardağa tükürdüğünü içmeyi mide bulandırıcı bulmanın sebebi nedir? Oysa aynı tükürük değil mi? İkisi arasındaki fark ne?"

"Evet, öyle aslında..."

"Canlı varlıkların kendileri ile dışlarındaki arasında gayet net bir ayrım yapmaları, beyinlerinin derinliklerine işlemiş ve programlanmış gibidir, tüm biyolojik süreçlerin merkezinde yer alır. Ben benim ama vücudumun dışındaki şey ben değilim. Bu temel özellik evrim süreçlerinde belirmeye başladı ve ikili sistem, yani olumsuz olduğu için 'kaçmak' ya da olumlu olduğu için 'yaklaşmak', sinir sistemi geliştikçe evrimleşerek daha karmaşık ve gelişmiş bir hale geldi. Hesap karmaşıklaştı çünkü organizmaların mücadele edebilmek, hayatta kalabilmek ve mümkünse çoğalabilmek için, etraflarını kuşatan dünya hakkında daha ileri bilgilere ihtiyacı vardı. İlk başta canlı varlıkların planları yoktu, yaklaşıyor veya uzaklaşıyorlardı, hepsi o kadar. Bu otomatik bir tepkiydi fakat sinir sisteminin karmaşıklığı plan yapmaya başlamalarını sağladı. Yiyecek nasıl bulunur? Nereden bulunur? Soğuktan nasıl korunulur? Tehditler nasıl saptanır? Yırtıcı hayvanlardan nasıl kaçılır? Av nasıl yakalanır? Düşüncenin kökeni, 'yaklaşmak' ya da 'kaçmak' üstüne kurulu bu temel hesabın karmaşıklığında yatar."

"Nereye varmak istediğini anlıyorum," dedi Maria Flor. "İlk önce temel ikili sistem, sonra daha karmaşık bir tane, ardından hayatta kalmaya yönelik ana düşünce ve onu takiben basit planlama, son olarak da bilinç ortaya çıktı. Her yeni safha bir öncekinin gelişimiydi."

"Sonuç olarak evet, öyle. Beynimizin önemli bir kısmı, işleyişi 'yaklaşmak' ya da 'kaçmak' türünden basit ve otomatik bir hesaba dayanan daha ilkel beyinlerden oluşuyor. Lakin bilinç anlık bir olgudan meydana gelmiyor. Beyinlerimiz evrildikçe bilinç de gelişti ve yeni yetenekler kazandı. Günümüzde böcek ve sürüngenlerin bilinci olmadığını ama memelilerin olduğunu biliyoruz. Görünüşe göre gezegenimizde bilinç yaklaşık iki yüz milyon yıl önce,

memelilerin beyinlerinde ilkel korteksler oluştuğu zaman ortaya çıkmış ve bu onlara, evrim bağlamında, sürüngenlere nazaran bir avantaj sağlamış. Biz o ilkel beyinleri koruduk. Öyle ki beyin aktivitesinin hemen hemen tamamı bilinçsizdir. Düşününce fark ediyoruz ki kalp atışlarını düzenleyen ve bağırsakları, böbrekleri, hatta neredeyse bütün vücudumuzu koordine eden beyin bunları bilincin müdahalesi olmaksızın yapıyor. İnsan beyni tarafından bilinçsiz şekilde saniyede on bir milyon bit işlenirken, sadece elli bitin bilinçli bilgi analizine konu olduğu hesaplandı."

Tomás, ölçek farkını ortaya sermek için masanın üzerine rakamlar karaladı.

Bilinç = 50 bit

Bilinçsizlik = 11 000 000 bit

"İyi de bilinç neye yarıyor öyleyse? Beyin her şeyi otomatikman ayarlayabiliyorsa, öz varlığının bilincindeki iç benlik ne işe yarıyor?"

"Planlamaya," diye bildirdi Tomás kısa ve öz olarak. "İnsan beyni bir planlama makinesi ve bilinç, dünyayı daha iyi çözümleyebilip daha karmaşık ve soyut bir şekilde plan yapabilmek için gerekli. İşte bu yüzden bilinç, evrimin belirleyici bir kozu. Bilinç olmasa ne tekerleği icat ederdik ne de yazıyı. Onsuz ne otomobil üretebilirdik ne teleskop ne de bilgisayar. Evreni gözlemleyip anlamamızı ve bazı unsurlarını sahiplenmemizi sağlayan şey, bilinç."

"Annenin gördükleri hakkında ne düşünmeli, peki?" diye sordu, sohbetlerinin başlangıç noktasına geri dönen Maria Flor. "Annenin ölmesini ve elektrokardiyogramı neredeyse mutlak bir

beyin aktivitesi yokluğu gösterirken o deneyimi yaşamasını nasıl açıklıyorsun?"

Tomás saatine baktı ve ilerlemiş olduğunu fark ederek hesabı istemek üzere elini kaldırdı.

"Geç oldu. Hastaneye dönmek zorundayız. Bu esrarı ancak doktor aydınlatabilir."

On

Dairedeki masa ve raflarda birikmiş onca toz James Krongard'ın dikkatini çekti. Kanepenin yanındaki sehpaya eğilip parmağını yüzeye sürdü ve düşündü.

"Ya bu Noronha iğrenç bir pislik içinde yaşıyor ya da..."

Neden bu daha önce aklına gelmemişti ki? Bütün o toz adamının evinde vakit geçirme alışkanlığı olmadığının işaretiydi. Yani ancak akşam eve dönerdi muhtemelen. O da dönerse tabii... Cenevre seyahatinden sonra evinde birkaç gün geçirebileceği bir nişanlısı da olabilirdi.

Araştırmalarını hızlandırmaya karar veren CIA ajanı, *bekleyişin bitmek bilmeme riski de var*, dedi kendi kendine.

Yeniden CIA'in saha görevlilerinin şefi Harry Fuchs'ın bir saat önce, şüpheliyi tutuklayıp Langley'e transfer etme emriyle aynı zamanda kendisine ulaştırmış olduğu Tomás Noronha dosyasına gömüldü. İçinde Frank Bellamy'nin bıraktığı nottan ve aralarında üç fotoğrafın da yer aldığı, zanlının kimliğine dair temel bilgilerden başka, cep telefonunun numarası ve Krongard'ın o an bulunduğu evinin adresi de vardı. Adamın yerini belirlemenin başka yolları da olabilirdi. Dosyada özellikle Noronha'nın geçmişte Lizbon Yeni

Üniversitesi'nde ders verdiği ve hâlihazırda Gulbenkian Vakfı'nda danışmanlık yaptığı belirtilmişti.

Krongard vakfın numarasını arayıp buldu ve tuşladı.

"Gulbenkian Vakfı, iyi günler," dedi ezgili bir kadın sesi. "Sizin için ne yapabilirim?"

"Profesör Noronha'yla konuşmak istiyorum."

"Ofisini bağlayayım. Hatta kalın, lütfen."

Bir çağrı sinyali duyuldu ve yeni, daha sert bir kadın sesi yanıt verdi.

"Alo, evet?"

"İyi günler, Harvard Üniversitesi'nden arıyorum," diye yalan söyledi Krongard, Amerikan aksanını normal göstermek için. "Profesör Noronha'yla konuşabilir miyim?"

"Korkarım bu mümkün değil. Bu sabah geldi ama daha şimdiden çıktı bile."

"Ona nasıl ulaşabileceğimi söyleyebilir misiniz? Son derece önemli bir mesele."

"Şey yüzünden mi demek istiyorsunuz? Adı neydi?... *Tabula Smigri*... *Sagmari*... Neyse, siz neden bahsettiğimi anlamışsınızdır."

CIA ajanı suratını buruşturdu. Kadının neden söz ettiğini bilmiyordu fakat güya Harvard'dan aradığına göre, bu cehaleti şüpheli görünebilirdi.

"Hayır, hayır. Başka bir mesele."

"Bakın, korkarım bugün kendisiyle konuşmanız zor, maalesef. Profesör Noronha acil olarak Coimbra'ya çağrıldı, annesi kalp krizi geçirmiş. Haber almak için onu aramaya çalıştım ama cep telefonu kapalı. Yarın tekrar arayabilir misiniz?"

"Ah, zavallı," diye mırıldandı Krongard, ona acımış gibi yaparak. "Kendisine ulaşmam için bir sebep daha çıktı. Dünyanın

en iyi kardiyolog ve cerrahlarından bazıları üniversitemiz hocaları arasındadır."

"Harvard Üniversitesi gerçekten de çok meşhur. Birkaç Nobel Ödülü var, öyle değil mi?"

"Evet, hanımefendi. Lakin bildiğiniz üzere, bu gibi durumlarda mümkün olduğunca hızlı davranmak gerekir. Acil durum. Profesör Noronha'nın annesinin kaldığı huzurevinin adını verebilir misiniz?"

"İsmi Tatlı Huzur," diye belirtti hemen sekreter. "Eminim, Profesör Noronha kendisine edebileceğiniz yardım dolayısıyla size son derece minnettar kalacaktır."

"Bana güvenebilirsiniz. Çok teşekkürler."

CIA ajanı telefonu kapattı ve büyük adımlarla çıkışa yöneldi. Artık nereye gideceğini biliyordu. Coimbra.

On Bir

Etrafının bir hayli hareketli olduğu hastaneye vardıklarında on altı numaralı odanın yatağını boş buldular. Tomás annesinin kalkıp tuvalete gitmiş olduğunu düşündü ama orada değildi.

"Annem nerede?" diye sordu endişeyle odayı kontrol ederken. "Vay canına, nerede bu kadın? Başına bir şey mi geldi acaba?"

"Bir hemşireye sormakta fayda var..."

Odadan çıkıp nöbetçi hemşirelerin odasına yürüdüler.

"Annem?" dedi Tomás, odada gördüğü ilk hemşireye. "Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

Hafif toplu, kızıl saçlı kadın gözlerini bilgisayarından kaldırıp ziyaretçiye bakmak üzere gözlüğünü çıkardı.

"Merhaba," dedi sakince. "Adını söyleyebilir misiniz, lütfen?"

"Graça Noronha, on altı numaralı oda. Onu iki saat önce orada bırakmıştım ama artık odada değil. Ne olduğunu biliyor musunuz?"

Gözlüğünü yeniden takan hemşire bilgisayara başvurdu.

"On altı numaralı oda demiştiniz, öyle değil mi? Bir bakalım..." Parmaklarını klavyesinde gezdirdikten sonra hastanın dosyasının ekranda belirmesini bekledi. "Hah, işte, oda on altı." Gördüğü şeyi

doğrulamak ister gibi kaşlarını çattı. "Bayan Noronha mı sahiden, hani şu ölen hanım?"

Bu haber karşısında afallayan Tomás'ın gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Öldü mü?" Bir adım geriledi. "Annem... öldü mü yani?"

Hemşire gözlüklerini tekrar çıkarıp onu yeniden süzdü.

"Ölen derken... lafın gelişi, canım. İçiniz rahat olsun, anneniz hayatta. Biz burada, 'dirilen ölü' diye ad taktık ona."

Rahatlayan Tomás derin bir nefes aldı.

"Ödümü patlattınız! Şey zannettim... Nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?"

Hemşire yine ekranına döndü.

"Doktor Colaço bazı testler yapmaya götürmüş onu," diye belirtti. "Kardiyoloji biriminde."

Tomás yaşlı kadını, sayısız kabloyla elektrokardiyografa bağlanmış vaziyette, bir sedyede yatarken buldu. Bir hemşire yapılan işlemi gözlüyordu. Notlar alan bir sekreterin yanında da beyaz önlük giymiş, orta yaşlı, başının yan taraflarındaki, özellikle kulaklarının arkasındaki birkaç tutam saç haricinde tamamen kel bir adam vardı.

"Merhaba gençler," diye selamladı onları Graça, geldiklerini fark edince. "Test bitmek üzere." Eliyle beyaz önlüklü adamı işaret etti. "Doktor, eğer her şey yolunda giderse, beni bugün taburcu edebileceğini söyledi."

"Doğru mu?" diye sordu Tomás şaşkınlıkla. "Bu kadar çabuk, ha?"

İhtiyar kadın gülümsedi.

"Öyle diyor."

Yaşlı kadını testini bitirmesi için yalnız bırakıp doktorun bulunduğu masaya yöneldiler. Ziyaretçilerin yaklaştıklarını duyan Doktor Colaço gözlerini kaldırdı ve Maria Flor'u tanıdı.

"İyi günler. Haber almaya mı geldiniz?"

"Evet, doktor. Bu bey Profesör Tomás Noronha, hanımefendinin oğlu. Lizbon'dan yeni geldi."

İki adam el sıkıştı ve doktor, masasının karşısındaki iki boş sandalyeyi gösterdi.

"Buyurun, oturun," dedi. "Anneniz bir elektrokardiyografdan geçiyor ve her şey yolunda giderse, çıkmasına izin vereceğim."

"Bu biraz riskli değil mi, doktor?" diye sordu Tomás. "Ne de olsa, kalbinin uzun süreliğine durmasına yol açan bir kalp krizi geçirdi. Bir müddet daha gözlem altında tutmak daha ihtiyatlı olmaz mı, sizce?"

"Normal prosedür öyle aslında," diye kabul etti kardiyolog. "Bununla birlikte, ona yaptırdığım testlerin sonuçları iyi ve... gerçekten dürüst olmak gerekirse, hastane hastalarla dolup taşıyor, yatak sıkıntısı çekiyoruz. Bilmem fark ettiniz mi ama koridorlar bile sedyelerle tıkanmış durumda. Üstelik biraz önce son derece karmaşık bir vaka geldi ve annenizin kaldığı tek kişilik odaya ihtiyacımız var. Koridorda bırakılabilir tabii..."

"İşte bu mümkün değil!" diye sözünü kesti Tomás.

"Ben de aynı şeyi düşünmüştüm," diye ekledi hemen kardiyolog. "O yüzden, şimdiye kadar yapılan testlerin olumlu sonuçlarını ve Bayan Maria Flor'un huzurevinin hastaneye iki adım mesafede bulunmasını göz önüne alırsak, annenizin orada daha konforlu ve rahat bir ortamda kalabileceği kanaatindeyim. Öte yandan, huzurevinde bir defibrilatör bulunduğunu duydum. Bu sayede, ambulansın gelişi beklenirken, her ihtimale karşı tedbir alınmış olur. Bu sabah olan da buydu zaten, öyle değil mi?"

"Ama bu kadar çabuk çıkmasına izin vermenin yine de riskli olduğunu düşünmüyor musunuz?"

"Bence durum kontrol altında. Zaten bir hafta boyunca her sabah buraya kontrole gelmesi gerekecek. Herhangi bir sorun saptarsam derhal hastaneye yatırılmasını sağlarım, merak etmeyin."

Doktorun argümanları Tomás'ı ikna etmeye yetecek kadar inandırıcıydı.

"İyi madem, öyle olsun. Kalp ve beyin tahlilleri ne gösteriyor? Normal mi?"

"Alzheimer hastalığından muzdarip biri için, evet diyebilirim."

Tomás kafasını kaşıyarak konuya girmenin en iyi yolunu düşündü.

"Biliyor musunuz, doktor, güya kalbi durduğu sırada yaşadığı acayip bir hikâye anlattı bana. Görünüşe göre size de bahsetmiş."

"Ölüme yakın deneyiminden ve bedeninden çıkmasını mı ima ediyorsunuz?"

"Kesinlikle. Bunun da Alzheimer hastalığının bir belirtisi olduğunu düşünüyor musunuz?"

Doktor kafasını sağa sola salladı.

"Hayır, zannetmiyorum."

"Emin misiniz? Neticede bu hastalık sinir sisteminin yavaş yavaş çöküşüyle kendini gösterir. Yani bu tür bozuklukların sanrılara yol açması muhtemeldir..."

Doktor Colaço hastanın sedyesine doğru bir bakış attı. Onun yanında bu konuyu konuşmaktan huzursuz olduğu aşikârdı.

"Bir kahve içmeye ne dersiniz?" diye sordu koridoru işaret ederek. "Hem ölüme yakın deneyimler hakkındaki gerçeği size anlatmam açısından daha rahat ederiz."

"Gerçeği mi?"

Doktor kararlı bir hareketle sandalyesini geri itip ayağa kalktı.

"Ne kadar inanılmaz görünürse görünsün, anneniz sahiden böyle bir deneyim yaşamış."

On İki

Normalde yoğun olmayan, Cascais yakınındaki Tires Havaalanı'nın pistine yeni bir helikopter inmişti. Pervanelerinin ritmik dönüşünün etkisiyle hava titriyordu. James Krongard, elinde çanta, yüzü tozla kamçılanarak pistin kenarında dikiliyordu.

Sarı yelek giymiş, iri yarı bir adam hızlı adımlarla yaklaştı.

"Bay Krongard?"

"Benim."

Adam yere inmiş mavi beyaz Bell 206'yı işaret etti. Her an havalanmaya hazır helikopterin pervaneleri dönmeye devam ederken pilotun karşı tarafında bir kapı açılmıştı.

"Bu, elçiliğinizin bizden acilen talep ettiği alet," dedi adam, gürültüye rağmen sesini duyurabilmek için bağırarak. "Yaklaşırken dikkat edin, pervanelerin aşağı doğru bükülme eğilimi vardır ve... size değerlerse, sıkı bir migrene yakalanabilirsiniz." Adam, kendi şakasından hoşnut, gülümsedi. "Başınızı eğerek ilerleyin, tamam mı?" Krongard'ın sırtına hafifçe vurdu. "İyi uçuşlar!"

Cevap verme zahmetine girmeyen Amerikalı eğilerek alete doğru yöneldi. Dönen pervanelerin gürültüsü gerçekten de sağır ediciydi.

"Kask!" diye bağırdı yanında oturan pilot, koltuğun yakınında duran, kırmızı bir kaskı göstererek. "Kaskı takın! Ve kemeri bağlayın. Siz hazır olur olmaz havalanacağız."

Krongard denileni yaptı. Kaskı takıp emniyet kemerini bağladı. CIA ajanı helikopterle uçmaya alışıktı. Her ne kadar daha önce hiç Bell 206'ya binmemiş olsa da hava kuvvetlerinin Afganistan'daki Kandahar civarında ve Pakistan'daki aşiret bölgelerinde, El Kaide ve Taliban'a karşı görevlerde kullandığı bütün modellerle uçmuştu. Dolayısıyla uyum sağlamakta hiç zorluk çekmedi.

"Ben hazırım."

Pilot kask ve kemerin doğru dürüst takıldığından emin oldu ve hoşnut bir şekilde telsizi çalıştırıp uçuş izni talep etti.

Kule yeşil ışık yaktı; birkaç saniye sonra motor gürültüsü iki misli yoğunlaştı ve helikopter, piste toz bulutları saçarak irtifa kazanmaya başladı.

Krongard saatine baktı.

"Coimbra'ya varmak ne kadar zaman alır?"

"Yaklaşık yarım saat," diye yanıtladı pilot kuzeye yönelirken. "Belki de daha az."

On Üç

İyi niyetli doktorun sohbet etmek için onları götürmeye karar verdiği yere vardıklarında Tomás hafif bir şaşkınlığa uğradı. Doktor Colaço onları, bekledikleri gibi personel kafeteryasına götürmemişti. Hayır, psikiyatri servisinin yemekhanesinde, birçok hastanın arasındaydılar. Pencere yakınındaki bir masaya, durmadan salyaları akan bir hastanın yanına oturdular. Kardiyolog içecekleri almaya gittiğinde Tomás, doktorun vermek istediği mesaj hakkında düşündü. Niye buraya gelmişlerdi?

Doktor Colaço buharı çıkan üç kahveyle geri geldiğinde tarihçinin meraklı edası onu eğlendirdi.

"Biliyor musunuz, bir hastanın bana ölüme yakın deneyiminden bahsettiği her sefer, dengeme yeniden kavuşmak için buraya, psikiyatriye gelmekten hoşlanıyorum," dedi oturup eliyle etraflarındaki alanı gösterirken. "Bu, bilimin hâlâ var olduğunu hatırlamama yardımcı oluyor, bilmem beni anlıyor musunuz?"

"Az çok."

Doktor gözleriyle yemekhaneyi taradıktan sonra girişin yakınındaki bir hastayı işaret etti.

"Kapının yanında oturan şu adamı görüyor musunuz?"

İki misafir belirtilen yere baktılar.

"Hangisini? Sol eli göğsüne bağlı olanı mı?"

"Evet. Adı Jorge. Muayeneye geldi. Sol eli neden bağlı, biliyor musunuz?"

"Yaralandı mı?"

Doktor kafasını iki yana salladı.

"Sol eli onu öldürmeye kalkıştı."

"İntihar eğilimleri taşıdığını mı söylemek istiyorsunuz?"

"Hayır, kesinlikle. Jorge Cristovão gayet normal bir insan fakat sol eli onu öldürmeye kalktığından beri dehşet içinde yaşıyor. Bir gece uyurken hava alamadığı ve boğazında zonklayan bir ağrı hissettiği için sıçrayarak uyanmış. Sol eli onu boğuyormuş. Korku içinde sağ eliyle onu yakalamış ve çetin bir mücadeleden sonra kurtulmayı başarmış. O zamandan beri, sol eli bağlı vaziyette yaşıyor."

Ziyaretçiler söz konusu adamı inceleyip neyin onu sol eliyle karşı karşıya getirmiş olabileceğini kestirmeye çalıştılar. Adam oldukça sakin görünüyordu, dalgın bir halde çayını yudumluyor ve etrafına belli bir hüzün yayıyordu.

"Bu nasıl mümkün olabilir?" diye sordu Maria Flor gözlerini hastadan ayıramaksızın. "Bir el nasıl kendi başına hareket edebilir?"

"Buna yabancı el sendromu deniyor; pek nadir rastlanan bir olgu. Jorge, sol elini bağlamadan önce, gayet tuhaf deneyimler yaşamış. Mesela bir gün, sağ eliyle gömleğini iliklerken sol elinin düğmeleri çözerek eğlendiğini fark etmiş. Sağ eline bir nesne aldığında çoğu zaman sol el onu kapıveriyormuş. Adamcağız ne yapacağını bilemez olmuş."

"Zavallı..."

"Şimdi size bir soru sormak istiyorum: Bu olgunun anlamı nedir ve Graça'nın bu sabah yaşadığı ölüme yakın deneyimle ne alakası olabilir?"

"Şey..." diye tereddüt etti Maria Flor, "bir şey elini ele geçirmiş."

"Evet, ama ne? Bir ruh mu?"

"Neden olmasın?"

"Ya size bunun ancak beynin bir parçasının, daha doğrusu korpus kallozumun, sol frontal lobdaki bir enfarktüs yüzünden zarar görmesinden sonra ortaya çıktığını söylersem?"

"Ya!"

"İlk bakışta, sol eli yabancı bir ruh tarafından ele geçirilmiş bir adam söz konusuymuş gibi görünüyor. Ama olaylar daha iyi incelendiğinde, bu acayip olgunun ancak beyinde oluşan bir hasardan sonra başladığı fark ediliyor. Başka bir deyişle, bir ruh tarafından ele geçirilme zannedilen şeyin aslında tamamen sinirsel bir açıklaması var." Doktor sandalyesinde dönerek gözleriyle yemekhaneyi taradı. "Şimdi de vazonun yanındaki mavili kadına bakın."

Ziyaretçiler gözlerini ona doğru çevirdiler.

"Hangisi? Kendi kendine konuşan mı?"

"Bayan São'nun üç farklı kişiliği var. Bazen otoriter Vera oluyor, bazen utangaç Alexandra, kimi zaman da çekilmez bir şirret olan küfürbaz Luisa. Her kişiliğin bir adı, geçmişi ve kendine özgü bir hayatı var. Bu sabah annenizin yaşadığı deneyime göre, Bayan São'nun bedeninin üç değişik ruh tarafından ele geçirildiği söylenebilir mi?"

"Evet, tabii."

"Esasında nispeten yaygın bir patoloji olan çoklu kişilik bozukluğundan muzdarip. Binlerce benzer vaka mevcut: İki, üç, hatta

on altı farklı kişilikli insanlar var... Araştırmalar bu hastaların neredeyse hepsinin ortak bir yanı olduğunu gösteriyor: Çocukluklarında çoğu zaman cinsel nitelikli, ağır şiddete maruz kalmışlar. Beyinlerinin, onları bu şiddete karşı korumak için birçok kişilik yarattığı sonucuna varılmış. Sanki kişiliklerine içsel sınırlar düzenliyorlar. Yaşadıkları travmayı daha iyi yönetebilecek şekilde kişiliklerini değişik parçalara bölüyorlar. Böylece sanki şiddet, kişiliklerinin hepsine değil de sadece bir tanesine zarar vermiş gibi yapabiliyorlar. Sonuçta, ruhlar yok, var olan ise bu kişilerin savunma mekanizması olarak çoklu kişilikler yaratan bilinçaltları."

"Tamam, bu farklı kişilikler çocukluktaki travmalarla açıklanabilir. Fakat beynin aynı bedende değişik kişilikler üreten fiziksel bir özelliği hiç keşfedilmedi."

"Maalesef öyle değil," diye düzeltti Doktor Colaço, önlerinde kitap okuyan bir adamı işaret ederek. "Bay Abel'i görüyor musunuz? Ağır bir sara sorunu yüzünden, beynin iki yarımküresini birleştiren korpus kallozumunun kesilmesi gerekti. Normal birinde yarımküreler birbirleriyle temas halindedir ama korpus kallozum olmayınca iletişim kesilir. Psikiyatr meslektaşlarım bu hastayı birçok testten geçirdi ve ne saptadılar, biliyor musunuz? Kafasında her birinin kendi iradesi ve hisleri olan iki varlık barındırdığını keşfettiler. Gerçi yalnızca sol yarımküreninki konuşma yetisine sahip çünkü dilsel beceriler orada yoğunlaşıyor."

Maria Flor derin bir nefes aldı.

"Tamam, anladım. Graça'nın bu sabah yaşadığı ölüme yakın deneyimin klinik bir açıklaması bulunduğunu düşünüyorsunuz..."

"Benim söylediğim bu değil," diye belirtti doktor. "Psikiyatrik açıdan bakınca, bazı olguların göründükleri gibi olmadıklarını fark

etmekle yetindim. Genellikle bunların dış dünyaya bağlı olduğu düşünülür, oysa gerçekte sadece beyinde meydana gelir."

Sözü Tomás aldı.

"Bu bana şu klasik felsefi soruyu düşündürdü. Şayet bir ağaç, onu duyacak kimsenin bulunmadığı bir ormanda yıkılırsa, gürültü çıkarır mı?"

Maria Flor gözlerini kocaman açtı.

"Elbette!" diye bağırdı. "İşitecek kimse yok diye gürültü çıkarmayacak değil ya! Bildiğim kadarıyla, nesneler bizden bağımsız olarak vardır."

"Buna gerçekten inanıyor musun?"

"Hiç şüphesiz."

"Bir de şöyle bakalım öyleyse." Akademisyen pozisyon değiştirip öne doğru eğildi. "Ses nedir? Mesela hava veya su gibi herhangi bir ortamdaki moleküllerin hareketinin sonucudur. Bir ağaç yere yıkıldığında havadaki moleküllerin düzeni bozulur ve dalgalar halinde yayılan ardışık darbeler yaratırlar. Saniyede yirmi ile yirmi bin arasında darbe oluştuğunda, bu basınç değişimi kulak zarı dediğimiz zarda titreşime yol açar. Kulak zarı bu titreşimi elektrik sinyallerine dönüştürerek bir sinire aktarır." Tomás asıl noktanın altını çizmek için işaret parmağını havaya kaldırdı. "Dikkatinizi çekerim, kulak zarı hiç ses kaydetmedi, havanın basıncını değiştiren hızlı darbeler nedeniyle titreşti sadece. Gerçekte kulak zarı, o molekül darbelerinin ritmine göre siniri uyararak bilincin ses diye belirlediği bir olgu yarattı. Beyin bu uyarıyı rahatlıkla görüntüye de çevirebilirdi ama ona ses şeklini aldırmayı seçti. Mesela duyamayan biri bu uyarıyı algılayamaz. Gerçi bu, hava moleküllerinin titreşimlerini hissetmesini engellemez, kulak zarında değil de derisinde duyumsar."

"Kesinlikle, bizim bildiğimiz haliyle ses beynimizde oluşur, onun haricinde yoktur," diye özetledi Doktor Colaço. "Keza, Profesör Noronha'nın söylediklerinden dolaylı olarak anlaşıldığı gibi, aynı şey görüş için de geçerlidir." Tavanda yanan lambayı gösterdi. "Şu lamba minik elektromanyetik dalga paketleri yayıyor. Unutmayalım ki ne elektrik ne de manyetizma kendi başlarına görünür olgulardır. Bununla birlikte, bu elektromanyetik dalgalar dört yüz ile yedi yüz nanometre arasındaki dalga uzunluklarında, bir insana ulaştığı zaman, enerjileri retinanın konik hücrelerini uyarır ve bir sinirle beynin, başın arkasındaki oksipital lobuna gönderilen elektrik sinyallerine dönüşür. Bu sinyalleri alan nöronlar etkinleşir ve görüntü dediğimiz şeyi yaratır. İşte görüş budur."

"Gökkuşağı gördüğümüzde olanları izlemek yeter zaten," diye ekledi Tomás. "Gökkuşağı ışığın suyla temas ederek belli bir bakış açısına göre kırılmasından başka bir şey değildir. Biri, gökkuşağını fark ettiği yere gidecek olsa, bu olgu sadece gözlerimizin belli bir noktadan yakaladığı basit bir görsel izlenim olduğundan, orada hiçbir şey görmeyecektir. On metre uzaktaki bir kişi onu farklı bir renk yoğunluğuyla görecek ya da hiç görmeyecektir. Sonuçta gökkuşağı bir yanılsamadır."

"Ama fotoğrafı çekilebilir," diye belirtti Maria Flor.

"Doğru. Gökkuşağı maddi bir nesne değildir fakat bir anlamda gerçektir çünkü onu görebilir, resmini çekebiliriz. Ama –ki asıl mesele budur– ancak gözlemlendiği takdirde gerçek olur. Nüansı yakalıyor musun? Gökkuşağını yaratan, ışığın suda kırılmasının yanı sıra gözlemdir. Gözlemci olmadan, gökkuşağı da yoktur."

"Anladım, görüntü beynimizde oluşuyor aslında."

"Anlaşılması önemli olan da bu zaten," diye tasdik etti doktor, yeniden lambayı göstererek. "Tavanda hiç ışık yok. Var olan, sinir

sistemimizin görüntüye dönüştürdüğü elektromanyetik dalgalar. Beyin bu görüntüleri... örneğin gıdıklanmalara, karın ağrısına, seslere veya tada ya da başka herhangi bir şeye çevirebilirdi ama görüntüyü tercih etti."

Genç kadın kollarını göğsünde birleştirdi.

"Tüm bunlar gayet hoş ve çok mantıklı. Lakin ben hâlâ bu sabah olan şeye dair makul bir açıklama bekliyorum."

"Graça'nın deneyimine gelmeden önce, bilincin zihnimize ne derece hükmettiğini anlamamızın önemli olduğu kanaatindeyim," dedi doktor, parmağını masada duran ekmek sepetine uzatarak. "Maria Flor, dışarıda olan biteni görmek için ayağa kalkıp pencereye gitmek gibi bilinçli bir karar aldığınızda bu kararı gerçekten bilincinizin verdiğini mi sanıyorsunuz?"

"Elbette. Başka nasıl olabilir ki?"

"Dikkat!"

Doktor Colaço aniden kadına bir parça ekmek fırlattı. Maria Flor anında tepki göstererek kenara kaçtı.

"Ne... yapıyorsunuz?" diye kekeledi genç kadın. "Niye attınız ki o ekmeği?"

Kardiyolog gülümsedi.

"Size bir soru sorabilmek için," dedi. "Ekmek parçasını savuşturduğunuz sırada, ilk önce bunu yapmayı mı düşündünüz, yoksa... nasıl desem, otomatik bir tepki mi verdiniz?"

"Şey... refleks ya da otomatik tepki gösterdim, istediğiniz gibi adlandırın. Hemen hemen hiç düşünecek vaktim olmadı..."

"Kesinlikle, otomatik bir şekilde tepki verdiniz," diye onayladı doktor. "Tehditten nasıl kaçınacağına çok çabuk karar vermeniz gerektiğinde beyniniz bilincinize danışmadan tepki gösterdi. Buna

vakti yoktu. Peki ya olsaydı? Beynin bilince danışabilmesi için ne kadar süre gerekirdi? Benjamin Libet adında bir nörofizyolojist, bu soruya yanıt vermek için, bilim âleminde birçok yoruma sebep olan bir dizi deney yürüttü. Libet, beyin yüzeyini elektrotlarla uyararak deneğin hissettiğini söylediği elektrik uyarısını algılamasının sadece yarım saniye sürdüğünü ispatlayarak işe başladı. Ki bu da bilincimizin gerçekliğe göre daima yarım saniye geri kaldığı anlamına geliyordu. Gerçi biz bunun farkına varmayız çünkü olayları sanki belli bir anda gerçekleşiyormuş gibi yeniden kurarız."

"Başka bir deyişle, bedenim bilinçli bir kararı bekleseydi, ekmek suratıma yapışırdı."

"Ama bizim istediğimiz bu değildi, öyle değil mi?" diye dalga geçti kardiyolog. "Libet bu kadarla kalmadı. Beynin bilince danışacak zamanı olsa neler olacağını araştırdı. Misal, içimizden biri pencereden bakmaya gitse, bu karar ani bir tepki gerektirmez. O halde karar süreci nasıl gerçekleşir? Libet, bunu öğrenmek için, başka bir deney yaptı. Deneklerinden bileklerini oynatmalarını istedi. Böylece üç şeyi ölçebildi: Deneklerin bileklerini oynatmaya bilinçli olarak karar verdikleri anı, beyin aktivitesinin başladığı anı ve son olarak, bileğin oynadığı anı. Deney şaşırtıcı sonuçlar verdi. Libet ilk gerçekleşen olayın beyin aktivitesinin başlangıcı olduğunu keşfetti. Ardından, üç yüz elli milisaniye sonra bilinçli karar alınmıştı ve iki yüz milisaniye daha sonra da bilek oynuyordu."

"Beyin aktivitesi bilinçli karardan önce mi geliyormuş?" diye sordu Maria Flor şaşkınlıkla. "Bilinçli kararın eylemin kaynağı olmadığını mı söylemek istiyorsunuz?"

"Libet'in deneyi bunu ispatlıyor," diye onayladı doktor. "Tahmin edebileceğiniz gibi, bu keşfin sonuçları muazzam oldu. Görünüşe göre, beyin önce bir karar alıyor, sonra bilinci bu konuda bilgilen-

diriyor. Bununla beraber, bilinci inisiyatifin kendisinde olduğuna ikna etmeye de özen gösteriyor. Yani 'bilinçli' kararlar bize bilinçli gibi geliyor ama öyle değiller. Bilinç sadece bir yanılsamadan ibaret, gerçekte var olmaması anlamında değil, bizim düşündüğümüzden değişik olması bakımından."

Maria Flor afallamışa benziyordu.

"Ama öyleyse," dedi, "bu bizim... makineden başka bir şey olmadığımız anlamına gelmez mi?"

"Gelir. Hepimiz hesap makineleriyiz. Beyin biyokimyasal bir bilgisayardır."

"İyi de var olduğuma, düşündüğüme, hissettiğime, ben olduğuma, bir geçmişe sahip olduğuma, karar aldığıma, çikolata ve çiçek kokusunu sevdiğime dair, hayatımda olup biten ve olmaya devam eden ve beni tüm bunların bir sonucu yapan bütün olaylara dair hissiyatımı nasıl açıklayacağız? Kendi varoluşum hakkındaki düşüncem sadece bir yanılsama mı yani?"

"Korkarım öyle... Hem bilincimiz gerçek dünyadan yarım saniye geri kalmanın yanı sıra tamamıyla kafamızda tasarlanmış bir dünyanın yükümlülüğünü de üstlenmek zorunda. Elektromanyetik uyarıları görüntülere, molekül darbelerini seslere dönüştürerek, gerçekte o şekilde mevcut olmayan, sadece zihnimizde var olan bir şey yaratmamızın yanı sıra algı ve hafıza da bize ulaşan uyarıları deforme ediyor. Birçok araştırma, zihnin dış uyarıları daima eleyip değiştirdiğini kanıtlıyor."

"Ne şekilde değiştiriyor?"

"Hafıza güvenilir değildir. Belleğin sadık bir kaydedici olarak kabul edilemeyeceğini gösteren ilk kanıt, 1902'de Berlin'de gerçekleşen bir deney sırasında ortaya çıkmış. Üniversitedeki bir derste iki öğrenci şiddetli bir kavga etmişler. Hatta biri işi diğerini silahla

tehdit etmeye kadar götürmüş ve profesör araya girmek durumunda kalmış. Aslında bir mizansen söz konusuymuş fakat öteki öğrencilerin hiçbir şeyden haberleri yokmuş ve profesör onlardan olan bitenin yazılı bir raporunu istemiş. Anlatıları okuduğunda olgusal hata oranlarını asgari %26 ve azami %80 arasında kaydetmiş."

"İnanılmaz! O kadar çok, ha?"

"Raporlarda, kavgaya tutuşan öğrencilerin ettikleri laflar ve yaptıkları hareketler atlanıyormuş. Öte yandan, hiçbir şey söylememiş öğrencilere bazı konuşmalar ve bir şey yapmamış olanlara çeşitli davranışlar atfediliyormuş. Bu deney hafızanın yanılabilir karakterini teyit eden bir dizi başka deneye de yol açmış. Belleğin bir olayın kaydedildiği anda sabitleşmediği, zaman geçtikçe yeniden düzenlendiği, zihnin bazı unsurları silip bazılarını değiştirdiği, hatta yenilerini eklediği keşfedilmiş. Olaylar, zihnimizde belirdikleri halleriyle dış gerçekliğe uymazlar, bir yeniden kurgulama söz konusudur."

"Kendime ilişkin hafızamın da bir yanılsama olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Bir bakıma. Bununla birlikte, fazlasıyla farklı şeyler olan hafıza ile bilinci birbirine karıştırmamak lazım."

"Farklı derken, neyi kastediyorsunuz? Bilince sahip olmak için kim olduğumu bilmem gerekir. Bellek, bilincin temel bir yönüdür."

Doktor eğildi ve gözleriyle yemekhanede bulunan hastaları yokladı. Bakışı, pencere önündeki orta yaşlı, cılız ve kambur bir adamın üzerinde durdu. Adam gözlerini dikmiş dışarıyı seyrediyordu.

"Şu adama bakın, Bay Gonçalves'e. Onun da ciddi sara sorunları varmış ve yirmi yaşında ameliyat olmak zorunda kalmış. Lakin cerrah bir yanlışlık yapmış ve istemeden, hipokampusunu kesip almış. Bay Gonçalves yirmi yaşına kadar geçen her şeyi hatırlıyor

ama ameliyattan sonra, sadece şimdiki zamandan en fazla on dakika önce yaşananları aklında tutabiliyor. Bir hekim ya da akrabasının ziyarete geldiği her sefer, onu ilk defa görüyormuş gibi oluyor. Hayat onun için ebedî bir şimdiki zaman. Olaylar gerçekleşiyor fakat hemen hafızasından siliniyor. Anılar elekten akan su gibi. Günlüğü hep şu cümleyle başlıyor: Bugün ilk defa bilinçli hale geldim."

"Korkunç!"

"Bay Gonçalves vakası, bu durum günlük hayatta tuhaf etkilere yol açsa bile, bellek sahibi olmadan da bilinçli olunabileceğini ortaya koyuyor. Bilinç, gözümüze devamlı görünmesine rağmen, aslında zihnimizin muhtelif halleri arasındaki rekabetin sonucudur. Belli bir anda, ben manzara seyrederken, estetik hal kontrolü ele geçirir ama güzel bir genç kız önümden geçerse, hemen cinsel hal olaya el koyar. Sonra o da yerini, bana acıktığımı bildiren ve yandaki restoranın güzel yemeklerini düşündüren iştah haline bırakır ve olay bu şekilde devam eder. İşte bu yüzden, beş veya on dakika zarfında aklımızdan bir sürü düşünce geçer. Bunlar birbirlerine kendilerini zorla kabul ettiren farklı benliklerimizdir. Bilincin devamlılığı izlenimini yaratan şey kesinlikle hafızadır çünkü hatırlarken bilincin kontrolü için kavga eden birçok nitelikle değil, tek bir bilinç akışıyla donatılmış, eşsiz bir kişilik olduğumuz hissine kapılırız."

Pencerenin önünde dikilen hastanın hikâyesi ve hafızanın bilinç düzenindeki rolüne dair yapılan açıklama Tomás'ı sessizliğinden çekip çıkardı.

"Mesela bugün, buraya gelirken garip bir şey yaşadım," diye belirtti. "Lizbon'da arabama bindiğimi ve buraya, Coimbra'ya vardığımı anımsıyorum fakat bu iki nokta arasında geçenlere dair hiçbir anım yok. Değişik şeyler düşünmeye koyuldum, yolu, diğer araçları, manzarayı, güzergâhı gördüğümü hatırlamıyorum. Oysa gayet uyanık ve araba sürerken de dikkatliydim."

"Bu güzel bir örnek," dedi doktor. "Soru şu: Bunlar gerçekleştiği sırada bilinciniz yerinde miydi?"

"Elbette yerindeydi. Sorun, tıpkı Bay Gonçalves gibi, Lizbon-Coimbra yolculuğunu hatırlamıyor olmamda. Hiçbir şey anımsamıyorum."

"Libet'in deneyinin gösterdiği gibi, gerçekte arabayı kullanan bilinciniz değil, 'beyin' denen bir otomatik bilgisayardı," diye belirtti Doktor Colaço. "Bilinç başka şeylerle meşguldü ve ancak beyin çarpışma riski gibi önemli bir olayın özel bir dikkat gerektirdiğine kanaat getirirse, yardıma çağrılırdı. Üstelik Libet'in deneyleri, isteyerek alınan kararlar bilinçli olarak alınmasa da bilincin en azından itiraz etme gücüne sahip olduğunu gösteriyor. Sonuç olarak bilinç, biyokimyasal programlanışını kontrol etmek ve planlamayı iyileştirmek için beyin tarafından yaratılan bir tertibattan başka bir şey değil."

Maria Flor ikna olmaya yaklaşmıştı. Ama bir şey onu direnmeye kışkırtıyordu yine de. Bilim tarafından basit bir makineye indirgenmeyi kabullenemiyordu. Zincirlerinden boşanmış denizin hırpaladığı narin bir can simidine yapışan bir kazazede gibi, onca konuşmaya rağmen cevapsız kalan soruya geri döndü.

"Ya bu sabahki ölüme yakın deneyim?" diye sordu ince bir sesle, sanki bu yok olma, bilim insanlarının kurnazlıkları yüzünden ortadan kalkma riskiyle karşı karşıya kalan "ruhu" kurtarmak için son şansıymış gibi. "Biri bana bir iyilik yapıp Graça'nın klinik açıdan öldüğü sırada gördüklerini açıklar mı acaba?"

Tomás ve Doktor Colaço birbirlerinden yanıt verme izni ister gibi bakıştılar.

"Hanımefendi Alzheimer hastalığından muzdarip, öyle değil mi?"

Bu sorunun altında yatanı tahmin eden huzurevi müdiresi kaşlarını çattı. Bayan Noronha'nın hastalığı ile kalp krizi sırasında gördüğünü sandığı şey arasında bir bağ mı vardı?

"Evet, ne olmuş?"

"Alzheimer hastalarının durumu bilinç araştırmaları için ilginç ipuçları verir. Bu hastalardan biri yakından incelendiğinde, benliklerinin yavaş yavaş yok olduğunu gözlemleriz. Alzheimerden muzdarip birinin yavaş yavaş gerileyişine tanık olunca, bilincin bir anda yitip gitmediği, zihnin günden güne yok olmadığı gayet iyi anlaşılır. Olaylar böyle gelişmez."

"Orası doğru," diye onayladı Maria Flor. "Benim kurumumda birçok yaşlı insan bu hastalıktan muzdarip ve bilincin birdenbire değil, ufak ufak söndüğünü fark ediyorum. Âdeta benlikleri parçalanıyor."

"Kesinlikle."

"Ama bu benim şaşkınlığımı güçlendirmekten başka bir işe yaramıyor," diye belirtti genç kadın. "Şayet Graça Noronha, Alzheimer hastalığı yüzünden bilincini yavaş yavaş yitirmeye mahkûmsa ve dahası, kalbi durduğu sırada klinik olarak ölmüş, yani beyni çalışmıyorduysa, bedeninden çıkmış, dizinizi mobilyaya çarptığınızı görmüş, ucunda ışık görünen bir tünele girmiş, çoktan ölen ailesini görüp konuşmuş ve hatta kendi yaşamının gözünün önünden akıp geçmiş olmasını nasıl açıklayacağız? Tüm bunlar için ne gibi bir açıklamanız var?"

Doktor Colaço omuzlarını silkti ve bütün bu sorulara göğüs germekten acizmiş gibi derin bir nefes aldı.

"Bu bir gizem," diye kabul etti sonunda. "Ama şu noktada ısrar ediyorum: Yaşadığı deneyim gayet gerçekti."

On Dört

Begonya ağaçlarıyla dolu sokakta Krongard, arabasını kaldırımın kenarına sakince park etti. Motoru durdurduktan sonra güneş gözlüğünü çıkarıp çalılarla kaplı, sadece demir bir kapılı alçak bir duvarın ardına gizlenmiş villayı inceledi. Duvarda asılı fayans karoda mavi bir yazı vardı: Tatlı Huzur Huzurevi.

İki katlı, beyaz binanın kenarında bir fıstık çamı korusu yer alıyordu. James Krongard, mekânı inceledikten sonra, Coimbra'ya varınca kiraladığı beyaz Ford'tan inip malikâneye doğru yöneldi. Kapıyı itti ve ardından kapattı. Çimlerin üzerine yerleştirilmiş taşlardan oluşan yoldan bahçeyi kat etti. Kapıya ulaştığında zile bastı.

Kapı açıldı; beyaz önlük ve başlık giymiş bir kadın belirdi.

"Sizin için ne yapabilirim?"

"İyi günler hanımefendi," diye selamladı onu Krongard bozuk aksanıyla. "Bir Amerikan üniversitesindenim ve acilen Profesör Noronha'yı görmem gerekiyor. Annesinin ciddi bir sağlık sorunu yaşadığını ve kendisinin burada olduğunu söylediler."

"Evet, doğru. Bayan Noronha kalp krizi geçirdi, zavallıcık. Müdür hanım onu ambulansla hastaneye götürdü ve sanırım Profesör Noronha da orada.

"Hangi hastaneye gittiklerini söyleyebilir misiniz bana?"

"Üniversite hastanesine. Ama gecikeceklerini sanmıyorum."

"Ya, öyle mi?"

"Haber almak için müdür hanım aradık. Bayan Noronha'nın çok daha iyi olduğunu, hastaneden bugün ayrılabileceğini söyledi. Öğleden sonra geri dönerler herhalde."

"Profesör Noronha da mı?"

"Elbette. Kendisini arayıp geldiğinizi bildirelim mi?"

"Hiçbir şey yapmayın," diye yanıtladı Amerikalı hemen. "Sakın rahatsız etmeyin, zaten yeterince derdi olmalı. Daha sonra tekrar uğrarım, belki de yarın. Teşekkürler."

CIA ajanı, görevli kadının ısrar etmesine mahal bırakmadan geri dönüp kurumu terk etti. Durum değerlendirmesi yapmak üzere arabasına geri gitti. Ne yapmalıydı? Hastaneye mi gitmeliydi? Ama şu Noronha, annesiyle beraber, kısa süre içinde Tatlı Huzur Huzurevi'ne döneceğine göre, adamı kaçırma riski vardı. Bulunduğu yerde uslu uslu beklemek daha iyiydi. Pusu kurmaktan başka yapacak bir şey yoktu artık.

On Beş

Aşağı yukarı bir saattir, üçü birlikte, psikiyatri bloğunun yemekhanesindeki bir masada oturmuş, kahvelerini yudumluyorlardı. Graça'nın yaşadığı ölüme yakın deneyime ilişkin sohbet can alıcı bir safhaya girmişti. Tomás doktorun bu konudaki düşüncesini öğrenmek istiyordu.

"On dokuzuncu yüzyıl, bilinmeyene dair büyük bilimsel keşiflerin yapıldığı bir dönem oldu," diye hatırlatarak söze başladı Doktor Colaço. "Elektrik ve manyetizma arasındaki bağ, Hertz dalgaları, ışığın dalga uzunlukları, radyoaktivite, X ışınları ve başka benzeri şeyler keşfedildi. Spiritüellik bu bağlamda gelişti. İnsan gözüyle görülmeyen bütün bu dünya keşfedilirken, ruhların, farkına varılmadan orada burada gezinmeleri ihtimali insanlara o kadar da olağan dışı gelmiyordu. Hatta bu mesele, ruh çağırma seanslarında neler olduğunu anlamak için deneyler yapan seçkin bilim insanlarının ilgisini çekmişti. Ruhun fiziksel bir varlığı olduğu, boşlukta bir yer tuttuğu ve dolayısıyla belli bir ağırlığı olması gerektiği düşünülüyordu."

"Aptalca değil. Sorun onu tartmanın imkânsızlığında."

"MacDougall adında Amerikalı bir cerrah aynı fikirde değildi," diye düzeltti doktor. "O, ağırlığı belirlemek için bir yöntem geliştirdi."

"Mümkün mü bu?"

"Elbette," diye onayladı doktor. "Duncan MacDougall'ın düşüncesi gayet basitti aslında. Birini canlıyken tartmak ve ölünce ağırlığını yeniden kontrol etmek yeterliydi. İki ölçüm arasındaki fark ruhun ağırlığıydı."

"Ama bu çok saçma! Hayattayken insanların ağırlığı zamana göre, hatta aynı gün içinde bile değişir. Ağırlık farkının, şahıslar canlıyken beslenme rejimlerindeki değişikliklere değil de ruha denk geldiğinden nasıl emin olabiliyordu ki?"

Doktor Colaço, Maria Flor'a esas meselenin bu olduğunun altını çizmek ister gibi baktı.

"MacDougall'ın ustaca hallettiği sorun da bu zaten," dedi. "Ölçümün hastaların öldükleri anda yapılması gerekiyordu. O yüzden MacDougall'ın aklına bir kantarın üzerine yatak yerleştirip ölmek üzere olan birini yatırmak geldi. Sessiz sakin, hatta neredeyse kıpırdamadan ölen hastalara ihtiyacı vardı. Dolayısıyla, tüberküloz hastası yaşlı insanları seçti. Vücutları çok hafifti ve muzdarip oldukları hastalık, ölümün eli kulağında olduğunu saatler önce kestirebilmeyi mümkün kıldığı için belli bir avantaj da sağlıyordu."

"Gerçekten yapmış mı o ölçümleri?"

"Elbette. MacDougall'ın yatağındaki ilk ölüm 1901'de gerçekleşmiş. Hasta, bilimsel açıdan uzman birçok tanık huzurunda can verdiği an, terazinin ibresi hızla inerek sabitlenmiş. Ölçümler, ağırlık kaybının yirmi bir gram olduğu sonucuna varılmasını sağlamış."

Maria Flor'un ağzı açık kaldı.

"Yirmi bir gram ruhun ağırlığı mı yani?"

"MacDougall'ın ölçümünün ortaya çıkardığı şey bu. Kimileri, biri ölünce pelvik ve büzgen kasların gevşediğini ve dolayısıyla o hafif ağırlık farkının idrar ve dışkı ifrazatından kaynaklanabileceğini ileri sürerek deneyin geçerliliğine itiraz etmişler. MacDougall, öyle bile olsa kantarın yatakla beraber idrar ve dışkıyı da tarttığı için ağırlıkta herhangi bir azalma olamayacağını hatırlatarak bu fikri çürütmüş. Ayrıca, nefes alıp verirken hava molekülleri de işin içine girdiği ve onların da bir ağırlığı olduğu için, kantarın kaydettiği azalmanın ölen kişinin verdiği son nefesten kaynaklandığı itirazı yapılmış. Ölen kişi son nefesini verirken ağırlık kaybediyormuş. MacDougall, bu varsayımı test etmek için, yatağa çıkıp ölen kişinin akciğerlerindeki tüm havayı boşaltmış. Kantarın ibresi kıpırdamamış."

"Demek ki ruh sahiden yirmi bir gram çekiyor..."

"Mümkün. Mesele şu ki geçerli olmaları için bilimsel deneyler tekrarlanmak zorundadır. MacDougall, deneyi başka beş hasta üzerinde daha gerçekleştirmiş. Ruhu ölçülen ikinci hasta saat 16.30'da ölmüş fakat terazinin ibresi ancak on beş dakika sonra kımıldamış. MacDougall kesin ölüm zamanını belirlemekte çok güçlük çektiğini kabul etmiş ve kayda geçen ağırlık değişikliği ilk seferdeki gibi yirmi bir değil, on dört gram olmuş. Üçüncü hasta da öldüğü zaman on dört gram kaybetmiş. Sorun şu ki birkaç dakika sonra yirmi sekiz gram daha kaybetmiş ve bu durum yöntemin güvenilirliğine dair yeni kuşkular doğurmuş. Son olarak, dört ve beşinci hastaların tartılması kantara bağlı karmaşıklıklar yüzünden şaibeli olmuş. Netice itibarıyla, sadece birinci deney ideal şartlarda gerçekleştirilmiş."

"Ne olursa olsun, her defasında ağırlık kaybının tam ölüm anında gerçekleştiğini görmek ilginç," diye belirtti Maria Flor. "Niye daha çok deney yapmamış?"

"Etik sebeplerden. Can çekişen hastalar üzerinde ölçümler yapmakla oyalanmak pek hoş değil, sizce de öyle değil mi?"

Kendi duyarsızlığına şaşıran genç kadın kızardı.

"Evet, haklısınız," dedi. "Bunu düşünmeliydim ama konuşmaya öyle dalmışım ki meselenin bu tarafı aklıma gelmedi."

"Bilim camiasından yükselen etik itirazlar öyle çoğalmış ki MacDougall deneyi insanlar üzerinde yinelememeye karar vermiş. Bunun yerine köpeklere yönelmiş. Sonraki yıllarda köpekler üzerinde on beş kadar deney yapmış. Onları zehirleyip öldükleri sırada tartıyormuş. Ancak kantar asla en ufak bir ağırlık değişimi kaydetmemiş. Bundan köpeklerin, insanlardan farklı olarak, ruhlarının olmadığı sonucunu çıkarmış."

Bu sonuç Maria Flor'un yüzünde alaycı bir tebessüm belirmesine yol açtı.

"Bazıları tam tersini düşünüyor..."

Tomás suskunluğundan çıktı.

"Başlarda bilim insanlarının metafiziğe belli bir ilgi gösterdikleri doğru," diye belirtti. "Bununla beraber, bu konuda okuduklarımdan hatırladığım kadarıyla, söz konusu şeylerin sadece insanların saflığını sömüren şarlatanların işi olduğunu çabucak anlamışlar ve bilim camiası ilgisini tamamen yitirmiş."

"Kesinlikle," diye onayladı Doktor Colaço. "İlk baştaki merak geçince bilim insanları öteki dünyaya ulaşan ruhlara dair bütün bu tartışmanın folklorik olduğuna kanaat getirmişler. Ölümün eşiğine gelen ve bedenlerinden çıkıp çoktan ölmüş anne ya da babalarıyla iletişim kurduklarına dair çeşitli deneyimler anlatan insanların hikâyeleri küçümsenir olmuş. Sahtekârların etkisi altında kalan naif kişilerin üretken hayal güçlerinin ürünü olarak görülmüş."

"Ben de böyle düşünüyorum," dedi Tomás.

Doktor itiraz etti.

"İşlerin değiştiğini unutmayın."

Tarihçi kaşlarını kaldırdı.

"Değişti mi? Nasıl?"

"Birbirinden son derece farklı ve çok sayıda hasta, ısrarlı ve tutarlı bir şekilde ölüme yakın bir deneyim yaşadıklarını anlatmaya devam etti. Bu hastalardan çoğu bu tür deneyimler yaşadıklarını söylediklerinde teknik anlamda ölmüş ya da ölmek üzereydi. Doktorların da bunu onaylaması bizi bu konuyu yeniden gözden geçirmek zorunda bırakıyor."

"Ciddi misiniz?" diye sordu Tomás, şaşkınlıkla. "Bilim insanları bu deneyimlerin gerçek olduklarını mı düşünüyor sahiden?"

"Evet, günümüzde bilim camiası onların bazı gerçek şeylere uygun düştüğünü kabul ediyor. Göründükleri gibi olmayabilirler elbette, o başka mesele."

"Ya!"

"Hollanda'daki on hastanede kalp krizinden canlı kurtulmuş kişiler üzerinde iki yıl boyunca sürdürülen bir araştırma, hastaların %12'sinin ölüme yakın deneyim yaşadığı sonucuna varılmasını sağladı. Amerika Birleşik Devletleri'nde aynı durumdaki insanlarla yürütülen başka araştırmalarda, yüzdeler on ila yirmi üç arasında değişiyor. Ortak unsurlar içerseler de bu deneyimlerin hepsi aynı değil. Hayatta kalanların bazıları bir tünel ve ucundaki ışıktan bahsederlerken, kimileri bedenlerinden ayrılıp kendilerini canlandırmaya uğraşan doktor ve hemşireleri gördüklerini, kimileriyse ölmüş anne babalarıyla karşılaştıklarını ya da bütün hayatlarını hızlandırılmış bir şekilde yeniden yaşadıklarını söylüyorlar. Bazı hastalar olayın iki veya üç yönünü, bazılarıysa hepsini yaşamışlar."

"Tıpkı bu sabah anneme olduğu gibi."

"Kesinlikle. Bu çok nadir fakat olabiliyor. Araştırmacıların hayatta kalanların dürüst olduklarını kayıtsız şartsız doğruladıklarının altını çizmek lazım. Hatta hastaların çoğu, deli zannedilmekten çekindikleri için, bu konuda konuşmaktan kaçınıyorlar. Ayrıca biliyoruz ki bu deneyim onlarda bir değişim yaratıyor. Daha sakin ve mutlu oluyorlar, artık ölümden korkmuyor gibi görünüyorlar. Gerçek bir deneyim yaşadıklarına inanıyorlar."

"Pekâlâ, ilgili kişilerin yalan söylemediklerini ve tüm bunların gerçekten başlarına geldiğine inandıklarını farz edelim," diye devam etti tarihçi. "Yalnızca sanrı olamaz mı?"

"Bilim insanlarının en sevdiği açıklama da bu zaten. Ölümün bu kadar yakın olması ölmek üzere olan kişide aşırı bir korkuya, ciddi bir strese, beyne giden oksijende eksikliğe yol açabileceğini bilmek gerekiyor. Böyle bir durumda görme duyusunu yöneten bölgeler hiçbir kontrole tabi olmadan harekete geçip karanlık bir çevrenin ortasında bir ışık yanılsaması yaratabilir, yani şu meşhur tünel gibi. Savaş uçağı pilotları üzerinde yapılan testler, şiddetli bir hızlanma sırasında beyne giden kan akışının azaldığını ve bunun pilotlarda yarı uyku, çoşku ve mesafe algısında bozulma gibi bir etki yarattığını göstermiştir."

"İşte buyurun!" diye bağırdı Tomás. "Kalbi duran hastaların beynine giden oksijende de azalma oluyor..."

"Orası kesin ama hastanın hiç hasara uğramadığının saptandığı ölüme yakın deneyim anlatıları da mevcut. Mesela bir araba kazasından hemen önceki anlarda... Yine başka vakalarda, hastalar son evrede değillerdi ve beyne giden kan akışında hiçbir kesinti veya azalma kaydedilmedi. Ayrıca beyne yeterli oksijenin gitmemesi bulanık bilişsel durumlara ve huzursuzluğa yol açar, ölüme yakın deneyimlerde görülenler gibi yapılaşmış, tutarlı ve dingin değildir."

"Hadi canım..."

"Başka bir ilginç varsayım da ölüm tehlikesi bulunan kişilere ilaç verilmesiyle ilgili. Bildiğiniz üzere LSD gibi bazı uyuşturucular karmaşık sanrılara sebep olur. Bununla birlikte birçok vakada hastalar, en ufak bir uyuşturucu veya narkoz verilmediği halde ölüme yakın deneyim yaşamışlardır. Daha da önemlisi, araştırmalar, ilaç kullanan hastaların yaşadığı ölüme yakın deneyimlerin kullanmayanlarınkilere göre daha basit olma eğilimi gösterdiğini kanıtlamıştır. Mesela annenize hiç uyuşturucu verilmediği halde gayet karmaşık bir deneyim yaşadı."

"Ama onun Alzheimer hastalığından muzdarip olduğunu ve bu yüzden ilaç tedavisi gördüğünü unutmayın..."

"Bu patoloji için verilen ilaçlar sanrıya yol açmaz. Uyuşturucu derken halüsinojenleri kastediyorum," diye belirtti doktor. "Ölüme yakın deneyimler, bunların savunma mekanizmasından başka bir şey olmadığı hipotezinden yola çıkarak da açıklanabilir. Korkutucu bir olgu karşısında bazılarımızın depersonalizasyon[10] yaşayabildiği biliniyor."

Tomás, yemekhanenin dip kısmındaki bir yeşil bitkinin yanında kendi kendine konuşan kadın hastaya doğru bir el hareketi yaptı.

"Zihni üç kişilikten meydana gelen şu kadın gibi mi?"

"Bayan São tam bir depersonalizasyon ve kişilik bölünmesi örneği. İnsanlar, bazı aşırı durumlarda duygusal olarak korunmak için, kendi kimliklerini terk edip dışarıdan maruz kaldıkları o korkunç saldırıdan kendilerini soyutlayabilir ve yüreklerine su serpecek güzel bir yanılsama yaratabilirler."

10 Kişinin kendi gerçeklik duygusunun geçici olarak yitirilmesiyle ilgili kendilik algısında ısrarlı ve yineleyici değişim. Depersonalizasyon bozukluğu olan hastalar, kendilerini mekanik, rüyada veya bedenlerinden ayrı olarak hissedebilirler. (yay. n.)

"Bu o deneyimleri açıklayabilir," diye devam etti tarihçi. "Ölümün eşiğinde olan hastaların, kendilerini gökyüzüne çıkarıp aile üyeleriyle karşılaşmalarını sağlayacak ve ölümün nihai evre olmadığını anlatacak daha güzel bir gerçeklik icat etmeleri bana doğal geliyor. O kadar dramatik bir durumla yüz yüze gelinince, gerçeklikten kopma bariz bir savunma mekanizması olur."

"Ona şüphe yok fakat bu varsayım iki önemli olgu tarafından çürütülüyor," diye belirtti doktor. "Bir yandan, az önce dediğim gibi, hayatları tehlikede olmadığı halde ölüme yakın deneyim yaşayan hastalar da mevcut. Öte yandan, o deneyimlerin hepsi hoş olmuyor. Her ne kadar azınlıkta kalsalar da birçok anlatı acıklı deneyimler aktarıyor ki bu da üzücü gerçekliğin yerini güzel bir yanılsamanın alması senaryosuna ters düşüyor."

Tomás sandalyesinde huzursuzca doğruldu. Klinik açıklamalar ilginç ve umut verici görünüyordu ama ona göre ciddi boşlukları da vardı. Her halükârda ikna olmamıştı ve hâlâ tartışmayı sürdürmeye hazırdı.

"Doktor, yanlış hatırlamıyorsam bilimsel bir dergide, beyin konusunda, aralarında annemin de bulunduğu birçok kişinin hissettiği bedenden çıkma duygusunu açıklayacak önemli bir keşif yapıldığını okumuştum?"

"İsviçre'de gerçekleştirilen çalışmaları mı kastediyorsunuz?"

"Kesinlikle."

"O gerçekten bir..."

Konuşmanın gidişatının kendisini dışarıda bırakacak bir diyaloga dönüşmekte olduğunu fark eden Maria Flor müdahale etti.

"Kusura bakmayın, beyler ama şu büyük keşfi bana da açıklasanız nasıl olur acaba?"

"Ah, pardon," diye karşılık verdi Doktor Colaço, hemen genç kadına dönerek. "Profesör Noronha, İsviçreli doktorların ağır sara hastası bir kadını tedavi ederken kazara yaptıkları bir keşiften bahsediyor. Tedavi çerçevesinde beynine, özellikle insanın kendi vücuduna dair oluşturduğu imgeyi denetleyen, *gyrus angularis* denen bir bölgeye elektrotlar yerleştirmişler. Elektrotlar etkinleştirildiğinde kadın hemen kendini tavanda dalgalanır gibi hissettiğini ve bedenini aşağıda gördüğünü söylemiş. İsviçreliler, ölüme yakın deneyim yaşayan birçok hasta tarafından anlatılan vücuttan çıkma duygusunun hiç kuşkusuz, gyrus angularis nöronlarını uyaran beyinsel bozukluklarla bağlantılı olduğu sonucuna varmışlar."

"Görüyorsunuz, işte!" diye bağırdı Tomás, muzaffer bir edayla. "Sonuçta şu bedenden çıkma 'hissinin' nörolojik bir açıklaması var yani!"

Doktor yüzünü buruşturdu.

"Ben bundan o kadar emin değilim," diye karşılık verdi. "İlginç bir keşif olduğu kesin. Ama İsviçreli hastanın yaşadığı bedenden çıkış olayının, ölüme yakın deneyim yaşayanlarınkiyle tam olarak aynı özellikleri göstermediğini belirtmekte fayda var. Kadın sadece bacaklarını ve gövdesinin alt kısmını görüyor, bedeninin geri kalanını, odayı, mobilya ve donanımları, hatta oradaki doktorları bile göremiyormuş. Ölüme yakın deneyim yaşayan hastalarsa bütün vücutlarını, bulundukları salonu ve kendilerini canlandırmaya uğraşan sağlık personelini görüyorlar. Dahası İsviçreli kadının bilinci yerindeymiş. Hâlbuki bu gibi şeyler yaşayanlar genelde bilinçlerini yitirmişti ve EEG'leri, yukardan her şeyi gördüklerini söyledikleri sırada hiçbir beyin aktivitesi olmadığını belirtiyordu. Üstelik bazı hastalar, üzerinde bulundukları sedyeden görülemeyecek ayrıntılar algılıyorlardı."

"Tıpkı Graça'nın dizinizi çarptığınızı görmesi gibi," dedi Maria Flor. "Bilinci yerinde değildi ve gözleri kapalıydı. Bunu göremezdi."

"Doğru ya," diye onayladı Doktor Colaço. "Çarptığımı nasıl görmüş olabilir ki? Bunun bir halüsinasyondan başka bir şey olmadığı tezi, ölümden dönenlerin nasıl gördükleri belli olmayan şeyleri açıklamaya yetmiyor. Cerrahi komplikasyonlardan sonra görme yetisini kaybeden ve acilen ameliyathaneye alınan bir kadının durumunu anmak lazım. Bir bedenden çıkma deneyimi yaşamış ve sonra nişanlısını ve çocuğunun babasını kendisini asansöre taşıyan sedyeyi seyrederken gördüğünü anlatmış. Her ikisi de kadının kalbi durduğu sırada gerçekten orada olduklarını teyit ettiler. Kalp krizinden sonra bir sosyal hizmetler görevlisine kendisini canlandırmaya çalışan doktorları gördüğünü söyleyen bir diğer kadın da sayılabilir. Daha sonra, havada süzülerek odadan dışarı çıktığını ileri sürmüş ve binanın kuzey tarafındaki üçüncü katın korkuluklarında spor ayakkabılar gördüğünü belirtmiş. Aynı gün üçüncü kata çıkan sosyal hizmetler görevlisi, tarif edilen yerde ayakkabıları bulmuş." Colaço düşünceli bir hal aldı. "Çok tuhaf ama yaşadıkları bir halüsinasyon bile olsa, bazı şeyleri, göremeyecekleri bir açıdan gördüğünü söyleyen birçok kadın, ortamdaki ayakkabıları mutlaka fark ediyor... Neden acaba?"

Maria Flor güldü.

"Kadınları tanımadığınız anlaşılıyor. Kadınlar, ayakkabıları erkeklerin arabaları sevdikleri gibi severler."

Doktor gülümserken, Tomás duyduklarını kayıtsız bir şekilde düşünmekle meşguldü.

"Hastaların yaşadıkları bir halüsinasyon bile olsa, göremeyecekleri ayrıntıları görmeleri bana önemli geliyor," diye belirtti.

"Şimdiye kadar hiçbir araştırma bu fenomeni sistematize etmeyi denemedi mi?"

"Elbette ki denendi. Mesela Atlanta'daki Emory Üniversitesi'nden bir profesör, iki grup üzerinde bir anket yaptı. Birinci grup, kalp krizi geçirip bedenden çıkış deneyimi yaşamış kişilerden meydana geliyordu. İkincisi, belli bir süre koroner bakım ünitelerinde gözlem altına alınmış ve acil müdahalelere tanık olmuş fakat bedenden çıkış deneyimi yaşamamış kişilerden oluşan bir gruptu. Araştırmacı, birinci gruptakilerden kendilerine uygulanan tıbbi işlemleri betimlemelerini, ikincidekilerden de koroner bakım ünitelerinde daha önce başka hastalara uygulanmasına tanık oldukları, doktorların kalp durması sırasındaki hareketlerini hayal etmelerini istedi. Sonuçlar şaşkınlık vericiydi. İlk gruptakilerden hiçbiri klinik işlemlerin betimlemesinde en ufak bir hata yapmadı. Üstelik anlattıkları, müdahaleden sonra hastane personeli tarafından yazılan tıbbi raporda belirtilenlere gerçekten uyuyordu. Buna karşılık, ikinci gruptaki yirmi beş kişinin yirmi ikisi, insanları canlandırmaya uğraşan doktor ve hemşirelerin yaptıklarını hayal etmeye çalışırken çok temel hatalar yaptılar."

"Olacak şey değil!" diye bağırdı Maria Flor. "Bu, bedenden çıkış deneyimi yaşadığını söyleyenlerin masal anlatmadığının kanıtı sayılır."

Doktor Colaço, ne düşüneceğini bilmiyormuş gibi ellerini açtı.

"Ben olsam kanıt demezdim ama en azından kafa karıştırıcı bir durum."

Tarihçi, bir şeyden rahatsız olmuş gibi alnını ve gözlerini ovuşturuyordu.

"Anlamadığım bir şey var, doktor," dedi sonunda. "Bildiğim kadarıyla ölüm anlık bir şey değil. Daha ziyade devamlı bir biyolojik

süreç. Öyle ki kesin ölüm zamanının belirlenmesi meselesi asla bütünüyle çözülememiş bir tıbbi sorun yaratıyor. Eskiden ölümün, kalbin durmasıyla birdenbire gerçekleştiği düşünülüyordu. Oysa günümüzde kalbi dakikalar önce durmuş birini yeniden canlandırmak mümkün."

"Annenizin başına gelen de bu zaten. Kalp durduğunda beyne oksijen gitmez ve insan yirmi saniye zarfında bayılır. O zaman beyin hücreleri son çare olarak en az beş dakika daha canlı kalmalarını sağlayacak, yüksek enerjili bir kimyasal verici kullanır. Bu sürenin sonunda enerji kaynağı tükenir ve beyin hücreleri ölmeye başlar. Şayet kalp on beş yirmi dakika içinde yeniden atmaya başlamazsa hücre kaybı çok fazla olur. Bunun ötesi beyin ölümüdür."

"Pekâlâ," diye devam etti tarihçi. "Sorun tam da burada yatıyor. Biz de zaten kalbi duran ve ardından beyin aktivitesini yitiren kişilerden söz ediyoruz, öyle değil mi?"

"Doğru."

"Herhalde fark etmiş olacağınız gibi, tüm bu sorulara oldukça kuşkuyla yaklaşıyorum ancak ne kör ne de kalın kafalıyım ve bu konuda sürekli zihnimi kurcalayan bir ayrıntı var. Kararsızlığım şöyle özetlenebilir: Beyinleri durmuş olduğu halde ölümden dönen bu şahısların görüp işittikleri her şey hakkında nasıl bu kadar açık ve ayrıntılı anıları olabiliyor?"

Doktor Colaço kafasını kaşıdı. Bu soru karşısında zorlandığı belli oluyordu. Cevap vermeden önce derin bir nefes aldı.

"Bilmiyorum," diye durumu kabullendi sonunda, acizliğini belli ederek. "Mükemmel bir soru bu. Ve bildiğim kadarıyla şimdiye kadar hiç kimse tatmin edici bir yanıt veremedi. Aslında ölüme yakın deneyimini hatırlayan hastaların çoğu, kalp krizi geçirdiği koşullara dair hiçbir şey anımsamıyor. Bence tek hipotez, tespit

edilemeyen bir beyin aktivitesinin varlığı; öyle ufak bir şey ki elimizdeki araçlar onu yakalayacak kadar hassas değil."

"İyi de bu varsayıma göre, söz konusu beyin aktivitesinin bu denli büyük bir bilişsel zenginlik üretmeye yetecek kadar güçlü olması mümkün mü?"

Kardiyolog başını iki yana salladı.

"Bu imkânsız. Bilişsel üretim zengin olsa, EEG tarafından mutlaka kaydedilirdi. Başka bir ihtimal yok."

Bu sözcükleri otoriter bir tonla telaffuz ettikten sonra saatine baktı. Geç olduğunu ve acele etmesi gerekeceğini fark etti. Ayağa kalktı.

"Bununla birlikte..." diyerek durdurdu onu Tomás. "Ölüme yakın deneyim anlatıları ayrıntılarla dolup taşıyor ve anladığım kadarıyla bir sürü görüntü, ses, renk ve duyguyla dolular. Beyin durmuş olduğuna göre tüm bunları ne yaratıyor?"

Soru doktorun bir an tereddüt etmesine yol açtı. Yüzü şaşkınlık, aciz ve anlama yetersizliği karışımı tuhaf ve gergin bir ifadeyle buruştu.

"Bu bir gerçek," diye kabul etti. "Gizem de buradan geliyor zaten."

On Altı

Rahat rahat, Tatlı Huzur Huzurevi'nin girişini gözlemekte olan Krongard cep telefonunun titremesine şaşırdı. Ekranda çıkan numaraya göz attı. Arama Washington D.C.'den geliyordu. Langley'den birinin kendisiyle görüşmek istediği aşikârdı.

"Alo, ben Krongard."

"O şerefsizi yakaladın mı bari?"

Sesi tanımamak imkânsızdı.

"İyi günler, Bay Fuchs. Hedefin bulunduğum yere gelmesini bekliyorum. Fazla gecikmez."

CIA'in Ulusal Gizli Servis Müdürü pek memnun olmuşa benzemiyordu.

"Bu gecikme niye?"

"Gecikme yok, Bay Fuchs," diye belirtti ajan, konuştuğu kişinin tonuna tezat oluşturan bir sakinlikle. "Ne yazık ki hedef başka bir şehirdeydi ve oraya gitmem gerekti."

Hattın öbür ucundaki ses homurdandı.

"Kargoyu alıp sorgulanacağı Langley'e getirecek olan uçak Hanscom hava üssünden yola çıktı bile. Ama tekrarlıyorum, Kongredeki ahmakların işimize burunlarını sokma ihtimaline karşı arkamızı

kollayacak bir kılıftan ibaret sadece. O alçağın kaçmasına izin verip öldürmen gerektiğini iyice anladığından emin olmak istiyorum yani. Soracağın bir şey var mı?"

"Yok, efendim."

"Her şey açık mı?"

"Tamamıyla, efendim."

"O herifin bizden birini, üstelik Teşkilat'ın bir müdürünü öldürdüğünü unutma. Bunun bedelini ödemeli."

"Tamam, efendim."

"Görevi bitirir bitirmez beni ara. En ufak ayrıntısına kadar haberdar olmak istiyorum. Anladın mı?"

"Evet, efen..."

Krongard daha cümlesini bitiremeden Fuchs telefonu kapamıştı bile. Müdürün tavrından rahatsız olan CIA ajanı bir süre telefona bakakaldı. Bu hödük normal şartlar altında onu aramazdı. Bu iş gizli bölümün sorumlusuna düşerdi. Hayır. Harry Fuchs gibi bir kodaman ona bizzat telefon açma zahmetine giriyorsa, bu göreve çok büyük önem veriyor demekti. Krongard hata yapma hakkı olmadığını anladı.

Elini ceketinin altına attı ve dikkatlice silahını çıkardı. Şarjörünü ve emniyetini kontrol edip namlunun temizliğinden emin oldu. Hoşnut bir halde silahı yerine geri koydu.

O akşam Boston Celtics maçını seyredemeyecekti. Başka bir oyun bekliyordu onu.

On Yedi

Endişeli bir halde olan Tomás, annesinin tekerlekli sandalyesini itiyordu. Hastanenin dışındaki rampayı kaplayan çakıllar arasında ilerleyip Tomás'ın arabasını park ettiği yere kadar geldiler. Tarihçi elini annesine doğru uzatarak ayağa kalkmasına yardım etti.

"İyi misin, anne? Yürüyebilecek misin?"

"Elbette," diye karşılık verdi, bu sorudan neredeyse alınan yaşlı kadın. "Bir bu eksikti. Kötürüm olmadım daha."

İhtiyar kadın, özgüvenine rağmen, koltuktan kalkabilmek için oğlunun uzattığı ele dayanmak zorunda kaldı. Bu arada Maria Flor Volkswagen'in kapılarını açmıştı. Öne geçmelerini işaret etti.

"Seni şoförüm gibi kullanmak istemem ama anneme yakın olmak için arkaya otursam daha iyi, sanırım," dedi Tomás arabanın anahtarlarını uzatarak. "Kullanabilirsin, değil mi?"

Maria Flor konuşmaya bile gerek görmedi. Anne oğul arka koltuğa yerleşirlerken kendisi direksiyona geçti. Hareket etmek üzereyken yanındaki yolcu koltuğunda tuhaf bir nesne fark etti. Eline alıp Tomás'a döndü.

"Bu da ne böyle?"

Tarihçi o sabah Cenevre'den gelen Büyük Pentaculum'a baktı.

"Bir tılsım."

Maria Flor güldü.

"Batıl inançların olduğunu söyleme sakın."

"Ne astrolojiye inanırım ne de tılsımlara çünkü Koç burcuyum," diye yanıtladı Tomás, alaycı bir tebessümle. "Sen bilmiyor olabilirsin ama Koçlar doğuştan kuşkucudur."

"Çok hoş," dedi genç kadın. "Fakat sorumu cevaplamadın."

"Elinde tuttuğun şey bir Büyük Pentaculum. *Clavicula Salomonis* ya da *Süleyman'ın Anahtarı* adındaki bir elyazmasında bulunan bir sembolden esinlenmiş. Elyazması da Kral Süleyman'a atfedilen bir büyü kitabı."

Açıklama Maria Flor'un merakını cezbetti. Bariz bir hayranlıkla tılsımı yakından inceledi.

"Ciddi misin? İyi de böyle bir nesneyle ne işin var ki?"

Tarihçi omuz silkti.

"Doğrusunu söylemek gerekirse, hiçbir fikrim yok."

Kısa bir yolculuktan sonra Volkswagen, Tatlı Huzur Huzurevi'nin bahçe kapısının tam önünde, beyaz bir Ford'un arkasında durdu. Tomás ve Maria Flor kapıları açmaya hazırlanırlarken Graça hıçkırıklara boğuldu.

"Ne oldu, anne?"

Yaşlı kadının yüzü boyunca yuvarlanan bir gözyaşı damlası, yılların kırıştırdığı teninde parlak bir iz bıraktı.

"Baban," diye sızlandı ihtiyar boğuk bir sesle. "Bu sabah babanı görmek özlemimi depreştirdi..."

Oğlu yine elini tuttu.

"Hadi ama anne, hayat böyle," dedi şefkatle. "Artık onun bulunduğu yerde daha iyi olduğunu biliyorsun, en azından."

Graça gözlerini, bir maruzatı varmış gibi, oğluna çevirdi.

"Şimdi ne isterdim, biliyor musun?"

"Ne?"

"Düğün albümümüze bakmak. Bilirsin, hani şu, katedraldeki törene ve yemeğe ait fotoğrafların bulunduğu albüm."

"İyi fikir! Hadi gidip o albümü karıştıralım."

Yaşlı hanım gözlerini kederle öne eğdi.

"Sorun şu ki... albüm burada değil."

"Evde mi?"

"Evet, koridorun sonundaki çeyiz sandığımda duruyor. Hangisi olduğunu anladın mı?"

"Sorun yok, gider getiririm!"

Graça'nın yüzü aydınlandı.

"Çok tatlısın, oğlum."

Sahneyi izleyen Maria Flor müdahale etti.

"Size bir faydam dokunabilirse, çekinmeden söyleyin."

"Benimle gelebilsen iyi olur aslında," dedi Tomás. "Seninle bazı şeyler konuşmak istiyorum, özellikle annemin önümüzdeki günlerdeki kalp kontrollerinin düzeniyle ilgili."

Emniyet kemerini çözmüş olan genç kadın yeniden bağladı.

"Annene refakat etmek için bir gün izin almıştım zaten," dedi. "Gelmemin hiçbir sakıncası yok."

Tomás kapıyı açtı.

"Tamam o zaman. Anneme odasına kadar eşlik edip hemen geri dönerim."

Arabadan indi ve annesinin dışarı çıkmasına yardım ettikten sonra elinden tutup onlara doğru yaklaşan kara gözlüklü adamı görmeksizin bahçe kapısına doğru ilerledi.

On Sekiz

Tatlı Huzur Huzurevi'nin yakınına park etmiş olan James Krongard mavi Volkswagen'in gelişini pür dikkat izlemişti. Aracın markası ve plaka numarası Langley'den gönderilen dosyada belirtiliyordu. Harekete geçme vaktinin geldiğini anladı.

Fuchs'ten aldığı emirler gayet açıktı. Ancak düşününce talimatlara körü körüne uyması gerekip gerekmediğini sorgulamaya başlamıştı. Birini öldürmenin kendisi için sorun olmasından değil –Peşavar'da örgüte adam toplamakla görevli bir El Kaide liderini ve Kandahar civarında iki Taliban imamını temizlemişti– ama önce Tomás Noronha'nın Frank Bellamy'yi gerçekten öldürdüğünden emin olmalıydı. Dosya suçlayıcı kanıtlar içeriyordu fakat Krongard tuhaf bir şekilde şüphelinin kendini savunmak için söyleyeceklerini duyma ihtiyacı hissediyordu.

Hedef arabasından indiğinde CIA ajanı hemen ileri atılıp yolunu kesti.

"Profesör Noronha," diye seslendi. "Siz Profesör Tomás Noronha'sınız, değil mi?"

Tomás durup güneş gözlüğü takan yabancıya baktı.

"Evet, benim."

Adam birkaç metre ilerdeki begonvil ağacına doğru bir işaret yaptı.

"Sakıncası yoksa sizinle bir dakika özel olarak konuşmak istiyorum."

Ağır Amerikan aksanlı bir yabancının özellikle öyle bir yerde kendisiyle konuşmak istemesinden meraka kapılan tarihçi gayriihtiyari denileni yaptı.

"Neler oluyor?"

Güneş gözlüklü adam, yaşlı hanımın onları işitemeyeceği kadar uzak bir mesafede bulunduklarından emin olduğunda kimlik kartını gösterdi.

"Adım James Krongard," dedi alçak sesle. "*Central Intelligence Agency.*"

"Pardon?"

"CIA," diye belirtti Amerikalı, gözlüğünü çıkarırken. "Portekiz'deki CIA merkezinden sorumluyum."

Açıklama Tomás'ı sessiz bıraktı. Amerikan istihbarat teşkilatının bir temsilcisi neden onunla konuşmak için Coimbra'ya gelme zahmetine girmişti ki? Birdenbire cevap, tek muhtemel cevap aklına geldi.

"Mesele Frank Bellamy, öyle değil mi?"

CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün şefi benden ne isteyebilir ki şimdi, diye sordu kendi kendine. İhtiyar tilkinin anlamsız bir görev için bir kez daha ona ihtiyacı vardı herhalde. Dişlerini sıktı. Bellamy bu defa da onu sürüklemeyi başaramayacaktı. İsterlerse tehdit edebilir, saldırabilir, hatta şakağına silah dayayabilirlerdi, bu sefer boyun eğmeyecekti.

"Demek itiraf ediyorsunuz, memnun oldum, bu benim işimi kolaylaştıracaktır," dedi Krongard.

"İtiraf mı? Neyi itiraf ediyormuşum?"

"Katil olduğunuzu. Burada bulunma nedenimin Frank Bellamy'yle ilgili olduğunu anlamanız, üstü kapalı bir itirafa benziyor bence."

"İyi de neyin itirafı?"

"Hadi canım, numara yapmak faydasız," dedi Amerikalı, bir yandan da arabasını işaret ederek. "Benimle gelmeniz daha iyi olur, sanırım."

Tomás'ın şaşkınlıktan ağzı açık kalmıştı.

"Nereye? Bakın, söylediklerinizden hiçbir şey anlamıyorum," dedi sesinde biraz öfkeyle. "Siz kimsiniz ki benim bir katil olduğumu ve üstü kapalı olarak ne olduğunu bile bilmediğim bir şeyi kabul ettiğimi iddia ediyorsunuz, bayım? Neler oluyor burada?"

"Bunu gayet iyi biliyorsunuz," diye homurdandı Krongard. "Frank Bellamy'nin ölümü cezasız kalmayacak. Lütfen beni takip edin."

Portekizli donup kaldı.

"Frank Bellamy öldü mü?"

"Şaşırmış gibi davranmayı kesin. Sorun çıkarmadan beni izleyin."

"Kusura bakmayın ama bir yanlış anlama olmalı. Her şeyden önce, ben Bellamy'nin öldüğünü bilmiyordum. İkincisi, ne ima etmeye çalıştığınızı anlamıyorum. Onun ölümüyle bir ilgim olduğunu mu ima ediyorsunuz yoksa?"

"İma etmiyorum, iddia ediyorum."

Kulaklarına inanamayan Tomás güldü.

"İyi de bu çok komik! Bellamy'yi yıllardır görmedim. Tamam, daha önce içimden gırtlağını sıkmak gelmedi değil, o adam defa-

larca başımı belaya soktu ama bu sadece lafın gelişi. Daha neler! Onu asla öldürmezdim, saçmalık bu!"

Amerikalı delici gözlerini ona dikmişti.

"Dün nerede olduğunuzu söyler misiniz?"

"İşe bakın ki burada bile değildim," dedi Tomás, bu cevabın sorunu çözeceğini umarak. "Cenevre'deydim. Bunu kanıtlayabilirim, uçağa biniş kartım duruyor."

"Kabul ediyorsunuz yani. Dün bütün gün neler yaptığınızı anlatır mısınız, lütfen?"

Amerikalı'nın tepkisi tarihçinin kafasını iyice karıştırdı. İsviçre seyahatinin bu karışıklığa bir son vereceğini ummuştu ama hiç de öyle olmamıştı. Karşısındaki adam şaşırmış bile görünmüyordu. Tomás endişelenmeye başladı.

"Bakın, bir yanlış anlama olmalı..."

"Cenevre'de hangi kurumları ziyaret ettiniz?"

En iyisi cevap vermekti.

"Léman Gölü kıyısındaki antikacı Perrin'e gittim ve sonra, akşamüstü Lizbon'a döndüm."

Krongard elindeki dosyayı açtı.

"Sadece antikacıya mı gittiniz?" diye sordu. Aradığı kâğıdı bulup çıkardı. "Bu ne oluyor peki?"

Tomás belgeye baktı ve güvenlik kamerasına ait bir görüntü olduğunu anladı. Resimdeki şahıs kendisiydi ve anında tanıdığı bir binaya girmekteydi.

"Ha, evet!" diye bağırdı, alnına vurarak. "CERN'e de gittim, unutmuşum."

Amerikalı ona şüpheli bir bakış atarak, böyle bir şeyi kabul etmeyeceğini belli etti.

"Tam da unutmanız gereken şeyi unutmuşsunuz, sizce de öyle değil mi?"

Ses tonu Tomás'ı rencide etti.

"O ziyaretten bahsetmeyi kasten mi unuttuğumu ima ediyorsunuz? Dinleyin, CERN'e gerçekten gittim ama artık hatırlamıyordum bile çünkü orada pek oyalanmadım, önemli bir şey değildi."

Krongard'ın yüzünde oldukça muzip bir tebessüm belirdi.

"Sahi mi? Ne yapmaya gitmiştiniz peki?"

Soru Tomás'ı tedirgin etti. Frank Bellamy'nin ölümü ile CERN arasında bir bağ olabileceğinden şüphelenmeye başlayarak ziyaretinin ayrıntılarının tuhaf görünebileceğini sezdi.

"Ben... şey... oraya gitmek için bir davet almıştım."

"Kimden?"

Portekizli yanıt vermedi. Her soru her seferinde ortaya can sıkıcı bir ayrıntı çıkaran kazma darbesi gibiydi. Masum ve samimi de olsalar, vereceği cevaplar karşısındakine garip gelebilir ve onu daha da zora sokmaktan başka işe yaramazlardı.

"Bir antikacıdan," dedi alçak sesle. Yanıtının ne kadar gülünç olduğunun farkındaydı. "Elinde büyük ihtimalle ilgileneceğim eski bir nesne olduğunu söyledi ve onu incelemek üzere CERN'e davet etti."

CIA ajanı bir kahkaha patlattı.

"CERN'de eski bir nesne, ha? Ne zamandan beri müze oldu orası? Bunu yutacağıma inanıyor musunuz gerçekten?"

"Şu an bunun ne kadar saçma görünebileceğini fark ediyorum ancak o zaman hiç aklıma gelmemişti. Gulbenkian Müzesi koleksiyonu için nadide nesneler almak için Cenevre'deydim ve

ilginç bir fırsat olabileceğini düşünmüştüm. O yüzden teklifi iyi niyetle kabul ettim."

"Size bu bilgiyi veren antikacının adı ne peki?"

Soru Tomás'ı huzursuz etti. Onu biraz daha dibe batıracak bir darbe daha gelmişti.

"Bilmiyorum."

"Pardon?"

"Hiçbir antikacıyla konuşmadım," diye itiraf etti, en başından beri her şeyi tam olarak açıklamadığına pişman olarak. "Aslında, otele vardığımda, odamın kapısının altından atılmış bir not buldum. O eski nesneyi görmek için CERN'e davet ediliyordum. Notta, orada olmam gereken saat ve ATLAS dedektörünün girişinin hemen yakınındaki buluşma yeri belirtiliyordu."

"O not nerede?"

"Attım."

"İmzalı mıydı bari?"

Tomás sıkıntıyla kafasını kaşıdı.

"Evet, ama imza okunaksızdı."

Krongard içini çekti. Cevapların hiçbiri onu ikna etmemişti.

"Ya nesne?" diye sordu, sanki Tomás'a söylediklerini ispatlamak için son bir şans tanıyormuş gibi. "O nerede?"

Bu konuda da makul bir yanıt vermek zordu.

"Nota göre antikacının beni bekleyeceği yere gittim fakat kimse gelmedi. Bir saat bekledikten sonra sıkıldım ve çekip gittim çünkü Lizbon uçağına yetişmem gerekiyordu."

Amerikalı derin bir nefes alıp kafasını sağa sola salladı.

"Açıkçası, Profesör Noronha," dedi ödevlerini yapmamış öğrencisinin ipe sapa gelmez mazeretlerine inanmayan bir öğretmenin bilgiç ses tonuyla. "Bunları yutacağımı siz de düşünmüyorsunuz herhalde, öyle değil mi?"

"Ama gerçek yine de bu."

"Yalanlarla dolu, doğaçlama bir gerçek," diye suçladı ajan aniden otoriterleşen bir tonda. "Size kendimi tanıtır tanıtmaz Frank Bellamy'yle bağlantı kuruyorsunuz. Dün Cenevre'de nerede olduğunuzu soruyorum ve CERN'den söz etmekten kaçınıyorsunuz. Oraya gittiğinizi kanıtlayan bir fotoğraf gösteriyorum, sadece şöyle bir uğradığınız için o ziyaretten bahsetmeyi unuttuğunuzu ileri sürüyorsunuz. Ne sebeple gittiğinizi soruyorum ve sözde bir antikacının size orada eski bir nesne göstermeyi teklif ettğini söylüyorsunuz. Sonra, antikacının adını sorduğumda fikir değiştirip aslında kapınızın altından atılmış bir not bulduğunuzu açıklıyorsunuz ve bu da yetmezmiş gibi nottaki imza okunaksız çıkıyor. Kabul edersiniz ki notu gönderenin kimliğinin tespit edilmesini engellemeye yönelik çaresizlikle uydurulan bir mazaret. Ardından, notun nerede olduğunu soruyorum ve attığınızı söylüyorsunuz. Şu meşhur eski nesneye gelince... Kısacası, insanı ayakta uyutacak bir masal bu."

Tomás olayların gerçekte nasıl yaşandığının pek önemli olmadığını, yalnızca nasıl göründüklerinin ve hangi kanıtları sunabildiğinin önemli olduğunu iyice fark ediyordu.

"Dinleyin, işin doğrusu, sorularınız beni hazırlıksız yakaladı," diye kendini savundu. "Olaylar benim anlattığım gibi gelişti. Tek hatam her şeye güvenmek oldu, o an tüm bunlara hiç dikkat etmedim. Uçuştan önce biraz boş vaktim vardı ve fazladan bir nesne daha alma ihtimali olunca fırsatı kaçırmak istemedim. Daha sonra

bu konu hakkında hiç düşünmedim bile, o kadar önemsizdi ki. Siz çıkıp bütün bu soruları sormasanız, asla da düşünmezdim."

"Frank Bellamy'nin tam da siz oradayken CERN'de öldürülmesinin sadece bir tesadüf olduğuna inandırmaya çalışmayacaksınız beni, öyle değil mi?"

Durum Tomás'ın tahmin edebildiğinden çok daha fenaydı.

"Frank Bellamy, ben CERN'deyken orada mı öldü?"

Konuştuğu adamın katil olduğuna inanan CIA ajanı ona küçümseyerek baktı.

"Masum numarası yapmayın bana."

"Siz tüm bu soruları sorunca, Bellamy'nin CERN'de ölmüş olabileceği aklımdan geçmedi değil ama yanılmayı umdum," dedi Tomás uysal bir ses tonuyla. "Her halükârda, bunların hepsi, hâkim karşısında hiçbir önemi olmayan ikinci dereceden ipuçları sadece. Bellamy öldürüldüğü sırada benim de CERN'de olmamdan daha ikna edici kanıtlar bulmanız gerekecek. Düşünsenize, o sırada orada binden fazla insan olmalı. Niye bir başkasından değil de benden şüpheleniyorsunuz?"

Krongard tarihçinin uysallığını suçluluğuna dair ek bir kanıt olarak yorumladı. Tomás onu ikna edememişti.

"Şimdi de hukuk terimlerinin ardına saklanmaya karar verdiniz demek," diye belirtti ajan. "Bu, suçluların klasik taktiğidir..."

"Benim Bellamy'nin ölümüyle hiçbir alakam yok," diye ısrar etti Portekizli. "Ancak siz bana asla inanmayacaksınız ve açık konuşmak gerekirse, bu umurumda bile değil. Suçlu olduğumu düşünüyorsanız, kanıtlayın!"

"Biliyor musunuz, masum olduğunuza gerçekten inanmak isterdim, fakat yalanlarınız sizi ele verdi," diye yanıtladı CIA'in adamı.

"Siz ve Bay Bellamy'nin aynı otelde kaldığını bulduk, Marriott'ta." Langley'den gönderilen dosyadan bir fotoğraf daha çıkardı. "Bu resim otelin güvenlik kameralarına ait bir kayıttan geliyor. Kendinizin de görebileceğiniz gibi, siz lobide oturmuş gazete okurken Bay Bellamy önünüzden geçiyor."

Tomás görüntüye şaşkınlıkla baktı.

"Aynı oteldeymişiz, ha? Ne tesadüf!"

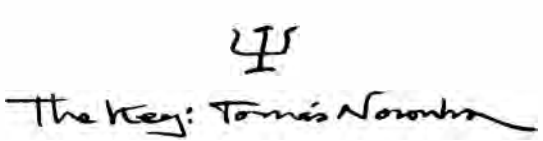
Amerikalı fotoğrafı dosyaya geri koydu.

"Öğrendiğim bir şey varsa, o da hayatta tesadüflerin olmadığıdır, Profesör Noronha," diye karşılık verdi resmî bir tonda. "Gazete okumuyor, onu gözlüyordunuz aslında."

"Sizi temin ederim ki aynı anda aynı otelde olmamız sadece bir tesadüf," diye yineledi tarihçi. "Zaten bu da ikinci dereceden bir kanıt olur ancak. Bence elinizde beni Bellamy cinayetiyle suçlayacak hiçbir somut delil yok ve pes edip etmeyeceğimi görmek için her saçmalığı deniyorsunuz."

Krongard bir an tereddüt etti, ama sonunda dosyasından son bir belge çıkarıp Tomás'a gösterdi.

"Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Adımın ne işi var ki orada?"

Amerikalı, avının kaderini kendi elinde hisseden bir avcının tebessümünü takındı.

"Şaşırtıcı, değil mi?"

"Soruma cevap vermediniz," diye ısrar etti, o kâğıt parçasının bir sürü bilgi sakladığını sezen tarihçi. "Adım orada ne arıyor?"

"Cenevre polisinin bize yolladığı bir belge bu," diye açıkladı ajan. "Bay Bellamy'nin elinde bulunan kâğıdın bir kopyası. Ne anlama geldiği ortada, özellikle de sizin günlük programınız göz önüne alındığında. Üstteki çizim çarmıha gerilmeyi simgeliyor. Bay Bellamy kendi ölümünü böyle anlatmak istemiş. Altta, onu öldüren kişinin adı yer alıyor. *The key*, yani 'anahtar' olarak tanımlıyor." Amerikalı kâğıdı havada salladı. "Bu belge CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün başkanını öldürdüğünüzü kesin bir şekilde ispatlıyor, Profesör Noronha."

Gözlerini kâğıt parçasından ayırmayan Tomás, az önce söylenen şeylerin başına neler açabileceğini düşünüyordu. Kurbanın elinde bulunan kâğıtta isminin yazıyor olması kendisini oldukça suçlayan bir ipucuydu kesinlikle. Masum olduğunu biliyordu ama bunu nasıl açıklayabilecekti? Frank Bellamy başına fena bir bela sarmıştı ve son mesajının karar anında jüri üzerinde büyük bir etkisinin olacağı kuşku götürmezdi.

"O notu Bellamy'nin yazdığından emin misiniz?" diye sordu, son bir umuda tutunur gibi. "Bu kanıtın katil tarafından beni suçlamak için yerleştirilmediğinden nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?"

Amerikalı elindeki dosyayı gösterdi.

"Bu mesajı yazanın Bellamy olduğunu biliyoruz çünkü grafoloji incelemesinden geçirdik ve kâğıt ile mürekkebi büyük bir titizlikle tahlil ettirdik. İlk sonuçlar, hiç şüphesiz, el yazısının gerçekten ona ait olduğunu kanıtlıyor. Mürekkep her zaman kullandığı kaleminkine uyuyor ve rastlanan biricik DNA kalıntıları Bay Bellamy'ninkiler. Bu mesajı yazanın gerçekten o olduğundan emin olabiliriz."

Tomás için bir umut daha uçup gitmişti.

"Sahiden anlamıyorum," diye belirtti tarihçi. "Ama kesin olan bir şey var: Katil ben değilim."

Krongard omuz silkti.

"Yalanlarınızla işim olmaz. Bana eşlik etmenizi istemek zorundayım."

"Nereye?"

Tartışmanın kapandığına karar veren Amerikalı onu dirseğinden yakalayıp hoyratça beyaz Ford'a doğru itti.

"Tutuklusunuz."

On Dokuz

"Kendimi pek iyi hissetmiyorum. Hadisene Tomás?" Annesinin sesi Tomás'ı daldığı uyuşukluk halinden çıkardı. CIA ajanının aracına binmeye hazırlanırken hatasını anlayan tarihçi, sert bir hareketle kolunu kurtarıp Krongard'a karşı koydu.

"Olacak şey değil bu," diye itiraz etti. "Annem bu sabah kalp krizi geçirdi ve ona yardım etmeliyim. Hem bildiğim kadarıyla benim ülkemde hiçbir yetkiniz yok. Sadece Portekiz polisi beni istemediğim bir yere gitmeye zorlayabilir."

Amerikalı'nın gözlerinde öfke okunuyordu.

"CIA'in bir müdürünü öldürdünüz," diye homurdandı. "Amerika'da böyle bir suçun cezası idamdır. Portekiz, kendi vatandaşı olan bir suçluyu Amerika Birleşik Devletleri'nde yargılanıp infaz edilmek üzere iade etmeyi asla kabul etmeyeceği için Teşkilat'ın hiçbir yere varmayacak bürokratik işlemlerle uğraşacağını mı düşünüyorsunuz yoksa?" Başını iki yana salladı. "Öyleyse yanılıyorsunuz, Profesör Noronha. Biz bunları konuşurken sizi almaya gelen bir Hercules C-130, Atlantik'in üzerinden uçmakta. Şu andan itibaren CIA'in tutuklususunuz. Bu gece gizlice, hakkınızda hukuki işlemlerin baş-

latılacağı Langley'e transfer edileceksiniz." Eliyle arabasını işaret etti. "Beni takip edin."

"Beni tutuklamaya hakkınız yok!"

CIA ajanı ceketini aralayıp tabanca kılıfını gösterdi. Glock'un kabzası hemen göze çarpıyordu.

"İşte yetkim," diye fısıldadı Amerikalı tehditkâr bir sesle. "Kendi isteğinizle mi gelirsiniz, yoksa zor mu kullanayım? Seçim sizin."

Adamın söyledikleri gayet ikna ediciydi. Tomás'ın gözleri Amerikalı ile kapının yanında onu bekleyen annesinin kırılgan silueti arasında gidip geliyordu.

"Tamam," dedi sonunda yenilgiyi kabul ederek. "Ama önce annemi odasına kadar götürmeme izin verin, olur mu? Zayıf düştü ve dinlenmeye ihtiyacı var."

Krongard, Graça Noronha'ya doğru baktı.

"Okey."

Tomás annesinin yanına döndü. Elinden tutup kapıdan geçmesine yardım etti ve evin girişine doğru götürdü. Amerikalı, olayların gidişatından memnun, onları bir metre geriden izliyordu. Artık şüphelinin suçlu olduğuna inanıyor ve en ufak bir tereddüt etmeden onu indireceğini biliyordu. Onu kaçmaya teşvik etmek ve bunu yapması için fırsat tanımak yeterliydi.

"Bayan Noronha!" diye bağırdı, onları hararetle karşılayan görevli kadın. "Nasıl oldunuz? Biraz daha iyi misiniz?"

"Tanrı'ya şükür," dedi yaşlı hanım yorgun bir gülümsemeyle. "Sevgili oğlum hastaneye, beni almaya geldi. O bir melek, sizce de öyle değil mi, Ermelinda?"

"Ah, evet! Belli oluyor."

Huzurevinin holüne girdiklerinde ne yapması gerektiğini veya ne yapabileceğini bilmeyen Tomás kararsız kaldı. Amerikalı onu

hemen kelepçeleyecek miydi, yoksa annesiyle bir süre daha geçirmesine müsaade edecek miydi? Arkasına döndü.

"Annemi odasına götürmemde bir sakınca görmüyorsunuz, değil mi? Onu yatırmak ve içini rahatlatmak isterdim."

"Elbette," diye yanıtladı Krongard herkesin duyacağı şekilde.

Sonra tarihçinin yanına gidip kulağına fısıldadı.

"Annenizden müsaade isteyin ve vedalaşın. Onu son defa görüyorsunuz, elektrikli sandalye sizi bekliyor."

Bu sözler üzerine, Tomás ona aşağılayıcı bir bakış attı.

"Siktirin gidin! Siktirin oradan!"

"Ayıp, ayıp!" diye karşılık verdi Amerikalı alaycı bir tonda. "Dilinize hâkim olun." Geri çekilen görevli kadına döndü. "Sevgili hanımefendi, yiyecek bir şeyiniz yok mu burada? Açlıktan ölüyorum da..."

Bu isteğe şaşıran görevli durdu ama bir salisede tepki verdi.

"Gelin madem. Muhteşem bir etli kuru fasulyemiz var. Ama sizce bir mahzuru yoksa kilerde yemeniz gerekecek. Yemek salonu huzurevi sakinlerine mahsustur."

Ziyaretçi gözleriyle etraftaki alanı taradı.

"Neredeler peki?" diye sordu, meraktan ziyade plan yapmak için. "Etraf ıssız görünüyor..."

Görevli kadın güldü.

"Ha, kimileri çamlıkta gezmeye gitti, kimileri odalarında," diye belirtti. "Ama çoğu salonda. Televizyon orada çünkü..."

"Tabii ya, anlıyorum," dedi Amerikalı ellerini ovuşturarak. "Hadi gidip şu kuru fasulyenin tadına bakalım öyleyse."

Tomás annesini birinci kata çıkarırken Krongard dudaklarında hoşnut bir tebessümle kadının peşinden mutfağa yöneldi. CIA ajanı,

elektrikli sandalyenin onu beklediğinin üzerinde durarak ve kilerde yemek yemeye giderek tarihçiye bir kaçış fırsatı tanıyordu.

Tomás, Amerikalı'nın bu davranışına şaşırmıştı. Annesine basamakları çıkmasında yardımcı olurken durmadan bunu düşündü. Kendisini tutuklamaya gelen ajanın ona annesiyle yalnız bırakacak derecede güven duyması nasıl mümkün olabiliyordu? Kaçmasına fırsat verdiğinin farkında değil miydi?

Tomás, anlamak için kendini CIA ajanının yerine koymaya zorladı. Nafile. Hangi açıdan bakarsa baksın, tatmin edici tek bir cevap var gibiydi. Kendisini alıkoyan adam onu küçümsüyordu. Amerikalı'nın gözünde Tomás, hayatlarını elyazmalarına gömülü geçiren akademisyenlerden biri, bir kütüphane faresi, herhangi bir inisiyatif almaktan aciz, pısırık bir entelektüelden başka bir şey değildi herhalde. Bu ukalaca tahmin tarihçiye bir küfür gibi geliyordu neredeyse.

"Off, yoruldum!" diye sızlandı Graça, merdivenin tepesine vardıklarında. "Gidip yatsam iyi olur."

"Haklısın, anne. Dinlenmelisin. Günün epey zorlu geçti. Aynı gün içinde ölüp yeniden dirilmek herkesin başına gelmez hani. İsa bile üç gün beklemek zorunda kalmış."

Tarihçi zemin kata son bir bakış atarak giriş holünün boş olduğundan emin oldu. Sonra annesini odasına götürdü. İlaçlarını alıp yatmasına yardım etti.

"Sağ ol, oğlum," diye fısıldadı yaşlı kadın, başını yastığa koyarken. "Akşam yemekte görecek miyim seni?"

Tomás duraksadı. İlk başta, hastane ziyaretleri ve nekahet döneminde annesinin yanında olmak için Coimbra'da iki üç hafta geçirmek niyetindeydi ama olaylar beklenmedik bir şekilde gelişmişti ve artık bunların hiçbiri mümkün değildi.

"Maalesef hayır," diye yanıtladı. "Acil bir işi halletmek için derhal Lizbon'a dönmem lazım."

"Ah, çok yazık! Yolda dikkatli ol, anladın mı? Bazen biraz fazla hızlı gidiyorsun ve bu tehlikeli olabilir. Üstelik son zamanlarda direksiyon başında binbir türlü deli oluyor..."

"Dikkat ederim, merak etme."

Yorgunluğa yenik düşen Graça gözlerini yumdu ve hemen derin bir uykuya daldı. Oğlu üzerine eğilip alnından son bir kez öptü.

CIA ajanı yoluna çıktığından beri her şey altüst olmuştu. Yeni durum gerçeküstüydü ama yokmuş gibi davranamazdı. Şartlar göz önüne alındığında geriye mantıklı tek bir olasılık kalıyordu, kaçmak. Özellikle de silah zoruyla alıkonulup kendisini elektrikli sandalyenin beklediği Amerika Birleşik Devletleri'ne gizlice götürülmekle tehdit edildiğine bakılırsa. Bu konuda en ufak kuşkusu yoktu.

Kararını vermişti. Kulağını annesinin oda kapısına yapıştırdı. Hiçbir şey duymayınca, kapıyı yavaşça aralayıp dışarı baktı. Koridor ıssızdı. Odadan çıkıp binbir tedbirle kapıyı çekti ve parmak uçlarına basarak ilerledi. Her harekete karşı tetikteydi. Yerdeki parkeler gıcırdadığı için iki kat daha temkinli hareket ediyordu. Merdivene ulaşınca eğilip aşağı baktı. Hol boştu. Bir çıkış yolu bulmanın vakti gelmişti.

Parkelerin gıcırtısı James Krongard'ın dikkatinden kaçmamıştı. Noronha kaçmaya kalkarsa, o gıcırtılar sayesinde bunu anlayacağının farkındaydı.

"Evet, kuru fasulye nasıl olmuş?" diye sordu görevli kadın. "Beğendiniz mi?"

"Harika," diye cevap verdi Amerikalı, yemekten son bir lokma alarak. "Ama doydum."

"Nasıl yani? Bitirmeyecek misiniz?"

Adam ayağa kalkıp koridora yöneldi.

"Nezaketiniz için teşekkür ederim fakat fazla geldi. Hem Profesör Noronha'yı da bekletmemeliyim."

Mutfaktan çıkan ajan hole giden koridorda durdu. Parkelerin gıcırtısı kesilmişti. Krongard bütün dikkatini sese yöneltmeye gayret etti. Sonucu önceden kestirmek zordu. Portekizli'nin seçeneği kalmamıştı.

"Hadi, oğlum," diye fısıldadı Amerikalı, "yürüsene."

Krongard elini ceketinin altına kaydırıp Glock'un soğuk kabzasını okşadı. Onu fazla erken çıkaramazdı ama ateş etmeye hazır olmalıydı. İşaret parmağının ucuyla, silahı kılıfında tutan kayışın kopçasını açtı. Sonra başparmağıyla kayışı kenara itti. Üstteki parke gıcırdamaya başladı.

Yirmi

Issız hole göz atan Tomás bir terslik olduğunu hissetti. Âdeta altıncı hissi onu karşısına çıkan bu şanstan yararlanmaması konusunda uyarıyordu. Doğaüstü bir dünyaya ulaşmasını sağlayan beş duyusunun ötesinde bir algı yeteneğine sahip olduğuna inandığı için değil, aksine bu durum, bilinç düzeyine geçmeden, kendi düşünsel süreçlerinden meydana gelen karmaşık bir analizin sonucu olduğu için, içgüdülerine güvenmeyi öğrenmişti. Kısacası, altıncı hissi onu uyarmıştı ve bu yüzden kaçış planını gözden geçirmeliydi.

Bir terslik olduğuna şüphe yoktu.

"Beni bekliyorsun," diye mırıldandı, midesi düğümlenmiş vaziyette giriş kapısına doğru bakarken. "Bir yere saklanmış, kaçmamı bekliyorsun..."

Belki buna pişman olacaktı ama içgüdüsüne güvenmeye karar verdi. Boş hole son bir bakış attı. Yine son derece ihtiyatlı bir şekilde geri çekilerek annesinin odasına döndü.

Kapıyı kilitledi ve derin bir uykuya dalmış olan annesine baktı. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu.

"Buradan nasıl çıkacağım şimdi?" diye sordu kendi kendine kısık sesle.

Köşeye sıkışmıştı. Etrafına bakındı. Gözleri çaresizce balkona yöneldi. Koridor doğru yol değilse, geriye kalan tek çözüm buydu. Balkona gidip aşağı baktı. Her ne kadar sadece birinci katta olsalar da yükseklik yine de fazlaydı ve zemin pek iç açıcı gözükmüyordu. Atlama riskini göze alsa, büyük ihtimalle bacağını ve birkaç kaburgasını kırardı. Bunu düşünmemek daha iyiydi.

Tam o sırada çam ağacını fark etti.

Üst kattaki tahta gıcırtıları James Krongard'ı kaygılandırdı.

"Ne yapıyor olabilir ki bu herif?"

CIA ajanı hâlâ bekliyordu. Saniyeler geçtikçe fırsatı kaçırdığını hissediyordu. Yeni gürültüler ya huzurevi sakinlerinin birinci katta dolaştıkları içindi ya da...

Gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Eyvah..."

Bir an bile duraksamadan saklandığı yerden çıkıp merdivene yöneldi. Kimse yoktu. Korkunç bir hata yapmış olmaktan endişelenen CIA ajanı basamakları dörder dörder çıktı. Görevli kadın, Tomás'ın annesinin sekiz numaralı odada kaldığını söylemişti, oraya kadar koridoru aceleyle kat etti.

Kapıya vurdu.

"Profesör Noronha?" diye seslendi, mekânın sükûnetini bozmamak için sesini ayarlamaya çalışarak. "Orada mısınız?" Kapıyı tekrar çaldı. "Profesör Noronha?"

Cevap yoktu. Kapının tokmağını çevirdi. Kilitliydi.

"Alçak!"

Tomás Noronha kaçmıştı. Şiddete başvurmak zorunda kalacaktı. İki adım gerileyip Glock'unu çıkardı ve kilide nişan aldı.

Patlama yankılandığında Tomás çoktan çam ağacının gövdesine tutunmuştu. Daha balkondayken kapıya vurulan darbeleri işitmişti. Artık fazla zamanı kalmadığını anlamıştı. Gerçekten kaçmak istiyorsa, hiç vakit kaybetmemeliydi.

Ağacın gövdesini kolları arasında sıktı ve aşağı kaymaya başladığı sırada Graça'nın odasının kilidini paramparça eden silah sesini duydu. Annesini ve kadıncağızın kapılacağı dehşeti düşündü, hatta daha kötüsünü hayal etti. Kaçmaya kalktığına neredeyse pişman olmuştu fakat Amerikalı'nın böyle bir yerde silahına sarılacağı nasıl aklına gelebilirdi ki? Her halükârda, geri dönmek için artık çok geçti. Geriye kalan tek çare kaçmaya devam etmekti. Hem de çabucak.

"Profesör Noronha!"

Ses odadan geliyordu. Tomás ağacın yarısına kadar inmişti ve yükseklik gözüne makul görünüyordu. Kendini aşağı bıraktı. Yerde yuvarlandı, ayağa kalktı ve bahçeden arabaya doğru koştu.

Bir patlama daha yankılandı ve kaçmaya çalışan Tomás önünde bir çimen parçasının havalandığını gördü. O zaman Amerikalı'nın herhangi bir uyarıda bulunmadan ateş ettiğini anladı. Doğrudan öldürmek için sıkmıştı. Binanın köşesine ulaşıp kendini güvene alana kadar, Tomás'ın sırtı birkaç saniye daha kolay bir hedef olacaktı.

Sol tarafına doğru atıldığında bir silah sesi daha işitti.

Tomás sağa doğru birkaç adım daha attı ama açık hedef oluşturduğunu bildiğinden, sağa gider gibi yaparken yeniden sola atıldı. Bu sefer de mermiden kurtulmuştu.

"Hassiktir!"

Amerikalı peş peşe üç kez hedefini ıskalamıştı. Daha önce hiç iki kere ıskaladığı olmamıştı. Portekizli'nin yönünü değiştirmesi onu şaşırtmıştı, aynı zamanda yanlış yere nişan almıştı. Ölümü ani olsun diye profesörün kafasına nişan almıştı fakat içinde bulundukları koşullar bu tür atışlar için ideal değildi. Gövdesine nişan

alsa, şüphelinin hiç şansı olmazdı. İşte şimdi bu yüzden sırtına nişan alıyordu.

Krongard duruşunu düzeltti. Bu sefer kurşunun hedefini bulacağından emindi. İlk önce kurbanı yere düşecekti. O yerdeyken, ikinci mermi beynini dağıtacaktı. Ancak birkaç saniyesi olduğunu bildiği için işaret parmağını kıvırdı, tetiğe basmaya hazırdı.

"Serseri!"

Nereden geldiği belirsiz bir nesne Amerikalı'ya çarpıp dengesini bozdu.

"Ne..." diye kekeledi ajan, balkona dayanarak. Tomás binanın arkasında gözden kayboldu ve adam onu bir kez daha ıskaladığını anladı. "Hassiktir!"

"Kepaze!"

Az önce ajana vuran nesne yeniden kafasında patladı. Adam kendini koluyla koruyarak, neler olduğunu anlamaya çalıştı. Saçları diken diken olmuş, gözleri kıvılcımlar saçan Graça el çantasıyla saldırıyordu.

"Ahlaksız!"

"Çekilin şuradan," diye emretti Krongard, doğrulup koluyla yaşlı hanımı kenara iterek. "Bırakın da geçeyim."

CIA ajanı elinde tabancayla odayı ve koridoru koşarak geçti. Bir yandan da fazla geç kalmamak için dua ediyordu. Kafasında tek bir soru yankılanıyordu: Frank Bellamy'yi öldüren adamı indirmesine, ihtiyar, bunak bir kadının engel olduğunu Langley'dekilere nasıl açıklayacaktı?

Yirmi Bir

Yankılanan silah seslerini işiten Maria Flor yerinden sıçradı. Önce maytap atıldığını düşünmüş fakat Tomás nefes nefese bahçe kapısında belirince fikrini değiştirmişti.

Tarihçi arabanın kapısını açınca, "Neler oluyor?" diye sordu şaşkınlık içinde. "Bir şey mi oldu?"

Tomás, Volkswagen'in içine atladı.

"Gazla!" diye bağırdı. "Gazla!"

Genç kadın ona boş gözlerle baktı.

"Ne?"

Tarihçi direksiyonu işaret etti.

"Gazla diyorum sana! Hemen gitmeliyiz buradan!"

"İyi de neler oluyor?"

Tomás parmağıyla evi gösterdi.

"Demin... yoluma çıkan herif bana ateş ediyor," dedi mümkün olduğunca sakin bir şekilde. "Beni öldürmek istiyor."

"Ne? Ne diyorsun sen?"

Tomás yeniden haykırdı.

"Gazla! Acele et, adam gelmeden bas şu gaza," dedi villaya endişeli bakışlar atarak.

Motor zaten çalışıyordu. Maria Flor debriyaja basıp birinci vitese taktı ancak daha çok şey öğrenmeden önce denileni yapmaya hiç niyeti yoktu. Adamın biri onun huzurevinde ateş mi ediyordu yani? Tüm bunların hiçbir anlamı yoktu!

"Dinle," dedi genç kadın onu sakinleştirmek ister gibi dingin bir ses tonuyla. "Bu..."

Elinde tabancayla bir adamın belirdiğini görünce sustu. Aslında ne gördüğünü anlamamıştı ya da buna vakti olmamıştı çünkü içgüdü –aslında bilinç düzeyine geçmeden durumu değerlendiren zihinden başka bir şey olmayan şu meşhur altıncı his– daha hızlı tepki vererek iradesini ele geçirmişti.

Ayağını debriyajdan çekip gaza bastı ve araba son sürat hareket etti. Bir mermi aracın arka camını patlattı fakat içindekilere ulaşmadı.

"Kaltak!" diye küfretti Krongard.

CIA ajanı bir daha ateş etmeye çalıştı ama kaçakların aracı sokağın köşesinde gözden kayboluyordu bile.

"Hassiktir!"

Krongard zaman kaybetmeden beyaz Ford'a koştu ve lastikleri asfaltta kaydırarak harekete geçti. Coimbra'nın merkezine yaklaştıkça araçlar gittikçe artıyordu. Biraz şans yardımıyla, trafiğe takılırlardı. Krongard mavi Volkswagen'in bir kamyonet ile bir araba arasında sıkışmış olduğunu fark etmekte gecikmedi.

"Yakaladım seni!" diye homurdandı.

Gaza bastı ve karşı şeritten giderek bir dizi arabayı solladı. Bu hızla hedefini çabucak yakalayacağını düşündü.

Tomás, çılgınca riskler alıp durmadan arayı kapatan beyaz Ford'un ilerleyişini yakından takip ediyordu.

"Daha hızlı!" diye yalvardı. "Daha hızlı!"

"Tamam da nasıl?" diye sinirlendi Maria Flor. "Işığın kırmızı olduğunu görmüyor musun?"

"Boş ver! Karşı şeritten git ve ışıkları geç."

"Ama..."

"Ne diyorsam onu yap!" diye üsteledi Tomás umutsuzca.

Maria Flor derin bir nefes alıp birden ileri atıldı ve karşı şeride geçti. Kavşağa vardığında soldan gelen arabaların arasına daldı. Tam sağdan gelenlere de çarpmadan karşıya geçtiğini zannederken boğuk bir gürültü duyuldu; darbeyi yemişlerdi.

"Durma!" diye bağırdı Tomás. "Hadi, bas gaza!"

Kendini toparlayan sürücü, kaza yaptıklarının ve yolun ortasında durduklarının farkına vardı. Dikiz aynasından etraflarındaki kargaşayı gördü. Onlara çarpan araba ters dönmüş ve trafik felç olmuştu. Bununla beraber beyaz Ford daha şimdiden kavşağı geçmeye hazırlanıyordu. Fakat Volkswagen doğru yönde duruyor ve motoru hâlâ çalışıyordu. Maria Flor birinci vitese takıp gaza bastı.

Yanındaki Tomás, kaza yapmış arabaların arasından hızla ilerleyerek en fazla üç yüz metre arkalarından takibi sürdüren beyaz Ford'u izliyordu. Onu ekmeyi başaramayacaklardı. Bir karar vermek gerekiyordu.

Tomás, bir çözüm, olayların gidişatını tersine çevirecek bir şey arayarak gözleriyle sokağı taradı.

"Yo, hayır!" diye inledi Maria Flor. "Olamaz!"

İşçiler karşı kaldırımın taşlarını yeniledikleri için, trafik tek şeritten, sırayla akıyordu. Üstelik şerit öyle dardı ki ancak tecrübeli bir sürücü hızlanmayı becerebilirdi. Arkalarındaki Krongard arayı daha da kapatmıştı ve artık sadece birkaç yüz metre uzaktaydı. Mahvolmuşlardı.

"Dur!" diye bağırdı Tomás. "Çalışma yapılan yerde dur."

Panik içindeki Maria Flor gözlerini kocaman açtı. Ancak kovalamacanın başından beri, ne kadar saçma görünürse görünsün, en iyi çarenin Tomás'ın söylediklerine uymak olduğunu anlamıştı. Adam baskı altında doğaçlama yapma yeteneğine sahip gibiydi. Böyle bir anda arabayı durdurmaktan korkmasına rağmen, freni kökledi ve Volkswagen lastik gıcırtıları eşliğinde, yol işçilerinin önünde durdu.

Tomás hiç vakit kaybetmeden arabadan çıkıp yerden iki kaldırım taşı aldı ve var gücüyle, daha şimdiden burunlarının dibinde fren yapmakta olan Ford'a fırlattı. Birinci taş aracın ön camını patlattı. İkinciyse şoföre isabet etti.

Tarihçi hemen ön koltuğa geri oturdu. Son hızla tekrar harekete geçen Volkswagen, yüzü kan içindeki CIA ajanını baygın bir halde bırakıp uzaklaştı.

Yirmi İki

Maalesef James Krongard çok yakında en kötüsüyle yüzleşmek zorunda kalacaktı. Hemşire omzunu bandajla sarmıştı ve başına pansuman yapmayı bitirmek üzereydi. Ama bu daha hiçbir şey değildi. Gözlerini kapıya çeviren Amerikalı, elinde evraklarla koridorda bekleyen polis memurunun siluetini fark etti.

"Ah, şu bürokrasi," diye mırıldandı bezgince. "Bu memlekette bürokrasiyi ne çok seviyorlar..."

Ama sorunlarının en kötüsü bürokrasi de değildi. Asıl dert, başarısızlığını Langley'dekilere açıklamaktı. Vurduğu çanta darbeleriyle hedefine ulaşmasını engelleyen ihtiyar kadıncıktan bahsedecek miydi? Veya Coimbra sokaklarında yaşanan kovalamacanın sonunda iki amatör tarafından nasıl ekildiğini anlatacak mıydı? Belki de en iyisi saçma sapan bir hikâye uydurmak olacaktı.

"İşte, oldu," dedi hemşire biraz gerileyip çıkardığı işe bakarak. "Bitti. Başınızdaki yaralarda çok kanama var ama sonuçta ciddi bir şey yok. Merak etmeyin." Eserini hayranlıkla seyreden bir sanatçıyı andırıyordu. "Pansuman harika oldu. Sizin orada, Amerika Birleşik Devletleri'nde daha iyisini yapamayacağınıza bahse girerim..."

"Gidebilir miyim?"

"Benim açımdan gitmenizde bir sakınca yok. Röntgende hiç kırık çıkmadı, sadece birkaç bereniz var." Göbekli polisi işaret etti. "Fakat... şu bey sizinle konuşmak istiyor sanırım. Anlaşılan, şehri birbirine katmışsınız, öyle mi?"

Amerikalı yanıt vermedi. Tabanca kılıfını takıp ceketini giydi.

"Ya silahım?"

Hemşire yine polis memurunu gösterdi.

"Onunla konuşmanız lazım."

Bu gibi koşullarda Glock'una el konması kaçınılmazdı. Ajan acil servisten ayrılıp kendisini bekleyen adama doğru yöneldi.

"Belgeleriniz, lütfen."

CIA ajanı Amerikan pasaportunu ve üzerinde diplomatik dokunulmazlığı olduğunu gösteren, Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği'ne ait belgeleri uzattı.

"Silahım nerede?"

Çatık kaşlı polis memuru, sanki tüm bunlar aşırı karmaşık şeylermiş ve derinlemesine bir inceleme gerektiriyormuş gibi belgeleri dikkatle süzdü.

"Lizbon'daki Amerikan Elçiliği'nde kültür ataşesi olduğunuz belirtiliyor..."

"Doğrudur!"

Ajanın gözlerinde minik bir ışık parladı.

"Elçiliğinizin bütün kültür ataşeleri silahlı mıdır, peki?"

"El Kaide'den bahsedildiğini duydunuz mu acaba?" diye karşılık verdi Krongard omuz silkerek. "Güvenlik nedeniyle silahlı dolaşıyorum. Başımıza ne geleceği asla belli olmaz..."

Polis bu cevap karşısında afallar gibi oldu. Sadece adli sorularla yetinmenin kesinlikle daha iyi olacağı sonucuna vardı.

"Silah taşıma ruhsatınız var mı?"

CIA ajanı elini yine ceket cebine attı ve ona başka bir belge uzattı. Polis, yüzünde keyifsiz bir ifadeyle ruhsatı okuyup üzerindeki damga ve imzayı kontrol etti.

"Her şey kuralına uygun mu?"

"Evet," diye homurdandı polis memuru ters bir ses tonuyla.

Şüpheliyi tutuklamak için yanıp tutuştuğu çok belliydi ama bunun mümkün olmadığının da farkındaydı.

"Silahımı geri verebilir misiniz, öyleyse?"

Polis, gönülsüzce, bir çantayı açıp içinden Glock'u çıkardı ve Amerikalı'ya verdi.

Krongard silahı kılıfa yerleştirdi ve bir makbuz imzaladı. Sonra polis belgelerini de iade etti.

"Diplomatik dokunulmazlığa sahip olduğunuzu ve ifade vermek zorunda olmadığınızı biliyorum," diye belirtti. "Ama benimle karakola gelip neler olup bittiğini açıklamanızda bir sakınca var mı?"

Amerikalı'nın duygusuz suratında alaycı bir tebessüm belirdi. Sonra arkasını dönüp çıkışa doğru uzaklaştı.

"Yapacak başka işlerim var."

Yirmi Üç

Etrafa aniden çöken gece şehri sarmalamıştı. Tomás direksiyona geçmişti. Yanında uzun süredir sesini çıkarmayan Maria Flor, sinirlerine hâkim olmaya çalışıyordu. Öğleden sonraki kovalamaca onu kelimenin tam anlamıyla bitkin düşürmüştü.

"Niye otoyoldan gitmiyorsun?" diye sordu genç kadın uzun süren suskunluğunu bozarak.

Sürücü başparmağıyla kırık camı ve içine çökmüş kaportayı işaret etti.

"Arabamın halini görmüyor musun? Polis mutlaka jandarmaya ve otoyol güvenliğine haber vermiştir. Bahse girerim, hasarlı bir Volkswagen'in peşindedirler. Her yerde mobese kameraları var. Otoyoldan gitseydik, hemen yakalanırdık."

Tomás'ın söyledikleri Maria Flor'un aklına yattığı için kadın herhangi bir cevap vermedi. Polisten kaçmaya çalışmanın en iyi taktik olduğundan emin değildi. Hatta olaydan sonra doğruca yetkililere başvurup olan biteni açıklamaları gerektiğini düşünüyordu ama Tomás'ın ne yaptığını bildiğini varsayıyordu. Eğer polisten uzak durmaya karar verdiyse, kendine göre nedenleri olmalıydı.

Ayrıca ona güvenmek ile onu yüzüstü bırakmak arasında bir seçim yapmalıydı.

"Kimdi o adam?" diye sordu sonunda. "Neden bizi takip ediyor?"

"Seninle hiç alakası yok bunun," diye düzeltti Tomás. "Bizi takip etmiyor, derdi benimle. Birlikte olduğumuz için sen de bulaşmış oldun."

"Bunlar senden ne istediğini açıklamıyor."

"Beni tutuklamak istiyordu... Yani, öyle sanıyorum." Tomás bir an duraksadıktan sonra devam etti. "Ya da hakikaten öldürmek istiyordu, bilmiyorum."

"İyi de neden, sen ne yaptın ki?"

Tomás iç geçirdi; nereden başlayacağını pek bilmiyordu.

"Hiçbir şey yapmadım," diye başladı söze. "Birkaç sene önce, bir süre CIA için çalışmıştım ve o dönemde..."

"Kimin için çalıştın?"

"CIA. Amerikan istihbarat teşkilatı."

Maria Flor ona şüpheli bir bakış attı.

"Dalga mı geçiyorsun benimle?" dedi, kendi kendine buna inanması gerekip gerekmediğini sorarak. "Sahiden CIA için mi çalıştın?"

"Evet, iki operasyona katıldım. Birkaç yıl önceydi. O dönemde, görünüşe göre dün Cenevre'de öldürülmüş CIA müdürlerinden biriyle çalışmıştım. Amerikalılar cinayeti benim işlediğimi sanıyorlar."

"Niye? Dün sen de Cenevre'de olduğun için mi?"

"Kesinlikle. Ama adamı ben öldürmedim, onun da orada bulunduğunu bilmiyordum bile. Tamamen bir tesadüf."

"Öyleyse neden seni suçluyorlar?"

"Çünkü aynı otelde kalmışız ve tam da ben oradayken, CERN'de öldürülmüş," diye açıkladı tarihçi. "Dahası kurban, anahtarın ben olduğumu söyleyen bir mesaj bırakmış."

"Neyin anahtarı?"

"CIA, kendi cinayetinin anahtarı olarak beni gösterdiğini düşünüyor. Başka bir deyişle, katilinin ben olduğumu... Ama ben kurbanın başka bir şey söylemeye çalıştığını düşünüyorum."

"Ne gibi?"

Tomás gözlerini yoldan ayırmıyordu. Karşıdan gelen arabaların farları sık sık yüzünü aydınlatıyordu.

"Dur, biraz düşüneyim. Yapbozun bütün parçalarını bir araya getirince söylerim sana."

Bu cevaptan hayal kırıklığına uğrayan Maria Flor daha fazla üstelemedi.

"Şu CIA müdürünün bıraktığı mesajda sadece senin adın mı varmış?"

"Hayır, bir de sembol varmış."

"Nasıl bir sembol?"

"CIA çarmıha gerilmeyi simgelediğini düşünüyor."

"Ölümün eşiğindeki bir adamın dine bir göndermesi olamaz mı? Neticede çarmıha gerilmeden bahsedildiğinde insanın aklına ilk gelen İsa'nın haç üzerindeki görüntüsü değil mi?"

Tomás omuz silkti.

"Belki de öyledir, kim bilir?"

Yanıt verirken kullandığı küçümser tavrı Maria Flor'un pek hoşuna gitmedi.

"Sen ne düşünüyorsun, peki? O sembol CIA müdürünün veya İsa'nın çarmıha gerilişini simgelemiyorsa, neyi temsil ediyor, sence?"

Tomás uzun dakikalardan beri ilk kez gözlerini yoldan ayırıp kadını süzdü.

"Şimdiye kadar formül haline getirilmemeiş en esrarengiz bilimsel denklemi."

Yirmi Dört

Talihsiz kaderine boyun eğen James Krongard, Langley'in numarasını tuşladı.

"Ulusal Gizli Servis," diye cevap verdi mekanik bir ses. "Sizin için ne yapabilirim?"

"Ben Lizbon'dan James Krongard. Harry Fuchs telefonumu bekliyordu."

"Bir dakika, Bay Krongard."

Telefondaki bekleme müziği, çok geçmeden CIA'in gizli operasyonlar sorumlusunun sesiyle kesildi.

"Bay Krongard!" diye bağırdı Fuchs gayet neşeli bir halde. "Haberler nasıl?"

Krongard'ın son saatlerde en korktuğu an gelip çatmıştı. Cesaretini toplamak için akciğerlerini havayla doldurup konuşmaya başladı.

"Maalesef... iyi değil, Bay Fuchs. Kuş uçtu."

Müdür haberi hazmederken hatta bir sessizlik yerleşti. Adamın sesi boğuklaşmıştı.

"Ne oldu?"

"Talimatlarınız uyarınca, daha sonra temizleyebilmek için, şüphelinin kaçmasına izin verdim. Ama takip kötü geçti," diye açıkladı ajan, işine gelmeyen ayrıntılardan bahsetmekten özenle kaçınarak. "Bir kavşakta korkunç bir kaza oldu ve korkarım adamın izini kaybettim. Bence şimdi..."

"Bok kafalı, Krongard!" diye bağırdı Fuchs, konuştukça sesini yükselterek. "Bu uyduruk mazeretler de ne oluyor? Ne zamandan beri saygın bir CIA ajanı, ağlayıp sızlayarak aslında çocuk oyuncağı olan sikindirik bir görevi yerine getirmediğinden yakınıyor? Beni salak mı sanıyorsunuz? Ne mazeret istiyorum ne de sızlanma, anladınız mı? Sonuç istiyorum ben, sonuç! Ya siz ne anlatıyorsunuz? Yok kaza geçirmişsiniz de yok bu sizin hatanız değilmiş de! Daha başka? Size bir görev verdim. Yerine getirin!"

Krongard'ın şakaklarından ter damlaları süzülüyordu.

"Evet, efendim."

Hattın öbür ucunda Fuchs'un soluması ağırlaşmıştı. Öfke krizi nefesini kesmişti.

"Ya şimdi?" diye sordu kendine hâkim olmaya çalışarak. "Nasıl halledeceksiniz bu sorunu?"

"İşe başka ajanları da dâhil etmek gerekecek, efendim. Sürpriz saldırı avantajını kaybettik artık. Şimdi kuş arandığını biliyor ve saklanacak. Yerini belirleyebilmek için sahayı denetim altına almak lazım, bunun için de adamlara ihtiyacım var."

"Pekâlâ. Büyükelçilikteki deniz piyadeleriyle temasa geçin. Büyükelçiyi arayıp onu durumdan haberdar edeceğim. Başka bir şey var mı?"

"Yerel polis, efendim."

"Aynasızları bu operasyona karıştırmayın, aptal adam!" diye haykırdı Fuchs yeniden sesini yükselterek. "Tam bir gizlilik içinde hareket etmeniz gerektiğini kaç defa daha söylemek zorundayım?"

"Biliyorum, efendim. Sorun şu ki polis zaten işin içine karışmış durumda."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Bir kaza oldu ve birkaç el ateş edildi. Polisin bizim adamın arabasını tespit etmiş olması gerektiğini düşünüyorum. Ben diplomatik dokunulmazlıktan faydalanarak soruşturmada iş birliği yapmadığım için aynasızlar diğer araçtakileri sorgulamak isteyeceklerdir."

Ulusal Gizli Servis'in müdürü bu yeni bilgiyi kafasında hızlıca değerlendirdi.

"Hmmm... anlıyorum," diye mırıldandı. "Ayrıca herifin polis koruması talep etmesi riski de var."

"Doğrudur, efendim. Ama öyle bir şey yapacağını zannetmiyorum."

"Öyle mi? Nedenmiş o?"

"Bana gönderdiğiniz dosyadan profilini dikkatle okudum. Gidip aynasızların arkasına saklanacak türden birine benzemiyor. Tam tersine işleri bizzat kendi ele almak isteyecektir."

Fuchs, Tomás Noronha'nın dosyasını hatırlamak için yine bir es verdi.

"Haklı olabilirsiniz. Öyleyse durum hâlâ telafi edilebilir demektir. Dinleyin, yerel polisin ne yaptığına dikkat edin fakat onları operasyona doğrudan karıştırmayın. Kuşu yakalarlarsa, Bellamy'nin

intikamını almayı asla başaramayız. Namussuz ihtiyar bir baş belasıydı belki ama bizden biriydi. Bize saygı duyulmasını kendimiz sağlamazsak, bizim yerimize kim yapar ki bunu?"

"Evet, efendim."

"O halde üzerinize düşeni yapın ve bu sorunu halledin. Bakın, sizi uyarıyorum: Hata yapma hakkınız yok artık, anlaşıldı mı?"

"Evet, efendim. Sizi temin ederim ki bu sefer..."

Fuchs telefonu kapatmıştı bile.

Yirmi Beş

Varmalarına yakın karşılaştıkları Lizbon'un girişini gösteren, tuhaf bir yere yerleştirilmiş tabela aksesuar gibiydi. Ne de olsa nehir boyunca uzanan bir numaralı karayolu bir süredir şehrin ortasından geçiyordu. Gidecekleri yere az kalmıştı ve bazı kararlar vermeleri gerekiyordu.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Maria Flor. "Bir fikrin var mı?"

"Yapılacak ilk iş seni Orient Garı'na bırakmak," dedi Tomás gösterge panelindeki saate bakarak. "Yanılmıyorsam, Coimbra treni yarım saate kadar kalkıyor."

"Bunu aklından bile geçirme!"

Tomás gözlerini yoldan ayırıp genç kadına dikti.

"Bak, benimle kalmak çok riskli. Adamlar tehlikeli."

"Orası kesin. Yardıma ihtiyacın var ve böyle bir zamanda seni yüzüstü bırakacak değilim."

"Ama..."

"Tartışma kapanmıştır. Kalıyorum."

Tomás ona karşı çıkmaya cesaret edemedi. Lakin koşullar fazla riskliydi. Başka bir argüman bulmaya çalıştı.

"Coimbra'da, annemin yanı başında bana daha faydalı olursun aslında."

"Tatlı Huzur Huzuervi'ne telefon açtım zaten. Her şeyi ayarladım," diye karşı çıktı Maria Flor. "Talimatları verdim, annenin değerleri gerektiği gibi büyük bir dikkatle takip edilecek. Margarida onu her gün hastaneye götürüp onunla yakından ilgilenecek, için rahat olsun. Mesele hallolmuştur."

Tomás onu süzdü. Güzel bir kadın olduğuna şüphe yoktu ve gelecek günleri onunla beraber geçirme düşüncesi, içinde bulundukları bu duruma rağmen oldukça çekiciydi.

"Bundan emin misin?"

"Kesinlikle," diye yanıtladı genç kadın. "Biz daha ziyade kendi sorunlarımızı çözmeliyiz. Öncelikle de kalacak yer sorununu. Evinde misafir odası var mı bari? Eğer yoksa kanepede uyumaya mecbur olacaksın."

Tomás başını iki yana salladı.

"Benim evime gidemeyiz. CIA'in adamları dairemi gözlüyordur."

"Nereye gidiyoruz öyleyse? Otele mi?"

"O da fazla riskli. Resepsiyona kimlik göstermemiz gerekir."

Şaşkınlığı Maria Flor'un yüzünden okunuyordu.

"Evine ve otele gidemiyorsak, ne öneriyorsun?"

"Gulbenkian Vakfı'nı."

"Bu saatte mi?"

"Hem de hemen. Sorun şu ki bina özel güvenlik görevlileri tarafından korunuyor."

"Ve bizim içeri girmemize engel olurlar..."

"Tabii ki engel olmazlar. Ama bizi görmemeleri daha iyi. Hiç kuşkusuz benim vakfın danışmanı olduğumu ve orada bir ofisim

bulunduğunu bilen CIA, birini yollayıp bekçilere beni görüp görmediklerini sordurur mutlaka."

"Ne öneriyorsun öyleyse?"

Tomás, yola odaklanmayı bırakmadan cebini karıştırdı ve bir anahtar demeti çıkarıp gülümseyerek şıngırdattı.

"Anahtarlarım var."

Gulbenkian Vakfı'nın yer altı otoparkı açıktı. Şüphesiz Büyük Oditoryum'da konser vardı, yine de Tomás arabasını Bern Caddesi'nin karşı tarafına, İspanyol Meydanı'nın köşesine park etti. Böylece hiçbir güvenlik görevlisinin onların içeri girdiğini görmediğinden emin olacaktı. Arabadan inip caddenin karşısına geçerek alçak duvarın dibine vardılar.

Tarihçi önce bir tarafa, sonra da öteki tarafa bakarak kimsenin onları görmediğinden emin oldu.

"Hadi!"

Maria Flor itaat etti ve duvarın üzerinden atlayıp bahçeye girdi. Tomás da kadını takip etti. Ağaç ve çalılar arasında ilerlediler, hem bitki örtüsü hem de gece göze çarpmalarını engelliyordu. Yavaş ve ihtiyatlı bir şekilde yürüyerek ana binanın arkasına dolanıp servis kapısının yakınına ulaştılar.

"Ya şimdi?" diye fısıldadı Maria Flor. "Ne yapıyoruz?"

"İçeri giriyoruz."

Tarihçi etrafa bakındı ve kimseyi görmeyince ortaya çıkıp mümkün olan en doğal şekilde yürüdü. Maria Flor taktiği anladı. Servis girişine vardıklarında Tomás anahtarı kilide sokup kapıyı açtı.

Karanlığa gömülmüş binaya girdiler.

"Nereye gidiyoruz?"

"Ellerini omuzlarıma koy ve beni izle. Dikkat, iki tane basamak var..."

Maria Flor'un ellerini sırtında hisseden Tomás, karanlığın içinde, altından ışık sızan bir kapıya kadar, el yordamıyla ilerledi. Bir süre bekleyip içeride kimse olup olmadığını anlamaya çalıştılar. Şüphe uyandıracak hiçbir gürültü duymayınca kapıyı araladılar. Diğer tarafta giriş holü uzanıyordu.

"Şurada, dip tarafta biri var," diye fısıldadı Tomás. "Ama laboratuvara kadar yol serbest."

"Odana gitmiyor muyuz?"

"Işık bizi ele verir. Oysa laboratuvarda insanların bütün gece çalıştıkları oluyor. Sanırım en ideal yer orası."

Maria Flor arkadaşının kararlarına itiraz etmenin faydasız olduğunu anlamaya başlıyordu; Tomás harekete geçmeden önce her şeyi düşünüyordu. Kapıyı açtılar ve holü geçip sakince merdivene yöneldiler. Birinci kata çıktılar, aydınlatılmamış sahanlıktan dönüp bir koridora girdiler. Koridorun sonunda geniş bir metal kapı vardı, kapıya vardıklarında içeri girdiler. Etraf karanlıktı. Tomás elini uzatıp düğmeye bastı. Yanan çok sayıda beyaz ve soğuk neon, elektronik aletlerle dolu bir salonu aydınlattı.

"Laboratuvar."

Maria Flor mekânı ve içinde bulunan son teknoloji cihazları hayranlıkla seyretti.

"Gulbenkian Vakfı'nda bilimsel araştırma yapıldığını bilmiyordum..."

"Tabii ki yapılıyor. Ama burası sadece bir ek laboratuvar. Asıl araştırma merkezi Oeiras'ta, Gulbenkian Bilimler Enstitüsü'nde."

Genç kadın kaygıyla girişe doğru döndü.

"Burada güvende olduğumuzdan emin misin?"

"Elbette. Burası arada sırada kullanılır, endişelenme. Kimse bizi burada aramaya gelmez."

Birkaç sandalyenin yastığını alıp yere yatak gibi serdiler. Neonları söndürdükten sonra yattılar. Gün uzun ve zorlu geçmişti ve ertesi güne göğüs germek için güç toplamaları gerekiyordu.

Tomás elini uzatıp yanındaki lambayı söndürdü. Karanlığa gömülmüşlerdi. Birkaç dakika sonra uyumanın kolay olmayacağını anladı. Bu, Maria Flor'la geçirdiği ilk geceydi ve ona dokunamıyordu. Onun için işkenceden farksız bir durumdu.

Canı genç kadına yaklaşmak istedi. Havanın çok soğuk olduğunu ve ısınmaları gerektiğini söylemeyi, Maria Flor'un razı olmasını ve sımsıkı sarılmalarını, ellerini genç kadının karnına koyup sonra yavaşçacık yukarı çıkarmayı hayal etti...

İçini çekti.

Uzun bir süre sonra Maria Flor'un sesi karanlıkta yankılandı.

"Tomás?"

"Hmm?"

"Uyuyor musun?"

"Deniyorum. Ama kolay değil, kafam kazan gibi."

Ona hayallerini itiraf etmeyi düşünmek söz konusu bile olamazdı.

"Benim de," diye güldü Maria Flor yavaşça. "Sanırım yakın bir zamanda uyumayacağım. Ne kadar hiçbir şey düşünmemeye çalışırsam çalışayım, bütün o olaylar aklımdan çıkmıyor. Bir de bahsettiğin şu gizemi merak ediyorum."

"Hangi gizemi?"

"Cenevre'de, CIA müdürünün elinde bulunan kâğıda çizilmiş sembolün gizemini. Gelmiş geçmiş en büyük bilimsel gizem olduğunu söylemiştin. Ve bu... iyice merakımı kamçıladı. Neden söz ediyordun?"

Cevap basit değildi. Uyumaya hazır olmadıkları ortadaydı. Tarihçi, kararlı bir hamleyle ayağa kalkıp ışığı yaktı.

"Kâğıt ve kalemin var mı?"

Genç kadın uyumaya çalışmaktan vazgeçtikleri için rahatlamış gibiydi. Laboratuvara geldiklerinde karıştırdığı çekmeceye yöneldi. Çekmeceyi çekip açtı ve içinden, vakfın logosunu taşıyan bir bloknot ile siyah ispirtolu bir kalem çıkardı.

"Al."

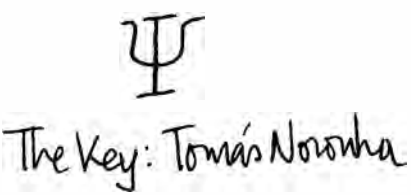
Tomás kalemin kapağını açtı ve bloknotun ilk sayfasına yazmaya koyuldu.

"Frank Bellamy'nin bıraktığı notun kopyasını saklamadım," diye açıkladı. "Fakat oldukça basit bir şeydi."

"Ne yazdığını hatırlıyor musun?"

Tarihçi hemen yanıt vermedi. Kâğıda bir şeyler karaladı.

"Buna benziyordu."

Maria Flor çizime baktı. Simgenin altındaki yazı basitti. Tomás'ın "anahtar" olduğunu söylüyordu. Bu mesajın bulunduğu şartlar hesaba katıldığında kurbanın, Tomás'ı cinayetin anahtarı olarak işaret ettiği düşünülebilirdi. Ama şu sembol ne anlama geliyordu?

"Bu çizim görsel olarak çarmıha gerilmiş birini temsil edebilir gerçekten," diye belirtti. "Dikey çizginin, iki yanda çivilenmiş gibi yukarı kalkmış kollarla birlikte gövdeyi simgelediği düşünülebilir."

"CIA'dekilerin yorumu da bu zaten," diye yanıtladı tarihçi. "Ya da olmasını istedikleri şey."

"Ama sen bu sembolün bilimsel bir gizeme gönderme yaptığını düşünüyorsun, öyle mi?"

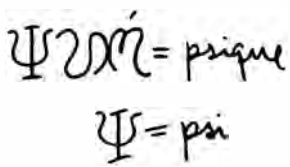
Tomás işaret parmağını simgenin altına koydu.

"Bu bir *psi*."

"Parapsikolojideki gibi bir *psi* mi?" diye sordu genç kadın şaşkınlıkla. "Sen ki sadece bilimsel açıdan kanıtlanmış olana inanırsın, şimdi kalkmış altıncı hissi, paranormali ve bu gibi şeyleri mi ima ediyorsun? Seni tanıyamıyorum!"

"*Psi*'nin, 'tin' ya da 'ruh' manasına gelen Yunanca *psyche* sözcüğünün ilk harfi olduğu doğru," diye kabul etti Tomás kalemi yeniden eline alarak. "Ama bu gizemde anlaşılması gereken en önemli şey, *psi*'nin Yunan alfabesinin yirmi üçüncü harfi olduğu. Şöyle yazılıyor."

Kelimeyi ve simgeyi küçük harflerle çizip yanlarına Latince harflerle karşılıklarını yazdı.

"Ee, bunun neresi o kadar esrarengiz?"

"Fizikte *psi*, kuşkusuz en şaşırtıcı bilimsel keşiflerden biri olan dalga fonksiyonunun simgesidir. Dalga fonksiyonu en temel ölçekte, yani atomaltı ölçekte maddenin bir özelliğini betimler ve bir fotonun, elektronun, atomun, hatta bir molekülün aynı anda birçok yerde olmasını sağlar. Dalga fonksiyonu, son tahlilde gerçekliğin sadece biz yarattığımız için var olduğunu açıklamıştır." İşaret parmağının ucunu alnına dayadı. "Tıpkı gökkuşağı görüntüsü ya da ormanda devrilen ağacın kimsenin duymadığı sesi gibi, gerçeklik *psyche*'dir ve zihnimizdedir. *Psi* ise, dalga fonksiyonunu

simgelediği kadar hem meselenin temeli hem de ünlü Schrödinger Denklemi'nin esrarengiz sonucudur."

"Schrödinger? Avusturyalı fizikçi mi?"

Tomás az önce çizdiği Yunanca harfe, sanki evrenin, zamanın ve maddenin gizlerinin sırrını içeriyormuş gibi hayranlıkla baktı.

"Ta kendisi," dedi. "Schrödinger Denklemi gelmiş geçmiş en esrarengiz bilimsel formüllerden biridir. Neden, biliyor musun?"

"Hayır, ama açıklamanı bekliyorum."

Akademisyen gözlerini pencereye çevirdi ve gizemli bir edayla, o berrak ve yıldızlı gecede rahatlıkla seçilen parlak ayı inceledi.

"Ayı seyredecek kimse olmasaydı, kesinlikle ay da var olmazdı."

Yirmi Altı

Endişe içindeki James Krongard, Coimbra'dan yeni kiraladığı arabayla otoyolda son sürat ilerliyordu. Sol eliyle direksiyonu tutarken sağ eliyle de cep telefonunu kurcalıyordu. Gözleri ekranda akan isim ve numaraları takip ediyordu.

Harry Fuchs'la yaptığı konuşmadan sonra yeni yollar denemesi gerekeceki. Şimdi, kaçağı ele geçirmek için bazı temaslar kurması lazımdı. Daha şimdiden, Coimbra'da yaşayan iki adli polis emeklisiyle konuşmuş ve adamları Tatlı Huzur'u ve Graça Noronha'nın dairesini gözetlemekle görevlendirmişti. Bununla birlikte avının, saklanması daha kolay olan Lizbon'a kaçtığına inanıyordu. Operasyonun asıl bölümünü Portekiz'in başkentinde düzenlemesi gerekecekti.

Bir numara tuşladı.

"Ben Swartz. Neredesin, Jim?"

Greg Swartz, Lizbon'daki Amerikan Büyükelçiliğinin güvenliğinden sorumlu personelin başıydı.

"Otoyoldayım. Teşkilat'ın burada, Portekiz'de başlattığı hassas bir operasyon için sana ve deniz piyadelerine ihtiyacım var. *Top secret* bir görev, çaktın mı?"

Karşısındaki adam rahatsızlığını saklamadı.

"CIA de hep aynıdır zaten!" diye itiraz etti. "Kendinizi kurnaz zannedersiniz, saçma sapan işler yaparsınız ve olaylar boka sarınca, temizlik için deniz piyadelerini çağırırsınız."

"Kafamı bozma, Greg! Şu an ben seninle konuşurken, Langley de Büyükelçi'yi uyarmakla meşgul. Benim emrime verildiğinize dair talimatları birazdan alırsınız. O yüzden beni iyi dinle." CIA ajanı boğazını temizledi. "Tomás Noronha adında bir şüphelinin yerini tespit etmeye uğraşıyoruz. Büyükelçi sana o herif hakkında bir dosya verecek. Adam üniversitede profesör. Mavi bir Volkswagen kullanıyor, aracının plakası dosyada var. Araba kaza geçirdi, bir mermi arka camını patlattı ve kaportası sağ yandan göçtü. Yazıyor musun?"

"Not alıyorum."

"Şüpheliye Maria Flor adında, görünüşe göre oldukça güzel bir kadının eşlik etmesi olası. Onun hakkında da bir dosya hazırlıyoruz ama fazla bir şey bulacağımızdan emin değilim. Bana kalırsa, bizim radarımıza yakalanacak türden biri değil. Hem kadının kimliğini belirlemek çok da önemli olmasa gerek. Profesörümüz, başı derde girmesin diye onu çoktan evine yollamıştır herhalde."

"Yine de araştırmakta fayda var..."

"Biz de öyle yapıyoruz. Yerini tespit eder etmez –ki mutlaka Coimbra'dadır– tuttuğum emekli polisler tarafından yakalanıp sorgulanacak. Bize şüphelinin saklandığı yer ve amacı hakkında birkaç tüyo verir belki de."

"Çok iyi," diye onayladı Swartz. "Burada, elçilikte üç adamım var. Ne yapmamızı istersin?"

"Sivil giyinmelerini söyle ve bir deniz piyadesini Noronha'nın evine, bir diğerini ders verdiği Lizbon Yeni Üniversitesi'ne, üçüncüsünü de danışman olarak çalıştığı Gulbenkian Vakfı'na gönder.

Bunlar, ilk bakışta profesörümüzün saklanmaya çalışabileceği üç yer. Adresleri Büyükelçi'nin sana yollayacağı dosyada bulabilirsin."

"Yerini bulunca ne yapalım? Polis mi çağıralım?"

"Sakın!" diye cevap verdi Krongard. "Yerini saptarsanız, kaçmaya kalkmadığı takdirde müdahale etmeyin, anlaşıldı mı? Beni arayın, ben ilgilenirim. Kaçmaya çalışırsa yakalayın ve benim gelmemi bekleyin. Portekiz polisinin hiçbir şeyden haberi olmamalı, anladın mı?"

"Tamamdır. Demek gizli bir operasyondan bahsediyoruz..."

"Yerel yetkililerle sorun istemiyorum. Böyle bir şey bütün operasyonu suya düşürür. Kurnazca davranmak lazım çünkü polis de şüphelinin peşinde olabilir. Ki bu bizim lehimize olur. O yüzden, aynasızların telefonlarının dinlenmesini istiyorum. Soracağın bir şey var mı?"

"Her şey açık."

"Elçiliğe varır varmaz, seni görmeye geleceğim. Hadi, görüşürüz."

Krongard telefonu kapatıp yola baktı. Uzakta Lizbon'un ışıkları seçilmeye başlamıştı bile. Sanki şehir, insan avına katılmak için bütün ışıklarını yakmıştı.

Yirmi Yedi

"Resmen dalga geçiyorsun, değil mi?"

Maria Flor, laboratuvar donanımını karıştırarak aletleri tek tek tanımaya uğraşan Tomás'ı sorguluyordu. Tarihçi, nasıl çalıştıklarını görmek için bazılarını açıyor, sonra kapatıp bir başkasına geçiyordu.

"Dalga geçmiyorum," diye yanıt verdi dalgın bir şekilde. "Bir projektör arıyorum."

"Şu an yaptığın şeyden bahsetmiyorum," diye belirtti genç kadın, sabırsızca. "Az önce söylediklerini diyorum."

"Ne demiştim?"

"Ayı seyredecek kimse olmasa, kesinlikle ayın da var olmayacağını. Şaka yapmıyor muydun? Ama imkânsız. Biz seyretsek de seyretmesek de ay vardır!"

Tomás ellerinde tuttuğu yeni makineyi kurcalamayı bırakıp genç kadına döndü.

"Gayet ciddiyim," diye bildirdi inancını belli eden bir tonda. "Nesneler sadece biri onları gözlediği için vardır. Burada söz konusu olan ne bir imge ne de şaka. İster inan ister inanma, ne kadar tuhaf görünürse görünsün gerçekliğin derin doğası buradadır."

Maria Flor omuz silkti.

"Peki, tamam! Ciddi ol biraz..."

Genç kadının bunları söylerken sesinde inanmadığını belli eden bir tını vardı ama Tomás bunu duymazdan gelerek makinelerine geri döndü. Bazı cihazları inceledikten sonra laboratuvarın diğer tarafına geçti. En az on dakika sonra aradığını buldu.

"Evreka!"

Üniversite hocası projektörü alıp laboratuvarın köşesindeki boş bir alana kadar sürükledi. Aleti yerleştirdi, fişini taktı ve ışık huzmesini duvarda asılı duran bir ekrana doğrulttu.

"Onunla ne yapmak istediğini söyler misin, lütfen?"

"Bu bir projektör," diye belirtti. "Ve bu da projektörden çıkan ışığı algılayan bir ekran. Aslında bir fotoğraf plakası." Tomás siyah bir karton aldı ve kaleminin ucuyla ortasına, "eşit" işaretini andıran iki paralel, dar ve uzun yarık açtı. "Birazdan göreceğin şeye çift yarık deneyi deniyor. On dokuzuncu yüzyılda tasarlanmış ve zaman geçtikçe yetkinleştirilmiş. Ezoterik bir yanı yok, gayet basit ve burada ya da bir okulda kolaylıkla yapılabilir. Şimdiye kadar binlerce kez tekrarlanmıştır zaten."

Maria Flor kollarını göğsünde birleştirdi.

"Ee?" diye karşılık verdi. "Bunun CIA müdürü tarafından bırakılan *psi* sembolü ve kimse bakmasa var olmayan Ay'la ne alakası var?"

Hazırlıklarını tamamlamakla meşgul Tomás soruya doğrudan cevap vermedi. Ancak projektörü açıp çalıştığından emin olduktan sonra doğruldu ve nihayet Maria Flor'a baktı.

"Işık nedir?"

Genç kadın, vereceği yanıt şevk duymaya değmeyecek kadar basitmiş gibi omuz silkti.

"Elektromanyetik bir ışıma," diye cevapladı. "Coimbra'da zihnin görüntüleri oluşturma tarzı hakkında konuştuğumuz zaman söylemiştin zaten."

"Çok iyi," diye onayladı Tomás. "Ancak uzun yıllar boyunca, ışığın gerçek doğası bilinmedi. Bu elektromanyetik ışıma tam olarak neden oluşuyordu? Isaac Newton'a göre, sonradan foton adı verilecek parçacıklardan ibaretti ama Christiaan Huygens, ışığın bir bakıma denizlerdekine benzer dalgalardan oluştuğunu düşünüyordu. Tartışma, İngiliz Thomas Young'ın 1801'de çift yarık deneyini tasarlayıp cevabı bulmasına kadar birkaç sene devam etti. Ya da en azından bir cevap bulana kadar diyelim. Şimdi onun ne keşfettiğini göreceğiz."

Projektörü çalıştırdı ve bir ışık huzmesi ekranı tamamen aydınlattı. Işığın sadece deliklerden geçmesi için iki yarıklı kartonu huzmenin önüne yerleştirdi ve ekrandaki yansıma değişti. Işık, ekranı bütünüyle kaplamak yerine, kimi aydınlık kimi karanlık, ardışık bantlar haline geldi.

"Çok ilginç, gerçekten," dedi Maria Flor esneyerek. "Tam olarak neyi kanıtlamak istiyorsun?"

Tomás ekran işlevi gören fotoğraf plakasındaki ışık şeritlerini gösterdi.

"Şu yansımayı görüyor musun?" diye sordu. "Şayet ışık Newton'un düşündüğü gibi parçacıklardan meydana gelmiş olsaydı, ekranda yalnızca, biri bir yarıktan, diğeri ötekinden geçen iki şerit görürdük. Ama gördüğümüz bu değil, öyle değil mi? Fark edebileceğin gibi iki ışık şeridi yok, beş tane var."

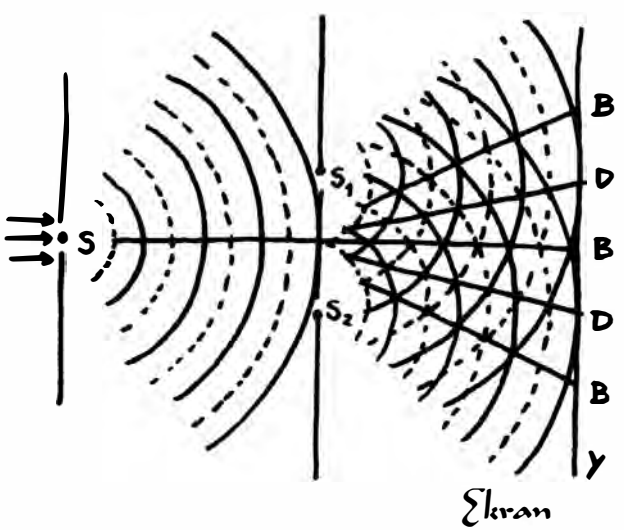
"Doğru ya!" dedi bu gösteriyle ilgilendiği belli olan genç kadın. "Tuhaf. Niye beş tane var ki?"

"Çünkü ışık parçacıklardan değil, dalgalardan oluşuyor," diye açıkladı tarihçi. "Su gibi. Göle bir taş atarsan, eşmerkezli dalgalar

oluşur. Fakat iki taş atarsan, oluşan dalgalar birbirinin içine girer ve kıyıya ardışık şeritler halinde ulaşırlar. Burada da aynı şey oluyor. Işık, dalga girişimi özelliği sayesinde iki yarıktan geçerek kendisiyle iç içe geçiyor ve ekranda ardışık şeritlerden oluşan bir desen görülüyor."

"Sonucu anlıyorum ama mekanizmayı iyi kavrayamıyorum."

Tarihçi yine bloknotu alıp çabucak yeni bir şema karaladı.

"Görüyor musun?" dedi şemayı göstererek. "Olan bu işte. Projektörün ışığı kartona ulaşmak için S noktasından yola çıkıyor. Kartona ulaşan ışık sadece iki yarıktan, S1 ve S2'den geçiyor. O andan itibaren, S1'den geçen ışık dalgaları S2'den geçenlerle üst üste biniyor ve ışık ekrana azami yoğunlukla burada B ve D harfleriyle

belirtilmiş beş noktadan erişiyor. Eğer parçacıklardan meydana gelseydi ekrana sadece iki noktadan ulaşırdı."

"Başka bir deyişle, ışık dalga gibi hareket ediyor."

"Kesinlikle. Young'un deneyi Huygens'in haklı olduğunu ispatladı ve bilim camiasını ikna etti. Tartışmanın kapandığı düşünülebilirdi. Ne var ki Alman fizikçi Max Planck, 1900'de kara cisimlerin saldığı ışımaların tuhaf özelliklerini açıklamak için –ki bu ışımalar klasik fiziğin öngörülerine ters düşüyordu– bir hipotez ortaya attı. Buna göre, elektromanyetik enerji sürekli bir şekilde değil, aksine Planck'ın *kuant* adını verdiği parçacık demetleriyle salınıp emiliyordu. Bu çalışmasıyla, farkında olmadan, parçacık ve atomların mikroskobik dünyasını inceleyen kuantum teorisine öncülük etmiş oldu. Planck'ın bu buluşu, klasik fiziğin güvenilir bir çözüm sunamadığı kara cisim ışınımları sorununu hallediyordu. Ama bu keşif öyle acayip ve gerçek dışıydı ki yalnızca tek bir kişinin dikkatini çekti." Tomás kaşlarını kaldırdı. "Albert Einstein."

"Yirminci yüzyılın en meşhur bilim adamı..."

"Çift yarık deneyinin sunduğu kanıtlara rağmen Einstein, ışığın parçacıklı yapıda olduğunu düşünüyordu. O yüzden, 1905'te, Planck'ın fikrini yeniden ele alarak, *kuant* kavramını fiziğin başka bir bilinmeyeni olan fotoelektrik etkiyi açıklamak için kullandı. Einstein, fiziğin bu bilinmeyeninin ancak ışığın demetler, yani şu meşhur *kuantlar* halinde salınıp emilen parçacıklardan oluştuğu ilkesinden yola çıkılarak çözülebildiğini ispatladı."

Maria Flor başını iki yana salladı ve projektöre doğru bir el hareketi yaptı.

"Kusura bakma ama artık anlattıklarından hiçbir şey anlayamıyorum. Yani çift yarık deneyi, ışığın bir dalga olduğunu kanıt-

lamamış mı? Einstein da sonradan ışığın bir parçacık olduğunu ispatladığına göre... Peki, ışık dalga mı yoksa parçacık mı?"

Bu sorular Tomás'ı gülümsetti.

"Aslında ışık hem dalga hem de parçacık."

"İyi de çok anlamsız. Ben ya insanımdır ya da değilimdir, Portekiz Avrupa'dadır veya değildir, ışık dalgadır ya da parçacıktır. Aynı anda ikisi birden olamaz."

"Ama gerçek bu, ışık hem dalga hem de parçacıktır."

"Bu nasıl mümkün oluyor peki?"

Tarihçi cihazı yeniden çalıştırdı ve ışık ekrana yansımaya başlayınca, yine iki yarıklı kartonu ışık demetinin önüne yerleştirdi.

"Sorunun yanıtı çok tuhaf," dedi. "Bu garip dalga parçacık ikiliğinin ortaya çıkmasıyla ve teknolojik gelişmeler sayesinde çift yarık deneyi, ışığın davranışını test etmek amacıyla mükemmelleştirildi. Işığın aynı zamanda bir parçacık, yani foton olduğunu anlayan fizikçiler, projektörlerin birçok fotondan oluşan demetler yerine aynı anda tek bir foton göndermesini sağladılar."

"Her seferinde bir foton yollamak mümkün mü?"

"Elbette." Tomás projektöre yaklaştı. "Deneyi burada yapabiliriz, istersen. Seyret şimdi."

Tomás aleti, ışık demeti tamamen sönene kadar azalacak şekilde ayarladı. O zaman ekranda noktalar belirdi, önce bir tane, sonra da az çok düzenli aralıklarla başkaları...

"Işık yok oldu."

"Hayır, projektör ışık yaymaya devam ediyor. Aslında yayımını yaklaşık iki saniyede tek bir foton gönderilmesi için azalttım. Tahmin edebileceğin gibi, bir foton öyle miniktir ki çıplak gözle görülemez. Ama fotomültiplikatörlerle donatılmış olan bu ekran

aslında bir foton dedektörüdür ve fotonlar aşağı yukarı iki saniyede bir, birbiri ardına geldikçe onları kaydeder. Ekrandaki her nokta bir fotona, yani bir parçacığa denk gelir."

"Ha, anlıyorum. Bununla neyi ispatlamak istiyorsun peki?"

Akademisyen ekranı gösterdi.

"Dedektörde şekillenen deseni görüyorsun..."

Maria Flor bütün dikkatini ekrana verdi. Noktaların biriktiğini ve beş bantlı bir desen meydana getirdiğini fark etti. Tomás konuşmasını sürdürdü.

"Bu, dalgaya özgü olan iç içe geçme özelliği. Yani ışık, dalga gibi hareket etmeyi sürdürdüğünden fotonlar da birbirlerinin içine geçiyor. Hâlâ takip ediyor musun beni?"

Genç kadın hemen yanıt vermedi. Gözleri giderek büyüyen bir şaşkınlığı ifade edercesine fal taşı gibi açılmıştı. Ekrana bakmaya devam ediyordu.

"Demek ki... dur biraz, bir şey var... tuhaf bir şey yani," diye geveledi. "Her seferinde sadece tek bir foton gönderiyorsun, öyle mi?"

"Kesinlikle."

"Eğer öyleyse... peki, o foton neyle iç içe geçiyor?"

Tomás'ın yüzünde muzaffer bir tebessüm belirdi.

"Önemli bir soru, öyle değil mi?" diye onayladı, anlayışlı bir edayla. "Ben her seferde sadece bir foton gönderiyorsam ama ışık birikim yoluyla ekranda dalga girişimi modeli meydana getiriyorsa, o foton neyle iç içe geçiyor?"

"Öyle ya. O tek fotonla iç içe geçecek başka fotonlar yok. O halde neyle iç içe geçiyor?"

Tarihçi, paradoksun altını çizmek için soruyu birkaç saniye havada bıraktı.

"Foton kendisiyle iç içe geçiyor."

Maria Flor kaşlarını çattı.

"Efendim? Tek bir foton kendisiyle nasıl iç içe geçebilir ki?"

Tomás projektör ile ekran arasına yerleştirilmiş çift yarıklı kartonu işaret etti.

"Işık iki yarıktan hangisinden geçiyor, sence?"

Genç kadın omuz silkti.

"Ne bileyim ben. Birinden veya diğerinden geçiyordur, fark etmez."

Üniversite hocası başını sağa sola salladı.

"Belki de inanmayacaksın ama foton aynı anda her iki yarıktan da geçiyor."

"Ha?"

"Işığın temel birimi, yani projektörden çıkan tek foton aynı anda iki yerde birden bulunuyor, anlıyor musun? Eş zamanlı olarak hem S1 hem de S2 yarıklarından geçiyor. Projektörü aynı anda tek bir foton yayacak şekilde ayarladım fakat ekrandaki desen, ışığın bu temel biriminin öteki yarıktan geçen bir başka temel birimle iç içe geçtiğini gösteriyor. Ama hangi başka temel birimle? Ben her defasında bir tane yolladığıma göre başka foton yok. Açıklama şöyle: Işığın temel birimi kendisiyle iç içe geçiyor çünkü aynı zamanda iki yarıktan birden geçiyor."

"Fotonun ikiye bölündüğünü mü söylemek istiyorsun?"

"Hayır! Projektörden çıkan tek ve bölünmez bir foton. Işığın temel biriminden bahsediyoruz, ikiye bölünemez. Fakat bir yarıktan geçtiği sırada öbür yarıktan da geçerek kendisiyle iç içe geçiyor. Başka bir deyişle, A veya B yolunu izlemiyor. Projektörden tek ve bölünmez foton olarak yola çıkan ışığın temel birimi, dalganın

davranışını benimseyerek aynı anda hem A hem de B yollarını takip ediyor."

Açıklama gerçek olamayacak kadar inanılmazdı ve gözlerini tarihçiye dikmiş olan Maria Flor işin içinde bir hile olup olmadığını anlamaya gayret etti.

"İmkânsız bu!"

"Her türlü mantığa ters olduğu doğru ancak çift yarık deneyinde olan bu yine de. Hatta Richard Feynman gibi bazı fizikçiler, fotonun sadece iki yoldan değil, eş zamanlı olarak, mümkün olan tüm yollardan geçtiğini bile ileri sürdüler."

"Tüm yollar!.. Ne demek oluyor bu?"

"'Tüm yollar', 'tüm yollar' demek oluyor. A ve B noktaları arasındaki düz çizgi gibi en apaçık olanların yanı sıra tüm diğer olası yolları göz önünde bulundurmak lazım." Tomás pencereyi gösterdi. "Mesela foton, projektörden yola çıkıp dışarı gider, ağacın etrafında iki tur atar ve geri dönüp ekrana varır. Foton Lizbon'u, Dünya'yı dolaşır, Mars'a, Jüpiter'e, her yere gider, sonra geri gelir ve ekrana ulaşır. Hatta fotonun zamanda geriye, dinozorlar çağına ve kâinatın başlangıcına kadar gidip ekrana geri döndüğü bile düşünülebilir. Mümkün olan bütün yörüngeler, en az ihtimal verilenler bile hesaba katılmalı. Klasik güzergâh olan projektör ile ekran arasındaki düz çizgi sadece en olası olandır fakat tek değildir."

"Ama bu... bu bilim kurgu!"

"Bu teoriyi ileri süren Richard Feynman, Nobel Fizik Ödülü sahibi oldu. Buna çizgi integrali deniyor ve Schrödinger Denklemi'nin bir türevine varmayı sağlıyor."

"İnanılmaz!"

Tarihçi işaret parmağını kadını uyarırcasına havaya kaldırdı.

"Öyleyse hazır ol, çünkü daha da garibi var." Tomás, dudaklarında kışkırtıcı bir gülümsemeyle projektörü okşadı. "Şimdi sana bilincin, sadece gözlemle maddeyi kısmen nasıl yarattığını göstereceğim."

Yirmi Sekiz

Doğrudan büyükelçiliğe gelen Krongard, polis telsizindeki konuşmaları dikkatle dinliyordu ama bildirilen olayların hiç de dikkate değer bir tarafı yok gibiydi. Sabırsızlıktan içi içini yiyen ajan, telefonu aldı ve Swartz'ın listesindeki ilk numarayı tuşladı.

"Ben David," diye cevap verdi bir ses hattın diğer ucundan. "Bir saatten beri şüphelinin dairesinin önündeyim."

"Hareket var mı?"

"Olumsuz."

Krongard sonra Lizbon Yeni Üniversitesi'ni gözleyen adamla irtibata geçti ve benzer bir yanıt aldı. Öte yandan Gulbenkian Vakfı'na yollanmış olan ajan, tarihçinin ofisinin kilitli olduğunu, içeride ışık yanmadığını ve hiçbir güvenlik görevlisinin Tomás Noronha'yı etrafta görmediğini bildirdi.

Hayal kırıklığına uğrayan Krongard dikkatini yeniden polis telsizine verdi.

"...CSP 77/64, Damaia bölgesine gidin, bir para çekme makinası patlatılmış. Ayrıntılı bilgiler birazdan verilecek."

"CSP 21, burası CSP 77/64. Mesaj alındı. Şu an Damaia'ya yöneliyoruz. Sokak ve numarayı bildirin."

"CSP 77/64, devam edin. Sokağın adı Carvalho-Araújo ve..."

Bunların hiçbiri onu ilgilendirmiyordu ama beklemekten başka seçeneği yoktu. Bir CIA ajanının hayatının çok fazla sabır gerektirdiğini ve ufak ayrıntılara dikkat etmekten ibaret olduğunu düşünürdü sık sık.

Arkasında birinin varlığını hissedip geriye döndü.

"Haberler nedir Swartz?"

Büyükelçiliğin güvenlik sorumlusu kafasını iki yana salladı.

"Şehirdeki ve civardaki bütün otelleri aradık. Hepsi olumsuz. Bizim iki kaçağın adlarıyla hiç kimse kayıt olmamış."

"Lanet olsun!" diye söylendi Krongard. "Herif buhar olup uçmadı ya." Düşünceli bir edayla çenesini kaşımaya başladı. "Belki de buraya hiç gelmeden basıp gitti. Araştırmayı ülkedeki tüm otel ve *pousada*'lara[11] kadar genişlet."

Swartz'ın gözleri kocaman açıldı.

"Delirdin mi sen? Bunun ne kadar büyük bir iş olduğunun farkında mısın?"

"Öğrenmek istemiyorum," diye sertçe yanıtladı Krongard.

Böylece kararının değişmeyeceğini belli etmiş oluyordu. Swartz homurdanarak odadan çıktı.

İçini kemiren sinire hükmetmeye uğraşan Krongard, ekranında, Tatlı Huzur'u gözetlemek için tuttuğu polis emeklilerinden birinin e-postayla gönderdiği fotoğrafa baktı. Müdirenin resmine.

"Fena değil," diye mırıldandı.

Genç kadın ona bir Hollywood aktrisini hatırlatıyordu. Adını anımsamaya gayret etti, dilinin ucundaydı, *Akıl Oyunları*'nda Russell

11 Konaklama yeri. (ç. n.)

Crowe'la başrolü paylaşan genç kadındı... Lanet olsun! Adı neydi? Cevabı bulamayınca, hatırlamaya çalışmaktan vazgeçti. Sonuçta hiçbir önemi yoktu, Tatlı Huzur'un müdiresi muhtemelen çoktan kaçak adamın yanından ayrılmıştı.

Bu düşünce aklına bir fikir getirdi. Cep telefonunu alıp Coimbra'da tuttuğu polisin numarasını aradı. Tam telefon açmak üzereyken polis telsizindeki yeni bir mesaj dikkatini çekti.

"... tire yetmiş. Kontrol ettiniz mi?"

"Olumlu. CSP plakayı kontrol etti, şimdi doğruluğunu araştırmaya geçiyoruz... CSP 33/31, teyit edin: Markası Volkswagen, rengi mavi mi?"

"Olumlu."

"CSP 33/31, kontrol sebebini belirtin."

"CSP 21, ana yola park edilmiş bir araç var, arka cam patlatılmış, kuşkusuz ateşli silahla, sağ arka çamurluk da göçmüş. Aracın bildirilip bildirilmediğini kontrol edebilir misiniz?"

"CSP 33/31, beklemede kalın."

İletişim aniden kesildi. Bu durum Krongard'ı çileden çıkardı.

"Nerede, lanet olsun, nerede?" diye sordu kendi kendine. "Hangi cehennemde şu Volkswagen?"

CIA ajanı sandalyesinde çakılı kaldı. Portekiz polisi kesinlikle Tomás Noronha'nın arabasının yerini belirlemişti. Fakat tam yerini söylemezse sadece kaçağın Lizbon'da olduğunu ve bu durumda onu ülkenin tüm otellerinde aramanın anlamsız olacağı sonucuna varabilirdi.

"Swartz!" diye haykırdı, yeni bir konuşmayı kaçırmak korkusuyla yerinden kalkmaya cesaret edemeyen Krongard. "Gel buraya!"

Meslektaşının yanıt verdiğini duyar gibi olduğu sırada telsizdeki bir cızırtı polislerin yeniden iletişime geçmeye hazırlandıklarını belli etti.

"CSP 33/31, burası CSP 21."

"CSP 21, burası 33/31, dinliyorum."

"CSP 33/31, o araç bu öğleden sonra Coimbra'da bir kazaya karışıp kaçmış. Olay mahalline arabanın başında bekleyecek bir memur yollaması için Eko 31'le temasa geçeceğim. Adresi teyit edin, 33/31."

"CSP 21, araba Bern Caddesi ile İspanyol Meydanı'nın köşesindeki boş bir alanda. Baba Delta'nın gelmesini bekliyorum."

Krongard sandalyesinde sıçrayıp havaya bir zafer yumruğu kaldırdı. Tomás, Gulbenkian Vakfı'ndaydı.

Yirmi Dokuz

İyice afallayan Maria Flor, Tomás'ın kendisine söylediklerini tekrarladı.

"Sadece gözlemle, bilinç kısmen maddeyi mi yaratıyor?"

Soru o kadar inanılmaz geliyordu ki su götürmez bir biçimde ispatlanması gerekiyordu. Tarihçinin laboratuvarın köşesine kurduğu projektör yeterli değildi. O yüzden gidip masanın üstüne bırakmış olduğu bir aygıtı aldı ve projektör ile ekran arasına, iki yarıklı kartonun arkasına yerleştirdi.

"Bu alet ışığın yarıklardan geçişini ölçmek için kullanılıyor," dedi yeni deneyin hazırlıklarını tamamlarken. "Onu çalıştıracağım ve projektör bir fotona eşdeğer bir ışık yolladığında ölçüm cihazı bana onun hangi yarıktan geçtiğini gösterecek." Makinenin ekranını işaret etti. "Bu sistemde ölçü kaydediliyor. Alette görüneni denetlemekte yardımcı olur musun bana?"

"Elbette."

Tomás yeni düzeneği kurmayı bitirdi ve çalıştırdı.

"Bu, bir fotonun yarıklardan geçişini kaydeden alet," diye açıkladı. "Işığın hangi yarıktan geçtiğini söyleyebilir misin?"

Aygıtı Maria Flor'a doğru çevirdi.

"Sağdaki yarıktan, S2'den," diye belirtti genç kadın. Ellerini meydan okur gibi beline koydu. "Gördün mü? Demin söylediklerinin tersine, foton aynı anda iki delikten birden geçmedi..."

Tomás sessiz kaldı ve projektörün foton göndermeye, aygıtın da hangi yarıktan geçtiğini kaydetmeye devam etmesini sağlamakla yetindi. Ekranda beliren her geçişte, aynı metalik ses çıkıyordu. Bazı ışık parçacıkları S1, bazılarıysa S2 yarığından geçiyordu. Maria Flor'un yüzünde bir zafer ifadesi vardı, demek ki foton aynı anda her iki yarıktan da değil, ya birinden ya diğerinden geçiyordu. Ancak Tomás buna rağmen istifini bozmadı. Belli bir süre sonra ekrana doğru bir el hareketi yaptı.

"Hangi deseni görüyorsun orada?"

Daha önce oluşanın aksine desen yalnızca iki banttı.

"Beş bant yok oldu," diye saptamada bulundu genç kadın şaşkınlıkla. "Şu anda sadece iki bant var."

"Şimdi bana, dalga girişimi olmadığını, fotonların artık birbirleri veya kendi kendileriyle iç içe geçmediğini mi söylüyorsun?"

"Evet... tabii."

"Şimdi, ışık parçacıklarının yarıklardan geçişini ölçen aleti kapatacağım."

Bir düğmeye bastı ve alet ölçmeyi bıraktı. Ekranda beş bantlı bir desen oluştu. Sonra ölçüm aletini tekrar çalıştırdı ve ekranda yeniden iki bantlı desen belirdi. Ölçme aygıtını defalarca kapatıp açtı ve her defasında aynı sonucu elde etti: Alet fotonların yarıklardan geçişini ölçerken iki bantlı bir desen oluşuyor, çalışmadığı zamansa beş banta çıkıyordu.

"Garip... çok garip," diye kabul etti Maria Flor bir süre sonra. "Bu da nesi böyle? Yarıklardan geçen ışığı ölçmek ışığın davranışını hangi sebeple değiştiriyor ki? Anlamıyorum pek..."

Tomás çift yarıklı kartonu bıraktı, projektörü ve ölçü aygıtını kapatıp ona baktı.

"Bu keşif kesinlikle olağanüstü," diye belirtti ciddi bir sesle. "Bilim insanları ışığın onu incelemek için yürütülen deneyin cinsine, yani yarıklardan geçişinin gözlenip gözlenmemesine göre özellik değiştirdiğini fark ettiler. Gözlenmediği zaman dalga gibi hareket ediyor. Ama gözlenmeye başlar başlamaz parçacık haline geliyor. Sanki ışık, gözlenip gözlenmediğini biliyor."

Maria Flor, şaşkın bir edayla parmaklarını kıvırcık saçlarına daldırdı.

"İyi de ışık bunu nasıl bilebilir ki?"

Tomás hemen yanıt vermedi: Soru kesin bir cevap gerektiriyordu.

"Asıl mesele burada zaten," dedi. "Işık gözlendiğini nasıl bilebilir? Aslında bilmiyor; soruyu bu terimlerle soramayız çünkü bilindiği kadarıyla ışığın ne bilinci ne de bilme yeteneği var. Yani doğru soru şu olmalı: Gözlem hangi sebeple ışığın özelliğini değiştiriyor? Neden ışık, doğrudan gözlenmediğinde bir dalgayken direkt gözlendiği zaman bir parçacığa dönüşüyor? Burada çok büyük bir esrar söz konusu. Ve bil ki henüz sana her şeyi söylemedim. Atomaltı ya da kuantum düzeyinde gerçeklik daha da şaşırtıcı."

"Daha da mı?"

"Çift yarık deneyi ilk başta fotonlarla gerçekleştirildi, yani ne kütlesi ne de yükü olan ve elektromanyetik enerji taşıyan ışık parçacıklarıyla. Ama maddenin kendisinin de öyle davrandığı keşfedildiğinde aynı deney elektronlarla, yani maddeyi meydana

getiren ve bir kütlesi ve yükü olan temel birimlerle yapıldı." Tarihçi eliyle yandaki masaya vurdu. "Bu masanın atomik düzeyde nelerden oluştuğunu biliyor musun?"

"Elbette ki atomlardan. Her madde, nötronlar ve protonlar içeren bir çekirdek ve biraz da, Güneş'in yörüngesindeki gezegenler gibi, çekirdeğin çevresinde dönen elektronlardan oluşan atomlardan meydana gelir. Bunlar okulda öğrenilen temel bilgiler."

"Mikro Güneş Sistemi'ne benzetilen atom imgesi biraz demode kaldı, ama burada önemli olan, elektronların, kendi kütlelerinin olması ve maddenin en temel birimi olmalarıdır. İşte bilim insanları, çift yarıklı bir engelin içinden fotonlar göndermek yerine aynı deneyi elektronlarla yaptılar. Elektron projektörü olarak da kızdırılmış bir tungsten tel, üzerine iki paralel yarık açılmış ince metal bir plaka ve ekran niyetine bir elektron dedektörü kullandılar. Bu, gerçekleştirmesi teknik olarak çok zor olan ve fotonlarla yapılandan çok daha karmaşık bir deneydir. Buna rağmen gerçekleştirildi ve sonuç son derece şaşırtıcıydı. Ekran, tıpkı fotonlarda olduğu gibi, elektronların da doğrudan gözlenmediğinde dalga gibi davrandığını kaydetti. Huzmeyi dedektöre sadece tek bir elektron yollayacak kadar azaltınca, o elektronun da aynı anda iki yarıktan birden geçtiği saptandı. Işıktan değil, elektronlardan, yani maddenin temel biriminden söz ettiğimizi unutma."

"Madde aynı zamanda her iki yarıktan da mı geçmiş?"

Tomás onu tasdik etti.

"Tuhaf, öyle değil mi? Ve sadece elektronlar da değil. Deney bütün haldeki atomlarla tekrarlandı ve kesinlikle aynı şey saptandı. Deney moleküllere kadar genişletildi ve sonuçlar bir kez daha aynı çıktı. Elektronlar, atomlar ve moleküller, yarıklar gözlenmediğinde hep dalga olarak, gözlendikleri zamansa parçacık olarak hareket

ediyorlardı." Verdiği bilgileri genç kadının anlaması için bir ara verdi. "Bu keşiflerin manasını kavrıyor musun?"

Kafası allak bulak olan Maria Flor az önce işittiklerini sindirmeye çalışıyordu.

"Doğrudan gözlemezsek... maddenin bizim bildiğimiz gibi var olmadığını mı ima ediyorsun?"

Tomás başıyla onayladı.

"Daha önce binlerce kez yapılmış ve gerekli malzemeleri olan herhangi bir okulun laboratuvarında tekrarlanabilecek olan çift yarık deneyi bize gerçeğin ne kadar esrarengiz olduğunu açıklıyor. Gerçekliğin gözlenmesi kısmen gerçekliğin kendisini yaratıyor. Ama daha da önemlisi, gerçekliği gözleme tarzına dair alacağım bilinçli karar onu değiştiriyor. Örneğin, eğer elektronu yarıklarla ilgilenmeden sadece ekrandaki etkisini kaydederek gözlersem, bir dalga olacaktır fakat onu yarıklardan geçerken gözlemeye karar verdiğim takdirde bir parçacık haline gelecektir. Başka bir deyişle, ki bu konunun üzerinde bilhassa duruyorum, yapacağım deneyin türünü seçerken bilincim, gerçekliğin alacağı şekle, dalga mı yoksa parçacık mı olacağına karar veriyor. Bu keşfin ne kadar önemli olduğunu kavrıyor musun?"

Genç kadının şaşkınlıktan ağzı açık kalmıştı.

"Gözlem kısmen gerçeği yaratıyor."

"Bu aslında tartışmalı bir sonuç ve bazı bilim insanlarını rahatsız ediyor. Ancak aralarında Nobel Fizik Ödülü sahibi de olan oldukça ünlü fizikçiler tarafından savunuluyor. Bir bakıma, 'gözlem' kavramı 'bilinç' için kullanılan hüsnütabirden başka bir şey değil, çünkü sadece bilincinde olduğumuz için gözlemin var olduğunu biliyoruz. Madde, bilinçli olarak onu belli bir şekilde gözlemeye karar verdiğimde dalgasal, onu bilinçli olarak başka bir şekilde

gözlemeye karar verdiğimde de parçacık esaslı oluyor. Gerçekliğin nasıl olacağına ben özgürce ve bilinçli olarak karar veriyorum. Son tahlilde, gerçekliği kısmen yaratan bilinç."

"Bu kesinlikle inanılmaz!"

"Bilimsel deneyler, bir bakıma bilincin gerçekliği kısmen yarattığını gösteriyor," diye tekrarladı Tomás üstüne basa basa. "Fotonlar, elektron ve moleküller, ancak gözlenirlerse parçacık halinde var oluyorlar! Kendimi tekrarladığımı biliyorum ama bu konu her açıldığında tekrarlamaya devam edeceğim, zira bu buluş öyle inanılmaz ki günlük hayatın gerçekliğine gömülünce fark etmemek ve kolayca geleneksel düşünme biçimine geri dönmek oldukça normal. Nesnelerin kendi kendilerine ve bizden bağımsız var olduklarını, bir tarafta bizim, diğer tarafta da dünyanın bulunduğunu düşünüyoruz, oysa sonuçta gerçekliği gözleyen bilinç olmaksızın nesnelerin de aslında bizim düşündüğümüz gibi olmadıklarını fark ediyoruz. Gözlemden bağımsız bir gerçeklik yok."

"İyi de bu çok anlamsız. Bilincin gerçekliği yaratması nasıl mümkün olabilir ki?"

"Sadece kısmen," diye ekledi tarihçi. "Bilinç, gerçekliği kısmen yaratıyor. Benim yarığa bakmam parçacığın birdenbire belirmesine yetmez. O yarıkta bir de dalga olması lazım."

"Dalga mı? İyi de neyin dalgası?" diye sordu genç kadın hayretle. "Enerjinin mi? Maddenin mi?"

Tomás yüzünü ovuşturdu. Bu kısmın da anlaşılması hayli zordu.

"Bunu tam olarak bilmiyoruz," diye kabul etti. "Gizemli bir dalga söz konusu. Schrödinger Denklemi bize, bir olasılık dalgası olarak yorumlanan dalga fonksiyonunu sunuyor. Kuantum mekaniği hesaplamaları söz konusu olduğunda dalgasal bir madde veya

enerji alanıyla değil, madde ve enerjinin varlığına dair dalgasal bir olasılık alanıyla ilgileniliyor."

"Dalganın gerçek bir varlığı olmadığını mı söylemek istiyorsun?"

Akademisyenin yüzü buruşur gibi oldu.

"Anlatması zor. Elektronun bir yükü ve kütlesi vardır ve bunlar büyülü bir şekilde yok olamazlar, tamam mı? Ayrıca ekranda iç içe geçiş deseninin oluştuğunu herkes görebilir. Bu da bir şeyin sahiden var olduğunu gösterir. Ama neyin? Schrödinger, elektronun uzaya yayıldığını ve bu nedenle dalgalandığını düşünüyordu. Peki bu sırada yüküne ve kütlesine ne oluyordu? Schrödinger'in önerdiği gibi bir dalgalanma, her ikisinin de ebediyen evrene yayılmasını, bir kütle parçasının şurada, başka bir parçanın burada, bir başkasının daha da uzakta olduğunu iddia eder ama böyle olmadığı apaçık ortada. Demek ki Schrödinger yanılıyordu."

"Ama öyleyse, yani elektron evrene yayılmıyorsa, bu dalga ne?"

"Kimse bilmiyor. Ekrandaki iç içe geçme deseni ve yük ile kütlenin kalıcılığını varsayan korunum yasası, dalganın kesinlikle gerçek olduğunu ve basit soyut bir matematik formülünden ibaret olmadığını belirtiyor gibi. Elektronun yükü ve kütlesi elbet bir yerlerde olmalı ama nerede? Einstein bu dalgayı *Gespensterfeld* diye nitelemiştir, yani 'hayalet alan'. Gerçi ben, aynı anda hem bütün sanal gerçeklikleri hem de mümkün olan bütün ihtimalleri kapsayan bir dalga için 'potansiyel dalga' veya 'sanal dalga' deyimini tercih ederim. Werner Heisenberg, 'Atomlar veya temel parçacıklar dahi gerçek değildir; olasılık ve olabilirlikler dünyasını oluştururlar,' diye yazmıştır. Sanki hayat ile ölüm arasındaki 'süperpozisyon' denen arafta gibiler ve sadece gözlendiklerinde tanımlanabiliyor ve gerçek bir varlık kazanıyorlar. Çift yarık deneyinden yola çıkarak genellemeye gidilirse atomun, Einstein'ın deyimiyle yarı hayaletimsi

bir dalga biçiminde var olduğu söylenebilir ama gözlendiğinde, fizikçilerin 'dalga fonksiyonunun çöküşü' adını verdikleri şey meydana gelir. Süperpozisyon durumundaki hayalet dalga çöker ve bir anda gerçek bir parçacığa dönüşür."

Maria Flor ürperdi.

"İç karartıcı."

"Biraz," diye kabul etti Tomás. "Gözlenmeden önce maddenin sadece bir dalgadan ibaret olduğu ilkesinden yola çıkarak bir örnek ele alalım. Bir atomun dalgasını bir kasaya koyduğumuzu, sonra da kasayı ikiye böldüğümüzü hayal et. Böyle bir durumda elimizde bir dalga ve iki kasa olur. Soru şu: Dalga iki kasadan hangisindedir? Sağdakinde mi, soldakinde mi?"

"Ne bileyim ben? İkisinden birinde işte."

Tarihçi kaşlarını gösterisine hazırlanan bir sihirbaz gibi yukarı kaldırdı.

"Dalga her ikisinde de bulunuyor, yarısı bir kasada diğer yarısı öbür kasada."

"Dalganın ikiye bölündüğünü, yarısının bir kasada diğer yarısının da öbür kasada olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Yok, hayır! Dalganın tek ve bölünemez olduğunu ama aynı anda iki kasada birden de bulunduğunu söylüyorum. Ama ikisinden birini açıp da içine bakınca dalga çöküyor ve atom sadece iki kasadan birini dolduran parçacığa dönüşüyor."

"Ha, anladım; biraz bir eline demir para saklayan illüzyonistlere benziyor. Hani, paranın hangi elinde, sağda mı solda mı olduğunu tahmin etmek gerekiyor ya."

"Hayır," dedi bir kez daha, bu kadar kafa karıştırıcı bir gerçeği kabul etmenin ne kadar zor olduğunu bilen Tomás. "İllüzyonist,

numarasını yaparken para gerçekten de elinde ama hangisinde olduğu bilinmiyor. Paranın illüzyonistin elinde olduğunu bilmek onu birdenbire gerçek kılmıyor. Zaten gerçekti ve oradaydı, sadece saklıydı. Buna karşılık, mikroskobik düzlemde, ben gözlemediğim sürece hiçbir atom, parçacık biçiminde değil, anlıyor musun? Gerçekte atom aynı anda her iki kasada da ve dalga şeklinde bulunuyor – tıpkı elektron ve ışığın temel birimi fotonlar gibi. Elektronlar ve fotonlar da bölünemez olmalarına rağmen aynı anda her iki yarıktadırlar. Başka bir deyişle, para saklayan illüzyonist örneğinin aksine, atom önceden kasaların hiçbirinde parçacık biçiminde bulunmuyordu. Sadece içinden geçtikleri yarık doğrudan gözlendiğinde parçacık haline gelen foton ve elektronla aynı şekilde, parçacıklar da ancak kasa doğrudan gözlendiği anda kasalardan birinde var oluyorlar. Anladın mı? İki kasa birbirinden uzaklaştırılsa, biri evrenin bir ucuna diğeri öteki ucuna konsa bile, tek ve bölünmez dalga aynı anda her iki kasada birden, süperpozisyon halinde var olmayı sürdürüyor. Yalnızca gerçekliği gözleyerek ve gerçeklikle etkileşime geçerek atomu dalga olmaktan çıkıp parçacık haline gelmeye mecbur eden şey gözlemci, dolayısıyla da bilinç oluyor."

"Tüm bunlar öyle tuhaf ki..."

"Bu kuantum denen gariplik, 1927'de belirsizlik ilkesini ortaya atan Heisenberg tarafından sistematize edilmiştir üstelik. Söz konusu ilkeye göre, bir parçacığın konumu ve momentumunu kesin ve eş zamanlı olarak belirlemek mümkün değildir. Bu imkânsızlık ölçümle alakalı herhangi bir teknik güçlükten değil, gerçekliğin kendine has bir özelliğinden ileri gelir. Bir parçacığın konumunun belirlenmesi durumunda momentumu, kendiliğinden, giderek daha belirsiz oluyor. Aynı şekilde momentumu belirlerken de konumu, ontolojik bakımdan belirsizlik kazanıyor. Parçacıkların kesin ko-

num ve momentumlarına ilişkin bu belirsizliğin gözlem alanındaki yetersizliklerimizden kaynaklanmadığına, bu durumun gerçekliği olduğu gibi yansıttığına dikkatini çekerim."

"Kesinlikle inanılmaz."

"Gerçekten çok garip. Aslında çift yarık deneyi, belirsizlik ilkesinin betimlediği ikiliği gösteriyor. Yarıkları ölçtüğümüzde elektronun konumunu büyük bir kesinlikle belirliyoruz, ama o zaman da momentumu, yani dalga yok oluyor. Yarıkları ölçmeyi bıraktığımızda momentumu kesin bir şekilde belirliyoruz ama o zaman da elektronun konumu belirsizleşiyor, aynı anda birçok yerde birden bulunuyor. Aşağı yukarı Heisenberg'in kuantum mekaniğini tasarladığı dönemde Erwin Schrödinger de aynı gerçekliği ele alan bir denklem öne sürdü fakat değişik bir matematik formülüyle. Heisenberg matrisler mekaniğini kullanırken Schrödinger dalgasal mekaniğe başvurdu ancak her ikisinin de aynı gerçekliği betimledikleri çabucak fark edildi. Schrödinger'in bulduğu denklem, bir dalganın belli bir noktada parçacık haline gelme olasılığını hesaplamayı sağlıyor; 'dalga fonksiyonu' da denen olasılığı."

"Schrödinger Denklemi bu öyleyse..."

Yeniden bloknotu alan Tomás bir dizi simge karaladı.

$$E\Psi = \hat{H}\Psi$$

"Bu Schrödinger Denklemi'nin zamandan bağımsız şekli." Denklemin her iki tarafındaki ikinci simgeleri gösterdi. "Şunu görüyor musun? Yunanca *psi* harfi burada gerçekliğin en tuhaf özelliğini temsil ediyor." Oldukça ciddi bir konuyu açıklığa kavuşturmadan önce verilen bir esin ardından, "Dalga fonksiyonunu," dedi.

Maria Flor'un büyülenmiş gözleri sembole dikildi.

"Aynı simge..."

Tarihçi bloknotu karıştırıp ezberden Frank Bellamy'nin son mesajının kopyasını çizdiği sayfayı buldu ve üstteki *psi* harfini işaret etti.

"Bellamy'nin son mesajındaki sembol," dedi Tomás. "Bu simge CIA'deki ahmakların zannettikleri gibi çarmıha gerilmeye filan gönderme yapmıyor. Doğrudan Schrödinger'in meşhur denkleminde tanımladığı dalga fonksiyonuna bir atıf yapıyor. *Psi*, Schrödinger Denklemi'nin çözümü olan dalga fonksiyonunu temsil etmek üzere seçilmiş. Yani bir elektronun aynı anda iki veya daha çok yerde olabileceğini gösteren ve kesin sonucu gözlemin, gerçekliği kısmen yarattığını söyleyen teoriyi."

"Şayet doğru anladıysam," dedi sonunda Maria Flor, "bu, Ay'ın ve kâinattaki diğer her şeyin ancak biri onları gözlerse gerçekten var oldukları anlamına geliyor."

"Kesinlikle. Son tahlilde, Ay da, aynı zamanda sen ve ben de, bir bakıma dalga fonksiyonlarıyız."

Genç kadın kahkahalarla güldü.

"Ben mi? Dalga fonksiyonu muyum?"

"Elbette ki uygulamada öyle değilsin çünkü makroskobik bir düzlemde gözlenebilir haldesin, dolayısıyla da dalga fonksiyonunun çöktüğünü söyleyebiliriz. Ama teoride niye olmasın?"

Maria Flor'un yüzü buruşur gibi oldu.

"Dalga fonksiyonu olsaydım, neye benzerdim acaba?"

"Muhtemelen şimdi olduğun şeye benzerdin. Dalga fonksiyonunun olasılıklar sunduğunu unutma. Dalga fonksiyonu belli bir yerde yükselmişse bu, atomun kendini orada tanımlaması için yüksek bir olasılığın var olduğu anlamına gelir. Vücudun, kuşkusuz, dalga fonksiyonunun en yüksek olduğu yerde oluşmuştur. Ama kim bilir, bazı hatlarının dalga fonksiyonunun daha düşük olduğu yerlerde şekillenmiş olması da mümkün. Her şey bir olasılık meselesi."

Maria Flor güldü.

"Süper!"

"Hatta Bryce DeWitt ve John Wheeler adlı fizikçiler, işi evrenin tamamını kapsayan bir dalga fonksiyonuna kadar götürdüler. Stephen Hawking bu fikri yeniden ele alıp kâinatın, 'dalga süperfonksiyonu' –James Hartle'la beraber yarattığı bir kavram– adını verdiği şey olduğunu ileri sürdü."

"Bütün evren mi?"

"Neden olmasın? Eğer evren dev bir dalga fonksiyonuysa, süperpozisyon halindedir ve bu yüzden muhtemel bütün sanal gerçeklikleri kendinde toplar. Başka bir fizikçi, Hugh Everett, evrensel dalga süperfonksiyonunun bir yandan kuantum garipliklerini çözerken bir yandan da daha büyük bir tuhaflık yaratacağını vurguladı. Süperpozisyon durumundaki evrenin sayısız düzlemde devamlı bölünerek her an, her evrenin bir dalga fonksiyonunun çöküşüne eşdeğer olduğu milyarlarca paralel evren yarattığını ileri sürdü. Anlıyor musun? Yarıklar gözlendiğinde foton hangisinden geçeceğini seçmek zorunda kalıyor ve o anda evren ikiye bölünüyor. Bize dalga fonksiyonunun çöküşü gibi görünen şey aslında dalga fonksiyonunun birçok yeni evrene bölünmesi. Bir evrende

parçacık sağ yarıktan geçiyor, diğerinde sol. Hâlihazırda bu akıl yürütme, seçim yapılması gereken bütün kuantum durumlarına kadar uzanıyor. Meta evrende, olabilecek her şey gerçekten oluyor ama paralel evrenlerde..."

"Bu... tamamen saçmalık!" diye bağırdı Maria Flor kuşku içinde. "Kalitesiz bilimkurgudan başka bir şey değil. Bakalım, başka ne gibi aptallıklar icat edecekler?"

"Bunun acayip görünebileceğini ve gerçekliğine dair hiçbir kanıt olmadığını kabul ediyorum. Ama yine de belirtmeliyim ki gitgide daha çok bilim insanı bu meta-evren hipotezinin kesinlikle gerçek olduğunu düşünüyor."

"Şaka yapıyorsun..."

"Gayet ciddiyim. Hem daha şaşırtıcı olan şu ki gerçekliğin garip özellikleri hakkındaki bilimsel deneylerin ortaya çıkardığı gizemler bu kadarla da kalmıyor."

"Ne? Başkaları da mı var?"

Tarihçi, bakışını buğulandıran esrarengiz ifadeye rağmen gülümser gibi oldu. Ne de olsa, Maria Flor gibi bu konulardan habersiz birinin, birçok fizikçinin bile elde edilen en son sonuçları kabullenmeye yanaşmayacağı kadar şaşırtıcı bilimsel verilerle tanışması, her gün karşılaşılan bir şey değildi.

"Çift yarık deneyi geleceğin geçmişi etkileyebileceğini belirtiyor galiba."

Otuz

Krongard ve Swartz geldiğinde, Bern Caddesi ve İspanyol Meydanı'nın köşesindeki ufak park alanında bir polis arabası bekliyordu. Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği diplomatik plakasını taşıyan Chevrolet, caddenin son ışıklarında durdu ve içindeki iki adam normalde yirmi arabanın park ettiği alanı dikkatle süzdü. Bir polisin arabada oturduğunu, bir başkasının da mavi Volkswagen'in yanında dikildiğini fark ettiler.

"Kesinlikle o araba bu," diye teyit etti Krongard. "Arka camdaki deliği görüyor musun?"

Swartz camı inceledi.

"Mermiyle açılmış."

"Evet, benimkilerden biriyle."

Amerikan Büyükelçiliğinin güvenlik şefi alaycı bir kahkaha patlattı.

"Antrenmana ihtiyacın var galiba." Yalnızca birkaç aracın bulunduğu otoparka baktı. "Ne yapıyoruz? Park edecek miyiz buraya?"

"Saçma sapan konuşma! Polislerin bizi fark etmemeleri gerek. Ne kadar az kişi tarafından görülürsek o kadar iyi. Bunun gizli bir operasyon olduğunu unutma."

"Ya Volkswagen?"

Işık yeşile dönünce CIA ajanı gaza bastı ve araba ilerledi.

"İşimize yaramaz! Önemli olan araba değil." Eliyle arkalarında, solda yer alan modern binayı işaret etti. "Gulbenkian Vakfı'nı görmüyor musun? O araba buraya park etmişse, adamımız orada saklanıyor demektir. İçeri girip onu yakalamamız lazım."

Chevrolet, İspanyol Meydanı'nda dönüp António Augusto de Aguiar Caddesi'nin başına park etti. Swartz'ın vakfı gözetlemeye göndermiş olduğu sivil deniz piyadesi onları sokağın köşesinde, Mısır tanrısı Horus'un taştan yapılmış devasa tasvirinin dibinde oturan Calouste Gulbenkian'ın bronz heykelinin önünde karşıladı.

Üstünün, CIA ajanı eşliğinde geldiğini gören deniz piyadesi esas duruşa geçip topuklarını birbirine vurarak selam çaktı.

"İyi akşamlar efendim."

"Beni toplum içinde böyle selamlamamanı daha önce de söyledim sana, salak herif!" diye çıkıştı Swartz. "Kimliğimizi belli etmek mi istiyorsun?"

Şaşıran adam daha az resmî bir tavra büründü. Aslında üzerindeki deri mont ve blucin verdiği asker selamıyla pek uyuşmuyordu.

"Özür dilerim, efendim."

Swartz etrafına bakındı.

"Bir şey var mı?"

"Olumsuz, efendim. Adamın muhtemelen burada olduğunu söyleyen mesajınızı alınca, vakfın güvenlik görevlilerini bir daha sorguladım. Bu akşam adamı kimse görmemiş. Sonra binaya sızdım ve orada saklanıp saklanmadığına bakmak için odasına kadar gittim. Boştu."

Swartz, Krongard'a dönüp talimat bekledi.

"Ne yapıyoruz?"

CIA ajanı binaya baktı. Çok büyük bir tesisti fakat en fazla iki saatte her yeri didik didik aramak mümkün olurdu.

Mekânı denetlemiş olan deniz piyadesine döndü.

"Vakfın planı var mı sizde?"

Sivil kıyafetli asker elini montunun cebine atıp ikiye katlanmış bir kâğıt çıkardı.

"Buyurun, efendim."

Krongard planı açıp özellikle ana binanın alt katına ve tesisin çıkışlarına odaklanarak inceledi. Yaklaşan sesler duyuldu. Gelenler Swartz'ın Lizbon Yeni Üniversitesi ve Tomás'ın dairesini gözetlemeye yolladığı deniz piyadeleriydi. Artık beş kişi olmuşlardı: Kendisi, elçiliğin güvenlik şefi ve üç deniz piyadesi. Bu kadar adam rahat rahat yeterdi.

CIA ajanı planı yeniden katlayıp paltosunun cebine attı. İşaret ettiği Swartz herkese telsiz dağıttı. Sonra Krongard adamlarına bakıp başıyla vakfı gösterdi.

"Hadi gidelim!"

Otuz Bir

Liseli gençler gibi şaşkınlıktan ağzı açık kalan Maria Flor derin bir tereddüt uçurumuna yuvarlanmış, konuşma gerçek üstü bir tona kaymıştı.

"Gelecek geçmişi etkileyebilir mi?" diye belirtti şaşkınlığını. "Neler saçmalıyorsun? Ne kadar anlamsız! Zamanın normal akışı sebeplerin her zaman geçmişte, sonuçların ise gelecekte olduğu bir sebep-sonuç zincirlemesi yaratır." Genç kadın lazer projektörünü işaret etti. "Şu projektörün paramparça olması ama benim onu ancak sonradan yere atmam imkânsızdır. Mantık önce benim aleti atmamı sonra da aletin kırılmasını gerektirir. Başka bir deyişle, sebepler sonuçlardan önce gelir. Gelecekteki bir olay nasıl geçmişteki bir sonucun sebebi olabilir ki? Böyle bir şey... ne bileyim, zamanda yolculuğun mümkün olmasını gerektirir. Oysa bu imkânsız! Saçma!"

"Ama yine de çift yarık deneyi bunu gösteriyor, en azından değişikliğe uğramış hali."

"İyi de... nasıl?"

Tomás yine dikkatini iki paralel yarıklı karton parçası ve ekran işlevi gören fotoğraf plakasında topladı ama bu sefer aletleri çalıştırmadı.

"Her şeyden önce, 'kuantum' denen mikroskobik düzlemde işlerin, günlük hayatta, yani makroskobik düzlemde alışık olduğumuzdan çok daha farklı yürüdüğünü anlamalısın. Gözlemin gerçekliği değiştirdiğini ve elektron, foton ve atomların, gözlenmedikleri takdirde, A noktasından B noktasına gitmek için tek bir yol değil, aynı anda bütün yolları seçtiklerini zaten ortaya çıkardık. Bu bakımdan, 1996'da bir fizikçi ekibi, tek bir berilyum atomunu aynı anda iki ayrı yere koymayı başardı, tıpkı eş zamanlı olarak iki yarıktan birden geçen foton ve elektronlar gibi... Öte yandan, mikroskobik maddenin başka tuhaf davranışlar gösterdiği de keşfedildi."

Bu açıklamalar Maria Flor'un merakını oldukça çekiyordu. Tomás birkaç adım atıp rafın birine atılmış eski bir gazeteyi aldı. Projektöre geri döndü ve gazetenin ilk sayfasını inceledikten sonra geç kadına gösterdi.

"Bak sen..." dedi Maria Flor gülümseyerek. "Bu bizim..."

Tarihçi, bir politikacının, birinci sayfanın tamamını kaplayan görüntüsünü işaret etti.

"Nedir bu?"

"Elbette ki Başbakan. Sakın haberlerin seni onu tanımayacak kadar az ilgilendirdiğini söyleme..."

Tomás yüzünü asar gibi oldu.

"Fotoğrafın içeriğinden değil, basım tekniğinden söz etmek istiyorum. Uzaktan bakınca, kesintisiz bir görüntü sunuyor, öyle değil mi?"

"Evet," diye onayladı Maria Flor, nereye varmak istediğini pek anlamaksızın. "Yani?"

"Şimdi fotoğrafı yakından incele." Bir el hareketi yaptı. "Hadi, yaklaşsana."

Genç kadın gözlerini neredeyse kâğıda yapıştırdı.

"Fotoğraf durduğu yerde duruyor."

"Görüntü hâlâ kesintisiz mi peki?"

"Değil elbette." Gözlerini kısıp baskı dokusunu analiz etmeye uğraştı. "Fotoğraf... kimisi daha minik, kimisi daha büyük noktalardan oluşuyor. Görüntü uzaktan kesintisiz görünüyor ama yakından bakınca pikselleşiyor. Fotoğrafın aslında uzaktan görülmesi imkânsız, ufak noktalardan oluştuğu anlaşılıyor."

Sunumunu bitiren Tomás gazeteyi katlayıp arkasındaki masaya bıraktı.

"Bilim insanları gerçekliğin de bir bakıma böyle olduğunu keşfettiler. Gündelik hayatta şeyler, kesintisiz bir hat boyunca hareket eder. Mesela bir metre ilerlemek için, aradaki her alanı kat etmek gerekir. Aslında bu, Yunan filozof Zenon'un ortaya çıkardığı sorundur. Ancak bilim insanları mikroskobik evrende gerçekliğin kesintili olduğunu, parçacıkların aracı bir durumdan geçmeksizin bir durumdan diğerine, aracı bir yörüngeden geçmeden bir yörüngeden ötekine sıçradıklarını fark ettiler."

Maria Flor ona baktı.

"Yani?"

"Bir elektron, zannedildiği gibi, bir durumdan diğerine ya da bir yörüngeden ötekine kaymaz, bir durum veya yörüngeden öbürüne birdenbire sıçrar. Buna kuantum sıçraması denir. Ve dikkatini çekerim, bunun tesadüfle hiçbir alakası yoktur, hayır, mikroskobik dünyanın kuralıdır. Gerçeklik sıçramalar halinde işler."

"Kuantum sıçramalarından bahsedildiğini daha önce de duymuştum ama neden söz edildiğini gerçekten anlamamıştım... Acaba bu sıçramalar daha ziyade bizim, elektronların geçtiği aracı yörüngeyi tespit etmekteki yetersizliklerimizden kaynaklanıyor olamaz mı? Ne de olsa onların aracı bir yörüngeden geçmeleri, ama bizim, teknik yetersizliklerimiz yüzünden hareketlerini göremediğimiz için, sıçradıkları izlenimine kapılmamız da mümkün."

"Aslına bakarsan, ilk başta çok sayıda bilim insanının aklına gelen de buydu," diye kabul etti Tomás. "Fakat artık, gayet basit bir nedenle, elektronların bir aracı yörüngede dolaşmadıklarından eminiz çünkü aracı yörünge diye bir şey yok. Elektronlar sahiden ve bir anda sıçrıyorlar, sıçrama gerçekleşirken de hiç zaman geçmiyor. Saatte elli kilometre hızla araba kullanırken altmış kilometre hızla gitmek istersek, sürat kademe kademe yükselecektir, bunda hemfikir miyiz? Saatte elli bir kilometreye çıkarız, sonra elli ikiye... Altmışa kadar böyle devam eder. Saatte elli ile elli bir kilometre hız arasında bile, sonsuz sayıda aracı hız vardır. Ama kuantum dünyasındaki enerji durumları gözlendiğinde, araba saatte elli kilometreyle ilerleyecek ve sonra, aracı süratlerden geçmeden, birdenbire altmış kilometreye çıkacaktır. Kuantum sıçraması bir bakıma budur işte." Biraz önce ilk sayfasını inceledikleri gazeteyi gösterdi. "Gazetedeki şu fotoğraf gibi. Buradan bakınca, Başbakanın görüntüsü kesintisize benziyor, ama yakından bakınca pikselli olduğu, birbirinden ayrı noktalardan meydana geldiği ve kesintisiz görünüşünün uzaklığa bağlı yanılsamadan başka bir şey olmadığı anlaşılıyor."

"Anlıyorum."

"Ama atomaltı dünyada garip bir şey daha oluyor. Bir parçacık, bir noktadan diğerine, o noktalar aşılması imkânsız bir engelle ayrılmış olsa bile gidebiliyor. Bunu yapacak enerjisi olmamasına rağmen, engelin içinden geçmeksizin sıçrıyor, anlıyor musun? Belli bir anda içerideyken, hemen sonra dışarıda bulunabiliyor. Buna 'tünel etkisi' deniyor. Sanki parçacık görünmez bir tünele girip başka bir yerde ortaya çıkıyormuş gibi..."

"Böyle bir şey mümkün mü?"

"Mümkün olmakla kalmıyor, aynı zamanda kanıtlanmış bir olgu da. Misal, uranyumun radyoaktif parçalanışında, çekirdekte bir alfa parçacığı bulunuyor ve birdenbire yok olup çekirdeğin dı-

şında beliriyor. Üstelik bu, kuvvetli bir nükleer güç yaratan engele rağmen gerçekleşiyor."

Maria Flor tereddüt etti.

"Demin 'mikroskobik dünyada gelecek geçmişi etkileyebilir' dedin. Ne kastediyordun?"

"Albert Einstein, görecelik teorileriyle uzay ve zamanın bir olduğunu ispatladı," diye hatırlattı Tomás. "Uzay-zaman kavramını bunun için oluşturdu. Çift yarık deneyi bilincin uzayda gerçekliği kısmen değiştirdiğini gösterdiğine ve zaman ile uzay bir olduğuna göre bilincin, zamandaki gerçekliği kısmen değiştirmesi de mümkün."

"Kulağa mantıklı geliyor," dedi, sorunu bu yeni açıdan ele alan genç kadın. "Geriye, bunu bir şekilde ispatlamanın mümkün olup olmaması kalıyor."

Akademisyen elini projektörün üstüne koydu.

"Çift yarık deneyinin geliştirilmiş bir çeşidi sayesinde kanıtlanabiliyor." Daha önce kullandığı kartonu alıp iki paralel delik ortaya gelecek şekilde yeniden projektör ile ekran arasına yerleştirdi. "Yarıklar gözlenmediğinde ışık ve elektronların yarıklardan dalgalar halinde geçtiklerini fakat gözlendikleri zaman parçacığa dönüştüklerini zaten gördük. Takip edebiliyor musun beni?"

"Bu garip bir fenomen ama öyle olduğunu varsayalım."

"Gerçekten öyle," diye üsteledi Tomás. "Bu deneyin binlerce kere yapıldığını ve sonuçların, ne kadar inanılmaz görünürse görünsün, gerçekliği kısmen gözlemin yarattığını kanıtladığını anlamalı ve kabullenmelisin. Şu an söz konusu olansa, gözlem yapma kararı ışık çifte yarıklara ulaşmadan önce değil de karton ile ekran arasındayken alınırsa ne olacağını öğrenmek. İstersen, yarıkların ardına bir dedektör yerleştirildiğini ve onu çalıştırmaya ancak ışık yarıklardan geçtikten sonra karar verildiğini hayal et. Karar böyle geciktirildiğinde ışık dalgası ne zaman parçacığa dönüşür? Gözlem

kararı alınınca mı yoksa daha önce mi? Yarıklardan geçen ışığın gözlem yapılmadığı sürece bir dalga olması ve ancak bilinç onu gözlemeye karar verince parçacığa dönüşmesi mümkün mü?"

Maria Flor şaşkınlık içinde başını iki yana salladı.

"Üzgünüm ama kayboldum..."

"Tüm bunların kafa karıştırıcı olmasını anlıyorum," dedi Tomás. "Daha basit terimlerle ifade edersek, soru şu: Gelecek geçmişi etkileyebilir mi?"

"Evet, bunu anlamıştım..."

"Bu sorun 1984'te John Wheeler tarafından kuramlaştırıldı ve Maryland Üniversitesi laboratuvarında, aynalarla yapılmış karmaşık bir cihaz yardımıyla rastgele sayılar üretebilen, ultra hızlı bir elektronik sistem sayesinde deneysel bir şekilde test edildi. Yıllar geçtikçe deney, her defasında daha gelişmiş aygıtlarla birçok kez tekrarlandı ve 'gecikmiş seçilim deneyi' adı verildi."

"Peki... sonuç ne oldu?"

"Çok şaşırtıcıydı. Bilim adamları kararı sadece saniyenin milyarda biri kadar geciktirmeyi başardılar ama bu yeterli oldu. Işığın gözlem kararı alınmadan önce parçacığa dönüştüğünü keşfettiler." Tomás anahtar sözcüğü tekrarladı. "Önce." Düşünce kendi yolunda ilerlesin diye bir ara verdi. "Az önce söylediklerimin sonuçlarını kavrıyor musun?"

Maria Flor afallamıştı.

"Bu demektir ki ışık sanki gözleneceğini biliyormuş gibi hareket ediyor!"

"Kesinlikle! Bu keşfin mantıksal sonuçları olağanüstü. Dalga ancak gözlendiği zaman parçacığa dönüştüğüne göre, sonucun sebepten önce gerçekleştiği, paradoksal bir sebep-sonuç dizilişiyle karşı karşıya olduğumuz hissine kapılıyoruz." Elini yeniden lazer

projektörün üstüne koydu. "Şu makine sen onu yere atmadan önce kırılıyor, bir bakıma."

"İmkânsız bu!"

"Ama deneyler böyle gösteriyor işte. Çift yarık deneyinin değişikliğe uğramış bu şeklinde, sonuç sebepten önce geliyora benziyor: Bilgi geçmişe gidip sonucu sebepten önce üretti. Sanki olup biten bir şeyi etkilemek için söyleyecek sözümüz varmış gibi... Kuantum evrenin mikroskobik düzleminde zaman yok oluyor, yani ne önce kalıyor ne de sonra. Parçacıklar zamanın varlığından bile habersize benziyorlar. Tahmin edebileceğin gibi, bu keşiflerin ciddi sonuçları var." Pencereden yıldızlı gökyüzünü gösterdi. "Gökyüzünde gördüğümüz ışık o yıldızlardan milyarlarca yıl önce yola çıktı ve bize parçacıklar halinde geliyor; bir bakıma daha yola çıktığı sırada gelecekte kendisini gözleyeceğimizi zaten biliyordu denebilir. Beş milyar yıl önce uzak galaksilerden yayılan ışık için de aynı şey geçerli. Sanki gelecek, bu ışığın bu gece bizim tarafımızdan gözleneceği bilgisini uzak geçmişe yolladı ve böylece onu bu beş milyar yılı dalga değil parçacık şeklinde kat etmeye mecbur bıraktı. Başka bir deyişle, fotonun gelecekte ne olacağına karar veriliyor ve foton geçmişte o karara uyuyor. Kısacası şu andaki gözlem, ışığın geçmişteki yapısını değişikliğe uğratabilir. "

Maria Flor kafasını sağa sola salladı.

"Bu imkânsız, tamamen imkânsız!"

"Geçmişin hâlihazırda en ufak ayrıntıya kadar var olduğunu düşünürsek yanılırız. Geçmişin belirli bir varlığı yoktur; süperpozisyon halindedir ve sadece gelecek onu buna mecbur ettiği takdirde kendini tanımlar. Ayrıca Max Born'un 1926'da Schrödinger Denklemi'nin, göreceliğin sonuçlarını hesaba katan tam haliyle geliştirdiği metot negatif enerjinin geçmişe akışını betimleyen bir çözüm sunuyor." Parmağını havaya kaldırdı. "Bunun mümkün olduğunu farz edersek, çift yarık deneyinin başka bir çeşidiyle olay

daha da acayipleşiyor." Elini çift yarıklı kartona doğru salladı. "Buna kuantum silicisi deniyor. Dedektörün hemen ardına fotonları tespit eden bir aygıt yerleştiriliyor; böylece, onları sonradan incelediğimizde, her fotonun geçtiği yarık belirlenebiliyor. Bu koşullarda ışık nasıl davranır sence?"

"Şey, bana gösterdiğin deneye göre, bir gözlem gerçekleşiyor. Dolayısıyla iç içe geçme deseni, yani dalga yok. Işık parçacık halinde."

"Doğru. Şimdi de şunu dinle: Foton yarıktan geçiyor fakat ekrana ulaşmadan önce, bıraktığı iz aygıt tarafından siliniyor ki bu da hangi yarıktan geçtiğini belirlemeyi engelliyor. Başka bir deyişle, ışık parçacığı yarıklardan geçerken ölçülüyor ama bu ölçümle sağlanan bilgi kayboluyor."

"Böyle bir deney gerçekleştirilebilir mi?"

"Çok hassas ve karmaşık bir deney ama ilk kez 1991'de, Berkeley'deki Kaliforniya Üniversitesi'nde gerçekleştirildi. Ölçüm, yarıklardan birinden geçen fotonlar polarize edilerek yapıldı. Sence yarıklardan geçen ışık hangi biçimdeydi, dalga mı, parçacık mı?"

Maria Flor önüne yerleştirilmiş aleti inceledi.

"Şey... gözlem oldu, öyle değil mi? Elde edilen bilgi kesinlikle silindi ama gözlem yine de oldu. Bu durumda iç içe geçme deseni olmaz. Işık parçacık halinde geçti."

Tarihçi başını olumsuz manada salladı.

"Yanlış! Ekranda beliren iç içe geçme deseniydi, sevgili bayan. Işık dalga biçiminde geçti."

Genç kadın şüpheci bir eda takındı.

"Dalga biçiminde mi? Ama ışık ölçülmüştü..."

"Doğru," diye kabul etti Tomás. "Burada ışığın niteliğini saptamak için asıl belirleyici olan, yarıklardaki ışığın ölçümünden ziyade, bu ölçümün sağladığı veri, yani ışık hakkında sahip olduğumuz bilgidir. Yarıklardan geçerken ölçülmüş olmasına rağmen, ışık iç içe geçme desenini korudu. Yani belirleyici etken ölçümün kendisi

değil, ışık hakkında bilebildiklerimiz. Bu veriye sahip olma olanağı kaybolunca, ışık dalga gibi davrandı. Sonuçta edinilen izlenim, ışığın sadece kendisi hakkında bilinebileceklerle ilgilenmesi. Hiçbir şey bilinemezse, ölçüm yapılmış dahi olsa, ışık dalga halinde kalmayı sürdürüyor. Açıkçası – ki bu hususta ısrarlıyım, basit bir gözlem de yeterli değil. Parçacığı yaratan, onu tanıma olasılığı."

"Bu... kesinlikle inanılmaz!"

"Gerçeklik, olduğunu düşündüğümüz veya olmasını istediğimiz şey değil, olan şeydir. Gerçekliğin nasıl bir şey olduğuna dair sezgilerimize rağmen gözlem ve matematik bize farklı bir şey açıkladığında, gözlem ve matematik her daim üstün gelir. Sabahları Güneş'in ufukta belirdiğini görür, gün boyu gökyüzünde yavaş yavaş ilerleyişini izleriz ve akşam olduğunda karşı taraftan battığını gözlemleriz. Sezgi ya da sağduyuya bağlı kalsak, bundan Güneş'in Dünya çevresinde döndüğü sonucunu çıkarırız. Fakat Kopernik, astronomik gözlemler ve matematik hesaplamaları sayesinde Dünya'nın Güneş etrafında döndüğü sonucuna varmıştır. Başka bir deyişle, bilimsel gözlem ve matematik hesaplamaları sezgi ve sağduyuyu ortadan kaldırıyor. Burada da aynı şey söz konusu. Sezgi ve sağduyu bize, dünyanın bizden bağımsız olarak var olduğunu söylüyor çünkü gerçekliğe ilişkin algımız böyle. Hâlbuki çift yarık deneyi ve çeşitlemelerinin kılavuzluğundaki bilimsel gözlem tam tersini ortaya çıkarıyor. Her bilim insanı gözlem ve matematiğin sağduyuya galip geleceğini bilir. Bu yüzden, mikroskobik dünyanın farklı bir ölçekte makroskobik dünyayla aynı şekilde hareket ettiği düşüncesini terk etmeni istiyorum. Mikroskobik âlem değişik ve 'acayip' bir şekilde işler. Bilimsel alanda sağduyuya ters düşse bile gözleme güvenmek zorundayız. Şu durumda ise gözlem temel bir düzeyde evrenin olağanüstü tuhaf olduğunu gösteriyor. Ne kadar hayret verici ve sezgiye karşı görünürse görünsün, gerçekliği kısmen bilincimiz yaratıyor ve bu sadece uzayda değil, zamanda da geçerli."

Maria Flor kollarını havaya kaldırdı.

"Tamam, teslim oluyorum!" diye bağırdı. "Ama tüm bunlar öyle rahatsız edici ki insan inanmakta zorlanıyor..."

"Haklısın. Gerçekliğin bu denli garip olduğunu kabul etmek benim de yıllarımı aldı. Ancak çift yarık deneyi ve çeşitlemelerini derinlemesine inceledikten sonra kabullendim. Fark ettiğin gibi, gerçekliğin oluşumunun temel ölçeğinde sonuçların sebepleri öncelemesinin mümkün olması, sezgiye inanılmaz karşıt yargılar içeriyor. Bu da bilincin, bugünde ve gelecekte geçmişin fiziksel gerçekliğini kısmen yaratma gücüne sahip göründüğü anlamına geliyor, özellikle de evrende henüz bilinçli varlıkların mevcut olmadıkları bir geçmişin. Özetle, evren bilinci yaratmadığı sürece, Büyük Patlama bir çeşit sanal olaydan, içinde bütün ihtimallerin paralel olarak biriktiği bir tür dalgadan başka bir şey değildi. Bilinç, ihtimallerden birini, ancak yaratıldıktan sonra somutlaştırdı: kâinatın önceki tarihini... Bir anlamda geçmiş geleceği üretmekle kalmıyor, gelecek de geçmişi üretiyor. Gerçekliği gözlemek sadece bugünkü gerçekliği değil, onu mümkün kılan geçmişi de yaratıyor. Sonuç olarak, her ikisi de belirsiz olan gelecek ve geçmiş karşılıklı bir şekilde birbirlerini yaratıyorlar. Birçok olası gelecek olduğu gibi, olası geçmişler de var."

Maria Flor başını kaşıdı.

"Şu an söylediklerin de ispatlanmış mı?"

"Ben çift yarık deneyinden kaynakların keşiflerin derin çıkarımlarını sunmaktan öte bir şey yapmıyorum. Bu, gerçekliğin arkasına saklanan yanılsamayı ortaya döküyor. Özünde kâinat, gerçek ile bilinç arasındaki ikilikten doğar. Bu ikilikte, hep büyüyen bir karmaşıklaşma süreciyle gerçek fiziği, fizik kimyayı, kimya hayatı, hayat da sonunda gerçeği yaratan bilinci üretir."

"Her karmaşıklık düzeyi bu akşamüstü Coimbra'da bahsettiğin şu meşhur belirmiş özellikleri sağlıyor sanki," diye belirtti Maria Flor. "İyi de... bütün bunların anlamı ne?"

Mantık yürütmesinin sonuna gelen Tomás, kollarını göğsünde birleştirip derin bir nefes alarak evrenin en şaşırtıcı, en tuhaf, en derin boyutunu ortaya sermeye hazırlandı.

"Gerçek bilinci, bilinç de gerçeği yaratıyor."

Otuz İki

Ekip deniz piyadeleri ve CIA ajanlarından oluşuyordu. Hepsi karanlık bölgelerden uzaklaşmamaya gayret ederek Gulbenkian Vakfı'nın çevresine yavaş yavaş yerleşiyorlardı. Kaçağın saklandığı yeri açığa çıkarabilecek ufak bir ayrıntıyı yakalayabilmek için beş adamın dikkati binaya odaklanmıştı.

Elindeki telsiz James Krongard'ı sessizliğinden çıkardı.

"Komançi 2'den Apaçi'ye."

Üç deniz piyadesinin kod adları Komançi 1, 2 ve 3, Swartz'ınki Buffalo'ydu. Krongard'sa, operasyon şefi olarak, Apaçi'yi seçmişti.

"Apaçi'den Komançi 2'ye," diye cevap verdi. "Yeni bir şey mi var?"

"Olumlu, Apaçi. Birinci katta bir faaliyet saptadım. Işıklar yanıyor ve pencerede birini görür gibi oldum."

"Nerede, Komançi 2?"

"Bilmiyorum, Apaçi. Binanın planı yok bende."

Krongard homurdandı. Plan kendisindeydi. Kol saatine baktı: Gece yarısını geçiyordu. Büyük Oditoryum'daki konser de biteli çok olduğuna göre, bu normal değildi. Hâlâ ışık varsa ve insanlar camdan bakıyorlarsa, kontrol etmek lazımdı.

"Komançi 2, hareketlilik ne tarafta saptandı?"

"Güneybatı köşesi, birinci kat."

Bunun üzerine Krongard bütün ekibe seslendi.

"Buffalo, Komançi 2 ve Komançi 3. *Stand-by*[12]!"

CIA ajanı diz çöküp binanın planını çimlerin üstüne yaydı. El fenerini yaktı ve birinci katı inceledi. Plana göre söz konusu mekân Gulbenkian Bilimler Enstitüsü'nün laboratuvarıydı. Tomás üniversite hocasıydı... Laboratuvar gece aydınlık bırakılmazdı, bunların tek bir anlamı olabilirdi. Krongard yeniden telsizini alıp adamlarını alarma geçirdi.

"Laboratuvara," diye bildirdi. "Şüpheli laboratuvarda."

12 (İng.) Beklemede kalın! (yay. n.)

Otuz Üç

Resmen nutku tutulmuştu. Maddenin temel atomik ölçekteki davranışının inanılmaz ve oldukça şaşırtıcı açıklaması Maria Flor'u sessiz bırakmıştı. Evrenin sonuçta kendi hayal ettiğinden çok daha tuhaf olduğunu anlamaya başlıyordu. Artık hiçbir şeye şaşırmıyordu. Bununla beraber, asıl meseleyi göz ardı etmemişti, tüm bu konuşmalara yol açan soruyu...

"Ezoterik saçmalıklar değil de açıkça bilim söz konusu olduğundan, anlattığın her şey gerçekten çok ilginç ve özellikle tedirgin edici," dedi. "Ne var ki bunların hiçbiri kafamızı meşgul eden asıl soruyu yanıtlamıyor!"

"Neyi kast ediyorsun?"

"CIA müdürünün bıraktığı mesajı. Ölmek üzereyken hangi nedenle Schrödinger'in denklemindeki dalga fonksiyonu simgesini çizip altına da senin anahtar olduğunu belirterek adını yazmaya karar verdi acaba?"

Kaçmaktan kurtulmak istiyorsa çabucak cevap vermesi gereken bu can alıcı sorunun bilincindeki tarihçi kendini bir sandalyeye bıraktı.

"Sahi..." diye geveledi. "Bu noktayı hâlâ aydınlatmadık. Bulmacayı yeniden gözden geçirip bildiklerimizi toparlamak faydasız olmaz aslında. Bellamy'nin aklından ne geçtiğini anlamayı başarırız belki."

Maria Flor, ölen adamın mesajını bulmak için elindeki bloknotu karıştıranTomás'ın yanına oturup onu seyretti.

"Bunu daha önce gördük, bu *psi*," diye belirtti genç kadın mekanik bir ses tonuyla, sayfanın üst kısmına çizilmiş sembolü işaret ederek.

Tomás, öneminin altını iyice çizmek ister gibi, işaret parmağıyla *psi*'nin üzerine ısrarla vurdu.

"Biliyorsun, *psi* basit bir sembolden çok daha fazlası ve kendisi de bir fizikçi olan Frank Bellamy bunun tam anlamıyla bilincindeydi. *Psi*'yle temsil edilen dalga fonksiyonu, bizi kuşatan dünyayı gözlenmeden önce betimleyerek Einstein'ın 'hayalet alan' diye nitelediği, varlık ile yokluk arasındaki o belirsiz durumun bütünlüklü ve ayrıntılı bir tasvirini yapıyor. *Psi*, var olanın var olmadan önceki hali, işlenmemiş haldeki malzeme, gerçekleşmeden önceki sanal gerçekliktir. Parçacık değil, dalgadır. Başka bir deyişle, *psi* gerçekliğin hayaletidir."

"Tamam ama tek başına var olamaz. *Psi*'yle temsil edilen dalga fonksiyonunun Schrödinger Denklemi'nin sonucu olduğunu unutmamak lazım, değil mi?"

"Elbette. Dalga fonksiyonu kuantum dünyanın yalnız atomaltı, atomik ve moleküler sistemlerini gözlemden önce betimlemekle kalmaz, etrafımızda gördüğümüz makroskobik sistemleri, hatta belki evrenin bütününü de anlatır."

"Ay'ın ve benim bir dalga fonksiyonu olduğumuz düşüncesi bu," diye belirtti Maria Flor. "Aslında, şu ana kadar söylediklerin esas itibarıyla maddenin mikroskobik ölçekteki davranışıyla alakalı." Eliyle etraflarındaki alanı gösterdi. "Gündelik hayatta olaylar o kadar tuhaf olmuyor." Elini sağdan sola oynattı. "Elim bir noktadan diğerine sıçramıyor, birinden ötekine giden bütün alanı kat ediyor." Sandalyeyi işaret etti. "Ben burada oturuyorum, aynı anda bütün odada değil." Ayağa kalkıp sırtını pencereye döndü. "Şu an dışarıdaki gökyüzünü gözlemiyorum ama ayın hâlâ orada olduğundan eminim." Üç adım atarak, projektörün solundan dolandı. "Bu aletin çevresini dolaşırken, sadece soldan ilerliyorum, aynı anda hem soldan hem sağdan değil." Durdu ve sandalyesine geri döndü. "Söylemek istediğim şu: Bahsettiğin tüm bu kuantum 'gariplikleri' günlük hayatta kesinlikle mevcut değil. Dünyamız, yani makroskobik dünya, o şekilde işlemiyor."

Tomás çenesini kaşıdı.

"Neden?"

Genç kadın omuz silkti.

"Ne bileyim ben! Bilim insanları mikroskobik evrenin yasalarının maddenin bu tuhaf davranışlarını içerdiğini keşfetmiş olabilirler ama makroskobik evrende madde farklı davranıyor. Çevrene bir bak, anlarsın."

"Ama neden?" diye ısrar etti tarihçi, şaşkınlık ifadesi olarak kollarını açarak. "Niye? Hangi sebeple mikroskobik evren makroskobik evreninkilerden değişik kurallara göre işliyor? Bu, bütün bilim insanları gibi Frank Bellamy'nin de mutlaka kendi kendine

sorduğu bir soru olmalı." Elinin derisini çimdikledi. "Sonuçta hepimiz parçacık, atom ve moleküllerden oluşmuş değil miyiz? Bir grup parçacık atomu oluşturuyor, bir grup atom molekülü, bir grup molekül hücreyi ve bir grup hücre de insanı meydana getiriyor. Şayet dalga fonksiyonunda betimlendiği gibi atomlar dalga biçiminde var oluyorsa ve biz de atomlardan oluşmuşsak, biz de mi bir dalgayız? Madde ancak gözlendiğinde parçacık halinde var oluyorsa, bu benim de ancak gözlendiğim takdirde parçacık halinde var olduğum anlamına mı geliyor? Neden elektron, atom ve moleküller belli yasalara uyarken hücreler, canlı varlıklar ve taş ve su gibi önemli cansız nesneler başka kurallara tabi oluyor? Kâinat kanunlarının nesnelerin büyüklüğüne göre değişmesi mümkün mü?"

"Öyle gibi."

"İyi de tam olarak ne zaman değişiyor? Ayrıca kuantum yasalarının birden geçersiz hale gelip klasik kuralların yürürlüğe girdiği herhangi bir sınır var mı? Nasıl bir mekanizma? O ayrım çizgisi kesin olarak nerede?"

"En ufak bir fikrim yok," diye itiraf etti Maria Flor. "Bilim adamı olan sensin. Bilimi ve bilim tarihini inceleyen sensin. Tüm bu soruların cevabı ne?"

Bu kez omuzlarını silkme sırası Tomás'a gelmişti.

"Bu bir gizem," diye kabul etti. "Fizikçiler bu soruyu binlerce kez irdelemelerine rağmen asla makul açıklamalar bulamadılar. Bir tek Avusturyalı fizikçi Paul Ehrenfest cevaba yaklaştı herhalde. Ehrenfest, parçacıkların atomik ölçekteki kuantum sıçramalarının nesneler büyüdükçe küçüldüğünü ve sonunda bu küçülmenin parçacıklar tamamen ortadan kaybolana kadar devam ettiğini savunan bir teori ortaya atmıştır."

"İşte, açıklama."

"Tamam, ama bu ne zaman meydana geliyor? Ve en önemlisi, hangi nedenden ötürü kuantum davranışı kendini göstermeyi bırakıyor? Ehrenfest teoremi bu davranışın makroskobik ölçeğe geçildikçe ortadan kaybolduğunu ispatlıyor ama bu zaten biliniyordu. Etrafa bakmak yeterli. Teoremin açıklamadığı şey, bunun hangi sebeple meydana geldiği."

Maria Flor düşünceli bir hal almıştı.

"Kuralların hangi eşikten itibaren değiştiğini bulmanın bir yolu var," diye belirtti. "Kuantum yasalarının hangi ölçekte artık uygulanmaz olduğunu anlamak için, giderek daha büyük nesnelerle deneyler yapmak yeterli."

"Bu iyi bir fikir ve dürüst olmak gerekirse bütün dünyadaki farklı laboratuvarlarda zaten gerçekleştirildi. Bilim insanları, yetmiş iki atomdan oluşan büyük molekülleri, aynı anda iki ayrı konumda tespit edildikleri bir kuantum haline yerleştirmeyi başardılar. Ayrıca, milyarlarca elektronun eş zamanlı olarak iki farklı yöne doğru hareket halinde olması da başarıldı. Deneyler çoğaldı ve 1997'de MIT fizikçileri, aynı anda, saç telinden daha geniş bir mesafeyle ayrılmış iki yere milyonlarca sodyum atomu yerleştirerek makroskobik evrene girmeyi başardılar. Bu kadarcık mesafe bize çok kısa gözükebilir elbette ama çıplak gözle görülebilir ve makroskobik evrende kuantum 'garipliklerinin' varlığına işaret eder. Öte yandan, Kaliforniyalı fizikçiler, 2009'da, bir bilgisayar çipinin çıplak gözle görülebilen iki minik pinini kuantum halinde birbirine geçirmeyi başardılar. İki yere aynı anda proteinler ile bir virüs yerleştirme projeleri bile var. Tahmin edebileceğin gibi, bununla canlı hücrelere geçmenin arasında sadece bir adım var."

"Vay canına!" diye bağırdı etkilenen genç kadın. "Bu, kuantum 'garipliklerinin' artık yalnızca mikroskobik dünyayla sınırlı olmadığı anlamına geliyor."

Tomás ayağa kalkıp pencereye yaklaştı. Bakışı gökte parlayan ışıklı hilale takılmıştı.

"Doğru," dedi. "Frank Bellamy *psi* çizmeye karar verdiyse, bütün bu konuları kafasında değerlendirdiğine eminim. Ama bunu niye can çekişirken yaptı? Bu tür sorunlar, ölümle burun buruna olmak kadar korkunç bir durum karşısında en son kafaya takılacak şeyler olmalıydı, sence de öyle değil mi? Bu kadar trajik bir anda aklından ne geçmiş olabilir ki?"

"Makroskobik evrenimizde kuantum yasalarının geçerliliğini gösteren bu deneylerden haberdar olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Hiç kuşkusuz," diye bağırdı Tomás. "Sana daha önce de söylediğim gibi Bellamy fizikçiydi. Hatta gençliğinde, İkinci Dünya Savaşı sırasında ilk atom bombasının üretildiği *Manhattan Projesi*'nde bile yer almıştı. En azından CIA'deki görevi yüzünden, bu alandaki yeniliklerden oldukça haberdardı. Biliyor musun, demin sana, aya bakan kimse olmasa, ayın da kesinlikle olmayacağını açıkladığımda şaka yapmıyordum. Bellamy kuantum 'garipliklerinin' gündelik düzeyde de gözlenmeye başladığını kesinlikle biliyordu ve..."

Tomás cümlesini bitirmeden susup fal taşı gibi açılmış gözlerini vakfın bahçesine dikti.

"Ne var? Ne oluyor?"

Tarihçi telaşla arkasına döndü.

"CIA!" diye bağırdı. "CIA'in adamları burada, dışarıdalar!"

Otuz Dört

İçeri sızmaya çalışan ekip Krongard'ın çevresinde toplanmıştı. Swartz ve amirlerinin talimatlarını dikkatle izleyen üç deniz piyadesi Gulbenkian Vakfı'nın planını inceliyorlardı.

"Greg ve ben binaya gireceğiz," diye bildirdi Krongard. "Bekçilerin gözetiminden kurtulmak için şu servis kapısından geçeceğiz. Sonra merdivenden birinci kata çıkacağız. Laboratuvara varınca, şüpheliyi yakalayacağız. Sorusu olan?"

"Benim var bir tane," dedi Swartz elini kaldırarak. "Ya adamlarım? Onlar gelmiyorlar mı?"

CIA ajanı kafasını salladı.

"Olumsuz. Binaya fazla kalabalık girilmesini istemiyorum. Göze çarpmadan geçmek zorlaşır. NATO üyesi bir ülkede olduğumuzu ve kesinlikle sorun yaratmak istemediğimizi hatırlatmama gerek yok herhalde."

"Ne yapacaklar öyleyse?"

Krongard'ın parmağı vakfın üç girişini işaret etti.

"Çıkışları gözlemelerini istiyorum. Komançi 1 kuzeybatı kapısına, Komançi 2 ana kapıya, Komançi 3 de güneydoğu kapısına."

"Şüpheli kapılardan birinde belirirse emirler nedir?"

"Onu tutuklamak."

"Ya herhangi bir nedenle kaçmayı başarırsa? Peşine takılıyor muyuz yoksa takviye mi bekleyeceğiz?"

"İndirin adamı."

Üç deniz piyadesi şaşkınlıkla birbirlerine baktılar ve doğrudan üstlerine dönerek az önce duyduklarını onaylayıp onaylamadığını anlamaya çalıştılar.

"Şüpheliyi vurma yetkimiz var mı?" diye sordu, adamlarının bakışlarını üzerinde hisseden Swartz şaşkınlıkla. "Hangi cehennemden geliyor bu emir?"

"Emir bana, Ulusal Gizli Servis'in müdürü Harry Fuchs tarafından sözlü olarak verildi ve sadece şüpheli kaçarsa geçerli. Talimatlarımız adamı tutuklamak. Ama kaçarsa, ulusal güvenlikle ilgili şimdi açıklayamayacağım nedenlerden ötürü öldürülmesi gerekiyor."

"Yazılı emir istiyorum," diye ısrar etti büyükelçilik güvenlik amiri.

Krongard onun sözünü kesti ve etrafını saran dört adama hitaben, "Bütün sorumluluğu ben alıyorum ve buna hepiniz şahitsiniz," diye açıkladı. "Bildiğin gibi, Washington tarafından bana verilen yetki gereğince ve Büyükelçi'nin bugün sana ulaştırdığı belgeye uygun olarak, sözlerim yazılı emir değerindedir." Yeni bir itirazla karşılaşmayacağından emin olmak için ekip üyelerini tek tek süzdü. "Sorusu olan?"

Swartz bir an düşündükten sonra razı oldu.

"Yok."

Amirlerinin boyun eğdiğini gören adamlar başlarıyla onayladılar. CIA ajanı derin bir nefes aldı. Otoritesini yeniden kurmuştu.

"Pekâlâ. O halde bir daha tekrarlayalım," dedi sert bir sesle. "Şüpheli kaçmayı deneyecek olursa öldürülmesi gerekiyor. Yeterince açık mı?"

Swartz, bakışında bir güvensizlik kalıntısıyla gözlerini Krongard'a dikmişti.

"Sorumluluğu sen üstleniyorsun?"

"Olumlu."

Güvenlik amiri adamlarına döndü.

"Duydunuz, *boys*. Hadi bakalım!"

Hepsi birden silahlarını çıkardılar, cephanelerini denetlediler ve susturucularını taktılar. Sonra, âdeta uzun süre prova edilmiş bir bale sahneler gibi aynı anda dağıldılar.

Otuz Beş

Nihayet Maria Flor'un gözlerinde okuduğu endişeyle harekete geçen Tomás, oradan kurtulmak için bir şans istiyorlarsa, duygularına hükmetmesi gerektiğini anladı. Maria Flor ona güveniyordu. Soğukkanlılığını koruması, düşüncelerinin berrak olması ve hızlı davranması gerekiyordu.

"Gel! Mümkün olduğunca çabuk çıkmalıyız buradan!"

Laboratuvarı hızla kat ettiler. Tarihçi kapıyı aralayıp dışarı baktı; her şey sakin görünüyordu. Işığı söndürmek üzere elini uzattı ama hareketi havada asılı kaldı. Vaktinde kaçmayı başarabilirlerse peşlerindekileri laboratuvara çekmek avantajlı olabilirdi. Fikrini değiştirip ışıkları açık bıraktı.

"Ya şimdi?" diye sordu elleri titreyen Maria Flor. "Ne yapıyoruz?"

Tomás yanıt vermedi. Kendisini takip etmesini işaret etti. Yavaşça merdivene doğru ilerlediler. Fakat tam yaklaşırlarken tarihçi, sessizce birinci kata yönelen iki gölge ayırt etti.

"Dikkat," diye fısıldadı, bir kurtuluş yolu ararken. "Geliyorlar!"

Saklanacak hiçbir yer görmüyordu ve iki saniyeden az zamanları kalmıştı. Duvara doğru gerileyerek köşeye sıkıştılar. Tomás'ın

omuzları beklediği gibi sert bir yüzeye değil temas eder etmez bükülen bir perdeye çarptı.

CIA elemanlarının geldiği sırada Tomás ve Maria Flor kalın kumaşın arkasına süzüldüler. Neredeyse nefes almaya bile cesaret edemiyorlardı. Tarihçi, genç kadını sakinleştirmek için elini onun omzuna koydu. Sonra etrafı gözetlemek için perdede bir açıklık aradı.

"Sen burada kal, Greg," dedi önden yürüyen ve şüphesiz şef olan adam. "Biri aşağı inmeye kalkarsa, ne yapacağını biliyorsun."

"Anlaşıldı."

Şef olan adam elini ceketinin altına atıp madeni bir nesne çıkardı. Tomás onun ne olduğunu hemen anlamadı ama sonra namlusu susturucuyla uzatılmış bir tabanca olduğunu fark etti.

"Onu laboratuvarda kıstıracağım," dedi Krongard. "Silah sesi duyarsan, bekçilerden kaçınmak için ortadan kaybol ve adamlarına sıvışmalarını söyle. Büyükelçilikte buluşuruz."

"Ya silah sesi gelmezse?"

"Gelecek, inan bana."

Siluet arkasına dönüp ihtiyatla laboratuvara yöneldi. Kapının altından sızan ışık, yaklaşırken dikkatini ikiye katladı.

Perdenin arkasında saklanan Tomás sahneyi kaygıyla izliyordu. Bu adamlar onu tutuklamaya değil öldürmeye niyetliydiler.

Kaçma şansları neredeyse sıfırdı. CIA ajanı içeri girmeye hazırlanıyordu ve laboratuvarın boş olduğunu çabucak anlayacaktı. Sonra ne olacaktı? Yabancılar birinci katı didik didik ararlardı. İşe hol ve koridorların ışıklarını yakmakla başlar, sonra da perdenin arkasında ne olduğunu öğrenmeye çalışırlardı.

İşleri bitmişti. Tek çare, CIA ajanı laboratuvarı kontrol ederken merdivenden kaçmak diye düşündü Tomás. Ama merdivenin başında nöbet tutan adamdan nasıl kurtulacaklardı? Şanslarını

denemek zorundaydılar. Kaçmaları gerekiyordu, her riski göze alma zamanı gelmişti. Gözlerini kapattı.

CIA ajanı laboratuvarın kapısını açtığında boğuk bir gürültü işitildi. Tarihçi, adamın orada uzun süre kalmayacağını biliyordu. En fazla otuz saniye.

Hemen harekete geçmesi lazımdı. Başarı şansı zayıftı, bunun bilincindeydi ama bu tek seçenekti. Sürpriz etkisinden yararlanacaktı ve gözcülük yapan adam perdenin ardından gelen saldırıya anında karşı koyamayacaktı.

Tomás derin bir nefes alıp harekete hazırlandı.

"Hassiktir!" diye sövdü daha rütbeli olan adam. "Lanet olsun!"

Bu sözlerden endişeye kapılan nöbetçi laboratuvara doğru bir adım ilerledi.

"Jim!" diye seslendi. "Neler oluyor?"

Durum umulmadık bir gelişme gösteriyordu. Tomás eliyle arkasını yokladı. Camlı bir kapı vardı ve belki de ardında küçük bir balkon. Aradığı fırsat buydu. Sessiz hareket ederlerse, nöbetçi hiçbir şey duymayacak kadar uzaktaydı ama hızlı davranmaları gerekiyordu. Körlemesine, kapı kolunu arayıp buldu ve çevirip kapıyı açtı. Perdenin aralığından son bir kez bakınca, koridorda dikilen gözcünün içeride neler olup bittiğini anlamaya uğraştığını gördü.

Tam zamanıydı.

"Gel," diye fısıldadı Maria Flor'un kulağına.

Ona itaat eden genç kadın, aralık kapıdan dışarı süzüldü. Tomás da peşinden. Kalbi yerinden kopacakmış gibi atıyordu ama bu Maria Flor'a gülümsemesine mani olmadı. Coimbra'daki gibi yine balkondan kaçacaktı. Fakat durumun oldukça farklı olduğunu fark ettiğinde yüzündeki ironik ifade çabucak bozuldu. Burada tutunup aşağı inecek bir ağaç yoktu. Aslında gözü kara bir şekilde karanlığa atlamaktan başka yapacak hiçbir şey yoktu.

"Köşeye sıkıştık!" diye belirtti Maria Flor bezgin bir halde. "Yakalayacaklar bizi."

Tomás onu sakinleştirmek için yanına yaklaştı fakat tam o sırada holün ışıkları yandı. Adamlar mekânı taramaya başlamışlardı. Perdenin açılması yakındı. Kaçakların en fazla on saniyeleri, muhtemelen daha bile az zamanları vardı.

Tomás, baskı altında yeniden durum değerlendirmesi yaptı. Gerçekten hiçbir kurtuluş yolu yoktu. Aşağıya doğru umutsuz bir bakış attı ve şaşkınlıkla, holdeki ışık sayesinde zemini ayırt edebildiğini fark etti: Çimleri.

"Atla!" dedi genç kadına, bacağını balkon korkuluğunun üzerinden aşırırken. "Bu bizim tek şansımız."

Maria Flor yere dehşet dolu bir bakış attı.

"Deli misin sen? Bu yükseklikten atlarsak, bacaklarımızı kırarız!"

"Zeminin çim olduğunu görmüyor musun? Hem görünüşe göre, sulanalı çok olmamış, toprak ıslak ve normalden daha yumuşak. Adamlar her an gelebilirler. Ya şimdi atlarız ya da bizi yakalarlar!"

"Hadi öyleyse!"

Kaygılarını yenip korkuluğun diğer tarafına geçtiler ve hemen hemen aynı anda kendilerini boşluğa bıraktılar.

Düşüşleri şiddetli oldu fakat toprak çarpışmanın etkisini hafifletecek kadar suya doymuştu.

"İyi misin?"

Maria Flor hafifçe inledi. Bacağı acıyordu. Tomás'ınsa beli ağrıyordu. Ellerini ve ayaklarını temkinli bir şekilde salladılar ve hâlâ oynatabildiklerini fark ettiler; hiçbir yerleri kırılmamıştı.

"Evet, iyiyim," diye yanıtladı genç kadın. "Ya sen?"

Tarihçi ayağa kalktı ve onun da kalkmasına yardımcı olmak için elini uzattı.

"Acele..."

Birtakım gürültüler duyunca birden susup hareketsiz kaldı. Adamlar balkona ulaşmışlardı. Gözlerini yukarı kaldıran Tomás kollarının ileri uzandığını ve her ikisinin birden silahlarını kendisine doğrulttuklarını gördü.

Otuz Altı

Sis gibi çökmüş karanlıktan rahatsız olan James Krongard ve Greg Swartz gecenin içinde hiçbir şey seçemediler.

"Burada değil," dedi Swartz. "Gidip başka yerlere bakalım."

Krongard henüz tamamen vazgeçmemişti ve gözleriyle tekrar bahçeyi tarayıp şüpheli bir siluet ya da hareket aradı lakin her şey uykuda gibiydi. Kaderine boyun eğip gerçekliği kabullendi ve geri dönerek güvenlik amirinin yanına gitti.

"Bütün katı aramamız gerekecek," dedi sıkkın bir ses tonuyla. "Elbet bir yerlerde olmalı."

Swartz koridorda yer alan birkaç kapıyı işaret etti.

"Belki de şu ofislerden birindedir."

Söylediği mantıklı görünüyordu fakat Krongard durup laboratuvarın açık kapısına baktı.

"Adamlarından biri burada birini görmüş, öyle değil mi? Ama laboratuvarda artık kimse olmadığına göre, içerideki her kimse çok kısa bir süre önce oradan çıkmış demektir. Ve o kişinin bizim şüpheli olduğuna gitgide daha çok inandığımdan, tesadüfen gitmiş olamaz."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bizi görmüş ve varlığından bile şüphelenmediğimiz bir çıkıştan kaçmış olmalı. Adamın burada çalıştığını ve mekânı avucunun içi gibi bildiğini unutma..."

Swartz apaçık ortada olan sonuca hemen ulaştı.

"Sence çoktan dışarı çıktı mı yani?"

CIA ajanı cevap vermedi. Belindeki telsizi aldı.

"Apaçi 1'den Komançi 1, 2 ve 3'e," dedi. "Sesim geliyor mu?"

"Komançi 1'den Apaçi'ye. Beşte beş."

Öbür askerler de teyit edip talimat beklediler.

"Görünüşe göre kuş uçtu. Tetikte ve çok daha dikkatli olun. Çevreyi terk etmesine izin vermeyin."

James Krongard, Tomás Noronha'nın parmaklarının arasından kayıp gittiğini hissediyordu ama daha son sözünü söylememişti. Deniz piyadeleri onun dışarıdaki güvenlik duvarıydı. Kendilerinin de hâlâ birinci kattaki odaları aramaları gerekiyordu.

Otuz Yedi

Aslında hâlâ şaşkın olan Tomás camlı kapının kapanmasını seyretti. İki adamın yerlerini tespit edeceğini zannetmiş ve sonları olacak kurşunu beklerken gözlerini yummaktan kendini alamamıştı ama hiçbir şey olmamıştı.

"Becerebilecek miyiz... sence?"

Maria Flor'un sesi titriyordu. İkisinin de kalbi öyle kuvvetli atıyordu ki neredeyse sesini duyacaklardı.

"Evet," dedi tarihçi, ayağa kalkmasına yardım etmek için kadına elini uzatırken. "Mümkün olduğunca hızlı kaçmakta fayda var. Sonunda içeride olmadığımızı anlayacaklardır."

Maria Flor, Tomás'ın elini tuttu ve sendeleyerek kalktı. Bacakları hâlâ titriyordu. Bir adım attı ama az kalsın düşüyordu fakat dengesini korumayı ve kafasını toparlamayı başardı. Tomás onu daha uzun bitkilerin olduğu bir tarafa sürükledi ve karanlığa saklanarak ana çıkışa, Bern Caddesi'ne açılan kapıya götürdü.

"Orada olduğumuzu nasıl bildiler?" diye sordu genç kadın. "Sence bizi içeri girerken gören mi oldu?"

Yürürlerken Tomás düşünüyordu. Bu sorulmayı hak eden bir soruydu. Vakfa ulaşmak için kat ettikleri yolu zihninde yeniden geçti.

"Girerken kimsenin bizi görmediğinden eminim," dedi. "Ama laboratuvarın ışıkları fazla uzun süre yanık kalmış olabilir. Biliyor musun, sohbetimiz öyle heyecanlıydı ki arandığımızı unuttum gitti..."

Maria Flor, küçük ve sinirli bir kahkaha eşliğinde derin bir çekti.

"Korkudan ödüm patladı!" diye itiraf etti, hâlâ olayları hazmetmeye çalışırken. "Hiçbir tarafımı kırmadan o balkondan nasıl atladığımı ben de bilmiyorum! Adamları silahlarını bize doğrultmuş vaziyette gördüğüm zaman, az kalsın kaçacaktım." Asabi bir kahkaha daha attı. "Ne korkuydu ama!"

Tehlike geçtikten sonra, yükselen adrenalin onları coşkun bir halde tutmuştu. Canlarını kurtarmışlardı, hava tertemizdi, bitkiler nemleniyor, çimlerden sarhoş edici bir serinlik yayılıyordu. Her şey gözlerine güzel görünüyordu. Hayattaydılar ve başka hiçbir şeyin önemi yoktu.

"Durun!" diye kükredi yabancı aksanlı bir ses. "Kimsiniz?"

Sese doğru döndüler. Saçları alabros kesilmiş, heybetli bir delikanlı yollarını tıkıyordu. Kahverengi deri mont ve blucin giymişti. Aksanı Amerikalı olduğunu ele veriyordu. Onları arayanlardan biri olduğunu anlamak için dâhi olmaya gerek yoktu.

Her şey bitmişti. Bununla birlikte Tomás, hâlâ adrenalinin etkisinde olduğu ve kuşkusuz uzun zamandır bilinçaltına bastırdığı arzu sonunda heyecandan ortaya çıktığı için, artık kaybedecek bir şey kalmadığını düşündü. Sert bir hareketle, Maria Flor'u belinden kavrayıp kendine yapıştırarak tutkuyla öptü.

Sonra ona hayranlıkla baktı. Genç kadının gözleri kocaman açılmıştı ve bakışında, gördüklerine inanamıyormuş gibi bir ifade vardı. Tomás güldü.

"Güzel, değil mi?" diye sordu apışıp kalan delikanlıya. "Bahse girerim, Amerika'da bu kadar güzel kadınlarınız yoktur!" Maria Flor'u bir kere daha süzdü ve simetrik yüz hatlarına, kocaman,

kestane rengi gözlerine, kıvırcık saçlarına tekrar hayran oldu. "Hımm... aslında şu aktrise, adı neydi?... Hah, Jennifer Connelly! Ona benziyor, öyle değil mi?"

Hâlâ şaşkınlığın etkisindeki deniz piyadesi tereddüt ediyordu.

"Doğru ya," dedi sonunda asker abartılı bir edayla. "Nişanlınız Portekizli Jennifer Connelly."

Deniz piyadesi ne yapacağını bilmiyordu. Şüphelinin geçmesine müsaade etmemesi söylenmiş ama ilgili şahsın yüzünü hiç görmemişti. Hem karşısındaki yalnız bir adam değil, bir çiftti. Üstlerine danışıp talimat almayı yeğlerdi fakat mümkün mertebe göze batmaması ve istisnai durumlar haricinde dikkat çekmekten kaçınması emredilmişti. Ayrıca, vakıf bahçesinde hoşça vakit geçirmekten dönen âşık bir çift değil, umutsuz bir kaçak aradıklarını kendi kendine hatırlattı. Niye tutacaktı ki onları?

Tam onları bırakacakken son bir kuşkuya kapıldı.

"Affedersiniz, bayım," dedi birden güvensizleşen yüz ifadesiyle önlerine geçip yollarını keserken. "Amerikalı olduğumu nasıl tahmin ettiniz?"

Portekizli bir kahkaha daha patlatıp alaycı bir eda takındı.

"Nasıl Portekizce konuştuğunuzu duydunuz mu hiç?"

Delikanlı kaşlarını çattı.

"Portekizcemin nesi varmış?" diye sordu, biraz gücenerek.

"Dilbilginiz mükemmel," diye rahatlattı onu Tomás. "Sorun şu aksanda. Bir tek mükemmel kovboy mahmuzları eksik."

Tomás kahkahalarla güldü ve Maria Flor'un omzundaki kolunu gerçek bir çiftmişler gibi sıktı. Alaycı bir "Bye-bye," patlatıp vakfın bulunduğu yerleşkeyi terk ederek Lizbon gecesine daldı.

Otuz Sekiz

Dolaplarda ve odalarda titizlikle yaptıkları teftiş, vakfın güvenlik görevlilerinin gelmesiyle sona erdi. James Krongard kapıları birer birer açarken Greg Swartz da temizlik malzemelerinin durduğu dolabı kontrol ediyordu. Birden, ellerinde coplarla üç adam çıkageldi.

"Kimsiniz?"

Şaşıran Swartz donakaldı ama Krongard ilk doğaçlamasını yapmıyordu.

"Büyük Oditoryum'daki konsere gelmiştik ve bağırsaklarım bozuldu," diye açıkladı dünyanın en doğal edasıyla. "Arkadaşım da bana eşlik etme... yani yanımda bekleme nezaketini gösterdi."

Bu açıklama güvenlik görevlilerinin güvensizliğini yatıştırmaya yetmedi.

"Kimlikleriniz, lütfen."

Amerikalılar diplomatik pasaportlarını çıkarıp bekçilere uzattılar.

"Gördüğünüz gibi ben Portekiz'deki Amerikan Kültür Ataşesi'yim," dedi Krongard. "Takdir edersiniz ki bu akşamki konseri kaçıramazdım." Acı çeken birinin yüz ifadesiyle, elini karnına götürüp bezgin bir havaya büründü. "Ama şu lanet olasıca bağırsaklar..."

Belgeler uygundu, sahiplerinin diplomatik dokunulmazlığı vardı ve hiçbir şey çalınmışa benzemiyordu. Bekçiler olayı kaydedip davetsiz misafirlerin kimliklerini not ettikten sonra adamlara çıkışa kadar refakat ettiler.

Kaldırıma varan iki Amerikalı, doğruca, ana çıkışı gözetleyen deri montlu delikanlıya yöneldiler.

"Şüpheli buradan geçmedi mi?"

Asker kafasını iki yana salladı.

"Olumsuz, efendim."

"Lanet olsun!" diye söylendi Krongard. "Hangi cehenneme saklanmış olabilir ki bu? Binayı didik didik aradık..."

"Belki de müzededir," diye fikir yürüttü Swartz, vakfı kuran hayırseverin zengin mi zengin koleksiyonunun bulunduğu binaya bakarak. "Orayı da aramalıydık."

CIA ajanının yüzü kuşkuyla buruştu.

"Hiç sanmam," dedi. "Rembrandt, Rubens, Monet ve birçok başka ressamın tabloları sergileniyor orada. Güvenlik çok sıkıdır. Adamımız kendini belli etmeden, orada saklanamaz. Bence bu, müze olasılığını eliyor."

Çıkmaza girmiş gibiydiler. Krongard, Tomás'ın o akşam Gulbenkian Vakfı'na ayak basmamış olma ihtimalini düşündü fakat o durumda arabasının sokağın karşısında durması nasıl açıklanacaktı? Başka yere gitmeden önce, oraya terk etmiş olabilir miydi?

"Buradan kimsenin geçmediğinden emin misin, Matt?" diye sordu Swartz genç denizciye. "Hiç kimse geçmedi mi?"

Deniz piyadesi duraksadı.

"Yani... şu âşık çift vardı sadece. Vakıf bahçesinde hoşça vakit geçirmiş olmalılar." Asker sırıttı. "Hatun muhteşem bir şeydi. Tıpkı Jennifer Connelly'ye benziyordu ama kahverengi gözlüsü. Benimle olsa..."

Bu adı duyan Krongard'ın gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Ne dedin?"

Sorusunu öyle ateşli sormuştu ki deniz piyadesi savunmaya geçti.

"Hatuna el sürmedim!" diye ekledi hemen, yönetmeliğin bir kuralını ya da meslek etiğini çiğnemiş olmaktan çekinerek. "Sadece..."

"Jennifer Connelly, ha?" CIA ajanı, Tatlı Huzur'un müdiresinin birkaç saat önce eline geçmiş olan fotoğrafını düşündü. Hatırlamaya çalıştığı isim Jennifer Connelly'di. "Adam oydu!"

"O mu? Kim ki o?"

"Şüpheli! Aradığımız kişi! Hassiktir!" Askeri omuzlarından yakalayıp, şiddetle sarstı." Ne tarafa gitti?"

Ne olduğunu anlamayan deniz piyadesi ona korkuyla baktı.

"Korkarım bir yanlış anlama var, efendim," dedi. "Ben şeye benzeyen bir kadından bahsediyorum..."

"Yanındaki adam bizim şüphelimizdi, salak herif! Ne tarafa gitti?"

Asker elini, Tomás'ın sokağın karşı tarafında arabasını park ettiği yere doğru uzattı.

Otuz Dokuz

Eninde sonunda Maria Flor'a tekrar sarılabildiğine sevinen Tomás, otoparka yaklaştıkları ve artık bir mazereti kalmadığı zaman, genç kadını istemeye istemeye bıraktı. Araba park ettiği yerde duruyordu ama aracına doğru ilerlerken polisi fark etti. Hemen rota değiştirmeye karar verdi ve durmadan yoluna devam etti.

"Ne var?" diye sordu genç kadın. "Arabana gitmiyor muyuz?"

"Şişt," diye fısıldadı Tomás, başıyla polis memurunu işaret ederek. "Dikkatli ol."

Memuru fark eden Maria Flor durumu anladı ve hiçbir şey yokmuş gibi davrandı. Otoparkı geçip İspanyol Meydanı boyunca ilerlediler. Bir taksinin yaklaştığını gören Tomás elini kaldırdı. Araç önlerinde durdu, arkaya bindiler ve Tomás şoföre adresi söyledi.

"Cais do Sodré, lütfen."

Taksi yola koyuldu. Genç kadın ona sorgulayıcı bir bakış attı.

"Niye Cais do Sodré? Cascais trenine mi bineceğiz?"

Tomás gözlerini kaçırdı.

"O mahallede adı kötüye çıkmış pansiyonlar var, fahişelerin müşterilerini götürdükleri yerler. Ucuzdur ve kimse kimlik sormaz. Üzgünüm ama başka seçeneğimiz yok gerçekten..."

Maria Flor sersemlemişti.

"İşte bu da cabası. Davranışlarına dikkat et, anlıyor musun beni? Vakıf çıkışındaki öpücüklerin... bunu yapmana sadece Amerikalı'yı aldatmak için izin verdim, bir de beni hazırlıksız yakalamıştın. Ama sakın yanlış anlama ve durumdan faydalanmaya kalkma, anladın mı?"

"Ben mi durumdan faydalanacağım? Yapma, Flor, böyle bir şey yapabileceğimi nasıl düşünürsün?"

"Daha beterini de yapabilirsin, sen!" diye karşılık verdi genç kadın, işaret parmağını uyarı mahiyetinde sallayarak. "O küçük oyunu tekrar oynamayı aklından bile geçirme! Beni bir kez yemeğe davet ettin, akşam güzel geçti ve arkadaş kaldık. Böyle gayet iyi ve daha ileri gitmeyecek. Bugün burada seninleysem, yardım etmem gerektiğini düşündüğüm için. Ama suistimal etme, anlıyor musun?" Maria Flor başını salladı. "Zaten bu hikâyeye bulaşmakla iyi edip etmediğimi de bilmiyorum artık. Coimbra'da rahatım yerindeydi ama şimdi peşimizde silahlı adamlar var ve beni ne idüğü belirsiz bir pansiyona sürüklüyorsun. Yani durumdan faydalanmaya çalışman söz konusu bile olamaz. Yeterince açık mıyım?"

"Kesinlikle."

Taksi onları Cais do Sodré'in arkasındaki dar bir sokakta bıraktı. Sendeleyen sarhoşların ve bir deri bir kemik, aşırı boyalı kadınlara sarkıntılık eden adamların geçtiği sokağı temkinli bir şekilde kat ettiler. Biraz ileride, tabelasında neon ışıklarla "Düşler Sarayı" yazan bir pansiyon bulup içeri girdiler.

Sefil bir mekândı. Resepsiyonda ucuz parfüm kokan, şişman bir kadın dudaklarında sigarayla bekliyordu. Onları kayıtsızca karşıladı ve hiç soru sormadı. Tomás peşin para ödeyince resepsiyonist otomatik hareketlerle paslı bir anahtar uzattı.

"Oda 206, ikinci kat, sağdan üçüncü kapı. Duşun sıcak suyunda sorun var ama iş görür herhalde." Manidar bir tebessüm

eşliğinde âdeta bir suç ortağı gibi göz kırptı. "İhtiraslı bir geceden sonra soğuk su iyi gelir..."

Maria Flor bu şakadan hoşlanmasa da sükûnetini bozmadı. İçinde bulundukları şartlar göz önüne alındığında pek seçenekleri yoktu. Demir tellerden yapılmış bir çeşit kafese benzeyen eski asansöre binip ikinci kat düğmesine bastılar. İçindekileri zıplatarak harekete geçen alet, bitmek bilmez çıkış süresince gıcırdadıktan sonra yine yolcularını zıplatarak durdu. Asansörden inip ipleri çıkmış bir halıyla döşeli koridoru kat ederek odalarına girdiler.

Ufacık oda havasızdı. Bir köşede eski bir çalışma masası ve ahşap sandalyeyle, sırı dökülmüş bir ayna yer alıyordu. Pis bir örtüyle kaplı, kocaman demir bir yatak ve yan binanın duvarına bakan bir pencere vardı. Beyaz fayanslı banyo eski ve harap hastaneleri andırıyordu. Çalışma masasının üzerinde duran ve Zola romanlarına yakışır bu tablonun yegâne şaşırtıcı unsuru olan bilgisayar, bu tükenmişlik inine aykırı, münasebetsiz, modern bir fırça darbesi oluşturuyordu.

Odayı teftiş eden ve bu hızlı alçalış karşısında efkârlanan Maria Flor iç geçirdi.

"Ne bakımsızlık!" diye fısıldadı yatağın üstüne otururken. Arkadaşına baktı ve yatağı tereddütle süzdüğünü görünce, hemen kendine gelip lime lime olmuş halıyı gösterdi. "Sen yerde uyuyacaksın, tamam mı?"

Mesaj daha açık olamazdı. Tomás sandalyeyi çekip masanın önüne oturdu.

"Şu öpüşme seni hakikaten sarsmış..."

"Ben o kadar ileri gitmezdim," dedi genç kadın yastığı döverken. "Ama meselelerin açık olmasını ve yanlış anlaşılma olmamasını severim. Aklına başka şeyler gelsin istemem..."

Yan odada gıcırdayan yayların ritmik gürültüsü Maria Flor'un sözünü böldü. Düzenli gıcırtılar, ancak otuz saniye sonra kesilen kadın iniltilerine eşlik ediyordu. Tomás ve Maria Flor, oynaşma

sesleri devam ettiği sürece birbirlerine bakmaktan kaçındılar ve içine gömüldükleri mahcup suskunluğu ancak sessizlik geri gelince bozdular.

"Vay be!" dedi Tomás, asabi bir gülümsemeyle. "Bu pansiyon... epey hareketliymiş."

Genç kadın gözlerini tavana kaldırdı.

"Ne rezalet!" Kendi kendine, nasıl böyle bir mekânda olmayı kabul edebildiğini sorarak başını salladı ve derin bir nefes aldı. "Bak, bir çözüm bulmamız lazım, böyle devam edemez. Planın nedir?"

Tarihçi onu mahzun bir edayla süzdü. Durumu değerlendirerek, "Güzel soru," diye kabul etti. "İşin aslı, ne yapılabileceğini ben de bilmiyorum. CIA ajanları peşimde ve beni bulurlarsa, yandım demektir. Ellerinde hiç kanıt yok ama ipuçlarının suçlayıcı olduğunu kabul etmeliyim."

"Olayları sırayla en baştan ele alalım," diye önerdi genç kadın. "Masumiyetini ispatlamak için ne yapmak gerekiyor?"

"Öncelikle Bellamy'nin bıraktığı bulmacayı çözmek lazım. Sembolün, bilincin gerçekliği kısmen yarattığını anlatan bilimsel formülü, yani Schrödinger'in dalga denklemini ima eden Yunanca *psi* harfi olduğunu zaten anladık. Bu bulmacada geriye kalan, Bellamy'nin hangi esrarengiz sebeple benden anahtar diye bahsettiğini anlamak." Kollarını hiçbir fikri olmadığını belirtircesine açtı. "İyi de neyin anahtarından bahsediyor? Hangi anahtar..."

Tamamen düşüncelerine gömülen Tomás birdenbire sustu.

"Ne?" diye sordu, onun dalgın bakışını fark eden Maria Flor. "Ne oluyor?"

Tomás, keşfiyle çarpılmış gibi tek hamlede ayağa kalktı.

"İşte bu!" dedi. "Tahmin etmeliydim!"

"Neyi tahmin etmeliydin?"

Tarihçi elini pantolon cebine atıp Cenevre'den gelen nesneyi çıkardı.

"Büyük Pentaculum!" dedi, elini bir ganimet tutar gibi havaya kaldırarak. "Bunu bana Frank Bellamy göndermiş! Bellamy yollamış!"

Maria Flor artık onu takip edemiyordu.

"Neler oluyor? Bana da açıklasana şunu!"

Tomás yatağa oturdu ve Büyük Pentaculum'u ona uzattı.

"Bak, bu sabah bana Cenevre'den bir koli geldi ama gönderenin adı yoktu. İçinden bu nesne çıktı, Büyük Pentaculum. Gulbenkian Vakfı'nın koleksiyonu için aldığım *Tabula Smaragdina*'yı satan antikacının yolladığını düşünmüştüm. Mantıksız bir çıkarım değildi aslında ama şimdi anlıyorum ki bunu gönderen antikacı değil, Bellamy'miş."

"Bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

Tomás nesneyi işaret etti.

"Kesinlikle Büyük Pentaculum söz konusu olduğu için. Bellamy'nin notuna yazdıklarını unutma. Anahtar: Tomás Noronha."

"Ee, ne olmuş? Büyük Pentaculum'un bu cümleyle ne alakası var?"

Tarihçinin gözünde tüm bunlar o kadar aşikârdı ki aradaki bağı daha önce kuramadığı için kendine kızıyordu.

Genç kadına vermiş olduğu nesneyi işaret ederek, "Görmüyor musun?" dedi neredeyse kızgın bir tonda. "Büyük Pentaculum bu! *Mafteh Şelomoh*'ta adı geçen en önemli sihirli nesnelerden biri."

"*Maf*... nede?"

Tomás tılsıma oyulmuş çizimi gösterip dış çemberin kenarına yazılmış חתפמ המלש harflerini işaret etti.

"Şunu görüyor musun?" diye sordu. "İbranicede *Mafteh Şelomoh* demektir. Latinceye *Clavicula Salomonis* diye çevrilir. Şimdi kavrıyor musun?"

Genç kadın başını sağa sola salladı.

"Hayır."

"Süleyman'ın Anahtarı," diye belirtti. "Kral Süleyman'a atfedilen büyülü bir metindir, Tanrı'nın enerjisini kullanarak nasıl simya deneyleri yapılacağını açıklayan bir el yazması. Ama işin bu kısmının hiç önemi yok. Bizi asıl ilgilendiren, Bellamy'nin 'Anahtar: Tomás Noronha' yazmış olması. Bunun çift anlamlı bir ifade olduğu kesin. Bir yandan ölümünün gizemini çözecek anahtar olarak beni gösterirken, bir yandan da Süleyman'ın Anahtarı'na, yani bana bizzat yolladığı Büyük Pentaculum'a üstü kapalı bir gönderme yapıyor. Bu nesne bu olayda çok önemli bir rol oynuyor olmalı."

Maria Flor artık yeni bir gözle baktığı Büyük Pentaculum'daki çizili motifi inceledi. Her şey aydınlanıyordu.

"Anlamaya başlıyorum..."

Tılsımın üzerindeki her çizimin bir işlevi olduğunun bilincindeki tarihçi, nesneyi özenle inceledi. Nereden başlaması gerekiyordu?

Merkezdeki daireden başlamaya karar verip işaret parmağını dairenin üstüne koydu.

"Pentaculum'un merkezinde bir heksagram var, görüyor musun? Altı köşeli bir yıldız, iki şeyi temsil edebilir. Birincisi, *Magen David* ya da halk dilinde Davut Yıldızı da denilen Davut Kalkanı. Yüzyıllar önce İsrail Tanrısı'nı simgeliyordu. *Segulot* tabletleri gibi kabalistik metinlerde sık geçiyor."

"Mutlaka budur."

Tomás kafasını katılmadığını belirtircesine salladı.

"Ben o kadar emin değilim. Gördüğün gibi, heksagram çember içine alınmış ve bu figür daha ziyade başka bir simya sembolünü çağrıştırıyor, zıtların birliğini ve dönüşümü temsil etmek için kullanılan Süleyman'ın Mührü'nü. Simyada ateşin sembolü sivri ucu yukarı bakan üçgen ile suyun simgesi aşağı bakan üçgeni birleştirerek toprak ve havanın simya sembolleri yaratılıyor. Süleyman'ın Mührü de doğanın mükemmel dengesini simgeliyor. Üstelik Hindu kültüründe heksagramın, özellikle mandalalarda, insan ve Tanrı arasındaki, insanı nirvanaya ulaştıran mükemmel meditatif dengeyi temsil etmekte kullanılması da son derece ilginç."

Bir süre Süleyman'ın Mührü'ne baktılar ama dikkatleri çabucak Büyük Pentaculum üzerindeki desende, özellikle de İbranice חתפמ המלש ve Latince TTVPYN4SOTPYRK karakterlerinin bulunduğu dış halkadaki diğer görsellere yöneldi.

"Ya şu dış çember?" dedi tarihçi, halkayı göstererek.

"İbranice yazılmış iki kelime 'Süleyman'ın Anahtarı' demekse ötekilerin anlamı ne?"

Tomás düşünceli bir halde çenesini kaşıdı.

"Açık konuşmak gerekirse, ben de bilmiyorum. Bunu sakin kafayla incelemem gerekecek." Resmin ortasına, dış çember ile Süleyman'ın Mührü arasına yerleştirilmiş büyük, yedi köşeli yıl-

dızı işaret etti. "Bu yıldız hakkında söylenecek çok şey var. 'Babil Yıldızı' denen bir heptagram. Yaratılışın yedi gününü temsil ediyor ama aynı zamanda eski simyacıların yedi gezegenine ve hem Batı hem de Doğu kültürlerinin yedi temel unsuruna bir gönderme de söz konusu."

"Bu heptagram neden özellikle ilginç ki?"

Tarihçi parmağını, heptagramın uçlarının içine ve dışına kazınmış sayıların, işaret ve harflerin üzerinde gezdirdi.

"Tüm bunların bir anlamı olmalı," dedi düşünceli bir edayla. "Sivri uçların içlerinde küçük ve tuhaf işaretler, daire ve çizgiler görülebiliyor. Dışlarındaysa, bir dizi rakam var. Görüyor musun? Otuz sekiz, yetmiş yedi, elli yedi ve sekiz sayıları ayırt ediliyor... Bunların hiçbiri rastgele yazılmış olamaz."

Maria Flor sağdaki iki harfi gösterdi.

"Bir de şu harfler var, N ve W," diye belirtti. "Ne demek olabilirler ki?"

Tomás iki harfi inceledi. Böyle bir şey nasıl gözünden kaçabilmişti? Bu yeni keşfin ışığında, uçların içindeki harf ve işaretleri yeniden ele aldı. Çözüm zihninde hızla şekillendi. Ani bir aydınlanmayla gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Harikasın!" diye bağırdı genç kadına bakarak. "Koordinat bunlar! Bellamy bana coğrafi koordinatlar yollamış!"

Maria Flor derhal anladı. Bir kâğıt bulmak için gözleriyle odayı taradı.

"Üzerine yazacak bir şey yok mu?"

Tarihçi cebinden bloknotunu çıkarmıştı bile. Dişleriyle dolma kaleminin kapağını açıp Büyük Pentaculum'a kazınmış, sayıları kopyaladı.

38° 57' 6,5" N
77° 8' 44" W

O iki satır karşısında ağızları açık kalmıştı, ellerine nihayet gerçek bir ipucu geçtiğini düşünüyorlardı. Frank Bellamy, Büyük Pentaculum sayesinde Tomás'a, gezegende kendi ölümünün sırrına çözüm bulabileceği bir yer olduğu ve bu koordinatların orayı gösterdiği mesajını göndermişti.

İlk tepkiyi Maria Flor verdi. Çalışma masasında duran ekrana baktı.

"Vay canına, bilgisayar sahiden bir işe yarayacak sonunda ..."

Cihazı açtılar ve zor bastırdıkları bir sabırsızlıkla çalışmasını beklediler. İnternet tarayıcısının simgesine tıkladılar ve bağlantının hem de gayet iyi bir hızla kurulduğunu görerek rahatladılar.

"Muhteşem," diye mırıldandı Tomás.

Arama motoruna bağlanıp klavyeye yaklaştı. Heptagramın uçlarından kopyaladığı koordinatları girince, ekranda gezegenin haritası belirdi. Haritaya zum yaptı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin kenar çizgileri biçimlendi. Bir daha tıklayınca, görüntü daha da büyüdü ve koordinatların belirttiği yerde durdu.

Frank Bellamy'nin işaret ettiği hedef her ikisini de hayrete düşürdü. Tomás, CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün şefini tanıdığına inanıyor, kurnaz ve amansız olduğunu biliyordu ama bu kadar aykırı bir mizah anlayışı olabileceği aklının ucundan geçmezdi. Coğrafi koordinatlar Washington D.C.'yi gösteriyordu. Daha doğrusu Langley'de, Potomac'ın güney kıyısında yer alan bir binayı: CIA merkezini.

Kırk

Ciddiyetle Oval Ofis'in kapısını açıp dışarı çıkan Harry Fuchs ardından kapıyı kapatmış ve koridorda yalnız kalınca da nihayet rahat bir nefes almıştı. Az önce Devlet Sekreteri, Savunma Sekreteri ve Ulusal Güvenlik Danışmanı huzurunda Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'na sunduğu rapor pek iyi karşılanmamıştı.

Öğleden sonra Trablus'taki Amerikan Büyükelçiliğinin önünde patlayan bir bomba, binanın bir kanadını yıkmış ve onlarca insanın hayatını kaybetmesine sebep olmuştu. Mağrip'teki El Kaide'yi işaret eden birkaç muğlak istihbarat haricinde CIA'in elinde saldırının faillerine dair hiçbir ciddi ipucu yoktu. Müthiş öfkelenen Başkan "böyle bir olayın bir daha tekrarlanmasından kaçınmak için" bütün imkânları seferber etmek gerektiği, aksi takdirde kellelerin "uçacağı" uyarısında bulunmuştu.

Bu uyarının hedefi olan Fuchs kime kızması gerektiğini biliyordu.

"Şerefsiz Bellamy," diye homurdandı dişlerinin arasından. "Yavaş yavaş ölmeliydin, aşağılık herif."

CIA'in büyük projesi *Kuantum Gözü*'nü ele geçirmeyi ummuştu. Bu proje sayesinde her an her şeyi bilebilecekti ancak bu umudu

henüz gerçekleşmemişti. Bellamy o lanetli *Kuantum Gözü*'nü hangi cehenneme saklamış olabilirdi? Yardımcısı Walter Benjamin zaten son yıllarda Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü tarafından geliştirilen bütün gizli projelerin dosyalarını didik didik etmişti ama hiçbir işe yaramamıştı.

Fuchs, Başkan Yardımcısı ve Ulusal Güvenlik Danışmanı'nın ofisleri boyunca uzanan koridorun sonundaki holü aşıp zemin kata inen merdivene yöneldi. Batı kanadından geçerek Beyaz Saray'dan çıktı. Serin hava yüzünü kamçıladı.

Füme camlı, siyah bir Cadillac'ın önüne kadar ilerledi ve yakın korumalardan biri arka kapıyı açtı. Koltuğa yerleşen CIA müdürü hemen şoföre gidecekleri yeri bildirdi.

"Langley."

Limuzin harekete geçti. Fuchs mini barı açıp kendine viski doldurdu. İhtiyar *Kuantum Gözü*'nü nereye saklamıştı acaba? Araç West Executive Avenue'den aşağı inerken çevredeki ışıkları seyrediyordu ama zihni meşguldü. Aklına bir anda, Bellamy'nin öldüğü sırada elinde tuttuğu bulmaca geldi yine. Nottaki sembolün, Teşkilat'ın Portekizli'ye karşı başlattığı avı haklı göstermek için herkesi inandırdığının tersine, çarmıha gerilmeyle alakası bile olmadığını gayet iyi biliyordu. O *Psi*... *Kuantum Gözü* kadar garip bir denklemi simgeliyordu. Peki ya?..

Şoförün yanında oturan asistanıyla konuşmak için diyafona bastı.

"Bill, Lizbon'daki adamımızı bağla bana."

Bellamy, kuantum sembolünün altında Tomás'ı anahtar olarak göstermişti. Fuchs Portekizli'nin katil olmadığından emindi. Buna karşılık, isminin kuantum simgesinin altında ne aradığını öğrenmek için çok şey verirdi. İhtiyar kuantum araştırması ile Tomás Noronha arasında kasten ilişki kurmuştu. Cevap ufak ufak

netleşti. Portekizli akademisyen *Kuantum Gözü*'e giden anahtardan başka bir şey olamazdı.

Telefon çaldı.

"Aramanız, efendim," diye bildirdi asistanı. "Lizbon'dan James Krongard."

"Bay Krongard. Lizbon'da saatin çok erken olduğunu biliyorum fakat adamımızı yakalayıp yakalamadığınızı öğrenmeye ihtiyacım var."

Hattın öbür ucunda sıkıntılı bir duraksama oldu.

"Operasyon sürüyor, efendim," diye yanıtladı CIA ajanı. "Dün gece az kalsın yakalıyorduk ama adamın şansı yaver gitti ve elimizden kaçmayı başardı. Fakat fazla uzun sürmez, efendim. Sizi temin ederim ki pek yakında iyi haberler vereceğim."

"Umarım öyle olur," diye belirtti Fuchs tarafsız bir tonda. "Ne var ki emirler değişti. Şüphelinin öldürülmesi değil, canlı yakalanıp Langley uçağına bindirilmesi gerekiyor. Anlaşıldı mı?"

"Öldürme emri iptal mi oldu yani?"

"Olumlu. Önce sorguya çekilecek ve ancak daha sonra... kaza geçirecek."

Krongard derin bir oh çekti. Öldürme fikri başından beri hoşuna gitmemişti zaten.

"Pekâlâ, efendim."

Fuchs başka bir kelime etmeden telefonu kapatıp koltuğuna gömüldü. Trablus saldırısı gibi yeni fiyaskolardan kaçınmak için, *Kuantum Gözü* vazgeçilmezdi. Koltuğunu korumak istiyorsa onu mutlaka ele geçirmeliydi. Bunun için de Tomás Noronha'yı bulmak zorundaydı.

Kırk Bir

Endişesini belli etmeyen ziyaretçi, gişenin arkasında oturan gümrük memuruna baktı.

"Ziyaretinizin sebebi nedir?"

Soru, oval yüzlü, bıyıklı ve gömleğindeki rozete göre adı Sanchez olan gümrükçü tarafından otomatik olarak sorulmuştu. Ziyaretçi, endişesine rağmen kayıtsız taklidi yapmayı başardı.

"Turistik," diye cevap verdi. "Oldum olası Washington'ı ziyaret etmek istemişimdir, şeyi görmeye gitmek..."

"Parmaklarınızı şuraya koyun, beyefendi," diye kesti sözünü canı hiç gevezelik yapmak istemeyen gümrükçü. "Önce sol elinizin başparmağını, sonra diğer parmakları, daha sonra da aynı şeyi sağ elinizle yapacaksınız."

O andan itibaren geri dönmesinin mümkün olmayacağının tamamen bilincindeki ziyaretçi söyleneni yaptı. Alet parmak izlerini kaydediyordu ve bu bilgi, CIA de dâhil, Amerika Birleşik Devletleri'nin ulusal güvenliğiyle görevli bütün teşkilatlara iletilecekti.

"İşte."

"Objektife bakabilir misiniz, beyefendi?"

Ziyaretçi gözlerini kameraya dikti ve sonunda birinin, ülkeye giren şahsın gerçekten o olup olmadığını öğrenmek için, görüntüyü kontrol edeceğinden emin bir halde gülümsedi. Ne olursa olsun, en azından gülümserken görülecekti.

"Bitti mi?"

Gümrükçü başıyla onayladı.

"Teşekkürler, Bay *Noroña*," dedi adam, pasaportunu geri verirken. "İyi tatiller dilerim."

Tomás, Amerikalıların adını bir türlü doğru dürüst telaffuz edemediklerini düşündü. Ne olursa olsun, her şey yolunda gitmişti. İsmi, Amerika Birleşik Devletleri'ne girmesi yasak olan şüpheliler listesinde görünmüyordu.

Arkasına dönünce, Maria Flor'un yüzü hafif solgun bir şekilde başka bir gişeden elinde pasaportla çıktığını gördü. Umdukları gibi, CIA'in aklına kaçakların kalkıp da kapılarını çalma cüretini göstereceği gelmemişti.

"Çılgınlık bu," dedi yaptıklarına kendi de şaşıran genç kadın kafasını sallayarak. "Kendimizi kurdun ağzına atıyoruz!"

Tomás gülümsedi.

"Kurt bizi ısırmak isterse birkaç dişi kırılacak."

Gümrük alanından ayrılıp bagaj teslim bölgesine kadar okları takip ettiler. Bavulları yürüyen bantta dönmeye başlamıştı bile, ufak ve hafif olmalarına rağmen onları bir yük arabasına koyup çıkışa yöneldiler.

"Şimdi nereye gidiyoruz peki?" diye sordu Maria Flor taksi kuyruğunda beklerken.

"Otele gitmek çok riskli olur. CIA buraya girdiğimizi fark ettiğinde işe çevredeki otel, pansiyon ve hanları kontrol etmekle başlayacak ve bir şey bulamayınca, araştırmayı bütün ülkeye genişletecektir."

Genç kadın başını çevirdi ve aniden adama olan güveni sarsılmış gibi kaşlarını çattı.

"Buraya bak, beni yine bir batakhaneye götürmeyi düşünmüyorsun herhalde değil mi?" Elini kaldırıp işaret parmağını Tomás'ın burnunun önünde salladı. "Bu sefer buna izin vermeyeceğimi bil, adamım! Yeterince fedakârlık yaptım zaten."

"Hayır, için rahat olsun. Düşündüğüm yer en saygın mekânlardan biridir."

Önlerinde bir taksi durmuştu. Valizlerini bagaja koyduktan sonra arka koltuğa yerleştiler.

"Doğru mu söylüyorsun?" diye şaşırdı Maria Flor otururken. "Neresiymiş bu cennet?"

Tomás kapıyı kapadı ve kadının sorusuna cevap olarak şoföre adresi söyledi.

"Georgetown Üniversitesi, lütfen."

Washington D.C.'de Avrupa başkentlerinin havası vardı. Amerikan yerleşim alanlarının çoğundaki gibi geniş ve birbirini dikine kesen caddeler şehri karelere ayırıyordu fakat oldukça yeşil alan da vardı ve yapıların klasik hatları Greko-Romen mimariyi andırıyordu. Şehirde hiç gökdelen olmaması, Washington'un Amerika Birleşik Devletleri'ndeki diğer büyük kentlerle arasındaki en önemli farklılıktı.

Washington D.C.'nin eski yerleşimlerinden olan Georgetown'a vardıklarında Avrupai ortam daha da belirginleşti. Burada sokaklar daha dar ve daha az karmaşıktı. Dükkân, bar ve küçük lokantalar çok sayıdaydı. Blucin giymiş öğrenciler ile takım elbiseli memurlar birbirlerine karışmıştı.

Taksi onları Georgetown Üniversitesi'nin girişinde bıraktı. Bavullarını alıp şoföre parasını ödediler ve siyah sakallı, kel bir adamın kendilerini karşıladığı hole girdiler.

"Hoş geldiniz!" diye Portekizce selamladı onları adam, yanlarına doğru gelirken. "Evet, yoldaş, yolculuk nasıldı?"

Tarihçi ona sarıldı.

"Selam Jorge. Nasılsın? Maria Flor'la tanıştırayım seni."

Bir adım geri çekilen Jorge, genç kadına dönerek onu hayranlıkla seyretti.

"Vay canına! Bakıyorum, iyi ellerdesin, dostum," diye bağırdı, Maria Flor'a da sarılıp öperken. "Memnun oldum. Kendine bir nişanlı bulmasının ve durulmasının vakti çoktan gelmişti."

"Bir arkadaş," diye düzeltti tarihçi. Maria Flor'a dönüp tanıştırma merasimini tamamladı. "Jorge ve ben Lizbon Yeni Üniversitesi'nde beraber çalıştık. Şu sıralar matematik doktorası yapıyor, uzmanlık alanı bilgisayar programcılığı. Burada olduğunu bildiğim için, yola çıkmadan önce onu arayarak bize uyuyacak bir yer bulup bulamayacağını sordum. Üniversite kampüsünde lüks bir süit ayarlayabileceğini söyledi."

"Aslında küçük, mütevazı bir oda," dedi Jorge, Maria Flor'un bavulunu alırken. "Finlandiyalı bir meslektaş Kaliforniya'ya gezmeye gitti ve çiçekleri sulamam için anahtarını bana bıraktı. Tomás burada sadece birkaç gün geçirmeyi planladığınızı söyleyince, işinize yarayacağını düşündüm."

"Meslektaşınız bundan rahatsız olmaz mı?

"Tam tersine, çiçeklerini sularsanız, pek memnun olacaktır. Lojman kirası için biraz da para bırakırsanız daha bile iyi olur."

Portekizli matematikçi onları kampüsün yerleşim bölgesine yönlendirdi. Finlandiyalı birinci katta, bir yatak ve üzerinde bilgisayar duran bir masadan başka mobilyası bulunmayan, ufak bir odada kalıyordu. Banyo minicikti. Pencerenin pervazına dizilmiş birkaç kırmızı orkide odaya bir miktar egzotizm katıyordu.

"Hiç de fena değilmiş," diye onayladı Maria Flor. Tomás'a bir bakış atıp yer döşemesini gösterdi. "Ve sen yine yerde yatacaksın."

Kafeteryada akşam yemeğine gittiler. Tepsisiyle masaya oturan Tomás, yüzünü buruşturdu ve kendi kendine, gelecekte Georgetown'daki küçük lokantaların birinde yemenin daha iyi olup olmayacağını sordu.

Sonra bu fikri hızla aklından uzaklaştırdı. Amerika'ya gastronomik seyahat için değil, Frank Bellamy gizemini çözmeye ve aynı zamanda üzerinde toplanan şüpheleri bertaraf etmeye gelmişlerdi. Sorunu ne kadar çabuk çözerlerse, o kadar iyi olacağının bilincindeydi.

"Söylesene," diye sordu Jorge yemeğe başladıklarında. "Lizbon Yeni Üniversitesi'ne ne zaman dönüyorsun?"

"Her şey bu seyahatte olacaklara bağlı."

"Ne demek istiyorsun?"

Tarihçi eski meslektaşına gerçeği söyleme cesaretini toplamak için derin bir nefes aldı ve Cenevre'den döndüğünden beri başına gelenleri genel hatlarıyla anlattı. CIA'in işe karışması ve Coimbra'da üzerlerine ateş açılması öyle inanılmaz görünüyordu ki arkadaşı ilk başta hikâyenin gerçekliğinden şüphe etti fakat Maria Flor'un gözlerinden yansıyan korku sonunda kuşkularını dağıttı.

"Dinle Jorge, yardımına ihtiyacım var," dedi Tomás, sıra planlarını açıklamaya geldiğinde. "Sen bir bilişim ustasısın, öyle değil mi?"

Matematikçi güldü.

"Dalga mı geçiyorsun? Bilgisayar programcılığı doktorası yaptığımı unutma."

"Yüksek güvenlikli bir ağa gizlice girmeyi bilir misin?"

"Yapılması mümkün olan her şeyi yapmayı bilirim," diye teminat verdi Jorge hafif bir gururla. "Ergenliğimde Hindistan hükümetinin

bilgisayar sistemine sızdığımı biliyorsun." Bir kahkaha patlattı. "O hikâyeyi hatırlıyor musun?"

"Az çok politik bir dava uğrunaydı, değil mi?"

"'Doğu Timor'a Özgürlük, alçaklar sürüsü!' diyen bir virüstü. Ne kadar eğlendiğimi bilemezsin! Suratlarını görmek isterdim."

Kahkahalar kesildiğinde Tomás her şeyi dökülmenin vaktinin geldiğine karar verdi.

"Burada, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yüksek güvenlikli bir şebekeye de aynı şeyi yapabilir misin?"

"'Doğu Timor'a Özgürlük' diyen bir virüs bulaştırmayı mı? Ne gerek var ki? Timor özgür bir ülke artık..."

"Ondan bahsetmiyorum, budala," diye düzeltti Tomás. "Benim öğrenmek istediğim, yüksek güvenlikli bir ağa gizlice girmeyi ve gizli bir bilgiyi bulup kimse fark etmeden çıkmayı becerip beceremeyeceğin. Bunu yapmak için gereken bilgiye sahip misin?"

Bu soru Jorge'de kuşkulu bir bakışa sebep oldu.

"Hangi sistemden bahsediyorsun?"

Tarihçi, sanki sadece projeyi açıklamak bile başlı başına bir delilikmiş gibi kesik kesik öksürdü.

"CIA'inkinden."

Bir an sersemleyen matematikçi önce Tomás'a, ardından Maria Flor'a baktı. Karşısındakilerin umut dolu gözleri bu isteğin ne kadar ciddi olduğunu onaylıyordu.

"Sen hastasın, adamım!" diye bağırdı kafasını sallayarak. "Zırdelisin."

Tomás onu uzun yıllardır tanıyordu. Her ne kadar en temel sağduyusu bundan sakınmasını söylese de arkadaşının iş birliği yapmasını sağlamak için hangi yolu kullanacağını biliyordu.

"Anlıyorum," dedi arkasına yaslanırken. "Beceremeyeceksin."

"Kim demiş?" diye yanıtladı gururunun zedelendiği belli olan matematikçi. "Elbette ki becerebilirim! Daha önce de dediğim gibi, bilişim alanında her şeyi yapmayı bilirim! Bill Gates bile o kadarını başaramaz!"

"Öyleyse cesaretin yetmiyor..."

"Ne ima ediyorsun? Bir korkak olduğumu mu?"

"Tam olarak korkaklık sayılmaz ama şeyli olmak lazım..."

"Bende var onlardan!"

Jorge yemi yutmuştu. İstediğini elde etmek için, Tomás'ın sadece ustalıkla manevra yapması kalıyordu geriye.

"O halde... anlamıyorum. CIA'in bilgisayar ağına gizlice nasıl girileceğini biliyorsan ve bunu yapmaktan korkmuyorsan, sorun ne?"

"Şey... yani... takdir edersinsin ki herhangi bir şebekeden bahsetmiyoruz. CIA'in güvenlik sistemleri çok gelişkin ve şifreleme yöntemi aşırı karmaşık olmalı. Hem mutlaka tuzaklar vardır ve..."

"Yani fazla karışık."

"Dediğim gibi, bunu becerebilirim. Ama CIA'e saldırdığımızı unutma. Sistemlerine birinin sızmaya çalıştığını keşfederlerse, kim olduğunu öğrenmeye uğraşacaklardır. Ve o heriflerin gelip kapımı çalmasını pek istemem."

"Sen matematikçisin, bilgisayar programcılığı alanında doktora yapıyorsun ve CIA ağının kalitesini test etmek istedin. Canını sıkmayacaklarını garanti edemem ama sapasağlam bir mazeretin var. Sisteme, tezin dolayısıyla yaptığın araştırmalar çerçevesinde girdiğini söylersin."

Jorge, alt dudağını ısırarak Tomás'ın söylediklerini değerlendiriyordu.

"Fena fikir değil bu," dedi sonunda. "Zaten tezimin bölümlerinden biri bilgisayar şebekelerinin güvenliğini ele alıyor ve danışmanımın, CIA sistemini test etmenin, eleştirilebilir olsa bile yerinde

bir deney olduğunu onaylayacağına eminim. Ama o herifler böyle bir mazereti asla yutmaz. Beni yakalarlarsa, demir parmaklıklar ardında uzun bir süre geçirme riskim var."

"Nasıl yakalayacaklar ki seni?"

"Gayet basit, sistemlerine sızacağımız bilgisayarı tespit ederek."

"İzlerini saklayamaz mısın?"

"Saklanır ama karşımızdakinin CIA olduğunu unutma. Adamlar herhangi bir davetsiz misafirin kimliğini belirlemek için gereken personel ve imkânlara sahip... Olmaz, fazla riskli."

"Başka türlü davranıp saldırıyı başka bilgisayarlar üzerinden yapsak da mı olmaz?"

Bu olasılığı değerlendiren matematikçi, sonunda ikna olup başını öne doğru salladı.

"Böyle bir çözüm mümkün, doğrusu," diye kabul etti.

Tomás'ın bütün duymak istediği buydu. Tek hamlede ayağa kalkıp kafeteryanın kapısını gösterdi.

"CIA'e saldırmanın zamanı geldi."

Kırk İki

Bütün yemeklerini ekran karşısında yemeğe alışkın Don Snyder, ayaklarını masasına uzatmış, pizzasından ısırmaya hazırlanıyordu ki bir uyarı mesajı yanıp sönmeye başladı. Sinyali merak eden genç adam sandalyesinde doğruldu ve pizza dilimini kutuya bırakıp ekrana eğildi.

"Hassiktir, bu da ne böyle?! Ne oluyor?"

Snyder, CIA'in Ulusal Gizli Servis'inde on beş yıldır terörle mücadele analisti olarak çalışıyordu ve demin gelen uyarı sinyali Trablus'taki saldırıyla ilgili bir ipucu olabilirdi.

Üzerine tıkladığı uyarı simgesi onu erişimi kısıtlı bir sayfaya yöneltti. Parolasını girince sayfa açıldı. Metni okuduktan sonra, verileri teyit etmek için başka iki siteye daha bağlandı. Teşkilat'ın soruşturmada yer alan üyelerinin güvenlik seviyesini belirledi ve ilginç olma potansiyeline sahip bilgilere denk geldiğine inanarak yazıcıya gönderdi.

Elinde sayfalarla koridoru koşar adım geçti ve amirinin ofisinin önünde durdu.

"Bay Fuchs'la konuşmam lazım."

Burnunu bilgisayara gömmüş olan sekreter kadın gözlerini bile kaldırmadı.

"Korkarım müdür toplantıda," diye yanıt verdi otomatik bir şekilde. "Sonra tekrar uğrayın..."

"Hemen konuşmam gerekiyor onunla."

"Dediğim gibi..."

Sekreterin pes etmeye niyetli olmadığını anlayan Snyder, odanın kapısını açıp başını içeri uzattı. Çalıştığı bölümün müdürü, Trablus saldırısına dair istihbarat toplamakla görevli ekiple birlikte bir masanın başında oturuyordu.

Fuchs arkasına dönüp davetsiz misafiri süzdü.

"Hayrola, Don! Meşgul olduğumu görmüyor musun?"

Sekreter kapıya atılmış onu odadan çıkarmaya uğraşıyordu.

"Kusura bakmayın, Müdür Bey," dedi şefine. "Toplantıda olduğunuzu söyledim ama o..."

Snyder kadını geri itti ve elindeki kâğıtları havaya kaldırdı.

"Gayet ilginç bilgiler aldım, efendim."

"Trablus saldırısı hakkında mı?"

Davetsiz misafir kafasını olumsuz manada salladı.

"Hayır, efendim," dedi, "ama bizi *Kuantum Gözü*'ne götürebilecek ipucu olması mümkün bir bilgi ele geçirdim."

Sekreter yine Snyder'ı dışarı çıkarmaya kalkıştı.

"Lütfen gider misiniz?" diye ısrar etti. "Görmüyor musunuz..."

Fuchs onu durdurdu.

"Tamam, bırakın onu," diye emretti analiste yaklaşırken. "*Kuantum Gözü* mü dedin? Ne olmuş ki?"

Snyder, söylene söylene giden sekretere muzaffer bir bakış attıktan sonra kâğıtları müdüre uzattı.

"Az önce sistemden uyarı sinyali geldi, efendim. Sistem, Gümrük ve Göçmen Bürosu'nun bilgi tabanında rutin bir bilgi taraması sırasında bir şey yakalamış." Sayfalardan birini gösterdi. "Burada anladığıma göre *Kuantum Gözü*'nün kayboluşuyla ilgili olabilecek bir şüphelinin giriş yaptığı belirtiliyor. Bu da o projeye ait dosyanın kapağı. İnceleyemedim çünkü dosyaya ancak müdürün izniyle erişilebiliyor. Hemen aklıma, güvenlik seviyesi yüksek bir iş olma ihtimali geldi. Umarım yanılmamışımdır."

"Doğru," diye onayladı Fuchs. Yalnızca ben ve iki kişi daha o dosyayı inceleyebiliriz. "Başka?"

Analist ona üçüncü bir sayfa uzattı.

"Bu, Gümrük ve Göçmen Bürosu tarafından hazırlanan, bugün Dulles Havaalanı'ndan giriş yapan kişiler listesi. Yirmi üçüncü satırdaki isme bir göz atmanızı öneririm."

Ulusal Gizli Servis'in müdürü satırları saydı ve söz konusu isimde durdu.

"Vay canına!" Gözlerini Snyder'a doğru kaldırdı. "Bu liste bugün mü hazırlanmış?"

"Olumlu, efendim."

Fuchs doğruldu ve bir kahkaha patlattı.

"Kimin aklına gelirdi? *Thomas Noroña* şerefsizi Amerika'da."

Kırk Üç

İçlerinde büyük bilgisayar markalarının ürünlerinin olduğu paketler taşıyan Tomás, Georgetown'ın merkezindeki mağazadan çıktı. Tarihçi üniversiteye döndü ve Maria Flor'un uyumuş olduğu odaya uğradı. Odadan sessizce çıkıp arkadaşının iki kapı ilerideki odasına yöneldi. Kapıyı çaldı. Jorge hemen açtı.

"İki tane dizüstü bilgisayar getirdim," dedi tarihçi paketleri göstererek. "Umarım yeterlidir."

Cihazları ambalajlarından çıkarıp çalıştırdılar ve entegre programları yüklediler. Başlatma işlemleri bir saat sürdü ve bu zaman zarfında hemen hemen tek kelime etmediler. Düzenlemeler bitince, açık ekranlara bakıp operasyonu başlatmaya hazırlandılar.

"Ya arkadaşın?" diye sordu Jorge. "O gelmiyor mu?"

"Yatmış. Burada saat daha on bile olmadı ama Portekiz'de sabahın üçü."

"Mezarlığa bile neşe saçacak biri" olarak gördüğü Maria Flor'un yokluğuna üzülen matematikçi işleri eline aldı. İlk önce internete bağlandı ve bir bağlantıyı etkinleştirdi.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Tomás, şaşkınlıkla. "Doğrudan CIA'in sitesine gitmen gerekmiyor muydu?"

"İzleri karıştırıyorum! Düşüncem, ilkin bir *proxy* kullanmak, sonra da mesajı bir Tor üzerinden yollamak."

"Anlıyorum, güvenlik katmanları yaratmak istiyorsun..."

"Kesinlikle." Jorge ekranı gösterdi. "Bu *proxy*, bağlantıları bellekte saklamıyor. Ağa bağlanıldığı zaman, bilgisayardan çıkan her şey ondan geçiyor ve böylece bağlantının gerçek kaynaktan değil, *proxy*'den kurulduğunun düşünülmesi sağlanıyor. Tor ağıyla da veriler CIA'in şebekesine ulaşmadan önce, dünyanın dört bir yanındaki çeşitli ara istasyonlardan geçiyor. Bu durumda o verilerden biri tehlikeye girse bile, *proxy*'nin tersine, sistemin bütünü zarar görmüyor. CIA'in adamları, bizi tespit etmeyi başarırlarsa, sırf bu Arap saçını çözmek için bile çok uğraşmaları gerekecek."

"Yerimizi bulamayacaklar mı yani?"

"Takma kafayı!"

Matematikçi, bilgisayarların izini gizlemek amacıyla *proxy* ve Tor bağlantılarını sağlamak için bir saatten fazla uğraştı. Tomás saat farkının etkilerini hissetti fakat içtiği kahveler, arkadaşı çalışırken iyi kötü ayakta kalmasını sağladı.

Belli bir süre sonra, Jorge'nin bir düğmeye basıp derin bir nefes aldığını ve görevini başarıyla yerine getirmiş biri gibi arkasına yaslandığını gördü.

"Bitirdin mi?"

Matematikçi, yüzünde hoşnut bir tebessümle ona döndü, ellerini birbirine sürttü ve yeniden ekranına baktı.

"Burnumuzu CIA'in ağına sokmanın vakti geldi."

Jorge Amerikan istihbarat teşkilatının sitesine bağlandı ve yapısını kavramak için bir ön araştırmaya girişti. Sonra taşınabilir

bilgisayara yüklemiş olduğu bir programı kullandı ve alet işini görürken o da kollarını göğsünde birleştirip bekledi.

"Ne yapıyorsun?"

"Devreye, sistemi analiz edip zayıf noktaları saptayacak bir CGI[13] programı soktum."

"CIA ağının korunmasız olduğunu mu düşünüyorsun?"

Jorge sırıttı.

"Bütün ağların zayıf noktaları olur, adamım. Mesele onları bulup çıkarmak ve kullanmaktadır." Sonuçları beklerken daha rahat etmek için bacak bacak üstüne attı. "Bir süre önce Pentagon'dakiler kendi şebekelerinin güvenliğini test etmek üzere bir operasyon başlattı ve birazcık nitelikli ilk korsanın Amerika Birleşik Devletleri'nin bütün askerî bilişim sistemini felç edebileceğini görünce şok geçirdiler. Korsanlar Pasifik donanmasına bağlı savaş gemilerinin bilgisayarlarının kontrolünü ele geçirmeyi başardılar, düşünebiliyor musun?"

"Çılgınca! Bu gerçekten mümkün mü?"

"Mümkün olmakla kalmıyor ki çoktan yapıldı bile. Windows işletim sisteminin, tek başına, on milyonlarca satırlık şifre içerdiğini biliyor musun? Hiçbir güvenlik önlemi o büyüklükte bir sistemde yüzde yüz güvenilir kontrol sağlamayı başaramaz. Bir yığın bilgi içeren her program kaçınılmaz olarak korunmasızdır. Sadece..."

Ekran bir sayfada dondu.

"Ne oluyor?" diye sordu Tomás.

Arkadaşı yerinde doğruldu.

"PHF'te bir çatlak var," diye belirtti. "Oradan gireceğiz."

"PHF nedir?"

---

13 *Common Gateway Interface:* Bir Web sunucusundan haricî yazılımla dinamik içerik almaya yarayan protokol standardı. (yay. n.)

"PHF mi? Bazı sunucuların cgi-bin klasöründe bulunan ve onları muhtemel saldırılara karşı savunmasız bırakan bir dosyadır. Bir ismi, *input* olarak kabul eder ve sunucuda uygun bilgiyi arar. Bir nevi rehber yani. Bakalım bizi nereye kadar götürecek."

Parmaklarını tuşlarda bir virtüöz gibi gezdirerek PHF çatlağını inceleyen Jorge, *escape_shell_cmd* fonksiyonuna odaklanmıştı.

"Ne yapıyorsun?"

"Bu, *input*'ları temizleyen bir fonksiyon," diye açıkladı matematikçi. "Programcı benim kullanacağım bir hata yapmış, zira liste dışı bıraktığı bir unsuru tamamen silmemiş." Ekranda beliren yeni sayfaları gösterdi. "Ne yaptığımı gördün mü? CIA ağının elektronik posta sistemine girdim. Fena değil, ha? Ustalık budur işte. Şimdi de varlığımı gizleyeceğim."

İki satır komut yazdı ve sistemin tepkisini bekledi. Hemen ekranda veriler belirdi. O zaman ikinci taşınabilir bilgisayara döndü.

"Şimdi de öbür bilgisayarla mı çalışıyorsun?"

"Evet. CIA sistemini manipüle edip ona bir *xterm* yollamasını sağladım. Böylece CIA ağı bizimle bağlantı kuruyor, biz onunla değil. Dâhice, değil mi?"

Jorge zafer işareti yaptı ve sihir numarasını bitirmiş bir illüzyonist gibi ikinci bilgisayarı işaret etti. Ekran anlaşılmaz satırlarla dolmuştu.

Adm:x:4:4Admin:/var/adm:
Orion:x:1002:10:Christopher
Adams:/usr/users/cadams:/usr/ace/sdschell
Monty:x:1004:101:Monty
Haymes:/usr/users/Monty:/bin/sh

"Bu da ne böyle?"

"Bir Linux parola arşivi," diye cevap verdi Jorge. "Her satırda CIA'de elektronik posta hesabı olan birinin adı yazıyor."

Tomás gözlerini kıstı. Böylece arkadaşının sistemden her istediğini çıkarma imkânı oluyordu.

"Frank Bellamy adıyla bir satır ara."

Matematikçi yeniden klavyeye girişti ve ekranda başka bir liste belirmesini sağladı.

Bella_y:x:1139:101:Frank
Bellamy:usr/users/bella_y:/usr/ace/sdschell

"Hassiktir!"

"Ne oluyor?"

Jorge ikinci satırın son sözcüğünü gösterdi.

"Şu '*sdschell*'i görüyor musun? Bu referanslı kullanıcılar, işin içine RSA SecureID karıştıran ek bir korumaya sahip oluyorlar. Altı rakamlı bir şifre seçen ve onu altmış saniyede bir değiştiren bir düzenek söz konusu. Tam bir bulmaca..."

"Tüm bunların etrafından dolaşmanın bir yolu var mı?"

"Sistemin her dakika seçtiği altı rakamı girmek ve ona kullanıcı parolasını eklemek gerek." Yüzünü buruşturdu. "Kolay lokma değil yani."

"Tamam da mümkün mü, değil mi?"

Kendisini bekleyen görevin büyüklüğünü fark eden Jorge dudağını ısırdı.

"Parola ya kullanıcı tarafından seçilir ya da ona verilir. Birinci durumda çözmek pek zor olmaz çünkü insanlar genelde kendilerine yakın buldukları, alışılmış parolalar seçerler. Buna karşın,

ikinci durum çok karmaşıktır çünkü karakterler rastgele belirlenir. Hatırlaması daha zordur ama daha güvenlidir. CIA'de hüküm süren güvenlik takıntısını bilen biri olarak, ikinci seçeneği tercih ettiklerini söyleyebilirim."

"Biliyor musun, Bellamy belli bir yaşa gelmişti ve karmaşık parolaları ezberleyecek sabrı olduğundan emin değilim..."

Matematikçi bu bilgiyi hesaba dâhil etti.

"Bu durumda bir istisna yapmış olmaları mümkün." Tekrar ekranına bakıp yeni komutlar girdi. "Hayatına dair verileri, doğum, evlilik tarihlerini ve bu türden başka şeyleri deneyeceğim. Sonra da işe yarayıp yaramadığına bakacağım. Şansımız yaver giderse doğru parolaya denk gelebiliriz."

Jorge, iki kat enerjiyle Bellamy'nin kişisel verilerini araştırmaya girişti. Operasyon çok zaman alacaktı. Tomás arkadaşının yatağına uzandı. Gözleri kapanıyordu. Kendini tutamayıp uykuya daldı.

Rüyasında Maria Flor'u görmeye başladı. Genç kadın bir uçağın ortasındaki koridorda kaçıyor, Tomás ise onu yakalamak istiyordu. Sonra artık uçakta değil, New York'taki bir gökdelenin tepesindeydiler ve güvenlik korkuluğu üzerinde yürüyorlardı. Birden Maria Flor düştü ve paniğe kapılan Tomás, *sniffe*' diye bağırarak, boşluğa atladı ve...

"Bir *sniffer*!"

Tarihçi sıçrayarak uyandı ve arkadaşını ayakta telaş içinde buldu.

"N... ne?" diye kekeledi. "Ne oluyor?"

Jorge klavyesinde son sürat bir şeyler yazdı ve birkaç saniye sonra bilgisayar kapandı.

"*Sniffer* vardı!"

Hâlâ uyuyan Tomás ne olan biteni anladı ne de meslektaşının dediğini.

"Ne vardı?"

"*Sniffer*!" diye tekrarladı siniri tepesindeki matematikçi. "CIA sisteminin bir idarecisi birinin şebekelerine sızdığını anladı ve kim olduğunu görmek için bir iz sürücü yolladı." Soluklanıp rahatladı. "Neyse ki onu tespit edecek bir programım vardı, yoksa yanmıştım." Yüzünü buruşturur gibi oldu. "Pek bilmiyorum aslında. Umarım vaktinde yakalamışımdır onu..."

Tomás nihayet uyku mahmurluğundan çıkmıştı.

"Her halükârda seni fark ettilerse sadece *proxy*'yi bulurlar," diye hatırlattı. "Ve bu birinci güvenlik seviyesini geçerlerse, Tor ağına girerler. Dahası, tüm bu engelleri aştıkları takdirde bizim bilgisayara ulaşamazlar çünkü IP'si olmayan bir program kullandık. Hem bize kadar vardıklarını farz etsek dahi, kendilerinin bize bağlanmış olduklarını görecekler. Neticede bu dizüstü bilgisayarı bulsalar bile, aranızda hiçbir bağlantı yok, öyle değil mi? Ben satın aldım. Yani senin korkacak hiçbir şeyin yok."

Jorge derin derin nefes aldı.

"Haklı çıkmanı umalım."

Tarihçi saatine baktı; üçtü. Ayağa kalkıp arkadaşının yanına gitti.

"Ee, sen bir şeyler bulmayı başarabildin mi bari?"

"Evet, Bellamy'nin parolasını çözdüm. Doğum tarihi ama tersten. Basit bir numara. Birçok kişi özel verilerini kullanma hatasına düşüyor..."

"Neyse," diye sabırsızlandı Tomás. Gidip uyumaktan başka isteği yoktu. "Benim öğrenmek istediğim, bana faydası dokunabilecek bilgiler bulup bulmadığın."

Jorge'nin ilk tepkisi pek cesaret verici olmayan bir yüz ifadesiydi. Matematikçi pek iyimser görünmüyordu.

"Birazcık," dedi sonunda. "Birkaç genel bilgiye ulaşmış ve e-postalarını karıştırmaya başlamıştım ki *sniffer* ortaya çıktı ve operasyonu iptal etmek zorunda kaldım."

İşin gerçeği ortada sevinecek bir şey yoktu.

"Lanet olsun!" dedi Tomás sinirli bir şekilde. "Onca uğraş boşa gitti!"

Arkadaşı mahcup görünüyordu.

"Üzgünüm ama fazla bir şey yapacak zamanım olmadı."

Efkârlı bir iç çeken tarihçinin gözleri Jorge'nin karaladığı notlara takıldı.

"Bunlar ne?"

"Toplayabildiğim birkaç şey," dedi arkadaşı bir kâğıdı uzatarak. "Burada cep telefonu numarası, adresi, banka hesap özetleri ve bir elektrik faturası var."

"Hepsi o kadar mı?"

"Korkarım öyle. Elimdekilerin hepsi bu kadar." Arkadaşına sorgulayıcı bir edayla baktı. "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?"

Tomás matematikçinin CIA sitesinden koparmayı başardığı birkaç bilgiyi içeren kâğıt yaprağını aldı ve adrese bakınca, yüzünde gayet manidar bir tebessüm belirdi.

"Evine girmeyi."

Kırk Dört

Rüyasında görmüş gibi o sabah Langley'e varınca, Don Snyder'ın yaptığı ilk iş, kahvaltısını almak üzere otomatik satış makinesine gitmek oldu. Karısı her sabah istediği kadar meyve ve sebze yemesi, kolesterol, trigliserit ve bütün benzeri kan değerlerine dikkat etmesi gerektiğini söylerse söylesin, güne başlarken en çok sevdiği şey sıcak bir kahve ve bir çörekti.

Birkaç dakika sonra ofisinde oturup bir yandan çikolatalı çöreğini yerken bir yandan da bilgisayarını çalıştırdı. *Nefis*, diye düşündü gözlerini kapayıp o anın tadını çıkarırken. Klavyesinin yanına belgeler konmuş olduğunu fark etmesi belli bir zaman aldı. Yığının en üzerinde Trablus saldırısına ilişkin son haberleri içeren bir dosya vardı. Altındaysa sarı, incecik ve görünüşe göre önemsiz bir tane duruyordu. Birincinin sayfalarını karıştırdı ve sahadaki ajanlardan gelen bilgilerin katıksız spekülasyon olduğunu saptadı. Devrim sırasında radikal İslamcıların eline geçen Libya ordusunun silah ve cephanelerini değerlendiriyor ve cihatçıların artık silahlı olduklarını, Afrika ve Ortadoğu'nun Mali, Irak, Suriye gibi başka ülkelerinde şiddetli operasyonlar yürütebileceklerini belirtiyorlardı.

"Yuh!" diye mırıldandı. "Ne işe yarıyorlar ki bu adamlar? Somut istihbarata ihtiyaç var, varsayımlara değil."

Sinirlenmemek için dosyayı geri bırakıp sarı olanı açtı. İçinde, bilgisayarcı çocukların gece kendisine bıraktıkları, iki sayfalık bir belge buldu. Metni okudu ve merakla bir çekmece açıp önceki gün gelen uyarıya ilişkin bilgileri kontrol etti. "Şüpheye mahal yok," dedi kendi kendine. İki olay birbiriyle bağlantılı görünüyordu. Plastik bardağı masaya bıraktı, klavyenin başına geçti ve satın alma numaralarını kontrol etmek için bir siteye bağlandı. Bir isim girip birkaç saniye sonra beliren sonuçları bekledi.

"Hassiktir!"

Bir an bile kaybetmeden koltuğundan fırlayıp koridordan müdürün ofisine koştu. Ulusal Gizli Servis şefinin bir gün önceki olayı unutmamış olan sekreteri onu gördüğüne pek sevinmişe benzemiyordu. Ne var ki bu sefer hiç itiraz etmedi. Telefon açıp bir misafirinin geldiğini bildirdi ve Snyder'la muhatap olmaksızın girmesini işaret etti.

Terörle mücadele analisti kapıyı açtı.

"Müsaadeniz var mı, efendim?"

Harry Fuchs, dudaklarında bir puro, koltuğa oturmuş, *New York Times* okuyordu. İlk sayfada önceki günkü saldırının yol açtığı hasarın bir fotoğrafı göze çarpıyordu.

"Şunu gördün mü, Dan? Bu şerefsiz gazeteciler bize kabiliyetsiz diyor! Dinle bak, başyazıda ne yazmışlar: 'Bir süredir alışık olduğumuz üzere, bu saldırı CIA'i hazırlıksız yakaladı. Bu da insanlarda, zaten Devlet Departmanı koridorlarında kısık sesle Cahil İnekler Ajansı – CIA diye ad takılan bu teşkilatın yetenek ve yararlığı konusunda bir kez daha soru işaretleri doğuruyor.' Şu otuz bircilerin yazdıklarını görüyor musun? Alayının ağzına sıçayım, *New York Times*'ın, Devlet Departmanı'nın ve diğer hepsinin!"

"Berbat bir şey, efendim."

Hâlâ kapının eşiğinde dikilen Snyder amirinin öfkesine şahit oldu; Fuchs'un bağırıp çağırmaları Teşkilat'ta gayet meşhurdu. Müdür gazeteyi yere atıp purosunu hiddetle küllükte ezdi. Kendine hâkim olmaya çabaladı ve sakinleşince Snyder'ı içeri buyur etti.

"Girsene, Don. *Kuantum Gözü* hakkında yeni haberler var mı?"

Snyder, şefinin masasının karşısına geçip gösterdiği sandalyeye oturdu.

"Bazı bilgiler var, efendim ama korkarım *Kuantum Gözü*'yle doğrudan alakalı değil." Sarı dosyayı müdürün masasına bıraktı. "Bu rapor bilgi işlem servisinden yeni geldi. Bu sabah bir aksilik olmuş, görünüşe göre biri şebekeye sızma girişiminde bulunmuş."

Fuchs şüpheci bir havaya büründü.

"Kötü bir şey var mı?"

"Yok galiba. Güvenlik duvarının alarma geçirdiği sunucu yöneticisi bir *sniffer* yollayınca, davetsiz misafir korkup kaçmış. İncelenen verilerin dökümüne bakılırsa, fazla hassas bir şey değilmiş."

"Ha, iyi," dedi müdür, rahatlayarak. "Bir bu eksikti, o taraftan da sorun çıkmasın bari. İyi de madem sızma girişimi mühim değilmiş, sizi buraya getiren ne?"

Terörle mücadele analisti hızlı bir göz hareketiyle sarı dosyayı işaret etti.

"Bence rapora bir göz atmalısınız, efendim."

Ulusal Gizli Servis'in müdürü dosyayı eline aldı ve bilişim servisinden gelen belgeyi inceledi.

"Özellikle önemli bir şey göremiyorum..."

"Korsanın şifresini kırdığı kullanıcının adına bakın."

Fuchs'un gözleri kâğıttaki isme yöneldi.

Frank Bellamy.

"Hassiktir!" Sorgulayıcı bir edayla gözlerini Snyder'a dikti. "İhtiyarın parolasıyla ağa giren kim?"

"Protokolün bu gibi durumlar için öngördüğü üzere, sunucu yöneticisi bütün geceyi ve sabahın bir kısmını davetsiz misafirin izini sürerek geçirmiş. Keşfettiği şey raporun ikinci sayfasında yer alıyor."

Müdür belgeye küçümseyerek baktı.

"Bu çatlaklar dilinden hiçbir şey anlamıyorum. Özetlesene şunu."

"Korsan, izleri karıştırmak için, bir *proxy* sistemi ve Tor ağ kullanmış. Sunucumuzun yöneticisi, çıkmaza sürüklendiğini anlayana kadar, bütün gezegeni elekten geçirmiş olmalı. Görünüşe göre, davetsiz misafir IP'siz bir program kullanmış. Yani kaynak bilgisayarı tespit etmeyi başaramadık."

"Profesyonel işi bu, öyle değil mi?"

"Hiç kuşkusuz, efendim. Ama kimin Frank Bellamy hakkında bilgi aramak için CIA sitesine sızmaktan çıkarı olabileceğini merak edip bir hayli kafa patlattım. Dün burada, Washington'da yapılan bütün alışverişlerin kayıtlarını inceledim ve... tahmin edin, ne buldum?"

"Lanet olsun! FBI şerefsizlerinin zaten işin üzerinde olduklarını söyleme sakın..."

Snyder kafasını sağa sola salladı.

"Kesinlikle hayır, efendim."

"İhtiyarın parolasıyla kim ilgilenebilir, öyleyse?"

Fuchs zihninden bir şüpheliler listesi geçirdi ama aklına gelen her ismi kenara itti. CIA dışında kimin burnunu Frank Bellamy'nin dosyasına sokmaktan çıkarı olabilirdi ki? Birden donakaldı.

"*Thomas Noroña*?"

Don Snyder gülümsedi.

"Tombala!"

"Noroña mı? Bundan nasıl emin olabiliyorsun?"

"Emin olamam," diye kabul etti Snyder. "Ama olayların akışını ele alalım. Washington'a yeni gelen dostumuz, dün akşam saat 21.30 sularında, Georgetown'daki bir bilgisayar mağazasının yakınındaki bankamatikten para çekmek için kredi kartını kullanmış. Mağaza kayıtlarını kontrol ettim, on dakika sonra iki taşınabilir bilgisayar satın alınmış ve nadir rastlanan bir şekilde nakit ödeme yapılmış olduğunu saptadım. İki saat sonra, biri gizlice sistemimize girdi ve Bellamy'nin parolasını kullandı. Hem de ne yapmak için? Tesadüfe bakın ki Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün ölen şefi hakkında bilgi toplamak için. Tüm bunların basit bir rastlantı olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Ama yeni satın aldığı bilgisayarlarla şebekemize girmek istediyse, kredi kartıyla para çekmekten kaçınması gerekirdi."

"Doğru," dedi Snyder. "Adam ya ihtiyatsızlık etti ya da bizim bankamatiklerde yapılan işlemleri de denetlediğimizden habersizdi. Ya da umurunda bile değil... Şurası bir gerçek ki bu kadar tesadüfün bir arada olması kaygılandırıcı bir durum."

Fuchs onayladığını beliten bir mırıldanmayla ikna olduğunu belirtti. Snyder'a dışarı çıkmasını işaret etti ve yalnız kalınca, koltuğunu ofisinin penceresine doğru döndürüp Potomac'ı seyre koyuldu. Suyun mavimsi yüzeyinde bulutlar yansıyordu. Washington D.C.'nin özellikle CIA'in bulunduğu semtteki pastoral ambiyansı ona düşünmek için ihtiyaç duyduğu dinginliği sağlıyordu.

Koltuğunu yeniden döndürüp diyafona bastı.

"Tish, Binbaşı Fuentes'i bağlayın bana."

Noronha'nın peşine en iyi adamını takacaktı.

Kırk Beş

Saat akşamın ilerleyen dakikalarındayken Tomás ve Maria Flor, Washington'ın Bellamy'nin dairesinin yer aldığı tarihî mahallesi Dupont Circle'daki bir *coffee shop*'ta pencerenin önüne oturmuşlardı. İkisi de karşı apartmanı gözlüyordu. Gözleri holde oturmuş, gazete okuyan bekçiden başka bir şey görmüyordu.

"Daha ne kadar var?"

Tarihçi saatine baktı.

"Altı dakika."

Saat farkı sayesinde çok erken uyanmışlardı. Kampüsten ayrılıp Bellamy'nin dairesine girmek amacıyla sabah curcunasından çok önce Dupont Circle'a gelmişlerdi.

Üçüncü kata çıkmak istediklerinde bekçi onlara engel olmuş ve bunu ancak kiracının izniyle yapabileceklerini gayet net bir şekilde açıklamıştı. Apartmanı şaşırdıklarını söyleyip mahcup özürler gevelemiş ve gerisin geri dönmüşlerdi.

Masada oturmuş kahvesini yudumlayan Tomás, karşılaştıkları engeli aşmak için tasarladığı plan aklına gelince gülümsemesine engel olamadı. Maria Flor, içeride kimse olmadığından emin olmak

için Bellamy'nin evine telefon açmak üzere kampüse döndüğünde Tomás gazetedeki ilanlardan birine başvurmuş ve...

"Dikkat!" diye bağırdı Maria Flor. "Kadın geliyor."

Bir taksi durdu. Araçtan, bedenini iyice saran kırmızı bir elbise ve sivri topuklu, siyah ayakkabılar giymiş, manken gibi bir sarışın indi. Genç kadın taksinin ücretini ödedikten sonra Bellamy'nin apartmanına yöneldi.

"Hadi, gidelim!"

İki Portekizli hiç vakit kaybetmeden *coffee shop*'tan çıkıp yolun karşısına geçtiler ve bina girişinin hemen yanına, bekçinin kendilerini göremeyeceği bir yere dikildiler. Sarışın kadın yanlarından geçerken arkasında dalgalanan hafif şekerli bir koku bıraktı. *Playboy*'a poz veren şu olağanüstü yaratıklardan birini andırıyordu.

Holde gözden kaybolmadan önce, birdenbire sendelemeye başladı. Kapıya yeterince yakın duran Tomás ve Maria Flor içeride konuşulanları duyabiliyorlardı.

"Selam, yakışıklı!" dedi kadın yapmacık bir sesle. "Sen burada yenisin, değil mi?"

"Şey... hayır," diye cevap verdi bekçi tereddüt içinde. "Bu apartmanda birkaç senedir çalışıyorum aslında. Yardımcı olabilir miyim?"

Sarışın güldü.

"Ah, evet, olabilirsin!" diye bağırdı. "Ama... apartmanımı tanıyamıyorum. Rhode Island Caddesi'nin köşesinde değil miyiz?"

"Korkarım, hayır, hanımefendi. Dupont Circle'dayız. Rhode Island Caddesi daha ileride, şu yanda."

"Lanet olsun!" diye söylendi kadın. "Ne zaman bir kadeh içsem aynı şey oluyor. Kayboluyorum."

"Bir taksi çağırayım size."

"Ah, ne hoş! Ama dert etmeyin. Baksanıza, siz sevimli bir delikanlıya benziyorsunuz ve... oldukça da yakışıklısınız. Size bir sır verebilir miyim?"

"Elbette, hanımefendi."

"Pekâlâ, şampanyanın benim üzerimde iki rahatsız edici etkisi oluyor. Her şeyden önce, yönümü şaşırtıyor. Sonra da... fena halde azdırıyor." Sarışın kadın kıkırdadı. "Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?"

"Şey..."

"İşte bu yüzden eve hemen dönemem, anlıyor musunuz? Kocam fazla yaşlı. Aaah, hemen birine ihtiyacım var. Ve siz... öyle erkeksisiniz ki..."

"Ama..."

"Artık dayanamıyorum, tam bir işkence bu. Gerçek bir erkek istiyorum. Şimdi! Şey yapabileceğimiz bir yer vardır herhalde..."

"İyi de ben görev yerimi terk edemem.Ama işim iki saat sonra bitiyor."

"Hemen! Hemen istiyorum seni! Sadece birkaç dakika alır, bilirsin."

Bekçi tereddüt etti.

"Ofisime gidebiliriz."

"Göreceksin, çılgına çevireceğim seni."

"Gelin, gelin... orada daha rahat ederiz."

Sesler uzaklaştı ve bir kapı kapandı. Tomás, hole göz attıktan sonra dönüp kıpkırmızı kesilmiş Maria Flor'a baktı.

"Yol serbest," diye bildirdi. "Gidelim!"

Apartmana girip holü geçtiler. İki asansör vardı fakat merdiveni yeğlediler, böylesi daha sessiz olurdu. Zevk aldığı belli olan bekçinin odasının yanından geçtiler.

"Söyle bakalım, bu... kızı nereden buldun?"

Soru Tomás'ı eğlendirdi. Sarışın geldiğinden beri, bu tür bir iğneleme bekliyordu.

"Gazeteden?"

"Gazeteden mi buldun onu?"

"Küçük ilanlardan. Kongre üyelerine çıtır sağlayanlar türünden lüks bir ajansa telefon açtım. Sen kampüsteyken, oraya gidip bu kızı seçtim. İnan ki bana bir servete mal oldu."

Maria Flor iki basamak arasında durup gözlerini ona dikti.

"Ajanslarına mı gittin yani?"

"Elbette," diye cevap verdi akademisyen. "Küçük hanımın bizi bekçiden kurtaracak yetenekte olduğundan emin olmam gerekiyordu." Zemin kata doğru bir el hareketi yaptı. "Ve sanırım iyi bir seçim yapmışım, ne dersin?"

Genç kadın yanıt vermedi. Homurdanarak basamakları çıkmaya devam etti... "Utanmaz kadın", "Erkeklerin hepsi aynı", "Bu kızlarda ne bulurlar ki?" Üçüncü kata vardıklarında, koridorda ilerleyip Frank Bellamy'nin dairesinin önünde durdular.

"Şimdi sıra sende," dedi Tomás kapının önünde. "Açmayı becerebilecek misin, bakalım."

Maria Flor duraksadı.

"Alarm sistemi olmadığından emin misin?"

"Tam değilim. Ama daire sahibinin öldüğünü unutma. Ondan başka kim gelip alarmı devreye sokar ki?"

"Ne bileyim..."

"Her halükârda seçme şansımız yok. Bu riski göze almak zorundayız."

Duruma razı olan genç kadın halıya diz çöküp kilidi inceledi.

"Karmaşık bir kilit," diye belirtti. "Ama başarırım herhalde."

Çantasından bir çengelli iğne çıkarıp deliğe soktu ve kilidin mekanizma yapısını anlamak için içinde döndürdü.

"Bunu yapmayı nereden öğrendin?"

"Polisten," diye açıkladı Maria Flor, gözlerini kilitten ayırmaksızın. "Huzurevi sakinlerinin kendilerini odalarına kilitledikleri oluyor. O zaman onları dışarı çıkarmak için akla karayı seçiyoruz. Genelde yedek anahtar var ama olmadığında olay büyüyor. Bu sorunu kökünden çözmek için polise başvurdum ve bana küçük bir çilingirlik kursu verdiler."

"Çok faydalı bir şey aslında."

Maria Flor işine odaklandı ve koridora yeniden sessizlik çöktü. Sol kulağını kilidin deliğine dayayıp iç mekanizmadan çıkan sesleri dinledi. Operasyonun uzamasına rağmen sonuç alınamayınca Tomás kaygılandı.

Biri gelecek olursa ortalığı birbirine katardı. O yüzden işleri hızlandırmak gerekiyordu ama Maria Flor'a baskı yapmak genç kadının daha etkili olmasına yardım etmeyecekti. Sabretmekten başka seçenek yoktu.

Birden sesi duydu.

"Tamamdır."

Kapı aralandı.

Kırk Altı

Evvelsi gün kendisinden istenen rapor üzerinde çalışan Peter'ın gözü hiç ses çıkarmadan ekranda beliren alarm sinyaline kaydı. Kristal mavisi gözlü adam güvenlik sisteminin simgesini tıkladı.

Ekranda çıkan iki satır kuşkuya yer bırakmadı.

Kilit zorlanıyor
Ana giriş

"Hassiktir!"

Biri giriş kapısını zorlamıştı ve o sırada daireye girmekteydi. Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpan Peter, bir saniye bile kaybetmeden bilgisayarı kapatıp çalışma masasının üzerindeki kâğıtları kaptı ve panik odasına koştu. Mutfağın yanına bu yüksek güvenlikli odayı yaptırmak iyi fikirdi. Bir düğmeye basınca, metalik kapı arkasından kapandı.

Duvara yaslanıp gözlerini yumdu. Kendini yere bıraktı ve derin derin nefes aldı.

"Uf!" diye iç geçirdi. "Az kalmıştı."

Artık güvendeydi.

İki günde bu ikinci haneye tecavüzdü. İlkinde, şefin istediği şu lanet rapor yüzünden ofiste takılıp kaldığı için evde değildi. Geri döndüğünde birinin içeri girmiş olduğunu anlaması için uzun zaman gerekmemişti. O andan beri, aynı olayın tekrarlanması korkusuyla yaşıyordu. İşin içinde güçlü insanlar ve pek çok çıkar vardı.

En iyi silahı saklanmaktı. Dolayısıyla telefonları açmaz olmuştu. Hırsızların, bir işe girişmeden önce, mekânda kimse bulunmadığından emin olmak için telefon etmeye meyilli olduklarını biliyordu. Onları suçüstü yakalamaya kararlıydı.

Vakit gelmişti.

Daire, aynaların arkasına, vazoların içine ve tavandaki yangın dedektörlerine gizlenmiş video kameralarla doluydu. Sakinleşen Peter, her biri dairenin bir odasını gösteren dokuz görüntüye bölünmüş ekrana baktı.

Antreninkinde iki davetsiz misafir seçiliyordu. Uzaktan kumandayı alıp zum yaptı. Onları tanımadı fakat birinin kadın olduğunu fark etti.

"Vay canına," diye mırıldandı şaşkınlıkla. "Demek hatunları yolluyorlar artık..."

Ekrandaki adam el fenerini yakmıştı. Temkinli bir şekilde ilerleyen yabancılar görülüyordu. Daireyi öyle yavaş araştırıyorlardı ki holü geçmeleri bir hayli zaman aldı.

Peter, panik odasına kapanmış, en doğru davranış biçimini düşünüyordu. Polis çağırabilirdi. Ama davetsiz misafirler gerçekten tahmin ettiği kişilerse, bu hiçbir işe yaramazdı. En doğrusu ilk baştaki planına sadık kalmaktı. Onları gözleyecek ve olayların

gelişmesini bekleyecekti. Kesinlikle her şeyi kayda alması gerekiyordu, ihtiyaç durumunda bunun faydası dokunabilirdi.

Kameralı gözetleme yapan güvenlik sistemini kontrol eden panoyu açıp kayıt cihazına boş bir DVD yerleştirdi. Sonra aletin her şeyi doğru dürüst kaydettiğinden emin oldu ve sesli sistemin düğmesini çevirdi. Zırhlı odanın hoparlörleri sesle doldu.

Kırk Yedi

Risk alıp önden ilerleyen Tomás'tı.

"İlk önce, evde kimse bulunmadığından emin olmalıyız."

Daire karanlığa gömülmüştü ve iki Portekizli ışıkları yakmaya cesaret edemiyorlardı. Yoğun ve sürekli bir gerilim durumu odaya hâkimdi. Her an biri içeri girebilirdi.

Ev şimdilik ıssızdı.

"Hiç kimse yok," diye fısıldadı biraz rahatlayan Maria Flor. "Şimdi ne yapıyoruz?"

"Çalışma odasından başlayalım. Aradığımız şey orada olmalı."

Dairenin merkez koridorundan geçip çalışma odasına benzeyen odaya girdiler.

"Işık yakabilir miyim, sence?" diye sordu Maria Flor.

"Yak. Ama önce perdeleri çek, hiç belli olmaz."

Duvarlar meşe levhalarla kaplıydı. İran halılarının altından görünen parke de meşeydi. Duvarlara çerçeveli fotoğraflar asılmıştı ve koca bir maun yazı masası bütün alanı kaplıyordu.

Gözü fotoğraflara takılan Tomás onları özenle inceledi ve anlattıkları hikâyeleri tahmin etmeye çalıştı. Gözlerini birinci, siyah beyaz fotoğrafa dikti ve bir laboratuvarda oturan, genç Frank

Bellamy'yi tanıdı. Resmin bir köşesinde, "Los Alamos, 1944" yazısı okunabiliyordu. Demek ki CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün gelecekti başkanının *Manhattan Projesi*'ne katıldığı dönemde çekilmişti. Yanındaki fotoğraf da bunu doğruluyordu. New Mexico, Alamogordo'da, ilk atom bombasının patlatıldığı Trinity *sıfır noktasında*, Robert Oppenheimer'la poz veren genç Bellamy görülüyordu.

"Bellamy bu muydu?" diye sordu Maria Flor, diğer çerçeveli resimlere bakarken. "Yakışıklı adammış! Clint Eastwood'un gençliğini andırıyor."

"Hem bana, bekçinin kollarına attığım Marilyn Monroe için sitem ediyorsun hem de Bellamy'ye hayran olmaya başlıyorsun." Yüzünü, birkaç dakika önce merdiven çıkarlarken genç kadının yapmış olduğu gibi buruşturdu. "Kadınların hepsi aynı..."

"Evet, tabii, ne demezsin..." diye karşılık verdi genç kadın, alaycı bir gülümsemeyle. "Kurnazlık yapmaya devam et..."

Davetsiz misafirler dikkatlerini yeniden fotoğraflara verdiler. Tomás, Bellamy'nin CIA'e ait bir atış alanında çekilmiş resmini ve kilisenin kapısında sarışın ve güler yüzlü bir gelinin kolunda göründüğü renkli fotoğrafı inceledi.

"Gel de bak," dedi genç kadını çağırarak.

Maria Flor yaklaşıp omzunun üzerinden baktı.

"Gelin pek güzel. Hâlâ hayatta olup olmadığını biliyor musun?"

"En ufak bir fikrim yok." Etrafı işaret eden bir el hareketi yaptı. "Ama dairenin basit dekorasyonuna bakılırsa, burada yaşamıyor gibi görünüyor."

Diğer fotoğraflar da ölen CIA müdürünün yaşamından kesitler sunuyordu. Birinde Langley'deki ofisinde görünüyordu. Bir başkasında tebeşirle yazılmış matematik denklemleriyle dolu bir kara tahtanın önünde Werner Heisenberg ve Erwin Schrödinger'in yanında

dikiliyordu. Bir sonrakinde, Oval Ofis'te Başkan Eisenhower'la konuşuyordu.

Resimler birbirini izledikçe, Frank Bellamy de yaşlanıyordu. Hâlâ ince ve zayıf olsa da göz kenarlarında ilk kırışıklıklar belirmeye başlıyor, sarı saçları kırlaşıyordu. O vaziyette, Camp David'de Başkan Kennedy ve eşini selamlarken görülüyordu. Cape Canaveral'da, Saturn füzesinin önünde çekilmiş bir fotoğrafta Neil Armstrong ve Buzz Aldrin'le beraber poz veriyordu. Yine bir başkasında Richard Feynman ve John Bell'le yemek yiyordu; her birinin elinde şampanya kadehi vardı. Son iki fotoğraf çok daha yakın tarihliydi. Birincide Başkan Clinton Beyaz Saray'ın bahçesinde ona madalya takıyor, ikincideyse Bellamy operasyon sorumlularının Usame Bin Ladin'in son saatlerini izledikleri *situation room*'da Barack Obama ve Hillary Clinton'ın yanında duruyordu.

"Bu adam sıradan biri değilmiş..." diye belirtti gördüklerinden etkilenen Maria Flor.

"On yıllar boyunca, CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün başında kaldı," diye onayladı Tomás. "Böyle bir görevde bu kadar uzun süre kalmak için büyük biri olmak lazım. Bu adam yaşayan bir efsaneydi." Aniden efkârlanarak iç çekti. "Beni bunaltan şüphelerin ciddiyetini anlıyor musun şimdi? Şayet CIA gerçekten Frank Bellamy'yi benim öldürdüğümü düşünüyorsa, tutuklamakla yetinmeyecektir."

Bu bakış açısı onları araştırmalarını sürdürme konusunda yeniden cesaretlendirdi. İki Portekizli gözlerine öncelikli görünen şeye odaklandılar: Büyük, maun çalışma masasına. Masanın arkasında çerçevelenmiş bir nişan asılıydı. Başkan imzası Bill Clinton'a aitti. Masanın üzerinde üç kitap duruyordu: Claude Shannon'ın bilgi kuramını ele alan klasik eseri ve her ikisi de kuantum hesaplamaları hakkındaki Seth Lloyd ve Freeman Dyson'ın iki kitabı.

"Fizik delisiymiş," diye belirtti Maria Flor biraz hayal kırıklığı içinde. "Kafası denklem ve formüllerle doluydu herhalde. Ne sıkıcı!"

"Unutma ki Bellamy'nin uzmanlık alanı her şeyden önce fizikti. Bu kitaplar hâlâ ilgilenmeye devam ettiğinin kanıtıdır."

Odanın bir köşesinde iki dosya dikkatlerini çekti. Tomás mavi olanı aldı ve içinde kırmızı bir *top secret* damgası taşıyan, *Mind Wave* başlıklı bir belge olduğunu gördü. Sayfalarını karıştırınca, beynin işleyişindeki kuantum etkileri hakkında bir araştırma olduğunu anladı.

Maria Flor'sa ikinci dosyaya el atmıştı. Saydam naylon kapağın altından, Boston'daki bir klinik tarafından verilmiş sağlık raporu görünüyordu.

"Bunu gördün mü?" diye sordu genç kadın, tarihçinin daldığı incelemeyi bölerek. "Zavallı adam, sadece iki ay ömrü kalmış."

"Kimin?"

"Daniel Dare diye biri. Doktorlar pankreas kanseri teşhisi koymuşlar."

"Ver bakayım."

Genç kadın belgeyi uzattı. Daniel Dare adına düzenlenmiş dosyada birçok MR görüntüsü ve tümör belirtilerine rastlandığını belirten kan tahlilleri vardı. Boston kliniğinin doktorları pankreas kanseri sonucuna varıyor ve en fazla altı aylık ömür biçiyorlardı.

Tarihçi raporun dört ay öncesine ait olduğunu fark etti. Bu gerçekten de hastanın ancak iki ay daha yaşayabileceği anlamına geliyordu.

"Kim bu?" diye sordu Maria Flor. "Bir akraba mı?"

Tomás omuz silkip dosyayı yerine koydu. Masanın üzerindeki her şeyi gözden geçirdikten sonra çekmeceleri teker teker açtı. İlkinden birkaç mektup ve bir sürü kartpostal çıktı. Hepsini inceledi.

Bir tanesi Büyük Kanyon'a aitti, arkasında "*With love*" yazıyordu ve Helen diye biri tarafından imzalanmıştı.

"Ne romantik," diye yorumladı Maria Flor. "Karısı herhalde."

"Ya da sevgilisi."

"Yine başlama!" diye itiraz etti genç kadın. "Hepiniz aynı şeyi düşünüyorsunuz!"

Tomás bıyık altından güldü ve anlaşılmaz matematik denklemleri karalanmış bloknotlarla dolu ikinci çekmeceye geçti. Birkaç profesyonel fotoğraf da vardı, özellikle de bir binanın merdivenlerindeki bir grup adamın fotoğrafı; en solda Bellamy yer alıyordu. Sonuncu çekmece fatura, vergi beyannamesi, sözleşme ve tapu dosyaları içeriyordu. Tarihçi, Bellamy'nin Washington D.C.'deki dairenin yanı sıra Georgia, Savannah'da bir mülkü ve Florida, Clearwater yakınlarında bir yazlığı da olduğunu saptadı. Ayrıca içinde 2200 dolar bulunan bir zarf vardı.

"Hepsi bu kadar," dedi Tomás çekmeceyi kapatırken. "Korkarım burada başka hiçbir şey bulamayacağız."

"Ne yapacağız öyleyse?"

Tarihçi etrafına bakındı ve ufak bir kitaplık fark etti.

"Şu tarafa."

Birinci raf, Robert A. Heinlein, Arthur C. Clarke, Isaac Asimov, Ray Bradbury ve Philip K. Dick gibi bilimkurgunun en iyi yazarlarının eserleriyle doluydu.

"Bilimkurguya pek tutkun değilimdir," diye itiraf etti Maria Flor. "Polisiye romanları bin kere tercih ederim. 'Le Masque' koleksiyonunu hatırlıyor musun? Ah, daha gençken, Agatha Christie, Erle Stanley Gardner ve Edgar Wallace'a hayrandım." Nostaljik duygularla iç geçirdi.

Tomás raftaki kitapları işaret etti.

"Bense oldum olası 'Argonaute' koleksiyonunu tercih ederim. Lisedeyken bütün yazarlarını okuduğumu hatırlıyorum. En sevdiğim eser, Arthur C. Clarke'ın *Rama'yla Buluşma*'sıydı. Bir başyapıt."

Rafın alt tarafı bilimkurgu dergileriyle, özellikle de *Astounding, Amazing* ve *Tales of Wonder*'ın eski nüshalarıyla doluydu. Bir yığın da çizgi roman vardı: *Flash Gordon, Beagle* ve *Weird Science*... Tarihçi dergilerin sayfalarını karıştırmaktan kendini alamadı.

Sonra, fizik kitaplarının dizili durduğu ikinci rafa geçtiler. Frank Bellamy orada Max Planck'in, Werner Heisenberg'in, Louis de Broglie'nin, Erwin Schrödinger'in, Richard Feynman'ın, John von Neumann'ın, John Wheeler'ın, John Bell'in ve diğer seçkin fizikçilerin eserlerini şaklıyordu. En önemli yapıtlar, Albert Einstein ve Niels Bohr'un, orta rafta, bir fotoğrafın yanında duran kitaplarıydı.

"Bak, bu Einstein," diye belirtti, duygulu bir edayla siyah beyaz resme bakan genç kadın. "Ona karşı hep zaafım olmuştur, biliyor musun? Güzel bir yüzü var, öyle değil mi?"

"Doğru," diye yanıtladı Tomás gülerek. "Bilhassa o karmakarışık saçlarıyla..."

Maria Flor, Einstein'ın yanındaki adamı gösterdi.

"Bu kim peki?"

"Niels Bohr," dedi akademisyen, "Danimarkalı ünlü bir fizikçi. Bu fotoğraf Brüksel'de Einstein ile Bohr'un meşhur düellolarının yapıldığı Solvay kongrelerinden birinde çekilmiş."

"Düello mu?" diye sordu Maria Flor.

Tarihçi elini belli belirsiz salladı.

"Lafın gelişi, düello, canım. Einstein ve Bohr, gerçekliğin niteliği hakkında ve *psy* harfiyle simgelenen dalga fonksiyonunun gerçek anlamına dair son derece yoğun bir tartışma yürüttüler. Gerçeklik bizim dışımızda mevcut mudur, yoksa gözlem tarafından

mı yaratılır? Gerçek determinist midir, olasılıksal mıdır? Onları bu kongrelerde karşı karşıya getiren sorular bunlardı."

"Einstein kazanmıştır herhalde?"

"Onu hiç bilmiyorum. Brüksel'den sonra bilim asla aynı olmadı."

"Ama neden, o kongre sırasında bu kadar olağanüstü ne yaşandı ki?"

"Var olan bütün farklı şeylerin aslında tek ve aynı şey olduğu fikri oradan doğdu."

"Nasıl yani, tek ve aynı şey? Ne demek istiyorsun?"

Tarihçi her ikisi de şapkalı iki fizikçinin fotoğrafını eline aldı. Gülümseyen Einstein pardösü giymişti ve bıyıklıydı. Belli ki kendini konuşmaya kaptırmış olan Bohr da pardösüsünü sol koluna asmıştı. Gerçekte resim Ehrenfest tarafından 1930'daki Altıncı Solvay Kongresi vesilesiyle çekilmişti ama iki dev tarafından üç sene önce başlatılan büyük düelloyu mükemmel bir biçimde temsil ediyordu.

Tomás fotoğrafın tadını daha iyi çıkarmak için bir adım geriledi. Hayranlık ve hüzün karışımı bir duyguyla büyülenmiş gibi inceledi. İki adamın imgesine dalıp giderken, uzay-zaman içinde seyahat ediyor ve 1927 sonbaharına, iki fizikçi arasındaki büyük hesaplaşmanın başladığı Beşinci Solvay Kongresi'nin o birkaç gününe taşınıyordu. Her şey Brüksel, Léopold Parkı'ndaki Fizyoloji Enstitüsü'nde, on yedi Nobel Ödüllü bilim insanı huzurunda cereyan etmişti. Bütün büyük bilim insanları oradaydı. Hepsi. Max Planck, Albert Einstein, Marie Curie, Louis de Broglie, Erwin Schrödinger, Werner Heisenberg, Max Born, Paul Dirac, Wolfgang Pauli... Yirminci yüzyıl fiziğinin kaymak tabakası... Kimse eksik değildi.

Gözleri uzaklara dalmış Tomás, beşinci Solvay kongresinde başlatılan süreci bir cümleyle özetledi.

"Evren tektir."

Kırk Sekiz

Afallmış bir halde panik odasında durumu gözleyen Peter gözlerini ekrandan ayırmıyordu.

"Kim bu insanlar?" diye sordu kendi kendine. "Onları kim yollamış olabilir?"

Korku yerini şaşkınlığa bırakmıştı. İlk önce Rusça konuştuklarını sanmış ve KGB'nin yerini alan Rus istihbarat teşkilatından olup olmadıklarını merak etmişti. Gerçi onları daha dikkatli dinleyince, fikrini değiştirmişti. Bulgarca veya Lehçe gibi başka bir Slav dili olabilir miydi? *Bunun hiçbir anlamı yok,* diye düşündü hemen çünkü o ülkeler artık Amerika Birleşik Devletleri'nin müttefikiydi.

Peki ya Slav değillerse? Dikkatini iki kat arttırdı. Ansızın, yıllar önce bir görev sayesinde gittiği Rio de Janeiro'da da benzer sesler duymuş olduğunu hatırladı. İki davetsiz misafirin Portekizce konuştuklarını anladı.

"İmkânsız bu," diye mırıldandı, buna oldukça şaşırarak. "Brezilyalılar mı?"

Olaylar beklenmedik bir şekilde gelişiyordu. Peter bir anlık afallamadan sonra kararını verdi. Hadiseyi açıklığa kavuşturması gerekiyordu.

İlk refleksi polisi aramak üzere telefonu kapmak oldu. Ama ilk iki rakamı tuşladıktan sonra ahizeyi geri bıraktı. Düşünüp taşınınca, bu işle bizzat ilgilenmesi daha iyiydi. Mesleği bu olmasa da aldığı eğitim onu benzeri koşullarda gerekeni yapmaya hazırlamıştı. *Favela*[14] kaçkını iki serseriden korkacak hali yoktu.

Dolaba yöneldi ve kapaklarını açtı. İçinde iki otomatik tüfekle, çeşitli tür ve kalibrelerde tabancalar bulunuyordu. Bir Smith&Wesson M&P40 seçti, doldurdu ve koltuk altına bağladığı kılıfa yerleştirdi. Sonra kemerine iki çift kelepçe astı. Son olarak, bir M16 otomatik tüfek alıp şarjörünü taktı ve sürgüsünü çekerek ateşe hazır hale getirdi.

Tepeden tırnağa silahlı vaziyette duvardaki yeşil düğmeye bastı. Kapı vızıltıyla açıldı ve Peter eşiği aştı.

"Şimdi sıra bizde!"

14 Brezilya'da gecekondu mahallelerine verilen ad. (ç. n.)

Kırk Dokuz

Parlayan gözlerinden hayranlığı okunan Tomás, Einstein ve Bohr'un ünlü Solvay kongresinde çekilmiş fotoğrafını rafa geri koydu.

"Evren tek midir?" dedi Maria Flor şaşkınlık içinde. "Ne demek istiyorsun?"

Tarihçi odayı ve ötesinde bulunan her şeyi kapsayan bir el hareketi yaptı.

"Etrafımızda gördüğümüz çeşitliliğin yanılsamadan başka bir şey olmadığını," diye yanıtladı. "Uzay ve zaman tarafından ayrılmışa benzeseler de parçacıklar iç içe geçmiştir, birbirlerine bağlıdırlar. Bize farklı görünmelerine rağmen nesnelerin hepsi aynıdır. Beşinci Solvay Kongresi insanların çoğunun kıymetini bilmedikleri bu büyük bilimsel keşfin başlangıç noktasını oluşturmuştur."

Genç kadın bu açıklamayla yetinmedi.

"Bunun ölen CIA müdürünün bize bıraktığı bulmacayı anlamamıza bir faydası var mı?"

"Sanırım, evet."

"O kongre sırasında bu kadar önemli ne oldu peki?"

Tomás elini uzatıp raftan bir kitap aldı. *Die Ableitung der Strahlungsgesetze* adında, Almanca bir eserdi. Yazarı Max Planck'tı.

"Daha önce Lizbon'da da söylediğim gibi, kuantum teorisi, Max Planck'ın 1900'de kara cisimler tarafından yayılan ışınımlar hakkında yaptığı şaşırtıcı açıklamadan doğmuştur. Planck, daha sonra açıklanamaz olanı açıklamayı denemek için *umutsuzluk eylemi* diye tanımladığı şeyde ışık kaynaklarının, enerjiyi, demetler, yani *kuant* halinde yaydığı fikrini ortaya attı. Işınımın özelliklerini açıklamak ancak böyle mümkün olabilirdi fakat bu o kadar aşırı bir fikirdi ki kimse ciddiye almadı." Tomás raftan başka bir kitap gösterdi, bu seferki Albert Einstein'a aitti. "Bu adam hariç hiç kimse... 1905'te, fotoelektrik etkiyi inceleyen Einstein, Planck'ın düşüncesini yeniden ele aldı ama onu daha da ileri götürerek ışığın kendisinin kesintisiz bir şekilde değil, parçacık demetleri, yani şu meşhur *kuant* biçiminde var olduğunu ileri sürdü."

"Tüm bunları evvelsi gün vakfın laboratuvarındayken zaten açıklamıştın."

"Doğru," diye hak verdi ona Tomás. "Lakin şimdi söyleyeceklerimi daha iyi anlaman için bu ilk iki keşfi hatırlatmanın önemli olduğunu düşündüm. Planck ve Einstein'ın, enerji ve demetler ya da *kuant* hakkında konuşurken farkında olmadan kuantum teorisini yarattıklarını unutma. Her ikisinin de temelini bizzat kendilerinin attığı kuramda, ölümlerinden sonra tanımlanan gerçeklikten farklı bir gerçekliğe inanarak ölmüş olması gayet ironik."

Maria Flor başıyla onayladı.

"Ne ima ediyorsun? Keşfetmiş oldukları şeye inanmıyorlar mıydı yani?"

Tarihçi yan yana yürüyen Einstein ve Bohr'un fotoğrafını işaret etti.

"Buluşlarının içerdiği gerçek sonuçlar ancak 1927'deki beşinci Solvay kongresi sayesinde açıkça ortaya çıktı," dedi akademisyen, heyecandan sesi yükselmişti. "Einstein ve Planck aslında klasik bilim adamlarıydı. Gerçekliğin bizim dışımızda bulunduğuna, dünyanın bizim varlığımızdan bağımsız var olduğuna ve her şeyin özgün bir sebebi ve determinist bir işleyişi olduğuna inanıyorlardı. Sanki kâinat, her şeyin bir kaynağının olduğu ve sebep-sonuç ilişkisinden meydana geldiği dev bir duvar saatiymiş gibi. Bir bakıma, *kuant* hipotezinin klasik bakış açısına uygun olmadığını sezmişlerdi fakat böyle bir devrime yol açacağını düşünmüyorlardı."

"İşler ne zaman radikal bir şekilde değişti peki?"

"Bu yavaş yavaş oldu." Bir Brüksel sokağında Einstein'ın yanında yürüyen adamın resmini gösterdi. "Einstein ve Planck'ın süreci başlatmalarından sonra, bu adam harekete geçti. Niels Bohr Danimarkalı'ydı. 1912'de Manchester'da önceki yıl atomların Güneş Sistemi'ne benzer yapısını keşfeden fizikçi Ernest Rutherford'la staj yaptı. Bununla birlikte, Rutherford'un da çözmeyi başaramadığı bir sorun vardı. Newton ve Maxwell'in klasik denklemlerine göre, atom çekirdeğinin etrafında dönen elektronların, enerjilerini kullandıktan sonra, zorunlu olarak, saniyenin milyarda birinde çekirdeğe düşmeleri gerekiyordu. Ne var ki gerçek dünyada işler böyle yürümüyordu. Bu gizem nasıl açıklanmalıydı? Bohr meseleye el attı ve büyük bir cesaret örneği göstererek Newton ve Maxwell'in denklemlerine kulak asmadı. O dönemde bu kimsenin aklından bile geçmezdi. *Kuant* teorisinden esinlenerek elektronların sadece belirli uzaklıktaki yörüngelerde dönebildiklerini, enerji kaybettikleri zaman kuantum sıçramalarıyla yüksek bir yörüngeden daha alçak bir yörüngeye sıçradıklarını ve bu sıçramaların da en aşağıdaki yörüngeye erişene dek böyle devam ettiğini ispatladı. Böylece, elektronların atom çekirdeğine düşmeleri de açıklanmış oluyordu.

Danimarkalı fizikçi kendini, daha sonra yapılan deneylerle modelin doğruluğunu kanıtlayan hesaplamalara ve varsayımlara verdi. "

"Atomların kararlılığı böyle mi açıklandı?"

"Kesinlikle. Sorun şu ki Bohr, bu bulmacayı açıklarken daha büyük başka bulmacalar yarattı. İşte o zaman, bazı fizikçiler kuantum teorisinden tedirgin olmaya başladılar. Elektronlar, herhangi bir aracı yörünge ya da durumlardan geçmeden, bir yörüngeden diğerine veya bir enerji durumundan ötekine nasıl geçebiliyorlardı? Bu 'gariplik' neydi?"

Maria Flor güldü.

"O dönemde bunun tuhaf bulunabilmesini anlıyorum," diye belirtti. "Bugün de yeterince garip zaten!"

Tarihçi, Max Planck'ın yapıtını rafa geri bıraktıktan sonra, iki başka kitap çekip aldı: Werner Heisenberg'in *Quantentheorie und Philosophie: Vorlesungen und Aufsätze*'si ile Erwin Schrödinger'in *Geist und Materie*'sini.

"Bohr'un keşiflerinin çıkarımları fizikçiler arasında ayrılıklara yol açtı. Hiçbiri kabul gören teoriyle uyuşmadığı için, deneysel gözlemleri açıklayabilecekleri yeni bir kuram geliştirilmesi gerektiğini anladılar. 1925'te bu ağır taşın altına elini sokan Bohr'un genç bir öğrencisi oldu. Almanya'da Heligoland Adası'na çekilen Alman fizikçi Werner Heisenberg, elektronların kuantum sıçramalarının yarattığı spektral frekanslarına odaklandı. Birkaç gün sonra, yalnız gözlemlenebilir özellikler arasındaki ilişkiler üzerinde temellenen bir matris formülasyonu geliştirdi. Bu çalışmanın başarıya ulaşmasında Heisenberg'e Max Born ve Pascual Jordan da yardım etmişti. Heisenberg aynı zamanda o sıralarda yapılmış olan ama kimsenin tatmin edici bir açıklama getirememiş olduğu gözlemleri açıklayan varsayımlarda bulunan kuantum mekaniğini yaratmış oldu. İkinci kuantum devrimi böyle başladı."

Genç kadın ikinci kitabı işaret etti.

"Schrödinger'in rolü ne oldu peki?"

"Schrödinger sahneye aşağı yukarı aynı zamanda çıktı. Louis de Broglie, maddenin de tıpkı parçacık gibi bir dalga olabileceğini ileri sürerken ışığın dalga parçacık ikiliğinden esinlenmişti. Bu fikir ilk önce Einstein'a sonra da Schrödinger'e cazip geldi. Çünkü Schrödinger bu teorinin, dalgaların akışkan ve devamlı olduğu göz önüne alındığında dalga kavramının Bohr tarafından ortaya atılan kuantum sıçramalarının kafa karıştırıcı yönünü elemeye yaracağını düşünüyordu. Broglie'nin önerisiyle toplanan bir konferans sırasında Peter Debye adında bir fizikçi, laf arasında dalgasal fiziği tanımlamak için normalde bir dalga olduğunu vurguladı. Bunu duyan Schrödinger, kuantum dalgalarını betimleyen bir denklem tasarlamanın mümkün olması gerektiğini düşündü ve işe koyulup 1925 yılının sonlarında kuantum dalga mekaniğini geliştirdi. Ünlü denklemini 1926'da yayınladı."

Maria Flor arkadaşının bloknotunu karıştırıp Lizbon'da çizmiş olduğu Ψ'yi gösterdi.

"Dalga fonksiyonundan bahseden denklem bu mu?"

"Kesinlikle," diye onayladı Tomás. "Schrödinger dalga fonksiyonunu *psi* ile temsil etti. Einstein onu kutladı ve dalga fonksiyonunun dalgasal mekaniği için coşku duymaya başladı. Ne var ki Schrödinger, denkleminin Heisenberg'in matris mekaniğini ifade eden denklemle aynı gerçekliği tanımladığını fark ederek şok oldu."

"İki mekanik de aynıydı yani."

"Hayır, farklıydılar. Bununla birlikte aynı gerçekliği betimliyorlardı. Şaşırtıcı olan, görünüşe göre gerçekliğin birbirleriyle çelişen yönlerini ele almalarıydı. Heisenberg'in mekaniği matris cebri kullanıyor ve parçacıkları tanımlıyor, kuantum sıçramaları, nedenselliğin sekteye uğraması ve atomlar dünyasındaki devamsızlıkla

ayırt ediliyordu. Oysa Schrödinger'in dalgasal mekaniğe başvuran ve dalgaları tanımlayan teorisi, akıcı bir yayılım, nedensellik ve kesintisizlikle ayırt ediliyordu. Yani hem biçim hem de içerik olarak farklı görünüyorlardı. Lakin aynı problemlere uygulandıklarında her ikisi de doğru cevap veriyordu. Teknik bakımdan eşdeğerlerdi ve fiziksel gerçekliği başka türlü gösteriyorlardı."

"Garip," diye belirtti genç kadın. "Nasıl hem ikisi de doğru olup hem de gerçekliği bu kadar değişik şekilde gösterebiliyorlar ki? Gerçeklik ya süreklidir ya da süreksiz, ya nedenseldir ya da değil, ya akış halinde ya da kuantum sıçramalarıyla işler..."

"...ya dalgadır ya da parçacık."

Tomás gülümsedi.

"Cevap çift yarık deneyinde mi yatıyor?"

"Çift yarık deneyi kuantum dünyasının bütün gizemini içinde barındırır," diye onayladı tarihçi. "Aslında Schrödinger kendi dalga fonksiyonunun ciddi bir sorun yarattığını fark etmişti. Dalga tam olarak neredeydi? Bilindiği kadarıyla dalgalar tek bir yerde konumlanmıyordu. Genelde enerjiyi taşıyan bir bozulma söz konusuydu. Deniz dalgaları su, ses dalgaları ise hava moleküllerinden oluşuyordu. Peki, ışığın ve maddenin dalgaları neden oluşuyordu? Schrödinger, bir elektronun dalga fonksiyonunun, elektriksel yük dağılımına bağlı olduğunu ileri sürdü, uzayda yolculuk eden bir çeşit buluttu... Ona göre, dalga parçacık ikiliği yanılsamadan başka bir şey değildi. Sadece dalga vardı. Bununla birlikte bu betimlemenin ışık hızı sınırını ihlal ettiği keşfedildi. Ayrıca Planck'ın ışınım yasası, fotoelektrik etki ve Compton saçılması gibi sadece parçacıkların varlığıyla açıklanabilir olguların anlaşılmasına izin vermiyordu. Kısacası, bu hipotezin doğru olmadığı çabucak fark edildi."

"Doğru cevap ne öyleyse? Sonuçta kuantum dalgası neden yapılmıştır?"

"Bu, daha önce Lizbon'da da açıkladığım gibi, büyük bir gizem. Dalga fonksiyonu üç boyutlu uzaydaki gerçek dalgaları temsil etmiyorsa, neyi temsil ediyor? Bugün bile cevaplanmayı bekleyen bir soru bu. Genel olarak kabul gören cevabı, Einstein tarafından önerilmiş 'hayalet dalgasal alan' kavramından esinlenen Max Born verdi. Ona göre, Schrödinger'in denklemi olasılık dalgalarını ele alır. Neticede denklem, dalganın şu ya da bu noktasında maddenin belirme olasılığından başka bir şey vermez. Bu çözümdeki zorluk, açıkça dalganın gerçek varlığını ve determinist sebep-sonuç ilişkilerini sorgulamasıdır. Niels Bohr, işleri daha da karmaşıklaştırmak için, kısa bir süre sonra, gözlem yapılmadığı sürece elektronun kesinlikle var olmadığı hipotezini ortaya attı. Elektron, iki ölçüm arasında, dalga fonksiyonu tarafından sağlanan soyut olasılıklar haricinde mevcut değildi. O yüzden, Schrödinger'in denklemi, yaratıcısının çözdüğünü sandığı kuantum sıçramaları sorununu halletmediği gibi, dahası dalganın da gerçek bir mevcudiyetinden söz edilemiyor!"

Genç kadın güldü.

"Tüm bunlar Schrödinger'in hoşuna gitmemiştir herhalde..."

"Ne demezsin! Bu sonuçlar tam bir bomba etkisi yarattı! Newton'un klasik fizik öğretilerini kesinlikle inkâr ederek kabul görmüş fikirlere ters düşüyorlardı. İşleri daha da ciddileştirmek için birkaç ay sonra, 1927'de Heisenberg belirsizlik ilkesini formüle etti. Bu prensibe göre, bir parçacığın konum ve momentumunu, aynı anda ve tam doğru bir şekilde ölçmek imkânsızdı. Tam doğru momentum hesapladığında konum tam olarak mevcut değildir ve aynı şey bunun tersi için de geçerlidir. Bir parçacığın geçmiş ve gelecekteki güzergâhını öngörmek mümkün değildir. Heisenberg'in kendi sözcüklerini kullanırsak, 'Güzergâh ancak gözlendiği andan itibaren mevcuttur.'"

"Buna inanmayı reddediyorum. Büyük ihtimalle parçacığın geçmişteki güzergâhının bilinmediğini söylemek istemiştir..."

"Hayır, Flor. Dahası da var. O güzergâh mevcut değil, nokta. Heisenberg'in gerçekten ne iddia ettiğini anlıyor musun? Parçacığın güzergâhına hakiki bir varlık kazandıran şey gözlem."

Maria Flor'un ağzı açık kalmıştı.

"Daha neler, bir bu eksikti!"

"Aynı yıl, Bohr tamamlayıcılık ilkesini dile getirdi. Bu prensibe göreyse, elektron, ışık ya da herhangi başka bir kuantum nesne, yapılan deneye bağlı olarak ya parçacık ya da dalgadır ama asla aynı anda ikisi birden değildir. Başka bir deyişle gerçeklik, yapılmasına karar verilen deneyin türüne göre oluşur. 'Kuantum âlemi yoktur,' diye kestirip attı Bohr. 'Sadece soyut kuantum mekaniğinin betimlemesi vardır.' Tahmin edebileceğin gibi, böyle bir iddianın, gerçekliğin gözlemden bağımsız var olduğunu düşünen, deterministik sebep-sonuç ilişkilerine inanmaya alışık bilim insanlarını şok etmemesi olanaksızdı. Schrödinger Denklemi, Heisenberg'in belirsizlik prensibi, Bohr'un tamamlayıcılık ilkesi ve atom modelindeki elektronların kuantum sıçramaları az kalsın birçok fizikçinin sinir krizi geçirmesine yol açıyordu."

Maria Flor, Einstein ve Bohr'un fotoğrafını gösterdi.

"Düello da o zaman başladı..."

"Kesinlikle. 1927'deki Beşinci Solvay Kongresi'nde dünyanın en büyük fizikçileri, bu rahatsız edici keşifleri ve onların felsefi anlamlarını tartışmak üzere bir araya geldiler. Aracı bir halden geçmeksizin bir durumdan diğerine atlayan, ansızın bir yörüngeden ötekine sıçrayan elektronların hikâyesi ne anlama geliyordu? Kuantum nesnenin konum ve hızının aynı anda gerçekten var olamayacağı, biri bilindiğinde diğerinin öğrenilemeyeceği hipotezine dayanan belirsizlik ilkesi nasıl bir budalalıktı? Ya denklemiyle, elektron veya

atomun aynı anda birçok yerde bulunabileceğini ve determinist gereklilik yüzünden değil, sadece bazı olasılıklara göre belli bir yerde belirebileceğini destekleyen Schrödinger? O denklemde rol oynayan hayalet dalga da neydi? Denkleminin beklenmedik mantıki sonuçlarından şaşkına dönen Schrödinger, onu formüle ettiğine çoktan pişman olmuştu. Bunlara inanmayan Planck ve De Broglie başlarını iki yana sallıyorlardı. Einstein'a gelince... Ah, onun da aklı karışıktı. İlk başta dalga kavramını onaylamış, hatta işi onun muhtemelen 'hayalet alan' halinde var olabileceğini düşünmeye kadar götürmüştü fakat doğanın olasılıksal olması düşüncesine güvenmiyor ve özellikle gerçekliğin nesnel mevcudiyeti olmadığına inanmayı reddediyordu. Bohr ve yandaşlarını fiziksel gerçeklikten kaçınmakla suçlayan Einstein şöyle yazmıştı: 'Ben, ışığa tutulmuş bir elektronun, sıçrayacağı anı ve bunu yapacağı istikameti kendi inisiyatifiyle seçmesi fikrini kabul edemem.'"

"Bir elektronun özgür iradeye sahip olması gerçekten tuhaf aslında..."

"Elektronun özgür iradesi... Bu da bir ifade tarzı tabii. Einstein olayların determinist nedensellik olmaksızın meydana gelebileceği ve özellikle gerçekliğin nesnel mevcudiyetinin olmadığı ve gözleme bağlı olduğu düşüncelerini paylaşmıyordu. Ne var ki deneyler, belirsizlik ilkesi ve Schrödinger Denklemi, hadiselerin, determinist gereklilikten değil, olasılıksal bir şekilde ortaya çıktığını, gerçekliğin esas itibarıyla rastlantısal olduğunu ve niteliğinin gözlenme tarzına bağlı bulunduğunu gösteriyor. Özet olarak, bu iki görüş, kuantum ve klasik bakış açıları, Beşinci Solvay Kongresi'nde çatıştılar ve bu çatışma fizik dünyasında derin ve geri dönülmez bir ayrışmaya sebep oldu."

"Sıkı bir meydan savaşı yaşanmış olmalı! Saflar kimlerden oluşuyordu?"

"Bir tarafta klasik fizikçiler, gerçekliğin gözlemden bağımsız var olduğunu ve her şeyin altında determinist bir sebep-sonuç hareketinin yattığını düşünen, tanınmış bilim insanları vardı. Başını Einstein'ın çektiği bu grupta Planck, Schrödinger ve De Broglie yer alıyordu. Barikatın öbür tarafında gözlemin gerçekliği kısmen yarattığını ve maddenin hareketinin determinist değil, öz itibarıyla olasılıksal olduğunu ileri süren, yeni nesil kuantum fizikçileri bulunuyordu. Bu inanılmaz düşüncenin yandaşları daha ziyade, Bohr tarafından yetiştirilen ve en yaşlılardan biri olan Born'ca desteklenen Heisenberg ve Pauli gibi en genç fizikçiler arasından devşirilmişlerdi."

"Demin bahsettiğin düello da o zaman gerçekleşti..."

"Doğru," diye onayladı Tomás kitapları rafa geri koyarken. "İki taraf, gerçekliğin niteliği hakkında uzun bir tartışmaya girdiler. Uyarı atışları, Born ve Heisenberg sunumlarını kasten kışkırtıcı bir tarzda kuantum mekaniğinin tamamlanmış bir kuram olduğunu iddia ederek bitirdiğinde baş gösterdi. Bu, teorinin eksiksiz olduğunu ve onlara göre, gelecekteki hiçbir keşfin temel unsurları altüst etmeyeceğini söylemekle aynı şeydi. Bunu duyan Einstein kahkahalarla güldü ve niye güldüğünü soran Ehrenfest'e, 'Saflıklarına gülüyorum,' diye belirtti. Düşmanlıklar belirgindi. Einstein resmî oturumlar boyunca suskun kaldı. Sessizliğini ancak kara tahtaya gidip çift yarık deneyinin krokisini çizerek, dalga fonksiyonu uzaya yayılıyor ve gözlendiği takdirde hemen çöküyorsa, bunun, ekranda oluşurken parçacıkların ışık hızı sınırını ihlal ettikleri manasına geldiğine dikkat çekmek üzere bozdu. Sonraki oturumlarda sessizliğine geri döndü ve sadece bir kez soru sormak için ara verdi. Ertesi günlerde kahvaltısını meslektaşlarıyla beraber Métropole Oteli'nde yapıyor ve kuantum teorisinin tamamlanmamış olmakla kalmayıp –ki bu, Heisenberg ve Born'un verdikleri ilk beyanata ters düşüyordu– aynı zamanda tutarsız ve yanlış da olduğunu ispatlamayı hedefleyen

sorular ortaya atıyordu. Bohr onu dikkatle dinledi ve gün boyu Heisenberg, Born ve Pauli'yle baş başa tartıştıktan sonra, akşam yemeğinde bu sorulara ayrıntılı bir çözüm sundu. Brüksel'deki o kongre sırasında başlayan tartışma birkaç seneye yayıldı."

"İyi de tam olarak neyi tartışıyorlardı?"

"Einstein'ın temel görüşü, dünyanın bizden bağımsız var olduğu ve her şeyin sebep-sonuç ilişkisiyle birbirine bağlı olduğuydu. Eğer belirsizlik ilkesi ve deneyler, gerçekliğin nesnel varlığı olmadığını gösteriyorsa, bu aslında gerçekliğin sahiden gözlem tarafından yaratılmasından değil, gözlem araçlarının gözlemin kendisine zarar vermesinden veya maddenin acayip davranışını açıklayabilecek bazı değişkenlerin henüz keşfedilmemiş olmasından ileri geliyordu. Schrödinger Denklemi'nin olasılık dalgasına gelince, o da elimizdeki bilgilerin sınırlı olmasından kaynaklanıyor. Madde, dalganın belli bir noktasında kendiliğinden ve rastlantısal bir şekilde değil, bir şey onu orada ortaya çıkmaya mecbur ettiği için beliriyor ve bu sebebin bilinmemesi onun var olmasına engel değil. Olasılıksal hareket, mikroskobik düzlemde sebep-sonuç ilişkilerini görmekteki yetersizliğimizden doğan bir yanılsama sadece. Fakat gerçeklik olasılıksal değil, determinist çünkü 'Tanrı zar atmaz'..."

"Akla yatkın..."

"Orası kesin ama ben, Schrödinger Denklemi ve belirsizlik ilkesinin anlattıklarının ve Lizbon'da sana çift yarık deneyiyle göstermeye çalıştığım gibi deneylerin açığa vurduklarının böyle olmadığının üzerinde duruyorum. Deneyler ve matematik hesaplamaları, sağduyu ve sezgimizle çalıştığında ağır basanın hep deney ve matematik olduğunun altını bir kez daha çiziyorum. Tıpkı tersini değil de Dünya'nın Güneş etrafında döndüğünü savunan Kopernik örneğindeki gibi. İşte bu yüzden, Einstein'ın 'Tanrı zar atmaz' dediğini duyan Bohr, 'Einstein, Tanrı'ya ne yapıp yapmaması gerektiğini söylemeyi bırakın!' diye cevap vermiştir. Bohr'un

söylemek istediği şey, gerçekliğin kafamızda yarattığımız bir fikir değil, neyse o olduğudur. Matematik hesapları ve deneyler, gözlemin kısmi olarak gerçekliği yarattığını, parçacıkların belki de hiç var olmayan aracı durumlardan geçmeden, kuantum sıçramalarıyla hareket ettiklerini ve aynı anda farklı durum ve konumları işgal ettiklerini, maddenin, durum ve konumunu herhangi bir determinist nedene dayanmaksızın, gerçekten öngörülemez ve kendiliğinden bir şekilde değiştirdiğini, yani davranışının ancak olasılıklar bağlamında öngörülebildiğini gösteriyor. Bu, gözlemlerimizin sınırlı olmasından değil, gerçekliğin sahiden rastlantısal olmasından ileri geliyor. Bazı kuantum olaylarının determinist sebebini görmüyorsak, biz onu bilmediğimiz için değil, öyle bir şey gerçekten var olmadığı içindir. Parçacıklar herhangi bir determinist neden tarafından buna mecbur bırakılmaksızın kuantum sıçramaları yapabilirler. Daha da kötüsü, gerçeklik gözlemsiz mevcut değildir. Bohr'un 'kuantum âlemi yoktur' ve 'Fiziksel sağduyudan bağımsız bir gerçeklik ne fenomene ne de gözlem aygıtına atfedilebilir,' diye bildirmesiyle aynı şekilde Heisenberg de 'Atomlar veya temel parçacıklar gerçek değildir; bir potansiyel ya da ihtimaller dünyası oluştururlar,' diye açıklamış, Pascual Jordan'sa gözlemin ölçülen kuantum nesneyi bozmakla sınırlı kalmadığını, o nesneyi *yarattığını* eklemiştir. Tüm bunlar Bohr'u, 'Kuantum fiziğinden şok olmadıysak, onu sahiden anlamamışız demektir; anladığımız zaman ancak dehşete kapılabiliriz,' sonucuna varmaya itmiştir."

"Bunlar gerçekten uzlaşmaz bakış açıları," diye belirtti Maria Flor. "Tartışmanın sonucu ne oldu?"

Tomás gözlerini bir kez daha Einstein ve Bohr'un fotoğrafına çevirdi.

"Tahmin et, hangisi kazandı?"

Elli

Normalde son derece temkinli davranan Peter, geri dönünmesinin imkânsız olduğunu bilmesine rağmen panik odasının kapısını açık bıraktı. Kulağı kirişte, elinde otomatik tüfeği, yavaş adımlarla koridoru kat etti. İlk köşeyi döndükten sonra gözlerinin karanlığa alışması için durup bekledi. Birkaç saniye sonra şekilleri ayırt etmeye başladı. Özgüveni geri gelince, ağır ağır, çalışma odasına doğru ilerledi.

Beklediği gibi, kapı ve ışık açıktı. Kalbi sıkıştı. Davetsiz misafirleri kameradan seyretmek başka, orada, onlardan birkaç metre uzakta olmak başka şeydi. Şimdi gerçeklikle yüzleşmek zorundaydı. Duvara yapışmış halde kapıya yaklaştı ve çalışma odasından çıkan ilk sesleri işitti. Konuşmayı takip edebilmek isterdi ancak tek kelime Portekizce bilmiyordu.

Harekete geçme vakti gelmişti.

Önce, gözüne daha tehlikeli görünen ve hemen etkisiz hale getirilmesi gereken adama odaklanacaktı. İkisinden biri direnecek olursa, tereddüt etmeyecekti. Kafasına bir kurşun sıkıp öldürecekti.

M16'nın emniyet mandalını indirdi ve parmağını tetiğe yerleştirdi. Aldığı savaş eğitimi üste çıkıyordu.

Elli Bir

Einstein ve Bohr'un fotoğrafını ilgiyle incelemeye devam eden Tomás düşüncelere daldı. Resimde iki bilim adamının o sırada gerçekliğin en derin niteliği üzerinde aman vermez bir düelloya giriştiklerini belli eden hiçbir şey yoktu. Koyu renk ve gür bıyıklı, hafif göbekli Einstein'ın keyfi yerinde görünürken, ciddi bir edayla konuşmaya dalmış, ufak tefek Danimarkalı, arkadaşı ve rakibinin gerisinde kalmamak için neredeyse koşturmak zorundaymış gibiydi.

"Düelloyu kim kazandı?"

Tomás, Maria Flor'un sorusunun açık bir cevabı olduğunu biliyordu fakat daha sonraya, anlamak için bütün kartların elinde olacağı zamana saklamayı tercih etti.

"Fizikçilerin büyük çoğunluğu için meselenin basit bir şekilde hallolduğunu bilmen lazım. Kuantum teorisinin büyük bir anlamı yok hakikaten, saçma ve şok edici. Ne var ki bütün hesapları, gerçekliği doğru bir şekilde aktarıyor. O yüzden birçok fizikçi, benimsenecek en iyi tutumun, hesapları yapıp anlamlarını görmezden gelmek olduğuna karar verdi. Hesap bir parçacığın aynı anda iki yüz yerde birden bulunduğunu mu gösteriyor? Tamamlayıcılık ilkesi bir elektronun, gözlemci tarafından tespit ediliş tarzına göre parçacık ya

da dalga olabildiğini mi ispatlıyor? Kuantum mekaniği parçacığın gözlenmediği takdirde gerçek bir varlığı olmadığını mı kanıtlıyor? Olsun! Bu akıl almaz sonuçları hesaba katmayalım ama yine de hesapları yapalım. Her şey normalmiş gibi yapalım. O hesap ve deneylerin şaşırtıcı anlamlarını kafaya takmayalım, olsun bitsin. Acemi bir fizikçi böyle bir sonucun imkânsız olduğunu, zira bunun elektronun bütün yollardan birden geçtiği anlamına geleceğini ya da bu türden şeyler söyleyecek olursa, 'Sus ve hesapla!' diye cevap vermemiz yeter. Hata olmadığı sürece, hesap ve deneylerin tuhaf mantıki sonuçlarıyla ilgilenmeyiveririz olur biter."

"Einstein'da mı bu tavrı benimsedi?"

Tomás başını iki yana salladı.

"Tıpkı Schrödinger gibi Einstein da kuantum teorisinin derin felsefi sonuçlarını görmezden gelmeyi reddetti. Bu konuda onu en çok rahatsız eden şey, gözlenmiyorsa gerçeğin var olmadığı fikriydi. Bunu kabul etmeyi kesinlikle reddediyordu. Dünyanın deterministolduğunu, gerçekliğin nesnel bir mevcudiyeti bulunduğunu ve olayların kendiliğinden ve olasılıksal bir şekilde meydana gelmediğini düşünüyordu. Kuantum kuramı, gerçekliğin nedensel değil tesadüfi olduğunu ve ancak gözlendiği takdirde var olduğunu ileri sürüyorsa, bunun sebebi teorinin tamamlanmamış olmasıydı ve bir gün, mikroskobik düzlemin gözlemden bağımsız var olduğunu ve gerçekliğin determinist sebep-sonuç ilişkileri tarafından yönlendirildiğini ispat eden bir keşif yapılacaktı. Bohr, kendi adına, kuantum teorisinin tutarlı olduğunu savunurken, Heisenberg ve Born, işi kuramın eksiksiz ve neticelendirilmiş olduğunu ilan etmeye kadar götürüyorlardı. 'Olağanlık bizim bilgilerimizin sınırlı olmasından değil, gerçekliğin kendisinin daha derin niteliğinden ileri geliyor,' diye belirtti Bohr. İkisi arasındaki düello Beşinci Solvay Kongresi'nde başlayıp uzun yıllara yayıldı. Einstein, çıkmazdan kurtulmayı denemek için, kendine göre kuantum teorisinin hatalı

veya daha az saldırgan bir ifadeyle tutarsız olduğunu göstermesi gereken bir dizi soru ve örnek sundu, lakin Bohr onları teker teker çözdü."

"Bir sonuca vardılar mı?"

"Sonunda Bohr, Einstein'ı kuantum teorisinin tutarlı olduğuna ikna etti. Öyle ki Einstein 1930'dan itibaren yeni kuramın gerçeği gösterdiğini kabul etti." Tomás sözlerindeki nüansı vurgulamak ister gibi parmağını kaldırdı. "Ama gerçeğin yalnızca bir bölümünü. Aslında kuantum kuramının doğru ve tutarlı olsa da eksik kaldığına inanmakta ayak diriyordu çünkü hâlâ 'gariplikleri' açıklamaya elverişli değişkenleri keşfetmek gerekiyordu. Gerçeklik sınavı 1935'te, Einstein'ın Bohr'a en sonuncu ve en önemli problemini sorduğu sene oldu. Başka iki fizikçiyle, Podolsky ve Rosen'le beraber, günümüzde üç yaratıcısının isimlerinin baş harflerinden oluşan 'EPR paradoksu' adı verilen soruyu tasarladı. Son tahlilde parçacığın gözlenmeden de var olabildiğini ispatlamak için düşünülmüş bu soru, kuantum fiziğinin o zamana kadar az bilinen, bir parçacığın birbirlerinden ne kadar uzak mesafede bulunurlarsa bulunsunlar, ilişkide olduğu başka bir parçacığı anında etkilemesi özelliğine dayanıyordu."

"Anında, ha?" dedi genç kadın, hayretle. "Mümkün değil! Şayet parçacığın biri burada, dünyada, ikincisiyse Samanyolu'nun öbür ucundaysa anında etkileşemezler. Işık hızıyla bile, bilginin hedefe varması binlerce yıl alır; yani etki anlık olamaz. Işık hızının sınırını hesaba katmak lazım."

"Einstein'ın argümanı tam da buydu zaten. Kuantum teorisinin vargılarından biri, bağlantılı parçacıkların birbirlerine uzaklıklarından bağımsız olarak anında etkileşmeleri ve böylece, görünüşe göre ışık hızının sınırını ihlal etmeleri oluyor. Einstein, Bohr'u bir ikilemle karşı karşıya bıraktı: Ya parçacıklar gözlem tarafından yaratılmışlardı ve hem ışık hızının hem de yerel nedenselliğin sı-

nırlarını ihlal eden bir hareketleri vardı ya da gözlemden önce mevcuttular ve bundan dolayı kuantum kuramı eksikti. Ona göre paradoks ikinci varsayımı doğruluyora benziyordu, zira birincinin hiçbir anlamı yoktu ve öyle saçmaydı ki onu *spukhafte Fernwirkung* diye adlandırdı, yani 'uzaktan hayalet etki'."

"Ve haklıydı."

"Rakibi böyle cevap vermedi. Bu paradoksla yüzleşen Bohr, sonunda gözlemin, parçacığı ontolojik olarak tanımladığı ve parçacıklar arası etkinin gerçekten anlık olduğu kanaatine vardı. Parçacığın gözlenmesi yalnız onun dalga fonksiyonunun çöküşüne değil, kuantum nesnelerinin bölünmez olmasından dolayı, aralarındaki mesafe ne kadar uzak olursa olsun, aynı anda, bağlantılı olduğu diğer parçacığın dalga fonksiyonunun da çöküşüne sebep oluyordu. Bu yüzden, kuantum teorisi eksik değildi."

"Ama bu imkânsız!" diye ayak diredi Maria Flor. "Kuantum kuramı böyle bir şey öngörüyorsa, eksik olduğu muhakkak! Einstein haklıymış."

Genç kadının bunları dile getirirkenki kendinden emin ses tonu Tomás'ta hafif bir tereddüt uyandırdı. Açıklamayı sonuna kadar götürmeli miydi? Neden olmasın?

"EPR paradoksu gerçek bir soru ortaya atıyordu ve Einstein, parçacıklar arası anlık iletişimin 'telepati' yoluyla yapılıyor olması gerektiğini söyleyerek Bohr'un yanıtıyla kibarca dalga geçti. Bilim camiasının bu tartışmada en sonunda kendisine arka çıkacağını düşünüyordu. Ama öyle olmadı. Fizikçiler, Beşinci Solvay Kongresi'nden sonra, Bohr ve yandaşlarının Kopenhag Yorumu diye adlandırılması kararlaştırılan şeyin kökeninde haklı oldukları sonucuna vardılar. Bunun nedeni, her şeyden önce, bütün söylediklerinin birbirini izleyen deneylerce doğrulanmış olmasıydı."

"Ya kuantum 'gariplikleri'? Kimse onlardan rahatsızlık duymuyor muydu, peki?"

"Elbette ki rahatsızdılar. Daha önce de açıkladığım gibi, birçok fizikçi söz konusu 'garipliklerin' felsefi sonuçlarını görmezden gelmeye karar verdi. Kuantum teorisi, maddenin gözlemden önce ve sonra gerçek bir varlığı olmadığı, yani gerçekliği kısmen yaratanın bilinç olduğu ve bir elektronun pekâlâ aynı anda birçok yerde birden bulunabildiği prensibinden mi yola çıkıyordu? Birçok bilim insanı, bilincin fizikle alakalı olmadığını ileri sürerek bu 'gariplikleri' kayıtsız şartsız görmezden gelmeyi savundu ve Schrödinger'in denklemini hesap yapmak için kullanmakla yetindi. Yok edemedikleri bir sorunla başa çıkmak için onu halının altına süpürdüler. Bu konuyu ele almaya cesaret edip kuantum âleminin 'garipliklerini' anlamak isteyecek bir fizikçi, meslektaşlarının, daha da beteri, üstlerinin kızgın bakışlarına maruz kalma riskini göze almak zorundaydı. Halının altına saklanan gizemler ne kadar az düşünülürse, o kadar iyi olurdu."

"Bu tutum bana pek bilimsel gelmiyor..." diye yanıtladı Maria Flor.

Tarihçi birkaç adım atarak çerçeveli fotoğraflardan birine yöneldi. Resimde Bellamy, Richard Feynman ve John Bell bir masada keyifli bir şekilde oturuyorlardı.

"Fizikçiler kuantum 'garipliklerinin' felsefi sonuçlarından ve gözlemin gerçekliğin yaratılmasındaki rolünden tedirgindiler. O yüzden, hesaplara odaklanıp gerisini görmezden gelmeyi tercih ettiler." Tomás, Bellamy'nin yanında oturan fizikçilerden birini gösterdi. "Şu İrlandalı, John Bell bir istisnaydı. CERN'de çalışıyordu ve 1965 yılında bir gün, bir senelik ücretsiz izin alarak meslektaşlarının özgürlük kısıtlayıcı baskı ve sansüründen uzak kalıp kuantum teorisinin temellerini incelemeye karar verdi. Bu tartışmada Einstein'ı haklı buluyor ve gerçekliğin gözlemden ba-

ğımsız var olduğunu düşünüyordu ama onun lehine hiçbir kanıt bulunmadığını da biliyordu. Aslında EPR paradoksu ona göre de kuantum kuramının eksikliğini gösteriyordu ama bu asla test edilmemiş teorik bir hipotezden başka bir şey değildi. İşte Bell o testi tasarlayan fizikçi oldu: Laboratuvarda gerçekleştirilebilen ve 'Bell teoremi' adı altında teorileştirilen gerçek bir deney..."

"Yapıldı mı bari o deney?"

"Elbette, hem de defalarca. David Bohm'un, kuantum 'garipliklerini' açıklayabilecek 'gizli değişkenlerin' varlığına dair bir düşüncesine dayanan Bell, EPR'i test etmenin bir yolunu buldu. Deneyler gizli değişkenlerin varlığını ortaya çıkarırsa, gerçeklik gözlemden bağımsız olarak mevcut demekti ve ışık hızının sınırını ihlal edebilen anlık etkiler olamazdı. Ki bu da Einstein'ın haklı, Bohr'un haksız olduğunu ispatlamaya yarardı. Buna karşılık, gizli değişkenler mevcut değilse, kuantum kuramı doğru, Einstein da yanılmış oluyordu. İlk deney 1972'de John Clauser tarafından yapıldı. 1974 ve 1976'da geliştirildi. Sonra, 1982'de Paris-Sud Üniversitesinde Alain Aspect tarafından, daha da gelişkin ve asla itiraz kabul etmez bir deney gerçekleştirildi. Sonuçları sonraki yıllarda başka laboratuvarlarca da doğrulandı."

"Ve?.."

Tomás, Maria Flor'un merakını körüklemişti ve bu denli cevaba aç olduğunu görünce, açıklamalarına devam etmeden önce muzipçe oyalandı.

"Deneyler gizli değişkenlerin var olmadıklarını kanıtladı. Bohr haklıydı ve Einstein yanılmıştı."

Genç kadın eliyle ağzını kapattı.

"Tanrım!"

"Tahmin edebileceğin gibi, bu deneylerin kayda değer yankıları oldu. Çünkü iki temel önermeyi sorguluyorlardı: Bir taraftan,

gerçekliğin gözlemden bağımsız var olduğu, diğer yandan, ışık hızı sınırını ihlal eden anlık etkilerin mevcut olmadığı önermelerini... Deneyler iki önermeden birinin, hatta ikisin de yanlış olduğunu kanıtladı. Fizikçilerin çoğu, felsefi nedenlerle, gerçekliğin gözlemden bağımsız mevcut olduğuna yürekten inanıyordu ve kuantum teorisinin ispat ettiği her şeye rağmen, kötünün iyisini seçip yanlış önermenin ışık hızı sınırı hakkındaki olması gerektiğine karar verdiler. Başka bir deyişle, aralarındaki mesafe ne kadar uzak olursa olsun, biri kâinatın bir ucunda, diğeri öteki ucunda bile bulunsalar, iki dolanık parçacık anında etkileşiyor."

"İyi de... ışık hızı sınırına ne oldu?"

"Var olmaya devam ettiğine inanmalısın."

"Gayet iyi biliyorsun ki görecelik teorilerine göre hiçbir şey ışıktan hızlı hareket edemez, aksi halde kütlesi sınırsızca büyür ki böyle bir şey imkânsızdır. Bu, bir parçacığa ait bilginin anında öbür parçacığa ulaşamayacağı anlamına gelir, verinin bir yerden diğerine gitmesi için zaman gerekir. Bununla birlikte az önce o parçacıkların aralarındaki mesafe ne kadar uzak olursa olsun anında etkileştiklerini söyledin. Işık hızı sınırıyla nasıl bağdaşıyor bu?"

Tomás bilmediğini belirtircesine omuzlarını silkti.

"Bu bir gizem," diye kabul etti. "Ne var ki Aspect'nin deneyleri, gerçekliğin gözlemsiz var olmadığını ya da fizikçilerin çoğunluğunun tercih ettiği başka bir ifadeyle, bir başkasıyla etkileşen her parçacığın ebediyen ona bağlı olduğunu, aralarındaki mesafe ne olursa olsun, ikisinin anında ve karşılıklı olarak birbirlerini etkilediklerini ispatlıyor."

Genç kadın afallamışa benziyordu. Az önce duydukları, okulda evren ve işleyişi hakkında öğrendiği her şeye ters düşüyordu.

"Bu nasıl mümkün olabilir?"

"Görünüşe göre iki parçacık, birbiriyle, bilgi alışverişi anlamında bir iletişim kurmuyor. İşler daha hassas ve çok daha kafa karıştırıcı: Birbirlerinden bağımsız nesneler sayılamazlar."

"Ama *iki* parçacık söz konusu..."

"İki farklı noktadaki aynı parçacıktan bahsetmek daha doğru olur. Schrödinger, kuantum evreninin bu esrarengiz özelliğini *entanglement*, yani 'dolanıklık' diye niteledi. Kâinatın, parçacıkları arasındaki görünmez bağlarla örülü bir ağ halinde dolanmış olduğu anlamına geliyor. Bu inanılmaz keşfin nihai anlamını kavrıyor musun?"

Maria Flor transa geçmiş gibiydi. Evrenin dolanıklığının kanıtına dair bu açıklamayı hazmetmek kolay değildi.

"Evren tektir."

"Kâinat sonsuz sayıda değişik nesneden oluşmuşa benziyor ama gerçekte tek bir bütün," diye onayladı Tomás. "Birbirimizden ve bahçedeki otlardan en uzak yıldızlara kadar etrafımızı kuşatan her şeyden ayrı olduğumuz hissiyle yaşıyoruz fakat bu bir yanılsama. Her şey bağlı, her şey dolanık, her şey farklı görünüşler altında aynı şey. Aslında evren bir, çeşitlilik homojenliği saklıyor, çokluk bölünmezliği gizliyor."

Maria Flor başını, içine gömüldüğü uyuşukluktan kurtulmak ister gibi iki yana salladı.

"Bu... çok şaşırtıcı," diye geveledi. "En önemlisi, o keşifler sadece gerçeğin niteliğini değil, bizim gerçekten kim olduğumuzu da sorguluyor. Şayet atomlar, aralarındaki mesafeden bağımsız olarak birbirlerine bağlıysalar ve biz atomlardan oluşuyorsak, hepimiz birbirimize bağlıyız demektir. Lakin hissettiğimiz bu değil, haksız mıyım? Misal, benim burada, Washington'da birden karnım ağrımaya başlasa, Cernache do Bonjardim'de bulunan annem o acıyı hissetmeyecektir. Bu nasıl açıklanır?"

"Koca bir gizem bu. Einstein her daim evrenin, mikroskobik ölçekte kuantum fiziğinin indeterminist ve rastlantısal yasaları ile makroskobik ölçekte klasik fiziğin nesnel ve determinist yasaları olmak üzere, farklı farklı yasalara göre işleyemeyeceğinde ısrar etti. Bu durumda birçok fizikçinin hayali, teorileri birleştirerek her şeyin kuramı diye adlandırdıkları şeyi üretmek oldu. Atomlar belli yasalara uyarken atomlardan oluşan varlıkların, yani bizim başka yasalara tabi olmamıza hakikaten akıl ermiyor. Makroskobik evreni ve kuantum evrenini birleştirecek her şeyin kuramı, fiziğin Kutsal Kâse'sidir. Gelgelelim şimdiye kadar hiç kimse böyle bir teori geliştirmeyi başaramadı."

"Hım, anlamaya başlıyorum. Şu her şeyin kuramı kuantum teorisine bir son verip böylece bütün o 'gariplikleri' çözecek ve..."

"Katiyen öyle değil," diye kesti sözünü Tomás. "Günümüzde fizikçilerin şüphe duymadıkları bir şey varsa, o da ne kadar tuhaf görünürse görünsün, kuantum teorisinin fiziğin en sağlam temeli olduğudur. Her şeyin kuramı bir teori elemek zorundaysa, bunun kuantum teorisi değil, klasik teori olacağı muhakkak. Bu hususta kuşkuya yer yok. Kuantum teorisinin projeksiyonlarını test etmek için binlerce deney yapıldı ve bugüne kadar hiçbiri başarısızlığa uğramadı. Öte yandan, keşfedilen..."

"Eller yukarı," diye bağırdı aniden bir ses. "Kimse kımıldamasın!"

Tomás ve Maria Flor korkuyla arkalarına döndüler ve karşılarında, üzerlerine otomatik tüfek doğrultmuş, sarı ve düz saçlı, zayıf ve sakallı bir adam buldular.

Elli İki

Saat sekizde başlayan Trablus saldırısıyla ilgili toplantıdan dönen Harry Fuchs, Tomás Noronha dosyasını almaya geldiği odasına girdi. Hemen geri çıkıp koridordan geçti ve en iyi ajanının kendisini beklediği küçük salona girdi.

"Binbaşı Fuantes," dedi kapıyı örterken. "Gelmeniz uzun sürdü..."

CIA Ulusal Gizli Servis amirinin içeri girdiğini gören ajan, iyi bir asker olarak tek hamlede ayağa fırlayıp topuklarını birbirine çarptı.

"Transit salonundaydım, efendim. Yemen'deki bir operasyondan dönüyordum ki..."

"Biliyorum, biliyorum," diye kesti sözünü Fuchs. "Oturun, sizinle konuşacaklarım var."

Kocaman pencerenin yanındaki koltuğu işaret etti. Dışarıda gece hüküm sürüyordu. Fuchs, Ajan Fuantes'i bir süredir görmemişti. Çoğu zaman emirlerini telefon ya da aracılarla iletiyordu. Fırsattan istifade onu daha dikkatli inceledi. Binbaşı kırk yaşlarında atletik bir adamdı. Aztek kökenini yansıtan yüzü, alabros kesilmiş saçları ve karanlık bakışı ona öldürmeyi sıradan bir iş gibi olarak görenlere benziyordu. Fuchs, psikolojik testlerin, astının psikopat

olduğunu ortaya çıkardığını biliyordu. Ki bu da onu CIA'in verdiği bu tür işler için ideal tetikçi haline getiriyordu. Geçen ay Kandahar bölgesinde bir aşiret reisinin evini basıp çoluk çocuk demeden herkesi öldüren o değil miydi?

"Benimle Trablus hakkında konuşmak istiyorsunuz herhalde," dedi, amirinin yargılayan bakışı ve odaya çökmüş sessizlikten huzursuz olan Fuantes. "Failleri belirlemeyi başardık mı yoksa?"

Fuchs kafasını iki yana salladı.

"Gelecek görevinizin Trablus'la hiç alakası yok. Cenevre'yle ilgili. Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü şefinin CERN'de öldürüldüğünü duymuşsunuzdur sanırım..."

"Evet, efendim."

Müdür ona bir dosya uzattı.

"Bu dosyada Bellamy'nin katiline dair bütün verileri bulacaksınız. Adı Tomás Noronha. Lizbon'daki vakfa danışmanlık yapan, Portekizli bir tarihçi."

Binbaşı saatine baktı.

"Avrupa'ya sadece gece uçuşları var," diye belirtti. "Bana bir bilet alınmasını isteyeceğim. Mümkün olursa, hemen bu akşam uçarım Lizbon'a."

"Bellamy'nin katili burada, Washington'da."

Şaşıran ajan karşısındaki adamı dikkatle süzdü.

"Burada, ha?"

"Doğru."

"Yoksa... zaten tutuklu mu?"

"Olumsuz. Adam maalesef özgür. Yerini mümkün olduğunca çabuk tespit etmeniz lazım..."

"İyi de bizim kendi topraklarımızda iş görme yetkimiz yok ki, efendim," diye hatırlattı Fuantes. "Bu daha ziyade FBI'ın alanına girmiyor mu?"

Fuchs yumruğuyla aralarındaki ufak sehpaya vurdu.

"FBI'ın canı cehenneme!" diye çemkirdi, efsanevi öfkesine kapılarak. "O şerefsiz, müdürlerimizden birini öldürdü ve siz kalkıp vakayı şu FBI şerefsizlerine bırakmamız gerektiğinden mi bahsediyorsunuz? Federaller ne zamandan beri Teşkilat'ın kirli çamaşırını yıkıyorlar? O alçak, Bellamy'yi öldürdü ve bunun bedelini ödeyecek, duyuyor musunuz? Bizden birine dokunma cesaretini gösteren herifin Amerika'da mı, yoksa dışarıda mı olduğu umurumda bile değil! Anlaşıldı mı?"

"Kesinlikle, efendim."

Müdür derin derin soludu ve sakinleşince dosyayı işaret etti.

"Dikkatle inceleyin onu. İçinde o alçak herif ve yanındaki kadının Dulles Havaalanı'na giriş formları, bir bankamatik makbuzu, satın aldığı iki portatif bilgisayara ait bir fatura ve bilgisayar sistemimize yönelik, aynı namussuz tarafından gerçekleştirildiği anlaşılan bir korsanlık girişiminin raporunu bulacaksınız. Civardaki bütün otel, pansiyon ve hanlar çoktan kontrol edildi ama bizim kumrulardan eser yok. Onları bulmanız gerekiyor. Yardıma ihtiyacınız varsa, yanınıza Don Snyder'ı verebilirim. Gerçi Amerikan toprağında yürütmeye yetkimizin olmadığı bir operasyon söz konusu olduğuna göre, onu bu işe bulaştırmamak daha mantıklı olur. Federaller ve Kongre'yle sorun yaşama ve sızıntı risklerinden kaçınalım."

"Anlıyorum."

Fuchs söylemeye hazırlandığı şeyin öneminin altını çizmek ister gibi parmağını kaldırdı.

"Teşkilat'ın bu işe karıştığından asla şüphelenilmemeli. Orospu çocuğunun kazara Potamac'ta boğulduğu veya bir uyuşturucu satıcısı

tarafından hesabının görüldüğü izlenimi yaratmak için gereken ayarlamaları yapın."

"Adamı öldürmekten bahsediyoruz yani..."

"Tam değil. Önce, Bellamy'nin gizli projelerinden biri olan *Kuantum Gözü* hakkında bildiği her şeyi dökmesini sağlamak gerekiyor. Tüm ayrıntılar dosyada. Dikkatle okuyun. Her şeyin gizli olduğunu belirtmeme lüzum yok."

Binbaşı Fuantes karanlık bakışını birkaç saniye dosyada gezdirdikten sonra gözlerini amirine kaldırdı.

"Emriniz nedir, o halde?"

Harry Fuchs koltuğundan güçlükle kalkıp pantolonunu düzelterek görüşmeye son vermeye hazırlandı.

"Yerini bulun ve bilgiyi alana kadar acımasızca işkence edin. Sonra da işini bitirin." Uzaklaşmaya başlarken, birdenbire durdu. "Bir şey daha, şahit istemiyorum. Teşkilat'ın bu operasyona karıştığını bilen herkes yok edilmeli."

Ajan da ayağa kalktı ve Fuchs'a robot gibi selam verdi.

"Emredersiniz, efendim."

Elli Üç

Neye uğradıklarını şaşıran Tomás ve Maria Flor, kapının eşiğindeki otomatik tüfekli adama saygı göstermek zorunda kaldılar.

"Kimsiniz?"

Ürken Tomás ve Maria Flor ellerini havaya kaldırmışlardı. Silahlı adam, hiçlikten çıkagelmiş gibi aniden belirmişti.

"Kimsiniz?" diye tekrarladı yabancı tehditkâr bir edayla. "Ne yapıyorsunuz burada?"

"Biz... ipucu bulmaya çalışıyoruz," diye kekeledi tarihçi, bir yandan kendine bir savunma taktiği ararken. "Hırsız değiliz."

"İpucu... Neyin ipucunu arıyorsunuz?"

Tomás, karşısındaki adama dair hiçbir şey bilmediğinden plan yapmanın zor olacağını anladı.

"Bu dairenin sahibinin cinayetine karışmış kişi ya da kişileri bulmamızı sağlayacak bilgiler toplamaya uğraşıyoruz," diye açıkladı sonunda. "Ya siz, bayım? Siz kimsiniz?"

"Burada soruları ben sorarım," diye sertçe yanıtladı yabancı. "Bunu tekrarlamaya zorlamayın beni. Ve laf kalabalığı yapmayın, anlaşıldı mı?"

"Adım Tomás Noronha, Lizbon'da tarihçiyim."

"Ben de Maria Flor Sequeira, şeyin müdiresiyim... Kısacası idareciyim."

Silahlı adam gözlerini Tomás'tan ayırmıyordu.

"Noronha, ha?" diye mırıldandı adam. "Katil kucağıma düştü!"

"Ben katil değilim," diye karşılık verdi Tomás, mümkün mertebe sakin bir şekilde.

"Teşkilat'taki dosyanız öyle söylemiyor ama. Orada Bellamy'nin katili olarak görünüyorsunuz. Benim öğrenmek istediğim, kimden emir aldığınız."

İlk ipucu diye aklının bir köşesine yazdı Tomás. Karşısındaki adam CIA dosyasına erişebilmişti. Büyük ihtimalle daireyi gözetleyip birinin girmesini bekleyen bir ajandı. Öyleyse hayatları kaymış demekti.

"Benim bu işe karışmış olduğumun düşünülmesi üzücü bir yanlış anlamadan ibaret."

"Palavra!"

"Sizi temin ederim ki Bellamy'nin ölümüyle hiç ilgim yok."

"Hadi, canım? Burada ne yaptığınızı öğrenebilir miyiz, o halde?"

"Masumiyetimi kanıtlamaya çalışıyorum. CIA, Portekiz'de beni öldürmeyi denedi. Bu hikâyeden sağ çıkmamın tek yolu, Cenevre'de olanları açıklığa kavuşturmam. Washington'a bunun için geldim... yani geldik."

Silahlı adam Maria Flor'a döndü.

"Siz kimsiniz peki?"

"Onu bu hikâyeye ben sürükledim," diye müdahale etti tarihçi, genç kadını korumak ümidiyle. "Bu işlerle hiç alakası yok, bir şey bilmiyor..."

"Susun!" diye kestirip attı yabancı. Kemerinden sarkan kelepçeleri çıkarıp Tomás'a doğru fırlattı. "Pencere parmaklığına bağlayın kendinizi."

Tarihçi itaat etti. Yabancı yanına gidip iyi bağlanıp bağlanmadığını kontrol etti. Sonra yine Maria Flor'a dönerek çalışma masasının yanındaki göze batmayan bir kapıyı gösterdi.

"Şuraya gelin," diye emretti. "Size soracaklarım var."

Maria Flor ilerleyip kapıyı açtı. Öte yanda havasız küçük bir oda bulunuyordu. M16'nın namlusunun sırtına dayanarak kendisini içeri ittiğini hissetti.

Maria Flor dehşet içindeydi. Kendisini tutsak eden şahsa bakmakta bile zorlanıyordu. Sorulara düşünmeden, kısa cevaplar veriyordu. Bir kâbus yaşadığı, bilincinin bedeninden ayrılarak birkaç gün önce Tomás'ın annesinin anlattığı gibi, konuşurken kendisini gözlediği hissini yaşıyordu.

"Hepsi bu kadar," dendiğini duydu yeni uyanmış gibi. "Şimdi geriye, tüm bunları teyit etmek kalıyor."

"Bu kadar mı?" dedi genç kadın şaşkınlıkla. Adam aldığı cevaplardan memnun görünüyordu. Belki de CIA, insanları değerlendirmek ve yalanları gerçekten ayırmak üzere eğitmişti onu.

"Ya şimdi?" diye sordu endişeden felç olan Maria Flor. "Bize ne olacak?"

CIA'in adamı ikinci kelepçeyi çıkardı.

"Uslu uslu oturacaksınız."

Kelepçenin bir ucunu kadının bileğine geçirdikten sonra, öbür ucunu bağlayacak sağlam bir yer aradı. Sadece çalışma odasına açılan kapının tokmağını buldu.

"*Bye-bye.*"

Maria Flor'un oturabileceği bir sandalye olmadığı gibi, tokmak hizasındaki eliyle, kapının önüne diz çökmekten başka seçeneği de toktu. Sinirleri bozulan kadın hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Ama çabucak kendini topladı. Birkaç damla gözyaşı onu rahatlatmaya yetmişti. Etrafına bakındı ve çalışma odasında neler olup bittiğini dinlemeye çalışmak için kulağını anahtar deliğine dayamaktan başka bir şey yapamayacağını algıladı.

Maria Flor'un sorgusu sırasında Tomás, genç kadını bu kapana sürüklemekle ne büyük bir delilik ettiğinin farkına vardı. Üstelik olayı Washington'da çözmeyi başaracağını düşünmekle çok büyük bir saflık örneği göstermişti. Kendisine eşlik etmesine izin verirken aklı neredeydi acaba?

Silahlı adam çalışma odasına geri döndüğünde Tomás gözlerinden neler olduğunu okumaya çalıştı. Ancak yabancının bakışı anlaşılmazlığını koruyordu. Onu daha da savunmasız kılmak için, Maria Flor'la ilişkilerinin mahiyetini öğrenmeye çalışacağı kesindi.

Bu koşullarda tek bir çözüm yolu görüyordu: Maria Flor ona hiçbir şey ifade etmiyormuş gibi yapmak.

"Ee, dedi, çıtırı nasıl buldunuz? Fena değil, ha?"

CIA'in adamı onu dikkatle inceledi.

"Onunla ilişkiniz nedir?"

Tomás omuz silkerek kadına karşı kayıtsızmış gibii davranmaya çalıştı.

"Hoş bir kadın, hepsi o kadar. Ama kafası boş zavallının. Burada kullanılan tabirle, tam bir *bimbo*. Güzel ve aptal."

"Hâlbuki o sizi pek seviyormuş gibi geldi bana..."

"Yeşil gözlerim yüzündendir," diye cevap verdi akademisyen hafif bir hor görüyle. "Ben de onun göğüslerini seviyorum." Müstehcen bir kahkaha patlattı. "Ve yapmayı bildiği onca şeyi!"

CIA'in adamı bir müddet konuşmadan süzdü onu. Sonra yanına gidip, "Şimdi bütün hikâyeyi en başından anlatacaksın bana," dedi. "Dosyayı gördüm ve CERN'de ne yaptığını, Bellamy'nin elindeki kâğıtta adının ne aradığını öğrenmek istiyorum. Efendi gibi her şeyi açıklayacaksın."

Gardiyanının kimliğini, rolünü ve amaçlarını bilmemek Tomás'ı temkinli olmaya itiyordu. Adamın CIA'den olduğu besbelliydi, Bellamy'nin ölümünün ayrıntılarını gayet iyi biliyordu ve büyük ihtimalle kendisini bulmakla görevli ekiptendi. Bununla birlikte, henüz kafasına bir kurşun sıkmamıştı. Bu şartlar altında bu cesaret verici bir işaretti.

Tarihçi en baştan itibaren olan biten her şeyi anlattı. Cenevre'ye yaptığı seyahati, antikacıyı, CERN ziyaretini, Portekiz'e dönüşünü, meçhul bir şahsın Cenevre'den gönderdiği Büyük Pentaculum'u, Coimbra'da CIA ajanı tarafından sıkıştırılışını, açılan ateşi ve yaşanan kovalamacayı, Bellamy'nin bıraktığı bulmacaya ilişkin bulgularını, kendisinin "anahtar" olarak gösterilmesi ile *Süleyman'ın Anahtarı* adlı elyazması arasındaki bağı, Büyük Pentaculum'un kimin gönderdiğini keşfettiğini ve o esrarengiz tılsımın yüzlerinden birindeki gizli mesajları...

"Büyük Pentaculum cebimde," diye belirtti. "Her şey orada."

CIA'in adamı tılsımı alıp inceledi. Süleyman'ın Mührü hakkında sorular sordu ve Tomás adamın dikkatini nesnenin üzerindeki coğrafi koordinatlara çekti.

Konuşmanın sonunda adam hoşnut görünüyordu. Az önce duyduklarını tahlil etmek için kısa bir ara verdikten sonra, minik bir anahtar çıkarıp Tomás'a yaklaştı ve kelepçesini çıkardı.

Ona gülümsüyordu.

"Adım Peter."

"Memnun oldum," diye cevap verdi Tomás, acıyan bileğini ovuşturarak. "Tam olarak siz kimsiniz?"

"Frank Bellamy'nin oğluyum," diye yanıtladı adam elini uzatarak.

Elli Dört

Enlemesine bir şekilde Binbaşı Fuantes'in masasına yayılmış Washington haritası öyle ayrıntılıydı ki ağaçların yerini bile belirtiyordu. Binbaşı düzenli ve iş bitirici bir adam olmaktan gurur duyuyordu.

"İlk temas noktası," diye mırıldandı yeşil bir raptiye alarak. "Dulles Havaalanı."

Raptiyeyi, Potomac'ın güney yakasında, Langley'den pek uzak olmayan Washington Uluslararası Havaalanı'nın gösterildiği yere batırdı. Bu kez sarı, ikinci bir raptiye daha alıp dosyadaki rapora göz attı.

"İkinci temas noktası. Georgetown civarındaki bankamatik."

İki adım geriledi ve raptiyelerin konumunun açığa vurabileceği şeyi çözmeye çalıştı. Yeşil olan, hedefinin Washington'a geldiği yer haricinde özel hiçbir şey belirtmiyordu. Buna karşılık, sarı raptiye çok daha ilginçti. Tomás Noronha'yı özellikle Georgetown'daki mağazaya gitmeye zorlayan hiçbir şey yoktu.

"Şu ara Walmart'a gittiysen, o mahallede olman gerek..." diye yorumda bulundu.

Ama nerede? Civardaki otel, pansiyon ve hanların listesini kontrol etti. Hepsi teftiş edilmişti. Belki de sahte isim kullanmışlardır, diye düşündü ama o zaman Gümrük ve Göçmen Bürosu'na da aynı numarayı yaparlardı. Hem sahte pasaport imal etmek bazı bilgi ve imkânlar gerektirirdi ki ilgili şahısların profili göz önüne alındığında bu pek olası görünmüyordu. Yerlerini bulmak için kendini onların yerine koyması ve onlar gibi düşünmesi lazımdı.

Kaşlarını çatarak haritaya baktı.

"Mutlaka Georgetown'da olmalısınız..."

Bir pergel alıp mağazanın çevresine bir daire çizdi. Yine iki adım gerileyerek az önce sınırladığı bölgede bulunan belli başlı noktaları inceledi.

"Red Square... Kültür Merkezi... Harbin Spor Tesisleri... Georgetown Üniversitesi."

Susup gözlerini o noktaya dikti. Georgetown Üniversitesi. Dosyayı aldı ve Tomás Noronha'nın özgeçmişini inceledi. Hedef Lizbon Yeni Üniversitesi'nde profesörlük yapmıştı.

Gözlerini yeniden haritaya çevirdi. Birkaç saniye durup düşüncesinin olgunlaşmasını bekledi. Sonra, kararlı bir hareketle, kırmızı bir raptiye aldı ve üniversitenin üstüne batırdı.

"Burada saklanıyorsun, *cabrón*[15]!"

15 Namussuz. (ç. n.)

Elli Beş

Lakin hâlâ şoktan çıkamayan Tomás kuşkulu davranıyordu. Eğer kendisini sorgulayan adam gerçekten Bellamy'nin oğluysa sebepleri aşikârdı: Babasını kimin öldürdüğünü öğrenmek istiyordu. Ama gerçekten de oğlu muydu? Manipüle edilmediğinden nasıl emin olabilirdi? Tarihçi, hiçbir şey ve hiç kimsenin göründüğü ya da söylediği gibi olmadığı bir ayna oyununa kapılabileceğinin bilincindeydi. O yüzden temkinli kalmayı tercih ediyordu. Bütün mesele bunu şüphe uyandırmadan yapmaktaydı. Dolayısıyla Peter ona oturmasını ve gidip Maria Flor'u çözeceğini söylediğinde Tomás başını sağa sola salladı.

"Bırakın, otursun oturduğu yerde," diye telkin etti stratejisine sadık kalarak. "Bu hikâye hakkında hiçbir şey bilmiyor ve daha önce de söylediğim gibi fiziği dışında ilginç bir tarafı yok."

Peter bir an duraksadıktan sonra çalışma masasının arkasındaki kapitone koltuğa yöneldi.

"Nasıl isterseniz..." dedi koltuğa yerleşirken. "Biliyor musunuz, sanırım babamın ölümüyle sizin hiçbir alakanız yok. Teşkilat'ın raporunu okudum ve basit bir akademisyenin CERN'deki parça-

cık dedektörlerinden birinin yer aldığı bölgeye girebilmesi ve sıvı helyum salarak onun kadar deneyimli birini boğması hep tuhaf geldi bana. Profesyonel işi bu. Hem siz babamı niye öldüresiniz ki?"

"Teşkilat'ın raporunu okuduğunuzu söylediniz," dedi Tomás. "CIA'i mi kastediyorsunuz?"

"Evet."

"Dosyaya nasıl erişim sağlayabildiniz?"

Peter elini ceket cebine attı.

"Ben de Teşkilat için çalışıyorum," diye yanıtladı kimlik kartını göstererek. "Langley'de bulunan dört müdürlükten biri olan İstihbarat Müdürlüğü'nün Strateji ve Analiz Bürosu'nda siyasi analistim."

"Ya, gerçekten mi?" Eliyle daireyi gösterdi. "Ve burada yaşıyorsunuz, öyle mi?"

"Hayır, Foggy Bottom'da, Watergate binasının karşısında ufak bir dairem var; buradan pek uzak değil."

"İyi de içeri nasıl girdiniz? Geldiğinizi duymadık..."

"Zaten içerideydim. Güvenlik gereği, Teşkilat'ın üst düzeylerindekilerin lojmanlarında bir panik odası bulunur, dışarıyla doğrudan iletişim imkânlarına ve video gözetim tertibatına sahip, içinde yiyecek-içecek ve tam bir cephanelik bulunan, zırhlı bir bölme. İşte oraya saklanıp sizi gözledim."

Tomás'ın rengi soldu.

"Yaptığımız ve konuştuğumuz her şeyi görüp duyduğunuzu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Hepsini." Kahkahayla güldü. "Ama içiniz rahat olsun, hiçbir şey anlamadım. Portekizcem biraz paslı. Söylemeyi bildiğim her şey '*caipirinha*' ve '*tudo legal*'den ibaret."

"Ama buraya gelmeden önce telefon açtık ve kimse yanıt vermedi."

"Telefonun çaldığını duydum," diye kabul etti Peter çalışma masasının üzerinde duran aygıta bakarak. "Fakat cevap vermemek için nedenlerim vardı."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Soyguncuların çok sık kullandıkları bir taktik bu. Gelmeden önce evde kimse olup olmadığını anlamak için ararlar."

"Tamam da niye soyguncu olduklarını düşünüyorsunuz? Neticede insanlar babanızdan haber almak için de arayabilirler, öyle değil mi?"

"Aslında buraya ilk giren siz değilsiniz, biliyor musunuz? Bu sabah postayı almaya uğradığımda gece birinin girmiş olduğunu fark ettim. Video kayıtlarını kontrol etmek istediğimde sistemin kapatılmış olduğunu saptadım. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

"Hayır, en ufak bir fikrim yok."

"Soyguncular panik odasından haberdardılar demek. Daha da önemlisi, güvenlik kamerası sistemini devre dışı bırakmayı da biliyorlarmış. Adi bir hırsız için biraz fazla değil mi sizce?"

Tarihçi kaşlarını çattı.

"İçeri girenlerin CIA'den olduklarını mı ima ediyorsunuz?"

"İma değil, iddia ediyorum. Dünkü hırsızlığın durumu ve şartları gözüme şüpheli göründü ve bu sabah ofise vardığımda etrafa babam hakkında yeni bilgiler edindiğimi ve dairesine uğrayacağımı duyurdum. O yüzden geceyi burada geçirmeye karar verdim, ziyaretçi gelecek mi görmek için. Teşkilat'ın '*modus operandi*'sini[16] bildiğimden, soygunun biraz daha geç, şafak vakti gerçekleşeceğini düşünüyordum. Dolayısıyla telefon akşam yemeği zamanı çalıp da

16 Çalışma usulü. (ç. n.)

biraz sonra siz belirince şaşırdım. Ve İngilizceden başka bir dil konuşmanız şaşkınlığımı iyice arttırdı."

Tomás da şaşkın vaziyetteydi.

"CIA babanızın dairesini mi soydu? Peki, neden?"

"CIA değil," diye düzeltti Peter. "Teşkilat'tan biri, bu ince ayrım çok önemli."

"Ama kim?"

Genç adam bir ara verdi. Bu soruya cevap vermesi gerekip gerekmediğini sorgular gibiydi.

"Babamı öldürten kişi."

Tarihçinin ağzı açık kaldı.

"Frank Bellamy CIA tarafından mı öldürüldü yani? Neye dayanarak bunu iddia ediyorsunuz?"

"Babam Cenevre'ye gitmeden önce garip bir olay oldu," diye açıkladı Peter. "Çok heyecanlı olduğunu hissediyordum ki bu sık başına gelen bir şey değildir. İstemediği halde Teşkilat'ın içindeki bazı önemli kişilerin onu uzaklaştırmaya çalıştıklarını biliyordum. Ama babam işini ulusal bir görev olarak kabul eden insanlardandı ve bir tek ölümün kendisini durdurabileceğini tekrarlayıp dururdu. Bu dileğinin gerçekleşmesini sağladıklarına inanmak için yeterince sebep var."

"Aklınızda özel biri var mı?"

Peter çalışma masasının ikinci çekmecesini açıp içinden bir fotoğraf çıkardı.

"Şuna bakın," dedi Tomás'a resmi göstererek. "Beş müdür ve beş müdür yardımcının fotoğrafı bu. Görebileceğiniz gibi, babam sol başta duruyor."

Tomás odayı araştırırken o resmi zaten görmüştü.

"Langley'de mi çekilmiş?"

"Elbette."

"Hepsinden mi şüpheleniyorsunuz yoksa?"

"Yalnızca ikisinden," diye belirtti genç adam. "Biri şu. Adı Walter Halderman, babamın yardımcısıydı. Her şeyi yapabilecek kapasitede iğrenç bir herif. Petrol camiasından geliyor, Nixon tarafından atanmıştı. Kuşkusuz başkanlık seçim kampanyalarını finanse eden büyük petrol şirketleriyle sürdürdüğü ilişkiler sayesinde her zaman ve her yönetim tarafından korunmuştur."

"Babanızın ölmesini neden istesin ki?"

"Yerini almak için tabii! Halderman kariyer peşinde koşan bir tazıdır, basamakları tırmanmak için hiçbir şey karşısında geri adım atmayan, entrikacı ve manipülatör bir yöneticidir. Babam ölünce, yerine geçmesinin önünde bir engel kalmadı. Gerçi ben CIA'in başına geçmek istediğinden kuşkulanıyorum."

"İkinci şüpheli kim peki?"

Peter parmağını fotoğrafın sol tarafındaki suratsız bir adamın yüzüne kadar kaydırdı.

"Harry Fuchs," diye belirtti. "Namı diğer 'şerefsiz'. Bir lakabı da pisliktir. Teşkilat'ın gizli operasyonlarını yürütmekle görevli servisin müdürüdür. Sahadaki adamları o yönetir ve dolayısıyla Müdür'den sonra örgütün en güçlü şahsiyetidir. Karakteri bozuk, merhametsiz biri. Dün gece buraya giren adamları onu yolladığından hiç kuşkum yok. Portekiz'de sizi öldürmeye çalışanları da keza."

"Niye ondan şüpheleniyorsunuz?"

"Daha önce de açıkladığım gibi, babamın bir profesyonel tarafından öldürüldüğü kesin. Bir CIA ajanı öldürdüyse, emir ancak Harry Fuchs tarafından ya da en azından onun onayıyla verilmiş olabilir."

"Tamam da Fuchs'un babanızı öldürtme sebebi nedir?"

Genç adam parmaklarıyla maun çalışma masasında trampet çaldı.

"*Kuantum Gözü* diye anılan bir proje için."

Elli Altı

Elbette Binbaşı Fuantes, CIA sistemine bağlanarak hiç zorluk çekmeden Georgetown Üniversitesi'nin sitesine girip yabancı öğrenci ve profesörlerin listesine ulaşabileceğini biliyordu. On dakikaya kalmadan, isim ve adreslerini bulup bastı. Sonra listede Portekizceyi çağrıştıran soyadlarını aradı. İki Silva, bir Ferreira, bir Coutinho, iki Sousa, bir Margues, bir Aguiar ve on kadar benzeri isim daha buldu. Toplamda on sekiz kişinin Portekiz bağlantısı kesindi. Ayrıca Santos ve Torres gibi bazı muğlak adlar da vardı.

Her daim metodik bir şekilde hareket eden Fuantes, üniversite sitesine geri dönüp isimleri tek tek kontrol etti. İşe net olmayanlarla başladı ve içlerinden yanlıca üçünün Portekizli olduğu sonucuna vardı. Toplam yirmi Lusitani[17] soyadı vardı. Hepsini kontrol etti ve on dördünün Brezilyalı, birinin Yeşil Burun Adaları'ndan, birinin Mozambikli, birinin de Angolalı olduğunu çabucak buldu. Onları eledi.

Geri kalan üç isme baktı.

"İçinizden biri müşterimi misafir etmiş..."

17 Portekizlilerin ataları. (ç. n.)

Georgetown Üniversitesi'yle ilişkili üç Portekizli'nin profillerini inceledi. İkisi öğrenciydi, biri Portolu, diğeri Aveiro'dan. Üçüncüsü doktora yapan bir matematik hocasıydı. Adı Jorge de Sousa Marques'di ve ileri bilişim sistemleri üzerine bir doktora tezi yazıyordu.

"Bak sen... güçlü bir korsan," dedi kendi kendine binbaşı gülümseyerek. "Burnunu sistemimize sokan sendin demek, yanılıyor muyum?"

Jorge de Sousa Marques'in özgeçmişine tıkladı. Biyografik tanıtım yazısına göre, şüpheli Vila Nova de Gaia'da doğmuştu ve Lizbon Yeni Üniversitesi'nde matematik dersleri veriyordu. Ajan, Fuchs'un vermiş olduğu dosyayı yeniden gözden geçirdi.

"Tombala!"

Jorge'nin özgeçmişinin çıktısını alıp adresin altını çizdi. Matematik hocası Georgetown Üniversitesi kampüsünde yaşıyordu. Fuantes kâğıdı dosyaya attı ve bir dolaba yöneldi. Raflarda, her biri farklı görev türüne uygun düşen, çeşitli tipte silah vardı. Durum icabı dikkat çekmemek gerekiyordu, o yüzden yarı otomatik bir Sig Pro tercih etti. Mermileri ve susturucuyu kontrol ettikten sonra tabancayı kılıfına yerleştirip ceketini giydi. Çanta ve pardösüsünü aldı.

Elli Yedi

"Radikal bir isim, *Kuantum Gözü* demek, işte bu ilginç..." Projenin anılması Tomás'ın merakını uyandırmıştı. Portekizli akademisyen, kuantum teorisinin günlük hayatta lazerden transistöre, manyetik rezonanstan kuantum gariplikleri üzerinde temellenen bir sürü başka ileri teknolojiye uzanan çeşitli uygulamaları olduğunu biliyordu. CIA'in onunla ilgilenmesini anlamak zor değildi.

"Sakın bu projeden zaten haberdar olduğunuzu söylemeyin bana..."

"Hayır ama kuantum fiziğinin sunduğu imkânları iyi bilirim," diye belirtti tarihçi. "Parçacıkların tuhaf dünyasının istihbarat alanında sağlayabileceği faydaları tahmin edebiliyorum. Sizi temin ederim, koskoca bir evrenden bahsediyorum."

"Babam tam da bunun üzerinde çalışıyordu," diye teyit etti Peter. "Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün başı olarak, Teşkilat'ın istihbarat faaliyetleri için yeni araçlar ve yaratıcı teknikler geliştirmekle yükümlüydü. *Kuantum Gözü* en iddialı projesiydi. Bu nedenle onu gizli tutmaya uğraştı ve kaydedilen ilerlemelere rağmen, kimseyle paylaşmamayı tercih etti. 'Ancak hazır olunca,' deme alışkanlığı

vardı. *Kuantum Gözü*'nü neredeyse kişisel bir proje gibi görürdü ve bu Fuchs'u çileden çıkarıyordu."

"Ama neden? Fuchs'un acelesi neydi ki?"

"Çünkü Ulusal Gizli Servis son zamanlarda peş peşe maruz kaldığı aksilikler yüzünden baskı altında. Fuchs'un komuta ettiği ajanlar Amerika'nın çıkarlarına karşı yapılan son saldırıları öngörmekte aciz kaldılar. Daha dün bir Amerikan Büyükelçiliği önünde bomba patladı, binanın bir kanadı tamamen yıkıldı ve cesetler hâlâ molozların altında. Oysa Teşkilat önceden en ufak bir ipucu yakalayamamıştı. Oldukça can sıkıcı bir durum."

"Trablus saldırısını mı kast ediyorsunuz?" diye sordu Tomás. "Tüm gazetelerin baş sayfasında."

"Trablus, Teşkilat'ın sadece sonuncu başarısızlığı, liste uzun. İşin gerçeği, mahkûmları sorgulamak için sert yöntemler kullanmayı bıraktığımızdan beri güvenilir bilgiler elde edemiyoruz. Başkan, Teşkilat'a özellikle de Fuchs'a müthiş bir baskı uyguluyor. Onu, ajanlarını iyi yönetememekle suçluyor. Fuchs telaş içinde zira sonuç elde edemezse işinden olacağını biliyor. O yüzden kendisini bir tek *Kuantum Gözü*'nün kurtarabileceğini düşünüyor. Projenin zaten çok ilerlemiş olduğunu bilen babam, sonuçlanmadığı sürece paylaşmayı kesinlikle reddediyordu."

"Babanızı, projeye el koymak için öldürdüğüne mi inanıyorsunuz?"

"Bunun gayet mümkün olduğunu düşünüyorum ve Fuchs başlıca şüphelilerden biri," diye onayladı genç adam. "Benim tek şansım, işlerin tam olarak onun öngördüğü gibi gerçekleşmemiş olmasında yatıyor. Babam öldü ve kimse projeyi nereye saklamış olabileceğini bilmiyor. Yerini tespit etmeye yönelik bütün çabalar sonuçsuz kaldı. Geçen geceki adamlar buraya onun için geldiler,

anlıyor musunuz? Fuchs, kellesini kurtarmak istiyorsa, projeye mutlaka ihtiyacı var ve hiçbir şey ya da kimse onu durduramaz."

"*Kuantum Gözü*'nün tam olarak ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu tarihçi merakla. "Babanız hiç bahsetmiş miydi ondan?"

"Cenevre'ye gitmeden önce kısa bir atıfta bulunmuştu. Onu çok gergin buldum, bana sımsıkı sarıldı ve... neyse, itiraf etmeliyim ki söylediklerine pek dikkat etmedim. Ne de olsa benim uzmanlık alanım fizik değil, jeostrateji."

"Gayret edin biraz," diye rica etti Tomás. "*Kuantum Gözü*'yle ilgili babanız ne dedi size?"

Peter odaklanarak geçen hafta işittiklerini hatırlamaya çalıştı.

"Higgs bozonundan ve CERN'in deneyi tekrarlamak için gerçekleştirdiği yeni testlerden bahsetti."

"Evet, bu doğru, CERN, 2012'de, Tanrı Parçacığı da denen Higgs bozonunu keşfettiğini açıkladı. Basında, davranışını daha iyi incelemek amacıyla Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nda onu yeniden üretmek için yeni deneylerin yürütüleceğini okudum. Üstelik ben Cenevre'deyken deneyler devam ediyordu galiba..."

"Babam da CERN'e onları izlemeye gitmişti zaten. Ama açık konuşmak gerekirse, şu bozonun önemini hâlâ anlayabilmiş değilim." Utangaçça güldü. "Aslına bakarsanız, ne olduğunu dahi bilmiyorum."

"Temel kuvvetleri taşıyan parçacıklara bozon deniyor," diye belirtti akademisyen. "Mesela fotonlar, Güneş'inki gibi elektromanyetik enerji taşıyan bozonlardır." Hafifçe çalışma masasına vurdu. "Bu masanınki gibi maddeleri meydana getiren parçacıklara fermiyon adı verilir. Bu, elektron, proton ve nötronların fermiyon oldukları anlamına gelir."

"Anlıyorum. Higgs bir bozon. İyi de bu niye bu kadar önemli?"

Tomás derin bir nefes aldı. Fizikle ilgilenmeyen birine Higgs bozonunu açıklamak hiç de kolay değildi.

"Kâinatın birdenbire ortaya çıkan ve uzay, enerji ve maddeyi yaratan ani bir enerji yoğunlaşmasından doğduğunu biliyorsunuzdur herhalde."

"Büyük Patlama'yı mı kastediyorsunuz?"

"Kesinlikle," diye tasdik etti, her şeyi en baştan açıklamak zorunda kalmayacağı için rahatlayan tarihçi. "Evren, on dört milyar seneye yakın bir süre önce Büyük Patlama'yla başladı. İlk başta ısı aşırı yüksekti çünkü çok büyük miktarda enerji küçücük bir alana sıkışmıştı. Kâinatta var olan tek kuvvet süper güçtü. Evren doğduğunda simetrikti, yani tüm istikametlerde tam tamına aynıydı. Geometrik modeli, kaleydoskoptaki gibi, en ufak bir çeşitlilik olmaksızın sonsuzluğa yayılıyordu. Bununla birlikte belli bir süre sonra, uzay genişleyip sıcaklık azaldıkça, simetri bozuldu. Dışarı çıkıp gökyüzüne bakarsanız, takımyıldızların aynı olmadığını ve gök cisimlerinin birbirinden farklı olduklarını görürsünüz."

"Tamam. Ama Higgs bozonunun ne olduğunu, özellikle de önemini hâlâ anlamadım."

"Oraya geliyoruz, sabırlı olun," diye cevap verdi Tomás. "Önemli olan, bir şeyin evrendeki simetriyi kırıp süper gücü, yerini birçok farklı kuvvete bırakmaya mecbur ettiğini anlamanız. İlk önce kütle çekim kuvvetine, sonra güçlü nükleer kuvvete, ardından da zayıf nükleer kuvvet ve elektromanyetik kuvvetten oluşan elektrozayıf kuvvete... Üstelik ilk parçacıklar, sonra da başta hidrojen ve helyumunkiler gibi en basitleri olmak üzere ilk atomlar ortaya çıktılar. Bir şey tüm bu karmaşıklığı ve etrafımızı kuşatan dünyayı belirleyip evrenin tek oluşunu gizliyor gibi olan, görünür çeşitliliği yarattı."

"O şey nedir peki?"

"Cevabı İskoç fizikçi Peter Higgs verdi ve bu cevap ona Nobel Fizik Ödülü'nü kazandırdı. Higgs, daha sonra 'Higgs alanı' diye adlandırılacak, kâinattaki simetri kırılmasına sebep olması muhtemel, özel bir alanın varlığı iddiasını ortaya attı. Yeterince yüksek bir enerji seviyesine erişildiğinde o alanın harekete geçerek, 'Higgs bozonu' ya da 'Tanrı parçacığı' denen bir parçacık saldığını ileri sürdü. CERN'de yapılan deneyler o bozonu ortaya çıkarmak amacıyla Higgs alanını harekete geçirmekten ibaretti. Şiddetli parçacık çarpışmalarına yol açarak, Büyük Patlama sırasında var olanlara yakın koşullar yaratıldı. Bu gayretler 2012'de, Higgs bozonunun keşfinin ilan edilmesiyle başarıyla taçlandı."

Peter şaşırmış gibiydi.

"Hepsi bu mu? Onca gürültü bu denli manasız bir şey için mi koptu?"

"Evren tektir ve Higgs alanı çeşitlilik yanılsamasını yaratmıştır," diye tekrarladı Tomás. "Bu bana anlamsız gelmiyor."

"İyi de bu yanılsama nasıl yaratıldı? O alan tam olarak neden oluşuyor?"

"O alan parçacıklara kütlelerini kazandırıyor. Bütün uzay Higgs alanı içinde yüzüyor ve parçacıklar sürekli olarak onu kat ediyorlar. Kâinat tekdüze bir simetrideydi çünkü bütün yönlere ışık hızıyla yayılıyordu. Higgs kuvveti çok sayıda parçacığa bir kütle verince, parçacıklar otomatik olarak hız kaybettiler. Bu da simetriyi kırdı ve çeşitlilik yanılsamasını yarattı. Parçacıkların hepsi aynı hızla yayılmayı bıraktılar çünkü aniden bir kütle edindiler."

CIA analistinin kuşkulu bir hali vardı.

"Bütün evren o alanda yüzüyor, ha? İyi de nerede o?" Teatral bir şekilde art arda birçok yöne döndü. "Çevreme bakıyorum ama hiçbir alan görmüyor ve hissetmiyorum."

"Higgs alanını hissetmeyiz, elektromanyetik ve kütle çekim alanlarını da keza fakat etkilerini hissederiz. Mesela, etrafımıza baktığımızda nesneleri ayırt ederiz çünkü ışık var. Oysa ışık elektromanyetik alanın dalgalanmasından başka bir şey değildir. Yürürken yere basıyoruz çünkü kütle çekim alanı bizi Dünya'nın merkezine doğru çekiyor." Parmaklarıyla çalışma masasına vurdu. "Aynı şekilde bu mobilyanın bir kütlesi olduğunu saptıyoruz çünkü Higgs alanı onu oluşturan parçacıklara kütle kazandırmış. Parçacıklar Higgs alanıyla ne kadar çok etkileşirlerse kütleleri de o kadar büyür. Ve tersine, onunla ne kadar az etkileşirlerse kütleleri o kadar az büyük olur. Mesela, Higgs alanıyla kesinlikle etkileşmeyen fotonların kütleleri de yoktur. Kendi vücudunuz dâhil, sağlam bir nesne gördüğünüz her sefer, Higgs alanının bir etkisine tanık olduğunuzu unutmayın. İşte bu yüzden, onu görmememize ve hissetmememize rağmen bütün uzayı kapsadığını biliyoruz."

Peter arkasına yaslandı.

"Sanırım kavrıyorum. Ama bu, CERN'de Tanrı parçacığını keşfetmek için yürütülen deneylerin babamı neden bu kadar ilgilendirdiğini açıklamıyor."

"Her şey üzerinde çalıştığı proje türüne bağlı. Size *Kuantum Gözü* hakkında başka ne söylemiş olabileceğini hatırlıyor musunuz?"

Peter hafızasını yeniden yokladı.

"Hayal edilebilecek en büyük kuantum bilgisayarını keşfetmek üzere olduğunu belirttiğini anımsıyorum, makroskobik bir şeymiş. Fakat benim anlayacak bilgiye sahip olmadığımı görünce sustu."

"Keşfetmek mi?" dedi Tomás, şaşkınlıkla. "İcat etmek demek istiyorsunuz herhalde..."

"Gerçekten 'keşfetmek' demişti galiba..."

"Bu imkânsız. Bilgisayar var olmayan ve imal edilen bir makinedir, zaten var olan ve keşfedilen bir şey değil."

"Aslında haklısınız," dedi Amerikalı. "Muhtemelen ben yanlış duydum, 'icat etmek' demiş olmalı."

"Babanız hayal edilebilecek en büyük kuantum bilgisayarını icat etmek üzere olduğunu mu söyledi size? Makroskobik bir şey? Bunlar onun sözcükleri, öyle değil mi?"

"Anlamı buydu, evet."

Tarihçi çenesini kaşıyarak düşünmeye koyuldu.

"Pekâlâ!" diye bağırdı. "*Kuantum Gözü* ve önemini şimdi anlamaya başlıyorum. Sizin şu Fuchs'un onu ele geçirmek için yanıp tutuşması şaşırtıcı değil."

"*Kuantum Gözü*'nün ne olduğunu anladınız mı?"

"Elbette. Babanızın sözlerini aktarırken kendiniz söylediniz: O makroskobik bir kuantum bilgisayarı."

"Evet, ya başka? Nesi bu kadar özel?"

Tomás güldü.

"Kuantum bilgisayarının ne olabileceğine dair en ufak bir fikriniz yok, değil mi?"

"Hayır, kesinlikle yok ama beni aydınlatacağınızdan eminim..."

"Herhangi bir şifreyi, en karmaşığını bile çözmeye gücü yeten bir bilgisayar. Misal, internette var olan şifreleme sistemlerinin çoğunun temelindeki açık anahtarlı şifrelemeler[18] tek yönlü bileşimlerdir çünkü yaratılmaları kolay, çözülmeleri zordur. Aslında bir bilgisayar, hangisi olursa olsun iki sayıyı kolayca çarpabilir ama karmaşık sayıları çarpanlarına ayırması çok daha güçtür, bunu başarması binlerce yıl sürer. Oysa bu işlem bir kuantum bilgisayarında birkaç dakika alır. Böyle bir aracın CIA gibi bir istihbarat teşkilatı için önemini anlayabiliyor musunuz? Babanız casusluğun Kutsal Kâse'sini icat etmeye çalışıyormuş! Başka bir şey değil. CIA makroskobik kuantum bilgisayarına sahip olduğunda El Kaide veya

18 Asimetrik şifreleme. (ç. n.)

başka herhangi bir terörist örgütün kullandığı ya da kullanmadığı her şifreli mesajı yakalayıp çözebilecek duruma gelecek. *Kuantum Gözü*'yle, saldırılar kesinlikle imkânsızlaşır. Zaten projeye böyle bir adın verilme nedeni de kuşkusuz budur. Bir bakıma, kuantum yöntemleri sayesinde her şeyi görebilecek bir gözden söz ediyoruz."

Peter hayranlıkla ıslık çaldı.

"Vay canına!" diye bağırdı. "Babam Büyük Birader'i icat etmek üzereymiş! Fuchs'un niye bu kadar acele ettiğini şimdi anlıyorum..."

"Ancak," diye ekledi Tomás, "izin verirseniz bir şey söylemek isterim. Şayet babanız gerçekten böyle bir makine icat etmişse, Nobel Komitesi, ödüllerin sadece yaşayan kişilere verilmesi kuralına bir istisna yapmak zorunda kalacaktır. Böyle bir buluşla, ölümünden sonra bile olsa, Nobel Fizik Ödülü'nü hak eder!"

"Neden bunu söylediniz?"

"Çünkü makroskobik bir kuantum bilgisayarından söz ediyoruz."

"Ne olmuş? Kuantum bilgisayarlarının nesi bu kadar özel? Neticede bilgisayarlar onlarca yıl önce icat edildi, öyle değil mi?"

Tomás çalışma masasının üzerinde bir saat önce de görmüş olduğu üç kitaba baktı. Claude Shannon'ın *The Mathematical Theory of Communication* adlı eserini seçti.

"Ama biz değişik türden bir bilgisayardan bahsediyoruz," diye vurguladı, Bellamy'nin oğluna kitabın kapağını göstererek. "Babanızın masasının üzerindeki bu yapıtta Shannon, klasik bilgisayarın işleyiş prensiplerini şöyle açıklıyor: Bilgi tıpkı enerji ve kütle gibi gerçek bir varlığa sahip bir varlıktır. Termodinamiğin ikinci yasası gibi bazı temel doğa kanunları aslına bilginin yasalarıdır. Bu kanunlar madde ve enerjiyi düzenler, atomların etkileşirken, yıldızların hareket ederken uydukları kuralları belirler, yaşayan varlıklar olan bizler için de geçerlidirler çünkü genlerimiz vücutlarımızın yeniden ürettiği bilgiler içerir çünkü insan olarak beynimiz, bilincimiz ta-

rafından idare edilen bilgiler içerir. Görecelik kuramlarının hiçbir şeyin ışıktan daha hızlı hareket edemeyeceğini ispatladığı söylenir ama bu aslında tam olarak doğru değildir. Uzayın genişlemesi gibi ışıktan daha hızlı şeyler de vardır. Işıktan hızlı hareket edemeyen şey, tam anlamıyla bilgidir. Doğa kendini bilgi diliyle ifade eder."

"Durun, bilginin en küçük birimi bit, öyle değil mi?"

"Kesinlikle. Bit ya da ikili sayılar."

"Pardon ama 'ikili' kavramı iki öğenin varlığını gerektirir. Nasıl oluyor da bir minimal birim iki öğeden meydana geliyor?"

"İkili demek gerçekten de iki taraf demektir. Ama bu, bitin ille de iki şey olması demek değildir. Daha ziyade, bir seçeneği ifade eder: Evet ya da hayır, sağ veya sol, yukarıda ya da aşağıda, sıfır ya da bir gibi... Beni takip edebiliyor musunuz? Bilgisayar bir bilgi işlemci, başka bir deyişle bit işleme makinesidir. Bilgisayar programlarının bitmek bilmez sıfır ve bir dizilerine dayandığını fark etmediniz mi hiç?"

"Şimdi siz söyleyince, evet," diye kabul etti Peter.

"Klasik bir bilgisayar her zaman seçeneklerle iş görür. Mesela, on altı muhtemel kombinasyonu bulunan bir şifreyi belirlemek için, klasik bilgisayarın dört tane ikili soru analiz etmesi gerekir. Gizli kodun dokuz olduğunu farz edelim. Klasik bilgisayarın analiz edeceği ilk soru, doğru birleşimin tek sayı olup olmadığıdır. Cevap evetse sıfır, hayırsa bir gelir. Bu durumda yanıt sıfır oluyor. Sonra ikinci soruya geçilir: Rakam ikiye bölünüp tam sayı olması için küçük değere yuvarlanırsa, tek sayı mı elde edilir? Cevap birdir, yani hayır. Bu ikinci soru iki kere daha tekrarlanır. Sıfır ya da bir seçeneğini kapsayan dört sorunun sonunda klasik bilgisayar nihayet doğru yanıtı bulur. Fark edebileceğiniz gibi, süreç oldukça yavaş, zira böyle bir makine dokuz kadar basit bir sayıyı bulmak için bile çok zaman harcıyor. Kuantum bilgisayarıyla işler çok farklı yürüyor."

"Nasıl yani, ikili sayı sistemiyle çalışmıyor mu?"

"Elbette ki çalışıyor fakat onları değişik işliyor. Klasik bilgisayar evet veya hayırı, sağ ya da solu, sıfır veya biri ele alırken, kuantum bilgisayarı evet ve hayırı, sağ ve solu, sıfır ve biri hesaplıyor."

"Pardon?"

"Kuantum bilgisayarı iki seçenek arasında bir hesap yapmıyor, aynı anda bütün seçenekleri hesaplıyor. Keza, kasanın gizli kombinasyonunu bulmak için, klasik bilgisayarın her birinin ikili bir yanıtı olan dört soruyu art arda işlemesi gerekirken kuantum bilgisayarı dört sorunun hepsini birden ele alıyor."

Gözleri fal taşı gibi açılan Peter'ın yüzünde kuşkulu bir ifade belirdi.

"Bu mümkün mü?"

"Elbette. Bakın, Peter, kuantum bilgisayarı kuantum dünyasının kurallarına göre işler. Belki siz bunu bilmiyorsunuz ama kuantum fiziğinde elektron, bir engelde açılmış sağ ya da sol yarıktan geçmez, eş zamanlı olarak her ikisinden de geçer. Kuantum ölçeğinde elektronlar, ışık, atom ve moleküller aynı anda her yeri kat ederler ve aynı anda her yerdedirler. Kuantum fiziğinin bu tuhaf özelliği sayesinde klasik bilgisayar bir defada ancak tek bir hesap yaparken kuantum bilgisayarı tek seferde çok yüksek sayıda hesap yapabilir. İşte bu nedenle, kuantum bilgisayarı bilgiyi klasik bilgisayardan çok daha hızlı işler ve dolayısıyla, en karmaşık şifreyi bile çok daha çabuk çözebilir."

CIA analisti halüsinasyon görmüş gibiydi.

"Vay canına! Teşkilat'ın sahiden öyle bir bilgisayar geliştirme projesi varsa, kesinlikle bunun için elindeki en güçlü silahtan yararlanacaktır!"

"Doğru. Sorun şu ki makroskobik bir kuantum bilgisayarı imal etmek için önce tüm problemlerin en karmaşığını çözmek, yani

determinist değil olasılıksal olan kuantum fiziği ile determinist ve nedensel klasik fiziği uzlaştırmak gerek. Başka bir deyişle, ilk önce her şeyin kuramını oluşturmak lazım. Fizikçiler bir süredir bu hayalin peşinden boşuna koşuyorlar. Babanız bu engeli aşmış olmalı."

"Her şeyin kuramı olmadan bir kuantum bilgisayarı yapmanın imkânsız olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Hayır, kuantum bilgisayarları zaten icat edildi. Henüz aşılamamış olan engel, onları makroskobik planda ve yeterince karmaşık bir düzeyde işlevsel kılmak. Kuantum bilgisayarı, karmaşık şifreleri çözmek için, yüzlerce kuantum biti, yani 'kübit' gerektiren hesaplar yapabilecek kapasitede olmalı. Hâlbuki şimdiye kadar bilim insanları ancak on kübitlik yapmayı başardılar. Bu da yeterli değil."

"*Kuantum Gözü* projesi tam olarak neydi öyleyse? Babam yüzlerce kübit işleyebilecek bir kuantum bilgisayarı mı geliştirmeye uğraşıyordu?"

"Başka bir açıklama gelmiyor aklıma. Ne var ki yüzlerce kübitlik hesaplar yapmak için, o bilgileri kuantum dolanıklık süreciyle makroskobik bir düzleme bağlayabilmek gerek. İşte bütün zorluk burada. Kuantum etkiler mikroskobik düzlemde oluşuyor, bizim düzlemimizde değil, anlatabiliyor muyum? Her ne kadar mikrokozmosta, gözlem gerçekliği kısmen yaratsa ve atomlar aynı anda birçok yerde olup bütün yollara birden sapsalar da makrokozmosta işler öyle yürümüyor. Hepimiz atomlardan oluştuğumuz halde neden böyle? Biz de kuantum parçacıklardan oluştuğumuza göre, kendimiz ve çevremizde de şu 'garip' sonuçların meydana geldiğini görmemiz gerekmez mi? Aslında öyle olmalı fakat olmuyor. Babanızın, en karmaşık şifreleri kolayca çözmeye yetecek güçte, makroskobik bir kuantum bilgisayarı üretmesi için her şeyden önce bu büyük muammayı çözmesi gerekirdi. Öyle derin bir gizem söz konusu ki, henüz hiç kimse açıklamayı başaramadı."

"Sanırım anlıyorum. Bu yüzden demin, *Kuantum Gözü* projesi gerçekten makroskobik bir kuantum bilgisayarı üretmeyi hedefliyorsa, babamın Nobel Fizik Ödülü'nü almayı hak edeceğini söylediniz."

"En azından!"

Peter, yüzünde gurur ve hüzün karışımı bir ifadeyle babasının, Langley binasının basamakları önünde çekilmiş fotoğraftaki görüntüsünü hayranlıkla seyrederek, uzun bir süre geçirdi. Derin bir iç çekti ve soru soran bakışlarını tarihçiye dikti.

"Şimdi ne yapacağız?"

"CIA'deki arkadaşlarınızdan kaçmak ve bu karmaşadan sağ kurtulmak istiyorsam, her şeyden önce babanızın ölümünün esrarını çözmek zorundayım," dedi Tomás kararlı bir ses tonuyla. "Ve bunu başarmam için bir soruyu cevaplamanız gerekiyor."

Portekizli sorusunun önemini vurgulamak için bir an ara verdi.

"Elbette. Ne öğrenmek istiyorsunuz?"

Tarihçi, Peter'a, âdeta gözlerini okumak istiyormuş gibi dik dik baktı.

"Daniel Dare kim?"

"Kim dediniz?"

Tomás kolunu uzatıp daha önce incelemiş olduğu dosyalardan birini aldı.

"Bunu okumuşsunuzdur herhalde," dedi belgeleri karıştırırken. "Boston'daki bir klinik tarafından, Daniel Dare diye birinin sağlık raporu. Görünüşe göre adamın pankreas kanseri varmış ve ancak birkaç aylık ömrü kalmış. Kim bu Dare?"

Peter omuz silkti.

"O raporu gerçekten okudum ama itiraf etmeliyim ki neden bahsettiğini bilmiyorum."

"Babanızın onu andığı olur muydu?"

"Hiç olmadı."

"Ve bu adı başka bir yerde de hiç duymadınız mı?"

"Hayır."

Bu yanıtlar tarihçinin merakını uyandırmıştı. Düşünceli bir halde raflardaki kitaplara baktı ve sonunda arkasına yaslandı.

"Tabii ya," diye mırıldandı, birkaç saniyelik düşündükten sonra. "Anlıyorum..."

"Neyi?"

Tomás elektrik çarpmış gibi aniden yerinden doğruldu ve soruna çözüm bulmuş birinin muzaffer bakışıyla, gözlerini Peter'a dikti.

"Babanızı kimin öldürdüğünü biliyorum."

Elli Sekiz

Havanın iyice karardığı saatlerde Georgetown Üniversitesi kampüsünün avlusu neredeyse ıssızdı. Soğuk bir rüzgâr yerde yatan birkaç kuru yaprağı havalandırıyordu. El ele gezen birkaç âşık çift olsa da alışılmış hareketlilikten eser yoktu.

Pardösüsüyle korunan Fuantes, avluyu geçip ana binanın eşiğini aştı. Ortama alışık birinin rahatlığıyla merdiveni tırmandı ve birinci kat koridoruna girdi. Kapılarda yazan numaraları kontrol ede ede ilerleyip aradığı odanın önünde durdu.

Kapıya vurdu ve birkaç saniye sonra, saçları darmadağınık bir adam kapıyı açtı.

"Jorge de Sousa Marques?"

Adam yabancıyı kaygıyla süzdü.

"Ta kendisi," dedi biraz güvensiz bir sesle. "Nasıl yardımcı olabilirim?"

"Sağlık departmanından geliyorum," diye cevap verdi Fuantes, işgüzar bir memurmuş gibi davranarak. "Odanızla ilgili bir şikâyet aldık ve her şeyin yolunda olup olmadığına bakmam gerekiyor."

"Şikâyet mi? Kimden?"

"Şikâyetçinin kimliği gizlidir, beyefendi. Ama söylediğine göre, odanızda kemirgenler varmış."

"Daha neler!" Öfkelenen Jorge kapıyı sonuna kadar açıp müfettişi içeri davet etti. "Buyurun, kendiniz bakın. Görebileceğiniz gibi, ne fare ne de başka kemirgenler var burada. Şikâyetçi beni ima ettiyse, o başka tabii. Arada bir cips kemirdiğim oluyor!"

Kendi şakasına güldü ve kapıyı kapadı. Gözleriyle odayı tarayan binbaşının bakışı, çalışma masasının üzerinde duran taşınabilir bilgisayara takıldı. Yanına gidip eline aldı.

"Vay canına, bilgisayarınız da son modelmiş!" diye bağırdı, aletin arkasını çevirip seri numarasını incelerken. "Hem de yepyeni."

Adamın CIA'in sistemine girdikleri bilgisayarlardan birine el attığını gören Jorge kalbinin yerinden çıkacakmışçasına attığını hissetti.

"O... bir arkadaşın."

Fuantes yanıt vermedi. Bloknotunu çıkarıp aletin seri numarasını teyit etti. Doğru kapıyı çalmıştı. CIA ajanı arkasına döndü ve matematikçiyi tamamen farklı bir ifadeyle süzdü.

"Arkadaşınız nerede?"

Jorge nasıl tespit edilebildiğini anlamıyordu.

"O... burada değil."

"Nereye gitti?"

"Bilmiyorum," diye yalan söyledi matematikçi. "Bana bir şey söylemedi."

Fuantes CIA kimliğini çıkardı.

"Sorumu bir kez daha tekrarlayacağım," diye uyardı esrarengiz bir tonda. "Tomás Noroña nerede?"

Portekizli'nin alnında ter damlaları belirdi.

"Bilmiyorum," diye inledi. "Yemin ederim. Ama... rica ederim bu işi kötüye yormayın, sadece biraz eğlenmek için yaptık bunu, şey istemedik..."

Fuantes, şimşek hızıyla, karnına şiddetli bir darbe indirdi, sonra da ensesine vurdu. Jorge yarın baygın vaziyette boylu boyunca yere uzandı. CIA ajanı onu kaldırıp yatağın üstüne attı. Ardından iple, Leonardo da Vinci'nin Vitruvius Adamı'nı andıran bir pozisyonda yatağın dikmelerine bağladı.

Fuantes banyoya giderek bir bardak su doldurdu. Odaya geri dönüp Jorge'nin yüzüne döktü.

"Ne..." diye kekeledi kendine gelen Portekizli. "Ne oldu?"

Binbaşı Fuantes çalışma masasının yanındaki sandalyeyi aldı, yatağın başına kadar sürükledi ve oturdu.

"Sadede gelelim, *cabrón*," diye fısıldadı boğuk sesiyle. "Arkadaşın Tomás Noroña'nın nerede olduğunu bilmek istiyorum. Emin ol, konuşacaksın, ya isteyerek ya da zorla. Seçim sana kalmış. Bunu efendice yapmamızı mı istersin, yoksa *hardcore* versiyonu mu tercih edersin?"

Matematikçi beklenmedik bir tepki gösterip gözlerinde meydan okuyan bir parıltıyla, saldırganını süzdü.

"Yapamazsınız böyle!" diye itiraz etti. "Hemen çözün beni! Haklarım var ve onlara saygı göstermenizi talep ediyorum. Ancak bir avukatın huzurunda konuşurum, anlıyor musunuz?"

"Fazla film seyrediyorsun," diye homurdandı binbaşı çantasından beyaz bir mendil çıkararak.

Hızlı bir hareketle, mendili Jorge'nin ağzına tıkıp üstüne koli bandı yapıştırdı. Matematikçi debelenmeye çalıştı ama nafile...

CIA ajanı, tutsağın çığlık atamayacağından emin olduktan sonra çantasından küçük, kahverengi bir alet takımı çıkardı. Ruloyu

açınca, birçok metal alet ortaya çıktı. Bir kerpeten seçerek, kendisini neyin beklediğini göstermek için Jorge'nin burnuna dayadı.

"Seans başlayabilir."

Portekizli'nin sol elini sabit tutup serçe parmağını kerpetenin keskin ağzına yerleştirdi ve sıktı.

"Hmm!" diye bağırdı Jorge. "Hmm!... Hmm!..."

Tutsak, yüzü kıpkırmızı ve ter içinde, gözleri dehşet ve acıdan kaymış, yatakta umutsuzca kıvranırken elinden kan fışkırdı. Cellat, kayıtsız bir halde işine devam ediyordu. Son et parçalarını da kestikten sonra kopuk parmağı eline alıp kurbanına gösterdi.

"İnadının seni nereye götürdüğünü görüyor musun?" diye sordu masum bir edayla. "Bilmiyormuş ayağına yatmayı sürdürürsen hepsini tek tek keseceğim, anlıyor musun? O da yetmezse, el ve ayak bileklerini, dirsek ve dizlerini keserim. Vaziyeti çaktın değil mi? Çok canını yakacağım. O yüzden kendine bir iyilik yap da her şeyi anlat. Bir ton acı çekmekten kurtulursun, inan bana." Bir tepki bekler gibi gözlerini tutsaktan ayırmıyordu. "Kabul ediyorsan, iki defa inle."

"Hmm... Hmm..."

CIA ajanı sert bir hareketle tıkacı çekip çıkardı.

"Evet, nerede o?"

Jorge güç bela nefes alıyordu fakat her şeye rağmen aklının bir kısmını başına toplamayı başardı.

"O... CIA'de çalışan adamın evine gitti."

"Kimin evine?"

"Cenevre'de ölen adamın."

"Frank Bellamy mi?"

"Evet, oydu galiba. Adı aklımda kalmadı."

"Nerede oturuyor peki?"

"Tam adresi hatırlamıyorum... yemin ederim!"

"Washington'da mı?"

"Evet, Dupont Circle civarında."

Fuantes mendili tutsağın ağzına geri koydu ve koli bandını yeniden yapıştırdı. Sonra telefonunu çıkardı.

"Umarım iyi haberlerin vardır," diye cevap verdi Fuchs hemen. "Buldun mu onu?"

"Görünüşe göre herif Bellamy'nin dairesine gitmiş."

"Tanrım! Bu şerefsiz de pek hızlı!"

"Adresi teyit etmeniz gerekiyor."

"Dupont Circle'da. Hemen yolluyorum."

Fuchs telefonu kapattı. Fuantes, durumdan hoşnut bir şekilde tutsağına baktı. Portekizli'nin ona hiçbir faydası dokunmazdı artık. Silahını çıkardı, sonra da susturucuyu alıp büyük bir titizlikle namluya taktı.

"Hmm!... Hmm!..."

Jorge, acısına rağmen, bu hazırlıkların bir tanesini bile kaçırmadı. Çırpınmaya çalıştı ama celladından hafif bir tebessüm koparmak dışında elinden hiçbir şey gelmedi. Fuantes ayağa kalktı ve dolaba giderek bir yastık aldı. Yatağa geri döndü, yastığı Jorge'nin yüzüne dayadı ve tabancasının namlusunu içine gömdü.

Tetiğe bastı.

Elli Dokuz

Anlatılanları sindirmeye çalışan ve Tomás'ın iddialarını nasıl yorumlayacağını bilemeyen Peter, uzun müddet suskun kaldı.

"Babamı kimin öldürdüğünü biliyorsunuz, öyle mi?" diye devam etti şüpheyle. "Nereden biliyorsunuz ki?"

"Bütün ipuçları burada."

Peter'ın gözleri, sırayla çerçeveli fotoğrafları, çalışma masasının üzerindeki eşyaları, çekmece ve kitapları gezerek etrafındaki tüm alanı taradı. Lakin gördüklerinden hiçbiri ona Cenevre'de olanlara dair en ufak bir ipucu vermiyordu.

"Şaka yapıyorsunuz galiba..."

"Tam tersine, son derece ciddiyim. Babanızı kimin, nasıl ve niçin öldürdüğünü bildiğime inanıyorum."

"Kim peki?"

"Bunu size söylemeden önce," diye devam etti tarihçi, "*Kuantum Gözü* projesini öğrenmem lazım. Önsezimi doğrulamaya ihtiyacım var."

Peter'ın yüzü aydınlandı.

"Ama önce o lanet projenin nerede olduğunu öğrenmek gerekecek," diye belirtti. "Ve sanırım bu hiç de kolay olacağa benzemiyor."

"Yanılıyorsunuz, babanızın onu nereye sakladığını biliyorum."

Peter bu sözlerin üzerine kuşkucu bir yüz ifadesi takındı.

"Pardon? *Kuantum Gözü*'nün nerede olduğunu biliyor musunuz?"

Tomás sandalyesinden kalktı.

"Sanırım evet," diye yanıtladı. "Fakat her şeyin bir zamanı var." Elini küçük odaya açılan kapıya doğru salladı. "O zavallıyı serbest bırakmanın zamanı gelmiş olabilir! Uzun süredir kapalı ne de olsa..."

"Haklısınız."

Peter çalışma masasının arkasındaki yerini terk edip kelepçe anahtarını çıkardı ve küçük odanın kapısını açtı.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Maria Flor'a tarihçi, Peter'da kuşku yaratmamak için İngilizce.

"İyi," diye cevap verdi genç kadın, sertçe.

Peter kelepçeyi çıkardı.

"Kusura bakmayın," dedi hemen Amerikalı. "Bana kızmayın, neticede babamın evine davetsiz giren sizsiniz. Kim olduğunuzu ve niyetlerinizin ne olduğunu bilmem gerekiyordu. Kesinlikle kişisel bir şey değildi. Umarım iyisinizdir."

"Dert etmeyin, gayet iyi anlıyorum," diye yanıt verdi Maria Flor acıyan bileğini ovalarken. "Beni ilgilendirmeyen bu işe sürüklenme enayiliğini yapan benim. Sanırım çekip gitmem daha iyi olur."

Genç kadının iyi olduğunu gören Tomás rahat bir nefes aldı. İçinden kadına sarılıp onu öpmek, hayranlığını ifade etmek ve daha birçok şey geliyordu ama kendini tuttu. Peter'a güveniyor fakat karşısındakinin profesyonel bir casus olduğunu ve bu tür insanlar için illüzyon ve manipülasyonun rutin işlerden biri oldu-

ğunu unutmuyordu. Bu şartlar altında genç adamı, Maria Flor'un kendi gözünde pek bir önem taşımadığına inandırmaya devam etmeliydi. Onu korumanın en iyi yolunun bu olduğunu düşünmeyi sürdürüyordu.

"Evet, gideceğiz buradan," dedi. "Ama önce şeyin bulunduğu yere gitmek isterim..."

"Ben hemen gitmek istiyorum!" diye kesti sözünü genç kadın sesini yükselterek. "Derhal!"

Maria Flor'un ses tonu Tomás'ı şaşırttı.

"Tamam, Georgetown Üniversitesi'ne bir uğrayıp seni bırakırım. Jorge mutlaka..."

"Ben Portekiz'e dönmek istiyorum," diye karşılık verdi genç kadın aynı tonda. "Bu akşam."

Tarihçi bu tepkiyi beklemiyordu. Maria Flor tahmin ettiğinden daha çok sarsılmıştı, imkânsızı istiyordu. Önce onu caydırmaya niyetlendi ama düşününce, Amerika Birleşik Devletleri'ni mümkün olan en kısa zamanda terk etmesinin daha iyi olacağına kanaat getirdi.

Saatine baktı.

"Saat 22." Peter'a soran gözlerle baktı. "Sizce hâlâ Lizbon'a uçak var mıdır?"

Genç adam çalışma odasına geri dönüp bilgisayarı çalıştırdı.

"Bunu öğrenmenin tek yolu var," dedi ekran aydınlanırken.

Peter internete bağlandı ve birkaç saniye sonra ekranda iki başkent arasındaki havayolu bağlantılarının listesi belirdi.

"Washington'dan direkt uçak kalmamış," diye belirtti Tomás. "New York aktarmalı gitmen gerek ama geç varırsın. Ha, gece yarısı kalkan bir Londra uçağı var." Bağlantıya tıkladılar ve uçuş ayrın-

tıları göründü. "Yarın sabah Heathrow'a inip saat ondaki Lizbon uçağına binebilirsin." Genç kadına döndü. "Uyar mı?"

"Evet."

Tomás uçuşu ayarladı. Birkaç saniye sonra havayolu şirketinden gelen bir mesaj, biletin e-postayla gönderildiğini haber veriyordu.

"Ne aptalım!" diye söylendi Amerikalı. "Yazıcının bozuk olduğunu unuttum! Ama önemli değil. Rezervasyon referans numarası elimizde, *check-in* kontuarında teyit ederler. Hiçbir sorun çıkmaz."

Bilgileri yazdığı bloknot sayfasını yırtıp Maria Flor'a uzattı. Genç kadın notu okudu ve gülümsemeksizin gözlerini kapıya çevirdi.

"Yola koyulmak için ne bekliyoruz?"

Altmış

Yavaş yavaş ilerleyen siyah Chevrolet, Dupont Circle'da döndü ve gidip kaldırımın kenarına park etti. Sürücü, gözleriyle ıssız mahalleyi taradıktan sonra arabadan çıktı. Büyük adımlarla ilerleyip apartmana girdi.

Kapıcı bankonun ardında gazete okuyordu. Gözlerini yabancıya kaldırdı.

"İyi akşamlar. Yardımcı olabilir miyim?"

Fuantes CIA kimliğini gösterdi.

"Kiracı toplantısına geldim."

Kapıcı, kimlik kartının gerçek olup olmadığını tetkik etti.

"Bu aralar pek çalışkansınız," diye belirtti alaycı bir edayla. "Sizinkiler daha bu sabah kiracı toplantılarınızdan birine gelmişlerdi..."

Binbaşı Fuantes köpek gibi dişlerini gösterdi.

"Siz de çok çalışkana benziyorsunuz," diye karşılık verdi kapıcıya, adamın gömlek yakasını göstererek. "Şuraya ruj bulaşmış."

Mahcup olan kapıcı ona geçmesini işaret etti. Fuantes holün bitimindeki asansörlere kadar ilerledi. Bir düğmeye basıp bekledi. Apartmanın bazı kiracıları CIA için çalışıyorlardı ve Teşkilat top-

lantılar için en üst katta ufak bir daire tutmuştu. Frank Bellamy'nin ölümünden sonra, dikkat çekmeden apartmana girmek açısından çok faydası olmuştu.

Kapı kapanıp asansör yukarı çıkmaya başladığında Fuantes tabancasını çıkardı ve yarım saat önce üniversite kampüsünde yaptığı gibi susturucuyu taktı.

Asansör durdu. Binbaşı kapıyı açıp çıktı ve temkinli bir şekilde Fuchs'un numarasını verdiği daireye kadar ilerledi. Önünde diz çöküp kilidi inceledi. Herkes CIA'i ileri teknoloji kullanan bir örgüt olarak görürken –ki bu birçok bakımdan doğruydu– Bilim ve Teknoloji Müdürü'nün kendi kapısında özellikle basit bir kilit olduğunu fark ederek şaşırdı. Cebinden maymuncuk takımını çıkardı. Birkaç ustalıklı bilek hareketinden sonra mekanizmanın döndüğünü hissetti. Kapı açıldı.

Altmış Bir

Ağır ağır tavana kadar yükselen garaj kapısının sesine, çalışan motorun gürültüsü karıştı. Peter Bellamy gaza bastı ve cipi rampayı tırmandı. O saatte sokaklar bomboştu. Araç Dupont Circle döner kavşağını kolayca dolanıp New Hampshire Caddesi üzerinden Foggy Bottom ve ilerisinde havaalanının bulunduğu Potomac istikametine ilerledi.

"Dulles Havaalanı'na ulaşmak için yarım saatimiz var," dedi Amerikalı, cipin saatine bakarak. "Trafik yok, vaktinde orada oluruz."

Sürücünün yanındaki koltukta oturan Tomás, arkaya dönüp Maria Flor'a güven verici bir tebessümle baktı.

"Eve dönmen iyi," dedi. "En makul çözüm bu aslında. Burada güvende değilsin."

"Hı, hı."

Gözlerini camın ardından akıp geçen manzaraya dikmiş genç kadın ona bakmıyordu bile. Başka bir âlemdeydi sanki. Tomás'ın atladığı bir şey olmalıydı.

"İyi misin?"

"İyiyim, iyi!"

Ne olmuş olabilirdi? Peter ona sert mi davranmıştı acaba? Belli etmeden Maria Flor'u inceledi ama şiddete maruz kaldığına dair herhangi bir iz fark etmedi.

"Söylesenize, Peter. Maria Flor'a soru sorduğunuz sırada ne oldu?"

Sürücü omuz silkti.

"Özel bir şey olmadı. Ben bazı sorular sordum, o da cevapladı. Sonra, sizin cevaplarınız ile onunkilerin uyuşup uyuşmadığını kontrol etmek için sizinle konuşmaya geldim. Hepsi o kadar."

"Öyle ya da böyle saldırgan değildiniz, öyle mi?"

Ajan, Portekizli'ye şaşkınlıkla baktı.

"Ciddi misiniz siz?"

"Maalesef evet," diye karşılık verdi Tomás ciddiyetle. "Şiddete başvurdunuz mu?"

Amerikalı iç geçirdi.

"Sorularıma doğru dürüst cevap vermesi için gereken psikolojik şiddete başvurdum sadece," diye belirtti. "Silahımla tehdit ettim. Ama fazla ileri gitmeme gerek kalmadı, zaten yeterince dehşete kapılmıştı. Daha sonra sizin de teyit ettiğiniz bütün hikâyeyi anlattı bana."

"Fiziksel şiddet kullanmadığınıza eminsiniz, değil mi?"

"Sanırım kelepçe takmak bile bir bakıma fiziksel şiddete girer. Ama vurmak ya da bu gibi başka eylemleri kastediyorsanız, sizi temin ederim ki öyle bir şey olmadı."

Uzun bir sessizlik yaşandı. Cip Theodore Roosevelt Köprüsü'nden Potomac'ı geçip Custis Memorial Parkway'de on dakika kadar ilerledi. En nihayet solda havaalanının ışıkları görünmüştü ki arabayı sağır edici bir gürültü kapladı. Yolcular şaşkınlıkla gözlerini gökyüzüne kaldırdılar: Bir uçak Dulles Havaalanı pistine inmeye hazırlanıyordu.

"Neredeyse geldik," diye mırıldandı Peter. "Sonra ne yapacağız?"

"*Kuantum Gözü*'nü arayacağız."

"Halderman ve Fuchs son günlerini onu bulmak için her yeri aramakla geçirdiler," diye hatırlattı. "Onların başaramadığını sizin başaracağınız ne malum?"

"Onların aksine benim ayrıcalıklı bir danışmanım var."

"Kim?"

"Babanız."

Amerikalı ona dönüp şaşkınlıkla baktı.

"Neden bahsediyorsunuz?"

Tomás elini cebine attı ve Büyük Pentaculum'u çıkardı.

"Babanızın bana yolladığı şeyi unuttunuz mu? Daha önce de gösterdiğim gibi bu tılsımın bir yüzünde İbranice *Mafteh Şelomoh*, yani *Süleyman'ın Anahtarı*'na doğrudan gönderme yapan, karmaşık bir çizim bulunuyor."

"Hatırlıyorum tabii. Üstelik beni tüm bunlara inandıranın babamın *Süleyman'ın Anahtarı*'na yaptığı referansın olduğunu söyleyebilirim. Sizi 'anahtar' olarak işaret ederken herhangi bir şekilde ölümüyle ilginiz olduğunu değil de bu nesneyi ima ettiğini düşünüyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim," diye onayladı Tomás. "Büyük Pentaculum üzerindeki heptagramın yedi ucuna dağılmış işaretleri dikkatle analiz ederken içlerinden bazılarının aslında coğrafi koordinatları temsil ettiğini keşfettik. O koordinatların nereyi gösterdiğini tahmin edin, bakalım."

"Babamın *Kuantum Gözü*'nün bulunduğu yeri mi gösterdiğini söylemeye çalışıyorsunuz?"

"Sizin de büyük bir dâhi olduğunuz ortada!"

Bu laf Peter'ı gülümsetti.

"Babam gibi konuşmaya başladınız. O koordinatların gezegenin hangi noktasına ait olduğunu kontrol etmişsinizdir herhalde, öyle değil mi?"

Cip gidiş salonunun önüne dizilmiş el arabalarının yanında durdu. Tomás, Büyük Pentaculum üzerine oyulmuş çizimi aydınlatmak için aracın tavan lambasını yaktı.

"Elbette," diye tasdik etti. "Verileri arabanızın GPS'ine yükleyebilir misiniz? Bakalım bizi nereye götürecek."

"İyi fikir."

Peter GPS'i açıp bilgileri bekledi. Tomás heptagramda belirtilen rakam ve işaretlere odaklandı.

"38°, 57', 6,5" N ve 77°, 8', 44" W."

Ekranda Washington haritası belirdi. Peter zum yapınca, görüntü Potomac'ın güney yakasındaki bir bölgeye kilitlendi. Tekrar zum yaptı ve bir binanın dış hatları göründü.

"Vay canına!" dedi Peter, hayretle. "Langley."

"*Kuantum Gözü* orada saklı."

Portekizli kapıyı açtı ama genç adam ona durmasını işaret etti.

"Bir dakika bekleyin. Biraz daha zum yapıp bu koordinatların binanın hangi kısmını gösterdiğine bakacağım."

Düğmeye bastı ve görüntü büyüdü. Tekrar tekrar basmaya devam etti. Sonunda Teşkilat'ın bulunduğu kompleks ekranın tamamını kapladı ve görüntü dondu.

"Binanın hangi bölümü burası?"

Amerikalı'nın gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmıştı. Yavaşça Tomás'a döndü.

"Babamın ofisi."

Altmış İki

Lanet olasıca Portekizli gene elinden kaçmayı başarmıştı. Fuantes daireyi dikkatle incelemiş ve mekânın terk edilmiş olduğunu çabucak anlamıştı. Çalışma masasının üzerindeki kâğıtlar ve kitaplar darmadağınıktı. Küçük odada hâlâ hafif bir kadın kokusu dalgalanıyordu.

"*Señor* Noroña ve *chica*'sı," diye mırıldandı. "Az farkla kaçırmışım..."

Koltuğa oturup birkaç dakika düşündü. Her şey evden yeni ayrıldıklarını gösteriyor gibiydi. Aralarındaki mesafe gitgide kapanıyordu ama hâlâ tarihçiden gerideydi. Daha hızlı olmalı, Portekizli'nin hareketlerini önceden kestirmeliydi. Sonra ne yapacaktı? Her şey Noronha'nın Bellamy'nin dairesinde ne bulduğuna bağlıydı. Bir şey kesindi: Her halükârda gidip bir yerde uyuması gerekecekti.

"Hassiktir!" diye sövdü binbaşı. "Oradan geliyorum zaten!"

Tomás'ı Dupont Circle'daki dairede kıstırmaya çalışmak yerine Georgetown Üniversitesi'nin lojman bölgesinde beklemek şüphesiz daha akıllıca olurdu ama iş işten geçtikten sonra konuşmak kolaydı. Kampüse geri dönmeliydi çünkü tarihçi, arkadaşının cesedini bulunca yine ortadan kaybolurdu.

Ayağa kalkmış, tam daireyi terk etmeye hazırlanıyordu ki gözü çalışma masasının üzerinde duran bloknota takıldı. İşaret parmağını birinci sayfanın yüzeyine sürttü ve izleri fark etti.

"Bu da ne acaba?"

Masanın çekmecelerini açıp bir kurşun kalem buldu. Kâğıdı, bir üst sayfaya yazılmış olan metnin negatifi belirene kadar, özenle karaladı. Fuantes Lizbon'a benzer bir kelime tespit etti, sonra da bir saat, gece yarısı ve birkaç harfin okunamamasına rağmen çözmeyi başardığı bir başka sözcük: Heathrow...

"Havaalanı!" diye bağırdı. "Alçak herif havaalanına gitmiş!"

Altmış Üç

Geldikleri havaalanında, Tomás, Maria Flor ve Peter sessizce otoparktan ayrılıp sokağın karşısına geçtiler ve Dulles dış hatlar terminaline girdiler. Kalkış ekranında kayıt kontuarını aradılar.

Maria Flor yaklaşıp pasaportunu uzattı. Sonra Peter'ın uçuş ayrıntılarını not ettiği kâğıdı inceledi.

"Heathrow aktarmalı Lizbon'a gidiyorum," dedi. "Rezervasyon numaram YQBCD8."

Hostes ekranından bilgileri kontrol etti.

"Maria Sequeira?" diye teyit etti havayolu şirketinin görevlisi, yolcunun sadece ilk adını ve soyadını söyleyerek. "Heathrow'a giden uçağınız gece yarısı kalkacak. Biniş saat 23.30'da, 43 numaralı kapıdan." Pasaportuyla beraber, biri Londra diğeri Lizbon için iki uçuş kartı uzattı. Profesyonel bir tebessüm takındı. "İyi yolculuklar dilerim!"

Maria Flor, belgeleri yerleştirdikten sonra Peter'a döndü ve kendini gülümsemeye zorladı.

"Sanırım vedalaşma zamanı geldi," dedi elini uzatarak. "Beni buraya kadar getirdiğiniz için çok teşekkürler..."

"Biniş salonuna kadar sana eşlik edeceğiz," diye kesti sözünü, genç kadının bariz ilgisizliğine bozulan Tomás.

Maria Flor onu soğuk bir edayla süzdü.

"Gerek yok, siz gidebilirsiniz," diye ısrar etti. "Güvenlik kontrolü ve gümrükte sıra var." Elini salladı. "Görüşürüz."

"Dur," dedi tarihçi, "biz de geliyoruz."

"Görüşürüz."

Onu duymuyormuş, hatta görmüyormuş gibi yapan Maria Flor yürümeye başladı. Afallayan Tomás birkaç saniye genç kadının uzaklaşışını seyretti. Sonunda tepki gösterip peşinden atıldı.

"Ne demek görüşürüz?" dedi sabrının sınırında. "Ne oluyor? Bir şey mi yaptım sana?"

Maria Flor durdu ve onu öfkeyle süzdü.

"Hayır, Tomás Noronha, bana hiçbir şey yapmadın!" diye bağırdı. "Ben artık emrine amede *bimbo*'nun teki olmak istemiyorum. Madem kafam boş ve senin gözünde önemim göğüslerimden ibaret, bana ihtiyacın da yok demektir!"

Tarihçi bunu kesinlikle beklemiyordu.

"Sen... konuşmamızı mı duydun?"

Genç kadının yüzünden hiddet okunuyordu.

"Ne zannettin, Bay Ben-her-şeyi-bilirim?"

Genç kadın, gülerek onları izleyen diğer yolcuları dert etmeden dosdoğru yürümeye devam etti.

"Dur!" dedi Tomás yine arkasından koşarak. "Ortada bir yanlış anlama var!"

Maria Flor, durmadan, adama aşağılayıcı bir bakış attı.

"Yanlış anlama sensin!"

"Anlamıyorsun," diye üsteledi tarihçi. "Peter'a söylediğim her şey seni korumak içindi! Seni ne kadar... şey yaptığımı fark etmesini istemedim..."

"Beni korumana ihtiyacım yok!" diye haykırdı Maria Flor.

Tomás onu omuzlarından yakaladı.

"Bekle, beni dinlemen gerek..."

Maria Flor akademisyenin elini sert bir hareketle itti.

"Bırak beni!"

"Lütfen dinle beni," diye yalvardı tarihçi. "Söylediklerim, seni kullanmaması için bir taktikti sadece. Peter'ın başka türlü düşünmesini istemedim..."

"Defol!" diye bağırdı Maria Flor. "Seni bir daha görmek istemiyorum, duyuyor musun?"

"Ama..."

Birden aralarına üniformalı bir adam girdi.

"Bu bey sizi rahatsız mı ediyor?"

"Evet, memur bey. Beni rahat bırakmasını söyleyebilir misiniz?"

Polis başıyla onayladı ve eli silahının kabzasında Portekizli'ye sert sert baktı.

"Belgeleriniz, lütfen."

Tomás adamı süzdükten sonra, gümrüğe doğru uzaklaşan Maria Flor'un arkasından baktı. Uysalca cebinden pasaportunu çıkardı.

"İşte, buyurun."

Belgeyi inceleyen polis memuru yeniden Tomás'a baktı.

"Bu ülkede taciz federal bir suçtur. Beni takip edin, lütfen."

Tam o sırada Peter çıkageldi ve polise kimliğini uzattı.

"Buna gerek yok, memur bey. Bay Noronha benimle beraber. Onu Teşkilat'a götürmek zorundayım. Çok önemli bir terörizm

vakasında bize yardımcı oluyor. Anlarsınız ya, ulusal çıkarlar söz konusu."

CIA kartını gören polis önce ayak direme eğilimi gösterse de "terörizm vakası" ve "ulusal çıkarlar" tabirleri geri adım atmasına yol açtı.

"Anlaşıldı. Ama bir daha yapmasın."

"Merak etmeyin. İyi akşamlar."

Peter, Tomás'ı kolundan iterek terminalden çıkardı. Portekizli direnmedi ama arkasına bakmaya devam ediyor, gözlerini hava-alanının giden yolcular salonuna doğru uzaklaşan Maria Flor'un siluetinden ayırmıyordu. Onu kaybetmişti.

Altmış Dört

Ölümüne zamanla yarışan Fuantes, park yasağı levhasına hiç dikkat etmeden havaalanının giriş kapısı önünde durdu. Araçtan atlayıp kayıt kontuarlarına doğru koştu. Tomás Noronha orada değildi.

"*Coño*!" diye sövdü alçak sesle, hedefinin çoktan yolculara ait bölüme geçmiş olmasından korkarak. "Ya şimdi ne olacak?"

Harry Fuchs'u devreye sokabileceğini biliyor ama onu rahatsız etmek istemiyordu. O yüzden doğruca havaalanı güvenlik ofisine gidip nöbetçi memura başvurdu.

"Binbaşı Manuel Fuantes, CIA'denim," dedi kimliğini göstererek. "Derhal yolcuların olduğu bölüme girmem gerekiyor. Gece yarısı Londra'ya kalkan uçağa binecek bir şüpheliyi yakalamalıyım." Kalkış ekranına göz attı. "Uçağa 43 numaralı kapıdan binecek."

Gömleğine takılı rozetten adı okunabilen Teğmen Brown, kendisine gösterilen kartı inceledi ve gerçekliğinden emin olduktan sonra yerinden kalktı.

"İşe bak, bugün CIA Dulles'ta cirit atıyor âdeta!" diye dalga geçti, binbaşıya kendisini izlemesini işaret ederken.

"Bugün CIA Dulles'ta cirit atıyor derken ne kastettiniz?"

"Meslektaşlarınızdan biri on dakika önce buradaymış. Terminalde ufak bir olay yaşanmış ve polis müdahale edip huzursuzluk çıkaranı tutuklamak isteyince, meslektaşınız devreye girmiş ve adamı yanında götürmüş. Görünüşe göre, terörle mücadele açısından mühim biriymiş."

Bu olay Fuantes'i ilgilendirmiyor gibiydi. Koridorun sonunda birkaç basamak tırmandılar ve iki *duty free* dükkânın arasına gizlenmiş bir kapıdan çıktılar. Giden yolcu salonuna doğru döndüler ve birkaç dakika sonra 43 numaralı kapıya ulaştılar.

Salonda iki yüzden fazla yolcu bekliyordu. CIA'in adamı, yanında güvenlik görevlisiyle salonu dolaşıp yüz hatlarını hafızasına kazıdığı Tomás'ı aradı.

İkinci turun sonunda acı gerçeği kabullenmek zorunda kaldı.

"Burada değil."

Teğmen Brown, giden yolcu gişesinin ardına yerleşmiş, anons yapmaya hazırlanan hostesi işaret etti.

"Yolcu listesini kontrol etmek istemez misiniz?"

"İyi fikir."

İki adam gişeye yaklaştı. Güvenlik görevlisi, hostese bir sorun olduğunu ve birinin o uçuş listesinde olup olmadığına bakmaları gerektiğini açıkladı. Kadın hemen listeyi gösterdi. Fuantes ekrana yaklaştı. İsimleri inceledi, Tomás'ınkini göremedi ama kulağa Portekizce gelen bir kadın adı dikkatini çekti.

Maria Sequeira.

Merakla yanındaki dosyayı inceleyip Noronha'yla birlikte seyahat eden kadının ismini ve fotoğrafını buldu. Maria Flor diye bir kadındı ve ekte Lizbon'daki CIA ajanının Langley'e yolladığı resim bulunuyordu.

"Ben bu yüzü daha önce gördüm," diye belirtti binbaşı kafasını kaldırarak. "Böyle bir yüzün fark edilmemesi imkânsız..."

Fuantes, aklında Maria Flor'un görüntüsüyle salonu yeniden dolaşmaya başladı. En sonunda bir köşede, arkası çiçekliğe dönük bir sandalyeye oturmuş kadını fark etti. Maria Flor öne eğilmişti ve ağlıyor gibiydi.

Fuantes'in başıyla işaret ettiği Teğmen Brown yolcunun yanına gitti.

"Benimle gelir misiniz, hanımefendi?"

Yakalandığına şaşıran Portekizli kadın başını kaldırıp fal taşı gibi açılmış gözlerle onu süzdü.

"Pardon?"

"Teğmen Brown. Havaalanı güvenliğinden sorumluyum. Beni takip etmenizi rica edeceğim, lütfen."

Maria Flor'un gözlerinden bir panik dalgası geçti.

"Niye? Bir sorun mu var?"

Polis memuru elini ısrarla çıkışa doğru salladı.

"Benimle gelin."

"İyi de Londra uçağına binmem lazım..."

"Rutin bir denetim sadece. İçiniz rahat olsun, en fazla beş dakika sürer."

Daha beterini bekleyen genç kadın kendisine söylenileni yaptı ve görevlinin peşine takıldı. Birinin, sanki kaçmasına engel olmak istiyormuş gibi, hiçbir şey söylemeden arkasına yerleştiğini fark etti. Kılavuzluk eden adam onu havaalanı güvenlik ofisine kadar götürdü.

Teğmen kapıda kenara çekilip ani bir nezaketle, peşinden gelen iki kişinin küçük, cimrice döşenmiş odaya girmelerine izin verdi.

"Binbaşı Fuantes'in size soracak soruları varmış," diye bildirdi ajanı takdim ederek. "Kendisi CIA'dendir."

Maria Flor'un beti benzi attı.

"CIA mi?"

"Evet, hanımefendi," diye onayladı Fuantes. "Bu sabaha karşı Teşkilat'ın bilgisayar sistemine yapılan yasa dışı bir saldırı hakkında soruşturma yürütüyorum. Ben iki üç soru sormadan önce, bu konuda bir açıklama yapmak ister misiniz?"

Genç kadın tereddüt etti.

"Ben..." diye geveledi. "Yanımızda bir avukatın bulunmasını istiyorum."

CIA ajanı sırıttı ve Teğmen Brown'la manidar bir şekilde bakıştılar. Bu bakışma; böyle bir talebin, suçluluğun dolaylı olarak kabulü anlamına geldiğini ima ediyordu.

"Zamanı gelince bir avukat tutma hakkınız olacak. Hem buna gerek de kalmaz belki... Tabii iş birliği yaparsanız. Basit bir bilgiye ihtiyacımız var. Onu bana verirseniz, uçağınıza binip sorunsuz bir şekilde evinize dönebilirsiniz."

"Ne öğrenmek istiyorsunuz?"

Amerikalı gözlerini genç kadına dikti.

"Tomás Noroña nerede?"

Maria Flor duraksadı, gözlerini Teğmen Brown'a çevirerek boş yere teselli aradı ve kendi başına olduğunu anlayınca, cesaretini toplayıp Binbaşı Fuantes'e baktı.

"Bilmiyorum."

"Bilmiyor musunuz, yoksa söylemek mi istemiyorsunuz?"

"Beni buraya, havaalanına bırakıp gitti."

"Nereye?"

"En ufak bir fikrim yok."

CIA ajanı, kadının gözlerinin içine bakmaya devem ederek söylediklerini tarttı.

"Bu durumda üzgünüm ama benimle Langley'e gelmek zorunda kalacaksınız. Orada yalan makinesine bağlanacaksınız. Testi geçerseniz, Teşkilat evinize dönmeniz için size bir uçak bileti alacaktır. Buna karşılık, çuvallarsanız, tutuklanır ve resmen Amerika Birleşik Devletleri'nin güvenliğine zarar vermekle suçlanırsınız. Açıkça anlatabildim mi"

Genç kadın hafif bir baş hareketiyle onayladı.

"Gayet açık."

"Tomás Noroña'nın nerede olduğunu bilmediğinizi söylemeyi sürdürecek misiniz?"

"Kesinlikle."

Binbaşı çantasını masanın üstüne koyup içinden bir çift kelepçe çıkardı.

"Bu koşullarda Amerikan terörle mücadele yasaları gereğince tutuklanmış bulunuyorsunuz," diye bildirdi, ünlü Miranda haklarını sıralamadan önce. "Sessiz kalma hakkına sahipsiniz. Aksi halde söyleyeceğiniz her şey mahkemede aleyhinize delil olarak kullanılabilir ve kullanılacaktır. Sorgu sırasında avukat bulundurma hakkına sahipsiniz. Avukat tutacak maddi imkanınız yoksa devlet tarafından size bir avukat atanacaktır. Sorgulama boyunca herhangi bir zamanda bu hakları kullanmaya, hiçbir soruyu yanıtlamamaya veya hiç ifade vermemeye karar verebilirsiniz."

Bu açıklamaya daha ziyade Teğmen Brown'ın, tutuklamanın gerektiği gibi yapıldığına şahit olması için başvurmuştu. CIA genelde bu tür formalitelerle uğraşmazdı. Binbaşı Fuantes ayağa kalktı ve masanın etrafından dolanıp tutukluyu kelepçeledi. Sonra da odadan çıkarıp yüzünden süzülen yaşları umursamaksızın, Dulles terminali boyunca sürükledi.

Altmış Beş

Resmî ve resmî olmayan her aracın Langley kompleksine girişinin kontrol edildiği bariyerde duran Peter Bellamy, belli bir kaygıyla bekçiyi bekliyordu. Adam yaklaşınca otomatik camı indirip kimlik kartını gösterdi.

"İyi akşamlar," diye selam verdi. "Misafirim var."

"Belgeleriniz yanınızda mı, beyefendi?"

Tomás elinde duran pasaportunu nöbetçiye uzattı. Adam alışıldık kontrolleri yapmak üzere kulübesine döndü. Bir süre sonra, Portekizli'ye bir ziyaretçi kartı getirdi.

"Protokol gereği, sadece izin verilen bölgelere girebilirsiniz," diye bilgi verdi. Sonra, tutanak imzalatmak için Peter'a yöneldi. "Bildiğiniz gibi, misafirinizin binada serbestçe dolaşmasına asla müsaade edemezsiniz, efendim. İç yönetmelik uyarınca, beyefendi artık sizin sorumluluğunuzda. İyi akşamlar."

Bekçinin işaret ettiği adamlar cipi patlayıcı dedektöründen geçirdiler. Kapı açıldı ve araba o saatte neredeyse boş olan otoparka girdi. Peter kendisine ayrılmış yere park etti. İki adam araçtan inip ana binaya yöneldiler.

Tomás gökyüzüne doğru bir el hareketi yaptı.

"Ne yapıyorsunuz?"

"Rusya ve Çin'in uyduları bu alanı sürekli gözlüyorlardır herhalde," dedi şaka yollu. "Onlara ufak bir dostluk gösterisi yapayım dedim."

Gülerek binaya girdiler. Holde silahlı görevliler tarafından korunan güvenlik kapıları tesise girişi denetliyordu; düzen etkileyiciydi. Güvenlik görevlilerinin dikkatli bakışları altında kimlik kartlarını okuyucudan geçirdiler ve bariyer açıldı.

"Ya şimdi? Nereye gidiyoruz?" diye sordu Peter.

Tarihçi CIA merkezinde bulunmaktan dolayı biraz huzursuzdu. Kendini kaybolmuş hissediyor, tam olarak neleri yapmaya izni olduğunu bilmiyordu.

"Serbestçe dolaşabilir miyim?"

"Elbette ki hayır," diye cevap verdi Peter. "Buna karşılık ben hemen hemen her yere gidebilirim. İçinde bulunduğumuz koşullar yüzünden, sizi normalde kabul edilmeyeceğiniz yerlere götürmek için birkaç kuralı çiğnemem gerekecek." Sesini alçaltıp gizli bir tonda konuştu. "Yakalanırsak işten atılırım ve her ikimiz de tutuklanıp ulusal güvenliğe zarar vermekten yargılanırız. O yüzden, sessiz olmanızı rica edeceğim. Nereye gitmemiz gerekiyor?"

"Babanızın ofisine," dedi Tomás. "Sizce bu mümkün mü?"

Amerikalı geriye dönüp koridora yöneldi.

"Seçme şansımız yok. Bu taraftan."

Koridoru sessizce kat ettiler. Portekizli gördüklerine şaşırmıştı. CIA merkezinin, son teknoloji güvenlik cihazlarıyla dolu, soğuk ve kapalı bir yer olmasını bekliyordu. Oysa karşılaştığı manzara bundan çok farklıydı. Gece vakti bile çevredeki bitki örtüsünün seçilebildiği kadar büyük pencereleri olan yan yana dizili ofisler vardı.

Metal bir kapının önüne vardılar. Duvara gömülü klavye giriş çıkışları kontrol ediyordu. Peter kartını manyetik okuyucuya sokup bir numara tuşladı ve parmak izinin taranması için işaret parmağını bastı.

Kapı açıldı.

"Buradan itibaren yasak bölgeye giriyoruz," diye belirtti. Belli etmeksizin tavana sabitlenmiş güvenlik kamerasının konumunu kontrol etti. "Benim yaptıklarımın aynısını yaparmış gibi yapın."

Tomás itaat etti ve rozetini klavyenin sensörüne dayayıp numara tuşlar gibi yaptıktan sonra parmağını, bastırmadan, tarayıcının önüne yerleştirdi. Yetkili personele özel bölgeye girdiler. İlk bakışta, az önce geçtikleri yerden hiç farkı yoktu. Elbette saat geç olduğu için ofislerin büyük kısmı boştu. Yine de Asya operasyonlarının yönetildiği bölümlerde insanlar hâlâ çalışılıyordu, ne de olsa Asya'da güdüz vaktiydi.

Bir iç avlunun yanından geçtikten sonra bir kapıya ulaştılar. Peter aynı güvenlik prosedürünü tekrarladı. Yol açılınca, genç adam Tomás'ı nazikçe içeri buyur etti.

"Normal şartlarda kendi kartımla buraya giriş iznim olmazdı," diye açıkladı. "Fakat babam sayesinde bu yetkiyi elde ettim. Henüz iptal etmedikleri belli oluyor."

"Demek öyle. Müdür oğluna torpil geçiliyor, ha?"

Bir tür bekleme odasına girdiler. Dip tarafta ikinci bir kapı vardı ve o da güvenlik sistemiyle donatılmıştı. Peter onu da açtı.

"Evet ama öz babasının ofisi söz konusu olduğunda."

Tomás en nihayet Frank Bellamy'nin inine girdi.

Altmış Altı

Duran Chevrolet'ye binmek üzereyken ensesine darbe yiyen Maria Flor bilincini yitirdi. Fuantes hiç vakit kaybetmeden marşa basıp harekete geçti ve Washington'a giden otoyoldan havaalanını terk etti.

İlk çıkışa ulaştığında anayoldan ayrılıp tali bir yola, sonra da çam ormanından geçen bir şoseye saptı. Sert bir virajdan sonra iyi bildiği, gözden ırak bir toprak yola dönerek tenha bir açıklığa vardı. Bir çalılığın yanında durdu ve tutsağını bedeninden yakalayıp el bileklerini emniyet kemerlerinin sabitleme noktalarına, ayaklarını da birbirine bağladı. İşini bitirdiği zaman, çıkardığı eseri hayranlıkla seyretti. Koşullar ideal değildi, yatak her zaman daha iyiydi ama şartlar göz önüne alındığında araba da çok kötü sayılmazdı. Bir keresinde arabada bir Taliban militanını sorguladığını hatırlıyordu. Neticede sorgu hiç de fena geçmemişti.

Bir şişe maden suyu alıp kapağını açtı ve kurbanının yüzüne fışkırttı.

"Ne... Neredeyim ben?" diye geveledi genç kadın Portekizce. "Neler oluyor?"

"*Señorita* Sequeira," diye cevap verdi CIA ajanı, "*Señorita* Sequeira, beni duyuyor musunuz?"

Portekizli kadın yarı kapalı gözlerini kendisiyle konuşan adama dikti.

"Ne oldu?" Kımıldamaya çalıştı ama el ve ayaklarının bağlı olduğunu fark etti. "Bu da nedir? Niye bağladınız beni? Çözün şunları!"

Bilincinin yerine geldiği belli oluyordu.

"*Señorita* Sequeira, size bir sorum var. İki türlü halledebiliriz: Ya gönüllü iş birliği yaparsınız ya da şiddet kullanırım. Hangisini seçiyorsunuz?"

Maria Flor bağlardan kurtulmaya uğraştı ama başaramadı.

"Çözün şunları!" diye haykırdı. "Bana böyle davranamazsınız! Haklarım var!"

CIA ajanı gözlerini devirdi; bir Amerikalı ya da Avrupalıyı sorguladığı her sefer, haklar meselesi gündeme geliyordu. Niye bu insanlar bu kadar zor anlıyorlardı?

"Soruma cevap vermediniz," diye devam etti. "Gönül rızasıyla yanıtlamayı kabul ediyor musunuz, yoksa acı çekmeyi mi tercih ediyorsunuz? Karar sizin."

"Çözün beni!"

Binbaşı senaryoyu ezbere biliyordu. Tutsaklar önce hep iş birliği yapmayı reddediyor ama yeterince acılı bir deneyimin ardından inanılmaz gevezeleşiyorlardı.

Maria Flor bayginken Fuantes alet edevatını hazırlamaya özen göstermişti. Mendili ağzına tıkıp koli bandını yapıştırdı.

"Hmmm! Hmmm!"

Bunun gibi sorgulamalara eşlik eden boğuk homurtulara alışık olan binbaşı oralı bile olmadı. Maria Flor bu deneyimi yaşayan ilk kişi değildi ve şüphesiz sonuncu da olmayacaktı.

Kerpeteni alıp gözlerinin önünde salladı.

"Bunu görüyor musunuz? Acımasız ve gayet etkilidir. Nasıl çalıştığını görmek ister misiniz?"

Kurbanının sağ elini daha kolay kavrayabilmek amacıyla arka koltuğa yerleşti. Sert bir şekilde tutup küçük parmağını kerpetenin keskin ağzına yerleştirdi. Tutsağın konumu işini kolaylaştırmıyordu ama bu sorgulamasını başarıyla tamamlamasına engel olamayacaktı. Genelde bir parmağı kesildiğinde en ketum insanlar bile ana babalarını ele veriyorlardı. Nadiren birçok parmağı ya da bileği kesmeye gerek oluyordu.

Tam kerpetenin ağzını kurbanının parmağı üzerine kapıyordu ki cep telefonunun sesi onu durdurdu. Böyle bir anda rahatsız edildiğine sinirlendi. Küfrede küfrede telefonu açtı.

"Kimsiniz?"

"Alçak herif Teşkilat binasında!" diye uludu Fuchs.

"Pardon?"

"Şu anda ne yapıyorsun?"

Fuantes, Maria Flor'a baktı. Şefi hiç kuşkusuz güvenli bir hat kullanıyordu fakat yine de ağzından çıkana dikkat etmeliydi.

"Şey... Şüphelimizin saklandığı yer hakkında bilgi toplamaya hazırlanıyorum. Kız arkadaşını ele geçirdim. Şimdi burada yanımda, bir şey seansı... yani küçük bir sohbet için bekliyor."

"Orospu çocuğu Teşkilat binasında diyorum," diye sözünü kesti Ulusal Gizli Servis Müdürü. "Az önce Langley'den aradılar. Bütün bilgisayar trafiğini kontrol eden sunucu *Tomás Noroña* adında bir Portekizlinin kaydını tespit etti. Yirmi dakika kadar önce Teşkilat binasına girmiş."

Kulaklarına inanamayan Fuantes'in gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Ne?"

"Moruğun götü boklu oğlu sokmuş içeri."

"İyi de... bu harika!

"Hiç de değil!"

"Bence öyle! Şüphelimiz Langley'de, onu yakalamamız bile gerekmedi, kendi ayaklarıyla bize gelmiş. Daha ne isteyelim? *Noroña*'nın gelip kıçımızı yalamasını mı?"

"Mesele o kadar basit değil," diye karşılık verdi Fuchs. "Herifin Bellamy'nin oğluyla içeri girmesi suç ortağı olduklarını gösterir. Bu oldukça can sıkıcı bir şey çünkü Langley'de bir müttefiki var demek. Bu koşullarda onu kıstırmak çok riskli olur. Küçük Bellamy başımıza büyük dertler açabilir. Üstelik kolayca saf dışı bırakılacak biri de değil."

"Anlamıyorum. Bellamy'nin oğlu babasını öldüren adamla birlik mi olmuş? İyi de bu çok anlamsız..."

"Daha önce de söylediğim gibi, işler o kadar basit değil. *Noroña* kurnaz biri, moruğun oğlunu kandırmanın bir yolunu bulmuş olmalı. Bunu nasıl yaptığı önemli değil. Bize düşen, hızlı hareket etmek ama daha sıra dışı yöntemlerle."

"Aklınızda bir şey var mı?"

Fuchs bir es verdi, sorunu başka bir açıdan ele almaya çalışıyor gibiydi.

"Söylesene, ben mi yanlış duydum yoksa kız arkadaşı yanında mı?"

"Yanımda. Dediğim gibi, arkadaşının nerede saklandığını öğrenmek için ufak bir sorguya başlamak üzereydim ama görünüşe göre buna gerek kalmadı. Onu ne yapmalıyım şimdi? İşini bitireyim mi?"

"Aklından bile geçirme. O kız bizim son kozumuz."

"Nasıl yani?"

"Yem olarak kullanacağız onu. Ben hemen ofise gidiyorum. *Noroña*'yı kendi isteğiyle Teşkilat binasından çıkarmanın bir yolunu mutlaka bulmak lazım."

"İyi de ne yapacağız?"

"Beni iyi dinle. Önümüzdeki saatlerde CIA ajanı olmayı bırakıp kızı kaçıran bir suçluya dönüşeceksin. Onu bir yere götür ve öldürmekle tehdit et. Benim bildiğim *Noroña*, bunu öğrendiğinde kızı ne pahasına olursa olsun kurtarmak isteyecektir."

"Ya sonra? Sonra ne yapacağım?"

"O şerefsiz Langley'den çıkar çıkmaz ellerimiz serbest kalacak. Onu yakalayıp şu meşhur sorgulamalarından birini yaparsın. *Kuantum Gözü*'nün yerini söyleyince de gebertirsin. Sonra ortadan kaybolursun. Neler olup bittiğinden habersiz polis, adi bir suç olduğunu düşünecektir. Bize gelince, sadece *Kuantum Gözü*'nü ele geçirmekle kalmaz, Bellamy'nin intikamını da almış oluruz."

"*Noroña*'yı hallettikten sonra *chica*'yı ne yapacağım, peki?"

"Onu da gebertirsin."

Altmış Yedi

Üzgün olduğu gözlerinden okunan Peter babasının odasının ışığını yaktı. Geniş oda gayet klasikti. Sekoya döşeme, CIA sembolüyle süslü bir halıyla kaplıydı. Amerikan bayrağı ve Başkan'ın portresinin önünde kocaman, maun bir masa göze çarpıyordu. Pencerenin karşısında dev bir kütüphane ve dünyanın belli başlı başkentlerini gösteren minik, kırmızı noktalarla kaplı bir dünya haritası bulunuyordu.

"Şeyden beri... ilk defa giriyorum buraya," diye geveledi Peter.

"Kasa nerede?" diye sordu zihni tek bir şeyle meşgul olan Tomás.

Peter, Beyaz Saray'ın şimdiki sakininin, masanın arkasındaki duvarda asılı portresini işaret etti.

"Şurada, resmin arkasında," diye belirtti. "Halderman ve Fuchs'un onu çoktan açtıklarını biliyorum. İçinde gizli raporlar, henüz sonlanmamış projeler ve belli bir miktar para bulmuşlar. Ancak *Kuantum Gözü*'nden eser yokmuş..."

"Hiç ipucu da mı bulamamışlar?"

"Hayır, hiçbir şey yokmuş."

Portekizli, ayrıntılara dikkat ederek odayı dolaştı. Raflardaki kitaplara baktı ve bilimsel ya da jeostratejik konularla ilgili oldukla-

rını fark etti. John von Neumann'ın, Richard Feynman'ın, Stephen Hawking'in eserleri ve Lao Zi, Clausewitz, Hobbes, Makyavel ve T. E. Lawrence, hatta Kissinger ve Churchill gibi klasikler vardı.

Rafların arasındaki dünya haritası basit bir dekorasyon unsurundan başka bir şey değil gibiydi. Eskiye benziyordu, muhtemelen soğuk savaş kalıntısıydı. Tomás sıkılıp odanın karşı tarafına geçmeden önce Washington'ın, Londra'nın, Paris'in, Roma'nın, Moskova'nın, Pekin ve Tokyo'nun yerlerini belirledi.

Karşı duvarda, birkaç dakika önce çevresinden dolandıkları avluya bakan bir pencere vardı. Dışarı göz atan Tomás, avluya hükmeden soyut bir heykel fark etti; üzerine eski baskı plakalarındaki gibi harfler delinmiş, dalgalı bir şekil... Sonra arkasına döndü ve Frank Bellamy'nin kim bilir ne kadar uzun zamandır CIA'e ünlü teknolojik avantajını kazandıran icatları tasarlayarak geçirdiği mekânı inceledi.

"Bu odada bizi *Kuantum Gözü*'ne götürecek ve babanızın ölümünün ardındaki esrarı aydınlatmamızı sağlayacak bir ipucu olmalı," diye mırıldandı Tomás. "Ama ne?"

Çalışma masasının yanına gidip üzerine yığılmış halde duran belgeleri kontrol etti. İlginç bir şey bulamayınca çekmeceleri karıştırdı ama orada da hiçbir şey bulamadı.

"Halderman ve Fuchs odayı didik didik aradılar zaten," diye tekrarladı Peter. "Hiçbir şey bulamadılar." Başını kuşkucu bir edayla salladı. "Dürüst olmak gerekirse, onların bulamadığını bizim nasıl bulabileceğimizi anlamıyorum."

Bir ipucunun kendini göstermesini bekleyen Tomás şaşkın bir halde etrafına bakındı. Sonunda dikkati Amerikan Başkanı'nın fotoğrafına odaklandı.

"Kasa nasıl açılıyor?"

"İçinde ilginç hiçbir şey yok," diye yineledi Peter. "Daha önce de söylediğim gibi, Halderman ve Fuchs kasayı aradılar ve..."

"Bulduklarını yorumlamayı bildiklerinden emin değilim. İçindekilere bizzat bakıp kendi sonuçlarımı çıkarmak isterim, anlıyor musunuz? Onların gözünden kaçan bir şeyi ben fark edebilirim belki de."

"Hiç sanmıyorum," dedi Amerikalı. "Her halükârda, yapacak bir şey yok çünkü kasanın şifresini bilmiyorum."

Çıkmaza girmişlerdi. Tomás, bu zorluğu nasıl aşacaklarını düşünürken dalgın bir halde elini cebine attı.

"Büyük Pentaculum!" diye bağırdı. "Çözüm onda olmalı!"

"Çözüm mü?"

"Babanızın bana gönderdiği nesne, bizi buraya kadar getiren koordinatlardan çok daha fazlasını içeriyor," diye karşılık verdi Tomás. Büyük Pentaculum'u bir yüzü onlara bakacak ve ikisinin de çizimi inceleyebilecekleri şekilde yerleştirdi. "Bakın."

"Coğrafi koordinatlar yıldızın yedi koluna dağıtılmış," diye saptadı Peter. "Bir de yıldızın kendisi var. Bir anlam ifade edebilir mi, sizce?"

"Yedi köşeli yıldız heptagram oluyor. Simyada Batı kültürünün dört temel unsurunu, toprak, hava, su ve ateşi ve Doğu kültürünün üç esas unsurunu, tuz, cıva ve kükürdü temsil eder. Bence buradaki heptagram tesadüfi değil, kâinatta var olan her şeyi temsil ediyor."

"Bu babamın bilimsel araştırmalarıyla uyuşuyor." Heptagramı çevreleyen dairenin tepesindeki İbranice harfleri işaret etti. "Son olarak, söylediğinize göre *Süleyman'ın Anahtarı*'na gönderme yapan şu İbranice kelimeler mevcut."

"Ama bundan çok daha fazlası var, öyle değil mi?"

Amerikalı'nın gözleri çizimi dikkatle süzdü.

"Ayrıca ortada Davut yıldızı ve... heptagramı çevreleyen dairedeki şu harfler var."

"Ne anlama geldiklerini biliyor musunuz?"

"Hiç... yani, bence."

"Bu figürdeki hiçbir şey rastgele çizilmemiş. Babanız ona bu harfleri eklediyse, bir işlevleri var demektir. Ve mesajı anlamak istiyorsak bunu keşfetmek zorundayız."

Tarihçi masaya oturup bir kalem ve kâğıt aldı. Heptagramın dış çemberinde görünen harfleri kopyaladı.

TTVPYN4SOTPYRK

"Görüyorsunuz işte, hiçbir anlamı yok."

Tomás'ın gözleri dairede gezindi ve iki saniye geçmeden mesajı anladı. Çözümün ona bu kadar basit gelmesi gayet şaşırtıcıydı.

"Bulamadınız mı?" diye sordu, המלש חתפמ harflerini göstererek. "Bu sözcükler *Mafteh Şelomoh* anlamına geliyor. Ne var ki İbranice sağdan sola okunur. Soru şu: Ya aynı dairede bulunan Latince harfleri de sağdan sola okumak gerekiyorsa? Bakalım, ne çıkacak..."

Aynı harfleri bir daha yazdı, ama bu kez ters yönde.

KRYPTOS 4NYPVTT

"Hâlâ bir anlamı yok!" diye bağırdı Peter.

Tomás araya iki boşluk sıkıştırarak metni tekrar yazdı.

KRYPTOS 4 NYPVTT

"Şimdi biraz daha açık mı?"

Amerikalı'nın ağzı şaşkınlıktan açık kaldı.

"*Kryptos*!" diye bağırdı. "Ne yazdığını fark ettiniz mi? *Kryptos*!"

Pencereye koşup avluda bulunan sanat eserini gösterdi.

"Bu bir heykel," diye bitirdi tarihçi.

İki adam pencerede büyülenmiş gibi durup önlerinde yükselen dalgalı yapıya baktılar.

Frank Bellamy sırrını oraya saklamıştı.

Altmış Sekiz

Komplekse girdiğinde Harry Fuchs'un kafasına takılan sorulardan biri de Tomás Noronha'nın davranışıyla ilgiliydi. Hangi akla hizmet oraya, kurdun ağzına koşturmuştu? Neyin peşindeydi?

"*Kuantum Gözü*!" diye homurdandı dişlerinin arasından, binaya doğru ilerlerken. "O küçük şerefsiz *Kuantum Gözü*'nü bulacağını düşünüyor! Kendini ne sanıyor acaba?"

Bu fikir ona gerçekten gülünç geliyordu. Kendisi ve adamları zaten binanın altını üstüne getirmiş ama hiçbir sonuç alamamışlardı. Bununla birlikte zihnini meşgul eden birkaç ayrıntı vardı. İhtiyar neden son mesajında Tomás'tan "anahtar" diye bahsetmişti? *Kuantum Gözü*'ne götürecek anahtardan başka bir şey olamayacağı aşikârdı. Buraya kadar her şey ona çok açık görünüyordu. Buna karşın o kadar da açık olmayan Noronha'nın davranışıydı. Tarihçi, girdiği onca riske rağmen oraya, Langley'e gelmişti. Mutlaka çok önemli bir bilgiye ulaşmıştı. Tek olası açıklama buydu.

Binaya girdi ve gece ekibini yöneten Sam Dunn'ın kendisini holde beklediğini gördü. Portekizli'nin oradaki varlığını haber veren oydu. Fuchs, Dunn'a pek fazla güvenmezdi ama becerikli olduğunu

ve büyük ihtimalle *Kuantum Gözü*'nü bulmak için sürdürülen operasyon hakkında bazı bilgiler vereceğini biliyordu.

"Nerede o alçak?"

"Bellamy'nin ofisinde, efendim."

Güvenlik kapılarından hızla geçip rozetlerini dedektörlere okuttular ve Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'ne giden koridora daldılar.

"Umarım kimse müdahale etmemiştir."

"Hayır, efendim. Emirlerinizi uygulayıp onları rahat bıraktım. Emrettiğiniz gibi, nereye gittiklerini gözlemekle yetindim."

Ofis çok uzak değildi fakat iki adamın bir kapı daha aşıp bir üst güvenlik seviyesine erişmeleri gerekiyordu. Fuchs, fırsattan istifade astına Portekizli'ye baskı yapmak için sevgilisini kaçırttığını açıkladı.

"Merak etmeyin," dedi Fuchs. "Bu, *Noroña* şerefsizini iş birliğine zorlamak için bir mizansenden ibaret sadece."

Müdür bir tek genç kadının infaz edileceğini belirtmeyi atlıyordu. Göze çarpmasa da çevrede gözetim gayet sıkıydı. Peter Bellamy'nin yardımı ve müdahale etmeden davetsiz misafirlerin bütün hareketlerini kontrol eden Sam Dunn'ın hoşgörüsü olmasa Portekizli'nin bu kadar uzağa gidemeyeceği apaçık ortadaydı. Keza artık daha ileri gidemeyecekti de.

Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü bölümüne ulaşan iki adam doğruca müdür yardımcısının ofisine yöneldiler. Fuchs'un uyarmış olduğu Walter Halderman onları sabırsızlıkla bekliyordu.

"Adam moruğun odasında," dedi dalgın bir halde başparmak tırnağını kemiren Halderman. "Ne yapacağız?"

"Tutuklayacağız."

Normalde Frank Bellamy'nin sekreterinin çalıştığı odaya girdiler ama kimse yoktu. Sadece aralık kapı ve ışık içeride bir hareketlilik olduğunu ele veriyordu. Halderman rozetini güvenlik ekranına

yerleştirdi ve kodunu girerek kendini tanıttı. Kapı açıldı. Üç adam ellerinde silahlarla ilerlediler.

"Hassiktir!"

Oda boştu. Amirine olayların kontrolü altında olduğuna dair teminat vermiş olmasına rağmen hatalı duruma düşen Dunn, Bellamy'nin özel tuvaletine yöneldi.

Olası bir iz peşindeki Fuchs ve Halderman'sa ofisi dolaşıyorlardı. Ve pencerenin yanından geçerken Fuchs iç avluda iki siluet fark etti. Heykelin yakınında duran iki adamı dikkatle inceledi ve Peter Bellamy'yi tanıdı. Ötekini daha önce hiç görmemişti ama kim olduğunu hemen anladı. Tomás Noronha'ydı.

Altmış Dokuz

L şeklindeki Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün avlusunun kuzeybatı köşesini süsleyen dalgalı yapıya bakmak Tomás'ta tuhaf bir duyguya yol açıyordu. Tarihçi, dört büyük bakır levha ile beyaz kuvars ve yeşil kırmızı granit öğelerden oluşan *Kryptos*'un, adından da kestirilebileceği gibi son derece anlaşılmaz sırlar barındırdığını biliyordu.

Sanki yalnızca dokunarak sınırsız sayıda harfle delinmiş bir elyazmasına benzeyen S şeklinde yatay bir dalgalanma görünümünde olan heykelin sırlarına vakıf olabilirmiş gibi, bakır plakaların düzensiz dokusunu avucunun içiyle okşadı.

"Bu eser oldum olası esrarengizdi," diye belirtti Peter. "Birçok mesaj içerdiği ve kriptologların ardı arkası kesilmeyen çeşitli denemelerine rağmen hiçbirinin deşifre edilemediği söyleniyor. Etkileyici, sizce de öyle değil mi?"

"Haberiniz var mı bilmiyorum ama ben yalnız tarihçi değil aynı zamanda kriptoloğum da," diye açıkladı, karşısında gördüğü şeyden büyülenen Tomás. "O yüzden bu parçayı gayet iyi tanırım. *Kryptos* kriptolojinin en büyük gizemlerinden biridir. Bu heykel bir

sanatçı tarafından tasarlanmıştır ve dört şifreli mesaj içerir. Az önce söylediklerinizin tersini söylediğim için üzgünüm ama bunlardan üçü deşifre edilmiştir. Buna karşılık, dördüncüsü esrarını koruyor."

"Hadi ya! Şifresi çözülen üç mesajdan ne çıktı peki? Mistik bir sır mı?"

Tomás gülümsedi.

"Ah, emin olun öyle yüce bir şey değil." Heykelin levhalarından birini gösterdi. "Birinci mesaj burada. Vigenère tablosu kullanılarak, çok alfabeli değişim sistemiyle kodlanmış bu rakam dizisi 'palimpsest'[19] anahtar sözcüğüyle deşifre edilebiliyor. 'Loşluk ile ışıksızlık arasında yanılsamanın nüansı yatar' gibi bir şey çıkıyor ortaya."

"Vay canına, pek şiirsel..."

Tomás ikinci plakaya geçti.

"İkinci mesaj... eğlenceli. Ne içeriyor, biliyor musunuz?" Sanki levhayı görünce aklına bir fikir gelmiş gibi, düşünceli bir eda takındı. "Coğrafi koordinatlar."

"Büyük Pentaculum'dakiler gibi mi?"

"Kesinlikle. 38°, 57', 6,5" N ve 77°, 8', 44" W. GPS'ten kontrol ettim bile." Elini güneydoğuya doğru uzattı. "Şu istikamette, 45 metre mesafedeki bir nokta."

Amerikalı, *Kryptos*'un ikinci bulmacasının nereyi gösterdiğini görmek için, işaret edilen yöne baktı.

"Ama... orası babamın ofisi!"

"Bu da babanızın ve bu eseri yaratan sanatçının *Kryptos*'un gizemlerini paylaştıklarını onaylıyor. Babanızın CIA'in hâlâ faaliyette olan en eski üyesi olduğunu unutmayın. Teşkilat'a ilk kurulduğu sırada girmiş. Bütün sırlarını biliyordu herhalde."

"Tabii, haklısınız."

19 Yeniden yazılmış parşömen.

"Bu ikinci mesaj, Frank Bellamy'nin bize iletmek istediği sırrın orada saklı olduğunu ve anahtarı burada, *Kryptos*'ta bulacağımızı doğruluyor."

Doğru yolda ilerlediklerinden emim olmalarını sağlayacak bir bilgi arayan iki adam heykele bakmaya devam etti.

"O anahtarın üçüncü mesajda gizlenmiş olabileceğini mi düşünüyorsunuz?" diye sordu Peter çenesini kaşıyarak.

İkisi de dikkatlerini üçüncü levhaya verdiler.

"Belki," dedi bu fikirden pek hoşlanmamışa benzeyen ve tereddüt eden Tomás. "Ama biliyor musunuz, bu mesaj transpozisyon sistemine başvurularak şifrelenmiş. Şifre kırıldı ve ortaya Howard Carter'ın, Tutankamon'un mezarının keşfi üzerine yazdığı kitaptan bir alıntı çıktı. Daha kesin konuşmak gerekirse, Carter'ın yer altı mezarını açtığı andan bahseden kısım."

"Doğru ya... Yer altı mezarını açmak için bir anahtara sahip olmak lazım."

"Ancak Howard Carter, Tutankamon'un mezarına ulaşmak için hiçbir anahtar kullanmamış. O yüzden bu mesajın bizim problemimizin anahtarını içerdiğini zannetmiyorum."

Peter sabırsızlandı.

"Çözüm *Kryptos*'un ne birinci ne ikinci ne de üçüncü mesajındaysa hangi cehennemde saklı olabilir ki? Deşifre edilmediğine göre heykelin dördüncü mesajında olamayacağı ortada. Yani babam onu kullanamamıştır."

"Belki de kullanmıştır."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Tomás hemen yanıt vermedi. Heykelin dördüncü plakasına yaklaştı ve sırrını içinden çıkarmaya çalışır gibi onu yoğun bir dikkatle inceledi.

"Cevap bu dördüncü mesajda bulunuyor gerçekten."

Yetmiş

El ve ayakları bağlı vaziyette arabanın arkasında yatan Maria Flor tam bir kâbus yaşıyordu.

"Ne oluyor?" diye sordu, kurbanının debelendiğini fark eden sürücü. "Rahat duruyoruz, okey? Birazdan gitmemiz gereken yerde olacağız. İhtiyacın olan muameleyi göstereceğim sana, güzelim."

Gelen telefon genç kadını "kurtarmamış", sadece akıbetini ertelemişti. Maria Flor telefon konuşmasının tamamını anlamamış, fakat Tomás'ı tuzağa çekmek için yem olarak kullanılacağını anlayacak kadar duymuştu. Tomás aksesuar olarak gördüğü bir kadını kurtarmayı denemek için en ufak bir risk almazdı. Hem denese bile, neye yarardı ki? Basit bir tarihçinin CIA'den bir profesyonel karşısında hiç şansı olmazdı.

Bağlı bilekleri acıyordu ve elleri uyuşmuştu. Keşke adam ipleri biraz gevşetseydi, acısı azalırdı. Kendisini kaçıran kişinin anlayacağını umarak inledi.

Genç kadının boğuk iniltilerini işiten Fuantes bir an gözlerini yoldan ayırıp baktı. Sinsi sinsi sırıttı ve içinde kabaran arzuya teslim olarak elini uzatıp Maria Flor'un göğüslerini okşadı.

"Bunlardan faydalanamamam ne fena. Sen de hoşlanırdın kesin ama bilirsin işte, ben bir profesyonelim ve iş ile zevki karıştırmam. Yazık sana."

Portekizli kadın debelenerek adamın elinden kurtulmaya çalıştı.

"Hmmm! Hmmm!"

"Asisin, ha? İsyankâr kadınları severim. Beni daha çok tahrik eder. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Maalesef tüm bunlar senin için kötü bitecek."

Sürücü, ona son bir bakış attıktan sonra yeniden yola odaklandı. Karşıdan gelen tek tük arabaların farları aralıklı olarak yüzünü aydınlatıyordu. O saatte pek trafik yoktu.

"Göreceksin, neler neler hazırladım sana."

Yetmiş Bir

Rahat rahat *Kryptos*'un dördüncü levhasını pür dikkat inceleyen Tomás probleme bir çözüm bulmaya uğraşıyordu. İpucunun, Frank Bellamy'nin Cenevre'den yolladığı mesajda bulunması gerektiği sonucuna vardı.

Elini Peter'a doğru uzattı.

"Babanızın Büyük Pentaculum'a eklemiş olduğu mesajı yeniden gösterebilir misiniz?"

CIA analisti cebinden kâğıdı çıkardı.

KRYPTOS 4 NYPVTT

"Kryptos'un anlamı açık," diye belirtti Peter. "Problem '*4 NYPVTT*'de."

"Bu rakam ve altı harfin anlamı sizce de apaçık ortada değil mi? İyi bakın."

CIA analisti son harf silsilesini inceledi. İlk iki harf tanıdıktı.

"NY New York'un baş harfleri herhalde. 4 rakamı da muhtemelen New York'un dördüncü bölgesine gönderme yapıyordur, Bronx'a."

Portekizli güldü.

"Siz istihbaratçılar basit olanı karmaşıklaştırmayı seviyorsunuz." Kâğıda doğru bir el hareketi yaptı. "'*Kryptos 4*'ün *Kryptos*'ta saklı dördüncü mesajı ifade ettiğini anlamıyor musunuz?"

Amerikalı kuşkucu bir eda takındı.

"Bunun mümkün olduğunu gerçekten düşünüyor musunuz? Daha demin *Kryptos*'un dördüncü mesajının hâlâ deşifre edilmediğini kendiniz söylediniz. Babam anlamını kendisinin de bilmediği bir mesaja nasıl ölümünün sırrını yazmış olabilir ki?"

"Bilmediğini nereden biliyoruz? Her şey, bu heykeli yaratan sanatçının babanızla *Kryptos*'un sırlarını paylaştığını gösteriyor, bunu unutmayın."

"Dördüncü plakadaki sır da buna dâhil mi yani?"

Tomás hemen yanıt vermedi. Yeniden dördüncü levhaya yaklaştı ve görünüşte rastgele şekilde birbirine karışmış harfler dizisini inceledi. *Kryptos* kelimesi her satırda geçiyordu ama gerisi anlaşılmazdı.

"Evet? Bir ipucu yakaladınız mı?"

Kriptolog harfleri alçak sesle tek tek okudu ve altmış dördüncü ile altmış dokuzuncu arasında durdu.

"İşte!" dedi eliyle Peter'ı yanına çağırarak. "Gelin de bakın."

CIA analisti yaklaşıp gösterilen harflere baktı. Daha önceden bildikleri altı harfin aynısıydılar.

NYPVTT

"Vay canına!" diye bağırdı, şaşkınlık içinde. "Büyük Pentaculum'daki harflerin tıpatıp aynıları. Ne anlama geliyor ki bu?"

Tomás yeniden bütünlüklü bir bakış açısına kavuşmak için birkaç adım geriledi.

"*Kryptos*'u yaratan sanatçı, bu dördüncü plakanın şifresini çözmekte karşılaşılan güçlükler sebebiyle, iki tane ipucu vermiş. Her şeyden önce, ilk levhalardaki cevapların sonuncunun çözümlerini

içerdiğini belirtmiş." Tomás NYPVTT dizisini işaret etti. "Sonra da altmış dördüncü ve altmış dokuzuncu harfler arasına eklediği, Berlin anlamına gelen bu altı harfi göstermiş."

"Berlin mi?"

"Heykeltıraşın gösterdiği bu." Tekrar *KRYPTOS 4 NYPVTT* mesajına baktı. "Babanız, Büyük Pentaculum'a bu satırı ekleyerek, *NYPVTT*'nin anlamını keşfetmek için gidip *Kryptos*'un dördüncü levhasına bakmaya davet ediyordu bizi. Cevap, eser sahibinin de belirttiği gibi, Berlin."

Bellamy'nin oğlu bu yeni açıklama ve ima ettikleri karşısında afallamıştı.

"Babamın ölümünün sırrı Berlin'de mi yani?" diye sordu, kafası karışmış bir halde. "Ne fantastik ama..."

"Eller yukarı!"

Şaşıran Tomás ve Peter arkalarına döndüler.

Harry Fuchs silahını üzerlerine doğrultmuştu.

Yetmiş İki

İçi içini yer bir halde nereye götürüldüğünden bile habersiz ve tam anlamıyla bitkin durumdaki Maria Flor hayatının pamuk ipliğine bağlı olduğunu biliyordu. Kaderi çizilmişti: Tomás'ın yakalanması için yem olarak kullanılacaktı ve Tomás yemi yutsa da yutmasa da kendisi sonunda öldürülecekti.

"Yaklaşıyoruz, güzelim," diye mırıldandı araba kullanmaya dalmış Fuantes. "Geriye sadece her yerin sakin olduğundan emin olmak kalıyor. Onu da hemen öğreniriz."

Bir virajdan sonra araba yavaşlayıp durdu. Binbaşı el frenini çekti ve etrafı kolaçan etti. İşler onun istediği gibi gitmemişe benziyordu çünkü yüzünde hoşnutsuz bir ifade oluştu.

"Saat sabahın ikisi ve hâlâ etrafta dolanan salaklar var," diye belirtti, kontağı kapatırken. "Yapacak başka işleri yok mu bunların?

Fuantes koltuğunda kaykılıp çevrede gezinenlerin çekip gitmelerini bekledi. Yeniden ilgisini çeken tutsağına göz attı. Kolunu uzatıp elini gömleğinin altına soktu.

"Bakıyorum sinirlisin," dedi. "Pekâlâ, şimdilik seni rahatsız etmeyeceğim. Yapacak daha önemli bir işim var. Hem zamanı da geldi."

Cep telefonunu alıp bir numara tuşladı.

"Tomás *Noroña*'yla konuşmak istiyorum."

Yetmiş Üç

"Ne yapıyorsunuz, Harry? Niye bize silah doğrultuyorsunuz ki?"

Ulusal Gizli Servis Müdürü'nün kendilerine silah doğrulttuğunu gören Peter aniden kötü bir hisse kapıldı. Fuchs bakışını Portekizli'ye dikti.

"Size değil, sadece ona."

Peter iki adım atarak araya girdi.

"Umarım bana Profesör Noronha'nın babamın katili olduğunu söylemeyeceksiniz."

"Ben öyle bir şey iddia etmedim. Bunu yapan babanızdı. Ölürken bıraktığı mesajı unuttunuz mu?"

"Daha neler, bunun doğru olmadığını siz de biliyorsunuz. O asla kendisini Profesör Noronha'nın öldürdüğünü söylemedi..."

"Aynı şey. Babanız onun 'anahtar' olduğunu yazdı. Bence suçlama gayet açık."

"Saçma sapan konuşmayın."

"Sadece olanı söylüyorum. Mesaj kuşkuya hiç yer bırakmıyor."

Peter derin bir nefes aldı.

"Söylediklerinizi neden saçmalık biliyor musunuz?" diye sordu meydan okurcasına. "Çok basit çünkü onu öldürten kişi sizsiniz."

Ulusal Gizli Servis Müdürü kendini gülmeye zorladı.

"Delirmişsiniz siz!" diye bağırdı. "Niye böyle bir şey yapayım ki? Frank Bellamy benim dostumdu."

"Sizin dostunuz muydu? Gülünç olmayın, Fuchs. Ben ve babamın küçük oyununuzu anlamadığımızı mı sanıyorsunuz?" Parmağını suçlayıcı bir edayla uzattı. "*Kuantum Gözü*'nü ele geçirmek ve böylece makamınızı kurtarmak için gerekirse zorla onun gitmesini istiyordunuz. Beceriksizliğinizi gizlemek ve Teşkilat'ın peş peşe maruz kaldığı, sorumluluğu size ait aksiliklere bir son vermek için *Kuantum Gözü*'ne ihtiyacınız var." Başını yine sağa sola salladı. "Hayır, babam kesinlikle dostunuz değildi aksine sizin için bir engeldi."

Harry Fuchs kızgın bir halde bir adım geriledi.

"Böyle konuşmanıza izin veremem," diye itiraz etti. "Sadece babanızın anısına duyduğum saygıdan ötürü kendimi tutuyorum..."

Pek etkilenmişe benzemeyen Peter kollarını göğsünde birleştirdi ve onu aşağılayıcı bir şekilde süzdü.

"Bu sahtekârlığı bırakalım artık!" diye haykırdı. Eliyle Fuchs'un tabancasını işaret etti. "Tam olarak ne istiyorsunuz?"

Müdür, Tomás'ı gösterdi.

"Arkadaşınızı sorgulamak istiyorum."

"Hangi konuda?"

"Babanızın ölümü... ve başka şeyler..."

"Yani?"

Fuchs cevap vermedi.

"Mesela... *Kuantum Gözü* hakkında."

Frank Bellamy'nin oğlu ona alaycı alaycı baktı.

"Elbette ki *Kuantum Gözü* hakkında sorgulamak istiyorsunuz! O proje tüm bu hikâyede sizi ilgilendiren tek şey."

"Sizin ne düşündüğünüzün önemi yok. Arkadaşınızı sorgulamam gerekiyor."

"Hiçbir şey söylemeyecek. Size güvenmiyor. Kendisini kullanmak istediğinizi ve ilk fırsatta da kendisinden kurtulacağınızı iyi biliyor. Dahası, Ulusal Gizli Servis Müdürü onu tutuklamak için sabahın ikisinde buraya bizzat gelmişse sanıldığından çok daha önemli biri olduğunu da biliyor."

Harry Fuchs tereddüt etti.

"Bunlar sadece varsayım. Bu hikâyedeki bazı şeylerin aydınlığa kavuşması lazım"

Peter, Fuchs'un Teşkilat merkezine ne yapmaya geldiğini düşündükçe, davranışındaki bir şeyi gözden kaçırdığına inanmaya başlıyordu.

"Burada, Langley'de onu konuşturma yetkiniz olmadığını ve benim onunla birlikte olmamın da yasa dışı en ufak bir şey yapmanıza engel olduğunu biliyorsunuz," diye belirtti. "Bu koşullarda ne gibi bir oyun oynadığınızı merak ediyorum, doğrusu. Nasıl bir dümen tezgâhladınız acaba?..."

Avluda iki adam belirdi. Başını çeviren Peter Bellamy, babasının yardımcısı Walter Halderman ile Ulusal Gizli Servis'in gece ekibinin şefi Sam Dunn'ı tanıdı. Onlara doğru yürüyorlardı ve ikincisinin elinde cep telefonu vardı.

"Tomás Noronha'ya telefon var," diye bildirdi Dunn. "Biri Teşkilat santralini arayıp onunla konuşmak istediğini söyledi." Tomás'a

baktı. "Arayan şahıs Peter Bellamy'nin arkadaşı olduğunu belirtti. Sizsiniz herhalde."

Durumun gelişimine şaşıran Portekizli de yeni gelen adama baktı.

"Beni mi arıyorlarmış?" dedi hayretle. "Bir yanlışlık olmalı..."

Dunn telefonu ona uzattı.

"Konuşun."

Tarihçi kaygıyla telefonu aldı.

"Alo?"

"Londra uçağı gece yarısı havalandı ama bir kadın yolcusu eksikti," diye açıkladı telefondaki ses. "O benimle birlikte ve zamanı kısıtlı. Sadece bir saatlik ömrü kaldı."

"Maria Flor mu?" diye mırıldandı Tomás, afallamış bir halde. "Kimsiniz?"

"Bu akşamki kâbusunuzum. Kız arkadaşınız yanımda, size bir şey söyleyecekmiş."

Tomás bir iniltinin ardından, anında tanıdığı bir kadın sesi işitti.

"Dikkat et, Tomás, bu adam seni..."

Genç kadının sesi boğuk bir gürültüyle kesildi. Onu yeni bir inilti takip etti.

"Flor!" diye haykırdı telaşla Tomás. "Flor!"

"Genç kadın uykuya daldı," diye devam etti erkek sesi. "Dediğim gibi, sadece..."

"Saçının teline bile dokunayım demeyin!" diye adamın sözünü kesti kendini kaybeden Portekizli. "Ona herhangi bir şey yapacak olursanız..."

Yabancı güldü.

"Ne yaparsın, zavallı budala? Şimdi beni iyi dinle, yoksa genç kadını bir daha hiç göremeyebilirsin. Saat tam üçte, Süleyman Mabedi Evi'nin mahkemesinde, pentagramın temelinden on üç yukarıda, Mausolos'un mezarında infaz edilecek. Bu sonu önlemek istiyorsan, tek çaren buraya gelip soracağım sorulara vereceğin cevapların gerçekten onun hayatına değeceğine dair beni ikna etmek."

Tarihçi yanıt verecek zaman bulamadan hat kesildi. Şaşırıp kalan Tomás kendisini izleyenleri unutup uzun süre kımıldamadan telefona baktı.

"Ne oldu?" diye sordu Peter Bellamy endişeyle.

Tomás neredeyse robot gibi yanıtladı, "Maria Flor kaçırılmış."

"Ne?"

"Ben yanına gidip birtakım soruları cevaplamazsam, saat üçte öldürülecekmiş."

Harry Fuchs, tabanca hâlâ elinde gitgide daha şaşırmış görünüyordu.

"Bu hikâye de ne böyle?" diye sordu. "Eğer doğruysa, hemen kız arkadaşınızı kurtarmaya gitseniz iyi olur. Amerika'da herkes silah edinebiliyor. Her türlü manyak bir silah dükkânına girip otomatik tüfek alabiliyor. Biraz atış talimi yaptıktan sonra da bir okula gidip ateş açıyorlar. Zırdeliler!"

Fuchs, sanki Tomás'a yardımcı olmak istiyormuş gibi silahını kılıfına koyup peşinden gelmesini işaret etti. Olayların gidişatından dolayı hâlâ şaşkın olan tarihçi ona söyleneni yapmak üzere harekete geçti fakat Peter onu durdurdu.

"Durun," dedi. "Burnuma kötü kokular geliyor."

Hâlâ şokta olan Tomás genç adamı süzdü.

"Neden?"

"Düşünün biraz," dedi Peter. "O herif tam olarak hangi bilgileri istiyor? Onları nasıl elde edecek? Ve asıl önemlisi, elde ettiği zaman sizi ve arkadaşınızı ne yapacak?"

Kaderine boyun eğen Tomás çaresizliğini ifade eden bir el hareketi yaptı.

"Elbette bu bir tuzak. Ama başka ne yapabilirim ki?"

"Hiçbir şey yapmayın. Sizi tuzağa çekmek için onu yem olarak kullandığını görmüyor musunuz?"

"Biliyorum ama onu ölüme terk edemem ki..."

"Kendinizden daha mı önemli?" diye itiraz etti Peter. "O kız yalnızca bir *bimbo*. Onu kurtarmak için kendi hayatınızı niye tehlikeye atıyorsunuz?"

Tarihçi iç geçirdi.

"Dairede beni sorguya çektiğiniz sırada onu kullanarak üzerimde baskı kurmayın diye öyle söyledim. Yani onu ölüme terk edemem, anlıyor musunuz?" Harry Fuchs'u işaret etti. "Üstelik yardımcım da var, öyle değil mi?"

"Elbette," diye teyit etti Ulusal Gizli Servis Müdürü. "Adamlarımdan birine size eşlik etmesini söyleyeceğim zaten..."

"Fuchs size yardım etmek falan istemiyor," diye kesti konuşmayı Peter. "Bana inanın, Teşkilat'ta çalıştığım için bütün taktikleri, numaraları ve buradaki güç dengelerini iyi bilirim. Düşünsenize, Tomás. Arkadaşınızı kaçıran herif sizin burada, Langley'de olduğunuzu nereden biliyordu? Onu kim bilgilendirdi?" Fuchs'a suçlayıcı bir bakış attı. "Cevap ortada, sizce de öyle değil mi?"

"Ne ima ediyorsunuz?" diye sordu müdür kızgın bir tonda. "Bu kaçırma olayıyla alakam olduğunu mu? Bu ne cüret? Eski dostum

Frank'in oğlu olmanız, aklınıza her geleni söyleme hakkı tanımıyor size. Üstünüz olduğumu unutmayın, saygılı olmak zorundasınız!"

Peter Bellamy küçümseyici bir edayla karşılık verdi.

"Bırakın bu numaraları! Ucuz numaralarızla beni kandıramazsınız, Fuchs." Yeniden Tomás'a döndü. "Sorumu tekrarlıyorum: Kadıncağızı kaçıran adam Langley'de olduğunuzu nereden biliyordu? Ancak bu soruyu yanıtladıktan sonra bir karar verebilirsiniz."

"Beni tanık olmadan sorgulamak için buradan çıkarmaya çalıştıkları belli," dedi sonunda Tomás. "Ama işler onların düşündüğü gibi gitmeyecek. Adam, Maria Flor'u saat üçte infaz edeceğini söyledi. Demek ki *Kuantum Gözü*'nü bulmak için bir saatim var." Peter'a baktı ve Sam Dunn'ı gösterdi. "Güvenilir midir?"

Peter duraksadı.

"Fuchs'un emrinde çalışıyor," diye hatırlattı. "Ama onun çetesinden değil. O yüzden gece ekibinin başına sürüldü zaten. Yani evet, sanırım güvenilirdir."

Tomás, Dunn'ı dikkatle süzdü.

"Dinleyin, size o projeyi verip Frank Bellamy'yi kimin öldürdüğünü açıkladığım zaman Maria Flor'u bana sağ salim teslim edeceksiniz. Size güvenebilir miyim?"

Sam Dunn şaşkınlıkla suratını buruşturdu.

"İyi de... Kız arkadaşınızın kaçırılmasıyla benim hiç alakam yok ki!"

"Elbette ki var," diye karşılık verdi Portekizli, kesinlikle karşı çıkılamayacak bir ses tonuyla. "Kaçırılması sizin işiniz. Benim bilmek istediğim, bir anlaşma yapıp yapamayacağımız."

Dunn talimat bekliyormuş gibi Fuchs'a baktı.

"Ben..."

"Amirinizden emir beklemeyin, Frank Bellamy'nin ölümünden o sorumlu olabilir," diye sözünü kesti Tomás. "Gerçeğin ortaya çıkmasını en son isteyecek kişi o olmalı. Walter Halderman da şüpheli tabii." Dunn'ın gözlerinin içine baktı. "O yüzden sizi muhatap alıyorum. Bütün bu esrarı aydınlatmayı başarırsam arkadaşımın sağ salim kurtulacağına söz verir misiniz?"

"Elinizde bir koz varmış gibi konuşuyorsunuz..."

"Var çünkü. Bildiklerimle tüm bu meseleyi bir saatte halledebilirim ama bunu sadece arkadaşım kurtulursa yaparım. Neticede arkadaşımın hayatına karşılık, Frank Bellamy'nin ulusal güvenliğini ilgilendiren en önemli sırrını vereceğim." Kaşlarını çattı. "Bu harika bir anlaşma, öyle değil mi?"

Durumun ciddiyetinin bilincinde olan Dunn derin bir nefes aldı ve tokalaşmak için elini uzattı.

"Anlaştık."

Yetmiş Dört

Gayet rahat bir havadaki adam artık işine yaramayacağı için telefonunu cebine geri koydu ve hâlâ sersemlemiş haldeki yolcusuna baktı. Maria Flor ensesine yediği darbenin etkisinden çıkmaya başlıyordu. Fuantes ona pis pis sırıttı.

"Oyun başladı, güzelim. Yakışıklı prensin dörtnala geliyor." Dışarı baktı ve hoşnut bir edayla arabanın kapısını açtı. "En sonunda yalnız kaldık, sevgilim. Birazdan yuvamıza götüreceğim seni."

Binbaşı arabadan çıkıp arka kapıyı açtı. Maria Flor, saldırganının ellerini belinde hissetti. İnleyerek çırpındı. Oralı bile olmayan yabancı onu neredeyse güç sarf etmeksizin havaya kaldırdı.

"İşte, oldu!" dedi genç kadını dışarı çıkararak. "Hadi, güzelim! Kutsal tapınağa gidelim. Süleyman Mabedi'nde sabırsızlıkla seni bekliyor..."

Maria Flor kendini tamamen aciz hissediyordu. Nereye götürüldüğünü görmek için birçok kez başını çevirip baktı.

"Hmm..."

Etraftaki bina ve ışıklara göz atınca şehirde olduklarını anladı. Saat gecenin ikisiydi ve sokaklar ıssızdı. Birden adam merdiven çıkmaya başladı. Genç kadın başını yukarı kaldırdı ve tuhaf bir

heykel, bir nevi Mısır sfenksi gördü. Sonra Amerika'nın başkentinin çağdaş bir yapısına uyarlanmış yunan mimarisinin klasik ve anakronik çizgilerini ayırt etti.

İçeri girdiklerinde adam onu büyük bir salona götürüp yere bıraktı. Cilalı mermer zemini buz gibi ve çok sert olan acayip bir mekândı. Maria Flor, sımsıkı bağlı olmasına rağmen doğrulup oturmayı başardı. Çevresine bakındı. Yüksek duvarları ve üzerlerinde kaymak taşından yapılmış oval lambaların asılı durduğu, yeşil granitten dorik sütunlarla desteklenen, masif meşe tavanlı, kare biçiminde, kocaman ve ıssız bir salondaydı. Tam ortada beyaz mermerden bir masa vardı. Hiyerogliflerle süslü, yüksek pencereler ve girişte oturan firavun heykelleriyle dekorasyon, eski Mısır'a ait bir tapınağı andırıyordu. Genç kadının nerede olduklarına dair en ufak bir fikri yoktu.

Tutsağının derdini fark eden CIA'in adamı, geniş bir el hareketiyle etraflarındaki alanı gösterdi.

"Mezarına hoş geldin."

Yetmiş Beş

Endişeye kapılan Tomás, Bellamy'nin çalışma masasının üzerinde asılı duran duvar saatine göz attı.

Elli sekiz dakika.

Vakit sınırlıydı ve başaracağının hiçbir garantisi yoktu.

"Burada ne yapıyoruz?" diye sordu, Portekizli'nin onları babasının ofisine neden getirdiğini anlamayan Peter.

Tomás pencerenin öbür tarafındaki heykeli göstererek yanıtladı.

"*Kryptos*'un bize açıkladığı şeyi unuttunuz mu?"

"Unutmadığım için bizi buraya geri getirmenize şaşıyorum ya! Büyük Pentaculum'un *Kryptos*'a, onun da Berlin'e gönderme yaptığını hatırlatırım. Başka bir deyişle, babam bize *Kuantum Gözü*'nün Berlin'de bulunduğunu söylemek istedi." Gözünden kaçan bir şey olup olmadığını düşünerek tereddüt etti. "Sizce orada değil mi?"

Tarihçi, peşinde üç Amerikalıyla odayı kat etti.

"Elbette ki Berlin'de."

"Neden bahsediyorsunuz böyle?" diye sordu Fuchs.

Tomás, doğrudan cevap vermeden dünya haritasının karşısında durdu ve kollarını göğsünde birleştirdi.

"Bu haritada anormal bir şey fark etmiyor musunuz?"

Amerikalılar 1950 ve 60'lardan kalma haritaya odaklandılar. Haritanın üzerinde Vietnam, Yemen ve Almanya gibi ülkelerin artık geçerliliği olmayan bazı sınırları görülebiliyordu. "Hayır, tuhaf olan ne?"

Şehirleri gösteren minik yuvarlakları işaret etti.

"Washington, Londra, Paris, Berlin, Moskova, Pekin, Tokyo... Haritada dünyanın belli başlı başkentlerinin yer aldığını görüyorsunuz."

"Ee, ne var bunda?"

Tarihçi arkasına dönerek, CIA'in adamlarını süzdü.

"Tüm bu şehirlerin büyük başkentler olduklarını fark etmediniz mi?"

"Tabii ki ettik," dedi Peter. "Ama bunda bu kadar şaşılacak ne olduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim..."

"Bu harita soğuk savaş döneminden kalma. Lakin o zamanlar, bu şehirlerden biri başkent değildi."

Odadaki adamların bakışları Avrupa'nın tam kalbindeki aynı küçük, kırmızı yuvarlakta birleşti.

"Vay canına!" diye bağırdı Harry Fuchs. "Bu nasıl gözümüzden kaçabildi? O sıralar Almanya Federal Cumhuriyeti'nin başkenti Bonn'du!"

"Bu haritayı gördüğümde şaşırdığım ilk şey buydu. Kryptos'u deşifre edip Büyük Pentaculum'un mesajının da Berlin olduğunu anlayınca, bu ayrıntı daha da önem kazandı. Yani Frank Bellamy, gizemin çözümünün bu haritada olduğuna dair beni bilgilendiriyordu."

Tarihçi, Tutankamon'un mezarını açarken Howard Carter'ın yaptığı gibi biraz gösterişli bir el hareketiyle, Berlin'i gösteren minik kırmızı yuvarlağa bastırdı. Bir "klik" sesi işitildi ve dünya haritası duvardan ayrıldı. Ortaya bir kasa çıktı.

"Olacak şey değil!" diye bağırdı keşfettikleri şey karşısında afallayan Fuchs. "Bu bölme binanın hiçbir planında görünmüyor..."

"Frank Bellamy'nin CIA'in kurucularından hâlâ faaliyet gösteren tek kişi olduğunu unutmayın," diye hatırlattı Tomás. "Teşkilat'ın yeni merkezi buraya taşınırken en hassas projelerini saklamak için bu kasayı gizlice yaptırmış olmalı."

Beş adam kasaya, özellikle de açma sistemine baktılar. Görünürde ne rakam vardı ne de harf, sadece tam ortada çukur bir yıldız göze çarpıyordu.

"Kolay olmayacak," dedi Halderman. "Bunu sökmeleri için teknisyenleri çağırmam lazım. Üstelik her şeyden önce herhangi bir zorlama karşısında devreye giren bir imha mekanizması olup olmadığından da emin olmak zorundayız. Eğer böyle bir mekanizma varsa, bu sorunu aşmaya yönelik bir çözüm bulmak gerekecek."

"Ne kadar zaman alır?"

Halderman derin bir nefes aldı.

"Bir ila altı hafta."

Tomás duvardaki saate baktı.

Elli beş dakika.

"Yarım saatten az vaktimiz var."

"Ne yazık ki bu imkânsız!" diye cevap verdi Amerikalı. "Kız arkadaşınız için üzgünüm. Kasayı kesinlikle zorlayamayız, içindekilere zarar verme riskini göze alamayız."

"Bu kasayı yarım saatten az bir sürede açamayacağınız için onu ölüme terk edeceğinizi ima etmiyorsunuz herhalde..."

"Elbette ki hayır," dedi Fuchs. "Ama fazladan gayret göstermeniz gerektiğini düşünüyorum."

Tarihçinin oynayacak son bir kozu vardı. Cebinden Büyük Pentaculum'u çıkarıp kabartma motifi, bilhassa da iki yıldızı dikkatle inceledi.

"Bellamy'nin beni 'anahtar' olarak gösterirken seçtiği kelimenin birden çok anlamı vardı sanırım. Söylemek istediği sadece kendi ölümünün sırrını çözmeyi sağlayacak anahtar olduğum değil, aynı zamanda problemin çözüm anahtarını da bana vermiş olduğuydu."

"Şu nesneyi mi kastediyorsunuz?"

Tomás tılsımı okşadı.

"Büyük Pentaculum figürü ilk kez *Süleyman'ın Anahtarı*'nda görülmüştür. Büyük Pentaculum, yedi köşeli bir yıldızın içindeki, dış çizgileri altın yaldızlı ve altı köşeli, 'Süleyman'ın Mührü' de denen bir yıldızdan oluşur."

Parmaklarıyla ikinci yıldıza bastırarak daireyi saat yönünde döndürdü. Altı köşeli yıldızın altın yaldızlı dış çizgileri yukarı kalktı. Gözlerini nesneye dikmiş Amerikalıların şaşkınlıktan ağızları açık kalmıştı.

"İnanılmaz!"

Tomás, Büyük Pentaculum'u CIA'in adamlarına doğru çevirip hâlihazırda çıkıntılı bir görüntü oluşturan altı köşeli yıldızı gösterdi.

"Efsaneye göre Süleyman'ın Mührü aslında Aandaleeb'in halkasıydı ve krala yetmiş iki iblis üzerinde güç sağlıyordu. Bakalım yıldızın halkası hangi iblisleri serbest bırakacak."

Büyük Pentaculum'u kasaya yerleştirdi ve altı köşeli yıldız çukur yontuya tam oturdu. Tarihçi teatral bir hareketle nesneyi döndürünce bir dizi tıkırtıya sebep oldu.

"Açıl susam, açıl."

Fuchs, muhteşem bir açık büfe karşısındaki aç bir dilenci gibi, iş arkadaşlarını kenara itip açgözlü ellerini duvara gömülü madeni kasaya daldırdı. İçinden bir dosya çıkardı. Beyaz kapağa basılı başlığı görünce gözleri fal taşı gibi açıldı.

"*Kuantum Gözü*!" diye haykırdı, sevinç çığlıkları atarak. "Hele şükür!"

Dosyayı açıp sayfalarını deli gibi karıştırmaya koyuldu. Yaklaşık iki yüz sayfa vardı. Tomás duvar saatine göz attı. Elli bir dakika. Sam Dunn'a döndü.

"Bakın, benden istediğinizi yaptım. Sözünü tutma sırası sizde. Adamınıza telefon edin de arkadaşımı bıraksın."

Dunn amirine baktı.

"Ne yapıyoruz?"

Fuchs hayal kırıklığına uğramışa benziyordu.

"Bunlardan hiçbir şey anlamıyorum! Denklemlerden başka bir şey yok burada. Ne idüğü belirsiz bir sürü formül! Aradığımızın gerçekten bu olduğundan emin olmak için tüm bunları adamlarıma göstermem lazım."

Dunn elinden bir şey gelmediğini ifaden edercesine omuzlarını silkti.

"Son derece üzgünüm ama emin olmadığımız sürece hiçbir şey yapamam."

"Dosyanın başlığı gerçekten de *Kuantum Gözü*'yle ilgili olduğunu belirtiyor işte," diye karşılık verdi çileden çıkan Portekizli. "Daha ne istiyorsunuz?"

"Bay Fuchs onaylamadı. Hem siz de Frank Bellamy'nin ölümüyle ilgili hiçbir şeyi açıklığa kavuşturmadınız daha."

Tomás çalışma masasına doğru yöneldi. Fuchs'un gözden geçirmiş olduğu sayfalara baktı ve içini kemiren sabırsızlığı bastırmayı başaramayıp dosyayı kaptı.

"Verin bakayım şunları!"

İşin tuhafı, Ulusal Gizli Servis Müdürü itiraz etmedi. Ayağa kalktı ve elinde cep telefonu, kapıya doğru ilerledi. Acil bir arama yapması gerekiyordu. Tomás pencerenin önüne oturup dosyayı karıştırdı. Her ne kadar tarihçi olsa da matematik formül ve denklemlerini anlamaya yetecek kadar bilimsel bilgiye sahipti.

Metne çoğunlukla hızlı bir şekilde ama can alıcı noktalar geldiğinde de dikkat kesilerek göz gezdirdi. Yirmi dakikaya kalmadan, bilimsel sunumun özetlendiği bölümü bitirmişti.

Dosyayı kapatıp saate baktı ve Maria Flor'a kalan zamanı hesapladı.

Otuz beş dakika.

"Evet, Bay Noronha?" diye sordu Sam Dunn. "Bize verecek yanıtlarınız var mı?"

Az önce okuduklarını sindirmeyi bitiren Tomás ayağa kalkıp Dunn ve Halderman'ı kendine muhatap aldı.

"Frank Bellamy kâinatın en büyük gizemini çözmüş," diye bildirdi. "Bütün fizikçilerin hayalini gerçekleştirmiş."

"Hangi hayali?"

CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürü'nün miras bıraktığı metnin etkisinden hâlâ çıkamamış olan tarihçi dosyayı masanın üstüne bıraktı.

"Her şeyin kuramı."

Yetmiş Altı

Lif lif olmuş ipler Maria Flor'un bileklerini acıtıyordu. Kadının acı içindeki halinden keyif alan Fuantes, onu işkence masasına yatırmak için hazırlanırken cep telefonunun sesiyle durdu. Doğrulup aleti cebinden çıkardı.

"Yeni gelişmeler var," diye bildirdi Fuchs. "Aradığımız projeyi bulduk ve alçak herif şu an içeriğini anlamaya çalışıyor."

"Çok iyi, efendim. Ben ne yapmalıyım, bu durumda?"

"Ufak bir farkla, yaptığımız planı uygulayacaksın. Şu Dunn salağı Portekizli'yle anlaşma yaptı. Eğer Noronha saat üçten önce problemi çözmeyi başarırsa, hatunun infazını durdurmak için seni aramam gerekiyor. Bu durumda sevgili profesörümüz her şeyi vaktinde yapsa bile sana kızı serbest bırakma emri vermek zorunda kalacağız. Aksi halde Kongre ve FBI canımızı sıkacaktır. Dunn'ı iyi tanırım, kurallara harfiyen uyan ödleğin tekidir."

Plandaki bu değişiklik binbaşıyı rahatsız etmiş gibiydi.

"Kusura bakmayın efendim ama kadın yüzümü gördü. Bu işten canlı çıkamasına izin veremem."

"Biliyorum. Ama ben yine de saat üçten önce seni arayıp onu serbest bırakma emri vereceğim."

"Ama efendim..."

"Bununla birlikte, o emri vermeyeceğim."

Fuantes kaşlarını çattı, hiçbir şey anlamıyordu.

"Pardon? Ama... demin şey dediniz..."

"Emri vermeyeceğim, çünkü buna imkânım olmayacak," diye ekledi binbaşının sözünü bitirmesine fırsat vermeyen Fuchs. "Diyelim ki... iki dakika sonra telefonunun şarjı bitecek."

"Cep telefonumu kapatmamı mı istiyorsunuz?"

"Evet, ulaşılamaz olmanı istiyorum. Saat üçte verdiğim emri iptal edemeyeceğim çünkü seninle telefonla konuşamayacağım. Zaman dolacak ve kızın hesabını göreceksin. Sonra da tercihen Libya'da ne idüğü belirsiz bir göreve çıkıp ortadan kaybolacaksın. Ve senin bu işe bulaştığını bilen tek kişi ben olduğum için, Dunn ve genç Bellamy'nin elinde sana karşı hiçbir şey olmayacak. Bana karşı da keza."

"Böylece arkada iz kalmayacak."

Hafif bir kahkaha duyuldu.

"İşte, bu yüzden seviyorum seni. Elveda."

Fuchs telefonu kapattı. Fuantes, Trablus'a giden ilk uçakta kendisine yer ayrılması için hemen Langley'i aradı. Sabah sekizde Andrews hava üssünden bir U.S. Air Force uçağının kalkacağını bildirdiler. Sonra cep telefonunun pilini çıkardı: Artık ulaşılmazdı.

Maria Flor'un kaderi mühürlenmişti.

Yetmiş Yedi

İkna etmeyi bu kadar kısa sürede nasıl başaracaktı? CIA'in adamlarına gizemi yeterince açık bir şekilde açıklayarak Maria Flor'u kurtarmak için sadece otuz dört dakikası kalmıştı.

Tomás karşısındaki dört Amerikalıya baktı. Harry Fuchs az önce geri dönmüştü ve kollarını birleştirmiş, gözlerinde küstah bir ifadeyle kendisini inceliyordu.

"Fizikçilerin bir her şeyin kuramını geliştirmeye yönelik çabalarından haberdar mısınız?" diye sordu, karşısındakilerin bilimsel bilgi düzeyleri hakkında fikir edinmeye çalışan tarihçi. "Klasik fizik ile kuantum fiziğini uzlaştırmanın zorluklarının ne olduğunu biliyor musunuz?"

Ulusal Gizli Servis'in iki adamı ve Bilim ve Teknoloji Müdür Yardımcısı gülümsediler.

"Benim az çok bilgim var," dedi Dunn.

"Bu meseleler Frank'ın uzmanlığıydı," diye belirtti Halderman. "Benim alanım mühendislik."

"Ben daha önce duymuştum," diye yanıtladı Fuchs. "Sanırım *Uzay Yolu* seyrettiğim zamanlardı."

Tomás yalnız Peter Bellamy'nin neler döndüğünü bildiğini anladı. Birkaç dakikada her şeyi özetlemek kolay olmayacaktı fakat seçme şansı yoktu.

"Zaman sınırlı olduğundan, ispatlamakla uğraşmadan *Kuantum Gözü*'nü anlamak için önemli bazı savlar sıralayacağım," diye uyardı. "Zaten bildiğiniz şeylerse, daha iyi."

"Hadi bakalım!" dedi Fuchs.

Portekizli boğazını temizledi.

"Özellikle Newton'ın keşifleri ve Einstein'ın görecelik teorilerine dayanan klasik fizik, makrokozmosun gerçek ve determinist dünyasını ele alır. Misal, klasik fizik yasalarını ve Ay'ın konum ve hızını bildiğimiz takdirde, onun bin sene sonra nerede bulunacağını ya da bir milyon yıl önce nerede olduğunu belirleyebiliriz. Kâinatı oluşturan tüm nesnelerin konum ve hızları hakkında verilere sahip olunsa, evrenin geçmiş ve gelecekteki bütün hikâyesi bilinebilirdi. Bir göktaşı, canı öyle istediği için değil, zorunda olduğu için sağa veya sola döner çünkü klasik fiziğin yasalarınca yönetilir. Makrokozmostaki nesnelerin hepsinin davranışının belirlenmiş olduğu söylenebilir."

"Orası kesin," dedi Fuchs silahını göstererek. "Balistik deterministtir. Merminin yola çıktığı anki hızı bilinirse, yerçekiminin etkisi ve atış anında esen rüzgâr hesaplanırsa, kurşunun nereye varacağı kesin bir şekilde öngörülebilir. Aslında keskin nişancıların neredeyse içgüdüsel olarak yaptıkları da budur zaten."

"Doğru," diye onayladı Tomás. "Bununla birlikte kuantum fiziği, mikrokozmosun, yani atomlar dünyasının tamamen farklı

bir tarzda davrandığını keşfetti. Mesela elektronlar, hiçbir şey onları buna zorlamadan ve aracı bir durum ya da yörüngeden geçmeksizin, bir durumdan diğerine, yüksek bir yörüngeden alçak bir tanesine geçebiliyorlar. Aslında aynı anda her yerdeler ve A noktasından B noktasına giderken, eş zamanlı olarak bütün yolları kat ediyorlar. Daha da inanılmazı, bazı fizikçiler bilimsel değeri kanıtlanmış hesaplama ve deneylere dayanarak bir gözlemcinin, bugünden, bir elektron veya fotonun dünkü hareketini etkileyebildiğini kabul ediyorlar. Ki bu da sadece farklı olası geleceklerin değil, başka muhtemel geçmişlerin de var olduğu anlamına geliyor. Daha da tuhafı, maddenin, gözlenmediği sürece, bizim onu bildiğimiz haliyle mevcut olmaması. O zaman sadece, Schrödinger Denklemi'nde *psi*'yle simgelenmiş dalga fonksiyonu denen şeyle betimlenen, dalga halinde potansiyel bir varlığı oluyor. Dahası, gerçeklik yalnız gözleme değil, son tahlilde bilincin kendisine bağlı. Bilinçli olarak mikrokozmosu gözlemeye karar vermenin, o mikrokozmosun gerçekliğini değiştirdiği keşfedildi. Mesela ben bir elektron ya da fotonu dolaylı gözlem adını vereceğim bir şekilde gözlemeye karar verirsem, gerçeklik uzaya yayılan bir dalga oluyor. Ama onu, doğrudan gözlem diyeceğim başka bir tarzda gözlemeye karar verirsem, dalga fonksiyonu çöküyor ve elektron ya da foton, uzayın tek bir noktasındaki parçacıklar haline geliyor."

"Başka bir deyişle elektron hem dalga hem de parçacık oluyor," diye araya girdi Peter özetlemeye çalışarak.

"Yanlış. Dalgayken, elektron yalnızca dalgadır. Parçacığa dönüştüğündeyse, sadece parçacıktır. Elektronun alacağı şekil bilinçli olarak yapmaya karar verilen gözlem tipine bağlı olacaktır. Bu keşfin derin mantıksal sonuçlarını kavrıyor musunuz? Şu ya

da bu şekilde gözlemeye dair alınan bilinçli karar gerçekliğin esas niteliğini değiştiriyor."

"Kusura bakmayın ama tüm bunlar benim şu meşhur *Uzay Yolu*'mdan fırlamışa benziyor," dedi Fuchs sırıtarak. "Saf bilimkurgu!"

"Böyle bir izlenime kapılmanın çok kolay olduğunu kabul ediyorum. Ne var ki size söylemekte olduğum her şey art arda yapılan deneylerle, özellikle de çift yarık deneyi ve benzerleriyle binlerce kez ispatlandı. Göze ne kadar tuhaf görünürse görünsün, sonuçta gerçekliğin en derin niteliği budur. Evren ancak gözlendiği andan itibaren bizim bildiğimiz haliyle mevcuttur ve bilince başvuran gözlem, gerçekliği kısmen yaratır. Deney sonuçları artık bilim camiasında hemen hemen hiç kuşku yaratmıyor. Bilim insanları sadece bu verileri yorumlarken bölünüyorlar; içlerinden bazıları, aslında felsefi nedenlerle gözlemin gerçekliği kısmen yarattığını kabullenmeyi reddediyorlar."

"Haklı olarak!"

"Bakın, şu an iddialarımı ispatlayacak durumda değilim ama doğru olup olmadıklarını güvendiğiniz fizikçilerden her zaman kontrol edebilirsiniz," diye belirtti. "Önemli olan, tıpkı sizin gibi Einstein'ın da ilk başta kuantum fiziğinin bazı yönlerinin saçma olduğunu düşünmüş olması ve kuantum fiziğinin kendi tutarsızlığını açığa vurduğunu iddia etmesi. Ancak biraz önce söylediklerimi doğrulayan deneylerin sonuçlarıyla karşılaştıktan sonra bu teoriye boyun eğdi. Lakin mikrokozmosun bu 'acayip' davranışını determinist bir bakış açısından açıklamak için bir keşif daha gerektiğine inanmakta ayak diredi çünkü gözlemin, gerçekliği kısmen yaratabileceği ve gerçekliğin esas itibarıyla olasılıksal olduğu fikrini kabul etmiyordu. Doğrusu, kâinatın makroskobik düzlemde

başka, mikroskobik düzeyde başka yasalara tabi olamayacağı gibi önemli bir argümandan yararlanıyordu. Gerçeklik ya deterministti ya da olasılıksal, ya gözlemden bağımsız olarak vardı ya da gözlem tarafından kısmen yaratılıyordu. Makrokozmosta başka, mikrokozmosta başka ve değişik bir şey olamazdı."

"Orası doğru," diye kabul etti anlatılanları pek güçlük çekmeden takip eden Dunn. "Bir atom aynı anda her yerde olabiliyorsa ve her birimiz bu özelliğe sahip atomlardan oluşuyorsak, aynı anda her yerde olmamamız nasıl açıklanır? Bizi oluşturan atomların tabi olduğu fizik kurallarından farklı kurallara tabi olmamız nasıl açıklanır? Anlamsız!"

"Çok sayıda bilim insanının kafasını meşgul eden nokta da bu zaten," diye belirtti Tomás. "Bu paradoksu çözmek için, deneylerin kanıtladığına göre mikroskobik dünyada var olan kuantum 'garipliklerini', makroskobik ölçekte etrafımızda gördüğümüz normal dünyayla bağdaştırmaya elverişli bir her şeyin kuramı geliştirmek gerekiyordu."

Konuşmayı giderek büyüyen bir sabırsızlıkla izleyen Fuchs sıkılmaya başlamıştı.

"Tüm bunlar oldukça ilginç," diye kesti Tomás'ın sözünü. "Ama *Kuantum Gözü*'yle ne alakası var?"

"Çok alakası var."

"Nasıl yani, çok alakası var? Başkan'ın Teşkilat'a, özellikle de Bellamy'ye, teröristler tarafından kullanılan en karmaşık şifreleri birkaç dakikada kırmayı başarabilecek bir makroskobik kuantum bilgisayarı geliştirme emri verdiği Beyaz Saray'daki toplantıda Walter ve ben de vardık. *Kuantum Gözü* o kuantum bilgisayarını yapmak

için tasarlanan projedir. Her şeyin kuramı veya bu tür bir şeyden bahsedildiğini hiç duymadım..."

Ulusal Gizli Servis Müdürü akıllı bir adamdı fakat bilimsel bilgisinin yetersizliği besbelliydi.

"Kuantum bilgisayarlarının zaten var olduğunu biliyorsunuzdur," diye açıkladı Portekizli akademisyen. "Sorun, işlem güçlerinin on kübit ya da kuantum bitle sınırlı olmasında. Yararlı ve etkili olmaları için, işlem güçlerinin en az birkaç yüz kübit olması lazım."

"Ne olmuş yani?" diye bağırdı Fuchs sanki cevap çok basitmiş gibi. "Siz de daha güçlü bilgisayarlar üretin öyleyse!"

Tarihçi, Fuchs gibi bilimden bu kadar habersiz birinin CIA'de o mevkiye nasıl erişebildiğini merak etti.

"Klasik bilgisayarda bitlere depolanan bilgi sıfır veya birdir," dedi ağırbaşlılıkla. "Buna karşılık, kuantum bilgisayardaki kübit sıfır ve bir değerlerini taşır." Çok önemli bir şeyi açıklamak üzereymiş gibi sesini alçalttı. "Aslında, tam olarak ifade etmek gerekirse kübitler aynı anda bir, iki, üç, dört... gibi cevaplar gösterir." Normal ses tonuyla devam etti. "Tıpkı kuantum düzeyinde bir elektronun hem A hem de B yarıklarından geçerek aynı anda iki yerde birden bulunması gibi, kuantum bilgisayarı da cevabı sıfır ve bir, evet ve hayır, sol ve sağ olan bilgileri işler ve tüm bunları eş zamanlı olarak yapar. Daha önce de söylediğim gibi, aynı zamanda, süperpozisyonda iki durumdan fazlasını da hesaplayabilir. Tahmin edebileceğiniz gibi, bu kapasite onu korkunç derecede etkili bir araç yapıyor. Sorun şu ki kuantum bilgisayarının boyutları büyüdüğünde dalga fonksiyonu çöküyor ki bu da kuantum düzeyinde işlemesini engelliyor, anlıyor musunuz? Başka bir deyişle, büyüklüğü artırıldığında mikrokozmostan makrokozmosa geçiyor ve süperi-

letkenliği ayrı tutarsak, mikrokozmosun kuantum kurallarına göre işleme özelliğini yitiriyor. Makroskobik bir kuantum bilgisayarı üretmemizi engelleyen de bu zaten."

Sam Dunn, Tomás'ın anlattıklarını hemen anlamıştı.

"Demek Frank Bellamy'nin bu yüzden her şeyin kuramına ihtiyacı vardı!" diye belirtti hedefin büyüklüğü karşısında telaşa kapılarak. "Makroskobik bir kuantum bilgisayarı ancak mikrokozmos ile makrokozmos arasındaki bağ anlaşılırsa yapılabilir!"

"Bravo!" diye bağırdı derdini anlatabildiğine sevinen Portekizli. "Ancak her şeyin kuramı geliştirildikten sonra süperiletkenliğin ötesinde kuantum etkilerini, özellikle de süperpozisyon ve dolanıklığı koruyan bir kuantum bilgisayarı üretecek duruma geliriz. O yüzden Bellamy'nin Başkan'dan aldığı emri yerine getirmek için ilk önce, Einstein'ın bile çuvalladığı bir bilimsel sırrı çözmesi gerekiyordu."

Frank'ın oğlunun yüzünden şüphe okunuyordu.

"Ne ima ediyorsunuz? Babamın her şeyin kuramı gizemini çözmeyi başardığını mı?"

Tarihçi başıyla onayladı.

"Evet."

"İyi de nasıl?"

"Claude Shannon'ın bilgi kuramından faydalanarak." Çenesini kaşıyarak konuya girmenin en iyi yolunu düşündü. "Günümüzde kuantum teorisinin aslında bir bilgi teorisi olduğunu ve bilginin bir soyutlama değil, fiziksel bir şey, kendini madde ve enerjide ifade eden somut bir nitelik olduğunu biliyoruz. Evrenin tamamı bilginin yasalarına itaat ediyor ve evrendeki her şey bilgi tara-

fından yönetiliyor. Bilgi, atomların davranışını, hayatı ve evrenin kendisini belirliyor. Her atomaltı parçacık, her atom, her molekül, her hücre, her canlı varlık, her gezegen, her yıldız ve her galaksi bilgiyle kaynıyor. Bilgi, evrende meydana gelen her etkileşimde mevcut. Doğa kendini bilgi diliyle ifade ediyor."

"Sonuç olarak her şey bilgi," diye belirtti Peter.

"Atomların hepsi aynı. Şöyle ki benim vücudumdaki bir hidrojen atomu ile Güneş veya uzak bir galaksideki herhangi bir hidrojen atomu tıpatıp aynı. Farklılık, atomlar arasındaki ilişkileri düzenleyip yapılandıran bilgide yatıyor," dedi Portekizli elinin derisini çimdikleyerek. "Siz ve ben, karbon atomlarımızı değiş tokuş edebiliriz. Farz edelim, siz bana sizinkileri, ben de size benimkileri verdik. Benim ben olmayı sürdürdüğüm gibi, siz de siz olmaya devam edersiniz. Her birimizin neysek o olmamız, sonuçta her birimizde var olan bilgiden ibaret. Sizin şu basketbol takımlarınızdan biri gibi, mesela..."

"Mesela Chicago Bulls."

"Öyle olsun. Chicago Bulls sadece beş ayrı oyuncu değil, bütünün oluşturduğu bilgidir. Her zamanki beş oyuncuyu başka beş kişiyle değiştirin, karşınızda hâlâ Chicago Bulls olacaktır." Geniş bir el hareketi yaptı. "Evren için de aynı şey geçerli. Önemli olan özel bir atom değil, atomları birbirlerine bağlayıp yapılandıran bilgidir. Aslında hayatın kendisi de bilgiyi koruyup yeniden üretmeye yönelik bir operasyondur. Hepimiz ölümlüyüz ama içimizdeki bilgi bizden sonra da yaşar. Genlerimizdeki bilginin büyük bir kısmı milyarlarca yıllıktır ve yalnız biz öldükten sonra değil, türümüzün yok olmasından sonra da baki kalacaktır. Bilgisayar için malzeme neyse, bizim için de beyin ve genler öyledir. Yani bilgi soyut ve elle tutulamayan bir şey değil, gerçek bir fiziksel mevcudiyete sahip

bir varlıktır. Bir genin, bir kelimenin, bir manyetik alanın içinde veya atomun rotasyonunda yer alır. Bilgi her yerdedir."

Fuchs sabırsızlıktan kıvranıyordu.

"Pekâlâ, anladım," dedi Tomás'ı daha hızlı ilerlemeye teşvik etmek için. "Evren bilgiden oluşmuştur."

"Bir bakıma Einstein da aslında bilgi teorisinden ya da bilgi aktarımı kuramından başka bir şey olmayan görecelik teorisini geliştirirken bu önseziye kapılmıştı. Size bir soru sormama izin verin: Işık hızının sınırları hakkındaki şu kuramlar neyi kanıtlıyor?"

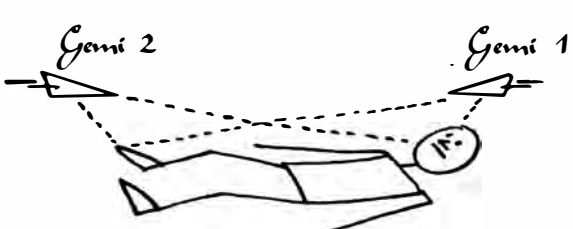
"Kolay," dedi Dunn. "Einstein hiçbir şeyin ışıktan daha hızlı hareket edemeyeceğini gösterdi."

"Aslına bakarsanız, genelde böyle söyleniyor ama ne yazık ki yanlış," diye düzeltti Portekizli. "Mesela uzayın ışıktan daha hızlı genişlediği biliniyor. Esasında görecelik teorilerinin ispatladığı şey, bilgiyi ışık hızından daha süratli taşımanın imkânsız olduğudur ki bu da aslında çok farklı bir şey." Bir şey arar gibi masayı dikkatle inceledi. "Kâğıdınız var mı?"

Sam Dunn yazıcıdan bir yaprak çıkarıp uzattı.

"Alın."

Tomás bir şema çizdi.

"Varsayalım ki Galaksi'nin ortasında iki uzay gemisi, baştan ayağa kat edilmesi bir ışık yılı sürecek kadar büyük bir adamla karşılaşıyor. Gemilerden biri ayakların yakınında, diğeri de başının yakınında duruyor. Şimdi de devin aynı anda hem ayaklarını hem de kafasını oynattığını hayal edelim. Gemiler ne görecektir? Ayakların yakınında olan gemi devin başından önce ayaklarını kımıldattığını görecektir, öyle değil mi? Niye peki?"

"Çünkü gemi ayaklara yakın olduğu için ayakların hareketinin bilgisi ona başın hareketinin bilgisinden, daha sonra ulaşacak bilgiden önce ulaşacaktır," diye cevap verdi Peter.

"Kesinlikle. Aynı şekilde başa yakın olan gemi de devin önce başını sonra ayaklarını oynattığını görecektir çünkü başın yakınında olduğu için bu bilgi ona, ayakların hareketinin bilgisinden daha önce ulaşacaktır. Bu noktada sorulması gereken soru, kimin gerçekliği daha iyi algıladığıdır. İki bakış açısından hangisi doğrudur?"

"Şey... sanırım devin kendi bakış açısı doğrudur çünkü baş ve ayakları oynatan o."

"Bu, onun kendi kafasındaki izlenimdir ama o da yanılabilir. Aslında ayaklara dair bilginin ayaklara varması için bir ışık yılı ve başa geri dönmesi için bir ışık yılı daha gerekir, öyle değil mi?" İki parmağını gemi çizimlerinin, bir tanesini de adam krokisinin üstüne koydu. "Gerçek şu ki her üçü de kendi bakış açısına göre haklı. Aynı bilgiyi alan değişik gözlemciler, her ne kadar hepsi doğru olsa da genellikle farklı ve çelişik sonuçlar elde ederler."

"İlginç," dedi Fuchs. "İyi de bu keşif ne açıdan önemli?"

"Görecelik teorileri, gerçeklik gözleminin, gözlemcinin izafi konumunu hesaba katması gerektiğini kanıtlıyor," diye belirtti Tomás. "Einstein, bilginin gerçekliğe dair algımızı şartlandırdığını gösterdi.

Bir uzay gemisi için ilk hareket eden ayaklarken, öbürünün bakış açısında önce baş kımıldıyor. Devin bakış açısındansa, ayaklar ve kafa aynı anda hareket ediyor. Her birinin gerçeği ötekilerinkine ters düşse de hepsi haklı. Niye böyle peki? Çünkü bilgi, gerçekliği gözlemcinin bakış açısından kuruyor. Birini diğerinden ayırmak mümkün değil."

"Kuantum fiziğinin kanıtladığı da bu değil mi zaten?" diye sordu Peter şaşkınlıkla. "Ama Einstein buna inanmamıştı."

"Fark şurada: Görecelik teorileri, gerçeğin gözlemciden bağımsız var olduğu varsayımından yola çıkarken kuantum mekaniği, gözlemci ve gerçekliğin ontolojik bakımdan birbirlerine bağlı oldukları ön doğrusuna dayanır. Günümüzde varlıkları ispatlanmış olsa da Einstein, maddenin mikroskobik düzeydeki davranışının iki temel karakteristiğini kabul etmemişti. Birincisi, kuantum dünyasının ontolojik olarak belirsiz niteliğiyle ilgiliydi. 'Tanrı zar atmaz,' diyordu. İkincisiyse gerçekliğin gözlemsiz var olmadığı düşüncesiydi. Einstein kuantum süperpozisyonunu, yani ışığın temel biriminin, bir elektron veya atomun eş zamanlı olarak birçok yerde birden bulunabileceğini, hem A hem de B yarıklarından geçebileceğini, aynı anda hem sağa hem de sola dönebileceğini kabullenmekte zorlanıyordu. Keza, bir foton, elektron ya da atom doğrudan gözlendiğinde bu süperpozisyonun yok oluşunu, başka bir deyişle bilgi alındığı anda o foton, elektron veya atomun tek bir yer ve tek bir hali seçişini garip buluyordu. Einstein, sayesinde bilgi edinilen eylemin gerçekliği kısmen yarattığı düşüncesini kabul edemiyordu. Üstelik süperpozisyon ve dalga fonksiyonunun çöküşü fenomenleri dolanıklığı gerektiriyordu: Görünüşe göre, evrenin ayırdığı ikiz parçacıkların, içlerinden biri gözlendiğinde derhal kendi aralarında

iletişime geçtikleri ve bundan bilgi elde edildiği bir kuantum durumu söz konusuydu. Bu da ışığın hız sınırının aşıldığı anlamına geliyordu. Einstein bütün bu 'gariplikleri' mantıklı ve determinist bir şekilde açıklamayı sağlayacak bir şeylerin daha keşfedilmesi gerektiğini göstermeye çalıştı."

"Bilim insanları, mikrokozmostan makrokozmosa geçişte bu kuantum 'garipliklerini' alışık olduğumuz gerçekliğe dönüştüren bir şey olduğunu ileri sürdüler herhalde," dedi Peter.

"Doğru. Fakat birbirini izleyen deneyler fizik yasalarını değiştiren hiçbir engel ortaya çıkarmadı. O zaman soru şu: Bir atom bunu yapabilirken biz niye aynı anda hem Paris'te hem de Washington'da olamıyoruz? Gizem hâlâ açıklığa kavuşturulmuş değil."

"Ve babam bunu çözmeyi başardı, ha?" diye sordu Peter. "Süperpozisyonun neden etrafımızda gördüğümüz makroskobik maddede imkânsız olduğunu açıklamayı başarmış mı gerçekten?"

Cevabın, tüm insanların evreni kavrayış tarzını altüst edeceğinin bilincindeki Portekizli tarihçi, gözlerinde bir şevk ışığıyla gülümsedi.

"Yanıta hayret edeceksiniz."

Yetmiş Sekiz

Projesini hayata geçirmekte özgür kalan Fuantes, Maria Flor'u mermer masaya yerleştirme işini bitirdi. Kadını kurbanlık koyun gibi bağladıktan sonra iki adım geri gidip eserini hayranlıkla seyretti.

"Harika," diye kutladı kendini. "Büyük ana hazırsın artık."

Genç kadın telefonda söylenenleri duymamıştı ama kendisini kaçıran adamın lafları ve soğuk bakışı, niyeti hakkında kuşkuya yer bırakmıyordu. Konuşabilmek, Amerikalı'yı kendisini serbest bırakmaya ikna etmeyi denemek isterdi fakat ağzındaki tıkaç buna engel oluyordu.

Kurduğu mizansenden hoşnut olan binbaşı, sırtını dönüp çantasından bir kama çıkardı. Tören bıçağını parmakları arasında dans ettirerek Maria Flor'a yaklaştı.

"Bu dünyadan Aztek atalarımın usulünce ayrılmaya ne dersin?" Kamayı genç kadının bedenine yaklaştırıp ucunu karnına dayadı. "Şuradan kesip, *tona*'nı, yani kalbini sökeceğim ve Güneş Tanrısı Huitzilopochtli'ye sunacağım."

"Hmm! Hmm!"

Soğuğa rağmen dehşet dolu bakışı, tehditkâr kama ile katilinin yüzü arasında mekik dokuyan tutsağın alnında ter damlaları oluşmuştu. Bir psikopatın insafına kalmıştı.

Fuantes saatine baktı ve gülümsedi.

"Az kaldı."

Yetmiş Dokuz

Gene de Tomás'ın açıklamalarının tek kelimesini bile kaçırmayan Amerikalılar, Portekizli akademisyenin ortaya serdiği sırlardan çok etkilenmişe benziyorlardı.

"Atomlar aynı anda iki değişik yerde olabiliyorken, biz de atomlardan oluşuyorken bunu neden yapamadığımız nasıl açıklanabilir?" diye sordu Peter. "Nasıl oluyor da mikrokozmos başka, makrokozmos başka yasalar tarafından yönetiliyor?"

Tomás elini *Kuantum Gözü* dosyasının üstüne koydu.

"Babanız yanıtın bilgi teorisinde olduğunu keşfetti. Gözlemin, birçok paralel olasılığa sahip bir dalgayı, tek bir gerçekliği olan bir parçacığa dönüşmeye mecbur ederek gerçekliği kısmen yaratması, sorunun merkezinde bilgi transferinin yattığını gösteriyor. Varlığı bilinmeyen, yani hakkında bilgiye sahip olunmayan bir elektron, parçacık halinde var olmayan bir elektrondur. Bir bakıma sanaldır ve ancak varlığına dair bilgi toplandığında gerçek olur."

"Kuantum bilginin, madde ve enerjinin davranışını yöneten yasalara bağlı olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Kesinlikle. Şimdi şu soruyu iyi dinleyin: Evrende elektron hakkında bilgi toplayıp yayarak, bütün paralel olasılıkların taşıyıcısı dalgayı kıran ve elektronu, olasılıklarından yalnızca birini gerçekleştirecek bir parçacığa dönüştüren şey nedir?"

Üç Amerikalı bakışlarıyla birbirlerini sorguladılar.

"Şey..." deyip duraksadı Peter. "İnsanlar mı?"

Tomás gülümser gibi oldu. Yanıt hem çok basit hem de çok karmaşıktı.

"Evrenin kendisi."

"Pardon?"

"Frank Bellamy evrenin devamlı kendini gözlediğini keşfetti!" diye açıkladı coşkuyla. "Kâinat aralıksız olarak kendini ölçmekte, en dev yıldızlardan en minicik elektronlara kadar bileşenleri hakkında bilgi edinmekte." İç avluyu işaret etti. "Dışarı bakıp taşları ve ağaçları gördüğümüzde beynimiz evrenin zaten topladığı bilgileri işliyor. Güneş, *Kryptos*'un metal yapısında yansıyan bir foton göndererek heykeli ölçtü. Fotonun *Kryptos*'un metal molekülleri ya da bir ağacın yaprak hücreleriyle etkileşimi, kâinat için maddeyi gözleyip ölçmenin ve çevredeki ortam aracılığıyla bilgiyi yaymanın bir yolu. Foton, molekül ve hücreleri ölçerek gözlüyor ve parçacıklara dönüştürüyor. Başka bir deyişle, molekülün içinde aynı anda bütün olası sanal gerçekliklerin toplandığı dalga fonksiyonunun çökmesine yol açan şey, kuantum molekülünün çevreyle etkileşimi oluyor. Söz konusu durumda bu etkileşim, molekülün ışıkla teması neticesinde meydana geliyor."

"Okey, ama dünyanın gece de var olmayı sürdürmesini nasıl açıklayacağız?"

"Evren fotonlarla dolu ve onların ezici çoğunluğu Güneş'ten değil yıldızlardan, hatta kâinatı yaratmış olan Büyük Patlama'dan geliyor. Bu ışık parçacıkları sürekli her yere yayılıyor ve her an madde ve enerji hakkında bilgi topluyorlar."

Peter yenilgiyi kabul edemiyordu.

"Kabul ama ya *Kryptos*'u evrenin yaydığı tüm parçacıklardan tamamen yalıtmayı başarırsak? Mesela heykeli, foton, nötron ve elektronların ya da evrende var olan diğer pek çok parçacığın *Kryptos*'un molekülleriyle temas etmesini engelleyecek şekilde tasarlanmış vakumlu bir kasaya yerleştirirsek, tamamen yalıtılmış olan *Kryptos*'un gerçek bir varlığı olacak mıdır?"

"O şartlarda *Kryptos,* kuantum süperpozisyonunda olur ve içinde paralel olarak bütün olasılıkların birikeceği bir dalga haline gelirdi. Başka bir deyişle *Kryptos* parçacığı olmayan bir dalga olurdu. Ama heykelin vakumlu bir kasada yalıtılarak kozmik parçacıklardan korunduğu farz edilse bile yine de sonunda heykel, parçacığa dönüşürdü."

"O niye?" diye sordu Peter. "*Kryptos*'u evrenin geri kalanından yalıtmak mümkünse, evren onu nasıl gözleyecek ki?"

Tarihçi dosyayı işaret etti.

"Babanızın geliştirdiği *Kuantum Gözü* projesi, evrenin en derin boşlukta bile kendini durmadan gözlediğini gösteriyor."

"Bu nasıl mümkün oluyor?"

"'Kuantum dalgalanması' veya 'vakum dalgalanması' denen bir fenomen çerçevesinde oluyor. Heisenberg'in belirsizlik ilkesinde betimlenmiştir," diye cevap verdi Tomás.

Fuchs, Halderman ve Dunn kaşlarını çattılar.

"O da ne ki?"

"Bildiğiniz gibi, evren en derin boşlukta bile sürekli olarak parçacıklar yaratıyor ve yok ediyor. Hiçlikten doğuyor, kısa bir süre uzayın herhangi bir bölgesinde olanlara dair bilgi toplayıp sonra hemen hiçliğe geri dönüyorlar. Vakum dalgalanması, varlık ve yokluk arasında gelişigüzel salınan ve oluşumları, 'Casimir etkisi' adıyla tanınan fenomen sayesinde deneysel olarak ispatlanan parçacıklardan oluşuyor."

"Yani bir nesneyi tamamen yalıtarak evrenin gözleminden çıkarmak mümkün değil..."

"Doğrusunu söylemek gerekirse mümkün ama sadece geçici olarak. Nesne ne kadar küçükse, kozmik ya da vakum dalgalanmasında rastgele ortaya çıkan parçacıklar tarafından tespit edilme ihtimali de o kadar küçük olur. Kuantum fiziğinin en büyük paradokslarından biri de vücudumun mikroskobik atomları aynı anda iki farklı yerde olabilirken, vücudumun bunu yapamamasında yatıyor zaten. Ben atomlardan oluştuğuma göre bu nasıl açıklanabilir? Frank Bellamy'nin verdiği cevap şaşırtıcı derecede basit."

"Neymiş o?"

"*Kuantum Gözü*'nde, mikroskobik ve makroskobik düzlemlerdeki gerçekliklerin arasında var olan farkın sebebini ortaya koymuş. Buna göre, evren tarafından birbirlerini gözlemek üzere gönderilen parçacıklar, büyük nesnelerden ziyade minik partiküllere rastlamakta daha çok zorlanıyorlar. Bu yüzden kuantum mikrokozmosu, tüm olası sanal gerçekliklerin paralel olarak biriktiği dalgalardan oluşurken, klasik makrokozmos yalnızca tek bir gerçeklik sunuyor. Elektronun dalga özelliğini (fonksiyonu Schrödinger Denklemi'yle hesaplanan ve elektronun eş zamanlı olarak birçok yol izleyip aynı

anda birçok yerde birden olmasını sağlayan) sadece tek bir yerde var olan parçacığa dönüştüren şey, kâinatın kesintisiz bir şekilde kendini gözlemesi. Aslında mikrokozmos ve makrokozmos aynı yasalar tarafından yönetiliyor. Farklı gibi gözükmeleri, evrenin mikroskobik düzlemde bilgi almakta daha çok zorlanmasından ileri geliyor. Bunun sebebi de kuark gibi mikropartiküllerin ve elektronların son derece küçük olmaları ve bir süre yalıtkan halde kalmalarının daha kolay olması. Kuantum evreni ve makroskobik evren arasındaki temel fark burada. Mikropartiküller paralel sanal gerçeklikler olarak kalıyor çünkü evren, boyutları yüzünden onları saptamakta güçlük çekiyor. Buna karşılık, büyük nesneler derhal tespit ediliyor ve dolayısıyla da hemen süperpozisyonlarını yitirip parçacıklara dönüşüyorlar."

Dört Amerikalının şaşkınlıktan ağızları açık kalmıştı. Kuantum fiziği eğitimi almamış olsalar da keşfin ne kadar önemli olduğunu algılıyorlardı.

"Vay canına!" diye bağırdı Peter. "Demek babam bilimin en büyük gizemini çözdü!"

"Aslında tek bir gizemi değil, birçoğunu çözdü. Bu keşif, bilinç fenomenini daha iyi anlamamızı da sağlıyor. Klasik fizikte dünya hep mekanist bir açıdan, bütün olayların bir veya birçok sebebinin olduğu ve bitmek bilmez dev bir determinist domino çağlayanı gibi, sırası gelince kendileri de bir sonraki sonuçların sebebine dönüşecek sonuçlara yol açtığı bir yer olarak ele alındı. Bu düşünce düzeni içinde beyinlerimiz biyokimyasal bilgi işlem makineleriyle kıyaslandı. Benimsediğimiz tüm karar ve davranışların, özgür iradenin yansıması olarak kabul edildikleri zamanlar da dâhil olmak üzere, aslında mekanist sebep ve sonuçlar olduğu

kabul edildi. Oysa kuantum fiziği, derinine inildiğinde evrenin determinist değil rastlantısal olduğunu gösterdi. Kuantum dalgalanmasının parçacıkları, buna sebep olan hiçbir şey olmadan da belirip yok oluyorlar."

"Hayır," diye kesti sözünü, bütün bu bilimsel açıklamayı sessizce dinlemiş olan ama mühendis sıfatıyla bu noktada gayet kesin bir inancı bulunan Halderman. "Kuantum dalgalanmasında parçacıkların ortaya çıkışına yol açan şeyi bilmiyor olmamız, bunun bir sebebi olmadığı anlamına gelmez. Sebep var fakat biz bilmiyoruz."

"Bu alanda uzmanlaşmamış birçok bilim insanının iddia ettiği şey de bu zaten. Ama birbirini izleyen deneyler ve belirsizlik ilkesi, meselenin sebepleri bilmememizden ziyade, kuantum dalgalanmasına yol açan determinist sebeplerin var olmaması olduğunu ispatladı. Kabul etmenin zor olduğunun farkındayım, lakin keşfedilen bu. Matematik hesaplamaları ve deneyler, sağduyuyla çeliştiğinde sağduyunun kaybettiğini asla unutmayın. Tıpkı, Güneş'in Dünya etrafında dönmediğini, tam tersinin doğru olduğunu keşfeden Kopernik vakasında olduğu gibi. Kâinattaki olguların belirli bir sebep olmaksızın meydana geldiği düşüncesinin anlamsız görünebileceğini kabul ediyorum fakat matematik hesaplamaları ve deneyler bunu kanıtladı. Kuantum dalgalanmasının partikülleri, onları buna gerçekten zorlayan hiçbir şey olmadan, neredeyse kendi iradeleri varmış gibi ortaya çıkıveriyorlar. Ya da sanki evrenin iradesi varmış gibi... Gerçekliğin en derin niteliği böyle."

"Böyle bir şey... gerçeküstü."

"Kuantum fiziği taraftarlarını şok eden de bu zaten. Aslında mühim olan, Frank Bellamy'nin bilinç olgusunu anlamaya yönelik keşfinin etkisinin farkına varmak. Klasik fizik, beyni karmaşık bir

mekanist bilgi işlem makinesi olarak görüyordu. Bu manada özgür irade yoktu. Geleneksel bilime göre, biz bilmesek de her davranışın bir sebebi olması gerektiği için özgür irade yanılsamadan öte bir şey değildi. Buna karşın kuantum fiziği bizi beynin işleyişi hakkında yeniden düşünmeye zorluyor. Gitgide daha çok bilim insanı, beynimiz de atomlardan oluştuğu için kuantum fenomenlerinin büyük ihtimalle zihnimizde gerçekleştiğini düşünüyor."

"Bu bize ne gösteriyor peki?"

"Gerçek bir devrimin şafağında olduğumuzu. Kuantum süperpozisyonu bütün gerçekliklerin mümkün olmasını ve içlerinden hiçbirinin mecburi olmamasını içeriyor. Gözlem yapıldığı zaman, elektronun süperpozisyonu dağılıyor ve parçacığa dönüşerek olasılıklardan birini gerçekleştiriyor. Aynı şekilde beyin de süperpozisyondaymış gibi birlikte var olan birçok fikir ve hipotezle sürekli yüzleşmek zorunda kalıyor ve son karar anında içlerinden birini seçiyor. Kuantum süreçleri gerçekten beyinde gerçekleşiyorsa, bilincimizin aldığı kararlar mecburen belirlenmiş veya mekanik bir sebep sonuç ilişkisinin sonucu değil, etkin tercihlerin neticesidir. Birçok olasılık karşısında bilinç, biraz gözlendiği için süperpozisyon durumu bozulan elektrondaki gibi, içlerinden birini seçer. Üzerinde yeni çalışmalar yapılmaya başlanan beyindeki kuantum etkileri belki de bilincin, klasik ve determinist fizik kurallarına uyan nörobilimlerce kabul edilmeyen bazı özelliklerini açıklayacaktır. Birçok nörobilimci, beynin biyokimyasal bir bilgisayardan öte bir şey olmadığını ve dolayısıyla bilincin sadece bir yanılsama olduğunu düşünüyor. Ancak kuantum fiziğindeki keşifler, kuantum süreçleri gerçekten beyinde meydana geliyorsa, bilincin basit bir

biyokimyasal işlemden kaynaklanan bir yanılsama olmadığını ispatlamaya yöneliyor."

"Sizi takip edemiyorum," dedi Peter. "Kuantum etkileri nasıl beyinde oluşabilir ki?"

Tomás dosyanın sayfalarını karıştırıp metinden bir bölüm buldu.

"Babanız bu soruyu ele aldı ve kuantum sıçramalarının 'sinaps' adı verilen beyin yapılarından birinde gerçekleştiği hipotezini ileri sürdü. Sinapslar beynin sinir uçları arasında yer alan, bilginin işlendiği ve karar ve düşüncelerin doğduğu minik yarıklardır. Nöron sinyali bir sonraki nöronu sinaptik boşluk düzeyinde etkinleştirir. Yani sinyalin gönderilip gönderilmeme olasılığı bir dalga fonksiyonu gibi düşünülürse, olasılıksal nitelikli kuantum süreçlerinin varlığı göz ardı edilemez."

"Tamam da... nasıl bir düzenekten bahsediyorsunuz?"

"Elektronun bir yerde ortadan kaybolup başka bir yerde yeniden belirmesini sağlayan tünel etkisine bağlı kuantum sıçramalarından. Genelde bu sıçramalar ancak yedi atoma eşdeğer genişlikteki aralıklarda mümkün olur ama çok nadir durumlarda, azami yüz seksen atoma kadar çıkabilen genişliklerde de gerçekleşebiliyor. Tesadüf eseri veya değil, sinaptik aralığın genişliği tam yüz seksen atomluktur. Elektronlar devamlı hareket halinde olduklarından, elektrikle polarlanmış bir sinapsın etkinleşme süresine denk gelen saniyenin binde birinde sinaptik membranı geçmeyi milyarlarca kez deneyebilirler. Ki bu da bu genişlik için kuantum tünelindeki başarı oranını %50'ye taşır. Sinapsın biçimi dikkatle incelenince, yapısının, yine tuhaf bir tesadüf eseri, kuantum tüneli etkisinden faydalanmak için mükemmel olduğu fark edildi. Sinyal sinapsa geldiğinde yarık elektrikle polarlanıyor ve kuantum tüneli etkisini

sağlayan da bu güçlü elektrik alanı oluyor. O yüzden düşünce oluştuğu zaman sinapslarda dalga fonksiyonunun çöktüğü ve bilincin bu fenomenden ortaya çıktığı varsayılabilir."

En sonunda hepsi bu keşiflerin sonuçlarını anlamışlardı.

"Vay be!" dedi Peter. "Demek ki beynimiz, bir olayın bir başkasına yol açtığı son derece mekanik bir tür bilardo oyunu olmadığı gibi, davranışımız da bir dizi karmaşık Pavlovyan şartlandırmanın sonucu değil. Bunun anlamı, özgür iradenin gerçekten var olduğudur."

Bir tükenmez kalem alan Tomás, Dunn'ın vermiş olduğu kâğıda bir simge karaladı.

"*Psi* şimdiye kadar yaratılmış en güçlü simgedir," diye belirtti. "Schrödinger Denklemi'nde, gerçeğin bütün olasılıklarının bir arada var olduğu dalga fonksiyonunu tanımlar. Ancak bu sembol, son buluşların ışığında, değişik gibi görünseler de aslında aynı olan başka iki şeyi daha temsil ediyor. Birincisi, bilinç. *Kuantum Gözü* projesi sayesinde bilincin, bir anlamda, bütün hipotezlerin paralel olarak bir arada var olduğu bir dalga fonksiyonuyla tanımlanabileceğinin düşünülmesi gayet mantıklı. Zihin, tıpkı birçok olasılık içeren ama gözlendiğinde sadece birine dönüşen atom gibi çeşitli sanal gerçeklik ihtimalleri üretiyor ve sanki beyin bir bilgisayar, bilinç de onun dalgasıymış gibi ansızın aralarından bir fikir veya somut bir karar doğuyor. Beyin esasen determinist makrokozmosta

çalıştığı için beynin aslında mekanist bir biyokimyasal bilgisayar olduğunu kabul etmek zorundayız ama indeterminist kuantum mikrokozmosundaki süperpozisyondan meydana gelen bilinç, gerçek seçimlere imkân tanıyor. Bununla birlikte *psi*'yle temsil edilen ikinci şey daha da önemli."

"Bilinçten daha önemli ne olabilir ki?"

Portekizli akademisyen elleriyle geniş bir hareket yaptı.

"Evren."

Amerikalılar kuşkuyla bakıştılar.

"Ne?"

Tomás bu yeni iddiayı hazmetmenin kolay olmayacağını biliyordu. Ancak Frank Bellamy'nin projesinin temsil ettiği bilimsel güç gösterisini anlamak için son derece gerekliydi.

"Bildiğiniz gibi *Kuantum Gözü* makroskobik bir kuantum bilgisayarı tasarlamayı hedefleyen bir proje olarak başladı. Peki, kuantum bilgisayarı evrensel bir veri işleme makinesi değilse, nedir? Fark şu ki makroskobik bir kuantum bilgisayarı dalga fonksiyonunun 'garipliklerinden' yararlanabilmekte ve aynı anda milyonlarca bit işleyerek, fizik yasalarına uyan herhangi bir sistemi taklit edebilmektedir. Ne var ki kuantum bilgisayarının bu simülasyonu gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu zaman, simüle edilen sistemin gelişmesi için gereken süreye eşittir ve bu simülasyonu yapmak için gerekli bellek, taklit edilen sistemin alt sistemlerinin sayısıyla orantılıdır. Bunun ne anlama geldiğini anlıyor musunuz?"

"Jorge Luis Borges'in hikâyesindeki gibi[20]," diye belirtti, gençliğinde okuduklarını hatırlayan Peter. "En sadık harita bire bir

20 *Bilimin Kusursuzluğu Üzerine.*

ölçekli olanı, yani gerçeklikle aynı ölçektekidir. On kilometrelik bir yolun en iyi haritası, gerçek yolda bulunan her şeyi tam olarak ve aynı ölçekte kopyalayan on kilometrelik bir haritadır."

"Kesinlikle öyle. Kuantum bilgisayarları o kadar güçlüdür ki simülasyonu simüle edilenden ayırmak imkânsızdır. Kuantum bilgisayarı tarafından gerçekleştirilen her işlem gerçek sistem tarafından yürütülen işlemlerle aynı sonuçları verecektir."

"İyi de evrenin bununla ne alakası var?"

"O kadar aşikâr ki. Evrenin kendisinin de bir süper dalga fonksiyonu var ve evren, içindeki her mikro parçacığın, her atomun, her molekülün, kapsadığı her şeyin başka şeylerle etkileştiği fiziksel bir sistem olarak betimlenebilir, bu da evrenin bilgiyi işlediği anlamına gelir. Bildiğiniz gibi, bilgi işlemeye hesap denir. Başka bir deyişle evren hesap yapıyor. Ve davranışı dalga fonksiyonu tarafından yönetilen kuantum bilgisini işlediği için hesaplama yöntemi de kuantum oluyor. Evren bitleri değil, kübitleri ya da kuantum bitlerini işliyor. Bunun sonuçlarını kestirebiliyor musunuz?"

Peter tereddüt etti.

"Evrenin şey olduğunu mu ima ediyorsunuz?"

"Evren makroskobik bir kuantum bilgisayarıdır."

"İmkânsız!"

"Ne var ki Frank Bellamy'nin keşfettiği şey buydu. Kâinat, gitgide karmaşıklaşan bilgiyi yöneten ve kendisiyle aynı boyuttaki evrensel bir kuantum bilgisayarı tarafından simule edilebilen fiziksel bir sistemdir. Bunun anlamı da evrenin kuantum bilgisayarından ayırt edilemeyeceğidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, ördeğe benzeyen, ördek gibi yürüyen ve 'vak-vak' diye bağıran bir

hayvan görürsen o ördekten başka bir şey değildir, diye bir özdeyiş vardır. Keza, evren kübitleri hesaplıyorsa, bilgi işlem kapasitesi kuantum bilgisayarınınkine eşitse ve işlemleri aynı boyutlardaki bir kuantum bilgisayarınınkilerden ayırt edilemiyorsa, bunun nedeni evrenin bir kuantum bilgisayarı olmasıdır."

Açıklama CIA'in adamlarının nutkunun tutulmasına sebep olmuştu. İlk tepki veren, *Kuantum Gözü*'nü ele geçirmek için yanıp tutuşan Fuchs oldu.

"Ya ihtiyarın üzerinde çalıştığı makroskobik kuantum bilgisayarı?" diye sordu dosyayı göstererek. "Onu yapmaya yönelik planlar nerede?"

"Frank Bellamy makroskobik kuantum bilgisayarı icat etmemiş," diye belirtti, bu cevabın Fuchs'un hoşuna gitmeyeceğinin bilincinde olan Tomás. "Hepsinin en büyüğünü keşfetmiş. Yani kâinatın kendisini."

Ulusal Gizli Servis Müdürü kafasını salladı.

"Anlamıyorum..."

"Frank Bellamy evrenin bir makroskobik kuantum bilgisayarı olduğunu anlamış. *Kuantum Gözü* bunu ispatladığı projeden ibaretmiş."

Onca umut bağladığı projenin koltuğunu kurtarmasını sağlamayacağının bilincine varınca Fuchs'un beti benzi attı.

"İyi de... ya benim... makroskobik kuantum bilgisayarım? O nerede?"

"Her yerde."

Öfkeden kuduran Fuchs ayağa fırladı.

"Hay içine sıçayım!" diye haykırdı hayal kırıklığından kaynaklanan hiddetine hâkim olmayarak. "Şu Bellamy alçağı beni kandırmış. Cehennemde yanar umarım!"

Önceliklerini unutmayan Tomás kaygıyla duvar saatine baktı; ibreler 02.40'ı gösteriyordu.

Maria Flor'un pek vakti kalmamıştı artık. Konuşmayı sonuca bağlaması gerekiyordu.

"Bakın, ben anlaşmada payıma düşeni yerine getirdim. *Kuantum Gözü*'nün ne olduğunu açıkladım. Beklentilerinizi karşılamayışını anlıyorum ama bunun benimle alakası yok. Şimdi, hemen adamınızı arayın ve..."

"Bunu aklınızdan bile geçirmeyin!" diye sözünü kesti hâlâ şokun etkisindeki Fuchs. "İhtiyarın ölümüne dair gerçeğin ortaya çıkmasını istiyoruz hâlâ."

"Ne kadar süre kaldığını görmüyor musunuz?" diye sordu Tomás, umutsuzca.

"Oldukça yeterli."

Tarihçi, bakışıyla CIA'in diğer üç adamına yalvardı ancak hiçbiri yardımcı olmadı.

"Müdürüm haklı," dedi Dunn. "Bellamy'nin katilinin adını açıklayacağınız konusunda anlaşmıştık."

"Ama arkadaşım öldürülecek..."

"Yirmi dakika yeter de artar bile." Fuchs'a doğru bir el hareketi yaptı. "Bir telefon açar ve her şey düzelir, içiniz rahat olsun."

Yenilgiyi kabul eden Tomás derin bir nefes aldı.

"Pekâlâ," diye boyun eğdi. "Gördüğünüz gibi, Frank Bellamy çağımızın en büyük bilimsel esrarını açıklığa kavuşturdu ve Schrö-

dinger Denklemi'ndeki dalga fonksiyonunun, gerçek haline gelmeden önceki olasılıkları betimlemekle sınırlı kalmadığını ispatladı. Aynı zamanda denklemin, bilincin ve evrenin niteliğini de ifade ettiğini kanıtladı. Ne var ki o bu son derece önemli keşfi yaparken, tıbbi bir muayene, Daniel Dare'in pankreas kanseri olduğunu ve ancak altı aylık ömrü kaldığını ortaya çıkardı. Bellamy paranoyaya kapıldı."

"Niye?" diye sordu Peter, şaşkınlıkla. "Kim bu Daniel Dare?"

Vereceği haberin genç adamı sarsacağından emin olan Portekizli, gözlerini onunkilere dikti.

"Babanızın katili."

Seksen

Elindeki silahı dikkatle inceleyen Fuantes, işaret parmağını susturucunun kanalına soktu ve parmağına barut bulaştığını gördü. Aleti özenle temizledikten sonra döndüre döndüre, yarı otomatik Sig Pro'sunun namlusuna taktı. Artık hazırdı. Kol saatine baktı.

On dokuz dakika.

Vakit ona göre fazla yavaş akıyordu. Gözlerini kaldırıp masaya bağlamış olduğu kadına baktı. Niye saat üçe kadar beklemek gerekiyordu ki? Kadın ölüme mahkûm olduğuna göre, sürenin dolmasını bekleyerek zaman kaybetmenin ne gereği ne de anlamı vardı. Nasıl olsa kimse kendisine ulaşamazdı.

Şarjörü söküp mermileri teker teker çıkardı. Uçları altın rengi ışıltılarla parlıyordu. Daha da parlamaları için hepsini güzelce sildi. Sonra şarjöre geri yerleştirdi.

Bariz bir küstahlıkla ayağa kalktı. Transa geçmiş gibiydi. Mekânın çağrışımlarından etkilenmiş bir halde ağır adımlarla salonu kat ederek sunağa yaklaştı. Maria Flor dehşet dolu gözlerini önce Fuantes'inkilere sonra da elindeki silaha dikti.

"Hmm! Hmm!"

Fuantes yeniden saatine baktı.

On yedi dakika.

"Vakit geldi, güzelim," diye mırıldandı, psikopatların cinayet anındaki şevke gelmiş bakışıyla.

Susturucuyu kurbanının sağ şakağına dayadı. Son anının geldiğini anlayan Maria Flor, namluyu uzaklaştırmak için umutsuz bir çabayla kafasını salladı ama boşuna.

"Hmm! Hm..."

Katil tetiğe bastı.

Seksen Bir

Çok garip bir biçimde Tomás'ın içine, sanki ciddi bir şey olmuş gibi kötü bir his doğdu ama kendine hâkim olmaya çabaladı. Frank Bellamy'nin katilini açıklaması ortamda heyecan yaratmıştı.

Zorlukla odaklanmayı başardı. Frank Bellamy'nin katili diye açıkladığı isim Sam Dunn'ın yüzünde herhangi bir değişikliğe yol açmamıştı. Bu adı daha önce duymamış olduğu belliydi. Fakat ne yüzü kızaran Peter ne de aynı anda betleri benizleri atan Halderman ve Fuchs için aynı şey söylenebilirdi. Bu tepkileri Tomás'ın gözünden kaçmadı.

"Bu adın size yabancı olmadığını anlaşılıyor, Peter..."

Bellamy'nin oğlu başıyla onayladı.

"Şeydeki isim değil mi?.."

"Evet, kesinlikle o," diye lafını kesti tarihçi, öbürleri üzerinde yarattığı etkiyi ziyan etmesini engellemek için. Fuchs ve Halderman'a döndü. "Bu isim size de yabancı gelmiyora benziyor, beyler. Hadi, itiraf edin. Daniel Dare'le daha önce karşılaştınız, değil mi?"

Duygularını belli etmeme konusunda eğitim almış olan Ulusal Gizli Servis Müdürü ile Bilim ve Teknoloji Müdür Yardımcısı soğukkanlılıklarına yeniden kavuşmuşlardı bile. Halderman sustu. Fuchs ise soruyu geçiştirmeyi yeğledi.

"Siz daha ziyade ihtiyarın katilinin o herif olduğu sonucuna nasıl ulaştığınızı açıklayın, bakalım."

Tomás uzun süre Fuchs ve Halderman'ın suratlarını süzdü. Ne kadar maskelerinin ardına saklanırlarsa saklansınlar, sıkıntılarının sebebini tahmin ediyordu. Onları şimdilik rahat bırakmaya karar verdi.

"Frank Bellamy bilimin en büyük gizemini çözdü ama nihai kanıt eksikti. Higgs alanı. Etkileşime girdiği parçacıklara kütlelerini kazandıran, bizim algımızın idrak edemediği bir alan. Başka bir deyişle, maddeye yoğunluğunu veren şey Higgs alanı oluyor. Bilincin gözlem yoluyla gerçekliği kısmen yarattığını savunan birçok fizikçi için bu önemli bir mesele. Oysa Frank Bellamy, Higgs alanının, maddeyi yaratıyorsa, evrendeki kuantum dolanıklığının bir parçası da olabileceğini anlamıştı."

"Bu ne demek oluyor?"

Tomás ellerini saçlarında gezdirirken aklından, bu keşiflerin beklenmedik ve kabul etmekte güçlük çekilecek kadar inanılmaz bakış açılarına yol açtığı geçiyordu.

"Kâinatın bilinçli olduğu manasına geliyor."

Derin bir sessizlik odayı istila etti. Amerikalıların işittiklerini sindirmeleri birkaç saniye aldı.

"Neticede Frank Bellamy'nin büyük buluşunun bu olduğunu hâlâ anlamadınız mı? Birbirini takip eden deneyler, özellikle de çift yarık deneyi, gerçekliğin gözlem tarafından kısmen yaratıldı-

ğını gösteriyor. Bir elektronu, dolaylı gözlem diye adlandıracağım bir şekilde gözlemeye karar verirsek, elektron uzaya saçılmış bir dalga oluyor. Fakat bilinçli olarak, doğrudan gözlem diyeceğim bir başka şekilde gözlemeyi seçersek, uzayın tek bir noktasına yerleşmiş bir parçacık halini alıyor. Başka türlü ifade edersek gerçeklik, onu gözlemeye karar verdiğimiz tarza göre şekilleniyor. Bu kararı bilincimiz alıyor ki bu da gerçekliği kısmen yaratanın bilinç olduğu anlamına geliyor."

"Çift yarık deneyi bunu gösteriyor," diye kabul etti, duyduğu şeyin şaşkınlığını hâlâ üzerinden atamamış olan Peter. "Ama şu akıl almaz, evrenin bilinçli olduğu düşüncesine nasıl varıyoruz ki?"

"Babanızın vardığı sonucu, yani evrenin sürekli kendini gözlediğini kabul ederek. Bunu vakum dalgalanmalarıyla ama aynı zamanda babanıza göre Higgs alanı sayesinde yapıyor. Kâinat, kendini gözleyerek dalga fonksiyonunun çöküşüne sebep oluyor ve bizim tanıdığımız haliyle gerçekliği yaratıyor. Lakin son tahlilde, dalga fonksiyonunun çökmesi için gözlemin bilinçli bir varlık tarafından yapılması gerekli olduğundan, mecburen evrenin bilinçli olduğu sonucu çıkıyor."

"Gerçekliği yaratan gözlemin illa bilinçli olması gerekmiyor ki," diye karşılık verdi Frank Bellamy'nin oğlu. "Mesela bir Geiger sayacı da atomik maddeyi ölçtüğünde içinde tüm paralel sanal gerçeklikleri barındıran dalgayı kırıp parçacıkları yaratıyor. Geiger sayacının bilinçli olduğunu söyleyecek değilsiniz herhalde."

"Yanılıyorsunuz, Peter. Geiger sayacı ölçüm yaptığında dalgayı kırıp gerçekliği yaratmıyor. Aslında temasa geçtiği dalgayla bir kuantum dolanıklığı kuruyor. Geiger, dalgayı parçacığa dönüşmeye zorlamıyor, ona karışarak kendisi de dalga oluyor. Fizikçi John von Neumann'ın Beşinci Solvay Kongresi'nden kısa bir süre

sonra ileri sürdüğü gibi, ancak bilinçli bir varlık Geiger sayacını gözlediği takdirde söz konusu dolanıklık kırılarak dalga parçacık halini alıyor. Aralarında Einstein'ın da bulunduğu birçok bilim insanı, felsefi nedenlerle bunu kabul etmeyi reddettiler ve hâlâ da reddediyorlar. Fakat deneylerin, bilinç olmaksızın gerçekliğin de olmayacağını gösterdiği gerçeği yerli yerinde duruyor."

"Anlıyorum."

"Babanız evrenin bilinçli olduğu sonucuna varmış. Ona göre nihai kanıt, parçacıklara kütle kazandırarak, onları gözleyen ve bir nevi evren bilinci gibi davranan Higgs alanında yatıyor. CERN, Higgs alanının varlığına nihai bir kanıt sağlamak için, Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nı inşa ederek Higgs bozonunu keşfetmeye yönelik deneyler yürüttü. 'Tanrı Parçacığı'nın, bu bozona verilen diğer isim, varlığı ispatlanarak aynı zamanda Higgs alanının mevcudiyeti de kanıtlandı. Babanız bu keşfi, evrenin, bilinç tarafından yapılan gözlem, aralarından birini gerçek kılıp diğerlerini eleyene kadar bütün olasılıkların paralel halde birlikte var oldukları dev bir dalga fonksiyonu olduğunu gösteren çözümün kendisinin formülleştirdiği ispatı olarak addetmiş."

Peter işaret parmağını Tomás'ın çizdiği esrarengiz Ψ'nin üzerine bastırdı.

"Şayet doğru anladıysam, evren ve bilinç aynı şey," diye belirtti. "Her ikisi de sanal dalga fonksiyonu ve ikisi de *psi*."

"Babanızın elindeki mesajın nihai anlamı bu aslında," diye onayladı tarihçi. "Ama hepsi bu kadar değil: Tıpkı kâinat gibi beynin kendisi de bir kuantum bilgisayarı. Dalga fonksiyonu, içinde tüm olasılıkların paralel bir şekilde beraber var oldukları imge, dalga fonksiyonunun çöküşüyse tek bir olasılığı somutlaştıran karar

oluyor. Bu keşfin mantıklı sonucu son derece şaşırtıcı. Beyin, bir kuantum bilgisayarı olduğu için hesap yaparken bilinci yaratıyor. Madem öyle, evren de hesap yaparken bilinci yaratıyor demektir. Yani evren bilinçlidir."

"İnanılmaz!"

"Frank Bellamy bu keşifleri yaparken önemli bir sorun çıktı. Boston'daki bir klinikte yapılan muayenede Daniel Dare'e pankreas kanseri teşhisi kondu."

"Bu Daniel Dare de kim yahu?" diye sordu Sam Dunn.

Tomás gözlerini Harry Fuchs ve Walter Halderman'dan ayırmadan bazı cevaplar almayı bekliyordu.

"Amiriniz bize bir cevap verebilir belki de..."

Ulusal Gizli Servis Müdürü başını iki yana salladı.

"Ben mi? Kesinlikle hayır! Kim olduğunu bile bilmiyorum onun!"

"Ben de öyle," dedi Halderman da.

"Yapmayın, canım! Daniel Dare adını daha önce hiç duymadığınızı söylemeyin bana..."

Kabul etmenin daha iyi olacağını anlayan Fuchs önden atıldı.

"Aslında kim olduğunu bilmiyorum ama adını daha önce görmüşlüğüm var."

"Nerede gördüğünüzü söyleyebilir misiniz, lütfen?"

Ulusal Gizli Servis'in başı, yanıt vermeden önce, Halderman'la karşılıklı bakıştı. İkisi de artık yenilgiyi kabul etmelerinin zamanının geldiğini düşünüyordu. Peter Bellamy'ye, tepkisinden çekiniyormuş gibi baktı.

"İhtiyarın dairesindeki çalışma masasında."

"Oraya mı gittiniz?"

"Evet. Walter, ben ve adamlarım."

Peter'ın yüzü ateş saçıyordu.

"Ya! Nihayet kabul ediyorsunuz! Daireyi soyan sizmişsiniz!" diye kükredi. "Babamın dairesini leş yiyici akbabalar gibi didik didik eden sizdiniz demek!"

"*Kuantum Gözü*'nü ne pahasına olursa olsun bulmamız gerekiyordu, bunu anlamalısınız," diye savundu kendini Fuchs. "Trablus saldırısı gerçekleşmişti ve bizim hiçbir şeyden haberimiz olmamıştı. Beyaz Saray hop oturup hop kalkıyor, Başkan bizim yüzümüzden seçimleri kaybedeceğini söylüyor ve herkesi görevden uzaklaştırmakla tehdit ediyordu. Paniğe kapıldık. Babanızın odasını didik didik aramaya karar verdik ama belgeleri bir türlü bulamıyorduk. O zaman onları evine saklamış olması gerektiğini düşündük."

"Sakin ol, Peter," dedi Tomás. Yeniden Fuchs ve Halderman'a doğru döndü. "Bunun üzerine, çalışma odasını aramak için Frank Bellamy'nin dairesine girdiniz."

"Doğru, kabul ediyorum. Daniel Dare'in pankreas kanserine dair raporunu da orada gördüm. Ama yemin ederim ki o herifin kim olduğu hakkında en ufak bir fikrim yok. Teşkilat dosyalarını gözden geçirdik ve bu isimde hiç kimseyi bulamadık. Sağlık kayıtlarını kontrol edince, soyadı aynı olan iki şahıs tespit ettik: Biri New Yorklu bir evsiz, diğeri Louisianalı bir çiftçiydi. İkisi de pankreas kanseri değildi. Yani hiç ilerleme kaydedememiştik. Büyük bir çıkmazdı"

"Aramızdan bazıları onu tanıyor," dedi Portekizli. "Mesela ben."

Dört Amerikalının da gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Daniel Dare'in kim olduğunu biliyor musunuz?"

"Frank Bellamy'nin çalışma odasını araştırdıysanız, kitapları fark etmişsinizdir herhalde," diye belirtti Tomás, yine Fuchs ve Halderman'ı kendisine muhatap alarak.

"Elbette," dedi Bilim ve Teknoloji Müdür Yardımcısı. "Fizik kitapları vardı."

"Sadece fizik mi?"

"Bilimkurgu yapıtları da mevcuttu tabii."

"Ne tür eserler? Yalnızca roman mı?"

Halderman hafızasını yokladı.

"Çizgi romanlar da vardı. *Flash Gordon*, *Eagle* ve *Weird Science*'ın eski nüshalarını gördüğümü hatırlıyorum..."

"*Eagle* okudunuz mu hiç?"

"Çocukken İngiltere'de yaşadım. *Eagle* güzel hikâyeler basan bir İngiliz dergisiydi."

"*Eagle*'da en sevdiğiniz kahraman hangisiydi?"

"Elbette ki Dan Dare. Ve..."

CIA'in adamı sustu.

"Şu ismi tekrarlar mısınız?"

"Dan Dare. Vay canına! Daniel Dare!"

"Sizce bu bir tesadüf mü?"

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Halderman.

"*Dan Dare* serisinin baş çizerinin adını hatırlıyor musunuz acaba?"

CIA sorumlusu kaşlarını çattı.

"Frank Bellamy değil miydi?"

Tomás gülümsedi.

"Anladınız mı?"

Amerikalı diğerlerine mahcup bir bakış attı.

"Pek değil."

"Vardığım sonuçlar gayet basit," dedi Portekizli. "Gençliğinde de bilime meraklı olan Frank Bellamy'miz, bilimkurgu kitapları okuyordu. Bunlar arasında İngiltere'den getirttiği *Eagle* dergisi de vardı tabii. O derginin başkahramanı, Astronot Dan Dare'in maceralarını okurken, çizerinin adını mutlaka fark etmiştir. Dan Dare aslında Franck Harcourt tarafından yaratılmıştı fakat serinin en ünlü çizeri Frank Bellamy adlı bir sanatçıydı. Basit bir rastlantıydı. İngiliz serisi *Dan Dare*'in en iyi çizeri ile Amerikalı okuyucunun isimleri tıpatıp aynıydı. Bizim Frank Bellamy, o zamandan beri, tanınmamak istediği her sefer Dan Dare adını kullanmaya başladı. Boston'da tıbbi muayeneden geçtiğinde de aynısını yaptı."

"Daniel Dare, Frank Bellamy miymiş yani?"

"Evet."

"İyi de... niye tanınmama ihtiyacı duyuyordu ki?"

"CIA ajanı olarak, bilginin güç olduğunu biliyor ve dolayısıyla mümkün olduğunca az bilgi paylaşmak istiyordu. Ölmekte olduğunun öğrenilmesini istemiyordu herhalde. Teşkilat, onun son aşama pankreas kanseri olduğunu keşfetmiş olsa, ne yapardı acaba?"

"Elbette ki görevden alırdı," diye belirtti Fuchs. "Ölümün eşiğindeki bir adama emanet edilemeyecek kadar önemli bir makamdaydı."

"Onun kaçınmak istediği şey tam da buydu sanırım. Frank Bellamy oldum olası, ölene kadar işinin başında kalmayı görev belleyen, eski kafalı 'sert adamlardan' biriydi. Sağlık durumunu herkesten sakladı ve bu dünyadan canı istediği gibi çekip gitmeye karar verdi. CERN'in Higgs bozonuyla ilgili yeni deneyler yürütmeye

hazırlandığını öğrenince, bu mühim olayda hazır bulunmak üzere Cenevre'ye gitmeye karar verdi. Ona göre Higgs parçacığı ve alanının keşfi, kendi bilinçli evren teorisinin doğruluğunu kanıtlıyordu. Bellamy, Schrödinger Denklemi'ndeki dalga fonksiyonunu bilinç ve evrene bağlamak için geliştirdiği, kuantum evreni ile makroskobik evrenin birliği teorisinin ispatlandığını düşündü. Bu onun için büyük bir onurdu. CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürlüğü'nün sorumlusu sıfatıyla Cenevre'ye gitti ve kuşkusuz Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'ndaki yeni deneyler sırasında aklına bu dünyadan, yapmış olduğu gibi çekip gitme fikri geldi. Bununla birlikte, teorisini birine emanet etmeden ölemezdi. Çünkü tanıdığı bilim insanları ve güvendiği kişiler Amerika Birleşik Devletleri'ndeydi."

"Onlarla bir şekilde iletişim kurabilirdi," dedi Fuchs.

"Elbette, ama onlara her şeyi açıklamaya kalkarsa İsviçre'deki Amerikan Konsolosluğu'nun ne planladığından haberi olabilir ve planları yarıda kesilebilirdi."

"Doğru, olmayacak şey değil."

"Bu riski almak istemedi. Tesadüfe bakın ki ben de Gulbenkian Vakfı'nın bir işi için Cenevre'deydim. Şans eseri, aynı otelde kalıyormuşuz. Muhtemelen Frank Bellamy beni orada görüp tanıdı. Yeteneklerimi yakından biliyor, hatta bana 'küçük dâhi' diyordu ve..."

"Böyle hitap ettiği tek kişi siz değildiniz," diye belirtti Peter Bellamy nostaljik bir tebessümle. "Entelektüel bakımdan saygı duyduğu herkese küçük dâhi derdi"

"Şüphesiz öyledir," dedi tarihçi. "Ne olursa olsun, aklındaki planı somutlaştırmak için benim ideal kişi olduğumu düşündü herhalde. Oda numaramı öğrenip kapımın altından, kendini anti-

kacı diye tanıttığı bir mesaj attı. Ertesi sabah CERN'de buluşmayı teklif ediyordu, zira elinde bana göstereceği, tarihî ve çok kıymetli bir eşya vardı. Ben de enayi gibi tuzağa düştüm."

"İyi de niye sizi CERN'e çekti ki?"

"Sadece beni zan altında bırakmak için. Öldüğü sırada CERN'de bulunmamı istiyordu."

"İşte bunu anlamıyorum," diye üsteledi Fuchs. "Neden sizi zan altında bırakmak istesin ki? Hem öldürüleceğini nereden biliyordu?"

"CIA'in adamı olarak, Frank Bellamy'nin çarpık bir düşünce yapısı vardı ve küçük oyunları severdi. Beni iyi tanıyordu çünkü geçmişte beraber çalışmıştık. Cinayet suçlamasından kurtulmak için bu kasaya gelmem gerekeceğini biliyordu. Gerisi kolay oldu. Gerekli bütün ipuçlarına kavuşmam için Büyük Pentaculum'u gönderdi ve ertesi gün CERN'e girmemi bekledi. Beni 'anahtar' olarak gösterdiği, üzerine kocaman bir *psi* çizilmiş son mesajını o sırada hazırladı. Böylece beni tamamen zan altında bıraktığından emin oluyordu. Ardından, en son yapacağı iş için, ATLAS dedektörüne doğru ilerledi."

Bu laf üzerine Peter Bellamy gözyaşlarını tutamadı.

"Zavallı babacığım... Kansere yenik düşmeyi reddetmiş."

"Sonuna kadar kaderine hükmetmeyi istedi. Büyük Patlama'yı yeniden yaratan hızlandırıcıyı ve Higgs bozonunun keşfedildiği dedektörlerden birini seçti. ATLAS dedektörüne girmeyi başardı ve içlerinde sıvı helyum dolaşan soğutma borularını kırarak... gerisini biliyorsunuz. Hemen ölmüştür."

Odaya ağır bir sessizlik çöktü.

"Bellamy intihar etmiş," dedi Fuchs.

Tomás gözlerini kaygıyla duvar saatine doğru kaldırdı. Sadece on üç dakikası kalmıştı.

"Bakın, ben anlaşmadan payıma düşeni yerine getirdim. Şimdi sıra sizde. Ajanınızı arayın ve arkadaşımı serbest bırakmasını söyleyin."

Sam Dunn, âdeta şakanın yeterince uzadığını belirtmek ister gibi Harry Fuchs'a döndü.

"Tamam, tamam," diye homurdandı Ulusal Gizli Servis Müdürü cebinden telefonunu çıkarırken.

Telefon etti ve belli bir süre sonra yüzünde sıkkın bir ifade belirdi.

"Ne oluyor?" diye sordu Tomás. "Niye konuşmuyorsunuz onunla?"

"Doğrudan mesaj servisi çıkıyor," diye açıkladı Fuchs.

Tomás sert bir şeklide telefonu elinden kapıp numarayı yeniden tuşladı. Bir kadın sesi işitildi.

"Aradığınız numaraya şu an ulaşılamıyor. Sinyal sesinden sonra mesaj bırakabilirsiniz."

"Hassiktir!" diye bağırdı. "Şimdi ne yapacağız?"

Fuchs kollarını iki yana açarak kaderine boyun eğmiş gibi bir edayla, Portekizli akademisyeni süzdü.

"Korkarım kız arkadaşınızı kaybettik."

Seksen İki

İçinde bulunduğu durumdan kurtulmasının imkânsız olduğunu biliyordu. Maria Flor, tanımadığı bir adam tarafından kaçırılmış, ağzı tıkanmış ve sunağa bağlanmıştı. Üstelik bütün bunların sebebini bir türlü anlayamıyordu. Acımasız adam silahının namlusunu onun şakağına dayadığı zamanki duygularını hiçbir sözcük ifade edemezdi. Engel olamadığı titremelerle vücudu sarsılıyor, dişlerinin hiç durmadan birbirine çarptığını hissediyordu.

"Ne oldu, güzelim?" diye kıs kıs güldü Fuantes gözlerinde sadistçe bir ifadeyle. "Ödünü patlattım, değil mi?"

"Hmm..."

Genç kadın binbaşıyla göz göze gelmemeye gayret ediyor, ona bu zevki tattırmak istemiyordu ama bundan kaçınmanın imkânı yoktu.

"Tamam, sakin ol," diye mırıldandı adam. "Yalnızca bir testti, bir çeşit meze, az sonra olacaklara hazırlık."

Şarjörü çıkarıp gösterdi. Tutsağının yaptığı her şeyi gördüğünden emin olduktan sonra, mermileri tek tek doldurdu ve birini namluya sürdü. Ardından, çantasından siyah bir örtü çıkarıp yere, mermer masanın dibine serdi.

"Kimse temiz olmadığımı söyleyemez. Örtü önce beynini, sonra da kanını toplamaya yarayacak. Son olarak, seni sarmak için kullana-cağım. Birazdan Potomac'ın balıklarını beslemeye gideceksin, güzelim."

Yüzünde oluşan yamuk bir tebessümle saatine baktı. 02.49'u gösteriyordu.

Seksen Üç

Cidden on bir dakika kalmıştı. Maria Flor'u kaçıran adama hâlâ ulaşılamıyordu.

Saatin, kaçınılmaz sona doğru çılgınca bir yarışa girmiş ibreleri durmuyordu. Tomás bütün umudunun yok olduğunu hissediyordu. Harry Fuchs'un elinde o adama ulaşmak için başka bir yol olmadığı gibi, CIA'den arkadaşları da başka çare göremiyorlardı.

"Elimizde adamın telefon numarasından başka bir şey yok," diye belirtti Peter aciz bir halde. "Onu nereye götürdüğünü bile bilmiyoruz."

Yenilgiyi kabullenmemeye kararlı olan Tomás, çalışma masasına oturup bilgisayarı açtı.

"Bu tam olarak doğru değil," diye düzeltti. "Adam bana, saat üçte, Süleyman Mabedi Evi'nin mahkemesinde olmamı söyledi. Pentagramın temelinden on üç yukarıda, Mausolos'un mezarında dediğini hatırlıyorum."

"İyi de Süleyman Mabedi Kudüs'te. Hem artık mevcut da değil. Herif kız arkadaşınızı İsrail'e götürmüş olmasın? Üstelik şu, pentagramın temelinden on üç yukarı da nedir? Hangi pentagram?"

Ekran aydınlandı ve tarihçi, Washington haritası bulmak için, hemen bir arama motoruna bağlandı.

"Mausolos'un mezarı Antik Çağ'ın yedi harikasından biridir. Türkiye, Halikarnas'ta bulunur."

"Türkiye mi?"

Amerika Birleşik Devletleri'nin başkentinin haritası ekranı kapladı.

"Peter, bir helikopter ayarlayabilir miyiz?"

Genç adam, bu soruyu onun yanıtlamasını bekler gibi Sam Dunn'a baktı.

"Elbette," diye cevap verdi Dunn. "Niye sordunuz?"

"Birkaç dakika içinde kalkışa hazır olsun."

Gece ekibinin sorumlusu hiç düşünmeden cep telefonunu çıkardı ve adamlarını aramak üzere dışarı çıktı.

"Bu helikopteri niye istiyorsunuz?"

Tomás, Washington'ın merkezine zum yaptı.

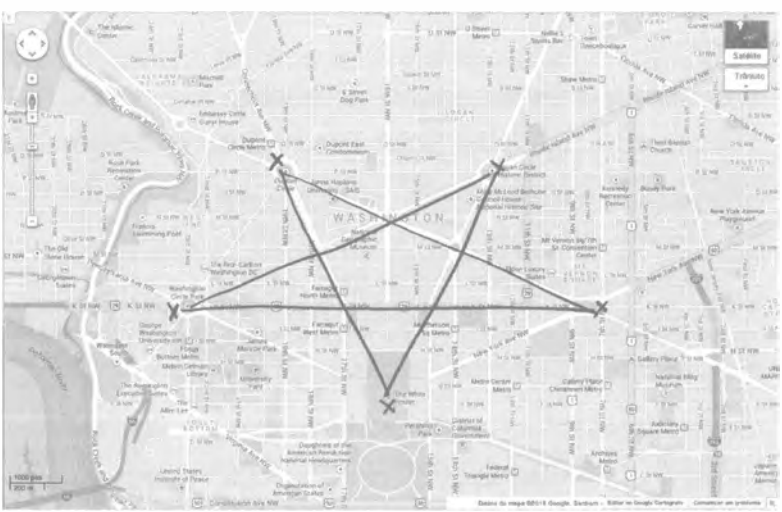
"Beyaz Saray'ı görüyor musunuz?" diye sordu, haritada Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın yaşadığı yeri göstererek. "Connecticut Avenue üzerinden bir çizgi çekersek, Beyaz Saray ile Frank Bellamy'nin yaşadığı Dupont Circle arasında bağlantı kurarız. Sonra, Massachusetts Avenue üzerinden Dupont Circle, Scott Circle ve Vernon Square'ı birbirine bağlayan bir hat çizelim. K Street üzerinden Vernon Square ve Washington Circle arasına, Rhode Island Avenue üzerinden Washington Circle ve Logan Circle arasına ve son olarak, Vermont Avenue üzerinden Logan Square ve Beyaz

Saray arasına da çizgiler çekelim. Bu farklı sokakları birbirlerine bağlayınca, bakın ne elde ediyoruz?"

CIA ajanları ekrana eğilip keçeli kalemle başkentin haritası üzerine çizilmiş geometrik şekli incelediler.

"Beş köşeli yıldız."

"Evet, ama herhangi bir tanesi değil. Fark edebileceğiniz gibi, iki köşesi yukarı, bir köşesi aşağı bakan bir pentagram. Bu ters pentagrama 'Bafomet'in keçi kafası' da denir. Şeytan'ın simgesi."

"Ne?"

"Washington'ın merkez bölgesi, on sekizinci yüzyılda Pierre Charles L'Enfant tarafından bir güç merkezi gibi çizilmiştir. İktidarı somutlaştırmak için, Şeytan'ın simgesinden daha iyi ne olabilir?"

"Amerika'nın gücünün... şeytani olduğunu mu ima ediyorsunuz yani?"

"Elbette hayır. Ama şu da bir gerçek ki hangi ülkede olursa olsun, iktidar onu elinde tutan kişiyi bozuyor. İşte bu yüzden, ters pentagram, iktidarı fethetmek isteyen için en uygun simge oluyor." Yıldızın aşağı bakan köşesini işaret etti. "Bu bakımdan, Bafomet'in keçi kafasının temelinin Beyaz Saray olduğuna dikkatinizi çekerim. Bu bir tesadüf değil."

"Ne demek istiyorsunuz? Kız arkadaşınızın Beyaz Saray'a götürüldüğünü mü düşünüyorsunuz?"

"Hayır. Daha önce de açıkladığım gibi, Maria Flor'u kaçıran adam, Süleyman Mabedi Evi'nin mahkemesine gitmem gerektiğini söyledi, pentagramın temelinden on üç yukarıda, Mausolos'un mezarına. Yani Beyaz Saray mabedi temsil etmiyor ama oraya Beyaz Saray'dan yola çıkarak ulaşacağımız, bana oldukça mantıklı geliyor. Beyaz Saray'dan başlayıp 16. Street'ten yukarı on üç blok çıkan bir hat çizdiğimiz takdirde, Scott Circle'dan geçip... şuraya varırız: R Street ve S Street'in 16. Street'le kesiştikleri kavşağa." Endişe dolu gözlerini çevresini kuşatmış Amerikalılara çevirdi. "Orada özel bir bina olup olmadığını söyleyebilir misiniz?"

Fuchs ve Halderman başlarını olumsuz manada salladılar. Ya bilmiyorlar ya da iş birliği yapmak istemiyorlardı. Peter kavşağı dikkatle inceleyip o semtteki binaları gözünün önüne getirmeye çalıştı.

"Yüce Mahkeme!" diye bağırdı. "Yüce Mahkeme orada bulunuyor."

"O da nedir?"

Tam o anda, Sam Dunn kapıda belirdi. Aceleyle, onlara gelmelerini işaret etti.

"Helikopter kalkışa hazır. Nereye gidilecek?"

Tomás ve Peter, Fuchs ve Halderman'a dikkat etmeksizin koşmaya koyuldular. Portekizli duvar saatine son bir bakış attı. Sadece yedi dakikaları kalmıştı. Langley'in koridorlarını koşarak geçip helikopterin onları beklediği piste yöneldiler. Frank Bellamy'nin oğlu nihayet gidecekleri yeri açıkladı.

"Amerikan masonluğunun merkezine."

Seksen Dört

İnfazın atalarının kurban törenlerine uygun olacak olması Fuantes için büyük bir lütuftu. Bir kerecik olsun, sadece düşman hatlarına sızarak, hedefin yerini tespit etmek ve çabucak öldürüp, en kısa zamanda olay yerinden ayrılmak zorunda değildi. Bu kez, törenin ayrıntılarına özen göstermek için bol bol vakti vardı.

Elbette kamasını kullanmak isterdi fakat üstleri bunu kabul etmezlerdi. Güçlü Amerikan masonluğunun Beyaz Saray'ın on üç sokak kuzeyindeki merkezinde, İskoç Riti'nin otuz üçüncü derecesinin binasındaydı. Temiz bir ölüm seçmesi gerekiyordu. O yüzden tabanca kullanacaktı ama Kolomb öncesi döneme ait bazı ayinleri uygulamadan değil.

Gözlerini huşu içinde kapamıştı. Elinde kamasıyla kollarını törensel bir şekilde açıp atalarının kurban ilahisini söylemeye başladı.

"Kalp nerede?" diye mırıldandı Azteklerin Nahuatl dilinde. Yüzü tutkudan şekil değiştirmiş, bedeni transa geçmişti. "Kalbini sun, onu yanında götürünce, götürmüyorsun aslında, kalbini dünyada yok ediyorsun."

Maria Flor kendisini kaçıran adamın dua gibi tekrarladığı tuhaf sözleri anlamıyordu fakat bir tür tören yaptığının farkındaydı.

Gözlerini adamın elindeki kamadan ayırmıyordu. Tören bitince, Fuantes kamayı çantasına geri koydu. Son dakikalarının kaçınılmaz bir şekilde yaklaştığını hisseden ve kalbi yerinden çıkacakmış gibi atan Maria Flor, dehşet dolu gözlerle adamı izledi. Tabancasını alıp son bir defa kontrol ettiğini gördü. Katil ona yaklaşırken saatine baktı.

"Bir dakika daha."

Seksen Beş

Bulundukları yükseklikte Tomás'ın helikopterden açıkça ayırt ettiği nadir yapılar Amerika'nın gücünün belli başlı sembolleriydi: Kongre Binası, Beyaz Saray, Lincoln Anıtı ve Washington Dikilitaşı. Hepsi kuvvetli ışıldaklarla aydınlatılmıştı.

"İşte, şurada," dedi Peter, "Yüce Mahkeme."

Pilot anıtsal yapıya doğru inişe geçti.

"Adamın Süleyman Mabedi Evi'ne yönelik referansı belli oldu," diye açıkladı Tomás. Konuşmak, endişeye karşı mücadele etmenin bir yoluydu. "Farmasonlar Kral Süleyman'a atıfta bulunmayı severler. Binalarına onunla ilgili adlar takmaları doğal." Peter'a döndü. "Babanız mason muydu?"

"Babam mı?"

"Kesin masondu," dedi tarihçi. "Dupont Circle'da yaşamayı seçmesi de tesadüf değildi kuşkusuz."

Bu konu hakkında düşüncelere dalan Peter gözlerini binadan ayırmıyordu.

"Tapınak Evi, ha? Sadece şu... mezar göndermesine bir anlam veremiyorum, adı neydi sahi?"

"Mausolos. Amerikan masonluğunun merkezi, yirminci yüzyılın başında Mausolos'un, Antik Çağ'ın yedi harikasından biri olan mezarı hakkındaki betimlemelere dayanılarak inşa edilmiş. Mezar öyle büyükmüş ki Mausolos isminden 'mozole' sözcüğü türemiş. Fuchs'un tetikçisi bu yüzden... şey yapmak için burayı seçti herhalde."

Pilot yaklaşma manevrasını yapmak üzere helikopterin yönünü değiştirdi.

"Otuz saniye," diye bildirdi yolcularına göz atarak. "Yere inmeyeceğim. Kapıyı açıp ipi sallandırın. Mümkün olduğunca aşağı inmeye çalışacağım, yerden on metre kadar yükseğe. İşaret ettiğimde atlarsınız, okey? İyi şanslar."

İçlerinde operasyon tecrübesi olan tek kişi, Langley'de ekip şefi olmadan önce, Mogadişu'daki CIA merkezini yöneten Sam Dunn'dı. Sikorsky'ın kapısını açınca, aracın içine soğuk hava doldu. İyice bağlandığından emin olduktan sonra ipi dışarı attı. Ardından, yüzlerinden apaçık okunan bir kaygıyla kendisini seyreden yol arkadaşlarına dönüp eldiven dağıttı.

"Bunu daha önce hiç yapmadığınızı biliyorum ve çok korkmanız gayet normal ama çabucak aşağı inmenin tek yolu bu," diye açıkladı. "Eldivenleri takın. İp kalın ve girintili çıkıntılı. Bu da bize inerken dayanak oluşturacak. İpe tutunun ve kendinizi aşağı kadar kaymaya bırakın. Fazla hızlı iniyorsanız, yavaşlamak için ipi daha çok sıkın, anladınız mı?"

"İyi de biz bunu asla beceremeyiz!"

"Elbette ki başarırsınız. Ayrıca başka seçeneğimiz de yok. İlk ben iniyorum, böylece nasıl yaptığımı görürsünüz. Yaklaşık beş metre indiğinde, sıra size gelecek. Sorusu olan?"

Kimse soru sormaya cesaret edemedi.

Kapı açıktı, motor gürültüsü bunaltıcı bir hal almıştı, rüzgâr üç adamı donduruyordu. Helikopter biraz daha alçaldı ve kokpitten pilotun sesi duyuldu:

"Haydi!"

Sam Dunn hemen ipe dolanıp hızla aşağı kaymaya başladı. Tomás ve Peter kaygıyla bakıştılar. Sonra, tarihçi kapıya doğru ilerledi. Aşağı baktı, yer inanılmaz uzak görünüyordu.

İpi yakalayıp umutsuzluğun verdiği enerjiyle kendini boşluğa bıraktı. Düştüğünü hissetti ve bir anlık paniğinin ardından Dunn'ın tavsiyelerini hatırladı. İpi var gücüyle sıkarak düşüşünü yavaşlatmayı başardı. İniş birkaç saniye sürdü ve ayaklarının altında zemini hissetti.

"Kenara çekilin," diye bağardı Dunn.

Tomás, sendeleyerek uzaklaşırken gökten düşüyora benzeyen bir siluet gördü; inen Peter Bellamy'di. Çevresine bakınınca, bir kavşakta olduklarını fark etti. Diğer tarafta, sessiz bir dev gibi, Süleyman Mabedi Evi yükseliyordu.

"Hadi gidelim!"

Koşarak yolun karşısına geçip binaya ulaştılar. İki yanında Mısır tarzı sfenksler bulunan basamakları tırmandılar. Aslan başı şeklinde bronz bir tokmağı olan ana kapı kilitliydi.

Binanın arkasına dolanıp nihayet aralık bir kapı buldular. Kilit zorlanmıştı. Tomás tam kapıyı itmek üzereyken Dunn ona mani oldu.

"Durun! Adam tuzak kurmuş olabilir."

El yordamıyla aralık kapının kenarlarını yoklayan Dunn, göremediği şeyleri tahmin etmeye çalışıyordu. Bir şey tespit etti. Tek kelime söylemeden, küçük bir çantadan bir pense çıkardı ve aralıktan içeri soktu. Bir tıkırtı duyuldu.

"Tamam mı?"

"Yol açık."

Orası servis girişi olmalıydı çünkü karşılarında dar bir koridor uzanıyordu. Dunn ceketinin altından Heckler&Koch'unu çıkararak, öne geçti. Koridor, üzerine Mısır motifleri oyulmuş, ince uzun, bronz sütunlarla süslü duvarları kaymak taşından yapılmış lambalarla aydınlatılan bir hole çıkıyordu. Büyük bir ana merdiven üst katlara ulaşmayı ya da zemin kata inmeyi sağlıyordu.

"Şimdi ne yapıyoruz?" diye fısıldadı Dunn. "Tapınak salonuna doğru devam edelim mi?"

Portekizli bir parmağını dudaklarına götürerek ona susmasını işaret etti. Kulak kabartıp en ufak bir ses aradılar.

"Hmm... Hmm!"

Dikkatlerini boğuk bir ses çekti.

"Şuradan geliyor, aşağıdan."

Dunn, eliyle göstererek yol arkadaşlarından ayakkabılarını çıkarmalarını istedi. Hiçbir şey orada olduklarını ele vermemeliydi. Holde sessizce ilerleyip ana merdivenden zemin kata yöneldiler. Amerikan masonluğunun kurucusu Albert Pike'ın heykelinin yanından geçtiler ve son sahanlığa döndüklerinde büyük ana salonu gördüler.

Odanın ortasında mermer bir masa göze çarpıyordu. Yanına siyah bir örtü serilmişti ve üzerinde yatan bir vücut vardı. Maria Flor'un vücudu.

Seksen Altı

Uzakta gördüğü manzara karşısında şok olan Tomás neler olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Maria Flor başı onlara dönük halde yatıyor ve kımıldamıyordu. Ölmüş müydü? Ona seslenmek, onu uyandırmaya çalışmak istedi ama kendini tuttu.

Portekizli kadın bacağını oynattı.

"Yaşıyor," diye fısıldadı Tomás umutla. "Gördünüz mü? Yaşıyor!"

"Şişşt!" dedi Dunn, gözleriyle salonu bir avcı gibi tarayarak. "Herif uzakta değildir."

Başını çeviren genç kadın, merdivenin tepesinde onları gördü.

"Hmm! Hmm!"

Tarihçinin içi rahatlamıştı. Ama sevinci kursağında kaldı çünkü Maria Flor'un bakışında gördüğü endişe onu yeniden kaygılandırdı.

"Bize bir şey söylemek istiyor sanki..."

"Elbette," dedi arkasındaki Peter gülümseyerek. "Kendisini serbest bırakmamızı istiyor."

Sam Dunn susmalarını işaret etti. Bakışıyla salonu defalarca araştırdıktan sonra basamakları inmeye devam etti. İki eliyle kav-

radığı tabanca ateş etmeye hazır bir şekilde iki adamın önünden gidiyordu.

"Hmm! Hmm!"

Her yerin ıssız olduğunu fark eden ama bir yerlerde görünmez bir tehdidin saklandığını düşünen Dunn, doğaçlama yapması gerekeceğini anladı.

"Siz gürültü çıkaracaksınız," diye fısıldadı bir dizi dorik sütunu işaret etmeden önce. "Ben şuraya saklanacağım ve adam tepki gösterirse gerekeni yapacağım."

Dunn hazır olduğunda merdivende kalan arkadaşlarına işaret etti.

"Maria Flor, beni duyuyor musun?" dedi Tomás Portekizce. "Seni kaçıran adam salonda mı?"

Genç kadın hezeyan içinde, başıyla onayladı. Tomás her yöne baktı fakat şüpheli hiçbir şey fark etmedi. Adam neredeyse kesinlikle görünmüyordu.

"Bizim burada olduğumuzu biliyor mu?"

Maria Flor yine başını salladı.

"Nerede peki?"

"Hmm! Hmm!"

"Dikkat Sam!" dedi Tomás, Dunn'ı uyarmak için İngilizce. "Herifin burada olduğunu söylüyor."

Sessizlik oldu. Birinin yanlış bir adım atmasını beklerken herkes nefesini tutmuş gibiydi. Tomás, silahsız olduğu için kendini çıplak hissediyordu. Peter'a baktı ve onun da silahsız olduğunu anladı. Ne büyük hata!

"Dikkatle dinleyin beni," diye bağırdı Dunn. "Biz Langley'den geliyoruz ve Harry Fuchs'un emirlerini iletiyorum. Operasyon iptal edildi. Duyuyor musunuz? Operasyon iptal edildi. Fuchs size ulaşmaya çalıştı. Cep telefonunuzu açarsanız, ondan gelen birçok

cevapsız arama göreceksiniz. Kontrol etmek için iki dakikanız var, okey?"

Birkaç saniye beklediler ama cevap veren olmadı.

"Pekâlâ," diye devam etti Dunn yüksek sesle. "İki dakika şimdi başlıyor."

Ana salona yeniden sessizlik çöktü. Arkadaşını dikkatle inceleyen Tomás, genç kadının ısrarla sola doğru baktığını fark etti. Orada da bir sıra dorik sütun vardı. Bu hareketi ancak tek bir anlama gelebilirdi.

"Adam şurada," diye fısıldadı. "Sütunların arkasında..."

O tarafı dikkatle inceledi: Özenle parlatılmış sütunlar yeşil Windsor granitinden yapılmıştı ve ana kirişi destekliyorlardı; her birinin önünde, salonun ortasına dönük, Mısır kanatlarıyla süslü, ahşap bir sandalye vardı. Anormal hiçbir şey ya da herhangi bir insan belirtisi fark etmedi. Eliyle Sam'e sütunları gösterdi. Dunn hemen anladı.

"İki dakika doldu," diye bildirdi. "Şimdi tutsağı serbest bırakacağız."

Tomás ve Dunn ne yapacaklarını bilemez bir halde birbirlerine baktılar. Portekizli, Dunn'ın vurulmaması için uğraşmaları gerektiğini biliyordu, içlerinde bir tek onun silahı vardı. O yüzden harekete geçmek Tomás'a düşüyordu.

Dunn'a ilerleyeceğini işaret etti. CIA ajanı bir an tereddüt etti ama sonunda onayladı ve ateş etmeye hazırlandı.

"Tutsağı serbest bırakacağım," diye bildirdi Tomás yüksek sesle. "Silahsızım ve hiçbir tehdit oluşturmuyorum. Ateş etmeyin."

Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu fakat korkusunu bastırıp merdivenden çıktı ve silahsız olduğunu göstermek için ellerini havaya kaldırıp ilerledi.

"Hmm! Hmm!"

Ona tehlikeyi işaret etmeye uğraşan Maria Flor, gözlerini devirerek yeniden çırpındı. Tarihçi duraksadı. Genç kadının bildiği bir şey vardı. Profesyonel bir katilin atış menzilinde olduğunun farkındaydı ama sütunlara ne kadar bakarsa baksın, en ufak bir hareket göremiyordu. Elleri hâlâ havada ağır ağır ilerledi. Göz ucuyla Dunn'ı bir kolonun yanında gördü.

Sonunda masaya yaklaştı. Maria Flor'un ağzındaki tıkacı çıkarmaya hazırlanıyordu ki kara kefen bir hayalet gibi yukarı kalktı ve iki el ateş edildi. Arkasına dönen Portekizli, Sam Dunn'ın yere yığıldığını gördü. Kurşunu kafasının ortasından yemişti.

Seksen Yedi

Doğrudan iki mermi sıkmıştı Fuantes. Ustaca iki atış. Birincisi Sam Dunn'ı indirmiş, ikincisiyse Peter Bellamy'yi sol gözünden vurup anında öldürmüştü. Her şey o kadar hızlı olmuştu ki Tomás donakalmıştı.

"Tebrikler, *señor Noroña*," dedi binbaşı. "Çok kısa bir sürede bana kadar gelmeyi başardınız. Hiç ihtimal vermemiştim buna."

Tarihçinin şaşkınlığı devam ediyordu.

"Siz... siz ne yaptığınızın farkında mısınız?" diye kekeledi. "İki meslektaşınızı öldürdünüz."

Fuantes omuz silkti.

"Ben bir askerim, emirlere uyuyorum."

"Kim böyle bir emir verdi ki size? Sam Dunn'ın dediğini duymadınız mı? Harry Fuchs operasyonu iptal etti."

"Aslında ona itaat etmek için öldürmem gerekti bu salakları," diye karşılık verdi binbaşı. "Tıpkı şimdi her ikinizi de ortadan kaldırmak zorunda olduğum gibi."

"Operasyon iptal edildi," diye tekrarladı Tomás. "Ne söylediğimi anlıyor musunuz? Harry Fuchs sizi birçok kez aramaya çalıştı, şey için..."

Fuantes başını iki yana salladı.

"Buraya kadar gelmekle ciddi bir hata yaptınız," dedi soğuk bir edayla. "Operasyonun son bulduğunu gayet iyi biliyorum. Fuchs gerektiği zaman beni haberdar etti. Ama temizlik yapma emri de verdi, çünkü birkaç sorunumuz oldu. Mesela, Georgetown Üniversitesi'ndeki arkadaşınızın ölümü gibi şeyler."

"Jorge mi? Jorge'yi öldürdünüz mü?"

"Yapmam gerekeni yaptım ve şimdi de temizlik yapıyorum." Elini Maria Flor'a doğru salladı. "Operasyonun iptal emri kız arkadaşınızı kaçırmamdan sonra verildi. Şansı yokmuş çünkü böylece can sıkıcı bir tanık haline geldi. O yüzden, yoluma çıkan herkes gibi, onun da işini bitirmek zorundayım."

"İyi de bu çok saçma, durumunuzu daha da güçleştiriyorsunuz sadece."

"Öyle mi? İkiniz de öldüğünüzde kim adımı bu işlere karıştırabilir ki?"

Tarihçi katille temas eden herkesi gözden geçirdi. Hepsi ölmüştü... ya da öldürülmek üzereydi.

"Harry Fuchs. O bu işlere bulaştığınızı biliyor."

Fuantes kahkahalarla güldü.

"Amirim beni ele vermez, ben sadece emirlerine itaat ettim. Onu listeden silebilirsiniz. Başka kim biliyor beni? Buraya gelmemiş olsanız, Binbaşı Fuantes'in bu operasyonda yer aldığını nereden öğrenecektiniz?"

Tomás, Harry Fuchs'un ajanın adını asla telaffuz etmemiş olduğunu fark etti. Yani kimliğini öğrenmenin hiç imkânı yoktu. Adam tam bir hayaletti.

"Bakın, takviye gelmek üzere," dedi Tomás. "Yerinizde olsam..."

"Biliyorum," diye karşılık verdi Fuantes, silahını yukarı kaldırarak. "Zaten bu yüzden, çok geç olmadan, ikinizi de ortadan kaldırmalıyım."

Tabancanın namlusunun kendisine doğrultulduğunu gören Tomás geri çekildi.

"Durun, konuşabiliriz..."

"*Adios.*"

CIA ajanı tetiğe bastı ama hiçbir şey olmadı.

"Ne olu..."

Fuantes Sig Pro'ya baktı ve sorunu anlayınca küfrü bastı.

"Hassiktir!" diye bağırdı. "Tutukluk yaptı bu bok!"

Tomás dibinde Sam Dunn'ın cansız vücudu ve Heckler&Koch'unun yattığı sütunlara doğru atıldı.

Tam tabancayı kapmak için eğildiği anda bedeni yere savruldu ve böğrüne saplanan bir acı kaburgalarını yaktı. Vurulmuştu. Yere uzanmış halde kolunu uzatıp Dunn'ın silahını almaya çabaladı ama hiçlikten beliren bir ayak elini ezdi. Gözlerini kaldırınca, her şeyin Binbaşı Fuantes'in kontrolünde olduğunu görerek pes etti.

"Hızlıymışsınız," dedi binbaşı. "Ama benim kadar değil."

Asker tabancayı almak üzere eğildiği sırada Tomás, umutsuz bir gayretle cebinden Büyük Pentaculum'u çıkarıp tüm gücüyle adamın suratına vurdu. Adamın suratından kan fışkırmaya başladı ve sendeleyen Fuantes, Tomás'ın kolunu serbest bıraktı.

Tarihçi tek hamlede tabancayı kapıp ayağa kalktı ve binbaşıya nişan aldı. Kendini toplayan Amerikalı bir adım ilerledi fakat Tomás parmağını tetiğe geçirdi ve bir kez bastı. Sonra bir daha ve bir daha...

Beş kere ateş etmişti. Sebebini pek bilmese de ancak beşinci kurşundan sonra durabilmişti. Belki de biliyordu. Birinci mermiyi düşmanı durdurmak için sıkmıştı. İkincisi Jorge, üçüncüsü Peter,

dördüncüsü Dunn içindi. Beşincisi de Maria Flor'a çektirdikleri ve yapmaya niyetlendikleri içindi.

Silahını indirdi ve bir sütuna yaslanmış vaziyette mermere uzanmış cesede baktı. Üç kurşun Fuantes'in göğsüne, iki tane de yüzüne gelmişti.

"Hmm! Hmm!"

Maria Flor, yüzünde bir rahatlama ve minnet ifadesiyle tarihçiyi süzüyordu. Altüst olan Tomás silahı elinden bıraktı ve ona doğru yürüdü. Koli bandını söküp ağzındaki mendili çıkardı.

"İyi misin? Yaralanmadın, değil mi? Vurulmadın?"

"Hayır, budala," diye yanıtladı genç kadın, Tomás'ın yüzünü okşayarak. "Ya sen?"

Maria Flor'un yüzünden yaşlar süzülmeye başladı. Heyecanından etkilenen tarihçi, genç kadını kollarının arasına aldı. Sonra, bedeninin canlılığını hissetmek için kuvvetle sıktı, onu kaybetmekten korkuyormuş gibi sıktı, bir daha asla bırakmamak için sıktı.

SONSÖZ

Akıp giden Portekiz'in yeşil manzarasını trenin penceresinden izliyorlardı. Tomás, içinden geçtikleri çam ormanına melankolik bir bakış attıktan sonra, kim bilir kaçıncı kez, bir gün önce Dulles Havaalanı'ndan almış olduğu *Washington Post* gazetesine daldı.

İlgisini çeken haberin başlığı "Trablus kurbanları arasında bir CIA ekibi" idi. Haberde, birkaç gün önce Amerika'nın Libya Büyükelçiliği'ne yapılan bombalı saldırı sonucu yıkılan kanadın molozları arasında CIA birim amiri Samuel Dunn, strateji analisti Peter Bellamy ve "en çok nişana sahip CIA ajanlarından biri" olan Binbaşı Fuantes'in cesetlerinin bulunduğunu yazıyordu. Yazıda ayrıca, Teşkilat Müdürü'nün, "Amerika'nın güvenliği için" canlarını veren bu üç adamın cesaretini selamladığı ve "ülkelerine verdikleri değerli hizmetler" için her üçüne de madalya takılacağı belirtiliyordu. Aynı sayfanın alt kısmındaki başka bir haberse, "Ulusal Gizli Servis Müdürü Henry Anderson Fuchs'un intiharı" hakkındaydı. Güvenilir kaynaklara göre, bunalıma giren adam Potomac'a atlamıştı. Bu intihar Fuchs'un eski dostu ve CIA Bilim ve Teknoloji

Müdür Muavini Walter Halderman'ı da "oldukça sarsarak" erken emekli olmaya itmişti.

Bir ses Tomás'ı daldığı düşüncelerden çıkardı.

"Hazır mısın, sevgilim?"

Tarihçi gözlerini gazeteden kaldırdı. Maria Flor ona gülümsüyordu.

"Pardon?"

"Neredeyse geldik."

"Tüm bu olayların örtbas edilme tarzı inanılmaz," dedi Tomás bavullarını almak üzere ayağa kalkarken. "Fuchs'u 'intihar ettirmeyi' bile başarmışlar, düşünebiliyor musun?"

"Unut bunları, hepsi bitti."

Tren iki dakika sonra Coimbra Garı'nda durdu. Güneş gökyüzünde ışıldıyordu, hava tertemizdi, renklerde sadece Portekiz'de görülen şu ışıltılı parlaklık vardı ve bunlar onları mutlu etmeye yetiyordu.

"Evet, *bimbo*'cuğum, şimdi ne yapıyoruz? Bir taksiye atlayalım mı?"

"Böyle hitap etme bana."

"Tamam," dedi Tomás gülerek.

"Ne kadar kızdığımı tahmin edemezsin. Elimden gelse, elimden gelse... seni paramparça ederdim herhalde."

Garın karşısından taksi tuttular ve huzurevinin adresini verdikten sonra, birbirlerine sımsıkı sarılıp son günlerde karşılaştıkları olayları düşünerek sessizliklerini korudular. Jorge, Peter ve

Dunn'ın yüzleri ruhlarını karartıyordu. Tüm bu olan bitenlerin hiçbir anlamı yoktu.

"Borcunuz sekiz avro."

Taksi şoförünün sesi onları içine gömüldükleri uyuşukluk halinden çıkardı. Parayı ödediler ve Tomás iki valizi arabadan indirdikten sonra bahçe kapısını aşıp Tatlı Huzur'a girdiler. Çalışanlar müdireyi karşılamaya geldiler. Tarihçi mümkün olduğunca çabuk annesini görmek istiyordu.

"Anneniz yukarıda," dedi görevli kadınlardan biri. "Dona Graça güneşlenmeyi pek seviyor."

Bavulları bırakan Tomás huzurevinin birçok sakininin bulunduğu büyük terasa yöneldi. Annesi bir şezlonga uzanmıştı; gözleri kapalı, yüzü güneşe dönük, sıcağın tadını çıkarıyordu. Üzerine eğilip yanağından öptü.

"Merhaba, anne. Nasılsın?"

Graça Noronha gözlerini açtı ve yeni gelen adamı şaşkınlıkla süzdü.

"Kimsiniz, beyefendi?"

"Benim, anne. Tomás."

Yaşlı kadın başını sağa sola salladı.

"Benim Tomás'ım okulda," diye karşılık verdi. "Onu tanıyor musunuz bilmem ama Detinha, yani ilkokul üçüncü sınıf öğretmeni Tomás'ın aritmetik dâhisi olduğunu söylüyor. Çarpım tablosunu ezbere biliyor!" İhtiyar kadın iç çekti. "Ah, babasına benzemiş. Ama görünüşe göre tarihle de ilgileniyormuş, düşünebiliyor musunuz? Göreceksiniz, bir gün önemli bir adam olacak. Çok önemli biri!

Ve herkes beni gösterip, işte Tomás Noronha'nın annesi, diyecek. Tomás'ım başarılı olacak, çok başarılı, göreceksiniz..."

Annesinin durumu ağırlaşmıştı. Kötü bir gününde olmalıydı. Ve Tomás bu günlerin giderek çoğaldığını biliyordu. Bu gibi durumlarda tedavi de pek işe yaramıyordu.

Yanına oturup elini şefkatle saçlarında gezdirdi. Sonra çam ormanına bakarak son günlerdeki olayları düşündü, Gulbenkian Vakfı'na gelen koliyi, önce Coimbra ve ardından Lizbon'daki kovalamacaları, Amerika Birleşik Devletleri seyahatini, Peter'la karşılaşmalarını, *Kuantum Gözü*'nün keşfini...

Maria Flor'un kaçırılması geri kalan her şeyi ikinci plana itmişti. Ama şimdi, Frank Bellamy'nin onlara bıraktığı belgenin içeriğine daha fazla dikkat etmesi gerektiğini anlıyordu. *Kuantum Gözü*, şüphesiz Nobel Ödülü'nü fazlasıyla hak eden, son derece önemli bir ilerlemeydi. Evrenin hayatı, hayatın da evreni yaratan bilinci yarattığını ispatlayarak gerçeğin döngüsünü kapamıştı.

"Ben zihinde doğdum," diye mırıldandı, Hermes Trismegistus'un bin yıllık metni *Hermetika*'nın on üçüncü kitabını ezberden okuyarak. Gizemli hermetik bilgeliğin kurucusundan, *Tabula Smaragdina*'ya temel oluşturan bir başka bölüm daha hatırladı: "Ve her şey Bir'den geldiği için, aynı zamanda biriciktir."

Bu gerçekten olağanüstü bir keşifti. Ama daha da şaşırtıcı olanı, kâinatın, gerçeği, kendi kesintisiz gözlemi aracılığıyla kurduğunun keşfedilmiş olmasıydı. Gerçeklik gözlemlenmeden önce mevcut değildir. "Ne tuhaf düşünce," dedi kendi kendine. Gözlem, Schrödinger Denklemi'nde dalga fonksiyonunu simgeleyen esrarengiz Ψ'yle temsil edilen kuantum süperpozisyonunu parçalıyor ve böylece onu bizim bildiğimiz haliyle gerçekliği yaratmaya zorluyordu.

Çift yarık deneyi bilincin gerçekliğin oluşma tarzını belirlediğini gösterdiğinden, evrenin kendini gözlemlediği düşüncesinin şaşırtıcı ve baş döndürücü bir sonucu vardı: Kâinat bilinçliydi. Böyle bir iddia, bu şekilde ifade edilince akla aykırı görünebilirdi ama yine de bariz gerçek kendini belli ediyordu. Evren Ψ'dir, her şey sanal olarak teke geri döner çünkü "her şey Bir'den gelmiştir", gerçek vardır çünkü "her şey biriciktir", gerçek kendini yaratır zira evren bilinçlidir ve kendini gözlemler.

Evren bilinçlidir.

Bu, benim için, hayatım için, çevremdekiler için ne gibi sonuçlar doğuruyor, diye sordu kendi kendine Tomás. O zaman zihninde bir fikir belirmeye başladı, garip, alçaltıcı bir düşünce. Evren bilinçliyse, kendi kimdi? Annesi kimdi? Maria Flor kimdi? Evren onları bilinç aracılığıyla yaratmışsa, bundan varoluşunun kaynağı ve anlamı hakkında hangi sonucu çıkarabilirdi? Evet, Tomás kimdi?

Bir karakter.

Bu düşünce onu, suratında patlayan bir tokat gibi sarstı. O, Tomás, bir karakterdi. Sadece bir karakter. Düşünce sinsi ve acımasız bir şekilde ruhuna nüfuz etti. Onu zihninden kovmaya çalıştı, kendini bunun mümkün olamayacağına, fazla verimli ve dizginsiz hayal gücünün ürünü olduğuna inandırmayı denedi fakat bilimin gerçekliğin en derin niteliğine ilişkin kesin doğrularına her geri dönüşünde aynı düşünce yeniden kendini dayatıyordu. O, Tomás, bir karakterdi. Annesi, Maria Flor, Frank Bellamy ve oğlu Peter, Fuchs ve az daha onu öldürecek olan şu psikopata kadar herkes, hayatları evrenin yarattıklarından başka bir şey olmayan karakterlerdi. Kâinat onları tasarlamış, manipüle etmişti ve ne yapmaları ya

da demeleri gerektiğini onlara söylüyor, hangi saatte, hangi günde, hangi sayfada olursa olsun, başlarına gelecekleri belirliyordu.

Şayet bilinçliyse, evren bir yazar, kendisi de roman karakteriydi. Bu düşüncenin dehşet verici olduğuna hiç şüphe yoktu ama bir bakıma doğru olduğunu hissediyordu. Biri onu yaratmıştı, biri ona bu inanılmaz maceraları yaşatıyor, hatta bundan para kazanıyordu. O, Tomás, sadece kurgusal bir karakter, ona hayat vermiş olan bilinçli kâinatsa yazarın beyniydi. *İnanılır gibi değil*, diye düşündü. Hem kışkırtıcı hem de son derece gerçekti...

Evren, edebî yaratım anındaki yazarın zihniydi. Eğer bir yazar onun son günlerde başına gelen olayları yaratmışsa, hiç kuşkusuz, hikâyesine nereden başlayacağına da karar vermiş olmalıydı. İsviçre'yi tercih etmişti ama İsviçre'de nereyi? Zürih'i mi? Cenevre'yi mi? Bern'i mi? Yoksa Alplerde bir köyü mü? Onu yaratan yazar için İsviçre, bütün seçeneklerin süperpozisyon halinde birlikte var oldukları bir dalga fonksiyonuydu fakat Zürih veya Cenevre örneğinde daha büyük, çeşitli köyler söz konusu olduğunda daha küçük olasılıklara uygun bir dalga fonksiyonu. Bununla birlikte yazarın, belli bir anda, hikâyeye tam nereden başlayacağını kendine sormuş olması gerekirdi. Bu soruyu sorarak bilinçli bir gözlemde bulunuyordu ve kararını aldığı anda, süperpozisyondaki olasılıklardan oluşan bir dalga halinde bütün İsviçre'ye yayılan sanal gerçeklik olasılıkları kırılarak, tek bir noktadaki gerçek bir parçacığa dönüşüyorlardı. Cenevre'deki CERN tesislerinde. Hikâye sanal olarak tüm İsviçre'yi kaplayacak şekilde başladıktan sonra, yazar kesin olarak Cenevre, CERN'de başlama kararı alınca gerçek olmuştu. Evren, gerçekliği böyle yaratıyordu. Süperpozisyon halindeki bütün olasılıkları

kaplayan bir dalgadan yola çıkıyor ve karar anında onu tek bir konuma sahip bir parçacığa dönüştürüyordu. Kâinat bir yazardı.

Hikâyenin ironik tarafı, yazarın yaratılan bir şey olmasıydı. O yazar bunu bilmiyor da olabilirdi, çoktan anlamış da.

Zaten bunun bir önemi yoktu. Asıl mesele evrenin bilinçli olmasıydı ve bilinç hakikaten gerçekliği yaratıyorsa, o zaman Tomás Noronha'nın maceralarının yazarı da kurgusal bir karakter, kendisini yaratan kâinatın bilinçli imgeleminin basit bir ürünüydü.

Okuyucuları için de aynı şey geçerliydi.

Hermes Trismegistus haklıydı.

Zihinde doğuyoruz.

"Çay ister misin, Tomás?"

Tarihçi ayağa kalkıp Maria Flor'a doğru ilerledi. Sevgilisi onu tebessümle karşıladı.

"Şefkatin ta kendisisin sen."

SON NOT

Her ne kadar kurgu gibi görünse de gözlemin gerçekliği kısmen yarattığı düşüncesi yirminci yüzyıl biliminin bir ürünüdür. 1927'deki Beşinci Solvay Kongresi'nde ve daha sonra gerçekleşen başka buluşma ve toplantılarda hazır bulunan Albert Einstein, Niels Bohr, Erwin Schrödinger, Werner Heisenberg ve bütün büyük fizikçiler arasında yoğun tartışmalara yol açmıştır. Söz konusu mesele hâlâ polemik yaratmayı sürdürmektedir ve bilim insanları tuhaf *kuant* dünyasına dair keşiflerin yorumlanması konusunda bölünmüşlerdir.

Gerçekliğin oluşumunda gözlemin rolü, tartışmaların merkezinde yer almış ve John Wheeler ve John von Neumann gibi bazı seçkin fizikçiler gözlemin bilinçle eşanlamlı olduğunu dikkate almışlardır. Bu sonuç, tartışmalı olsa da, başka büyük fizikçiler tarafından da desteklenmiştir. Öyle ki Nobel Fizik Ödülü sahibi Eugène Wigner, "Bilincin içeriği nihai gerçekliktir," ve "Bilince gönderme yapmaksızın kuantum mekaniğinin yasalarını tamamen tutarlı bir şekilde formüle etmek mümkün değildir," diye yazmıştır. Ayrıca kozmik enflasyon kavramının yaratıcılarından biri olan Andrei Linde de, "Bilinci yok sayan, tutarlı bir her şeyin teorisi hayal edemiyorum," diye belirtmiştir. Bu açıklama Roger Penrose tarafından da ele alınmıştır: "Bilinç evrenimizin bir parçasıdır, o

yüzden, bilinci entegre etmeyen hiçbir fizik teorisi, bütünlüklü bir dünya görüşü sunduğunu ciddi olarak iddia edemez."

Bu tutum oy birliği sağlamaktan uzaktır ve bu keşiflerden çıkan şaşırtıcı sonuçlar, felsefi sebeplerle bilincin rolünü hemen reddeden birçok bilim insanını rahatsız etmektedir. O yüzden, "ölçüm sorunu" gibi teknik bir mazeretin arkasına saklanarak çift yarık deneyi ve genel olarak kuantum mekaniğinin ortaya çıkardığı sorunları bir kenara itme eğilimindedirler. Böylece bu can sıkıcı mesele, "ölçüm" kavramının son tahlilde taşıdığı anlamı gizlemeye müsait, zararsız bir ifadeye indirgenmiş oluyor.

Bilinçli gözlem.

Bir şey ölçüldüğünde gözlem yapılıyor. Ne var ki çift yarık deneyi, bir kuantum nesnesinin, hatta bir atom veya molekülün, öznenin onu bilinçli bir şekilde gözlemeye karar verdiği tarza göre ya bir dalga ya da bir parçacık olduğunu gösteriyor. Yani tamamlayıcılık ilkesiyle Bohr'un ve belirsizlik prensibiyle Heisenberg'in saptadıkları gibi, gerçekliğin niteliğini belirleyen, öznenin tercihi oluyor. Çift yarık deneyi o derece şaşırtıcı oldu ki Albert Einstein "anlaşılmaz" diye nitelerken Nobel Fizik Ödüllü Richard Feyman da "kuantum mekaniğinin bütün gizemini kapsadığı", "klasik bir şekilde açıklanması imkânsız, kesinlikle imkânsız" bir fenomen olduğu sonucuna vardı.

Bu esrarın önemli bir kısmı parçacıkların gözlemlenmeden önceki gizemli niteliğinden ileri geliyor. Elektron, bir bilim insanı yarıklarda olan şeyi ölçmeden önce bir dalgayken, ölçüldüğü anda parçacığa dönüşüyor. Schrödinger, dalganın gerçek olduğunu düşünüyor ve Louis de Broglie de bu fikri paylaşıyordu ama dönemin birçok bilim insanı aynı fikirde değildi. Bohr, kendini ifade etmekte gösterdiği onca ihtiyata rağmen sonunda, "Kuantum dünyası mevcut değildir," diye açıklama yaparak gözlemsiz gerçekliği reddetti. Heisenberg'se analizinin ardından, "Atomlar veya temel

parçacıklar gerçek değiller; olabilirliklerden ya da olasılıklardan bir dünya meydana getiriyorlar," diye ilan etti.

Bu fikre karşı çıkan ve gerçekliğin gözlemden bağımsız var olduğunu savunan Einstein bile sonunda, dalga fonksiyonuyla betimlenen dalganın bir *Gespensterfeld,* yani "hayalet alan" olduğunu ve dolayısıyla bizim tasarladığımız gibi gerçek bir varlığı olmadığını kabul etti. Heisenberg, olasılıklar dalgası olarak dalga fonksiyonu hakkında, "Aristo felsefesinin eski *kuvvet* kavramının nicel bir versiyonu söz konusu," diye ekledi. Ve şunu belirtti: "Bu, işin içine, bir olayın düşüncesi ile gerçek olay arasında yer alan bir şey, olası olan ile gerçek olan arasında var olan tuhaf bir tür fiziki gerçeklik dâhil ediyor." Sanki gözlemsiz ve dolayısıyla bilinçsiz gerçekliğin kendisi hayalet gibiydi, bir çeşit sanal gerçeklik ya da Heisenberg terminolojisini kullanırsak "potansiyel" gerçeklikti ve ancak gözlemlendiği anda belirli veya gerçek hale geliyordu. "Hayalet elektronlar seti, olan biteni, sadece gözlemcinin yokluğunda betimler," diye iddia etti Schrödinger biyografisinin yazarı John Gribin, "Gözlem yapıldığında, gerçek elektron halinde maddeleşen biri hariç bütün hayaletler ortadan yok olur."

Bilinç, gerçekliğin kısmen yaratılması sürecine bu evrede karışıyor. "Hayalet" kuantum sürecinin hesaplanmasını sağlayan matematik formülü Schrödinger'in denklemindeki esrarengiz dalga fonksiyonudur ve Heisenberg'in matrisler mekaniğinin ele aldığıyla aynı gerçekliği tanımlar. Bu noktada gerçeğin niteliğine ilişkin büyük gizem baş gösteriyor. "Bilim doğanın son sırrını asla çözemeyecektir," diye yazdı Max Planck. "Ve bunun nedeni, sonuçta kendimizin de doğanın ve dolayısıyla, çözmeye çalıştığımız gizemin bir parçası olmamızdır."

Temel parçacıkların davranışını hayret verici bir kesinlikle öngören matematik hesapları ve deneylerin yol açtığı rahatsız edici felsefi sorular karşısında birçok bilim insanı, on yıllar boyunca esrara gözlerini yumup ortada anormal hiçbir şey yokmuş gibi

davranmayı seçtiler. Çok sayıda fizikçi kuantum teorisinin hiçbir kusuru bulunamadığından, gerçeğin oluşum sürecini yanlışsız betimlediği düşüncesi etrafında uzlaştı. Böylece de Schrödinger Denklemi'nden kaynaklanan hesaplara odaklanıp temelini aynı hesapların oluşturduğu teorinin olağan dışı felsefi sonuçlarını görmezden geldiler. Bu gibi sonuçlar onlar için öyle tuhaftı ki Feynman, "Sanırım kendimden emin bir şekilde, hiç kimsenin kuantum fiziğini anlamadığını iddia edebilirim," dedi.

1927'deki ünlü ve belirleyici Beşinci Solvay Kongresi ve onu takip eden tartışmadan sonra, kuantum keşiflerinin felsefi sonuçlarının incelenmesi göz korkutmaya başlamıştı. Meseleyi derinleştirmek isteyen bir fizikçi, kariyerinin tehlikeye girdiğini görebiliyordu. John Bell bile meşhur teoremlerini geliştirmeye ancak ücretsiz izne ayrılarak meslektaşlarının sansüründen uzaklaştığında cesaret edebildiğini itiraf etti. Onlarla birlikte çalışmış olsa böyle bir projeye atılamayacağını ima etti.

Bugün fizikçiler, enerji ve maddenin kuantum düzeyindeki garip davranışı veya gözleme, gerçekliği kısmen yaratma gücü atfeden ünlü Kopenhag Yorumu karşısında hâlâ rahat değiller. Gerçekliğin varlığının gözleme bağlı olduğuna hakikaten inanan bilim insanları ender çıkıyor ve bu yüzden hâlâ başka açıklamalar aranıyor. Bunlardan biri, dalga fonksiyonunun çöküşünü kuantum sisteminde çevrenin girişimine bağlayarak, "gözlem" olarak tanımlanmaya zorlayan ve makroskobik nesnelerin dalga fonksiyonunun mikroskobik nesnelerinkinden daha çabuk çökmesini açıklayan –romanın sonunda bahsi geçen hipotez–eşevresizlik kuramıdır.

Belli bir başarıya ulaşmış bir diğer açıklama da Hugh Everett tarafından öne sürülen çoğul dünyalar varsayımıdır. Bu yoruma göre, dalga fonksiyonunun çöküşü diye bir şey yoktur; tüm olasılıklar gerçekleşir ama paralel evrenlerde. Böylelikle, elektron iki yarığa doğru yönelir ve gözlem yapılırsa, aralarından sadece birini değil, her ikisini de seçer fakat paralel evrenlerde. Elektron bir evrende

A yarığını seçer, diğerinde B yarığını. Uzun süre yok sayılan bu çoğul dünyalar hipotezi, birçok bilim insanı tarafından, kâinatın hayatı, hatta bilinci yaratmak üzere tasarlandığını gündeme getiren, *Tanrı'nın Formülü* romanımda betimlediğim, antropik ilkeye bağlı, rahatsız edici keşifleri açıklamak için ileri sürülmüştür. Çoğul dünyalar kuramı taraftarlarına göre, tahminen milyonlarca evren var olduğundan yaşamı üretmek için programlanmış evrenlerin varlığı da istatistiki düzlemde kaçınılmazdır.

Büyük sorun, aslında basit bir yorumdan çok daha fazlası olan Kopenhag Yorumu'nun, EPR paradoksundan kaynaklanan dolanıklık durumundaki gibi, ne kadar garip olursa olsun, hiçbir tahmin tarafından asla kusurlu bulunmamasıdır. O yüzden hiçbir fizikçi ondan vazgeçmeye hazır değildir. Ve bütün ironi buradadır: Fizikçiler, Kopenhag Yorumu'nun gerçeklik hakkında verdiği görüntüye mesafeli dururken mekaniğine mutlak bir güven duymaktadır. Bu noktada oldukça tuhaf göründükleri ve kendi metinlerinde bile belirsizlikler, hatta çelişkiler bulmak kolay olduğu için, Kopenhag Yorumu taraftarlarının bile teorilerinin felsefi sonuçlarından kuşku duyabildiklerini kabul etmek gerekir. Bu nedenle Heisenberg, "Gözlemlediğimiz şey doğanın kendisi değil, onu sorgulamakta kullandığımız yöntemin gösterdiğidir," ve "Gözlemci ile nesne arasındaki etkileşim, gözlenen sistemi değiştiren, önemli ve denetlenemez farklılıklara yol açar," diyerek fenomenolojik bir bakış açısı savunabildi. Gerçi günümüzde bunun kuantum "garipliklerine" dair yanlış bir açıklama olduğunu biliyoruz. Zaten kendisi de, "Atomlar ya da temel parçacıklar gerçek değildir," ve "[Partikülün] güzergâhı ancak biz onu gözlemlediğimiz zaman var olmaya başlar," dediğinde ontolojik bir sorunun söz konusu olduğunu kabul etti. Bohr da kelimeleri her zaman dikkatli kullandı. "Fiziğin görevinin doğanın ne olduğunu bilmek olduğunu düşünmek yanlıştır," diye açıkladı kendi fenomenolojik versiyonunda. "Fizik doğa hakkında söyleyebileceklerimizle ilgilenir."

Einstein'a gelince, o bu kelime oyunlarının ötesine geçip kuantum fiziğinin felsefi sonuçlarını, muğlaklığa yer bırakmaksızın, açıkça ortaya sererek sorunu doğrudan ontolojik alana yerleştirdi. "Kuantum mekaniğinin alışılmış sonucu, bir parçacığın hareketi bilindiğinde konumunun fiziki gerçekliği olmamasıdır," diye yazdı, Boris Podolsky ve Nathan Rosen'la birlikte kaleme aldıkları, EPR paradoksunu anlatan makalede. "Gerçekliğin az da olsa makul hiçbir tanımı bunu kabul etmez." Gözlemin gerçekliği kısmen yarattığı düşüncesi her ne kadar tamamlayıcılık ilkesinde zaten üstü kapalı bir şekilde ifade edilmiş olsa da EPR paradoksu, Bohr'u kaçamak yollara sapmadan onu üstlenmeye zorlamıştır.

Bohr'un öğrencilerinden biri olan John Wheeler, hep kuantum fiziğinin en iddialı taraftarı olmuş ve işi şu ünlü, "Gözlemlenmediği sürece hiçbir fenomen gerçek değildir," cümlesini dile getirmeye kadar götürmüştür. Wheeler asla kelime oyunlarının ardına saklanmamıştır. "Fotonun yayılmadan önce ya da tespit edildikten sonra var olmadığını gayet iyi biliyoruz," diye yazdı çift yarık deneyi hakkında. Bununla birlikte, bazı günler gerçekliğin gözlemsiz var olmadığına kesin olarak inandığını çünkü deneylerin bunu gösterdiğini ama başka günler de bu düşüncenin gözüne tamamen çılgınca göründüğünü ve bir türlü inanamadığını itiraf etti. Heisenberg'se kararsızlığını kabul etti: "Kendi kendime hep aynı soruyu tekrarlıyordum: Doğa sahiden şu atom deneylerinde bize göründüğü kadar saçma olabilir mi?" Ne olursa olsun ve ne kadar tuhaf görünürse görünsün, nihai felsefi sonucu gerçekliğin gözlem tarafından kısmen yaratılması olan Kopenhag Yorumu, kuantum dünyasını anlamak için en kuvvetli ve etkin araç olmayı sürdürüyor.

Ve gözlem bilince gönderme yapmasa bile, gerçekliğin temelinde bilincin olduğu düşüncesi kendi yolunda ilerlemeyi sürdürüyor. Beynimizin işleyiş tarzıyla kuantum teorisi arasında benzerlikler keşfedildi. İkisi arasında derin bir bağ olup olmadığını sorgulayan

fizikçilerin sayısı giderek büyüyor. Wheeler, evrenin sadece onu gözleyen bir bilinç olduğu için var olduğunu ileri sürdü. Bu düşünce, Münih ve Maryland üniversitelerinde ayrı ayrı yürütülen gecikmiş seçimli kuantum silgi deneyiyle ilerleme kaydetti. "Fizik katılımcı/gözlemciyi, katılımcı/gözlemci bilgiyi, bilgi fiziği doğuruyor," diye yazdı Wheeler.

Bu durumda Ay, gözlenmediği takdirde de var mı, peki? Biyografisinin yazarıyla sohbet ederken bu meseleyi ilk ortaya atan Einstein olmuştur. "Bir gezinti sırasında Einstein'ın birden durup bana döndüğünü hatırlıyorum. Ay'ın ancak ona bakılırsa var olduğuna sahiden inanıp inanmadığımı sordu bana," diye yazdı Abraham Pais. Çift yarık deneyi hakkındaki Kopenhag Yorumu'nun ışığında görecelik teorileri yazarının sorusuna verilecek cevap (Einstein'ın kendisinin de düşündüğü gibi) sadece olumsuz olabilir. Ay, atomlar ve parçacıklardan oluşur; "atomlar ve temel parçacıklar gerçek değil" ise (Heisenberg), "foton, yayılmadan önce ya da tespit edildikten sonra mevcut değil" ise (Wheeler) ve maddenin dalgasal alanı bir "hayalet alan" ise (Einstein), aynı mantığın, Ay gibi daha büyük nesnelere de uygulanması gerekir.

Üstelik gecikmiş seçimli kuantum silgi deneyi, tıpkı Bell'in teoremleri ve Aspect'in deneyleri gibi, tam da bu yönde ilerliyor. John Bell, onları ayıran mesafe ne kadar uzak olursa olsun, iki parçacık arasındaki, Aspect tarafından kanıtlanmış anlık etkinin, yerel gerçeklik düşüncesinin terk edilmesini gerektirdiğini belirtti. *Gerçeklik*ten, gözlemden bağımsız bir dünyanın, *yerel*dense ışık hızının sınırlarını tanıyan sebep-sonuç ilişkilerinin varlığı anlaşılıyor. Bell'e göre bu iki kavramdan en az biri yanlış. Dünyanın gözlemden bağımsız var olduğuna inanıyorsak, ışık hızının sınırından vazgeçmek gerekiyor; ışık hızının sınırından vazgeçmeyi reddediyorsak, gözlemden bağımsız bir dünyanın var olduğuna inanmayı bırakmak gerekiyor. Bu iki varsayımdan biri, hatta belki ikisi yanlış olmak zorunda. Bell, felsefi sebeplerle, ikincisini tercih

etti fakat Kopenhag Yorumu, en ufak belirsizliğe yer bırakmaksızın, birinci varsayımın, yani gerçekliğin gözlemden bağımsız var olduğu varsayımının yanlışlığını ispatlıyor. Başka bir deyişle, tıpkı elektron gibi, Ay da ancak gözlemlendiğinde var oluyor. Böyle bir "garipliği" aşmanın ve gerçekliğin bizim gözlemimizden bağımsız var olduğunu ispat etmenin tek yolu, bana göre, bu romanda önerilen tezi, yani evrenin bilinçli olduğunu ve devamlı kendini gözlediğini kabul etmekten geçiyor. Ay'ı ve gerçeğin tamamını bu gözlem yaratıyor.

Peki, tüm bunlar insan bilinciyle nasıl ilişkilendirilecek? Başta Bohr ve Schrödinger olmak üzere birçok fizikçi, beyin de dâhil olmak üzere hayatın klasik teori için anlaşılmaz bir şekilde davranabildiğini kabul ediyorlar. "Sadece tek bir seçenek var elbette, zihinlerin birliği ya da bilinç," diye belirtti Schrödinger, Upanişadlar'dan esinlenen bir göndermede bulunarak. Sonra da "Çokluk sadece görünüşte, gerçekte tek bir zihin mevcut," sonucuna vardı. Fizikçi Henry Stapp ise kuantum mekaniğinin bilincin oluşumunda rol oynadığını bile ileri sürdü. "Beyin dinamiğinin, atomik süreçlerin anahtar rol oynadığı bir öğesi, nörotransmitörlerin sinaptik bağlantıya salıverilmesidir," diye yazdı Stapp, bunun gerçekleşme olasılığının %50 olduğunu belirterek. "Kuantum mekaniğinin dalga fonksiyonunda seçeneğin her öğesi temsil edilir." Penrose bu kavramı yeniden ele alarak, bilincin uzay-zamandaki kuantum kütle çekimiyle alakalı dalgalanmalara bağlı olduğu düşüncesini savunmuştur. Sir Roger Penrose ayrıca, bilincin süperpozisyondaki kuantum durumlarından oluştuğunu ve muhtemel kuantum etkilerinin sinapslarda meydana geldiğini de belirtmiştir. Üstelik Nörofizyolog John Eccles de bu fenomene zaten dikkat çekmiştir. Burada söz konusu olan, çok tartışmalı ve spekülasyonlara gayet açık bir alandır ama ilgi görmeye başladığı bir gerçektir.

Kısacası bu roman gerçeklik, evren ve bilince dairdir. Kitabın amacı, fizikçilerin 1900'den beri gerçeğin derin niteliği hakkında

yaptıkları şaşırtıcı keşifleri tanıtmak ve onları bu meselelerle ilgilenip tutkuyla tartışan meraklılar ve bilimin nispeten sınırlı çevresinden çıkararak geniş halk kesimlerinin erişimine sunmaktır. Roman elbette kurgusal bir yapıttır, ama neticede gerçekliğin kendisi de burada uzun uzadıya anlatıldığı gibi tuhaf bir kurgu değil midir?

Bu kitabı yazmak için, doğruca süperpozisyondaki zihnimden çıkma entrikalar dışında hiçbir şey uydurmamış olduğum için belirtme gereği duyduğum geniş bir kaynakçadan yararlandım. Bilinç fenomeni konusunda, John Searle'in *Mind, Language and Society – Philosophy in the Real World*; António Damásio'nun *O Sentimento de Si – O Corpo, a Emoção e a Neurobiologia da Consciência*; Daniel C. Dennett'ın *Consciousness explained*; Eduardo Ponset'in *A Alma Está no Cérebro – Uma Radiografia da Máquina de Pensar*; Susan Blackmore'un *Consciousness*; Henry P. Stapp'in *Mind, Matter and Quantum Mechanics*; Sir Roger Penrose'un *Shadows of the Mind – A Search for the Missing Science of Consciousness* ve Elizabeth Loftus'un *Eyewitness Testimony* adlı kitaplarına başvurdum. Ayrıca, John C. Eccles'ın "Evolution of consciousness"; Benjamin Libet'in "Can conscious experience affect brain activity?", "Unconscious cerebral initiative and the role of conscious will in voluntary action" ve "Do we have free will?"; Benjamin Libet, Curtis Gleason, Elwood Wright ve Denis Pearl'ün "Time of conscious intention to act in relation to onset of cerebral activity (readiness potential) – The unconscious initiation of a freely voluntary act"; Larry Squire'ın "Biological foundations of accuracy and inaccuracy in memory" ve David Krech ile Richard Cruchfield'in "Perceiving the world" başlıklı makalelerinden faydalandım.

Kuantum fiziği hakkında, kuantum teorisinin kurucularının klasik eserlerinden birkaçına başvurdum: Özellikle, Albert Einstein'ın *Ideas and Opinions*; Albert Einstein ve Leopold Infeld'in *The Evolution of Physics – From Early Concepts to Relativity and Quanta*;

Erwin Schrödinger'in *My View of the World* ve *Mind and Matter*; Max Planck'ın *Determinismo ou Indeterminismo* ve *Where is Science Going?*; Werner Heisenberg'in *Physical Principles of the Quantum Theory, Physics and Beyond* ve *La Nature dans la physique contemporaine*; David Bohm'un *Wholeness and the Implicate Order* ve John Bell'in *Speakable and Unspeakable in Quantum Mechanics* adlı yapıtları yanı sıra, Abraham Pais'in *Subtil É o Senhor – Vida e Pensamento de Albert Einstein*; Denis Brian'ın *Einstein – A Life*; David Cassidy'nin *Beyond Uncertainty – Heisenberg, Quantum Physics and the Bomb* ve John Gribbin'in *Erwin Schrödinger and the Quantum Revolution* gibi biyografilerine...

Ayrıca, Albert Einstein'ın "Physics and reality" ve "Reply to criticism"; Albert Einstein, Boris Podolsky ve Nathan Rosen'ın "Can quantum-mechanical description of physical reality be considered complete?"; Niels Bohr'un "Discussions with Einstein on epistomological problems in atomic Physics", "The quantum postulate and the recent development of atomic theory", "The structure of the atom" ve "Can quantum-mechanical description of physical reality be considered complete?"; Erwin Schrödinger'in "The fundamental idea of wave mechanics" ve "The present situation in quantum mechanics"; Werner Heisenberg'in "The development of quantum mechanics"; Max Born'un "The statistical interpretation of quantum mechanics"; Eugène Wigner'in "Remarks on the mind-body"; Abraham Pais'in "Einstein and the quantum theory"; John Wheeler'ın "Information, Physics, quantum: the search for links", "Law without law" ve "Assessment of Everett's 'Relative State' formulation of quantum theory"; David Deutsch'un "Quantum theory, the Church-Turing principle and the universal quantum computer"; Dieter Zeh'in "The wave function: it or bit?" ve "Quantum discreteness is an illusion"; David Mermin'in "Is the moon there when nobody looks? Reality and the quantum theory"; John Bell'in "On the Einstein Podolsky Rosen Paradox", "On the problem of hidden

variables in quantum mechanics" ve "On the impossible pilot wave"; Alain Aspect'nin "John Bell and the second quantum revolution"; Alain Aspect, Jean Dalibard ve Gérard Roger'ın "Experimental test of Bell's inequalities using time-varying analyzers" ve "Experimental realization of Einstein-Podolsky-Rosen-Bohm *Gedankenexperiment*: a new violation of Bell's inequalities"; Anton Zeilinger ve Markus Aspelmeyer'in "A quantum renaissance"; Anton Zeilinger, Gregor Weihs, Thomas Jennewein ve Markus Aspelmeyer'in "Happy centenary, photon"; III. Hugh Everett'ın "The theory of the universal wave function" ve "'Relative State' formulation of quantum mechanics"; James Hartle'ın "The State of the universe" ve "Theories of everyhing and Hawking's wave function of the universe"; Bryce DeWitt'in "Quantum theory of gravity. I – The canonical theory"; G.I. Taylor'ın "Interference fringes with feeble light"; Marlan Scully ve Kai Drühl'ün "Quantum eraser: a proposed photon correlation experiment concerning observation and 'delayed choice' in quantum mechanics" ve Paul Kwiat, Aephraim Steinberg ve Raymond Chiao'nun "Observation of a 'quantum eraser': a revival of coherence in a two-photon interference experiment" başlıklı klasik makalelerini gözden geçirdim.

Kaynaklarım arasında başka bilimsel yapıtları da saymak uygun olur: Stephen Hawking ve Leonard Mlodinow'dan *Büyük Tasarım*; Richard Feynman'dan *The Feynman Lectures on Physics – Volume III: Quantum Mechanics, Kuantun Elektrodinamiği Kedi: Işık ve Maddenin Tuhaf Kuramı* ve *The Character of Physical Law*; Brian Greene'den *Evrenin Zarafeti – süpercisimler, gizli boyutlar ve nihai kuram arayışı, Saklı Gerçeklik – Paralel evrenler ve Kozmosun derin yasaları* ve *Evrenin Dokusu – Uzay, zaman ve gerçekliğin dokusu*; Manjit Kumar'dan *Quantum – Einstein, Bohr and the Great Debate about the Nature of Reality*; Jim Baggot'tan *The Quantum Story – A History in 40 Moments*; Guido Bacciagaluppi ve Antony Valentini'den *Quantum Theory at the Crossroads: Reconsidering the 1927 Solvay*

Conference; Charles Seife'den *Decoding the Universe*; Seth Lloyd'dan *Programming the Universe – A Quantum Computer Scientist Takes on the Cosmos*; Michio Kaku'dan *Parallel Worlds – A Journey Through Creation, Higher Dimensions and the Future of the Cosmos*; Vlatko Vedral'den *Decoding Reality – The Universe as Quantum Information*; Nicholas Mee'den *Higgs Force – Cosmic Symmetry Shattered*; Leon Lederman'dan *The God Particle – If the Universe is the Answer what is the Question?*; Don Lincoln'dan *The Quantum Frontier – The Large Hadron Collider*; Amir D. Aczel'den *Present at the Creation – Discovering the Higgs Boson*; Lisa Randall'dan *Higgs Discovery – The Power of Empty Space*; Brian Clegg'den *The God Effect – Quantum Entanglement, Science's Strangest Phenomenon*; Michael Brooks'tan *The Big Questions – Physics*; Joanne Baker'dan *50 Quantum Physics Ideas*; Bruce Rosenblum ve Fed Kuttner'dan *Quantum Enigma*; Heinz R. Pagels'ten *The Cosmic Code – Quantum Physics as the Language of Nature*; Gary Moring'den *Theories of the Universe*; John Gribbin'den *In Search of Schrödinger's Cat – Quantum Physics an Realituy* ve *Schrödinger's Kittens and the Search for Reality – Solving the Quantum Mysteries*; Evan Haris Walker'dan *The Physics of Consciousness*; Robert Lanza'dan *Biocentrism*; Hubert Reeves'ten *Atomlara ve Galaksilere İlişkin Yazılar*; Amit Goswami, Maggie Goswami ve Richard Reed'den *The Self-Aware Universe*; Paul Davies'ten *The Goldilocks Enigma – Why Is the Universe Just Right for Life?* ve *God & The New Physics*; Paul Davies ve John Gribbin'den *The Matter Myth – Dramatic Discoveries that Challange Our Understanding of Physical Reality* ve Paul Davies ile Niels Henrik Gregersen'ın editörlüğündeki *Information and the Nature of Reality – From Physics to Metaphysics.*

Ölüm ve aslında zannedildiğinden çok daha sık rastlanan ölüme yakın deneyimler hakkında, Mary Roach'ın *Spook – Science Tackles the Afterlife* ve Sam Parnia'nın *What Happens When We*

Die – A Groundbreaking Study into the Nature of Life and Death adlı kitaplarından faydalandım.

Ayrıca, Paris'teki evinde yaptığımız ilginç bir sohbet sırasında dikkatimi Bell teoremlerinin önemine çekip böylece bir kapıyı aralayarak, beni bu romanı yazmaya teşvik eden Kanadalı bilim insanı Hubert Reeves başta olmak üzere, bazı kişilere minnetimi ifade etmek isterim. Bilimsel danışmanlarıma, özellikle de Lizbon Yüksek Mühendislik Enstitüsü ve Lizbon Üniversitesi Teorik ve Sayısal Fizik Merkezinde fizik profesörü olan Pedro Ferreira ve Lusofona Üniversitesinde Bilgiişlem ve Bilişsel Bilimler profesörlüğü yapan Carlos Costa Leite'ye çok teşekkürler. Burada, bilimsel danışmanlarımın, kitaplarımda geçen varsayımlarla ya da dikkatlerinden kaçabilecek olası yanlışlarla ilgili hiçbir sorumlulukları bulunmadığını bir kez daha tekrarlamak isterim. Hatalar sadece benim alışıldık dik kafalılığımın sonucudur.

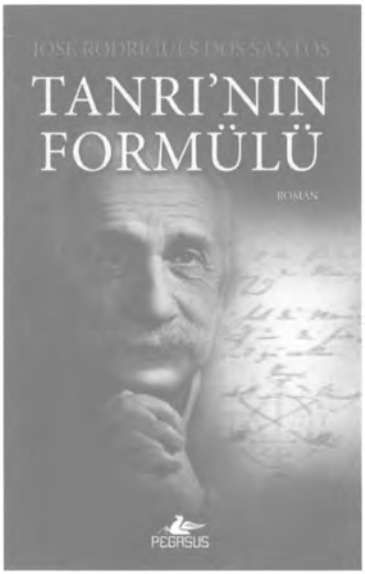
Keza, Kamu Güvenliği Polisinden Paulo Ornelas'a; CERN'de bana yardım eden fakat çalıştıkları kurumun kuralları gereği kimliklerini açıklayamayacağım iki bilim insanına; dünyanın dört bir tarafındaki editörlerime, Lizbon'daki Guilherme Valente ve bütün Gradiva ekibine, Paris, Barselona, Roma, Amsterdam, Moskova, Filibe, Budapeşte, Bükreş, Prag, Helsinki, Oslo, Atina, İstanbul, New York, Bangkok, Rio de Janerio ve diğer şehir, ülke ve dillerdeki editör ve meslektaşlarına en içten teşekkürlerimi sunarım. Benimle bu yolculuğu yaptığınız için size de teşekkürler, sevgili okurum. Ve nihayet, son teşekkürlerim, her zamanki birinci yolcum Florbela'ya gidiyor elbette.

Sizden ayrılmadan önce, son bir bulmaca. Bu romanın sayfalarına, antik bilgeliğin etrafımızı saran evren hakkında verdiği cevabı,

bugün her zamankinden daha doğru görünen çözümü sakladım. Akrostiş gibi, girişten sonsöze kadar her bölümün ilk harfini alarak onu yeniden oluşturabilirsiniz. Böylece, en nihayet, varoluşun büyük sırrının kapılarını açarsınız.

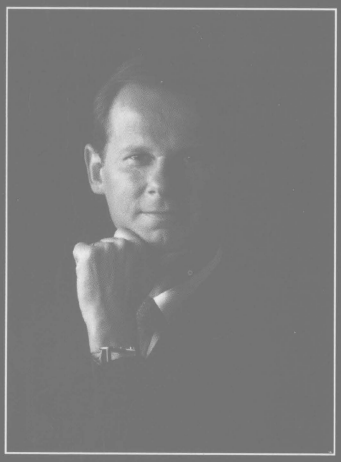
İnsan vücudu kozmik vücudun suretindedir.
İnsan ruhu kozmik ruhun suretindedir.
Mikrokozmos makrokozmosun suretindedir.
Atom evrenin suretindedir.

Upanişadlar

"Rab mahirdir ama zalim değildir. Doğa sırlarını sinsiliğinden değil özündeki yüceliğinden dolayı saklar."
—Albert Einstein

Tanrı'nın Formülü bilimin hâlâ keşfetmeye çalıştığı biricik yer olan dünyadan ve onun başlangıcı ve sonundan bahsediyor. Hikâyenin konusu bilimsel ayrıntılara boğulmadan okuyucuyu ilk sayfadan sonuna kadar ele geçiriyor. Tanrı'nın Formülü sinemaya uyarlanacak kadar güçlü bir görsel algıya sahip. Peki, hikâyede ne anlatılıyor? Okuyucuyu bunu kendi başına keşfetme zevkinden mahrum bırakmayacağım. Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki kitabı bir kez okumaya başladığınızda elinizden düşüremeyeceksiniz.
—O Primeiro de Janeiro, Portekiz

Portekizli gazeteci, yazar ve halen Lizbon Yeni Üniversitesi'nde gazetecilik üzerine dersler veren José Rodrigues dos Santos 1964'te Mozambik'te doğdu. Uzun yıllar BBC ve CNN için Güneydoğu Asya, Güney Afrika, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar gibi çatışmaların bol olduğu bölgelerde savaş muhabiri olarak çalıştı ve Portekiz Ulusal Televizyonu'nda ana haber programı sunuculuğu yaptı.

Yaklaşık üç milyon kitap satışıyla Portekiz'in en çok satan yazarları arasında yer alan dos Santos'un kitapları on sekiz dile çevrildi. Uluslararası alanda çok satanlar listesine giren *Tanrı'nın Formülü* 2012'de Dublin Edebiyat Ödülleri IMPAC'e aday gösterildi.

Kapak görseli: Albert Einstein © Corbis
Yazar Fotoğrafı: © Slides and Bites

"RAB hileli teraziden iğrenir,
Hilesiz tartıdansa hoşnut kalır.
Küstahlığın ardından utanç gelir
Ama bilgelik alçakgönüllülerdedir."
Hz. Süleyman

İsviçre, CERN... Tanrı Parçacığı'nı arayan bilim adamları, CIA'in Bilim ve Teknoloji Müdürü Frank Bellamy'nin cansız bedenini bulurlar. Cesedin elinde, anahtarın Tomás Noronha olduğunu söyleyen bir not vardır.

Portekiz, Lizbon Yeni Üniversitesi... Tarihçi Noronha artık CIA'in bir numaralı hedefidir. Dünyanın en güçlü istihbarat teşkilatının kendisini öldürmek istediğini anlayan Tomás Noronha eğer hayatta kalmak istiyorsa Frank Bellamy'nin ölümünün ardındaki gizemi çözüp masumiyetini kanıtlamalı ve çok gizli bir proje olan *Kuantum Gözü*'nün yerini bulmalıdır. Bu doludizgin arayışta başta Einstein ile onun karşıtları olmak üzere yirminci yüzyılın bütün büyük fizikçileri bir araya gelecek ve Tomás Noronha'ya zihin, madde ve varoluşun gizemi arasındaki şaşırtıcı bağlantıları ortaya çıkarmasında yardım edecektir.

Ruh var mıdır?
Ölümden sonra hayat var mıdır?
Gerçeklik nedir?

Tanrı'nın Formülü'nde Tanrı'nın varlığına dair bilimsel ispatların peşinde olan José Rodrigues dos Santos bu devam romanında da gerçeklik, evren ve bilinç üzerinden kuantum fiziğinin en derinlerine dalmaktan çekinmiyor.

"Türün ustasından yeni bir şaheser. İnsanoğlunun en büyük gizemlerinden biri olan varoluşa dair ufuk açıcı bir anlatı. 'Neden varız?' bu romanın temel sorusu."
Le Quotidien du Luxembourg

www.pegasusyayinlari.com
ISBN: 978-605-343-534-1